PRÆLECTIONES THEOLOGICÆ DE INCARNATIONE

P. Thomæ Młodzianovvski
POLONI SOCIETATIS IESV.

CRACOVIÆ,
Ex Officina CHRISTOPHORI SCHEDEL, S. R. M. Typogr:
ANNO DOMINI, M. DC. LXXIV.

APPROBATIO.

CVm in his PRÆLECTIONIBVS, de INCARNATIONE VERBI Diuini, cõtineatur doctrina Catholica, & difficultates Theologicæ, pro solito Authoris studio, accuratè, profundè, & subtiliter discutiantur, non solùm approbatione, sed etiam singulari laude, dignum Opus censui, & vt commodo publico eat in lucem, facultatem dedi. A. D. 1670. die 4. Septembris.

HYACINTHVS LIBERIVS S. T. D.
Præpositus Ecclesiæ SS. Corporis Christi, Canonicorum Regularium, librorum in Diæc: Crac: Censor Odinar:

C. A. S.

ALEXANDER LORENCOWIC

Præpositus Prouincialis Societatis IESV per Regnum Poloniæ.

COncedo Facultatem, P. THOMÆ MŁODZIANOWSKI Societatis JESV Sacerdoti, potestate ad id mihi datâ, à R. P. IOANNE PAVLO OLIVA, Præposito Generali eiusdem Societatis, vt PRÆLECTIONES THEOLOGICÆ de JNCARNATIONE, quoniam ab aliquot Theologis Societatis Nostræ, ad id designatis, recognitæ probantur, typis mandentur, si ita ijs ad quos pertinet, videbitur. Cuius rei gratiâ hasce literas manu nostrâ subscriptas, & Sigillo officij munitas, dedimus. Jaroslauiæ 14. Martij 1670.

ALEXANDER LORENCOWIC,
Præpositus Prouincialis Societatis IESV, per Poloniam *mp.*

DEO

DEO
PLENÆ CONCLVSIONI
MARIÆ,
IN QVAM,
MEDIO TERMINO,
SECVNDA TRINITATIS PERSONA,
INGREDIENTE,
FORMA DEI
SERVATA,

A

SVIS NON RECEPTA,

PRÆLECTIONES

THEOLOGICAS,

DE

INCARNATIONE,

Inserebat

Mancipium Eiusdem

T. M. S. I.

PRO-

PROLOGVS.

1\. *Attendendo ad phrasim S. Ioannis,* Et Verbum Caro factum est. *Theologi, significando huic mysterio, attribuerunt Nomen INCARNATIONIS, quasi Carnifactionis. Attendendo ad phrasim Nycænam, appellatur idem mysterium, nomine Humanationis. Nám illud significando dicunt Patres,* Et Homo factus est. *Chalcedonense etiam Concilium, quod rigorosiores phrases quæsiuit, vt Mysterium hoc defenderet, contra Eutychetem & Nestorium, Nomine* Inhumanationis *vtitur act. 5. Attendendo deniq; ad Terminum assumentem, & ad quod assumitur, adeoq; ad terminum dignificantem, appellat hoc Mysterium Cyrillus lib. de SS^ma Trinitate cap.* 24. VErbificationem. *Cætera nomina non moror.*

PRÆMITTVNTVR

Quædam ad Formandũ conceptum de Incarnatione.

Antequam disputationes ipsas aggrediamur, præmittẽda hîc sunt aliqua, vt formetur debitè conceptus de ly INCARNATIO.

2\. PRÆMITTO I. *Dari Entia, quæ dicunt ordinem inter se, & nexum, ita tamen vt habeatur in illis aliquid principale, cui strictiùs Esse illud conueniat.* Ostendit hoc inductio, quæ desumitur ex 4ti Metaph. tex. 2. *Ens multipliciter quidem dicitur, verum ad vnum, vnamq; quandam naturam, & non æquiuocè* (en aliquid principale apud Aristotelem, cui prædicatum illud conueniat) *sed quemadmodùm omne salubre ad sanitatem, quoddam eò quòd conseruat, quoddam eò quòd facit, quoddam eò quòd signum sanitatis, quoddam verò capax eius est. &c.* Infertque Aristoteles, talem nexum etiam in alijs reperiri; subdit enim: *Eodem modo cætera quoq; accipiemus.*

INSVPER, Ratio præmissi est. Tum quia dantur Analoga, seu Ratio communis conueniendi, adeoque Entium dicentium inter se nexum, & simul ratio differendi; consequenter aliquid principale, cui strictiùs, Esse illud, conueniat. si enim æquè conueniret; hoc ipso non esset ratio disconueniendi: disconuenientia enim non est in ly Idem, & Eodem modo: vnde etiam semper datur principale aliquod Analogatũ. Tùm 3.
quia datur DEVS & Creaturæ: ergo & Entia, quæ dicunt ordinem inter se, & nexum, ita vt habeatur in illis aliquid Principale, cui strictiùs Esse illud cõueniat. idq; ex eo, quia Creaturæ dicunt nexum dependentis à DEO, dicunt participationem Esse diuini: licet ipsum esse ita Deo competat, vt Esse nostrum, sit sicut nihilum ante illum: quia finitũ, est propè nihil ad infinitum: hoc est, habens terminos, ad non habens terminos; cùm dicto vno illo qualiquali *Esse*, reliqui *Esse*, dicat non esse. consequenter est iam nexus cum inæqualitate, nexus titulo participationis, inæqualitas titulo tanti excessûs diuini. Et quia esse creata sunt imitationes Esse Increati, etiam in creatis saltem quoad totum & complexionem sumptis, decuit vt esset talis

lis nexus, vt essent etiam entia creata
dicentia nexum inter se, dando simul
4. locum principaliori. Tùm quia ad
bonum Uniuersi hoc spectabat, ne
esset sicut scopæ dissolutæ. hoc enim
ipso, nō esset Uniuersum, sed Unum-
quodq; sibi. consequenter debuit at-
tendi ad nexum, qui est exclusio dis-
solutionis: quæ attendentia est talis,
vt sit impossibile esse aliquid sine ad-
dito in Uniuerso, & non dicere ne-
xum, & ordinem; hoc ipso enim, quia
est in Uniuerso, est Ens, si Ens, dicit
nexum, & ordinem cum alijs quæ
sunt. consequenter debebant dari En-
tia, quæ dicunt inter se nexum, &
ordinem. Tum quia, Hoc ipsum U-
niuersum, varietatem includere de-
bet, quæ quidem duplex cogitari po-
test. quædam varietas omne possi-
bile complectens: & hæc varietas ne-
gatur à nobis; & alia varietas pla-
cens Deo: *hanc* admittimus, ponen-
do absolutè, quòd vniuersum exigat
varietatem: si enim illam non habe-
ret, esset defectus varij, adeoq; defe-
5. ctus impeditiuus ne sit Uniuersum.
Uniuersum enim se habet sicut om-
ne, (vnde etiam ly Omne est nota U-
niuersalis) quod omne tollitur, si ve-
rificetur, ly Non aliud quid. verifi-
caretur autem ly, Non aliud quid, si
adesset defectus varij. & quia inter
varium quod dicit nexum, vel ma-
ximè est, si principaliter idem cōue-
niat vni, (aliàs importabitur nonnisi
nexus, solaq; vniuocatio,) ideò de-
buit dari principaliter, & minus prin-
cipaliter participans. Ex Principali-
ter autem & non principaliter, non
potest esse nisi varietas. consequen-
ter debebat etiam in Uniuerso repe-
riri aliquid, cui principaliter & stri-
ctiùs, esse illud conueniat, & quidem
etiam in Uniuerso, Deo placito.

Quòd si dantur Entia quæ dicunt
nexum, & ordinē dando locum prin-
cipaliori: non apparet ratio, cur id,
non possit haberi, etiam in Categoria
vnius. quia etiam vnum potest stri-
ctiùs cuipiam conuenire, & suo modo
etiam alijs. idq; ostendit, & ratio, &
lis

inductio. Si enim ita sit aliquid v- 6
num, vt dicat identitatem esse, seu
negationem Esse aliûs, erit illud stri-
ctissimè vnum, nihil enim magis est
vnum, quàm idem. Si autem sit v-
num per compositionem plurium
Esse, si sit Entium ordinatorum ad
inuicem, erit compositum, siuè illud
sit substantiale, siue accidentale.
Si autem non sit compositum ex or-
dinatis ad inuicem, erit vnitas mo-
ralis: vt cùm dicitur, discipulorum
fuisse vnum cor; vel vnitas artificia-
lis: qualis est vnitas artefacti. licet v-
nitas identitatis sit maior, minor v-
nitas per compositionem etiam ad se
ordinatorum, & hac vnitate, minor
adhuc vnitas artificialis, quâ ipsâ mi-
nor est vnitas moralis, vt potè inter-
ueniens sine intimitate physica. Vbi,
vt vides, identitas, Unitas, Unio, pos-
sunt constituere prædicamentum
Entium, inter se dicentium ordinem,
dato loco, principaliori. hinc

PRÆMITTO II. *Quomodò sit
formandus Conceptus vnitatis, secundùm
quod Vnitas & identitas est.* Et quidem 7.
quod attinet ad ly *Vnitas*, potest illa
sumi pro passione Entis, & huius for-
matus est conceptus, quòd sit nega-
tio diuisionis in se, quæ formalitas est
prior Negatione diuisionis in aliud.
Potest item sumi vnitas, secundùm
quod est in linea numeri, & sic defi-
nitiuè est principium numeri. vel est,
cuius additio est ratio numeri. quod
desumitur ex Aristotele Metaph. 13.
cap. 2. *Necesse est*, inquit, *numerum
numerari per additionem, veluti binari-
um, ad vnum, vno alio addito; ternarium
quoq;, alio ad duo apposito.* Ubi ostendit
Aristoteles, tam primam iugationem
paris, quod est duo, quàm primam
iugationem imparis, quod est tria, ad-
ditione vnius, consequenter, & reli-
quos numeros còalescere. Ubi eti-
am ponit Aristoteles priorem esse
Unitatem quàm numerum: quia ra-
tio constitutiua prior est constituto.
Potest deniq; sumi Unitas pro iden-
titate: vt cùm dicimus hoc, vnum
idemque est. Sic sumpta identitas &
Unitas

Unitas non differunt. Ratio : quia significatiuum negationis differentiæ, vel maximè dicit negationem differentiæ, est enim ratio formalis negationis differentiæ. iam autem propter quod vnumquodq; tale, & ipsum magis. & quia, quando volumus significare, hæc habere negationem differentiæ omnimodæ, solemus rectè dicere, hoc vnum idemq; est; ideò, & ipsum vnum idemq;, debet dicere negationem differentiæ. Horum duorum nempe Unitatis & identitatis formandus restat conceptus.

8.

IDENTITATEM Aristoteles 5. Metaph. tex. 16. sic definit: *Identitas, Vnitas quædam essentiæ est.* ipsam autem Vnitatem, variè concipere ex Aristotele possumus. *hinc*

VNITATIS potest sic formari conceptus: *Est ratio Obiectiua, cùm eadem vt pluribus vtimur.* vel; *Ratio obiectiua, vtendi eodem, non pluribus, sed vt pluribus.* vel; *Obiectiua significatio ipsius ipsius, secundùm dictionem repetitam.* Textus Aristotelis citati sic habet. *Cùm dicat ipsum sibi ipsi idem, vt duobus enim ipso vtitur.* & 4. Metaph. tex 2. *Idem enim*, inquit, *vnus homo, & Ens homo, ac homo, & non significat diuersum aliquid, secundùm dictionem repetitam, id est, homo & homo, & vnus homo.* Hoc vult Aristoteles. Quando aliqua sunt vnum, non potest illud intellectus partiri in duo, sed repetit hoc ipsum. & ita cum volumus significare identitatem Angeli secū, dicimus; Angelus est Angelus. Significando item identitatem hominis secum, dicimus; homo est homo. Reuoluendo autem mentem ad lineam Dici, Unitas erit, Ratio dicendi subiectum pro prædicato. vnde dicimus, Hoc, est hoc, Id, est id &c. Potest etiam dici identitas, & vnitas, quòd sit prima negatio contradictionis. Nam impossibile est, vt vnum idemque sit, & non sit vnum idemque. Est autem prima negatio contradictionis, quia ad illam, reliquæ omnes reuocantur.

9.

Sunt autem omnes hæ definitiones identitatis & vnitatis, per posterius. nam sunt omnes per ordinem ad dici, vel per aliquid negatiuum. iam autem dici sequitur ad esse, & Negationes ad aliquid positiuum.

POSITIVE autem accipiendo VNITATEM pro IDENTITATE, erit. *Ratio Obiectiua esse & esse eiusdem.* in idem recidit si dicas, quòd sit. *Ratio obiectiua esse, & esse eiusdem.* vel; *Ratio Obiectiua ipsius ipsius.* Sumitur autem hîc, esse, non pro existere: quia existere, est posterius, esse nominaliter sumpto; iam autem etiam ipsi esse nominaliter sumpto conuenit identitas. ergo, per prius aliquid, & non per existere, definiri debet identitas. Hinc, esse, quod hîc assumitur, non aliud est, quàm esse nominaliter sumptum. Nec sumitur hîc esse, pro natura vel substantia: nam trium Personarum diuinarū est idem esse, hoc est, natura: neq; tamen trium Personarum est inter se identitas. & ita Personæ primæ diuinæ, est realis identitas, cum Persona Patris, quia esse primæ Personæ, prout esse, est quid superius ipsâ etiam naturâ, est ratio essendi ipsius Patris. Erit autem distincta realiter à Filiatione, quia non est ratio essendi ipsius Filij. est autem Paternitas indistincta realiter, ab essentia: quia ratio essendi ipsius essentiæ, est ratio essendi Paternitatis secundùm naturam. quæ ratio essendi ipsum, si non æquiualeat pluribus in ordine ad prædicata physica, erit identitas exclusiua virtualis distinctionis sine addito, si autem æquiualeat, non erit exclusiua. 10.

Per hoc tamen non nego, etiam inter identitatem & vnitatē ex modo significandi esse alietatem: nam *Vnum* est de linea numeri, *Idem* de linea demonstrabilis per particulam *Hoc*. Rursus *Idem* est quasi Obiectiua Responsio ad interrogationem de Hoc, *An hoc?* Vnum autem est obiectiua Responsio de Hoc, *An diuisibile, an multiplex?* 11.

PRÆMITTO III. *Quomodo sit forman-*

formandus conceptus Vnius secũdùm quod Vnio est rigorosa? Potest concipi quòd sit, Ratio plura reddendi in suo genere vnum. vel, nexus plurium, aut alligatio, vt hoc quidem non sibi tantùm & in se, sed & alteri sit. has & similes descriptiones ipsa inductio probat.

PRÆMITTO IV. *Quænam sit*
12. *diuisio Vnius secundum quod Vnio est?* Ea desumi potest ex 10. Metaph. textu 1. Quatuor in summa Modi sunt. Primus, Cùm est aliquid Vnum seu continuum, siue sit per naturã, quod maximè vnum, siue aliquo alio modo, vt contactu, violentiâ, arte alligante. *Ipsum namq; inquit, continuum, aut simpliciter, aut maximè, quod naturâ & non tactu, neq; ligatione. & horum illud magis vnum, & prius, cuius motus indiuisibilior, & magis simplex.* Supponit hic textus secundùm S. Thomam in hunc locum, quòd duplex sit continuum secundùm naturam. Aut enim est totum vniforme, vt linea recta vel circularis: vel non totum vniforme, vt duæ lineæ constituentes angulum in quo continuantur. Prior species vnius, est perfectior, quia habet vnum motum. non enim potest esse, vt vna pars moueatur, alia quiescat: nec vna sic mouetur, alia aliter. in anguli lineis non sic: possumus enim imaginari quòd vna moueatur, alia quiescat, item quòd moueãtur in diuersas partes. Secundum vnum, est totum, habens aliquam formam aut speciem. *hoc igitur Vnum,* inquit S. Thomas *supra Vnitatem Continuitatis, addit vnitatem quæ est ex forma.* 3um Vnum est, quorum intelligentia est vna. 4tum autem, quod est Uniuersale Unum, vt species vna, genus vnum, nam in vniuersali vniuntur particularia. Concludit Aristoteles. *Totius igitur dicitur*
13. *Vnum, & quod natura continuum est, & totum, & singulare, & Vniuersale.*

ERRORES
In formando Conceptu de Incarnatione.

PRÆMITTO V. *Varios errores concipiendi, quomodo factum sit vnum quid, DEVS & homo?*

I. ALIQVI censuerunt, factum esse vnum quid per accidens. talis fuit Marcion & Manes, qui dixerunt humanitatem assumptam à VERBO, fuisse nonnisi imaginariam. imaginarij autem cum reali, indubiè per accidens Unio est. ita sentientes appellat S. Leo serm. 15. de Passione, Phantasticos Christianos. Eundem errorem docuerunt in Perside Xaroes & Arphaxad apud Egbertum serm. 12. contra Catharos. idemq; fuit error Nestorij. nam ille voluit, VERBVM factum esse hominem affectu tantùm, vt meminit Cyrillus libro de fide ad Theodosium. conse-
quenter, admittebat in Christo, & du- 14.
as naturas, & duas Personas, appellabatque Beatissimam nonnisi Christiparam.

II. ALII censuerunt, Esse vnum per continuationem: referendo continuationem in mixturam & confusionem naturarum. In quo Errore fuit Eutyches, docens in Christo fuisse vnam naturam, & Unam Personã. sed fuit in ipso errore varius. nam interdum dicebat VERBVM in carnem cõuersum, vt habetur apud Leonem Epistola 97. cap. 1. interdum carnem in VERBVM, vt habetur apud Damianum Opusculo 1. cap. 5. Interdum voluit esse confusionem naturarum in tertiam distinctam naturam, vt habetur apud S. Leonem serm. 8. de Natiu. Domini, cap. 5. Tenuerunt quidem, etiam Catholici, mistionem duarum naturarum, sed nomine mistionis accipiebant realem Unionem, vt se opponerent Nestorio. vide August. Epist. 3.

III. ALII censuerunt, Factum esse vnum per se specificum, hoc sensu, quia docuerunt, Christum non ha-
buisse animam, sed loco animæ fuis- 15.
se illi VERBVM. qui error fuit Apollinaris, vt videre est apud S. Leonem serm. 8. de Natiu. cap. 4.

IV. Censuerunt alij, Esse vnum [illegible]ra, vt vna sit intelligentia Personæ diuinæ

næ & humanitatis. hucqué reuocari debent, qui dicebant, ex duabus naturis euasisse vnam singularem: Referri item debet Schmidelinus & Lutherus, qui docent, vi Unionis VERBI, factam esse formalem eius cum carne identitatem. quidquid sit, quòd posuerint tamen illic distinctionem realem.

FORMATVR
Conceptus de Incarnatione.

NOn repugnat dari Entia habentia inter se nexum, ita tamen, vt habeatur aliquid principale, cui ratio illa conueniat. & tale, inter alia, est
16. Unum, vt dictum Præmisso 1mo. hoc vnum, principaliter dicit ipsam identitatem, vt explicatum Præmisso 2do. & iam vnum quod dicitur de Unione VERBI non potest supponere pro identitate, aliàs DEITAS esset humanitas, quod est contra Fidem. sed Unum illud supponit pro nexu reddente plura in suo genere Unum, vel alligata, vt dixi Præmisso 3tio. Quæ ipsa ligatio non est per accidens, quia aliàs non posset dici DEVS homo, sed est vnum per se, seu vnum substantialiter. quod ipsum vnum per se non est quidem de his modis, quos agnouit Aristoteles, de quibus Præmisso 4to. quia Aristoteles non agnouit subsistentiæ creatæ supplebilitatem per Increatam, reuocari tamen ad illos modos potest, non quidem reuocatione, qualem posuerunt Hæretici Præmisso 5to: sed his sensibus: est illic vnum per continuationem quodammodo, quia sicut duo continuata dicunt intimitatem sui in aliquo communi, ita datur Unio annectens humanitatem VERBO, quæ intimitas sit Physica, & nexus Physici, nō sola moralis; ita, vt perficiatur à Persona diuina natura humana, in eo genere, in quo perficeretur à propria Persona. Dixi quòd sit continua-
17. tio quodamodo, nō enim est rigorosa, quia continuatio rigorosa supponit pro termino comuni materialiū. iam verò nec Persona Diuina est quid materiale, neq; pars naturæ humanæ, anima rationalis. cuius licet altera compars sit materialis, hoc ipso tamen quia materialis est, communem terminum cum immaterialibus habere non potest. Rursùs, licet Persona non habeat Rationem formæ, tamen suo modo ad illam reuocabilis est, facitque Rationem totius personalis. est illic etiam vnum intelligentiâ. non quòd non sit alia intelligentia humanæ naturæ, alia personæ; sed quia in ratione personæ identitas est. nam sicut vera est propositio, secunda Trinitatis Persona, est VERBVM, ita verum est dicere, humanitatis Christi Persona, est VERBVM. Est ergo intelligere illic naturam humanam, est illic intelligere naturam diuinam: & quidem cum alia intimitate, quàm cùm dicitur esse illic Pater in Filio, & Filius in Patre: nam non dicitur in Christo esse Persona Patris, & tamen dicitur in Christo esse duas naturas, eò quòd Pater & Spiritus Sanctus, sint illic nonnisi per circuminsessionem, natura autem per vnionem vel mediatam, vt diuina; vel immediatam, vt 18.
humana.

Ex quo iam fiat Parallela mysterij Incarnationis cum mysterio Trinitatis. In mysterio Trinitatis sunt tres Personæ, in Incarnatione sunt duæ naturæ, & tertij locum habet Persona. in Trinitate trium Personarum est identitas in Natura, in Incarnatione duarum naturarum est eadē Persona. In Trinitate sunt plures, (supple Personæ,) non plura, in Trinitate sunt alius, & alius non aliud & aliud: in Incarnatione sunt plùra, nempe duæ naturæ, adeoq; aliud & aliud, sed non plures, nec alius & alius, quia vna Persona. His de conceptu Incarnationis formando præiactis.

sit

TRA-

5

TRACTATVS I.

De ijs quæ præsupponuntur Decreto de Incarnatione.

Quæ præsupponuntur Decreto de Incarnatione sunt, imprimis Posibilitas, non enim ideò res est possibilis, quia Deus illam decernit, sed ideò illam decernit, quia supponitur esse possibilis. 2dò. Præsupponuntur Conuenientia & Necessitas. & de his in Præsenti agemus.

DISPVTATIO I.

De Possibilitate Incarnationis.

19. POssibilitas rei duplici viâ inuestigatur. 1mo. Positiuè, demonstrando eius possibilitatem. 2do. per principium negatiuum, nempè quòd res non implicet contradictionem. vtrumqué hîc examinabitur.

QVÆSTIO I.

An possibilitas Incarnationis euidenter nosci posit?

PRÆMITTO J. *Non esse difficultatem an cognosci possit Incarnatio lumine aliquo supernaturali.*

RATIO: Quia defacto per lumen fidei cognoscitur, videtur intuitiuè à beatis, & à Viatoribus, per supernaturales species infusas, nosci posse.

PRÆMITTO II. *Non esse difficultatem, an naturaliter intuitiuè cognosci possit?*

RATIO: Quia hoc mysterium dicit assumptionem naturæ creatæ à Persona Diuina. hinc qui intuitiuè videret Incarnationem adæquatè, deberet intuitiuè videre Personam Diuinam. quod non potest fieri naturaliter.

20. PRÆMITTO III. *Non esse difficultatem in hoc, an possit certò demonstrari Incarnatio VERBI, sub formalitate VERBI.*

RATIO: Quia supponitur non dari demonstrationem de ipsa Trinitate, consequẽter nec dabitur demonstratio de VERBO, adeoq; Incarnatione VERBI. licet in hoc pũcto possit esse difficultas cum Raymundo Lullo.

PRÆMITTO IV. *Non esse difficultatem an naturaliter cognosci possit cum formidine Incarnatio, & dubitatiuè.*

RATIO: Quia Angelus omnes apparentes contradictiones soluere potest, & inferre ita: ego solui omnes contradictiones, & quantum ad has solutiones non video hoc impossibile, fortè tamen latet aliquid illic in DEO, vi cuius impossibilis sit illi hæc vnio. hinc

PRÆMITTO V. *In hoc esse difficultatem an id naturaliter ab intellectu quocunq; creato nosci possit demonstratiuè fine vlla formidine.*

Pater Ioannes Morawski in præsenti, quæst. 1. artic. 1. ex eo deducit 21. non posse naturæ viribus euidenter cognosci mysterium Incarnationis, quia difficultas Mysterij Incarnationis includit realẽ in tertio distinctionẽ Naturæ Diuinæ à Persona VERBI, quæ tamen distinctio nullo modo euidenter nosci potest. Hæc Ratio NON SATISFACIT. Nam imprimis

mis Mysterium Incarnationis non tantùm includit distinctionem realem in tertio, sed etiam identitatem realem duarum Personarum in tertio, quòd est natura. Ergo sicut difficilè reddit hoc Mysteriũ, & inattingibile euidenter, distinctio realis in tertio, ita illud deberet facilitare, & euidenter noscibile, reddere identitas in tertio, quod tamen falsum est. Et certè cùm oppositorum diuersa sit ratio, cùmq; sint opposita identitas in tertio, & distinctio in tertio, si distinctio inattingibile reddit mysterium, ita identitas deberet, reddere facilè Mysterium hoc. sicut enim, quia albedo disgregat visum, opposita illi nigredo non disgregat, ita si distinctio realis in tertio, attollit hoc Mysteriũ vltra noscibilitatem naturalem, ita claudet illud intra eãdem noscibilitatẽ identitas in tertio. Rursus inclusio distinctionis realis in tertio, in
22. Mysterio Incarnationis duplex cogitari potest. quædam inclusio Materialis, & hæc ad præsens non spectat, nam est etiam illiuc inclusio incomprehensibilitatis Diuinæ, & aliarum inattingibilum perfectionum, neque tamen ad ista in præsenti attenditur; ita si materialiter includitur in Mysterio Incarnationis distinctio realis in tertio, non debebit ad eam in præsenti attendi. Alia est Inclusio formalis distinctionis realis in tertio in Mysterio Incarnationis, hæc si detur, concedo quòd redderet Mysterium hoc innoscibile euidenter viribus naturæ: sed nego istam Inclusionem dari, idquẽ ex eo, quia si per impossibile non fuisset nisi vna Persona Diuina, sicut est vna natura, iam non fuisset tunc habita distinctio realis in tertio, & tamen æquẽ fuisset innoscibile euidenter viribus naturæ hoc Mysterium, casu, quo illa natura Diuina, & eius vna Persona, fuisset vnita Hypostaticè Humanitati. Ergo apparet, difficultatem huius mysterij euidenter noscendi, non oriri ex di-
23. stinctione reali in tertio. Et quamuis, pro præsenti Incarnatione, Persona VERBI immediatè vniatur Humanitati, eamq; compleat in ratione subsistentis, non complente, in ratione subsistentis Humanitatem naturâ Diuinâ, quæ est identificata Personæ Verbi: hoc tamen pro casu à nobis adlato licet impossibili, tamen non impossibilitate tollente seipsum, non tenuisset. Addo non paucos ex Nominalistis dicturos, quòd in sensu reali, etiam natura Diuina compleat Humanitatem in ratione subsistentis. Qui autem hoc negarent, dicerent, in hoc quidem sensu non posse attingi euidenter Mysterium Incarnationis, quia non potest euidenter attingi secundùm hunc effectum formalẽ, quòd terminet illam Humanitatem Persona VERBI, & non terminet identificata realiter Natura: sed cur non possit attingi secundùm hoc, 24.
quia illic vnitur non tantum Persona Diuina, sed & Natura Diuina hoc enim secundùm hanc considerabilitatem præcisè spectatam, non inuoluit distinctionem realem in tertio. Si autem cognosceretur euidenter vnitam esse Personam Diuinam & naturam Humanitati, hoc ipso nosceretur euidenter Mysterium Incarnationis, cùm illud Mysterium importet formalissimè talem vnionẽ; quantumuis adhuc non nosceretur illud Mysterium adæquatè & secundùm omnia, quæ illud Mysterium continet, quod ex alibi dictis non requiritur ad notitiam euidentem. Posset etiam meritò dubitari, an difficultas præcipua Incarnationis, in prædicto *Non terminari à Natura Diuina* consistat? fortè enim consistit in capacitate naturæ, vt terminetur à Persona Diuina, in insupplebitate item Personæ Creatæ à Persona Diuina &c. &c. Et hæc de Maiori.

Ad Minorem, quod attinet, Probatio illius videtur non conuincere. Quid enim est hoc in distinctione reali in tertio, inuerso modo contineri 25.
Principium illud lumine naturæ notum? *Quæ sunt eadem vni tertio*: Nam inuerso etiam modo regulantur syllo-

ſyllogiſmi Negatiui, quibuſcunque tandem verbis cingatur illud Principium; & tamen illud ipſum negatiuum Principium, adhuc eſt lumine naturæ noſcibile. Quod ſi hoc ſenſu illud Principium inuerſo modo continetur, quia eſt contrariũ, illi Principio lumine naturæ noto: hoc ipſo ſequitur, aut illud Principium nõ eſſe lumine naturæ notum; Nam principium lumine naturæ noto oppoſitum, non poteſt eſſe verum; aut ſequitur non dari illud Myſterium, nec dabile eſſe: quod falſum eſt. Debet ergo explicari quid ſit illud, inuerſo modo contineri dictum Principium in Myſterio Incarnationis? ita, vt ex illo inuerſo modo, inferatur Myſterij huius innoſcibilitas, viribus naturæ.

26. DIFFICVLTAS I.

Quid tenendum?

DICENDVM eſt Imò. *Poſſibilitatem Incarnationis nullo poſitiuo argumento demonſtratiuè probari poſſe.* Eſt Concluſio cōmunis contra Lullum.

PROBATVR J. Authoritate ſacrâ. Nam id habetur ad Ephes. 3. ad Coloſſ: 1. & 1. ad Corint. 2. Unde appellatur hoc myſterium *abſconditum.* Celebris eſt locus Iſaiæ. *Generationem eius quis enarrabit?* Quem locum intelligit S. Leo Epiſtolâ 10. de temporali Chriſti generatione. & Chryſoſtomus homil. de S Baptiſta tom 3. poſt Homilias in Ioan. Ambroſius lib. de Fide ad Gratianum capit. 5. ait. *Non ſolùm admirabilis ex Patre generatio Chriſti, admirabilis eſt etiam eius generatio ex Virgine.* quæ comparatio elumbis eſſet ſi poſſet hoc myſterium demõſtratiuè noſci, cùm demonſtratiuè nõ noſcatur Trinitas. Dionyſius de diuinis Nominibus c. 2. ante titulum ponit SS. Hierothei verba. *Quia etiam illa,* inquit, *Theologiæ clariſſima, Diuina, inquam, IESV ex natura noſtra compoſitio, nec omninò explicari, nec ratione percipi valet, vel ab ipſa præſtantiſſimorum Angelorum facilè principe.*

PROBATVR II. Quia nulla talis demonſtratio oſtendi poteſt, 27. quæ ratio robur habebit ex ſolutione argumentorum.

PROBATVR III. Quia omnis demonſtratio eſt vel per cauſam vel per effectum, per nihil horum demonſtrari poteſt Incarnatio. Non poteſt demonſtrari per cauſam. nam hæc vel eſt extrinſeca vel intrinſeca: Cauſa extrinſeca eiuſdem eſt Decretum v. g. de Incarnatione, per Decretum autem demonſtrari, idq;, vt ſuppono, ſtando in lumine naturæ non poteſt Incarnatio; nam nec ipſũ Decretum demonſtrari poteſt, negatâque poſſibilitate Incarnationis, negabitur poſſibilitas Decreti. Non etiam poteſt demonſtrari Incarnatio per cauſam intrinſecam, hoc eſt, materialem & formalem: quia cauſa Incarnationis quaſi materialis, eſt natura humana, quaſi autem forma is, Perſona diuina, ex his autem cognitis, non poteſt plus inferri poſitiuè, quàm hæc conditionata, ſi eſſet poſſibilis Incarnatio, deberet eſſe natura humana, terminata à Perſona Diuina. hæc autem conditionata, non infert poſſibilem illam eſſe, ad eũm modum, quo, qui cognoſcit quid ſit neceſſarium ad formandum conceptum Hircocerui, nõ eo ipſo iam dicit poſſibilē eſſe Hircoceruum. nam formalitas conſtitutiui præcisè cognita, eſt communis etiam impoſſibilibus, quæ etiam habent ſua in ratione impoſſibilis conſtitutiua. ergo præcisè ex eo quòd ſciatur quid eſſet neceſſariũ ad perficiendum hoc myſteriũ, non ſequitur, ſciri certò & 28. euidenter, quòd ſit poſſibile. Quòd etiam non poſſit haberi certa & euidens cognitio de Incarnatione per effectus, probatur. Tum quia nullus talis effectus monſtrari poteſt. Tum quia qui aliunde negat cauſam, ei cauſa per effectum monſtrari nõ poteſt, quia vel negabit effectum, (niſi illi aliunde de illo conſter) vel illum in aliam cauſam referet. Tum quia (hoc ipſum vrgendo) deberet Incarnatio

natio demonstrari possibilis, per effectum possibilem, hic enim est solus vel maximè proportionatus causæ possibili. Sed Incarnatio non potest probari per effectum possibilem positiuè & euidenter. Quia, quando nõ possunt probari, euidenter & positiuè, vnicè necessaria alicuius præsupposita, nec ipsum illud probari potest euidenter positiuè, Nam non potest euidentiam maiorem tribuere,
29. quàm ipsum illam habeat. Si quis autem neget possibilem Incarnationem, effectus, qui afferetur, possibilis, afferetur non probatus euidenter & positiuè circa ea, quæ vnicè requirit; vnicè enim requirit causam suam possibilem, quæ ipsa negatur. nisi hoc, vt dixi, aliunde constet, quod in præsenti non potest haberi.

Maior autem illa, Quòd omnis Demõstratio, sit per causam, vel per effectum, probatur authoritate Logicâ, quæ diuidit cum Aristotele Demonstrationem in Propter Quid, hoc est, per Causam, & in Demonstrationem Quia, hoc est per Effectum. Cuius ipsius diuisionis hæc posset dari ratio. Quia omnis Demonstratio est sub genere, quod est Syllogismus, adeoque per aliud notificans verum; hoc autem aliud debet esse nexum cum notificando; si enim non sit nexum : nec fiet ex Obiecto Syllogismus; sed erit talis motus intellectûs, ac cùm dicitur : Cras pluet quia baculus stat in angulo. Si est nexum cũ notificando : debet posse mensurari ijs, quæ mensurant connexa. hæc au-
30. tem, quæ mensurant connexa, sunt, prius & non prius seu posterius. Nexum itaq; per prius, est Causa, vt pote causato prior : nexum autem per non prius, est effectus, pro demõstrationis medio termino assumptus, qui est posterior causâ. Simultaneum autem, etiam ratione, nihil potest demonstrare. Erit enim illud ipsum demonstrabile, quod, seipsum non demonstrat; nam idem probaretur per idem. Hoc ipsum, sic etiam declaratur, Quia quæ sunt nexa cum demonstrabili, aut sunt intrinseca, aut non intrinseca, quæ positiuo nomine appellantur extrinseca ; nec inter hæc datur tertium. hoc ipsum extrinsecum, vel est extrinsecum non supponens demõstrabile, sed ponens, physicè vel metaphysicè ; & erit causa Physica, vel Logica. Si autem supponat demonstrabile, erit effectus, vel Physicus, vel Metaphysicus. Si verò sit intrinsecum, vel est intrinsecum Physicum, & erunt causæ componentes physicè ; vel erit intrinsecum Metaphysicum. & erunt causæ Metaphysicæ. Ex quo, vlteriùs infertur : cùm non detur medium inter intrinsecum & non intrinsecum, inter supponens & non supponens, sed omnia ad hæc membra reuocari debent ; ideò nec dabitur demonstratio, quæ non sit per causam & effe- 31.
ctum : sed omnes ad hæc membra reuocabuntur.

DICENDUM est 2dò. *Possibilitatem Incarnationis negatiuo argumento probari posse.*

PROBATUR I. De Incarnatione dici potest, Non implicat contradictionem, quam enim? ergo illius possibilitas negatiuo argumento probari potest. nempe ipso, Non implicat. Quod ipsum sic aliter proponitur. Probari Incarnationem argumento negatiuo, est probari, quòd Incarnatio nõ implicet contradictionẽ. argumentum enim negatiuum in præsenti est, quod habet mediũ terminum negatiuum , hæc enim est eius definitio. ly autem *Non implicat*, est medius terminus Negatiuus. quia ly *Implicat*, licet videatur esse, terminus ex modo significandi Negatiuus ; secundùm tamen Obiectiuam formalitatem, importat ly *dicit contradictionem* ; hinc additum illi, *non*, constituet formaliter terminum negatiuum. Sed Incarnatio non implicat contradictionem. quia qui oppositum diceret, opponeret sese neganti, neganti autem nemo se opponit nisi affirmans ; affirmetur ergo (vt supponitur, cum ratione) quòd implicet.

plicet, nulla autem talis ratio afferri poterit, vt infra videbitur.

PROBATUR II. Quia aliarũ rerum possibilitas benè probatur per ly, *Non implicat*. ergo bene probatur etiam Possibilitas Incarnationis.

32. PROBATUR III. Implicat contradictionem, vt duo contradictoria prædicata verificari possint. hoc enim vel maximè implicat contradictionem, quod est ipsamet formalis contradictio; contradictio autem est, contradictoria verificari posse. sed, si impossibilis est Incarnatio, duo contradictoria verificarentur. Quod ipsum probatur, verificaretur enim imprimis hæc propositio: Possibilis est Incarnatio, nam eam vt veram credendam proponit fides, quæ falli non potest. Rursus, verificaretur hæc propositio, Non est possibilis Incarnatio: falsa enim, vt vis, esset conclusio, quæ dicit possibilem esse Incarnationem. ergo, si non esset possibilis Incarnatio verificarentur duo contradictoria. Hæc probatio est bona per ordinem ad fideles.

DIFFICVLTAS II.

Argumenta Lulli.

HÆc quæ ponentur argumenta, potiùs ostendunt factam esse defacto Incarnationem, aptari tamen possent pro probanda Possibilitate, idq; vt ille vult euidenter.

OBIJCIT I. Demonstrando Articulum 8^{uum} Fidei, & supponit, quòd, quando Deus creauit mundum, dignitates eius posuerunt suas similitudines.

33. Cuius dicti sensus est: Bonitas diuina elucet in mundo, quia cum fecit bonum, æternitas quia fecit durabilem. hoc posito, arguit. Omne illud per quod dignitates Diuinæ, meliùs & perfectiùs, ostendunt perfectiones suas & similitudines, & quietantur in mundo, DEVM facere est necessarium; cùm iste sit nobilior finis, propter quem mundus, vel aliqua creatura possit creari. sed si natura humana esset assumpta à Diuina in vnione suppositi & Personæ, omnes dignitates Diuinæ, haberent perfectè similitudines suas. imprimis bonitas, quæ non posset meliùs opus facere de Creatura, sicut nec magnitudo maius, nec æternitas magis durabile, & sic de alijs. si autem natura humana, nõ esset assumpta à Diuina, nulla dignitas Diuina, haberet perfectionem, aut quietem in productione mundi; quia potestas Diuina, potest facere maius & melius opus in mundo, si Incarnatio demetur.

RESPONDETUR. Maiorẽ esse falsã, quia multũ probat. probaret enim Christum debère esse vbiq;: si enim Christus esse vbiq; imensitas Diuina maiorẽ haberet similitudinẽ. probat item omnes Personas esse de facto Incarnatas; quia vnâ Incarnatâ non haberent quietem aliæ; sicut nõ esset quies, si natura Diuina tribus Personis non communicaretur. probat 34. item possibilem esse naturam creatam, quæ vna realiter, terminaretur à tribus Personis distinctis realiter; eò quòd in tali natura, dignitates Diuinæ Processionales maiorem haberent similitudinem. Deniq; ex hoc principio fallit maior. quia nullum creatum, necessitat DEVM suppositione antecedenti, vt in illo, actu dignitates Diuinæ elucescant. Minor etiam est falsa, quia in impossibili dignitates Diuinæ non elucescunt; impossibilis autem hîc & nunc supponitur Incarnatio; iam autem antequam supponatur aliquid posse esse tale, in quo dignitates diuinæ elucescant, priùs aliunde supponi debet possibile; sicut quia Mysterium Trinitatis in creatis aliunde non supponitur possibile, fit vt in creatis mysterium Trinitatis non elucescat.

OBIJCIT II. idem. Omne id propter quod natura humana, quæ creata est ad DEVM diligendum, magis diligere potest DEVM, DEum facere est necessarium. aliàs, si DEVS 35. non faceret in natura humana id, per quod ipse Deus magis potest diligi, nollet se totaliter diligi, quod est impossibile;

possibile; vellet enim se summè diligi, vt pote summè diligibile; & nollet se summè diligi; quia non faceret in natura humana totum id, propter quod plus debet illum diligere homo, nempe assumptionem naturæ humanæ.

RESPONDETUR. hoc argumētum probare, quòd homini detur infinita gratia ad DEVM amandum, consequenter quòd illa sit possibilis; hoc ipso enim Deus nollet se summè diligi, quia non tribueret id, propter quod, tanquam propter principium effectiuum plùs posset illum dilige-
36. re homo. Et ex vi huius retorsionis falsa est maior cum suis probationibus. Rursus, Impossibili Incarnatione, vel æq; Deus esset in se summè, bonus vel non? si esset æq; summè bonus? ergo Incarnatio non est per se necessaria propter quam DEVS magis sit diligibilis. Si non esset æquè Summum bonum? ergo in perfectione intrinseca constituitur Deus per aliquid extra se, tanquàm per rationem formalem bonitatis. Rursus, est quidem necessitatus DEVS, vt se velit summè diligi appretiatiuè, sed non summè ratione alicuius tituli ad extra, quia ad illum ponendum non necessitatur. Unde, ratione Incarnationis, Deus est magis diligibilis, ratione nobilioris tituli, quo ad extra amorem suum manifestat, sed non magis diligibilis, ratione bonitatis intrinsecæ; ratione cuius solius præcisè maximè est diligibilis Deus. Minor etiam est falsa hìc & nunc, quia propter impossibile non potest DEVS magis diligi, hìc autem ponitur impossibilis Incarnatio, donec possibilitas eius probetur euidenter.

OBIJCIT III. idem. Omne id, propter quod omnes creaturæ, nobiliorem & perfectiorem finem habent in DEO, est necessarium: quia DEVS ad se tanquam ad finem omnia ordinat. sed si Deus assumpsit naturam humanam, omnis Creatura habet finem in DEO: quia in homine, suo modo, est omnis Creatura.

RESPONDETUR. Maior multùm probat. quia probat singulis indiui- 37.
duis humanis vnitam esse Personam Diuinam; quia sic perfectiùs coniungitur natura humana cum DEO. Et licet Deus sit principium omnia ad se ordinans, sed modis id facit sibi liberis. Minor etiam est falsa. quia impossibile, non participat perfectiùs DEVM tanquam finem; iam autem donec probatur positiuè, supponitur hìc & nunc impossibilis Incarnatio.

OBIJCIT IV. idem, supponit debuisse fieri recreationem, hoc est reparationem creaturæ rationalis, deuiantis per peccatum ab vltimo fine: quæ recreatio non potest fieri à pura creatura, vt infra constabit; ergo satisfacere debuit nonnisi Deus. & quia is debet satisfacere qui offendit, cùm offenderit homo, debuit esse homo. ergo infertur Incarnatio, hoc est positio hominis DEI.

RESPONDETUR. negando possibilem esse explicatam recreationem quia non demonstratur euidenter. posito quòd sit possibilis; sufficeret illam perfici condonatione Diuinâ, & titulo misericordiæ, non Iustitiæ.

OBIJCIT V. idem. Sapientia 38.
Diuina cùm sit perfectissima, scit & comprehendit illum maiorem amorem quem Deus potest habere ad naturam humanam. oportet ergo, quòd voluntas Diuina diligat actum illius maioris amoris, quem Sapientia scit; vt inter voluntatem Diuinam & Sapientiam sit concordantia. sed maior gradus amoris, quem Sapientia Diuina scit se posse habere ad naturam humanam, est, quòd vniat sibi naturam humanam; ergo voluntas diligit illum gradum; si diligit, facit, ergo erit Incarnatio.

RESPONDETUR, hoc argumentū multùm probat, probat enim omnes damnatos debere saluari, saluosq; esse: quia Deus cognoscit modum dandi illis finalem perseuerantiam; deberet ergo, ex vi argumenti,

ti, dare actu gratiam illos finaliter eliberandi. Rursus vt proportionentur inter se intellectus & voluntas Diuina, sufficit vt complaceat sibi nonnisi in illo modo voluntas Diui-
39. na. Minor etiam est falsa; quia etiam sapientia Diuina nō dictat amandam esse efficaciter Incarnationem, si ipsa non sit possibilis; possibilem autem non probas euidenter, quod quæritur.

DIFFICVLTAS III.

Aliæ Rationes in Oppositum.

OBIJCITVR I. Vera est per nos hæc Propositio. Ratio naturalis non potest demonstrare Incarnationem esse impossibilem. ergo falsa erit hæc contradictoria. Ratio naturalis non potest demonstrare Incarnationem esse possibilem. ergo falsa erit & conclusio nostra.

RESPONDETUR vtramq; propositionem esse veram, nec impedit quidquam earum veritatē; non enim sunt contradictoriæ verè. quia contradictoria vera debet illud ipsum negare, quod affirmauit altera: ergo cum prima negauerit demonstrari, secunda affirmare debuit demōstrari, quod tamen non fit, quia vtrobiq; ponitur, Non demonstrari. Legitima contradictoria sic communiter formatur: Ratio naturalis demonstrat Incarnationem esse impossibilem quæ erit falsa. Ratio naturalis
40. non demonstrat Incarnationem esse impossibilem, quæ erit vera.

OBIJCITVR II. Naturam hominis potest cōprehendere naturaliter Angelus, nòn comprehenderet autem si nesciret an possit terminari à subsistentia Diuina.

RESPONDETUR, quamuis Angelus comprehendat naturam humanam, quoad prædicata intra seriem naturalium, non comprehendit tamen potentiam illius obedientialē; adeoq; & prædicata in illa fundabilia, Quòd autem non comprehendat potentiam Obediētialem, secundùm suos terminos sumptam, vel exinde colligitur; quia hi termini possunt esse supernaturales quoad substantiam; quorum cognitio non est debita Angelo nisi secundùm principium, *Non implicat* Deinde quamuis cognoscat Angelus, Diuinam subsistentiam æquiualere, immo superare infinities subsistentias creatas; non inde tamen inferre potest, quòd supplere possit creatam; 42.
quia cognoscit æquiualentiam illam in ordine ad fundandam excellentiam, sed non in ordine ad supplebilitatem, ipsam autem supplebilitatem nonnisi solutione contradictionum attingit, sed non per aliquod principium clarum & euidens. Præcisâ autem æquiualentiâ non fundat supplebilitatem: nam notitia Diuina æquiualet notitijs creatis, quas tamen supplere non potest. Cùmque Angelus soluerit quascunq; contradictiones, 41.
cogitat, latere aliquam petibilem à Persona Diuina, cuius interiora certò & euidenter non penetrat Angelus. Quod si quæras, quodnam sit illud principiū euidenter illatiuum possibilitatis Incarnationis? Responderi potest, illud nesciri certò & euidenter quodnam sit; licet sciri possit quòd quodcunq; probatiuum Possibilitatis Incarnationis affertur, non sit euidenter probans; ad eum modum quo qui scit apparētes demōstrationes quadraturæ circuli soluere, 43
& propriam non habet, scit illas non esse veras demonstrationes, & scit se posse soluere, quòd non sit impossibilis: licet ignoret, quod sit principium, per quod deducitur quadratura circuli.

INSTABIS II. Quicquid est euidenter credibile, est euidenter possibile: non potest enim impossibile esse euidenter credibile euidentiâ verâ. Sed Mysterium Incarnationis est euidenter credibile; aliàs nemo illi teneretur assentiri. ergo mysterium Incarnationis est euidenter possibile.

RESPONDETUR, hoc argumentum

mentum probare etiam mysterium Trinitatis esse euidenter possibile, quod falsum. Directè dici potest. quicquid est euidenter credibile, est etiam euidenter possibile euidentiâ extrinsecâ & morali, sed non euidentiâ intrinsecâ, & in ipsis intimis rei fundatâ.

42. INSTABIS II. Dicuntur Dæmones sciuisse quòd Christus esset Filius Dei. ergo potest dari euidentia de mysterio Incarnationis, idq; vt supponitur viribus naturæ.

RESPONDETUR, dici posset sciuisse hoc dæmones scientiâ moraliter euidenti, attentis miraculis Christi, & fortè ex habitis speciebus de peccato à se commisso, quòd noluerint se submittere Deo Incarnando, quem incarnatum iam ex circumstantijs vestigabant: estq; de fide dixisse dæmones, quòd sciuerint esse Christum Filiū Dei; sed non est de fide locutos illos de scientia antonomasticòs, neq; in hoc esse mētitos.

INSTABIS III. Quando executioni mandata est Incarnatio, videbant tunc Angeli naturam humanam nō habuisse propriam subsistentiam, si est distincta; si etiam non est distincta, videbant non habere rationem totius, eo ipso quòd esset vnita. ergo poterant scire certò & euidenter Incarnationem.

43. RESPONDETVR, negando imprimis, quòd viderint illam esse vnitam: hæc enim Vnio aut Modalitas erat supernaturalis, adeoq; inattingibilis viribus naturæ ab Angelo; consequenter, non poterant videre, quòd non haberet rationem totius illa natura. posito autem quòd Subsistentia sit Entitas distincta, videre quidem poterant carentiam illius entitatis, sed demonstrare non poterant sibi, quòd sine omni subsistentia (si est distincta) saltem diuinitùs natura existere non possit. Rursus poterant cogitare, quòd, sicut datur aliqua qualitas supernaturalis, naturaliter exigens coniunctionem, cum aliqua nonnisi rationali natura, vt videre est in Lumine gloriæ; sic etiam dari fortassis subsistentiam supernaturalem exigentem esse nonnisi in creatura rationali, ad quam tamen nō possent pertingere. immo quamuis penetrassent etiam ad modalitatem illam supernaturalem, necdum plenè cognouissent Incarnationem, quia scire non poterant, an fundasset coniunctionem idiomatum. de quo infra. *Sed videndum, quid ad hanc Obiectionem respondeatur ab alijs.*

RESPONDETVR I. Angelum, quamuis tunc non esset subsistentia creata, deceptum fuisse, & putâsse inesse illic subsistentiam humanam: idque ideo, quia species infusa Angelo repræsentans humanitatem, ex natura sua repræsentat illam cum propria subsistentia. Quòd verò ex parte Obiecti fiat tunc mutatio non attinet ad connaturalem modum operandi ipsius speciei, concurrensq; Devs ad talem notitiam gerit se vt à specie præuentus. *Hæc Responsio* 44.

NON SATISFACIT. Tum quia, quamuis sit possibile, vt iudicet Angelus, cùm non est subsistentia, esse subsistētiam; quòd tamen de facto ita fuerit deceptus nullum est fundamentum. Tum quia, quamuis species nata repræsentare naturam humanam, ponatur nata repræsentare cum subsistentia, cur tamen sine illa non poterit repræsentare naturam, præcipuè si ex obiecto non sit subsistentia: quia, vt dictum in materia de Angelis, indigent compleri species præsentiâ obiecti, ipsasque vniuersales species non est necesse semper repræsentare omnia sua obiecta: nec apparet, cur Angelus medium obiectorum vnius specie, & medium obiectorum aliûs, non possit attingere; de quo supponitur, quòd habeat limitatam potentiam cogitandi simul, ita vt v. g. sufficienter expleatur duabus illis medietatibus. Tum quia possibilis est Angelus, qui, saltem vel vnus, distinctâ specie subsistentiam, distinctâ naturam attingat: ergo saltem hic nosceret

sceret certò Incarnationem. Addit Aldrete: Angelus habet speciem per quam possit noscere Angelum existentem in tota hac schola, & tamen si in parte illius existat, non determinatur ab illa specie, vt noscat existentem in tota schola; aliàs pateretur innumeras deceptiones: ergo & in præsenti idem dicendum.

45. RESPONDETUR II. Cognouisse Angelum carentiam subsistentiæ humanæ, sed non intulisse aliud, quàm quòd denegetur illi concursus ad illam subsistentiam noscendam. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT. Tum quia, hæc ipsa denegatio nullum habet fundamẽtum. Tum quia, sciebat Angelus, quòd DEUS non neget concursum tanquam causa prima sinè miraculo, intulissetq; hoc fuisse miraculosum; cur ergo non processit vt diceret: Subsistit hæc natura humana, subsistentiâ Diuinâ. Tum quia, poterat intulisse Angelus denegatũ sibi concursum, sed poterat etiam intulisse; inest illic subsistentia Diuina; cur non enim? ergo id intulit. nec est hoc multiplicare miracula sine necessitate, adest enim necessitas, quia hæc illatio potest esse non miraculosa, & quia est necessitas nõ restringendi perspicacitates Angelicas, quæ poterant ducere ad illam illationem. Eòdem ferme redit illorum doctrina, qui dicunt ideò Angelum non prænouisse carentiam propriæ subsistentiæ, quia ratione reuelationis factæ, cognoscebat in

46. humanitate illa futuram supernaturalem qualitatem, ratione cuius deberetur ipsi potestas ad occultandũ se & suas proprietates; sicut naturaliter, Angelus potest pro suo libitu fugere conspectum aliûs, & sicut occultantur actus liberi. *Hæc etiam Responsio*.

NON SATISFACIT: nam imprimis, Unde de hoc, quòd hæc qualitas fuerit illis reuelata, immo quòd etiam defacto detur in Christo. Rursus cur supposito quòd id prænouerit Angelus, non potiùs intulit hoc: occultatur mihi, & tamen est illic subsistentia Diuina; ad quid enim occultaretur, si non esset. Deniq; negatur esse in potestate Angeli, vt suam subsistentiam occultet: aliud est de actibus liberis, quia est bonum naturæ intellectualis, Ius secreti; non est autem vnde colligatur hoc bonum, si non noscatur substantia vel subsistentia Angeli.

RESPONDETUR III. ab Aldrete disp. 28. Sect. 6. qui supponit Angelum non potuisse agnoscere in singulari carentias omnium subsistentiarum, per quas posset connaturaliter subsistere humanitas Christi. nam sicut ipsæ subsistentiæ sunt infinitæ, ita & carentiæ illarum subsistentiarum sunt infinitæ: quas omnes nequit viribus proprijs distinguere simul, vno vel multiplici intuitu; neque carentiæ illæ existunt actu, neque possunt existere simul, sed impediuntur per Diuinum decretum seipso formaliter odio habens illas subsistentias. *Hæc Responsio* 47.

NON SATISFACIT: Tum quia, potest Angelus noscere actu singulas partes grani in infinitum diuisibilis, ita vt hoc sensu cognoscat omnes, quòd nulla sit non cognita, vt vult communis sententia. ergo poterit & negationes infinitarum subsistentiarum noscere, ita vt nulla sit non cognita. Deinde hanc propositionem, Nullus est in cubiculo, dupliciter possumus attingere: primò descendendo ad singula indiuidua, & talis notitia in nobis non datur, sed probabile est, quòd nec in Angelo, aliàs deberet noscere omnia possibilia. secundò apprehendendo cubiculum, & vltra illud, in illo nihil esse; ad quod non requiritur attingere in particulari singula; cur ergo etiam hoc secundo modo non poterit Angelus attingere negationem subsistentiæ humanæ. Tum quia quòd dicit carentias illas non existere actu, sed impediri Diuino decreto, id etiam nõ conuincit. quia nullum 48.

nullum decretũ Diuinum eſt neceſſarium, vt intelligãtur exiſtentiæ carentiarum; idq; ideo, quia nullum Decretum DEI eſt neceſſarium vt Petrus non ſit Paulus, vt Paulus non ſit
49. Hircoceruus ; ergo nec requiretur ad prædictas carentias. Deinde, decretum eſt neceſſarium reſpectu eorum quæ liberè DEVS ponit; hinc non eſt neceſſarium vt DEVS decernat hominem eſſe animal rationale, quia hoc eſt neceſſarium ; neceſſe autem eſt carentias rerũ, conſequenter ſubſiſtentiarum exiſtere : cùm ſit neceſſe ne ſint omnia poſſibilia actu. Deniq; quia decretum DEI debet eſſe cauſa rerum ; quod autem non exiſtit, quomodo cauſatur? extenditq; ſe decretum nonniſi ad exiſtentias ; ergo ſi aliquorum exiſtere, eſt non exiſtere, ad illorum exiſtere non ſe extendet decretum ; quia extenderet ſe ad hoc, ad quod ſe non extendit ; iam autem carentiarum exiſtere, eſt non exiſtere. Tum quià ex hoc, quòd decretum DEI formaliter ſeipſo habeat odio illas ſubſiſtentias, potiùs ſequitur exiſtere carentias illarum ſubſiſtentiarum. nec ſatis liquet, quid velit ſibi illa ratio, Nulla carentia ſubſiſtentiæ naturalis noſcitur, ſiquidem nulla exiſtit; quia de facto eſt illic carentia ſubſiſtentiæ propriæ, quæ non eſt cur nõ noſcatur, cùm ſit ordinis naturalis. ſi autem noſcitur, cur non inferet euidenter Angelus, eſſe illic ſubſiſtẽtiam Diuinam. Tenenda ergo potiùs erit allata iam reſponſio.

OBIJCITUR III. Poteſt Angelus ſcire certò & euidenter poſſibilem eſſe Unionem receptam in
50. humanitate, terminatam VERBO, quia idem eſt in Unione materiali terminata ad animam Rationalem.

RESPONDETUR : illam Unionem contineri intra potentiam Obedientialem, ad quam non attingit Angelus. aut ad maximum, hoc noſcit per ſolutionem obuiarum contradictionum, vt dictum. vnde etiam non poteſt id Angelus inferre ex myſterio Trinitatis; quia in illo non reperitur veſtigium coniunctionis Perſonæ Diuinæ cum creata ſubſtantia : nec inferre poteſt ex Euchariſtia, quia illic eſt Unio nonniſi accidentalis.

OBIJCITUR IV. Jllud eui- 51.
dens eſt, poſſibile eſſe, quod euidens eſt Deo conuenientiſſimum eſſe : ſed euidens eſt conuenientiſſimam eſſe DEO Incarnationem ; quia illi conuenientiſſima communicatio creaturæ, quæ fit per vnitatem Perſonæ.

RESPONDETUR : euidens eſt ſummo bono conuenire ſummam communicationem, quæ aliunde ſupponatur poſſibilis certò & euidenter, quod non habetur, circa cõmunicationem naturæ humanæ in vnitate Perſonæ Diuinæ.

An Angelus pertingat naturaliter ad Vnionem Hypoſtaticam.

OBIJCITUR V. Angelus pertingit naturaliter ad Unionem Hypoſtaticam. quia ſi non eſſet euidens naturaliter exiſtentia Unionis Hypoſtaticæ Angelo, ideò non eſſet euidens, quia eſſet ſupernaturalis ; ſed hoc non conuincit : nam anima rationalis excellentior eſt aliquo Ente Supernaturali, & tamen anima, ſaltem ſeparata poteſt ſeipſam noſcere euidenter. deinde, quia Ens ſupernaturale nectitur cum aliquo, quod eſt naturaliter euidẽs intellectui creato, nectitur enim cum viſione beata, vt poſſibili ergo & Unio necte-
tur cum eodem, poteſt enim Unio 52.
ſaltem diuinitùs noſci euidenter ab intellectu; ergo apparet, quòd nectatur intellectus cum hoc obiecto.

RESPONDETUR, hanc difficultatem poſſe procedere in duplici ſenſu. Imprimis; An poſſit Unio Hypoſtatica attingi viribus naturæ, & tamen per notitiam in Entitate ſupernaturalem; & hoc eſt impoſſibile, quia & eſſet illa notitia ſupernaturalis, vt ſupponitur, & non eſſet ſupernaturalis, quia eſſet debita viribus

bus naturæ. In secundo sensu potest sic procedere; An Obiectum hoc supernaturale, quod est Vnio hypostatica, possit certò & per notitiam intuitiuã, naturaliter tamen attingi: tractat id Aldrete disp. 38. Sect. 4. & quòd id repugnet.

RATIO I. Ex eodem est: quia Entitas quæ superat exigentiam cuiuscunq; Substantiæ Naturalis, superat etiam eiusdem volitiuam, quatenus superat vires naturales merendi, hocq; ipso non esset supernaturalis, si esset ex meritis naturæ: ergo etiam superabit vires intellectiuas.

RESPONDETUR: Etiam hæretici volunt beatitudinem æternam, & illam noscunt, & tamen illa notitia in illis est naturalis; multiq; etiam Catholici actu naturali optant
53. contritionem supernaturalem: ergo apparet, quòd supernaturale non superat simpliciter vires intellectiuas naturales; idque ideo, quia nexum cum obiecto supernaturali non est necesse, vt ipsum sit supernaturale. Quamuis enim omne illud, quod exigitur à substantia (vt supponitur) naturali, hoc ipso sit non supernaturale; tamen debet esse exigitum, & non per modum obiecti. quod ipsum in hoc resoluitur. Quia omne exigitum à substantia Naturali, vel est exigitũ per modum causarum intrinsecarũ, & sic illæ causæ intrinsecæ non erunt supernaturales, cùm sint illud ipsum exigitiuum, quod supponitur esse naturale; Causæ enim intrinsecæ, indistinguuntur à suo causato; vel certè exigitum à substantia naturali debet esse, exigitum per modum passionis, & sic, cùm passiones sequantur suam radicem, si ipsa radix est naturalis, debet & passio esse naturalis; vel certè exigitum à substantia naturali, est exigitum per modum effectûs, & sic, cum causa non possit producere effectum se nobiliorem, nec substantia naturalis, poterit aliquid se solâ exigere supernaturale, tanquam effectum. Quæ omnia in hoc
54. resoluuntur, quia inter exigitiuum & exigitum debet esse proportio. quia autem obiectum, & substantia noscens, non debet esse proportionatum in ratione Entis; vt inductio ostendit, & ratio, quià nec obiecto substantia, nec substantiæ illi Obiectũ quicquam intrinsecum cõmunicat; ideò potest esse Obiectum supernaturale, & attingi saltem abstractiuè, vt supponitur, à notitia naturali. Ex hoc vlteriùs deducitur, quare meritum debet esse supernaturale, si præmium sit supernaturale; quia, ex ratione meriti, debet esse inter meritum & præmium proportio ordinis; aliàs non erit præmium, sed arbitraria liberalitas: non requiritur autem proportio ordinis inter noscens & noscibile.

II. RATIO eiusdem est. Certũ est DEUM posse efficere aliqua, quæ 55.
viribus naturæ non possint euidenter cognosci ab homine, hæc autem sunt supernaturalia.

RESPONDETUR, talis effectus sufficit, quòd non noscatur intuitiuè, licet abstractiuè noscibilis sit; quia re verâ est intelligibile quid: intelligibile autem est obiectũ intellectûs.

III. RATIO eiusdem est. Ideò vnũquodq; Ens naturale potest certò & euidenter cognosci ab Angelo, quia non superat exigentiam cuiuscunq; naturæ creabilis: ergo è contra, nullum superãs cognosci poterit.

RESPONDERI potest, Negando antecedens. sed ideò noscitur, quia continetur sub intelligibili seu vero.

Quod autem dicit Aldrete improportionem in esse physico, arguere imperfectionem in Esse perfecto intentionali, hoc ipsum probari debuisset. *Ex his discussis* haberi hoc potest, quòd Ens supernaturale possit attingi notitiâ certâ naturali, sed abstractiuâ, de quo etiam dictum in materia de Ente supernaturali; poteritque hæc notitia esse certa & euidens, licet non intuitiua. Cæterùm Ens supernaturale quòd non possit per notitiam intuitiuam attingi à notitiâ naturali, in hoc resolui debet; quia

Entium

56. Entium supernaturaliũ conditio non innotescit nobis, nisi ex doctrina fidei & PP. quia ergo est sacrum pronuntiatum, Incarnationem non posse viribus naturæ attingi, omnem intellectum superare, adeoque esse hanc notitiam quoad substantiam supernaturalē, ideò à nullo creato etiã possibili intellectu intuitiuè nosci potest; vniuersaliterq́;, obiectiuus excessus in ordine supernaturali, ad omnes se extendit, vt dictum defendendo impossibilitatem substantiæ creatæ supernaturalis. Quamuis autem possit dari de Obiecto supernaturali notitia abstractiua, non ideò sequitur, posse certò & euidenter nosci possibilitatem Incarnationis; quia
57. obsunt rationes supra allatæ, obestq́ue conditio potentiæ obedientialis, quam non noscit, nisi per principium, *Non implicat*. Et cùm ipsius rei existentis non possit haberi notitia intuitiua, nisi per proprias, (vt vocant) species; illasq́; (vt pote supernaturales, quia proportionatas suo Obiecto) non potest viribus naturæ habere Angelus; ideò nec noscit existentiam Unionis hypostaticæ. Naturalibus tamen viribus potest assentiri, quòd detur vnio hypostatica: sed hic assensus, nec erit euidens, nec intuitiuus.

Redeundo autem directè ad Obie-
58. ctionem; negatur posse naturaliter nosci intuitiuâ notitiâ Unionem hypostaticam, quia species illius propriæ non habentur. &c. Non potest etiam nosci certò & euidenter existentia illius, quia nullum huius habetur positiuum fundamentum. Paritas de anima non tenet, quia anima non superat se ipsam ordine. Ex nexu autē Entis supernaturalis cum naturali, non potest argui euidens notitia; quia ille nexus non noscitur, nisi per *Non implicat*, & quidem cum restrictionibus supra positis; notitia autem per *Non implicat* non est notitia euidens.

COLLIGE distinguendas esse has tres propositiones. 1. Obiectũ supernaturale potest attingi à notitia naturali. Et hæc Propositio est vera, 59.
actumque de illa in materia de Ente supernaturali. 2. Obiectum supernaturale potest nosci naturaliter certò & euidenter; & hæc propositio est sub hypothesi, vera, si dentur principia in talem notitiam inducentia, eò quod non appareat, cur illa notitia debeat esse nonnisi supernaturalis, si darētur talia principia. 3. Obiectum supernaturale potest nosci intuitiuè: & hæc est falsa, si procedat de cognitione naturali, quia id deposcunt & phrases Patrum, & proportio, vt dictum. Et sicut possumus naturalem notitiam certam & euidentem habere de Deo, non tamen 60.
intuitiuam naturalem: ita possumus ponere, quòd possit dari Entis supernaturalis notitia certa & euidens, non tamen intuitiua.

INSTARI potest ex eodem. Saltem supposità cognitione supernaturali, potest Angelus requirere species, quibus medijs, cognitione naturali, certò cognoscat existentiam Entis supernaturalis, & mysterij Incarnationis. quod ipsum probatur. Tum quia Angelo in particulari est debita cognitio supernaturaliũ suorum actuum, quoniam differentia actuum naturalium illum latere non potest. Tum quia, quicquid sit, an hoc sit verum, tamen Valentia do- 61.
cet, etiam animas separatas esse certas de sua sanctitate, idemq́; docet Caietan: Bellarm: & fauet Scotus. Tum quia, quòd aliàs debeat quis experiri suos actus supernaturales, hoc inde est: quia quomodo Deus posset præcipere naturæ rationali elicientiam talium actuum? obessetq́; hoc congruæ gubernationi, si tales operationes non noscerentur.

RESPONDETUR, negando antecedens, probatio eius prima non conuincit, quia Angelus noscit intuitiuè *Esse* creaturæ, adeoq́; differentiam eius à Deo, facitque hoc viribus naturæ; & tamen intuitiuè naturaliter non noscit Creatorem: Angelusq́;

62. Iusq; exercens actum supernaturalē
experitur eâdem notitiâ illum actū, quæ notitia ipsa sibi est supernaturalis; & si vellet hoc attingere intuitiuâ aliâ notitiâ, deberet hoc attingere per actum supernaturalē: quia quod semel notitiam naturalem superat, semper superat. Quod attinet ad Valentiam. Non docet ille, illam certitudinem esse naturalem, possetq; illa certitudo, ex probabili sententia, referri in fidem. Deniq; potest Devs præcipere elicientiam actuum supernaturalium, & dare illorum notitiam; sed nego, quòd erit illa naturalis; modò autem quando præcipit elicientiam, præcipit eli-
63. cientiam eorundem in confuso attingendorum, & præcerpendorum nonnisi spe Christianâ, quòd sint supernaturales; sufficitq; hoc ad præsentem congruam gubernationem, in qua voluit Deus, vt non sit nobis de fide, quòd simus in gratia Dei: esset autem de fide, si sciremus certò nos habere amorē Dei super omnia supernaturalem. Quòd autem dubitare prudenter non possit Angelus v. g. de absentia lucis, cùm non videt lucem, hoc exinde oritur; quia est istud Obiectum non excedens, & & nullum habet dubitandi fundamentum. Quod autem addit, illud non esse supernaturale quoad sub-
64. stantiam, quod procedit ex suppositione nonnisi supernaturalis; id non conuincit; amor enim beatificus procedit ex suppositione visionis, gratia ex suppositione meriti supernaturalis, & tamen vtrumq; hoc est supernaturale.

ASSERO *tamen, hoc Obiectū quod significatur hoc nomine, Incarnatio, quoad quid rei, seu quoad Esse Obiecti significati, certò & euidenter nosci; quamuis, quomodo id fieri possit & quod factum sit, lumine naturali ad id non pertingatur.* Hoc secundum supra iam probatum & defensum: pro Prima parte, sit.

RATIO I. Aliud est cognoscere, quid sit Res, seu quod Obiectum
huius significati, & aliud quomodo 65.
fiat: vt aliud est scire, quid sit demonstratio de quadratura circuli, & aliud modum illius adinuenire & penetrare; ergo etiam alia erit difficultas, cognoscere, quid sit hoc obiectū, hoc nomine, Incarnatio, significatum, & alia erit difficultas, quomodo id, & an fieri possit; sed ratio, quæcunque asseribilis, quòd non possit certò & euidenter cognosci Possibilitas Incarnationis, probat nonnisi, quòd non possit euidenter cognosci, quomodo id fiat; ergo poterit euidenter cognosci quoad id, quod eo nomine significatur.

RATIO II. Scire rem per prin- 66.
cipia intrinseca rei, est scire certò & euidenter Obiectum illo nomine significatum; vt suppono ex materia de Scientia. Sic noscitur Incarnatio, quia principia intrinseca Obiecti significati hoc nomine Incarnatio, sunt, Natura creata, Persona Diuina, Unio eorundē, hæc autem sciri possunt; quod probatur. Quia si hæc sciri non possent, vel scis quid non possis scire, vel non scis. si scis, habetur intentum, si nescis, ergo nescis illud, quod dicis te nescire.

RATIO III. Cognoscere rem definitiuè, est cognoscere certò & euidenter: sic noscitur Incarnatio;
quæ definitiuè est, Assumptio naturæ 67.
humanæ in Unitatem Personæ Diuinæ. Consequenter PP. de inenarrabilitate Incarnationis loquentes, accipiendi, non de Obiecto hoc nomine significato, Incarnatio, sed de Modo, & de, An id fieri possit? & hoc extendo etiam ad Obiectum hoc nomine significatum, Trinitas.

QVÆSTIO II.

An Possibilitas Incarnationis cohæreat Principijs Theologicis.

HÆc Principia, alia sunt Theologiæ Naturalis, alia Theologiæ Christianæ,

68. ſtianæ; incipiendo ab illa priori. ſit.

DIFFICVLTAS I.

An ſaluâ Dei immutabilitate poſſibilis ſit Incarnatio ?

SVAREZ hîc Diſp. 8. Sect. 3. vix putat humano ingenio ſatis id explicari poſſe. *ſit ergo*

J. PRINCIPIUM Theologiæ naturalis, quod aſſumi poteſt contra poſſibilitatem Incarnationis. Deus eſt Ens immutabile, ſed datâ poſſibilitate Incarnationis non eſſet immutabilis: ergo Incarnatio poſſibilis nō eſt. Minor probatur. Quia mutari
69. eſt aliter ſe habere, ſed poſitâ Incarnatione VERBI, VERBVM aliter ſe haberet, quod probatur; quia antea non erat homo, nunc eſt homo, antea non erat Incarnatum, nunc eſt Incarnatum: ergo in Incarnatione aliter ſe habet VERBVM.

PVNCTVM DIFFICVLTATIS I.

Soluitur Obiectio.

RESPONDETUR I. VERBVM tunc aliter ſe haberet in extrinſecis, Concedo Conſequentiam. in intrinſecis, Nego Conſequentiam. Conſequenter Nego tunc VERBVM mutari mutatione de qua hîc. *Vt ex-*
70. *plicetur diſtinctio.*

SVPPONO I Duplicem quoad præſens poſſe cogitari Mutationem. 1mò. Extrinſecam. 2dò. Intrinſecã, antonomaſticòs dictam, & de qua maximè hîc. Sic v. g. quando, à non eſſe dextri, ad eſſe dextri tranſitur, eſt mutatio extrinſeca, ſi autem tranſeatur à non eſſe albi, ad eſſe albi, eſt mutatio intrinſeca.

SVPPONO II. DEVM non eſſe quidem capacem mutationis intrinſecæ, tum propter Scripturam Malach. 3. & Iacobi 1. tum propter demonſtrationes Metaphyſicas. Mutationum tamen extrinſecarum non ſolùm poteſt eſſe, ſine vlla imperfectione capax, ſed illæ omnino DEO debentur. Ratio: quia ſi Deus non 71.
ſit capax mutationum extrinſecarũ, multa prædicata, quæ vera de DEO ſunt, falſa forent. quod ipſum probatur. vera eſt hæc propoſitio: Deus eſt actu creans mundum, quæ tamen falſa eſſet, ſi Deus non ſit capax mutationum extrinſecarum. quod probatur: quia vt ſuppono à non eſſe verificabilis, ad eſſe verificabilis prædicati, non poteſt aliquid tranſire ſine ſufficienti mutatione, quæ debet eſſe in intrinſecis, vel extrinſecis; hinc cùm DEVS non ſit capax mutationis in intrinſecis, & tu negas etiàm capacem eſſe mutationis in extrinſecis: non dabitur iam ratio, quare tranſeat illa propoſitio ad ra- 72.
tionem verificabilis, cùm antea non fuerit verificata. & certè mutatio in extrinſecis, nō tam eſt mutatio Dei, quam extrinſecorum: & ſicut neceſſe eſt extrinſeca mutari, ita neceſſe eſt DEVM capacem mutationis eſſe in extrinſecis.

SVPPONO III. Mutationem quoad intrinſeca duplicē eſſe. Iàm. quæ ſit vel maximè Mutatio intrinſeca, quando ſcilicet ipſum eſſe intrinſecum, ex non eſſe tranſit ad eſſe; & tunc illius motûs nullum datur præſuppoſitum ſubiectum, cùm illud ſit primum eſſe mutatum, primo autem eſſe mutato, non datur prius. 2dò poteſt eſſe motus quoad intrin- 73.
ſeca, quando motus aduenit ſubiecto exiſtenti: talis præſupponit iam ſubiectum, intelligitur enim aduenire, non adueniret autem, ſi non præſupponeret ſubiectum. quia tamen per ſolam aduenientiam nō conſtituitur ille motus, ſeu mutatio, in ratione intrinſeci, cùm etiam extrinſeca adueniant: debet iſtud intrinſecatiuũ haberi aliunde; & hoc intrinſecatiuum non aliud eſt, quàm vt ipſum mutatiuum in ipſomet mobili recipiatur, vel fiat. Oſtendit hoc inductio. Actione non dicitur moueri agens, ſed paſſum, eò quòd actionem non recipiat agens, ſed paſſum; è contra albedine mutatur intrinſecè

74. paries, quia illam recipit. & Ratio est: quia nullum potest ostendi intrinsecatiuum aliud. quod ipsum in hoc fundatur; quia omne intrinsecũ est, vel per identitatem, vel per receptionẽ, aut fieri in se; si enim nec idẽtificatur, nec recipitur, nec fit in illo, per nihil extrahitur ad esse intrinseci.

DICES Ex vi huius sequi, quòd etiam anima quando vnitur materiæ, non mutetur.

RESPONDETUR, Mutatur inprimis, quia producitur ex nihilo. Rursus si recipit in se Unionem, intrinsecè mutatur; si non recipit, alio ex titulo mutabitur, quia forma respectu materiæ non tantùm habet
75. rationem completiuæ intrinsecè, sed etiam incompletæ intrinsecè; idq; ex ordine essentiali ad materiam, cui illa debetur, tanquam forma; iam autem VERBUM est quid completiuum terminatiuè, sed non complebile, nisi extrinsecè. Rursus cùm definitiuum animæ sit prædicatum, esse substantiam intellectiuam incompletam, esseq; sit propter operari; etiam debet habere incompletionẽ, eamq; substantialem, consequenter intrinsecam, ad operari operationes sibi debitas: quam completionem acquirit illa ipsa, & non tantùm corpus ab illa, cùm etiam illa ipsa, ex intrinsecis suis principijs, ordinetur
76. non tantũm ad operationes spirituales, sed etiam sensitiuas, quam completionem intrinsecam, acquirit anima vi Unionis. iam autem VERBUM est in se completũ, potest operationes sibi debitas exercere independenter à Natura humana, consequenter vi Unionis cum illa nullum complementum intrinsecum acquirit, adeoquè nec mutatur intrinsecè. hinc etiam Operationes Theandricæ dignificatiuè & perfectiuè spectant ad VERBUM; non autem quòd sint perfectio ipsiusmet VERBI, sed naturæ humanæ ita dignificatæ.

SUPPONO IV. Quod, positâ possibilitate Incarnationis, non sit necesse asserere, quòd recipiat aliquid in se VERBUM, vel quòd fiat in illo tunc aliquid. expressit id Cyril- 77.
lus Alexandrinus in Epistola Synodali Concilij Ephesini ad Nestorium, Ubi dicit, modum Unionis VERBI cum Natura humana, non debere intelligi secundùm appositionem coniunctionis: ex quo, Inferes, non secundùm receptionem. Ratio suppositi est. Tum quia non implicat contradictionem talis Entitas, quæ recepta in vno extremo, determinet aliud extremum ad nexum cum illo; talisq; censetur esse Unio materialis in homine. Tum quia nõ potest probari, de ratione modi esse, recipi in vtroq; extremo, quod determinat. Tum quia definitiuè Modus, est Entitas determinatiua rei, vel extremi 78.
indifferentis. hinc effectus illius formalis primarius, erit determinare; consequenter saluari poterit, licet non recipiatur in vtroq; extremo, sufficitque vt se habeat per modum determinantis, licet non recepti.

SUPPONO V. Hoc ipso si non recipitur illa Modalitas in VERBO, nec recipitur ipsa humana natura. Ratio: quia ratio recipiendi vt Quo, deberet esse ipsa Modalitas, quæ si non recipitur, nec recipietur ipsa natura humana. Deinde quia natura humana habet se per modum potentiæ terminabilis, idq; ex proportione ad ea, quæ sunt manifestè potentia, & manifestè terminabile; iam au- 79.
tem potẽtia nõ recipitur in suo actu, nec in illo subiectatur. *His suppositis*

EXPLICATUR distinctio. Mutatio est alia Extrinseca, alia Intrinseca, vt dictum Supposito 1. Mutatio Intrinseca non competit Deo, secus extrinseca vt dixi Supposito 2dò. Nota autẽ Mutationis Intrinsecæ est, vel fieri tunc, vel recipere in se aliquid, vt dixi Supposito 3tio. Quia autem VERBUM nec vllam Modalitatem in se recipit, vt dixi Supposito 4to, immo nec recipit ipsam naturam humanam, vt dixi supposito 5to, hinc fit; vt saluâ possibilitate Incarnationis, nullo modo intrinsecè mutetur Persona Diuina.

RESPON-

80. RESPONDETUR II. Negando mutari VERBVM, vel aliter se habere, eò, quòd quando vnitur VERBVM habeat se per modum termini; iam autem terminus quâ talis non subiacet mutationi. *Ad quod Explicandum.*

SVPPONO I. Terminum ex præcisa ratione terminādi, quia scilicet ex non terminare actu, transit ad terminare actu, non pati vllam mutationem in se.

RATIO I. Suppositi est, authoritas Aristotelis. 3. Phys. tex. 10. *In eis,* inquit, *quæ sunt ad aliquid, contingit altero mutationem patiente, verè dici alterum nihil mutationis subire.*

RATIO II. Quia si, ex præcisa
81. ratione terminandi, sequitur terminum mutari, non posset ostendi, si hodie paries ponatur in India, per quid mutentur reliqui parietes, & quid sit istius mutationis productiuū.

RATIO III. Quia terminus in relatione habet rationē extrinseci, quia habet rationem aliud, si habet rationē aliud, nō habet vim mutandi id, cuius est terminus; quia mutatio, de qua hîc, debet esse, vt dixi, in intrinsecis.

SVPPONO II. Non tantùm verum esse, quòd terminus ex linea relationis non mutetur; sed id verum est, de quacunque ratione termini. Ratio: Tum quia Obiectū terminat notitiam, habetq; formalitatem Ob-
82. iecti terminantis, & non præcisè termini ex linea relationis; nec tamen mutatur, quando ad illud terminātur notitiæ. Tum quia Personæ tres terminā̄t naturam Diuinam, suntq; verè termini: ex ratione tamen termini non mutantur; parumque refert, quòd illa terminatio sit ab æterno: quia si terminatio infert rationem mutationis, inferet etiam ab æterno; præcipuè, quia mutatio, quâ talis, nō importat, præcessisse non esse; aliàs Creatura ab æterno condita & ab æterno cogitans, suâ cogitatione mutata non fuisset. Tum quia, non est necesse Rationem, quæ est complendi aliud, complendoq; illud mutandi, non est, inquam, necesse, ipsam compleri, adeoq; mutari; cùm illa 83.
mutatio deberet esse intra seriem completionis: terminus autem definitiuè, habet rationem complentis, adeoq; facientis mutare, non autem compleri aut mutari.

SVPPONO III. VERBVM habere rationem termini in Toto hoc ineffabili Hypostatico. Ratio: Tum quia, ita habet communis phrasis Doctorum, qui dicunt naturam humanam esse terminatam à Persona VERBI. Tum quia, Unio hæc supponitur facta in Persona; Persona autem, quâ talis, habet rationem complementi & termini Naturæ, estque redditio naturæ ne communicetur alteri, adeoq; vt terminetur, sistat in 84.
se, & habeat rationem totius. Tum quia VERBVM in Toto Hypostatico, non habet rationem propriè Formæ, nec materiæ, nam vtrumq; hoc imperfectionem importat; nec item habet rationem efficientis, quia in isto Toto est aliquid ita proprium VERBO, vt non sit proprium alijs Personis: iam autem quæ fiunt in genere efficientis, communia sunt toti Trinitati; non etiam habet rationem causæ finalis, quia hæc explicari non potest, in quo consistat, vt fundet vnionem substantialem; ergo restat, vt habeat rationē termini cōplentis substantialiter. *His suppositis*

EXPLICATVR Cur positâ possi- 85.
bilitate Incarnationis non mutetur Persona diuina, quia termin⁹ in relatione non mutatur, vt dixi Supposito 1mò. immo nec quicquam aliud, quod habet rationē termini, ex præcisa ratione quia terminat, mutatur, vt dixi supposito 2dò. Et quia VERBVM in toto Hypostatico habet rationē termini, vt dixi supposito 3tiò; ideò vel exinde non mutatur.

INSTABIS I. Positâ hac explicatione non potest saluari veritas illius Propositionis; quòd VERBVM sit intrinsecè vnitum humanitati; quòd VERBVM faciat vnum per se cum natura humana; quòd VERBVM sit substantialiter vnitum.

 RESPON-

86. RESPONDETUR, hæc omnia ſal-
uari poſſe. VERBVM eſt intrinſecè
vnitum nõ per receptionem ſeu ap-
poſitionem alicuius coniunctionis,
ſed quia eſt terminus intrinſecus U-
nionis Hypoſtaticæ, vel modalitatis.
Facit Unum per ſe, quia per ly per
ſe Unum, non plus importatur, quàm
conſtitutum ex extremis, quorum v-
num eſt incompletum, & aliud habet
ius, vim, energiam complendi; cùm
ergo, hoc ipſo, quia vnitur natura
humana, non habeat propriam Per-
ſonam, & rationem Totius, & ex al-
tera parte, Perſona diuina cùm poſſit
id totum præſtare, quod præſtat Per-
ſona creata, fit, vt Perſona diuina
87. cum illa natura facere poſſit Unum
per ſe. Deniq; eſt VERBVM vnitum
Subſtantialiter, vel ratione Unionis
ſubſtantialis diſtinctæ, vel ſi eſt indi-
ſtincta, ex eo id ſaluabitur, quia na-
tura humana nõ vnitur per accidens
aliquod, v. g. per ſpecialem gratiam,
aut affectũ Perſonæ Diuinæ; ſed vni-
tur ita, vt ex illis duobus extremis
ſubſtantialibus, quorum vnum eſt
complebile, aliud complens, euadat
vnum.

INSTABIS II. Pone ſubſiſten-
tiã, per poſſibile vel impoſſibile iam
extra cauſas productam, non vniri
naturæ, vniri poſtea; hæc Perſonali-
tas mutabitur. ergo & Perſona diui-
88. na mutabitur.

RESPONDETUR, ſi ſupponatur
illa Perſona nihil intrinſecum reci-
pere, nego quòd præcisè ex eo ſit
mutanda.

INSTABIS III. Poſitâ poſſibi-
litate Incarnationis, vera eſt hæc de-
nominatio, VERBVM eſt homo: quæ
denominatio eſt intrinſeca & realis
VERBO; neq; enim poteſt denomi-
nari homo ſubſtantialiter à forma
ſibi extrinſeca; & ita viſio cum viſo
non facit vnum per ſe.

RESPONDETUR eſſe hanc de-
nominationem intrinſecam VERBO,
non ratione alicuius recepti in VER-
BO, ſed quia euadit VERBVM termi-
nus intrinſecus in Toto hypoſtatico.

Quanquam Leſſius lib. 12. de Perfe- 89.
ctionibus diuinis cap. 6. putat hanc
eſſe denominationem extrinſecam.
Suarez autem hîc d. 8. Sect. 3. dicit
eſſe denominationem mediam: non
eſt enim propriè intrinſeca, quia nõ
eſt à forma intrinſeca, aut ab aliquo
identificato rei denominatæ. Non
eſt etiam denominatio merè extrin-
ſeca, quia eſt deſumpta ab aliquo ſub-
ſtantialiter vnito; eſt ergo media, &
participat cum denominatione ex-
trinſeca, in quantum prouenit ab ali-
quo, neq; recepto in VERBO, neq;
identificato illi; in quantum autem
prouenit ex intima cõiunctione, par-
ticipat cũ denominatione intrinſeca.

INSTABIS IV. Si Angelus aſ- 90.
ſumeret humanitatẽ, mutaretur præ-
cisè ex eo, quòd ex non homine fie-
ret homo. ergo & VERBVM muta-
tur: fit enim ex non homine homo.

RESPONDETUR. Suppoſito
quòd Subſtantia Angelica ſit modus,
neceſſariò tunc mutaretur Angelus;
idq; ideo, quia aſſumeret humanita-
tem ſubſiſtentialiter, quam aſſume-
re non poſſet ſine noua ſubſiſtentia,
quæ eſſet communis Angelo & illi
homini, nam Angelica, vt pote mo-
dalis, ſoli Angelo conueniret. Si au-
tem ſubſiſtentia illa ſit res, & nihil
tunc in ſe reciperet Angelus, nega-
bitur quòd tunc mutetur. quodſi ſub-
ſiſtentia Angelica non ſit diſtincta à 91.
natura illius entitatiuè, non poteſt
teminare naturam humanam; quia
ex illo duplici coniuncto, reſultaret
Unum, vtroq; perfectius, eſſetq; illic
ratio totius, quæ non haberetur ſim-
pliciter à Perſona angelica; nam cùm
Angelus ſit finitæ perfectionis, hinc
fit, vt additione illâ naturæ humanæ
acquireret perfectionem, adeoque
& mutaretur.

INSTABIS V. Pati eſt mutari,
Incarnari eſt pati, ergo Incarnari
eſt mutari.

RESPONDETUR Incarnari re-
ſpectu humanitatis eſt pati, ſed non
reſpectu VERBI, nàm reſpectu VER-
BI eſt potiùs terminare.

PVN-

92. PVNCTVM DIFFICVLTATIS II.

Explicatur Terminus Intrinsecus.

RAtio Termini intrinseci debet desumi ex termino & ex intrinsecitate. Ratio termini desumitur ex prædicato terminandi, cohibendi, faciendi non vltra, quod interdum fit etiam complendo, vt reperitur in terminatione personali vniuersaliter. Dixi, *In terminatione personali*, quia paries albus nullo modo potest dici complere visionem, quamuis illam terminet. Ratio autem intrinseci per hoc saluari debet, quòd dicat al-
93. ligationem, inseparationem, coniunctionem veram & realem, licet illud alligatiuum non recipiatur. Terminùs ergo intrinsecus ille erit, qui rem ita terminat, vt dicat alligationem, inseparationem, coniunctionemque veram & realem cum illo, quod terminat in suo conceptu. & sic terminus Relationis non est terminus intrinsecus, quia non dicit, quâ talis, coniunctionem physicam cum subiecto. quodsi eo ipso, quia aliquid refertur ad aliud, illud aliud deberet esse vi illius relationis coniunctum & colligatum realiter, ille terminus haberet rationem termini intrinseci. Et quia VERBVM ita
94. terminat naturam, ita cohibet, ne alteri sit vnita, eâq; ratione complet naturam, vt dicat cum illa alligationem, inseparationem, coniunctionemq; veram & realem, ideò VERBVM habebit rationem termini intrinseci.

DICES I. Etiam materia & Forma dicunt istam alligationem, & tamen non sunt terminus intrinsecus; ergo per dictam alligationē, non rectè explicatur terminus intrinsecus.

RESPONDETUR. Terminus intrinsecus non tantùm deposcit alligationem, sed etiam rationem termini, quod non competit saltem materiæ primæ comparatiuè ad Formā; cum hoc tamen stat, vt forma, respe-
ctu alicuius modalitatis habeat rationem termini intrinseci, itemque 95.
Materia, si modalitas v. g. spiritualis terminaretur nonnisi ad illam.

DICES II. Etiam Deus ad causandum petit intimā alligationem, & tamen nō est terminus intrinsecus.

RESPONDETUR, ideò non est, quia ei non cōpetit vllo modo tunc ratio termini.

DICES III. Actus Fidei, ex reuelatione specialiter facta, credat reflexè de se: vbicunq; ego sum, ibi est & habitus Fidei, hoc ipso talis actus petit essentialiter alligationem cum habitu Fidei, & tamen habitus fidei non est terminùs intrinsecus.

RESPONDETUR, id ideò esse, 96.
quia in tali suppositione, habitus ille Fidei nullo modo habet rationem terminantis.

Nunc videamus, quomodo idem ab alijs explicetur.

EXPLICANT I. Aliqui apud Lugonem. Dicitur (inquiunt illi) aliquis terminus intrinsec⁹ ex eo, quòd non solùm respiciatur secundùm suam intrinsecam entitatem, hoc enim cōpetit omni termino etiam extrinseco; sed quòd vnio v. g. habeat essentialem connexionē cum illo termino, & tam necessariò pendet à termino, quàm à subiecto. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT: Quia vi il-
lius sequitur, terminum relationis 97.
esse terminū intrinsecum; quia relatio tam necessariò pendet à termino, nec potest esse sine termino; quod eò magis procedit de termino relationis transcendentalis, quæ determinat sibi nonnisi hunc terminum, qualis est relatio Creaturæ ad Creatorē, qui essentialiter, nōnisi hic est.

EXPLICAT II. aliquis. Terminus à terminando dicitur, eò, quòd quasi limitem rei, quam dicitur terminare præfigat, ne illa vlterius protendatur; hinc vniri alicui vt termino, erit aliquam rem ita cohiberi, vt extra illam entitatem, quâ cohiberi & terminari dicitur non egrediatur: intrinsecum autem esse, erit constituere

98. tuere aliquid vnum per se substantiale, vt constituit VERBVM; secus color, qui est Obiectum visionis, non dicitur terminus illius intrinsecus, sed extrinsecus, quia terminando visionem, non facit Unum per se substantiale. *Hæc Explicatio*

NON SATISFACIT. Quia quamuis Rationem termini explicet per id, quod notius est, vt & à nobis supra factum; hoc tamen quod affert de intrinsecitate, videtur non admittendum; nam ponamus, quòd albedo vniatur quantitati aut materiæ, sed vnione receptâ in ipsa quantitate, terminatâ tamen ad albedinem, eo casu, illa albedo erit terminus in-
99. trinsecus, æquè planè, ac VERBVM respectu humanitatis; & tamen non constituit Unum per se substantiale, sed vnum accidentale. Casu item quo diuinitus duæ naturæ vnirentur inter se, eæque completæ, sed vnione receptâ nonnisi in vno extremo, non constitueretur Unum per se, & tamen aliud extremum haberet rationem termini intrinseci; quomodo enim Unio cum extrinsecitate staret? ergo apparet de ratione termini intrinseci non esse, facere vnum per se cum alio extremo.

EXPLICAT III. Arriaga disp. 21. num. 24. Terminum intrinsecum esse illum, qui verè & per se vnitur, al-
100. teri, & non in genere causæ materialis aut formalis. *Hæc Explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia in sententia ponente Unionem materialem, verè anima rationalis vnitur tanquam forma materiæ, & tamen habet se per modum termini intrinseci, respectu illius vnionis. ergo potest aliquid habere rationem termini intrinseci, quamuis vniatur per modum formæ. Quodsi dicas, respectu vnionis habere se vt terminum intrinsecum formam, respectu autem eius, non habet rationem causæ formalis; id etiam non conuinceret; quia quærere restaret, cur illa forma respectu illius Unionis habeat nonnisi rationem termini intrinseci, & non rationem causæ formalis? & illud potius erit explicatiuum termini intrinseci. Tum quia 101. 104.
potest dici terminus habere se per modum causæ formalis extrinsecæ, posset'q; hoc dici etiam de VERBO: ergo terminus intrinsecus non rectè explicatur per hoc, quod debeat per se vniri, non tanquam causa formalis. Tum quia hæc definitio procedit per terminos negatiuos, posset autem formari ex dictis per terminos positiuos.

PVNCTVM DIFFICVLTATIS III.

Quomodo ab alijs saluetur Immutabilitas DEI? 102. 105.

EXPLICAT I. Pontius hîc q. 2. Quî fiat, vt Incarnatio peragi possit sine vlla mutatione Personæ diuinæ, & dicit: Mutabilitas & perfectibilitas sequitur tantùm ex eo, quòd aliquid possit cõiungi cum aliquo realiter distincto, sine quo non posset existere secundùm se in statu connaturali suo, aut sine quo non posset exercere omnes operationes suas proprias &c. VERBVM autem potest connaturaliter existere. *Hæc Explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia non probat, quòd per hoc res tantùm mutatur, sine quo in suo connaturali statu existere nõ potest. Tum 103. 106.
quia sequitur ex illius doctrina, animam infusione gratiæ non mutari: cùm sine gratia existere possit connaturaliter, & omnes operationes suas exercere sibi proprias seu debitas; nam supernaturales sunt illi indebitæ. casu item quo Angelo albedo vniretur, nõ mutaretur Angelus, quia nec illâ indiget ad operationes, & sine illa connaturaliter existere potest. casu item quo per impossibile subiectaretur aliquid in DEO, non mutaretur DEVS, quia sine illo connaturaliter existere potest, nec illo indiget ad operationes sibi proprias. Tum quia inexplicatum relinquit, quomodo tamen tunc intrinsecè vniatur VERBVM. EX-

104. EXPLICAT II. Amicus hîc disp. 1. Sect. 1. & dicit specialiter, quòd ad hoc, vt dicatur aliquid mutari, debeat perfici in proprio suo intrinseco esse & operari, vnde veste nemo mutatur, quia per illam non perficitur in esse & operari; & quia in esse & operari non perficitur VERBVM per Unionem hypostaticã, hinc nec mutatur Verbum, per vnionem hypostaticam. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia redeunt arguméta secundo loco cõtra Pontium facta, nempe quòd sequeretur Deum & Angelum nõ mutandum, si per impossibile reciperét in se albedinem v. g. Quodsi recur-
105. ras ad hoc, per hoc ipsum mutandũ Deum vel Angelum, quia reciperet in se illam albedinem; iam per hoc nonnisi immutabilitaté saluas, quia non est receptio. Tum quia illud, quod affert de veste, non conuincit; nam quòd veste non mutetur homo, vel ex eo deducitur, quia inter vestem & vestitum non est vnio, quæ deberet fundare mutationem; quæ tamen vnio reperitur inter Verbum, & naturã humanã. Tum quia quamuis concedatur ad mutationem perfectiuam requiri, vt res perficiatur in suo esse intrinseco & operari, nego tamen, quòd ad mutationem (vt ita dicam) defectiuam, requiratur, vt di-
106. catur extremum perfici in suo esse intrinseco & operari. sic viuens, posito, quòd detur forma cadauereitatis, mutatur eâdem, & tamen illâ, nec perficitur in esse suo intrinseco, nec in operari; qualitas item illa, quam multi admittunt produci ab igne infernali, & recipi in spiritibus, mutat eosdem, & tamen non perficit illos in suo intrinseco esse & operari.

EXPLICAT III. Lugo. VERBVM ex vi Unionis Hypostaticæ alligatur ad intimam coniunctioné cum humanitate, & ad componendum cum illa Unum per se; cùm tamen VERBVM non supponatur incompletum, aut in potentia ad hoc, vt integretur & compleatur per aliquid aliud: sed potiùs supponatur omnino 107.
integrum & completum; humanitas autem afficitur intrinsecè vnione, cùm etiam supponatur de se incompleta, & in potentia ad hoc, vt compleatur per aliquam subsistentiam; consequenter per vnionem illam nõ mutabitur VERBVM, sed humanitas. *Hæc explicatio*

NON SASISFACIT. Tum quia, in principijs Lugonis, non rectè saluatur immutabilitas VERBI, si dicatur Unionem recipi in humanitate, terminari ad VERBVM: ergo nec bene per hoc explicatur, quia recipitur in humanitate, alligat auté VERBVM; hæc enim verbis videntur differre. Tum quia redeunt argumen- 108.
ta, quæ contra assumptum antecedés ponit Lugo, quæ sic proponi possunt. Si hæc alligatio extremi sufficit, vt terminus intrinsecè denominetur alligatus & vnitus; ergo dependentia actionis ab agente sufficit, vt agés denominetur intrinsecè agés. Rursus, potest esse aliqua cognitio ita intimè connexa cum obiecto, sicut intimè alligat Unio recepta in vno extremo, & alligans aliud; idque patet in cognitione quæ est visio Dei beatifica; & tamen Deus non denominatur intrinsecus terminus illius visionis, sed solùm extrinsecus; ergo non ideò erit VERBVM intrinsece vnitum, quia vnio illa postulat intrinse- 109.
cè alligationem & intimitatem cum VERBO. Tum quia vi huius explicationis sequitur, animam rationalé nõ mutari, si in illa non recipitur Unio.

EXPLICAT IV. Valentia hîc Disp. 1. q. 1. puncto 2. Mutationem alicuius rei non propriè in hoc consistere, vt res de nouo sit aliquid, quod priùs aliquo modo non erat; sed vt sit, vel acquirat aliquid, quod antea simpliciter & omni modo non habebat, scilicet neq; in se, neq; in perfectione quadã eminétiori, & ad quod proinde fuerit in potétia passiua simpliciter; quod in proposito minimè habet locum: nam VERBVM diuinum, habebat prius rem & perfectionem

110. naturæ humanæ eminẽter, perfectis-
simo quodam modo. Quòd autem id
requiratur ad mutationem, rationẽ
dat; quia communiter de mutatione
dicitur, tunc eam fieri, quando res
aliter simpliciter & absolutè se ha-
bet, quàm priùs; vnde & motus dici-
tur esse actus entis in potentia. Res
autem, quæ aliquid modo præstan-
tiori habebat, nõ dicitur propriè mu-
tari, si illud postea acquirat formali-
ter; quia non simpliciter & absolutè
illo priùs carebat. Consequenter in-
fert, potentiam vitalem mutari per
actum vitalem, quia non habet in se
eminenter perfectionem vitalis per-
fectionis; non enim sine operatione
111. vitali, potest potentia efficere habi-
tum, aut eius augmentum, sed potiùs
potentia vitalis tantùm virtualiter
continet operationem vitalem. Ad-
dit, quòd si aliquis contendat etiam
tunc rem mutari, quando aliquid for-
maliter & secundùm se acquirit, licet
illud præhabuerit eminenter, is non-
nisi de nomine quæstionem institu-
it. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia vi
illius sequitur, quòd etiamsi VER-
BVM, Unionem, naturam humanam,
albedinem, reciperet, adhuc non mu-
taretur; cuius oppositum communi-
ter docetur. Tum quia non explicat
id, in quo est punctus difficultatis. ne-
112. go etiam rem non mutari, quando
res acquirit aliquid & habet formali-
ter, quod antea nonnisi eminenter
habuit: negaturq; quod tunc res ali-
ter simpliciter & absolutè se non ha-
beat; antea enim simpliciter non ha-
bebat illam formam, nunc illam sim-
pliciter habet; habet se igitur res ali-
ter simpliciter, per ordinem ad ha-
bendã illam formam. Negatur item,
quòd forma illa non sit actus entis
in potentia: vbi non dicitur, quòd
debeat esse actus entis in potentia e-
minẽter nõ præhabente. Tum quia
faciunt in contra paritates. Quan-
do potentia aliqua nonnisi virtuali-
ter & per modum organi continet
actum, mutatur per illum actum: er-
go etiam res quæ eminenter habet 113.
aliquid, si illud habeat formaliter,
mutabitur per illam formam. item, si
miraculosè quantitas vna alteri quã-
titati vniretur, mutaretur adhuc illa
quantitas, quamuis vna æquiualeat
alteri: ergo etiam quamuis aliquid
contineat aliud eminenter, si illi, ali-
quid quod est formaliter tale, vnia-
tur, mutabitur adhuc. Deniq; suppo-
namus, quòd Angelus supremus per
vnicam indiuisibilẽ speciem cogno-
scat omnia materialia, infundat illi
Deus speciem particularem nonnisi
vnius materialis, verè adhuc illâ spe-
cie mutabitur Angelus, vel ipso titu-
lo receptionis: ergo continentia e-
minentialis non eximit à mutatione, 114.
si accedat aliquid tale formaliter.
Addo: per ly Contineri eminenter,
intelligit Valentia, posse se ipso face-
re totum illud; sic autem VERBVM
non continet eminenter vnionem
hypostaticam, quia se ipso non potest
facere Totum hypostaticum.

EXPLICAT V. Aldrete Disp. 31.
Sect. 1. Quòd detur in Toto hyposta-
tico duplex vnio, quædam creata,
quæ fit in humanitate eamq; perfici-
at, & per illam vnitur humanitas in-
trinsecè VERBO, non autem VERBVM
humanitati; hinc alia est vnio ex
parte VERBI, increata, quæ fit in
VERBO quasi subiectiuè, & per hanc
VERBVM intrinsecè vnitur humani- 115.
tati, consequenter tunc non perfici-
tur VERBVM per aliquid creatũ, adeo-
que non mutabitur. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Tum quia
est nouitas in Theologia ante non
docta à Patribus, Unio hæc increata.
Tum quia hæc vnio increata, vel est
sequẽs ipsam naturam diuinã, adeo-
que vna communis omnibus tribus
Personis, vel est sequens proprietates
relatiuas, ita vt dentur tres vniones
distinctæ realiter, sicut dãtur tres Per-
sonæ distinctæ realiter. Neutrum di-
ci potest. non primum, quia iam nõ
minùs pro sua parte esset vnita Per-
sona Patris, ac Persona Filij, cum à
parte Personæ eadem sit trium per-
sonarum.

116 sonarum vnio: possetq; de illa quæri, an sit virtualiter distincta à natura, vel indistincta? si distincta, quis articulus Fidei ad hoc cogit? si indistincta: ergo in sensu reali illa vnio erit natura, adeoq; dicet completiuitatem vt quo ipsa Natura, vt dicit illam Unio; & tamen ex Natura diuina & creata, non potest fieri vnum per se completum substantiale. Si autem illa Unio est multiplex pro multiplicitate Personarum: contra erit; quia omnes formalitates, quæ sequuntur Personas diuinas, debent esse secundùm oppositionem producentis & producti, quam formalitatem non imbibit in se illa vnio increata. Deinde vnio
117. illa increata deberet in se saluare cõceptum Unionis, hoc ipso enim non haberet formalitatem vnionis; sed non saluat, quia vnio debet concipi tanquam id, sine quo potest esse vnibile, cùm illa non possit esse sine vnibilibus; & tamen existens ab æterno, erat sine vnibili natura humana: quod procedit, si vnio sit modus. Si autem non est modus, sed ipsum Unibile in circumstantijs, restabit quærere, cur ipsa illa Unio, quæ in re est ipsemet DEVS, non mutetur tunc? Tum quià, & esset, illa vnio increata, ab æterno Unio increata, debet enim esse hoc, quod est, & non esset vnio increata ab æterno, quia nihil vniret;
118 sicut nõ est dealbatio ab æterno, quæ non dealbat, impossibileque est esse actum secundum & non habere effectum in actu secundo, hoc ipso enim non esset actus secundus. Unio autem est ipse actus secundus, & si non concipiatur vt actus secundus, non erit Unio, sed Unibile. Deinde illa Unio increata, vel est mera formalitas intelligibilis nonnisi, vel aliqua virtualitas, aut realitas. Non 1um. quia immutabilitas DEI eiusq; Unibilitas non pendet à nostris conceptibus. Non 2um. quia illâ etiam positâ, quærere restat, quid illa prosit ne mutetur DEVS? quærere item restat vt dixi, cur illa ipsa non mutetur?

EXPLICAT VI. Aldrete Sect. 5. & dicit; quòd VERBVM ideò non 119.
mutetur, quia cùm VERBVM diuinum in se sit infinitè perfectum, nullâ perfectione creatâ indiget, illâq; carens VERBVM, est eodem modo felix. quod ipsum exinde firmat, quia vt aliquid perficiatur intrinsecè per aliud, necesse est, vt perficiens magis conueniat perfectibili, eò, quòd illi intrinsecum est, quàm, si solùm se haberet extrinsecè, & est id citra dubium. nihil autem creatum, DEO intrinsecum, est ipsi magis conueniens, quàm si solùm se haberet extrinsecè. ergo nihil creatum intrinsecè DEVM perficit. Minorem probat. quia illud creatum DEO intrinsecum, si non sit necessarium de se, vt existat 120.
infinita perfectio diuinæ naturæ, nihil aliud præstat, quàm addere numerum perfectionum, per quem non resultat absolutè maior perfectio, quàm consurgat ex DEO solo. Vt autem addatur solum numericè & extẽsiuè modo dicto perfectio, est omninò per accidens. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT I. Quia ex dictis potest contingere mutatio, licet additum non inferat perfectionẽ, vt si DEVS reciperet in se albedinem, vel Angelus. & sicut inæqualitas non solùm contingit per excessum, sed etiam per defectum; ita & mutatio non tantùm erit, si res acquirat perfectionem, sed etiam si acquirat 121.
imperfectionem. ergo ex eo præcisè, quòd illâ Unione non acquirat DEVS perfectionem, non sequetur illum non mutari.

NON SATISFACIT II. Quia posito, quòd illa vnio non perficeret DEVM, sed se haberet adhuc per modum addentis numerum perfectionum, nondum sequitur præcisè ex eo DEVM non mutari. Ratio: quia quando quinario additur vnitas, mutatur quinarius, & tamen augetur nonnisi numerica perfectio. ergo si Unione augeatur numerus perfectionum in DEO, non sequitur ex eo iam præcisè non mutari adhuc DEVM. Quodsi recurras, Sextario n. onesse

122. quid extrinsecum additionem vni-
tatis factam quinario, hoc ipso iam
inclinabis ad hoc, quòd mutatio non-
nisi additione in se recepti alicuius
perficiatur, eáq; intrinsecâ, quod su-
pra acceptatum.

NON SATISFACIT III. Quia
possunt restaurari rationes, quas sol-
uere voluit Aldrete.

I. RATIO: Mutaretur Devs in-
trinsece, si per impossibile denomina-
retur intelligens, aut subsistens per
aliquid creatum : ergo etiam si de-
nominetur Verbvm vnitum intrinse-
cè, mutabitur Verbvm.

RESPONDET Aldrete. quia De-
vs de se petit intelligere hoc obiectū,
123. & subsistere, & perficitur per cogni-
tionem secum identificatam, repræ-
sentatiuam illius obiecti, & per pro-
priam subsistentiam, & est in Deo ali-
quod incomplementum virtuale, in
ordine ad percipiendum illud obie-
ctum & subsistendum.

CONTRA: Tum quia Devs de se
petit esse vnibilis, ergo sicut sequi-
tur illum mutari, si haberet cogni-
tionem creatam, cùm petat intelli-
gere; ita mutabitur vnione, cùm pe-
tat esse vnibilis. Tum quia habet De-
vs incompletionem virtualem, in or-
dine ad intelligere & subsistere: er-
go etiam habet incompletionem vir-
tualem ex prædicato vnibilis in or-
124. dine ad vniri; ergo sicut intellectio-
ne creatâ mutaretur, ita mutabitur
Unione creatâ. immo exinde impos-
sibilitas adhuc Unionis hypostaticæ
consurgeret, quia si possibilis esset
Unio Hypostatica, supponeretur De-
vs esse vnibilis, si vnibilis, complebi-
lis aliquo creato, si complebilis, mu-
tabilis hoc ipso, & quidē magis quàm
intellectione creatâ ; quia dicit in-
completionem ad intellectionem, vel
subsistentiam increatam Devs, vel
potiùs ad intellectionem & subsisten-
tiam, quæ potest esse increata, po-
test creata ; hic autem diceret in-
completionem ad aliquid creatum ;
vnio enim illa non potest esse, nisi
aliquid creatum. Tum quia etiam
attēdendo ad principia ipsius Aldre- 125.
te hîc num. 4. videtur oppositum e-
uinci; nam esse Unibilem naturam
diuinam, est perfectio intrinsecè ne-
cessaria, quasi à posteriori, ad existē-
tiam Naturæ diuinæ, hácq; vnibili-
tate deficiente per impossibile, ipsa
natura deficeret: ergo hæc vnibili-
tas in actum reducta, & quidem per
aliquid creatum, faciet mutari De-
vm; sicut, si alia perfectio diuina in-
trinseca in actum reduceretur, per
aliquid intrinsecum creatum, muta-
retur Devs.

II. RATIO. Casu quo daretur na-
tura identificans secum suam subsi-
stentiam, si subsisteret per aliam sub-
sistentiam, hoc ipso mutaretur : ergo 126.
etiam mutabitur Verbvm Unionē
hypostaticâ.

RESPONDET Aldrete. quia sub-
sistere ex suo genere pertinet ad cō-
plementum naturæ illius, & creata
subsistentia præberet munus ex ge-
nere suo pertinens ad complementū
illius naturæ, nouoq; titulo comple-
ret illam naturam.

CONTRA. Esse vnibile pertinet
ex suo genere ad complementū Dei,
Unioque creata exercet munus, &
actuat id, quod est pertinens ad com-
plementum Dei: ergo, sicut illa sub-
sistentia creata mutaret illam natu-
ram creatam, mutabit & Unio De-
vm. & sicut creata illa subsistentia, 127.
præberet munus, ex genere suo per-
tinens ad complementum naturæ, ita
& creata vnio præberet munus per-
tinens ad complementum Unibilis.

III. RATIO. Si exerceret De-
us munus causæ materialis, mutare-
tur; ergo & Unione hypostaticâ mu-
tabitur.

RESPONDET Aldrete, dispari-
tatem esse, quia omnis causa materia-
lis, est verè & strictè pars, & de se est
quid incompletum; hoc autem Deo
non competit.

CONTRA. Ex eo, quòd sit causa
materialis quid incompletum, muta-
retur Deus, si illam exerceret: ergo
etiam, cùm esse vnibile sit quid in-
comple-

128. completum, vt pote capacitas ad vniri, dum VERBVM redditur intrinsecè vnitum, mutabitur VERBVM.

DIFFICVLTAS II.

Alia Principia ex Theologia Naturali.

II. PRINCIPIVM est à Pari.

I. PARITAS est. Natura Diuina secundùm esse suum absolutum sumpta, non potest supplere naturā creatam, quamuis contineat perfectionem omnis naturæ creatæ: ergo nec Persona diuina potest supplere Personam creatam, quantumuis Persona Diuina contineat perfectiones o-
129. mnes Personæ creatæ.

RESPONDETUR disparitatem esse, quia ly Unum per se deposcit completum & complebile, complebile autem esse non potest, si vtrumque extremum sit completum; duæ autem naturæ in ratione naturæ non sunt, nisi Entia completa, quia quicquid illis ademeris, iam non erit illa natura, siue ademeris genus, siue formam: iam autem natura in ratione subsistentis est complebilis, nec per hoc amittet rationem suæ entitatis, consequenter in ratione suppositabilis cōpleri per se potest & fieri Unum per se. Dubitari tamen posset, an non sit possibilis modalitas physica,
130. vi cuius ex natura diuina & humana, non constituatur quidem Unum per se, constituatur tamen specialiter, idque verè & realiter, alligatum? Quòd non possit haberi talis Unio, innuit Lugo: quia omnis vera vnio ex suo conceptu tendit ad hoc, vt ex extremis fiat verè & per se Unum; sed hoc videtur procedere de determinationibus, quæ defacto dātur; non enim videtur implicare contradictionem modalitas, determinans illas naturas ad alligari, quamuis sine facere vnū per se; & si datur modalitas, quæ potest facere Unum per se, quin faciat vnum per se Substantiale, quod fit, dum albedo vnitur subiecto: cur etiam dari non poterit modalitas determinās ad coniungi physicè, quam- 131.
uis non fiat ex illis vnum per se?

II. PARITAS est. Non potest existere natura humana existentiā VERBI, nec potest natura humana amittere propriā existentiam & acquirere Diuinā: ergo nec potest natura subsistere Personalitate VERBI.

RESPONDETUR, in principijs Thomistarū falsum esse antecedēs. In cōmunibus principijs disparitas est; quia, eo ipso, quòd suppleret existētia VERBI existentiam humanam in natura, & esset natura humana vt supponitur, vt pote facta existere per existentiam diuinā, & non esset: quia existentia est identificata realiter ipsi naturæ, nec habet connotatum vllū, 132.
ratione cuius dicatur desinere, adueniente existentiā VERBI. quodsi existentia est identificata naturæ, nec habet vllam formalitatem, ratione cuius desinere possit, non desinente naturā, si non desinet natura humana, vt supponitur, nec desinet existētia, si non desinet existentia, quomodo supplebitur ab existentia increata? idemq; dicendum erit, cur nihil possit durare per durationem diuinam: quia in nostris principijs, ipsa duratio intrinseca est indistincta entitatiuè. In aliorum principijs, hæc posset dari disparitas; quia si suppleret duratio increata durationē creatam, deberet fieri Unum per se, ex 133.
duratione increata, & natura humana: nam nonnisi per communicationem idomatum, fundatam in ratione Unius per se, suppleri posset aliquid creatum ab increato: quia autem, ex natura creata, & duratione increata, nō potest fieri Unum per se: quia duratio increata sequitur ipsam naturā Diuinā, nō Personalitates, vt pote quid commune & absolutum; hinc nisi Unio fiat in ipsa natura Diuina, nō potest fieri Unio cū duratione increata, quæ indistinguitur virtualiter à Natura; & quia naturæ diuinæ, & naturæ creatæ vnio non potest dari constituens Unū per se, ideò nec inter naturam creatam & durationē increa-

134. increatā poteſt fieri vnio cōſtituens vnū per ſe, quòd ſi nō conſtituet vnū per ſe, hoc ipſo nō poterit dici natura creata durare, per increatā duratione.

III. PARITAS eſt. Non poteſt Sapientiâ increatâ reddi Sapiēs Natura creata : ergo nec ſubſiſtens ſubſiſtentiâ increatâ.

RESPONDETUR. Sapientiam increatā duplici modo concipere poſſumus; 1mò per modum attributi. 2dò poſſumus concipere Sapientiam increatam, per modum actûs vitalis diuini, quo reddatur formaliter & in actu ſecundo Sapiens DEVS. Sub nulla harum formalitatum, natura creata poteſt reddi ſapiens, per ſapi-

135. entiam increatam. quòd non poſſit reddi creatura Sapiens ſapientiâ increatâ, ſumpta pro actu vitali, ratio ex animaſticis eſt; quia actus vitalis non poteſt denominare, niſi connaturale ſuum principium : cùm ergo nulla creatura, vllo modo, poſſit eſſe principium actûs increati, fit vt ab illo denominari non poſſit. quodſi deberet vniri Sapientia per modum atributi, necdum etiam ſic ſumptâ poſſet creatura reddi ſapiens. Ratio: Attributa omnia, exceptis perſonalibus proprietatibus, ſequuntur ipſam naturam diuinam, aliàs conueniret vnum attributum vni Perſonæ, quod non conueniret alteri, poſſetq; de illa

136. negari : ſicut, quia ratio VERBI ſequitur ſecùndam Perſonam, poteſt negari de Patre; iamq; etiam eo caſu, ſi non ſequeretur Sapientia naturam, ſed Perſonam, poſſet de aliqua Perſona negari; quod dici nō poteſt : quia Deitas debet trahere ſecū omnē poſſibilē perfectionē, adeoq; & Sapiētiā. Et certè vniuerſaliter quò perfectior eſt eſſentia, eò perfectiores habet proprietates, definitur enim per hoc, quòd ſit radix reliquorum, hinc perfectior eſſentia eſt perfectior radix, non eſſet autem perfectior radix, ſi perfectiores proprietates nō haberet; conſequenter diuina eſſentia, quæ eſt infinita, debet habere perfectiones infinitas, atq; adeò eſſe principium & radix Sapientiæ, Iuſtitiæ, & alio- 137.
rum ſimilium. Porro attributa diuina ita ſequuntur naturam diuinam, vt nonniſi, ex modo noſtro concipiendi, differant ab ipſa natura; nam eandem Deitatem, prout concipitur à nobis per modum radicis reliquarum perfectionum, appellamus eſſentiam, & eandem Deitatem, prout eſt principium cognoſcendi altiſſimum, appellamus Sapientiam, non admittendo hìc vllam virtualitatem in ordine ad prædicata phyſica, cùm eius admittédæ nulla ſit neceſſitas. Quodſi illa attributa ita ſunt idem realiter cum eſſentia, vt excludatur etiam virtualitas dicta, fit, vt ſi ponatur Unio inter naturam creatam & attri- 138.
butum v. g. Sapientiæ, immenſitatis, &c. vnio illa, immediatè cadere, deberet, ſupra ipſam rationem Naturæ Diuinæ; cùm, vt dixi, nulla intercedat diſtinctio virtualis inter naturam diuinam, & attributa. Porro vnio immediatè cadere non poteſt ſupra naturam diuinam, ita vt vnà cum natura creata conſtituat Unum per ſe, vt ſupra dicebam; & ſi non poteſt conſtituere Unum per ſe, nec poſſet fundare communicationem idiomatum; nam hæc etiam in creatis fundari non poteſt, niſi in vnione per ſe : hinc quia Unum per ſe non fit in cumulo lapidum, lapides non fundant communicationē idiomatum; 139.
ſi autem non eſſet tunc communicatio idiomatum inter naturam creatam & naturam diuinam, nec eſſet communicatio idiomatum inter naturam creatam & Scientiam diuinā, quæ, ob indiſtinctionem, ſequitur cōditionem ipſius naturæ; ſi non eſſet communicatio idiomatum inter naturam creatam & Sapientiam diuinam, hoc ipſo non eſſet Creatura ſapiens Sapientiâ increatâ; hoc enim præſtari non poſſet, niſi per communicationem idiomatum. E contra, quia ex natura creata & Subſiſtentia diuina, poteſt ex dictis fieri vnum per ſe, adeoq; eſſe communicatiō idiomatum, fit, vt natura creata, poſſit reddi

140. reddi subsistens per Subsistentiam increatam.

DIFFICVLTAS III.

An possibilitas Incarnationis cohæreat Principijs Theologiæ Christianæ.

III. PRINCIPIVM, contra Possibilitatē Incarnationis afferri potest, petitum ex Theologia Christiana, & vel maximè ex mysterio SS. Trinitatis, illudq; sumetur, tam ex consideratione Personarum, quàm ex cōsideratione ipsiusmet naturæ diuinæ, prout nobis à fide reuelatæ.

Quod attinet ad primum, sic proponitur difficultas.

141. Vi Unionis Hypostaticæ, & deberent omnes Personæ incarnari, & non deberent omnes incarnari. non deberent omnes incarnari, quia etiam de facto incarnatæ nō sunt; & deberent omnes incarnari, quia est impossibile vnitam esse Naturam VERBI humanitati, atq; adeò esse incarnatam, quin sit vnita tota natura diuina; nam nō alia est natura VERBI diuini, & alia natura diuina. ergo etiam impossibile est, esse vnitam naturā diuinā, & nō esse vnitas omnes tres Personas, quibus illa natura est idētificata.

RESPONDETVR, Non debere vniri omnes tres Personas. Probatio in contra supponit, quòd vnio facta
142. sit immediatè in Natura diuina, cùm sit immediatè facta in Persona. Sed quicquid sit de hoc, Unitā naturā diuinā & Personā VERBI, non est necesse vniri reliquas Personas; quia cùm sit Persona VERBI distincta realiter à reliquis Personis, poterit illi conuenire prædicatum, Personam sequens, realiter aliud, quod non conueniat reliquis Personis. Unitā autē mediatè saltem naturā diuinā, non est necesse vniri vllo modo Personas, quia natura diuina dicit virtualem distinctionem à Personis in ordine ad prædicata primò intentionalia, qualia sunt Uniri, non vniri, adeoq; æquiualentiā habet ad distincta realiter, exclusā alietate actuali; & sicut ex ijs quæ sunt distincta realiter, potest vniri vnum, quin vniatur aliud, 143.
sic & in ijs, quæ cum summa identitate habent æquiualentiam ad duo distincta realiter, fieri potest, vt vnū vniatur & alterum non vniatur. De hac autem phrasi ly Natura diuina Incarnata, agetur postea.

INSTABIS. Non minus sunt præsentes tres Personæ humanitati, quā Persona VERBI, ergo si adhuc non recipiatur in Persona VERBI illa vnio, vel Entitas modalis, non erit ratio, cur dicatur sola Persona VERBI incarnari?

RESPONDETVR. omnes tres Personas esse intimè præsentes humanitati titulo immēsitatis & per Circum- 144.
insessionē, sed nō titulo terminationis. cur autem quamuis illam entitatem modalem non recipiat Persona VERBI, determinet tamen illam potius, quam alias? peti debet ex natura illius entitatis, respiciētis essentialiter hanc nonnisi Personā. quamuis autem opera Trinitatis, quæ sunt in genere causæ physicæ, v. g. productio corporis, animæ, modalitatis, dispositionumq; &c. Christi, sint cōmunia toti Trinitati, producuntur enim ab omnipotentia, quæ rationē diuinæ naturæ, omnibus Personis cōmunis sequitur; quia tamen incarnatio accepta pro terminatione, quâ terminatur natura humana à VERBO, 145.
nō est in genere causæ efficientis, sed quasi formalis, vt inferius etiā attingetur, fit, vt illa sit propria VERBO.

Quod attinet ad considerationem Naturæ diuinæ, argumentum sic habet.

Si possibilis esset vnio Hypostatica, vi illius & esset necesse vniri saltem mediatè naturam diuinam, & nō esset necesse etiam mediatè illam vniri; esset necesse, quia id cōmuniter supponitur, & quia in Christo duæ naturæ de facto sunt: præcipuè autē, quia mediatè vniri, est vniri illud immediatè, à quo aliud non distinguitur realiter, sicut Natura diuina non distinguitur realiter à Persona; & quia in omni vnione Hypostatica, est necesse

146. necesse immediatè vniri Personam, ideò etiam erit necesse mediatè vniri naturam. Non esset verò necesse, etiam mediatè vniri naturam, quod probatur. vi distinctionis virtualis potest produci Personalitas, & non produci etiam mediatè Natura, potest item communicari natura immediatè, & non communicari etiam mediatè Personalitas, aliàs Pater esset saltem mediatè in Persona non distinctus realiter à Filio, eò, quod illius Persona mediatè esset communis, siquidem mediatè cõmunicaretur. ergo etiam beneficio eiusdem distinctionis, quantumuis immediatè vniatur Persona VERBI, nõ erit ne-
147. cesse etiam mediatè vniri naturam diuinam.

PVNCTVM DIFFICVLTATIS I.

Expenduntur Responsiones.

RESPONDET I. Quidam, implicare quominus saltem mediatè vniatur natura diuina, casu quo vniatur immediatè Personalitas; quia implicat, vt Unione illâ non sanctificetur natura creata, non sanctificaretur autem, quia sanctitas hæc desumitur non nisi ab ipsamet natura, quæ tamen tunc nõ vniretur. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT. Tum quia
148 redit argumentum. Potest non produci etiam mediatè natura, productâ immediatè Personalitate; ergo poterit etiam immediatè vniri Persona diuina, ita, vt nec mediatè diuina natura sanctificatiua vniatur. Tum quia dubium est hoc principium, an non detur etiam Personalis sanctitas, de quo infra. Tum quia si naturæ irrationali Persona Diuina vniretur, non illam sanctificaret, & tamen est possibilis talis Unio, vt communiùs docetur, quicquid in oppositum dicat Esparza, saltemq; ad solutionem huius implicantiæ, danda esset implicantia, quare non posset vniri Persona diuina, saltem iam naturæ intellectuali, non exhibendo illi prædicatum sanctificati?

RESPONDET II. idem, Posito, 149.
quòd nec mediatè producatur natura diuina, quamuis producatur Persona, non sequitur vlla inuectio distinctionis realis; si autem vniatur immediatè Persona, & non vniatur etiam mediatè natura, sequeretur distinctio realis, nempe separatio naturæ non vnitæ à Persona vnita. *Hæc Responsio.*

NON SATISFACIT Tum quia, quamuis productâ immediatè Personâ, non producatur mediatè etiam natura, non sequitur separatio naturæ diuinæ à Persona; ergo etiam quãuis non vniatur etiam mediatè natura diuina, non sequeretur eiusdem separatio à Persona diuina; hoc enim 150.
dicam saluari distinctione virtuali. sicut enim, si essent duo distincta realiter, posset vnum vniri, quin mediatè vniatur aliud; ita & beneficio; distinctionis virtualis, poterit etiam vnum immediatè vniri, quin etiam mediatè vniatur aliud. Tum quia si non vniretur etiam mediatè natura diuina, foret illa actu separata ab eo, cui vnitur Persona diuina, nempe à natura humana, non tamen foret actu separata à Persona diuina, nec apparet, vnde hæc separatio à Persona oriri deberet. ergo adhuc posset nec mediatè vniri natura diuina, siquidẽ negatâ hac vnione non esset separatio à Persona diuina, licet foret sepa- 151.
ratio à natura creata. Tum quia, quãdo vnitur mediatè natura diuina Humanitati Christi, ita, vt nec mediatè vniatur Persona Patris & Spiritûs Sancti, ne intercedat distinctio realis, sufficit, vt per circuminsessionem sit præsens Pater & Spiritus Sãctus. ergo & non vnita etiam mediatè natura diuina, ne illa distinguatur realiter, ne importet separationem, sufficiet: vt sit præsens per circuminsessionem, non ergo exigetur vnio etiam mediata.

RESPONDERI potest III. Ex Aldrete Disp. 42. Sect. 2. Quòd non tantùm mediatè, sed etiam immediatè diuinitas sit incarnata, & quòd non potuerit

152. potuerit non incarnari; quia diuini-
tas identificatur cum termino dire-
ctè vnito. quod ipsum habet funda-
mentum ex illo principio. Identitas,
quatenùs identitas, non potest face-
re diuersitatem, in ordine ad com-
municationem; ac proinde dum se-
mel vnitur Personalitas, debet quid-
quid cum illa Personalitate identifi-
catur, sufficienter communicari; ne-
qué obstat virtualis distinctio, quia
illa distinctio est solùm secundùm
quid, identitas verò est simpliciter
identitas. Quòd ipsum vlteriùs ex-
planat. Tunc aliqua formalitas dici-
tur perfectè & immediatè vniri, quã-
do nihil mediat inter ipsam præter
153. vnionem: iam autem, inter vnionem
Hypostaticam & essentiam diuinam,
nequicquam mediat; non enim me-
diat Personalitas Filij: quia relatio
filij, est idem cum natura diuina; iam
autem inter vnionem Hypostaticam
& Paternitatem mediat Filiatio, quæ
non est idem cum Paternitate. *Hæc
Responsio*

NON SATISFACIT. Tum quia
redit argumentum. Quamuis Diuini-
tas identificetur cum termino pro-
ducto, potest produci Personalitas, &
nõ produci Natura; ergo etiã quam-
uis identificetur cum termino imme-
diatè vnito Natura, poterit tamen nõ
vniri. Quamuis identitas quâ iden-
154. titas, non possit facere diuersitatem
in ordine ad communicationem, po-
test nihilominùs communicari natu-
ra & non produci, non communica-
tâ Personalitate, & productâ Perso-
nalitate; ergo etiam quamuis identi-
tas, quâ identitas, non possit facere
diuersitatem in ordine ad communi-
cationem, poterit vniri immediatè
Personalitas diuina, non vnitá Natu-
râ. Quamuis distinctio virtualis sit
distinctio secundùm quid, identitas
autem simpliciter, potest non produ-
ci natura, productâ Personalitate; er-
go poterit & non vniri. Quamuis,
dum producitur Personalitas, nihil
mediet inter productionem & illam
naturam, quia filiatio producta, est

idem realiter cum Natura diuina, ni- 155.
hilominùs nõ producitur natura. er-
go nec vnitur. Tum quia assumit ali-
qua hæc doctrina, quæ non conuin-
cunt. nam quod dicit distinctionem
virtualem esse secundùm quid, hoc
indiget explicatione; nam non se-
cundùm quid, Natura non produci-
tur, Personalitas VERBI producitur,
sed verè & realiter. Quod affertur,
inter Personã Patris, ne vniatur tunc,
mediare Personam Filij: id etiam nõ
conuincit; nam quando immediatè
vnitur, per Aldrete, Natura diuina
Humanitati Christi, immediatè etiã
vnitur Persona VERBI, non dicitur
mediare Persona Patris, impedireq;
ne vniatur immediatè Persona VER- 156.
BI; ergo nec impediet Persona VER-
BI, ne immediatè vniatur Paternitas.
Tum quia argumentum quod affert,
non concludit; concedo enim diui-
nitatem esse identificatam realiter
cum termino directè vnito, sed non
est illic identificatio, cum exclusione
distinctionis virtualis: de qua quæri-
tur, cur saluare non possit, ne imme-
diatè vniatur natura? & licet identi-
tas, quæ est exclusiua etiam virtualis
distinctionis, non possit facere distin-
ctionem in ordine ad cõmunicatio-
nem; secus tamen si sit cum tali di-
stinctione, quæ enim in hoc impli-
cantia? Negatur item, illam identi-
tatem esse ita identitatem simplici- 157.
ter, vt excludat distinctionem virtua-
lem, beneficio cuius, quæ implican-
tia, cur non possit illi ne mediatè qui-
dem vniri natura? Tunc etiam ali-
quid immediatè vnitur, quando nihil
mediat inter ipsum & vnionem, si
cætera sint paria, & absit distinctio
virtualis, faciens, vt nullo modo se
habeat illa vnio per ordinẽ ad natu-
ram diuinam. Plura similia respõde-
ri possent in contra. Ad hoc attendi
debet, vt inuestigetur, an implicet,
vt vniatur immediatè Personalitas,
ita vt nec mediatè vniatur natura, &
an ad hoc saluandum, non possit cõ-
ferre distinctio virtualis, talis, qua-
lis reperitur in Diuinis?

E PVN-

158. *PVNCTVM*

DIFFICVLTATIS II.

Affertur Responsio.

SVPPONO I. S. Thomam hîc qu. 3. art. 2. erpresſè citare Patres, qui tenent Naturã DEI incarnatam eſſe: habetq; hoc etiam Auguſtinus lib. de Fide ad Petrum. cap.2. Sed hic liber, vt notat Suarez in Comment. huius articuli, non eſt Auguſtini, ſed Fulgenſis; accipiturque illic natura pro Perſona, nam nullo modo poteſt dici, Natura diuina genita, quod tamen vult ille locus. Durandus etiam in 3um, diſt. 1. q. 1. docebat pri-
159. mariò vnionem factam eſſe in Natura, ſecundariò in Perſona, ſed hoc reijcitur à Theologis. Quando autem Patres in Chriſto dicunt eſſe duas Naturas, id verum eſt; ſed non ſequitur, quòd vnio propriè fuerit facta in natura diuina, ſecundùm ſuum eſſe abſolutum ſpectata.

SVPPONO II. Doctrinã S. Thomæ citati in corpore. *Primò quidem*, inquit, *& propriiſſimè Perſona dicitur aſſumere, ſecundariò autem poteſt dici, quòd etiam natura aſſumpſit naturam ad ſui Perſonam*, in quantum ſcilicet, (vt interpretatur Suarez) verbum aſſumendi, importat rationem principij & virtutem agendi, quæ per ſe natu-
160. ræ conuenit.

SVPPONO III. An in Humanitate Chriſti ſint ſpeciali modo, & non ſolùm vi immenſitatis, omnes tres Perſonæ? tractat hanc quæſtionem Suar. d. 12, Sect. 1. citatq; loca S. Thomæ ex 1. parte qu: 43. art. 3. qui videtur talem modum ſpecialem exiſtendi in humanitate non agnoſcere, citat & Hugonem Cardinalẽ, qui libro, qui inſcribitur Speculum Eccleſiæ, paragr. *Poſt hæc igitur.* definit, Patrem & Spiritum Sanctũ, non eſſe ſpeciali modo ſub ſpeciebus Sacramentalibus, etiam per concomitantiam. Immo & Tridentinum Seſſione 13. c. 3. Soli id tribuit diuinitati, propter Hypoſtaticam vnionem, nec meminit inibi Perſonarũ. quod 161.
ſi non ſunt ſpeciali modo aliæ Perſonæ in Euchariſtia, nec erunt in humanitate Chriſti. Cæterùm, deferendo authoritati phraſeos Tridentinæ, & Hugonis, poſſent hæc diſtingui, Concomitantia & Circuminſeſſio. Concomitantia per Tridentinum refertur in naturalem ordinem vnitorum & connexionem; cùmque Perſonæ aliæ non ſint vnitæ, poſſet dici, quòd non ſint illic per concomitantiam; ſed cum hoc ſtat, vt poſſint eſſe per circuminſeſſionem, quæ fundat præſentiã & intimitatem, ratione identificationis in natura; ita, vt ſi per impoſſibile non eſſet Pater immenſus, titulo identificationis cum natu- 162.
ra diuina, ſuo modo in Chriſto vnita, adhuc deberet eſſe illic præſens. vnde etiam tenet Suarez, adeſſe ſpeciali modo reliquas Perſonas humanitati, citatq; Gabrielem, Viguers. Auguſtinum Serm. 3. de Tempore. Cyrillum lib. 1. in Ioan. cap. 47. Cum hoc tamen ſtat, quod

SVPPONO IV. Etiamſi ponatur ſpecialis côexiſtentia aliarũ Perſonarum in ipſamet humanitate, maior tamen eſt connexio diuinitatis cum humanitate. Ratio: quia id videtur ſignificare phraſis S. Pauli dicentis, *habitare* in Chriſto *plenitudinem Diuinitatis corporaliter*: & Augu-
ſtini Enchyridij cap. 34. Ubi dicit: 163.
corpus fuiſſe à diuinitate ſuſceptum; non dicit autem id eſſe à Patre ſuſceptum. Deinde, quia aliàs, ſicut vera eſt iſta propoſitio, Totum Hypoſtaticum ſtat duabus Naturis & vnâ Perſonâ; ſic etiam vera eſſet propoſitio, quòd totum Hypoſtaticum ſtet duabus Naturis & tribus Perſonis; ſi enim eſt æqualis connexio Perſonarum cum natura humana, ac connexio naturæ diuinæ cum illa, totum Hypoſtaticum, æquè importaret Perſonas diuinas, ac naturam diuinam.

SVPPONO V. Hanc inexiſtentiam ſpecialem naturæ diuinæ in humanitate non eſſe aliam quàm ratione vnionis; quicquid ſit, ſiue illa ſit

media-

164. mediata, siue immediata. de qua ipsa
vni one duplex potest institui quæ-
stio. Ima. An de facto sit vnita natu-
ra diuina? & hæc est de fide, quia est
de fide, in Christo esse duas naturas:
non essent autem duæ naturæ, si non
diceretur Unita diuina Natura; sicut
nec habet Christus duas Personas, su-
am & Patris, quia Persona Patris nul-
lo modo est vnita. 2dò. Potest esse
quæstio de possibilitate, an sit possi-
bile, vt ne mediatè quidem vniatur
natura diuina? videturq; posse id asse-
ri. Ratio: Tum quia id non implicat.
Tum quia videtur hoc sufficienter in-
nuere Suarez hîc d. 12. Sect. 1. Con-
clus. 2. *Dico*, inquit, *per Incarnationem*
165. *prout facta est, natura, fuit verè & rea-
liter vnita naturæ humanæ in Persona
VERBI.* Ubi ly *Prout facta est*, vide-
tur supponere, quòd id aliter fieri po-
tuerit. Tum quia vrget benè paritas
supra in argumento proposito atta-
cta. His suppositis

RESPONDETUR. Aliam esse
quæstionē, quid sit de facto, & aliam
quid sit de possibili? de facto, est vnita
naturæ humanæ natura VERBI, ita
tamen, vt potuerit non vniri, de quo
toto in suppositis.

INSTABIS I. Exinde sequi, fuisse
in libertate VERBI, vt vniretur secum
Natura diuina; quod non potest dici,
aliàs diceretur, fuisse etiam in liber-
166. tate Patris, communicare suam Pa-
ternitatem filio.

RESPONDETUR. Concedendo
sequelā. paritas allata nō tenet, quia
non erat in libertate Patris, ne distin-
gueretur realiter à Filio, tāquam pro-
ducens & productum; Si autem illi
communicaret Paternitatem, nō di-
stingueretur realiter ab illo, conse-
quenter, subrueretur iam totū my-
sterium Trinitatis, quod non potest
ostendi subruendū, si ne mediatè qui-
dem vniatur natura diuina. Rursus
quia suppositis suis intrinsecis, Deus
est liber in faciendo aliquid ad extra,
hancq; libertatem ostendit, faciens
immediatè vniri Personam, non Na-
turam; consequenter potest esse li-
ber, vt nullo modo vniatur natura. 167.
In istis autem, quæ sunt ad intra cir-
ca producere, vel non producere, nō
est liber DEVS.

INSTABIS II. Si verum est as-
sertum, non posset ostendi per quid
fiat, vt mediatè vniatur natura diuina.

RESPONDETVR, Id peti debe-
re ex natura Modalitatis, inferentis
alligationem etiam Naturæ diuinæ;
vnde etiam hoc argumento probari
potest, debere dari talem modalitatē.

INSTABIS III. Eo casu, quo nec
mediatè vniretur natura, sequeretur,
quod totū hypostaticū nō esset Deus.

RESPONDETUR fore Deum, in
quantum ly Deus supponit pro Per-
sona diuina vnita. 168.

INSTABIS IV. Positâ respōsio-
ne, nō erit fundamentum colligendi,
quòd de facto sit vnita natura diuina.

RESPONDETUR. Ea, quæ sunt
libertatis diuinæ, colligi ex scriptura,
Traditione, doctrina Conciliorum.
claræ autem sunt doctrinæ Concilio-
rum, esse in Christo duas Naturas;
supponendumq; est Deum semper
connaturaliùs agere, connaturaliùs
autem est, vt vniatur etiam Natura
diuina, vt pote quæ est idem realiter
cum Persona; probabileq; est, nolu-
isse Deum in Incarnatione duplicare
difficultatem, vt duplicaret, si titulo
distinctionis virtualis, reperibilis in
mysterio Trinitatis, nollet etiam me- 169.
diatè vniri naturam diuinam; cùm
aliunde ipsa vnio Personæ tātam eti-
am habeat difficultatem.

INSTABIS V. Mediatè vniri, est
vniri, quia vnitur immediatè id cui
illud alterum identificatur; iam au-
tē omni euentu natura diuina iden-
tificatur Personæ; ergo si Persona
immediatè vniatur, vnietur mediatè
natura.

RESPONDETUR, ex vi allati
principij, ad vnionem mediatam, nō
solùm requiritur identificatio realis,
cum termino imēdiatè vnito, sed etiā
requiritur talis cōditionis madalitas,
quæ determinet non solùm alligatio-
nem ipsius Personæ, sed etiam natu-
ræ,

170. ræ; idq; in præsuppositione decreti diuini, volentis mediatè vniri naturam. Et sicut datur modalitas, essentialiter respiciens nonnisi Personam VERBI identificatam naturæ, non autem Personas alias eidem identificatas; ita posset dari modalitas, solam nonnisi respiciens Personalitatem, & non naturam, etiam mediatè. Et sicut nō est hoc mediatè produci, quia immediatè producitur id, cum quo aliud identificatur realiter: nam immediatè producitur Verbum, & non dicitur mediatè produci natura illi identificata realiter; ita nec hoc erit formaliter mediatè vnitū, quod realiter identificatur immediatè vnito.

171. ALIA viâ eidem difficultati occurri potest, declinādo ad hanc partem, quòd impossibile sit, vt in toto Hypostatico saltē mediatè non vniatur natura diuina. Hinc iam argumēto ducto à productione, disparitas hæc assignari potest: Unio, vel quæcunq; modalitas illic requisita, non habet in se vim distinctionis virtualis, in ordine ad prædicata physica, est enim quid creatum; si non habet vim distinctionis virtualis, tunc si aliquid afficit vel determinat, debet determinare omnia identificata illi realiter, non excipiente ab illo determinatiuo quacunque virtuali distinctione, quia ipsum determinatiuum

172. illam nō habet; ad eum modum, quo, digitus tangens aliud sui extremitatibus totis, nō potest nisi tantùm tangere, licet tangibile, ab alio minori tactiuo, possit non tantùm tangi. è contra quia ipsa productio VERBI, habet in se distinctionem virtualem, est enim virtualiter distincta à natura diuina, ideò benè poterit vnam virtualitatē producere, nempe Personam, non productā etiam mediatè aliâ virtualitate: nempe naturâ.

INSTABIS I. Vi huius Responsionis sequitur, impossibile esse, quin vniatur natura diuina, si vniatur Personalitas diuina.

RESPONDETUR. In hac via id conceditur.

INSTABIS II. Vi huius responsionis sequi, quòd non tantùm mediatè sed etiam immediatè, vnita sit natura diuina; quia si immediatè vnitur Persona diuina, & non habet vim in se virtualitatis illa modalitas vel vnio, non poterit non immediate vnire naturam diuinā: hoc ipso enim haberet virtualitatem ad mediatam vnionem. 173.

RESPONDETUR. Istud immediatè vnitum, solùm significare alligationē eius, quod immediatè complet substantialiter, & facit immediatè Unum per se; quam rationē completiui substantialiter, vi suæ virtualitatis, exhibet Persona diuina, non exhibet natura, nisi in Persona VERBI, & hoc est illius mediatio. 174.

INSTABIS III Quòd non vniatur etiam mediatè Persona Patris, quantumuis vniatur Natura diuina, vel id fit beneficio distinctionis virtualis, vel sine illo? Si 1mum ergo illa datur in creatis, quod est absurdum. Si 2um: ergo etiam sine vllo beneficio distinctionis virtualis; poterit vniri immediatè Persona, quin vniatur etiam mediatè natura.

RESPONDETUR. sine vlla distinctione virtuali, non vniri etiam mediatè Personā Patris, quia deficit fundamentū in parte requisitum ad saluandam vnionem mediatā, nempe identificatio cum termino immediatè vnito; quàm identificationem, Persona Patris, non habet cum Persona Filij. 175.

Vtraq; hæc Responsio teneri potest.

PUNCTUM DIFFICULTATIS III.

Afferuntur aliqua idem enodantia.

Ad plenioré huius difficultatis penetrationem, attingi debet an de facto immediatè sit vnita natura, & an ita potuerit vniri?

DICENDUM est. *Immediatè non esse vnitam naturā, posse tamen immediatè vniri.* Est Conclusio cōtra Aldrete.

1. Pars

176. I. Pars, PROBATVR I. authoritate Conciliorum. Concilium Toletanum Imum. cap. I. vt habetur in summa Conciliorum, hæc habet. *Solus Filius suscepit humanitatem in singularitate Personæ, non in vnitate diuinæ naturæ.* Qui locus excludit aliquam vnionem cum natura; sed nō mediatam, aliàs non essent in Christo duæ naturæ: ergo immediatam. Synodo 6tâ generali, hæc habetur propositio, Quòd circa mysterium Incarnationis Pater & Spiritus S. *nullâ,* inquit *ratione communicant, nisi quis dicat secundùm benignissimā & misericordem voluntatem.* quæ propositio, cùm non possit intelligi de mediata Unione, intelligenda erit de imediata; quòd
177. scilicet immediatè non vniatur id, in quo Pater & Spiritus Sanctus cōmunicant.

PROBATUR II. Authoritate S. Thomæ, sic enim habet hîc qu. 3. art. 2. in corpore. *Primò quidem & proprijssimè Persona dicitur assumere, secundariò autē potest dici, quòd etiam natura assumpsit naturam, ad sui Personā.* & supra q. 2. art 2. in corpore. *Cùm* V*ERBUM diuinum, naturam sibi humanam, non ad naturā suam attinentem vniuit, necessariò ea vnio non in natura, sed in Persona facta est.* Authoritati S. Thomæ adiungēda Scholasticorum, qui docent formalem rationem, per
178. quam VERBUM, primò ac per se, terminat humanitatem, esse proprietatem eius relatiuam. ita Alen. Bonau. Scot. Gabr. Palud. Marsil. omnes apud Suarez hîc disp. 12. Sect. 2, Qui istam sententiam, ita dicit esse certam, vt contraria nullo modo probabilis existimanda sit. Si autem primò & per se non est natura diuina vnita, sequitur non fuisse illam immediatè vnitam. vide etiam Arriaga hîc Disput. 26. num. 14.

PROBATUR III. Quia si immediatè vniretur Natura diuina, idq; vt supponitur substantialiter, non esset ratio, quare etiam de facto non sit vnita Persona Patris & Spiritûs Sancti, quod tamen est contra fidem.

OBIJCIT Aldrete authoritatem Cyrilli, qui Epistolâ ad Successum. 179.
Non oportet, inquit, *intelligere duas naturas, sed vnam naturam* V*ERBI Dei incarnatam.*

RESPONDETUR. Quòd illic nō accipiat nomine naturæ Cyrillus Personam, ipse se explicat apud Vasquez Disp. 41. Sic tamen explicari potest, quòd vna sit in Christo natura diuina, quæ est incarnata, natura autem humana non est incarnata, sed ratione cuius facta Incarnatio; vel, quòd natura diuina sit in Persona VERBI incarnata; vel quòd nomine naturæ intellexerit Unum compositum substantiale, vt habet Rainaudus lib. 1. de Christo. num. 129. Ante 180.
recētiores, vide de eodē loco S. Thomam hic q. 2. art. 1. ad 1um, & q 3. art. 2. in corpore.

INSTABIS. Inexplicabile est, in quoniam ista mediata vnio consistat.

RESPONDETUR, in hoc mysterio multa esse inexplicabilia, sufficit se tueri, quia id non implicat contradictionem. Quod autē mediatam & immediatā vnionē explicare nō possimus, prouenit ex eo, quia ipsum fundamentum illius, nempe distinctionē virtualem, non penetramus, nec penetrare possumus, quia hoc ipso penetraremus mysteriū Trinitatis. De hac tamen mediata vnione dici posset, illā in hoc stare; quia vi illius al- 181.
ligatur etiam natura diuina: quia tamen nonnisi mediante Personalitate facit vnum per se substantiale, ratione Personæ complentis substantialiter; ideò nonnisi illa mediāte dicitur vniri. mediatè item vnitur: quia immediatus respectus modalitatis habetur nonnisi ad personalitatē VERBI, ad naturam autem extendit se ille ordo, nonnisi propter identitatem eius cum Persona, hocq; ipso mediatè; quia scilicet, si per impossibile non esset illa natura physicè idem cum VERBO, non se ad illam exporrigeret illa modalitas.

QVOAD II. Partem, nempe an sit impossibilis immediata vnio naturæ

182. turæ diuinæ? posset esse quæstio, an scilicet per subsistentiam absolutam posset terminari natura humana? sed hanc non dari alibi decisum; si daretur posset terminare naturã humanam, quia nihilo differret à Personalitate, positoq; quòd esset indistincta virtualiter à natura diuina, terminaret formaliter naturam humanam, non secundùm quod natura, sed secundùm quod subsistentia est. Procedit tamen quæstio de ipsamet natura an possit immediatè vniri? affirmat Scotus, Durandus, Richard9, Occam, Gabriel, Caietanus, Valentia Suarez, Disp. 13. Sect. 1. Negat Capreolus, Alensis, Vasquez disp. 27
183. num. 4. Aldrete & alij. Contra quos

PROBATUR I. Quia id non implicat contradictionem.

PROBATUR II. Possibilis est modus determinans vt vniatur mediatè natura, quamuis immediatè vniatur Persona: ergo etiam possibilis erit modus, determinans vt immediatè vniatur Natura.

PROBATUR III. Potest communicari natura immediatè, non communicari etiam mediatè Persona: ergo etiam potest immediatè vniri natura, & nõ vniri etiam mediatè Persona.

OBIJCITVR I. Natura diuina sic vnitâ naturæ humanæ, neq; esset ho-
184. mo, cùm non esset ipsa Suppositum habens naturam humanam: neque etiam esset natura humana, siquidem distingueretur ab illa; ergo casus omninò est impossibilis.

RESPONDETUR. Quando admittitur possibilis vnio immediata Naturæ diuinæ, cum natura creata, nõ admittitur vnio substãtialis, hæc enim requirit, præter extrema substantialia, incompletionem, qualis nõ habetur in naturis; quodsi non admittitur à nobis vnio illa substantialis, non admittitur fundans communicationem idiomatum; quia hæc, est vnitas prædicatorum substantialium, vnitas autem prædicatorum substantialium, non est nisi ratione

Unionis Substantialis; si autem non 185.
erit tunc communicatio idiomatum, non poterit dici, quòd illa natura diuina sit natura humana, nec erit natura illa diuina homo, sed erit vnitũ, & adstrictum naturæ humanæ.

OBIJCITUR II. Etiã positã subsistentiã absoluta, nõ posset illa terminare naturã creatam, quia subsistentia debet reddere naturam incõmunicabilem, hoc autem non præstaret subsistentia absoluta.

RESPONDETUR. Subsistentiã absolutam, si & ipsa sit incommunicabilis, debere reddere naturam incommunicabilem, non esset autem incommunicabilis subsistentia absoluta, si daretur. 186.

OBIJCITVR III. Quia nullibi S. Thomas affirmat possibilitatem talis vnionis, & quia post multa hîc quæst. 3. art. 3. in corpore, non inuenit modũ, quo Natura diuina vniri possit, nisi in consideratione nostra intelligatur vt subsistens.

RESPONDETUR nullibi etiam S. Thomam negare hanc possibilitatem, locus citatus, loquitur de vnione substantiali faciente vnum per se substantiale, quæ non potest esse nisi intelligatur natura diuina vt subsistens, non loquitur autem de vnione accidentali, quæ à nobis hîc ponitur.

QVÆSTIO III. 187.

An Principijs Philosophicis cohæreat Possibilitas Incarnationis.

I. PRINCIPIUM Definitiuè Subsistẽtia per Boëtium, est naturæ rationalis indiuidua Substantia: nunquam autem potest natura humana esse à parte rei, nisi indiuidua: ergo nec existere sine propria Persona.

RESPONDETUR. ly Indiuidua dupliciter sumi potest: imprimis pro singulari & hæcceisata, & sic non potest existere natura, nisi indiuidua; 2dò sumi potest ly indiuidua, pro nõ communicata alteri, pro non diuiduãte se ad vnionem cum alio terminante,

188. nante, pro habente rationem totius talis: & sic fieri potest, vt natura existat, communicetur tamen alteri, vt ab alio terminetur, vt non habeat in se rationem totius, sed ratione partis, adeoq; vt à Personalitate aliena, maximè diuina, terminetur. Quando autem assumunt aliqui, magis esse separabilem indiuiduatione quàm Personam, eò quòd esse indiuiduum pluribus conueniat, esse autem Personam nonnisi Uni soli, id non conuincit; quia indiuiduum, si sumatur prout est à parte rei, æquè non est commune, si autem sumatur secundùm rationes communes, æque est commune ac Persona; quare autem
189. stante entitate rei non possit aliquid desinere esse indiuiduum, & tamen possit desinere habere rationem totius seu subsistentis? referri id debet, vel in distinctionem entitatiuam subsistentiæ, vel in rationem connotati; eò quòd possit haberi connotatum, ratione cuius dicatur non esse Persona, cùm non detur connotatum, ratione cuius dicatur non esse indiuiduum.

INSTATUR I. ex Amico. Non posse ostendi, quomodo tunc Substãtialis compositio intercedat.

RESPONDETUR. Ostendi id, si ponatur deesse Subsistentia, quæ est complementum superadditum sub-
190. stantiale. In principijs autem connotantium dici posset, quòd naturæ humanæ à parte rei positæ, identificatur realiter sua totalitas, & habere rationem totius: si ergo natura humana est aliquid substantiale, etiam illius totalitas, & hoc quod est habere rationem totius, erit substantale; si ergo non habeat aliquo casu natura humana rationem totius, non habet aliquid substantiale, adeoq; non erit quid completum substantialiter, non ob defectum alicuius entitatis, sed ob defectum connotati requisiti; & hæc incompletio fundare potest compositionem substantialem.

INSTABIS II. Subsistentia est modus, si est modus, non potest suppleri effectus illius, nisi consimili modo. 191.

RESPONDETUR, etiam posito quòd subsistentia sit modus, non repugnat, vt aliquid eminenter continens illam modalitatem, faciat, quod faceret modus.

INSTABIS III. Figura non potest suppleri ab alia figura. ergo neq; subsistẽtia à Subsistentia, etiã altiori.

RESPONDETUR Disparitatem esse, quia non est possibilis alia species figuræ, præstans hoc, quod præstaret alia: quomodo enim quadratũ, præstabit hoc, quod triangulus, habebitque nonnisi angulos tres? non repugnat autem subsistentia diuina, continens perfectionem subsistentiarum creatarum. 192.

II. PRINCIPIVM est. Effectus causæ formalis & materialis suppleri à Deo non potest: ergo nec defectus subsistentiæ creatæ. *Hæc difficultas* tangit quæstionem, an VERBVM exerceat aliquod genus causalitatis in humanitatem? Negat Suarez. Affirmat Amicus.

RESPONDETUR directè, disparitatem esse, quia cùm DEVS non habeat in se rationem formæ vel materiæ physicæ, vt alibi docetur, nec defectum eorundem in eodem genere supplere potest; quia autem in se Deus habet rationem subsistentiæ, vt pote in suo conceptu nullam imper- 193.
fectionem dicentis, ideò subsistentiam creatam supplere potest: quæ est quidem aliquo modo similis formæ, quia suo modo actuat, aduenit, determinat; est tamen in hoc dissimilis, quia forma ordinatur ad perficiendam naturam, in ratione naturæ, subsistentia in ratione per se stantis; rursus quia forma dicit necessariò esse actum Subiecti, iam autem Subsistentia dicit esse terminum Subsistẽtialem naturæ. Cæterùm subsistentiã non est idem, quod forma rigorosè: quia si idem esset forma & subsistentia, cùm in DEO dentur verè tres subsistẽtiæ, darentur tres formæ, adeoq; DEVS esset quid verè compositum.

III. PRIN-

194. III. PRINCIPIUM iam præiactū est. Ex duobus entibus completis nō fit vnum per se; natura autem humana & VERBVM sunt entia completa.

RESPONDETUR. Naturā humanam in ratione naturæ esse ens completum, & sic sumpta, non facit vnum per se, primò directè; nihilominùs naturam humanam in ratione subsistētiabilis, personabilis, terminabilis, non esse ens completum, ideoque in ratione Personæ natura humana & VERBVM, faciunt vnum per se. vnde etiam natura humana dicit ordinem obedientialem, ad tale compleri.

195. INSTABIS. Omne totum debet constare partibus, ergo & totum Hypostaticum debet constare partibus; Persona autem diuina non potest habere rationem partis.

196. RESPONDETUR ex dictis de Subsistentia. VERBVM in hoc composito habere rationem partis æquiualenter, hoc sensu, quia sicut pars se solâ non constituit totum, sic etiam & Persona diuina non constituit se solâ Totum Hypostaticum; nō habet autem formaliter rationē partis; quia pars semper dicit imperfectionem, quâ caret VERBVM; dicit totum se esse perfectius: Totum autem Hypostaticum non est perfectius Personâ VERBI. Et quamuis ex contrarijs non dicentibus in aliquo genere ordinem ad se, non possit fieri vnum per se, secus tamen si dicatur hic ordo; vt dicit natura ordinem obedientialē ad suppositari à VERBO. 197.

DISPVTATIO II.

De necessitate & Conuenientia Incarnationis.

NEcessitas Incarnationis ex duplici Principio deduci solet. Imprimis, an DEVS necessitetur ad faciendum Optimum? deinde, an, supposito, quòd facienda esset satisfactio rigorosa DEO ob peccata mortalia, fuerit necessaria Incarnatio? incipiendo à priori necessitate, sit.

1.

QVÆSTIO I.

De Necessitate Incarnationis, independenter à peccato.

SI necessitatur DEVS ad volendum Optimū, indepēdēter ab omni peccato, debuisset esse Incarnatio, ad quā debuisset etiam necessitari DEVS. Vt hoc totum commodiùs intelligatur.

PRÆMITTO I. *Duplicē posse pro præsenti Necessitatem considerari.* 1^{mò} Physicam. 2dò Moralem. Physica, stat in determinatione ad vnum, vnà cum exclusione potentiæ ad faciendum oppositum. 2da autem est Necessitas moralis, quæ stat in determinatione ad vnum, vnà cum inclusione potentiæ faciendi oppositum; determinatione inquam orta non ex principijs intrinsecis, & natura ipsius operantis, sed ex aliquo extrinseco determinante moraliter, seu ex principio aliquo morali. 2.

PRÆMITTO II. *Indubiè Deum habere necessitatem aliquam physicam*, immo & metaphysicam, sed nonnisi in operibus ad intra; est enim Pater v. g. determinatus ad producendum VERBVM, nec habet potentiam non producendi. Quòd autem non habeat vllam necessitatem physicam respectu ponendi aliquid ad extra, supponunt omnes tanquam articulum fidei, & tanquam demonstrabile ex eo, quòd DEVS sit liber. Quæstio tamen est, an habeat necessitatem moralem, saltem ad Optimum, vt affirmat

3. mat Granado 1. p. Contr. 3. Tract. 2. Ruiz Disp. 9. & 10. de volũtate. Negat autem Lugo hic Disp. 2. Sect. 1. Amicus d. 4. Aldrete d. 1. & 2.

PRÆMITTO III. Quando Granadus & alij cum illo asserunt, dari in Deo necessitatem moralem, restringunt eam ad optimũ; idq; non optimum absolutè, sed optimum respectiuè per ordinem ad Uniuersum. Sic optima est multiplex vnio Hypostatica, ad eam tamen pluries ponendã nõ necessitatur DEVS, quia in ordine ad Uniuersum melior nõ est, tollit enim vnitatem Capitis. Ad hoc autem, vt discernatur, quid sit optimũ, ad quod necessitatur Deus, supponit Grana-
4. do duplicis generis esse entia; quædam eiusmodi, vt in illis non detur vllus terminus, quo posito verum sit dicere, hoc iam est optimum; & ita non datur species optima, indiuiduum optimum, nec ad ponendum in talibus optimum necessitatur Deus, cùm in illis ipsis non deueniatur ad optimum. 2dò dici potest, dari aliqua entia, in quibus veniri possit ad optimum; in quo genere dicit esse, Incarnationem, Productionem mundi, Prædestinationem, &c. *His præmissis sit*

DIFFICVLTAS I.

An necessitetur Deus ad Optimum?

5. DICENDVM est, *DEVM non necessitari necessitate morali ad faciendum Optimum.*

PROBATUR I. Missis aliorum rationibus, argumento Negatiuo. Si æqualis sit Dei perfectio non semper velle optimum, vel non necessitari moraliter ad optimum, atq; si Deus semper vellet optimum, vel necessitetur moraliter ad optimum: potiùs dicendum erit non velle illum semper optimum, vel non necessitari illum moraliter ad optimum; sed Deus æqualem habet perfectionem, si non semper velit optimum, si non necessitetur ad optimum, quàm haberet si vellet, si necessitaretur moraliter; ergo potiùs dicendum est non 6.
semper DEVM velle optimum, nec necessitari moraliter ad illud. Maior probatur. Tum quia positâ illâ perfectione diuinâ, magis intrinsecabũtur perfectiones diuinæ Deo, intrinsecabilitate quæ non implicat. quæ enim in hoc implicantia? maior autem earum perfectionum intrinsecatio ponit maiorem in illis perfectionem, quia maiorẽ independentiam, immo per hoc magis proportionabuntur illæ perfectiones ipsi esse diuino, cùm ipsum esse diuinum, sit independens, à se, sibi sufficiens. Tum quia positâ æternitate perfectionum, quæ est independẽs à variatione temporũ, & quæ æquè est æterna, siue fluat, siue non fluat tempus, perfectior 7.
hoc ipso ponitur æternitas, præ æternitate dependente à tempore: positâ item intellectione diuinâ æquè perfectâ, siuè cognoscat muscam, siue supremum Angelum, ponitur perfectior notitia præ illa, quæ sequeretur conditionem Obiecti: ergo & perfectior erit voluntas, quæ æquè erit perfecta, siue perfectius, siue imperfectius velit, & quamuis non necessitetur ad optimum. Tum quia concipiendo talem voluntatem Dei, qualem adstruit maior allata, duplici titulo exaltaretur voluntas Dei; primò ratione perfectionis, nam vtroq; casu æquè esset perfecta: 2dò ratione maioris libertatis, independentiæ, indeterminationis spectantis ad categoriam libertatis, quæ etiam est perfectio simpliciter simplex. Minor 8.
principalis argumenti probatur. In actu Dei volentis optimum, & in actu Dei volentis mediocre, item in actu qui sit necessitatus moraliter ad optimum volendum, & in actu qui nõ sit necessitatus, duo considerari possunt: entitas actûs & extrinsecum obiectum; quantùm ad entitatem actûs. vterq; est æquè perfectus, nam est ipsemet Deus, qui non potest esse nunc perfectior, nunc imperfectior. 2dò spectari potest ipsum obiectum extrinsecum, sed hoc nullo modo

 spectat

9. ſpectat ad perfectionem intrinſecam
DEI. Tum quia etiam actus intelle-
ctûs diuini, quo concipit muſcam,
æquè intrinſecè perficit Deum, atq;
quo percipit leonẽ. Tum quia, quan-
do Deus determinatione morali fer-
tur ad plura optima, quamuis vnum
optimum melius alio ſit, ratione or-
dinis & generis; nam Hypoſtaticum
totum, magis eſt optimum, optimo
quod eſt mundus; & tamen æquè per-
fectus eſt vterq; actus, extrinſecaq;
illa obiecta nullo modo variant in-
trinſecam perfectionem Dei; ſed ſub
æquè perfectam voluntatem Dei ca-
dunt. ergo etiam nec variabitur vo-
luntas diuina, Deo aliquid etiam mi-
10. nùs perfectum volente. Tum quia
poſſibile eſt, vt extrinſecũ obiectum
non variet intrinſecã perfectionem
Dei; ergo de facto non variat, nam in
actu puro, à poſſe, rectè arguitur ad
actum.

PROBATVR II. Non datur o-
ptimum, ad quod Deus, neceſſitate
morali, amandum determinetur; vel
ſi datur, ad illud amandum, phyſicâ
neceſſitate, determinabitur: ergo
immeritò aſſumit Granado, neceſſi-
tatem iſtam moralem, ſtantem cum
phyſica potentia ad oppoſitum. An-
tecedens probatur ſecundùm tria,
quæ in ſententia Granadi cenſentur
eſſe Optima, quæ ſunt Totum Hypo-
11. ſtaticum, creatio mundi, Prædeſtina-
tio. Quod attinet ad totum Hypo-
ſtaticum, illud tria inuoluit, Naturã
humanã, Perſonam diuinã, Unionẽ,
ſiue illa ſit diſtincta, ſiue non. Totum
Hypoſtaticũ ſecundùm naturã huma-
nã ſpectatũ, nõ eſt optimũ; nihil enim
eſt niſi indiuidua natura humana: in
indiuiduis autẽ & ſpeciebus creatis,
nõ eſt inuenire optimũ, per Granado.
Unio etiam de ſe ſpectata, nõ eſt quid
optimum: nam ſi indiſtinguitur à na-
tura terminata & Perſona terminan-
te, ſecundùm quod dicit naturam
humanam, non erit quid optimum;
ſi autem eſt diſtincta, nondum erit
optimum quid. Tum quia optimum
deberet eſſe excluſiuum paris, ſicut
optimum in ratione Naturæ diuinæ 12.
excludit par in ratione Naturæ; U-
nio autem Hypoſtatica patitur poſ-
ſibilitatem aliûs & aliûs Unionis Hy-
poſtaticæ. Tum quia in reliquis in-
diuiduis non eſt deuenire ad opti-
mum: ergo nec in indiuiduo Unio-
nis. Tum quia in vnione Hypoſtati-
ca duo ſunt; entitas illius, deinde ne-
xus cum Perſona diuina. Si ſpecte-
tur in entitate, non eſt quid optimũ;
poſſet enim dari perfectior ſpecies
entitatis alligatiuæ ad Perſonam di-
uinam. Si autem ſpectetur in ratio-
ne nexûs, hinc non arguitur optimi-
tas, niſi ipſius termini; nam etiam
creatura dicit nexum cum Creatore,
neque tamen id ſaluat optimitatem 13.
niſi termini. Reſiduum itaq; quod
poſſet eſſe optimum in Toto Hypo-
ſtatico, eſt Perſona diuina: verùm ad
hanc amandam, non determinatur
Deus neceſſitate morali, ſed phyſicâ,
immo metaphyſicâ: implicat enim
negatio amoris Perſonæ diuinæ, in
ipſomet Deo. *Neq; valet ſi dicas*: Ne-
ceſſitatem hanc moralẽ verſari circa
Perſonam prout terminantem, quia
hoc quod eſt eſſe Perſonã prout ter-
minantem, dicit naturam, Unionem,
Perſonam, quorum priora duo non
ſunt optima, tertium eſt optimum,
ſed neceſſitatiuũ phyſicè ad ſui amo-
rem. Quod autem dictum eſt de To-
to Hypoſtatico, idem proportiona- 14.
liter dicendum eſt de Prædeſtinatio-
ne, quæ dicit actum diuinæ volunta-
tis intrinſecum, qui non poteſt non
amari, dicit item collationem medio-
rum, & poſtea ſalutem æternam, quæ
non ſunt quid optimum, niſi ſpecte-
tur obiectum ſalutis DEVS. idem pro-
portionaliter applica ad productio-
nem vniuerſi.

*Hic ipſe medius terminus ſic aliter pro-
ponitur*. Optimum ad quod dicis ne-
ceſſitari DEVM neceſſitate morali,
vel eſt increatum, vel creatum. Si
increatum, ergo aliquod bonum in-
creatum, quod eſt ipſemet Deus, po-
teſt non amari, in quo ſtat neceſſitas
moralis. quodſi illud optimum eſt
creatum,

15. creatum, quæro estné finitum an infinitum? Si infinitum, facient in contra argumenta quæ alibi contra infinitudines tales formantur. Si autem est finitum: ergo additione perfectionis perfici potest; nam perfectio addita perfectioni, in ente finito, auget perfectionem: ergo ante illam additionem, & erat optimum, vt supponitur, vt pote ad quod volendum necessitatus est Deus; & non erat optimum, quia optimo in illo genere non datur melius: iam autem illud optimum seipso esset melius, post additam illam perfectionem; consequenter ante additionem illius perfectionis non necessitabatur ad illud
16. amandum DEVS, & tamen supponitur necessitatus; non necessitabatur inquam, quia nōdum erat optimum. Quod argumentum redit, quamuis ponas addi perfectionem aliam, quia illâ additâ potest adhuc alia addi, consequenter nunquam deuenietur ad conditionem optimi, adeoq; necessitatiui moraliter ad amandum. *Neq; valet si dicas*, quòd illi optimo creato, nihil perfectionis addi possit; quia si intelligatur de perfectione essentiali, id illi commune est cum omnibus quæ non censentur optima: si autem intelligatur de perfectione accidentali, hæc propositio est falsa.

PROBATVR III. Quia cum illa
17. necessitate morali volēdi optimum, & staret potentia physica ad nolendum optimum, & non staret. Staret vt concedit Granado, probariq; potest: quia aliàs simpliciter tolleretur tunc libertas Dei, quia tolleretur indifferentia ad oppositum. quòd autem cum illa necessitate morali non possit stare potentia physica ad nolendum optimum, probatur. Quod est ita necesse Deum facere, vt nisi faciat, debeat desinere Deus esse Deus, ad illud non faciendum non potest DEVS habere potentiam physicam, aliàs haberet potentiam physicam ad hoc ne sit Deus; sed nisi Deus faceret optimum, desineret esse DEVS: ergo ad nō eligendum optimum non habet potentiam physicam. Mi- 18.
nor probatur. Tum quia id docent Oppositi. Tum quia si potest stare diuinū esse, quamuis nō eligat optimū: ergo non est dicendus ad hoc necessitari; hoc ipso enim esset perfectiùs sine imperfectione liber. Tum quia si haberet potestatem DEVS desinendi à suo modo essendi, deficeret in Deitate: ergo etiam si dicatur habere potestatē deficiendi à suo modo operandi sibi proprio, desineret Deus, esse enim est propter operari, & tu dicis modum operandi proprium DEI, esse eligere optimum.

Idem sic aliter proponitur. Necessitas illa moralis, verè esset necessitas physica: ergo si nō datur necessitas phy- 19.
sica in Deo operandi optimum, nec dabitur moralis. Antecedens probatur. Necessitas fundata in ipsis naturæ principijs, & conditione naturali agentis, est necessitas physica: quia necessitas physica est necessitas naturalis, necessitas autem naturalis, & necessitas fundata in ipsis naturæ principijs, verbo differunt; sed necessitas moralis volendi optimū asserta in Deo, est necessitas fundata in ipsis naturæ principijs. Quod probatur. Omnis necessitas vel est ab intrinseco, vel ab extrinseco; illa necessitas moralis nō est ab extrinseco: ergo est ab intrinseco. ergo est fūdata in ipsis naturæ principijs; illud enim intrinsecū, 20.
significat id quod est fundatū, oriūdū & determinatū ab intrinsecis principijs. Quòd autem omnis necessitas sit vel ab extrinseco vel ab intrinseco, probatur: quia omne quod est (sicut & totum Uniuersum) clauditur his duobus, est, vel hoc, quod est ipsum, vel hoc, quod est extra ipsum; ergo & omnis necessitas vel est ab extrinseco, vel ab intrinseco. quòd autem illa necessitas non sit ab extrinseco, probatur: quia necessitas ab extrinseco non potest alia cogitari, quam necessitas illata ab obiecto; sed hæc necessitas moralis non est necessitas ab obiecto. Tum quia volunt oppositi, hanc necessitatem moralem

21. ralem tenere se ex parte modi agendi
diuini: ergo hæc necessitas non est
præcisè ex obiecto. Tum quia, si ni-
hil ponatur ex parte ipsius voluntatis
diuinæ liberæ, nō videtur quidquam,
quo obiectum illud necessitet ad sui
amorem, & cur non contineat, in
quacunq; sua excellētia, fundatiuum
quid despicabilitatis, per ordinem ad
DEVM; cùm etiam bona vilescant
respectu dignioris volentis. Tum
quia necessitas hæc moralis, inuen-
ta est ad dignificandam voluntatem
Dei; quomodo autem dignificabitur
solo extrinseco obiecto.

CONFIRMATVR Conclusio. Se-
queretur vi doctrinæ oppositæ, Incar-
22. nationem, cùm est, non esse. hoc au-
tem implicat. Sequela probatur. Se-
queretur æquè illam non habere cau-
sam, cùm est, ac cùm non fuit: ergo
sequeretur illam cùm est non esse;
nō enim potest esse sine sui causa. An-
tecedens Principale probatur. Incar-
tio cùm non fuit, non habuit causam
sui, voluntatem DEI actualem, ne-
cessitatam moraliter & liberam phy-
sicè, & simul cùm est, non habet
causam sui, voluntatem Dei actua-
lem necessitatam moraliter & libe-
ram physicè. Quod ipsum probatur.
Æqué fuit voluntas Dei actualis ne-
cessitata moraliter & potens physicè
producere Incarnationē, antequàm
23. illam produxisset; atq; est voluntas
Dei actualis, necessitata moraliter, &
potens physicè producere Incarna-
tionem, nunc cùm iam est Incarna-
tio: ergo si voluntas illa actualis non
posuit Incarnationem antequam fu-
isset, nec illam ponet cùm est. Ante-
cedēs probatur. quia impossibile est,
voluntatem Dei esse necessitatā mo-
raliter, & non esse voluntatem actua-
lem, quia impossibile est etiam esse
voluntatem necessitatam physicè, &
non esse voluntatem actualem, inter
quas necessitates hæc sola est diffe-
rentia, quòd positâ necessitate physi-
câ, tollatur posse oppositi; positâ au-
tem determinatione morali, nō tol-
litur, licet etiam necessariò exeatur
in actum. quod si positâ necessitate 24.
morali ad volendum optimum, non
est necessitatus Deus ad illam, ante-
quam illud vellet: nec dicendus ne-
cessitari, cùm vult; quia vtrobiq; est
eadem conditio necessitatis.

OCCVRRITVR
Varijs Responsionibus.

QUod attinet ad Primum Argu-
mentum.

RESPONDEBIS I. Dicto argu-
mento multùm probari, probabitur
enim etiam Deo peccatum esse possi-
bile. nam in peccato sunt duo: Actus
Dei intrinsecus, & hic esset æq; per-
fectus atque actus virtutis, & ipsum
obiectum peccaminosum, quod esset 25.
extrinsecum Deo; extrinseca autem
non vitiarent, possetq; Deus peccare,
nam æqué maneret perfectus & si-
mul magis liber.

CONTRA: Argumentum illud
primum, vt dixi, procedit in princi-
pio negatiuo; *Si id non implicet.* im-
plicat autem, Deum peccare. deinde
quia ipsa latio inclinatiua in obie-
ctum vitiosum, arguit in eo, quod il-
lam lationem habet, imperfectionē,
hoc autem in præsenti ostendi non
potest.

RESPONDEBIS II. Talem con-
ceptum diuinæ voluntatis implicare,
& esset enim perfectior illa voluntas
præ illa quam adstruit Granado, vt 26.
supponitur; & non esset perfectior,
quia optimum nollet.

CONTRA est: quia hæc ipsa im-
plicantia in argumentum sumitur, sic
illud formando. Non implicat vt vo-
luntas Diuina æquè sit perfecta in-
trinsecè, quamuis non semper opti-
mum velit.

RESPONDEBIS III. Etiā per nos
sunt inæquales perfectiones Diuinæ.

CONTRA. Sunt inæquales ex
modo nostro concipiendi, & ita me-
lior est omniscientia præ vbiquitate,
sed ad modos concipiendi in præsen-
ti non attenditur; instituitur enim
quæstio, an re ipsâ perficiatur Deus
magis, si velit optimum, idque ita,
vt non

27. vt non esset Deus, si nollet optimum.

QVOAD II. Argumentum.

RESPONDEBIS I. Quòd non agnoscas aliquid optimũ ratione indiuidui, sed nõnisi ex ratione generica.

CONTRA. Tum quia redit argumentum factum, quidnam sit illud etiam in ratione generica, quod necessitet Deum? Tum quia, optimũ, secundùm rationem genericam, non est nisi per rationem, cuius est genera fabricare; ergo iam non ostendis aliquid physicum ad quod DEVS determinetur necessitate morali, & tamen determinatio hæc DEI non est ad rationes abstractas, cùm sit practica, vt ita dicam; praxis autem par-
28. ticularium est. Tum quia ista optimitas generica, vel stat in connexione essentialiũ prædicatorum: & hæc est communis etiam ijs, ad quæ non necessitatur Deus, v. g. illis quæ nunquam exstitura. si autem est optimitas ratione accidentalium prædicatorum & perfectionum, in istis, vt dixi, semper est procedere vltra.

RESPONDEBIS II. Præsens vniuersũ ideò esse optimũ, quia cõtinet secundùm genus omnia possibilia.

CONTRA est. quia quærere restat, per quid saluetur optimitas ipsius illius generis, & quidem adstrictiua Dei, vt nonnisi ametur (idq; vt in talibus suppono, in ordine ad exi-
29. stentiam) Rursus si Responsio procedat de genere remoto, vera est; sed non apparet quomodo tale genus sit necessitatiuum; competit enim hoc genus v. g. entis, etiam formicæ, quæ non necessitat Deum vt ponatur. si autem id procedat de genere proximo, cur non sint possibiles species nõ participãtes de hoc genere poximo, ad quas tamen non necessitatur Deus? Unde hæc Responsio inuolueret, ea omnia dari debere, quæ sunt possibilia, cùm tamen de facto nõ dentur.

RESPONDEBIS III. Quòd optimum, nõ sit spectandum vtcunq;, sed respectiuè ad perfectionem vniuersi.

CONTRA. Tum quia redit argumentum, per quid cõstituatur ipsum vniuersum in ratione optimi? Tum 30.
quia quæ imperfectio esset præsentis Uniuersi, si cœli essent corpora simplicia? si daretur sensitiuum, sine vegetatiuo, & cæteræ possibiles similes species. Tum quia ipsum vniuersum, quæro estné optimum, vel non? si non est optimum, ergo contra tua principia non necessitabitur Deus ad illud ponendum. Si autem est optimum: quæro vnde rationem optimi sumpserit? non ex entibus quæ continet, secundùm se spectatis, vt respondisti: non etiam ex illis simul sumptis, respectiuè tamen ad vniuersum spectatis: quia simul sumpta, sunt ipsum vniuersum, quomodo ergo respectiuè ad vniuersum spectata 31.
sunt optimum, cùm tamen extra illa simul sumpta, nullum sit vniuersum, quod respici possit.

QVOD attinet ad Confirmationem.

RESPONDEBIS, quòd illa necessitas determinet nonnisi substantiam volendam, hoc est INCARNATIONEM, sed non determinet tempus nec indiuiduum volendum; proindeq; quantumuis Deus supponatur esse ab æterno determinatus ad ponendam INCARNATIONEM, non deberet tamen censeri, quòd habuerit voluntatem actualem ad illam ponendam, antequam posita fuisset. Et sicut, cùm dicitur homo, sine specialibus auxilijs gratiæ, impotẽs esse moraliter, quin 32.
in aliquod veniale incidat, non hoc ipso statim in illud incidit; sic, nec Deus determinatus necessitate morali ad Incarnationem, hoc ipso intelligi debet, habere voluntatem actualem, ad illam ponendam.

CONTRA est. Tum quia determinatio physica quantumuis non determinet ad hoc indiuiduum, tamen si supponitur in subiecto, determinat agens, vt extemplò agat, v. g. vt ignis extemplò vrat, vel prædeterminatus vt consentiat: ergo & determinatio moralis, determinabit Deum, vt extemplò agat; ergo cùm supponatur Deus, antequam fuisset INCARNATIO, fuisse determinatus moraliter ad illam

33. Iam ponendam, supponendum erit quòd illam egerit antequam egerit. Tum quia, quòd homo non extemplò peccet venialiter, id pro præsenti non conuincit; quia non supponitur esse illa impotentia aliquid determinans vt peccet, alioquin non liberè peccaret: sed solùm negatio principij, cum quo omnia venialia vitari possent; iam autem est in Deo determinatio, vt velit optimũ. Tum quia si Deus diceret: volo liberare damnatos ex inferno, quando obligabor istâ meâ promissione; certè & liberarentur illi damnati, & non liberarentur. liberarentur quia dicit Deus liberandos; non liberarentur
34. autem, quia nunquam esset obligatio, si extemplò non esset: cùm posset in sequens aliud & aliud differri instans. ergo etiã necessitas illa, quæ simul non determinat ad hîc & nunc agendũ, & esset necessitas, vt supponitur, & nõ esset: quia ita se haberet, ac illa obligatio diuina liberandi damnatos. Et si liberaret eo casu Deus damnatos verè non ex illa obligatione ageret; ergo etiam si velit Devs optimum, non ex illa necessitate volet. deniq; rediri sic potest ad argumentũ. Non necessitabatur Deus physicè & moraliter ad circũstantias INCARNATIONIS, ad substantiam autem illius ponendam, non magis ne-
35. cessitatur dum est ac quando nõ fuit, quæ enim hæc maior necessitas? ergo sicut, cùm non fuit Incarnatio nõ erat; ita cùm est, non est, vt voluit argumentum.

DIFFICVLTAS II.

Examinantur aliorum Rationes pro eadem Conclusione.

I. RATIO est quâ vtitur Lugo. quia scilicet opposita sententia, ponit quandam libertatem DEI valdè limitatam & imperfectam, contra id, quod communiter concipiunt fideles, circa beneficia à DEO, sibi collata: & contra id quod SS. PP. significare volunt, quando dicunt, DEVM potuisse vel homines in peccato re- 36.
linquere, vel alijs modis eos reparare; nam licet potentia physica cum impotentia morali sufficiat in rigore ad meritum vel demeritum, est tamen adeò debilis, vt apud PP. nunquam ferè appelletur potentia simpliciter, sed potiùs impotentia, & ita dicunt hominem non posse vitare omnia venialia, quod tamen non est physicè impossibile.

RESPONDERI potest huic Rationi, quòd regula adstruendæ tantæ vel tantæ libertatis diuinæ, non debeat esse maior illimitatio ipsius; & sicut non ex eo concedenda est Deo libertas, quæ se extendere possit etiam ad posse peccare, quia per hoc 37.
magis redderetur illimitata, nam esset ad bonum, & ad oppositum; sic nec ex eo præcisè quòd magis illimitata fieret libertas diuina, si possit nõ velle optimũ adstruẽda erit talis esse libertas Diuina. Cõsequenter, debet illimitari libertas diuina, cæteris paribus; inter cætera autem quæ in adstruenda tali vel tali illimitatione perfectionum diuinarum, debent esse paria, est perfectio maior; & ita quia maior est perfectio, non habere libertatem ad peccandum quàm habere, talem libertatem non concedunt Theologi DEO: quia autem per Granado maior est perfectio facere 38.
semper optimum quàm non facere semper optimum, fit, vt per Granado, talis libertas DEO nõ debeat concedi, quâ vti possit, vt nolit optimũ. Quod attinet ad sensum fideliũ quem habent de beneficijs Dei, hic menti Granadi non contradicit; quia beneficia data fidelibus non sunt optimum, adeoque ad quod necessitetur DEVS. Quod attinet ad sensum PP. de Redemptione generis humani, concederet Granado aliquos PP. in opposita sententia fuisse, tuereturq; se authoritate aliorum suæ sententiæ fauentium. Addi rursus potest, aliam esse istam propositionem; alio modo etiam potuit liberari genus humanum, & non INCARNATIONE: & aliam

39. aliam hanc; nullo titulo nècessitabatur Deus ad ponendam Incarnationem: primam propositionem concederet in suis principijs Granado, negaret secundam. Quod autem attinet ad illud, quòd potentia physica, coniuncta cum impotentia morali, non appelletur à Patribus potentia simpliciter, sed potiùs impotentia; responderet Granado, impotentiam moralem coniunctam potentiæ physicæ, respectu duplicis obiecti spectari posse; Prima impotentia est, secundùm quam non potest aliquis facere aliquid boni, licet physicè habeat potentiam, ad illud faciendum; secunda impotentia, secundùm quam
40. aliquis non potest facere aliquid mali, vel non potest, non facere aliquid perfecti, quamuis habeat potentiam physicam ad illud non faciendum. De priori potentia tractant Patres, eamq; appellant impotentiam potiùs, quàm potentiam; de secunda nõ agunt. Et quod prior illa, sit impotentia, non verò posterior; ratio afferri posset: quia potentia sine addito & simpliciter, notat perfectionem; & quia non est perfectio, agere malum vel imperfectum, qui non habet potentiam moralem vt agat aliquod bonum, vel perfectum, licet ad illud habeat potentiam physicam, cum qua tamen moraliter, non possit
41. agere nisi malum, ideò illa quam habet potentia, meretur dici simpliciter impotentia; iam autem non posse agere nisi bonum & perfectum, vel optimum, est perfectio: ideò tale nõ posse, rectè poterit dici potentia simpliciter. Deinde, omne malũ & imperfectum quâ tale, non est ens, sed potiùs defectus entis, & non esse entis; vnde non debet dici potentia, illud quod est respectu eius potentia, sed potiùs debet dici impotẽtia, quæ ipsa, quâ talis, est non entis; quia ergo potentia primo modo sumpta, est potentia mali & imperfecti, adeoq; non entis, principium illius principiatiuum non tam debet dici potentia quàm impotentia: è contra verò, quia non posse facere nisi optimũ, est quoddam excellenter perfectum, impotentia faciendi non optimi, potiùs debet dici potentia. Et sicut, quamuis Devs non possit peccare, adhuc habet Deus potentiam simpliciter liberam, ita & in præsenti. 42.

II. RATIO eiusdem est. Quidquid sit, an de facto Patres veteris testamenti Incarnationem à Deo petierint; de possibili tamen non videtur negandum, potuisse eos pro illa orare; si autem Deus ex se necessitatus esset moraliter ad volendam Incarnationem, inutilis videretur oratio; quorsùm enim petas ab aliquo id, quod ipse moraliter non potest non facere?

RESPONDETVR, Ex ratione petendi aliquid à Deo, non potest inferri, quòd res potuerit nõ esse; quia nec ex ratione petendi argui potest, quòd sit res futura. sic v. g. Sancti petunt, vt saluo amore Dei damnentur, vt ita obstruant reliquis ianuam ad infernũ, volunt item amare Devm eo amore, quo ipse se amat; quæ petitiones non arguunt, quòd hoc sit futurum, vel quòd id possit esse, sed sunt ostensiones energicæ inclinatæ voluntatis ad aliquod obiectum. Sic, & Patrum illa oratio ostendebat illorum inclinationem, ad id, ad quod cæteroqui faciendum erat determinatus Devs. Rursus, maior est necessitas, quæ est ex suppositione alicuius decreti diuini, ex cuius suppositione res iam habet necessitatem physicam; & tamen de facto petit Ecclesia aliqua, etiam ex suppositione decreti certò futura, & ita petit vt electorum nomina, beatæ prædestinationis liber, adscripta retineat, quod non potest non fieri. petimus item vt Fiat voluntas Dei, sicut in cælo, & in terra; quæ in tota latitudine beneplaciti & permissionis accepta, non potest nõ fieri; sicut ergo hæc omnia saluantur non ex eo, quasi ex non futuro ad futurum vi orationis transiri debeat, sed sunt ostensiones inclinatæ voluntatis ad obiectum, proceduntq;

43.

44.

45. duntq́; conditionatè, quòd scilicet si
impetrabile esset, suo titulo impetra-
re id vellent; ita hoc idem in præ-
senti posset dicere Granado. Addo
quòd fortè orationes hæ, directæ sint
ad impetrandam non substantiam In-
carnationis, sed circumstantias.

INSTAT Lugo. quia quando di-
xit Christus; Pater omnia tibi possi-
bilia sunt, transfer hunc calicem à
me, non est locutus de sola possibili-
tate physica, esset enim improuida
Christi oratio, si voluisset orare pro
re moraliter impossibili.

RESPONDERI, posset. Cõstabat
Christo factum esse decretum à Pa-
tre, de non transferendo calice, & ta-
46. men hæc oratio Christi non fuit in-
tempestiua; ergo nec erat intempe-
stiua quantumuis dicatur non fuisse
id in morali potestate Dei. Deinde
etiam dici posset, hanc petitionem nõ
tam fuisse petitionẽ rigorosam, quàm
ostensionem angustiæ, quam tunc pa-
tiebatur Christus, vt per hoc se etiam
ostenderet assumpsisse veram natu-
ram humanam. Deniq; dici posset,
quòd Incarnatio secundùm se, sit
quid optimum, non secundùm quod
satisfactiua est; hinc deprecatur
Christus id, ad quod faciendum non
erat Pater necessitatus moraliter.

III. RATIO eiusdem est. quia li-
bertas illa physica cum impotentia
47. morali, videtur inuehere imperfe-
ctiones indignas Dei omnipotentiâ;
ille enim perfectè est Dominus, qui
potest ponere & non ponere, conde-
re & destruere, Deus autem respectu
aliquarum rerum possibilium, habe-
ret per Granado ita imperfectum do-
minium, vt non posset moraliter il-
las omittere. Rursus condito vno
Angelo, non potuisset illi reuelare,
quòd nollet creare mundum, falsò
enim reuelaret cùm debeat illũ con-
dere, idque necessitatus moraliter;
quo posito, videbit Deus aliquod ens
reale possibile qualis est illa reuela-
tio dependens à solo Deo, quod ta-
men Deus nunquam moraliter possit
ponere extra causas; consequenter
per doctrinam Granado, aliquorum 48.
perfectè erit dominus, aliquorum
non; & tamen Augustinus ingemi-
nat, quòd scilicet omnia æqualiter
subiaceant potestati diuinæ.

RESPONDERI potest. Sicut nõ
nocet perfectissimo Dei dominio,
quòd non possit reuelare aliquem nõ
saluandum, casu quo aliquem præde-
stinauit; ita nec sequitur diminui il-
lud dominium, si non possit reuela-
re, quòd non sit conditurus mundũ,
neq; enim per hoc diminuitur Dei
dominium, quòd non possit reuelare
falsum. Unde nec quòd ad aliqua Deus
necessitetur moraliter, diminuet Dei
dominiũ, quia hoc extendi debet ad
possibilia, impossibile autẽ est, Deum 49.
nolle optimũ, nisi id aliũde probetur.
Rursus de factò omnes agnoscere de-
bent, quòd aliqua simpliciter subsint
dominio Dei, vt existere, non existe-
re; & tamen sunt aliqua, de quibus
ad placitum nõ potest disponere De-
us, neq; enim potest facere vt homo
sit leo, quod tamen dominio Dei nõ
officit; ita nec officiet, quamuis ad
optimum necessitetur.

IV. RATIO eiusdem est. quia
impotentia moralis arguit in nobis
debilitatẽ potẽtiæ, & nascitur ex dif-
ficultate maxima circa aliquod phy-
sicè possibile; hæcq; impotẽtia mora-
lis integratur duobus capitibus. 1mò
quòd res nunquam fuerit: 2dò quòd 50.
difficillimè esse possit; quid autem
difficilè Deo?

RESPONDERI posset, impoten-
tiam moralem arguere in nobis im-
perfectionem, quia non oritur in
nobis ex perfectiori modo operandi,
sed ex aliquo defectu, quæ impoten-
tia moralis in Deo oritur ex perfectio-
ri modo operandi, adeoq; non erit
propriè impotentia.

V. RATIO eiusdem est. Quia sen-
tentia Granadi non videtur procede-
re consequenter; nam non dicit De-
um necessitari ad ea, quæ possunt esse
meliora & meliora, & tamen dicit ne-
cessitari Deum ad ponendam Incar-
nationem; cùm tamen sint possibi-
les

les

51. les meliores glorificationes in infinitum.

RESPONDETUR, in glorificatione DEI quæ fit per Incarnationem duo spectari posse; primo substantiam Incarnationis, quam tanquam terminus ingreditur Persona diuina: 2dò concomitantia Incarnationem, qualis est tanta vel tanta infusio gratiæ, tanta vel tanta scientia, & cætera similia. priori modo sumpta Incarnatio, est summa & optima Dei glorificatio, nec in illa procedere est vltra; quia sicut in dignitate Dei non est procedere vltra, sic nec in glorificatione, quæ fit DEO, per Deum, est procedere vltra; vtriusq; enim di-
52. gnitas ex eodem fonte petitur, hoc est excellentia Dei; & sic nōnisi sumptam Incarnationem, appetit Deus, necessitate morali.

Continuatur idem Examen.

ADduxit etiam Amicus aliquas rationes contra hanc sententiam, quæ hîc expendendæ.

I. RATIO est ab Authoritate Augustini, qui lib. 83. quæstionum q. 22. inquit, *Vbi nulla indigentia, nulla necessitas, vbi nullus defectus, nulla indigentia*; nullus autem defectus in Deo, nulla ergo in ipso necessitas.

RESPONDETUR. Si simpliciter
53. accipiatur locus Augustini, probabit, DEVM non necessariò generare filium, quia in Deo nullus defectus. Deinde etiam necessitas, est quidem aliqua ex defectu, est tamen & alia necessitas orta ex principijs intrinsecis DEI; qualem ponit esse Granado ad optimum.

RATIO II. est, quia potuit DEVS condere hoc vniuersum perfectius.

RESPONDEBUNT aliqui; mundum non esse quid optimum. Alij dicent esse optimum, non quoad species, sed quoad ordines entium.

III. RATIO est ex absurdis.

I. ABSVRDUM est, quia sequitur per Granado, DEVM debuisse necessitari ad Incarnationem executioni mandandam; quam tamen propositionē damnant Theologi in Lullo; 54.
& hæc propositio, Impossibile est nō fieri Incarnationem, æquè vera esset, sicut vera est hæc; impossibile est hominem sine speciali priuilegio omnia venialia vitare.

RESPONDETUR, Lulli propositio est damnata, quia asserit necessitatem in DEO non solam moralem. illa propositio; Impossibile est non fieri Incarnationem; si addatur, Impossibile est moraliter; vera est, nec meretur censuram; licet sit falsa si sine addito ponatur; idq; ideò, quia vsus in formando sensu dictæ propositionis, non inualuit, vt supponatur pro impotentia morali, sicut inualuit, vt intelligatur, physicè quidem es- 55.
se possibile, omnia venialia vitare, licet id sit impossibile moraliter.

II. ABSVRDUM est. Quia sequitur ex doctrina Granadi beneficia DEI nō esse gratuita. Quantùm enim habent de necessitate, tantùm diminuitur de liberali donatione. Quod ipsum sic probat. Non dicitur æternus filius, dono & beneficio, accipere naturam diuinam ab æterno Patre, ideò tantùm, quòd illam non liberè sed necessariò accipiat: ergo sicut communicatio ad intra tollit omnem rationem doni & beneficij, ita communicatio ad extra, minueret rationem doni & beneficij, quia fieret necessitate morali. 56.

RESPONDERI potest· si asseras, DEVM, post aliquod longissimū tempus, liberaturum animas damnatorum ex inferno, vt docent Saraceni, magìs exaltabis misericordiam Dei, nec inde tamen sequitur etiam præscindendo à scriptura & rationibus fidei, asserendum esse, quòd id magis Deo congruat; eò quòd id vergeret in diminutionem, & vt ita dicam, irreuerentiam iustitiæ diuinæ; cui æternùm punituræ dat fundamentum ipsa ratio offensæ infinitæ. Sic etiam quamuis magìs forent gratuita beneficia DEI, si ad illa nec moraliter necessitaretur; quia tamen id sequeretur per Granado in diminutionem

 modi

57. modi operandi perfecti, qui tamen
est debitus Deo; ideò adhuc id non
debet dici. Ex alio etiam capite sal-
uatur ratio doni in istis beneficijs,
quia multa ex illis non sunt optimũ;
quæ autem sunt optimum, adhuc De-
us non necessitatur ad tempus & alia
concomitantia; & si illa concedat, ve-
rè dicitur liberaliter donasse, ad eum
modum, quo in principijs multorum
ideò Christus liberè est mortuus,
quia non erat determinatus ad tem-
pus moriendi. Illustrari hoc posset
tali instantiâ. Si reddat debitor cre-
ditori maximè indigenti, ante tem-
pus quo obligabatur ad reddendum,
censetur illa redditio in genere mo-
58. ris pro beneficio, adeoq; liberali da-
tione: ergo etiam liberaliter dicen-
dus erit Deus præstare sua beneficia,
quia quamuis ad illa obligetur, non
obligatur pro certo tempore, pro
certa Persona, & cætera similia. De-
niq; cum Principijs Granadi, potest
saluari ratio gratuiti in beneficijs, eò
quòd ratio beneficij nonnisi à pote-
state physica non dandi sumatur; iam
autem quantumuis necessitas mora-
lis auferat potentiam moralem, non
tamen aufert potentiam physicam;
quâ retentâ, quantumuis adsit im-
potentia moralis non dandi, si adsit
potentia physica non dandi, vera erit
hæc propositio: dat cùm possit non
59. dare si velit; si autem vera erit di-
cta propositio, saluabitur ratio gra-
tuiti & liberalis doni; nomine cuius
venit datum, quod poterat, si voluis-
set donans, non dare. Allata paritas
non tenet, quia etiam, si Pater æter-
nus habuisset potestatem physicam
non generandi VERBVM, verè gene-
ratio illa fuisset beneficium. Est au-
tem in physica potestate DEI, nolle
optimũ; præcipuè, quia non adstrin-
gitur etiam necessitate morali Deus,
ad dandum beneficium hoc tempo-
re, huic Personæ, &c. Illustratur hoc
instantiâ. Est in physica potestate
magnatis, dicere aliquem heredem
honorum, quamuis moraliter ad hoc
cogatur, instante v. g. articulo mor-
tis, vel quòd nisi id fecerit, iure ali- 60.
quo publico, dandus sit illi heres; si
talis Magnas dicat aliquem determi-
natè heredẽ, illa destinatio, absolutè
beneficij nomen meretur: nec obest,
quòd ad hoc necessitetur moraliter;
sic nec beneficiorum Dei magnitudo
diminuetur, quamuis dicatur neces-
sitari moraliter ad illa Deus, eò, quòd
sit id situm in plena potestate physi-
ca Dei, & in morali etiam absoluto
dominio, indeterminationeq; quoad
tempus & circumstantias.

III. ABSURDUM infert Amicus,
quia scilicet per doctrinam Granadi
libertas Dei minuitur.

RESPONDERI posset, minui
quoad extensionem terminorũ, quia 61.
non potest nisi optimum; sed nõ mi-
nui quoad perfectionem, melius est
enim semper velle optimum.

IV. ABSVRDUM: sequitur non
posse Deum ab optimo cessare, absq;
eo, quòd vim inferat suæ naturæ.

RESPONDERI potest: cùm vis
debeat esse contra inclinationem na-
turæ, relinquaturque DEO potestas
physica seu naturalis, non volendi
optimum, hoc ipso non velle optimũ
non erit contra inclinationem natu-
ralem.

V. ABSVRDUM. Sequitur vi
huius doctrinæ, non futurum fuisse
DEVM in statu suo connaturali, si non
creasset mundum. 62.

RESPONDETUR: cùm non ne-
cessitetur DEVS ad circumstantias
temporis, vt in illa circumstãtia velit
optimũ, nõ poterit vllũ determinatũ
tempus ostendi, in quo, quia nollet
optimum, hoc ipso non esset Deus in
connaturali statu. Deinde, cùm sit
in potestate physica Dei, ne creet mũ-
dum; etiam non creato mundo, esset
DEVS in statu suo physico, à quo con-
naturalitas sumitur. potest tamen
concedi in sententia Granadi, quòd
non futurus fuisset tunc Deus, in sta-
tu, ad quem habendum propendet
determinatione morali.

III. RATIO, quâ vtitur Amicus est:
Nullus actus ad extra perficit intrin-
secè

63. fecè Devm, ergo ad nullum opus ad extra, moraliter propendet, seu necessitatur Devs.

RESPONDERI posset: quoniam inter omnem terminum, & eius habitudinem, intercedere debet proportio; fit, vt & inclinatio debeat dicere proportionem cum termino, ad quem inclinat; & quia inclinat nonnisi moraliter, etiam terminus, in genere moris debet respondere illi inclinationi. Ex quo iam eruitur hæc Responsio. Ad nullum opus ad extra, necessitatur Deus moraliter, tãquam ad perfectionem intrinsecam: Concedo antecedens. Non necessitatur ad opus ad extra, tanquam ad perfe-
64. ctionẽ moralem: Nego antecedens.

INSTAT, id solùm moraliter necessitatiuum est agentis ad operandum, quod ad eius intrinsecam perfectionem dirigitur.

RESPONDETUR, negando antecedens, potest enim necessitare moraliter, id, quod affert perfectionem moralem.

DIFFICVLTAS III.

Respondetur Obiectionibus.

Ne excrescat Difficultas, partienda erit. Sit

PVNCTVM

65. DIFFICVLTATIS I.

Respondetur ad Authoritates & Communiora Argumenta.

OBIICITVR I. Authoritas Patrum, quos plures affert Granado, & ex eo Lugo, quorum argumenta nihil omninò concluderent sæpè, nisi Deus semper faceret optimum. Ex difficilioribus tria sunt loca. Primò Cyrilli Alexandrini. lib. 2. Thesauri cap. 1. *Quia omnia* inquit *Pater potest, & meliora semper vult, Consubstantialis sibi ex Deo nascitur Filius.* 2dò Augustini, qui lib. de Quantitate Animæ. cap. 33. *Iustitiâ* inquit, *Summi Dei factum esse, vt non modò sint omnia, sed etiam sic sint, vt omninò meliùs esse non possint.* Similia habet lib. 1. contra Aduersarium legis & Prophetarũ. c. 14. 66.
3tiò in oppositum sunt loca Anselmi lib. 1. & 2. Cur Deus Homo.

RESPONDETUR I. In authoritatibus Patrum duo spectari posse. Primò, cùm enuntiant, Devm necessitatum esse, vt faceret v. g. Incarnationem; & hæc necessitas non debet intelligi vllo modo antecedens, sed ex suppositione vel decreti facti, vel titulo fidelitatis & cõstantiæ &c. sicq; debet explicari Anselmus, qui ita seipsum explicat cap. 16. *Nonné,* inquit, *monstratum est supra, quòd Dei voluntas nullâ cogatur necessitate, sed ipsa se spontaneâ suâ seruet immutabilitate.* 67.
2dò spectari possunt authoritates Patrum, quatenus sine vlla mentione necessitatis, dicunt, Devm semper facere optimum. Et accipiendum est in sensu morali, hoc est, vt plurimum; iam autem ea quæ fiunt vt plurimũ, ad demonstrationem moralem, qualibus vtebantur Patres contra Ethnicos & contra Manichæos, comminiscentes vnum Devm bonum, & alterum malum, sufficiens sunt Principium. nam quando oppositum nõ probatur, decernendum est pro possidente; possidentis autem nomine, rectè venit id, quod vt plurimum, adeoq; semper, moraliter loquendo, fit. Quòd autem Patres supposuerint 68.
nonnisi vt plurimum & moraliter ita fieri, ratio inter alias est; quia supponebant, quòd potuerit nos Deus aliter liberare à peccato, quàm liberârit: & sicut ex connaturalitate alicuius effectûs, bene infertur, eo modo illum esse positum, quo connaturaliter postulat poni, & quòd Deus permiserit causam ita illum producere, sicut exigit vt producatur; sic ex consueta productione operum, bene infertur, quòd semper Deus producat optimũ. Nec officit possibilitas moralis oppositi, siquidem sunt multa possibilia moraliter, quæ quamdiu non probantur, non præsumuntur, & ita possibile est moraliter Sacerdotem

69. tem non esse baptisatum, & tamen id non præsumitur donec probetur.

Sed restat adhuc explicare, in quo sensu accipi debeat istud optimum, quod facit Deus semper.

I. SENSVS. Facit Deus optimũ, hoc est, secundùm exigẽtiam prædicatorum essentialiũ, hocq; sensu semper facit optimum, & tale optimum sæpè contra Manichæos posuêre Patres, ita, vt si quid non ita perfecti reperiatur in mundo, reijciatur id in naturas rerum, non in conditorem.

II. SENSVS est ad hominem. Quia scilicet Ethnici concedebant, aliqua esse optima à Deo condita, dicunt ergo Patres, Deum semper fa-
70. cere optimum, eò, quòd, quæcunque optimitas in illis optimis reperiri potest, reperiatur proportionatè & in alijs entibus.

III. SENSUS, optimum appellari ad significãdam excellenter & energicè bonitatem rerum, sicut cùm dicit scriptura: quòd Deus viderit ea, quæ creauit valde bona, cùm tamen ly valde, non plus in obiecto significet, quàm quòd sint bona. Cyrilli locus si simpliciter accipiatur, multùm probat; quia probaret, etiam necessitate physicâ Deum velle optimum; necessitate enim physicâ, vel potius metaphysicâ producit VERBVM: fortèq; illic loquitur Cyrillus de volitio-
71. ne consimili ei, de qua Augustinus dicit, quòd voluntate Pater generet filium, hoc est, non coactè, & cum inclinatione naturæ. Videndum hîc, quid alij in hac materia respondeãt?

RESPONDERI solet II. Authoritates Patrum non plùs velle, quàm quòd Deus semper velit ex optima voluntate, sine vlla malitia & imprudentia: item, quòd faciat omnia conuenientissimè, vt inquit Suarez d. 4. Sect. 5. iuxta finem à se intentum.

Hæc Responsio

NON SATISFACIT: Tum quia optimum non spectatur hîc ratione voluntatis, sed ratione ipsius obiecti. Aliàs Patrum argumenta, quæ afferunt contra gentiles, nihil concluderent; volebant enim probare, obie- 72.
cta, quæ Deus facit, esse bona, idq; ex eo, quòd Deus semper faciat optimum; quæ ratio non concluderet, si sensum haberet, quòd DEVS faciat omnia ex optima voluntate: non rarò enim, etiam inter homines, accidunt aliqua, ex optima voluntate, quæ tamen in se bona non sunt. Tum quia optimum spectatur hîc in se, nõ verò prout à Deo appetitur; nõ enim ex eo est iam res optima, quia à Deo appetitur; ergo cùm Patres dicant, Deum semper facere optimum, non dicunt ex eo id contingere, quia appetitur optimâ voluntate, vel quia appetitur secundùm finem à Deo intentum. Tum quia, vel semper Deus 73.
optima media eligit ad finem, vel nõ semper: si non semper, ergo nõ semper conuenientissimè operatur; conuenientiùs enim operaretur, si melius medium elegisset. si semper optima media eligit: ergo ista optimitas non debet referri in ipsam rationem agendi diuinæ Sapientiæ, sed in ipsum obiectum.

RESPONDET III. Lugo, Deum facere semper optimum: Primò, quòd faciat optimum secundùm conuenientiam connaturalitatis, quatenus Deus, non solùm singulis creaturis, sed etiam toti vniuerso dat id, quod connaturalissimum esset; & ita, quamuis melius esset igni resi- 74.
stere semper aquæ, quàm interdum cedere, quia tamen non esset id proportionatum cum natura, & temperamẽto proprio, nec ita vtile vniuerso, fit, vt nõ resistat semper aquæ. 2dò Sensus est, quia scilicet Deus, optima quæq; condidit, secundùm proportionem pulchritudinis, in ordine ad hoc totum, vbi ipsa varietas decora est. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT: Tum quia, vi huius doctrinæ sequitur, quòd cum Deus facit miracula, quæ sunt etiam optimũ quid, non faciat quid optimum, quia facit contra exigentiam naturalem causarum & temperamentorum, quibus satisfacere, dicitur

75. citur esse optimum. Tum quia, non est ratio, quòd Deus intendat semper optimum finem: ergo nec erit ratio, quòd intendat optimum, secundùm proportionem multitudinis. Unde multa cogitari possunt, quæ si ponerentur,& seruarent varietatem, & arguerent pulchritudinē vniuersi, adeoq; magis optimū facerent. Tum quia non esset hîc necesse recurrere, vt recurrit Lugo, ad proportionem vniuersi; quia quantumuis medietatē huius varietatis entiū creasset Deus, creasset optimum, quia etiam fuisset tunc sua proportio in illo volito vniuerso, consequenter in his principijs, medietas optimi, optimum esset.

76. OBIJCITVR II. Authoritas S. Thomæ 1 contra Gentes c. 7. Ubi S. Thomas ex eo dicit, Deum velle multitudinem rerum, quia is qui amat se, vult sibi optima & meliora, & multiplicari quantùm possibile est.

RESPONDETUR, nihil illo loco agere S. Thomam de necessitate morali, sufficitq; vt intelligatur *de vt plurimum &c.*

OBIJCIT III. Granado inductionem, quæ probat Deum facere optimum.

RESPONDETUR Reflectendo mentē ad tot quæ conceduntur possibilia, quæ de facto non dantur,& tamen haberent in se insignem perfe-

77. ctionem; rectè inferetur, quòd inductio non sit plena:

OBIJCITVR IV. DEVS habet infinitam inclinationem ad bonum, sed quò maior est inclinatio, eò minor est libertas: ergo si habuit infinitam inclinationē, v. g. ad Incarnationem, necessariò illam & non liberè posuit.

RESPONDETUR. Argumentum multùm probare, probaret enim etiam existentiam Petri necessariā esse, nam ad illam inclinatur Deus seipso, adeoq; inclinatione infinitâ. Ordinariè etiam dici solet, quòd illa inclinatio sit entitatiuè infinita, non autem in ratione inclinationis formaliter. Addo, fieri posse, vt magis incli-net finita materialiter inclinatio, quàm infinita materialiter: nam cer- 78.
tum est, voluntatem beati, viso Deo, inclinari inclinatione finitâ materialiter, & tamen necessitatur ad amandum DEVM; iam autem DEVS, infinitâ entitatiuè & materialiter inclinatione, inclinatur ad ponendam formicam, ad quam ponendam non necessitatur.

INSTABIS I. DEI volitio est honesta infinitè, ergo illâ honestior dari non potest: ergo eligit semper optimum; nam est honestior, quæ melius vult.

RESPONDETUR: Etiam respectu Petri & eius existentiæ, esse Dei volitionem honestam infinitè, neque tamen necessitatur DEVS ad ponen- 79.
dam existentiam Petri; sufficitq; hîc admittere, quòd sit diuina volitio ita honesta, vt illâ honestior entitatiuè dari nō possit; quod illi conuenit, etiam dum vult non optimum; sed non est necesse, vt sit honestissima terminatiuè.

INSTAT II. Aldrete Disp. 1. Sect. 8. Hæc inclinatio etiam materialiter infinita, nequit non minuere aliquid de libertate diuina, positâ enim illâ inclinatione, non erit Deus æquè indifferens ad incarnādum, vel non incarnandū. Et certè, si foret illa inclinatio infinita etiam formaliter, hoc ipso necessitaret: ergo etiam necessitabit, licet non sit formaliter in- 80.
finita.

RESPONDETUR. Negando, ab infinita inclinatione materialiter, minui libertatem, quia posset DEVS, si vellet, non sequi illam; iam autem, si foret inclinatio formaliter, seu in vi inclinandi infinita, non posset iam illam non sequi DEVS.

INSTABIS III. Ex doctrina S. Thomæ, & S. Dionysij, concedenda est DEO aliqua infinita propensio, ad se communicandum, quæ non solùm materialiter, sed in aliquo genere propensionis sit infinita & summa.

RESPONDETUR: Illam propensionem, esse propensionem ad communicationem ad intra, quæ reuerâ etiam

81. etiam in genere inclinationis est infinita; respectu autem reliquorum obiectorum, ponitur à nobis inclinatio, nonnisi materialiter infinita, quia scilicet est ipsemet Deus, adeoq; est inclinationis infinitudo in genere entis; consequenter in linea non destruentis libertatem, cùm non sit in linea formaliter inclinationis.

OBJICITUR V. Uel rationabilius est Deum eligere minùs bona, vel non rationabilius. si est rationabilius: ergo etiam tunc eligit DEVS maius bonum; si non est rationabilius: ergo aliqua Dei electio minùs rationabilis est.

RESPONDETUR: nec rationa-
82. bilius est DEVM eligere minùs bonū, nec minùs rationabile, sed tantùm rationabile. Ratio autem negandi est; quia si rationabilius est, vt minus bonum eligat, nunquam posset eligere maius bonum, hoc ipso enim ageret contra id, quod rationabilius est; si autem est minus rationabile eligere minus bonum, illud bonum eligendo, Deus irrationabiliùs ageret. Addo tunc tantùm comparatiuum de aliquo obiecto affirmari vel negari posse, quando subiectum, de se, comparationem talem admittit; & sic nō possumus dicere ignem A, & ignem B, esse minùs vel magis calidum: quia vterq; comparationem maioris
83. & minoris non admittit, sed tantùm æqualis; cùm ergo DEVS, ex dictis, comparationē maioris & minoris in electione boni nō admittat in se, hinc fit, vt dici de eo non possit, quòd magis vel minùs rationabiliter tunc operetur; consequenter, quòd hoc & non aliud eligat, reijci id debet in placitum eiusdem.

PVNCTVM DIFFICVLTATIS II.

Soluuntur Variæ Paritates.

I. EST. Quò quis se perfectiùs amat, eo sibi perfectiora bona appetit: ergo qui se perfectissimè amat, volet sibi perfectissima bona; ergo 84. volet semper optimum.

RESPONDETUR: Argumentū multùm probare; probaret enim, etiam physicè determinatū esse Deum ad volendum optimum, physicè enim perfectissimè se amat. Deinde, duplicia communiter censentur esse bona, quædam intrinseca, quædam extrinseca. Ex amore, sequitur, vt intrinseca bona amentur, sine quibus scilicet amans non potest esse, vel ægerrimè potest esse. alia autem sunt bona extrinseca, sine quibus amans esse potest, & æquè bene; & hæc non necessariò velle dicitur. Porrò & Deus amat sibi bona intrinseca necessariò, bona autem extrinseca non est neces- 85.
se vt velit optima; idq; ideo, quia bona intrinseca, quæ sibi amat DEVS, sunt infinitè bona; bona autem extrinseca, sunt bona limitata, & mista imperfectionibus, adeoque non tantùm diuinam voluntatem allicientia. Quanquam, conformiter ad dicenda inferiùs, antecedens est verum, de solis creatis, increata autem voluntas aliter se habet: quia cùm nullum sit principium, ratione cuius debeat tribui creaturæ, quòd æquè omnibus suis actibus perficiatur, bene infertur, quòd, si se perfectiùs amat, perfectiora sibi bona appetat; datur autem fundamentum, vi cuius æquè debet perfici DEVS omnibus suis 86.
actionibus.

INSTABIS. Quamuis omnes actus DEI concedantur esse æquè honesti intrinsecè, cum hoc tamen stat, vt denominari possit voluntas illius extrinsecè honestior, æqualitasq; honestatis internæ, nō destruet, quominus ipsa obiecta sint inæqualis honestatis.

RESPONDETUR cōcedendo totum. Sicut enim extrinsecè & obiectiuè, non omnes actus Christi erant æquè honesti, nec sequebatur, quòd deberet Christus, omnes æquales nonnisi, etiam extrinsecā honestate, exercere actus; ita & in præsenti, idem dicendum.

II. PARITAS. Beatus videns DEVM,

87. VM, neceſſitatur ad amanda Deo ſemper nonniſi optima; ergo & Devs neceſſitabitur ad optimum.

RESPONDETUR, Et antecedēs eſſe dubium, & conſequentiam negandam. Antecedens eſt dubium; quia quamuis neceſſitetur beatus, ad volenda bona Deo intrinſeca, quæ omnia, ſunt optimum; non neceſſitatur tamen ad volenda bona extrinſeca optima; aliàs neceſſitaretur vt ſe difformet voluntati diuinæ, quæ caſu ſaltem aliquo, non vult ſibi optima. Diſparitas etiam eſt; quia habetur obiectum neceſſitatiuum beatorum ad volenda illa optima, nempe ipſum ſummum & optimum bonum

88. clarè viſum; nullum autem eſt principium, hoc eſt, obiectum extrinſecum, quod neceſſitet Devm ad ſui amorem. Deinde retineri poteſt iam data diſparitas; quòd ſcilicet nullũ habeatur principium, quod ſuadeat æquè perfici voluntatem beati, volendo etiam minus bonum; datur autē principium ſuadens id de Deo.

III. PARITAS. Intellectus diuinus, ſemper dictat, eligendum eſſe quod melius: ergo & voluntas ſemper id eliget.

RESPONDETUR, negando antecedens. Tum quia non probatur. Tum quia, multa ſunt in mundo, quæ prædictauit intellectus diuinus, quæ

89. tamen nō ſunt optimum, de quo hic. Tum quia tolleretur iam omninò diuina libertas, quia nō poſſet iam nō eligere illud prædictatum; vnde ex conditione intellectûs, non plus ſequitur, quàm, quòd ſi quid melius ſit, iudicet illud intellectus diuinus eſſe melius: ſed nō ſequitur, quòd iudicare debeat, hoc tantùm eligendū eſſe.

IV. PARITAS. Ad perfectum artificem ſpectat facere opus ſuum optimum; ergo & Devs, qui eſt perfectiſſimus artifex, debet facere optimum ſemper opus.

RESPONDETUR: in hoc ſeruari paritatem, quod ſicut optimus artifex ponit opera optima, ſeruando eſſentialia artificij, & addendo accidentaria, quæ illius excellentiam notent; ita etiam & Devs facit optimum; hoc eſt, producit vnamquamque rem, ſecundùm eſſentialia illius prædicata, tribuitq; accidentia commendatiua artificis Dei: & ſicut opera artificum poſſunt creſcere & creſcere in accidentalibus perfectionibus, ita & opera diuina. 90.

V. PARITAS Si aliquis, potens agere aliquod bonum maius pro gloria Dei, nollet illud agere, conuinceretur minus perfectè diligere Deum: ergo etiam ſi Deus nollet optimum, cùm poſſet velle, conuinceretur minus ſe diligere: ergo cùm ſummè ſe diligat, debet velle optimum.

ANTEQVAM reſpondeatur ad obiectionem propoſitam. 91.

SVPPONO I. Magis intrinſecè, ex obiecto loquendo, perfici Devm ſuis actionibus, quàm creaturam ſuis. Ratio: quia nihil magis vllo prædicato perficitur, quàm ſuo eſſe; cùm maxima perfectio ſit ipſum eſſe. cùm ergo, omnes actus Dei, ſint ipſum Dei eſſe, ſequitur, Deum magis perfici ſuis actibus, quàm creaturam ſuis. Deinde illa, vi quorum, ſi Devs non eſſet Deus, euaderet & intelligeretur Deus, hoc ipſo magis perficiunt Deum, quàm perficiant hominem illa, quæ, ſi homo non eſſet homo, & fierent, non facerent nihilominus hominem per ſe loquendo; 92.
ſed natura diuinarū actionum eſt talis, vt ſi per impoſſibile Deus non eſſet Deus, vi illius actionis eſſet Deus, nam actio illa Deus eſt; iam autem vi actionis ab homine elicitæ, homo non eſſet homo, per ſe loquendo, quia actio illa nō eſt homo: & quamuis, ſi actio illa ſit vitalis, hoc ipſo quia vitalis actio hominis poneretur, deberet ſupponi homo; non tamen vi illius actionis eſſet homo per ſe loquendo, quia actio vitalis non eſt homo. Dixi ex obiecto loquendo, magis perfici Deū ſuis actibus; quia, ſi velis perfici nonniſi illud, quod ex non habente perfectionem tranſit in habentem perfectionem, in iſto ſenſu non

93. sui non perficitur Deus, sed sola creatura. ex quo vlterius supposito, colligis, cur Deus minùs & magis suis actibus perfici non possit physicè: quia scilicet, cùm magis & minùs dicat inæqualitatem, hoc enim est eius formalissatiuum; rursus cùm inæqualitas dicat relationẽ, nihil enim sibi est inæquale, sed ad aliud; item cùm relatio importet pluralitatem, relatio enim est ad aliud, aliud autem est pluralitas; hinc cum eadem Dei, entitas pluralitatem nullam dicat, nec actus diuini, qui idem sunt cum Deo, importate poterunt vllam pluralitatem, consequenter nec inæqualitatem, atq; adeò nec magis & minùs.

94. SVPPONO II. Quamuis ex vi positæ actionis creatæ, nõ sequatur hoc ipso esse creaturæ, per se loquendo; nihilominùs etiam creatura perficitur suis actibus. Ratio: Tum quia per illos, potentia transit in actum, actus autem est perfectio potentiæ. Tum quia consequi finem à natura ordinatum, est perfici, natura enim perfectionem intendit; ordinatur autẽ potentia ad actus, tanquam ad finem. Tum quia assimilari perfectissimo, debet esse perfectio; iam autem vi actûs, acquirit creatura assimilationem perfectissimo, hoc est Deo, qui est actus purus, & cui magis assimilatur actus, quàm potentia. Unde eti-

95. am in Deo actus primus intelligendi, ponitur nonnisi per ordinem ad nostros conceptus, actus autem secundus nemine cogitante est. Hæc porro perfectio, quam sumit creatura ab actibus, dici potest partim intrinseca, partim extrinseca. intrinseca, quia supponuntur esse actus recepti in suo principio: extrinseca autem, quia est perfectio distincta realiter ab ipso operante.

SUPPONO III. Quamuis nullus sit talis actus creaturæ, qui illam non perficiat physicè, nihilominùs, non omnes æqualiter actus perficiunt creaturam physicè. Ratio est: quia imprimis, si comparentur actus supernaturales & naturales inter se, cæteris paribus, semper magis perficiet actus supernaturalis. Ratio: quia perfectio actûs, est eadem cum entitate actûs; & sicut actus entitatem non habet à se, sed à principio: ita & perfectionem ab illo accipit; & quia vnumquodq; principium agit secundùm vires sibi debitas, potentiamq; illis identificatam, quò agens erit nobilius, habebit etiam potentiam nobiliorem, adeoq; vim communicandi entitatem nobiliorem; quod intelligitur, si producantur effectus vniuoci, in ordine entis, vel ordinis. cùm ergo principium supernaturale sit nobilius naturali, & producat vniuocum effectum in ratione ordinis, hoc ipso producet etiam nobiliorem entitatem. Rursus, cùm ad actum supernaturalem, concurrat etiam potentia naturalis, prout eleuata, eam perfectionem quam tribueret actui naturali, tribuit etiam supernaturali, seclusâ impefectione naturalitatis; consequenter actus supernaturalis, ex duplici principio perfectionẽ habebit; & oriundam à potentia naturali eleuata, & à principio supernaturali. Dixi cæteris paribus. quia si sit actus voluntatis supernaturalis, & actus cognitionis demonstratiuæ naturalis, quamuis actus voluntatis, ratione ordinis, vt pote supernaturalis, sit perfectior, in modo tamen essendi, imperfectior est. Si autem fiat comparatio inter actus ipsos inter se, tam naturales, quàm supernaturales, etiam hi non æqualiter physicè perficiunt suum principium; nam actus opinionis est actus intellectûs, non est tamen dubium, magis perfici intellectum demonstratione. Rursus dolor de peccatis qui est contritio supernaturalis, item attritio supernaturalis, vterque est actus voluntatis, vterquè supernaturalis; nihilominùs creatura magis perficitur actu contritionis, & sic de cæteris. Quæ omnia in hoc fundantur; quia quod est maior perfectio, si perfectibili vniatur, communicat illi perfectionem maiorem; hoc enim perficere, est ipsum

96. 97. 98.

99. ipsum istud vniri tali subiecto: ergo si actus ipsi sint magis perfecti physicè, perfectiùs etiam, & inæqualiter per excessum, perficient subiectum.

SVPPONO IV. Unde oriatur æqualitas vel inæqualitas actuum, quibus physicè æquè vel inæqualiter perficitur creatura, præcipuè in ordine supernaturali. Et imprimis hoc oritur ratione principij nobilioris, quod sic explicatur. Sicut se habet ordo naturæ in naturalibus, ita ordo supernaturalis in supernaturalibus, ipse enim ordo supernaturalis, ordinatur ad perficiendum naturalem, quæ perfectio non daretur, nisi seruato ordine perfectibilis & perfecti-
100. ui. Porrò in ordine naturæ, quamuis omnia participent rationem naturalis, nihilominùs datur inæqualitas; principiorum, potentiarũ, qualitatũ, vnde lux nobilior est nigredine, intellectus voluntate, posito, quòd sint distinctæ potentiæ; ita igitur etiam in ordine supernaturali, quamuis omnia participent rationem Supernaturalis, quæ est quasi generica ratio: tamen specificæ rationes, maiorem vel minorem perfectionem inducere possunt; & sic habitus fidei, perfectior est habitu religionis, religio perfectior habitu fortitudinis, & sic de cæteris. ille ergo actus supernaturalis magis perficiet physicè ope-
101. rantem, quia est, à principio nobiliori physicè. Dictum autem supra, cur actus sequatur perfectionem principij.

SUPPONO V. Quòd etiam actus qui proficiscuntur ab eodem principio, possint non afferre æqualem perfectionem physicam operanti. Quod sic proponitur. Agentia materialia, quæ virtutem agendi, & in entitate, & simul etiam gradualiter diuisibilem habent, si non producant effectũ virtuti suæ adæquatum, vel ob resistentiam passi, vel ob defectum debitæ applicationis, hoc ipso non ponent æquè perfectũ effectum, ac cùm vincitur tota resistentia passi, accedit debita applicatio, &c., quamuis vterq; effectus, eidem denominatiuè 102. principio tribuatur: hocq; ostendit inductio in qualitatibus actiuis. Porro quod facit formalis diuisibilitas virtutis agendi, in agentibus materialibus, hoc facit æquiualens diuisibilitati, maior vel minor applicatio principij indiuisibilis in entitate, v. g. habitûs alicuius supernaturalis, præcipuè verò adiuti graduali multiplicitate intensionis; casu ergo quo v. g. habitus charitatis intensus vt 8. producat actum intensum vt 6. & casu quo idem habitus producat actum nonnisi intensum vt 2. illi effectus procedent ab eodem numero principio, nihilominùs nec ipsi æquè perfecti erunt physicè, nec æquè perficient subiectum, in quo recipiuntur; 103. quia scilicet ipse habitus, non totâ sui latitudine, viriumq; pondere, in actum incubuit. Quando autem, ab eodem physicè principio, principiantur actus, qui principiarentur à diuersis realiter principijs, in tantùm, idem physicè principium, principiat nobiliores actus, vel minùs nobiles, in quantùm æquiualet, minùs vel magis nobili principio distincto realiter. Addo nihilominùs fieri posse, vt actus in entitate physica imperfectior, sæpiùs repetitus, moraliter æstimetur plus in ordine ad meritum, sicut plus æstimatur 100. pondo æris, præ scrupulo auri. 104.

SUPPONO VI. Quò Obiectũ est nobilius, vel difficilius, vel eius exercitium ad maiorẽ Dei gloriã extrinsecã ponendã magis accommodatũ, eò præsumitur vel nobilior habitus cõcurrisse, vel plures simul, vel vnus habitus ex maiori latitudine. sic v. g. dicit Christus: Maiorem charitatem nemo habet, quàm vt animam suam ponat quis pro amicis. Unde etiam, actus martyrij præsumitur esse perfectior reliquis; quia ad eum concurrit imprimis habitus charitatis, quâ præfert vitæ propriæ, testimoniũ exhibendum veracitati Dei amati: concurrit fides, quia credit illam veracitatem: concurrit fortitudo perpeti-

 endo

105. endo aduersa, & cætera similia. Dixi quòd id præsumatur: quia ex obiecto loquendo, fieri poteſt, vt aliquis actũ circa minus obiectum, perfectiorem eliciat, quàm alius circa obiectum maius. Unde etiam aliquis, cum illa femina, poteſt maiori meritò duos obolos gazophylacio importare, quàm alter magnam ſummam.

SUPPONO VII. Si ponas caſum, æqualem ſcilicet eſſe perfectionem actûs phyſici, & tamen inæquale obiectum; eo caſu, illi actus, ſecundùm id, quod dicunt in recto, hoc eſt, ſecundùm entitatem phyſicam, erunt æquales, ſecundùm autem quod dicunt in obliquo, & pro connotato,
106. erunt inæquales. Unde etiam inæquale eſt beneficium, quo Deus voluit muſcã in bonum vniuerſi, & beneficium Incarnationis; nam beneficia illa, ſecundùm quod dicunt in recto volitionẽ Dei, ſunt æqualia phyſicè, licet terminatiuè ſint inæqualia.

SUPPONO VIII. Actus æquè perfectos phyſicè, quorum vnus habet obiectum nobilius, & alter minùs nobile, eſſe æquales honeſtate morali ſecundùm id, quod dicit in recto honeſtas moralis, eſſe autem inæquales honeſtate morali, ſecundùm id, quod dicit in obliquo illa honeſtas. Ratio: quia honeſtas moralis, cùm non ſit vllum accidens phyſicum ſuper-
107. additum actui, & tamen ſit perfectio ipſius, non eſt aliud entitatiuè, quàm ipſemet ille actus: ergo, ſi phyſicè illi actus ſunt æquales, etiam honeſtas moralis, ſecundùm id quod dicit in recto, æqualis erit, cùm ſit ille idem actus phyſicus; non erit tamen æqualis honeſtas moralis, ſecundùm id, quod dicit illa in obliquo, quia in obliquo dicit ipſa obiecta, inter quæ ſupponitur non eſſe æqualitas.

SUPPONO IX. Poſſe concedi, etiam in actibus diuinis inæqualitatem honeſtatis moralis, ſeu honeſtatis extrinſecæ. dixi inæqualitatem honeſtatis extrinſecæ, quia illi actus, cùm ſint ipſemet DEVS, inæqualitatem phyſicã admittere non poſſunt. Ratio ſuppoſiti: Tum quia hæc inæqua- 108.
litas extrinſecæ honeſtatis, non importat vllam imperfectionẽ in Deo, immo auget, ſi tamen, ipſa inæqualitas honeſtatis extrinſecæ, ſupponat, æquè ſemper Deum manere perfectum, & independentem ab extrinſecis, in ſui perfectione. Tum quia inæqualitas extrinſecæ honeſtatis non aliud eſt, niſi inæqualitas obiectorũ, quæ neceſſariò ponenda. Tum quia quæro, an homo ſit obligatus ad maiorem gratitudinem propter beneficium INCARNATIONIS, quàm propter muſcam? ſi non eſt obligatus ad maiorem gratitudinem, oppones te per hoc ſenſui fidelium communi, & Auguſtini lib. 2. Confeſſ. cap. 16. *Super* 109.
omnia amabilem te mihi reddit ô bone IESV, ignominioſiſſima & amara mors tua, eſſentq; beneficia diuina deterioris ſortis, quàm ſint beneficia hominum, hæc enim ad maiorem gratitudinem obligant, quò ſunt maiora. Quod ſi maior gratitudo debeatur pro INCARNATIONE: hæc maioritas beneficij, non poteſt fundari in intrinſeca entitate volitionis quâ vult INCARNATIONEM; nam hæc eſt par in entitate cum volitione muſcæ: ergo hæc maioritas beneficij, fundari debet, nonniſi in aliquo extrinſeco. ergo vlteriùs, ſi poteſt haberi maioritas beneficij, maioritas item obligationis ad gratitudinem, ratione ex- 110.
trinſeci, poteſt etiam ratione eiuſdem fundari maior honeſtas moralis. *His ſuppoſitis*

NEGATUR Cõſequentia. Diſparitas eſt, quia quamuis magis perficiatur Deus ſuis actibus, quàm creatura ſuis, vt dixi ſuppoſito 1mò. tamen etiam creatura ſuis perficitur, vt dixi ſuppoſito 2dò. hæc tamen perfectio phyſica, etiam æqualitater ab omnibus non habetur, vt dixi ſuppoſito 3tiò. oriente hac inæqualitate phyſicã in creatis ratione principij, vt dixi ſuppoſito 4tò. Vel applicationis ipſiuſmet principij, vt dixi ſuppoſito 5tò. Uniuerſaliter autem præſumitur eſſe actus nobilior, ratione principij

111. cipij vel applicationis, quando obie-
ctum eius est nobilius, vt dixi suppo-
sito 6tò. si cætera sint paria, vt dixi
supposito 7mò. consequenter tali o-
peratione circa obiectum melius, ma-
gis perficietur creatura, & quidem
perfectione, non tantùm se tenente
à parte obiecti, quod etiam Deo con-
uenit, vt dixi supposito 9nò. sed per-
fectione tenente se etiam à parte ipsi-
us actûs; quia autem Dei actus sunt
ijdem, & ratione principij, & ratione
suæ entitatis, ideò non magis vnus
physicè perficiet Deum, quàm alius:
nisi quòd possit etiam in illis admitti
inæqualitas extrinseca ratione obie-
cti, stante semper æqualitate honesta-
112. tis etiam moralis, secundùm id, quod
dicit honestas moralis in recto, vt di-
xi supposito. 8uò.

Conformiter ad dicta supra, alia
disparitas est, quia cùm nō sit necesse
creaturæ concedere tantam perfe-
ctionem actuûm, vt non magis per-
ficiatur actu, versante circa perfecti-
us, quàm imperfectius obiectum, po-
terit adhuc creatura magis perfici,
versando circa perfectius obiectum.
iam autē est necesse talem perfectio-
nem concedere Deo, vel ex eo ipso
quia nō implicat, & quia facit Deum
magis illimitatū & independentem.

PVNCTVM
113. **DIFFICVLTATIS III.**
Argumenta Recentiorum.

ATtingit aliqua in hac materia Al-
drete, quæ hic expendenda sunt.

OBIJCITUR I. Supposito quòd
ordini gratiæ debeatur vnio hyposta-
ca, non potuit Deus producere or-
dinem gratiæ, quin esset moraliter
necessitatus ad INCARNATIONEM; quia
vniuersim, Deus est moraliter neces-
sitatus ad non denegandum alicui es-
sentiæ suas proprietates; quia nisi
hæc necessitas in Deo ponatur, tam
erit contingens ignem esse calidum,
quàm frigidum; nec esset vlla firma
persuasio, Beatissimam, potiùs esse
immaculatè conceptam, si DEVS in
operibus suis nō attendit ad id, quod 114.
conuenit: & cætera similia.

RESPONDETVR imprimis ne-
gando suppositum, quòd ordini gra-
tiæ debeatur vnio hypostatica; benè
enim posset nobis ordinari gratia,
per solam miserentis Dei clementi-
am, sine vlla vnione hypostatica. sed
posito etiam, quòd ordini gratiæ v-
nio hypostatica debeatur; negatur
adhuc moraliter necessitari DEVM ad
Incarnationem. negatur item Deum
moraliter necessitari ad non negan-
dum alicui essentiæ suas proprieta-
tes, supple physicas; necessitatur
enim ad non denegandas proprieta-
tes metaphysicas, vt pote enti ipsi
identificatas. Quòd autem non ne- 115.
cessitetur Deus moraliter ad non de-
negandas dictas proprietates, ratio
est: quia ex vna parte, exigentiæ cre-
aturæ subsunt absoluto Dei dominio,
potenti disponere prout voluerit; ex
altera parte, perfectius hoc erit do-
minium, si nulla ad hoc necessitate
stringatur Deus. Rursus, quia nul-
lum est fundamentum, ponendæ in
Deo talis necessitatis. Deinde, quia
nō implicat, vt innecessitatus ad hoc
maneat Deus, licet id ordinariè præ-
stet; quæ inobligatio auget perfe-
ctionem diuinam. Non erit autem
igni æquè contingens esse calidum ac
frigidum, exinde; quia hoc ipso, quòd
aliquid sit, habet suam essentiam; si 116.
habet suam essentiam, habet etiam
radicem exigitiuam proprietatum
suarum, etiam physicarum; si habet
hanc radicem, Deus, qui est author
naturæ, seu corresponsiuum effecti-
uum eorum, quæ exiguntur à natura,
sicut est effectiuum ipsius naturæ,
Deus, inquam, præsumi debet ita fa-
cere, sicut creaturæ exigunt; quia &
in creaturis frustranea esset hæc exi-
gentia, & in Deo frustranea vis satis-
faciendi his exigentijs; succeditq; li-
berum decretum de satisfaciendo il-
lis: vt ergo concludatur, ignem po-
tiùs esse calidum, hæc faciunt. 1mò
Exigentia naturalis ignis. 2dò à
parte Dei id facit, quia ille in quan-
tum

117. tũ est causa prima in ordine naturali, habet vim huic exigentiæ responsiuam, quæ non debet frustrari, nisi DEVS id velit 3tiò à parte voluntatis diuinæ, quæ inneceſſitata determinauit ſe liberè, ad his exigentijs ſatisfaciendum. hinc niſi à poſteriori per experientiam conſtet, quòd ad hoc in particulari ſe Deus noluerit obligare, vt illius exigentiæ ſatisfaciat, temerarium eſſet dicere, quòd nõ ſatisfecerit illi exigentiæ. Quòd immaculatè ſit cõcepta Beatiſſima, hoc habetur ex probationibus oſtendentibus, libertatẽ diuinã ad hanc ſe potiùs partẽ determinaſſe, in circumſtantia motiuorum, præſentantium

118. ſeſe, vt ſi vellet, ita decerneret liberè.

INSTABIS I. Unde prouenit illa ſecuritas iudicij, quo affirmam⁹, hominẽ cõburendũ, ſi conijciatur in ignẽ.

RESPONDETUR, ex dictis tribus capitibus, illam oriri.

INSTABIS II. Niſi ponatur neceſſitas moralis, ad non denegandũ eſſentiæ ſuas proprietates, non poterit explicari, in quo differat debitum ex natura rei, à debito ſolius congruitatis; & ſi illud prius eſt maius debitum, habet maiorem vim obligandi, ac proinde, non eſſet æquè facilè, oppoſitũ euenire, conſequenter erit maior neceſſitas.

RESPONDETUR: debitum ex

119. natura rei, per hoc differre à congruitate; quia debitum ex natura rei, eſt exigentia reperibilis in re creata, ita explicabilis: vt ſi non pertineret ad Deum eſſe cauſam primam, ſed ſibi creatura ſufficeret, deberet ſe reducere ad hoc habendum; vel eſt exigentia, cui niſi ſatisfiat, non erit res in ſtatu ſuo connaturali: quando autem eſt debitum ſolius congruitatis, non eſt talis exigentia; ſed eſt, vel ſola non repugnantia, vel habilitas ad bonum, vel, quod licet non habeatur, habebitur adhuc ſtatus connaturalis. Unde ſi Deus inſtantiſſimè rogetur, vt cæco viſum reſtituat, non eſt in cæco exigentia viſus, ſed congruitas; quia ſtatus amiſſi oculi, non habet exigentiam viſus: è contra, ſi 120.

haberet oculum bene diſpoſitum, eſſet tunc temporis debitum. Differt item, quia debitum ex natura rei, eſt obiectum amoris; amat enim ſibi natura illam proprietatem amore innato; iam autem debitum congruitatis, eſt obiectũ nonniſi complacentiæ, potiuſque optabile, quàm exigibile. Deniq; quia debitum ex natura rei, dicit obligationem libertatis diuinæ, niſi oppoſitum probetur; conſequenter, non reductionem in vſum eorum, quæ ſunt per accidens; conſequenter, non erit tunc neceſſitas, ſed ſolùm importabitur titulus, vt exerceat Deus vim, quam habet, reſpondentem exigentijs creatura- 121.

rum, eò, quòd decreuerit liberè eam vim exercere. Nullam autem obligationem dicit congruitas.

INSTAT III. Non poſitâ dictâ neceſſitate, inexplicabile eſt, quomodò independenter à quotidiano experimẽto & inductione, perſuadere nobis poſſimus, Deum feciſſe quod melius.

RESPONDETUR. Negatur ſuppoſitum, poterat enim defacto Deus, hoc vniuerſum producere melius. Deinde independenter à quotidiano experimẽto, perſuadere id nobis poſſemus, ex tribus capitibus ſupra aſſignatis. Unde iam ita ordinata ſunt ſigna circa ſatiſfaciendum his exigẽtijs: pro primo ſigno reſpondet exi- 122.

gentia creaturarũ; pro ſecundo, aduertit Deus ad vim in ſe, vt ſatisfaciat his exigentijs; pro tertio præſentantur rationes, vt his exigentijs fiat ſatis, quamuis poſſet non fieri illis ſatis; pro quarto eſt decretum faciendi ſatis illis exigentijs; tuncque demum ſuccedunt experientiæ, quòd fiat ſatis his exigentijs.

OBIJCITUR II. Aliqua ſunt Deo impoſſibilia moraliter: ergo etiam poteſt dari neceſſitas moralis in Deo. Antecedens probatur ex Marci 6. vbi dicitur de Christo: *Non poterat ibi vllam virtutem facere*, quem locum Nazianzenus Oratione 2dâ. de filio Dei, accipit de impoſſibili moraliter.

RE-

123. RESPONDETUR: haberi titulũ vnde desumatur impossibilitas moralis, idq; non inuoluendo vllam imperfectionem in DEO; scilicet ex eo, quia DEVS contra positiuum nisum voluntatis creatæ, cæteroqui à se frangibilis, decreuit nō agere; vt est impossibile moraliter, *vt ijs medicina afferatur*, inquit citatus Nazianzenus, *quibus incredulitas perniciem inuectura est*; non habetur autem titulus, quo necessitetur moraliter Deus, & si necessitabitur ex suppositione sui decreti, non necessitabitur necessitate de qua hîc.

OBIJCITUR III. Non repugnat vt ponatur in Deo etiam metaphysi-
124. ca necessitas, nempe nunquam inuertendi iura naturæ.

RESPONDETUR: Si sit res de necessitate metaphysica, antecedente omne Dei decretum, hæc non datur; idq; ex principio negatiuo: quia talis perfectio innecessitabilitatis est possibilis: ergo debet DEO dari. Si autem sit necessitas metaphysica, ex suppositione decreti; hæc quidem datur, sed non minuit libertatem diuinam; estq; nonnisi ex eo, quia vult.

OBIJCI potest IV. Magìs Deus amat obiectum melius: ergo & ad optimum necessitabitur.

RESPONSVM est, quòd DEVS maius bonum non amet magìs enti-
125. tatiuè, licet amet magis terminatiuè. potestq; dici, quòd ex modo etiam concipiendi, magìs amet maius bonum, licet ad hoc non necessitetur. Quòd autem possit dici, DEVM ex modo nostro cōcipiendi, maius bonũ, amare magìs. Ratio est: Tum quia nihil vetat, vt actus intellectûs diuini, penetrantes vim causarum moraliũ, physicarum, metaphysicarũ, secundùm exigentiam obiecti enuntient, certiùs secuturum effectum physicũ, quàm moralem, & metaphysicum, quàm physicum; ergo etiam nihil vetabit, vt voluntas diuina, concipiatur magis amare obiectum melius, quàm non melius. Quia sicut nosci-tiui perfectio est, accommodare sese condicioni noscibilis; ita & perfectis- 126.
simi volitiui, perfectio est, accommodare sese bonitati obiecti; essetque dissonum, magìs amare minùs bonũ; immo esset disordo appetendi. Tum quia si adsit obiectum infinitæ amabilitatis, etiam ex modo nostro concipiendi, infinitè illud diligit Deus: ergo etiam si adsit obiectum maioris amabilitatis, etiam ex modo nostro concipiendi, magìs illud amabit Deus. Tum quia si obiectum quod est amabilius ex modo nostro concipiendi, nō magìs amaret Deus; & esset illud amabilius, vt supponitur; & nō esset: quia, quod nō est dignũ maiori amore rectissimi amatiui, hoc ipso à posteriori, nō esset amabilius; datur 127.
enim nexus essentialis amatiui cum amabili seu bono: hinc, si non nectitur magìs hoc amatiuum cum hoc amabili; hoc ipso saltem à posteriori non est magìs amabile, cùm finis amabilis sit, exercitium amatiui circa illud. Et certè sicut perfectiones diuinæ prout subsunt nostris conceptibus non sunt æquales, vt dictum in prima parte, sic poterit concedi inæqualitas amandi minus bonum, modò, tota inæqualitas illa sit ex modo nostro concipiendi. *Ex quo vlteriùs*

INFERES, quòd magìs voluntas diuina amet Incarnationem, quàm non Incarnationem, vt pote maius bonum (aliàs enim si Incarnatio non 128.
esset maius bonum, & magìs amabile, non esset maius bonum, vnitam esse Personam VERBI in Christo, nec magis amabile etiã extrinsecè, quàm Petrum non esse terminatum Personâ diuinâ:) cum hoc tamen stat, vt in ordine ad decretiuum amorē, æquè sit liber; quia ad magìs ex modo concipiendi amandũ, datur determinatiuum, maior amabilitas extrinseci obiecti, non diminuens cæteroqui perfectionem libertatis; non datur autem fundamentum determinatiuũ, vt nonnisi hoc decernatur; determinatiuumq; hoc dari non debet, quia contrarium perfectioni libertatis. Et licet in passionatis amoribus, maior amor

129. amor minuat libertatem decretiuã, trahendo hoc pro decretiua, quod stare debuit pro sola amatiua; vel in amoribus creatis ordinatis, procedendo ad decretiuam, eò, quòd intrinsecè magis perficiendus sit ille creatus amor, amore magis amati boni, vt supponitur; in perfecto tamen amatiuo, & quod æquè suis actibus intrinsecè perficitur, manebit decretiua libera.

Hinc iam concesso antecedente argumenti, negatur Consequentia. Immeritò etiam supponit argumentum, dari in creatis obiectis optimũ: & quamtumuis daretur, non esset necessitatiuum, ex dictis: sufficeret-

130. que illud amare liberè, licet amore optimis debito.

OBIJCITUR V. Potest concedi, quòd amore aliquorum obiectorum, extrinsecè, & ex modo concipiendi, perficiatur DEVS: ergo etiam poterit concedi necessitari illũ moraliter.

RESPONDETUR: Negando cõsequentiam. quia posito, quòd magis extrinsecè perficiatur Deus ab amore melioris boni, non ponetur vlla in Deo dependentia perfectionis intrinsecæ ab aliquo creato, quam independentiam habere, est perfectio possibilis; iam autem si poneretur in DEO necessitas ad volenda obiecta extrinseca, esset necessitas nemine

131. cogitante, adeoq; intrinseca, & tamen dependens ab aliquo extrinseco. Rursus, posito, quòd Deus amet magis ex modo concipiendi meliora, & posito simul, quòd non necessitetur ad amandum, colligentur in DEO duæ perfectiones; nam perfectio est, magis amare, amabile magis: perfectio item est, à finitò & extrinseco, non necessitari volũtatem diuinam; vtraq; hæc perfectio colligetur, si dicatur amare Deus magis, maius amabile, non tamen ad illud necessitari; quæ collectio perfectionis non esset, si necessitaretur DEVS.

INSTABIS. Potest pendere omnipotentia diuina à creaturis; ergo potest etiam ab extrinsecis pendere honestas voluntatis.

RESPONDETUR: verùm esse antecedens, si intelligatur de dependentia termini: quo sensu verum est & consequens; modò hoc etiam supponatur, quòd sicut nõ magis est perfecta intrinsecè omnipotentia, dum producit muscam, quàm cùm producit Angelũ, est enim vtrobiq; omnipotentia, idem Deus, adeoq; se ipso non perfectior: sed tota maioritas est in extrinsecis terminis; ita & in præsenti teneri debebit, æqualem esse intrinsecam perfectionem, siue Deus maius bonum, siue minus bonum velit: sed totam esse varietatem in extrinsecis obiectis. 132.

QVÆSTIO II. 133.

De necessitate INCARNATIONIS supposito Peccato.

PRÆMITTO I. *Solâ liberali & misericordi remissione peccati, potuisse Deum saluare genus humanum.*

RATIO est imprimis authoritas Patrum, quos inter est Augustinus, qui de Agone Christi cap. 11. inquit. *Sunt autem stulti qui dicunt, non poterat aliter Sapientia DEI homines liberare, nisi susciperet hominem, & nasceretur ex femina, & à peccatoribus omnia illa pateretur; poterat omninò, sed si aliter faceret, similiter vestræ stultitiæ displiceret.* Idem etiam suadet hæc Ratio: quia ex sola misericordia decreuit Incarnationem, quâ mediantè, fieret condigna satisfactio pro peccatis: ergo etiam ex eadem misericordia remittere potuit peccata. 134.

PRÆMITTO II. *Sicut potuit Deus, per solam misericordem condonationem, remittere peccata; sic absolutè loquendo, potuit relinquere genus humanum, nec post lapsum illud reparare.*

RATIO: Sensus Patrum. & quia DEVS, in operibus suis ad extra, liber est; ergo & in condonatione offensæ præstanda liber fuit.

PRÆMITTO III. *In hoc ✠e difficultatem;* an scilicet, supposito quòd DEVS vellet liberare genus humanũ non

135. non viâ misericordiæ, sed viâ condignæ satisfactionis, necesse fuerit Incarnari DEVM: dico *Incarnari DEVM*: quia parum interest, à quanam Persona diuina illa satisfactio ponatur. Nomine autem condignæ satisfactionis, venit hîc satisfactio ad æqualitatem. Communior est sententia, necessariam fuisse Incarnationem in tali suppositione; licet oppositum sentiat Scotus, post eum Pontius hîc. Disp. 38. num. 44. Alexander, Paludanus, inclinat Taperus & Caietanus apud Vasquez cum communi sententem, hîc disp. 7. n. 2. Suarez disp. 4 Sect. 2. Valentia d. 1. q. 1 puncto 5. & alij, tuentur communem sententi-
136. am fundatam in Patribus, quos fusiùs recitant. Suffecerit ex Græcis Basilius supra Psal. 28. *Frater non redimit, redimet homo. Non*, inquit, *homo nudus, sed homo DEVS IESVS Christus; quia nullus alius poterat offerre condignũ pretium*. & ex Latinis Augustinus Enchyridij cap. 108 *Neq; per ipsum liberaremur Mediatorem hominum Christũ, nisi esset Deus*. De quo ipso obiecto, sit

DIFFICVLTAS I.

An à pura creatura, non poßit fieri satisfactio pro mortali condigna?

DICENDVM est. *Quòd pro mortali, non possit fieri à pura creatura condigna satisfactio.*
137.
FVNDAMENTVM huius Conclusionis est tale. Pro eo quod est infinitum in genere offensæ, nõ potest satisfieri à pura Creatura; sed peccatũ mortale, est infinitum in genere offensæ: ergo pro peccato mortali, non potest fieri satis à pura creatura. Minor huius argumenti tota probata est in materia de peccatis; iam autem maior, in præsenti tractabitur. hinc maior probatur. Si pura creatura posset satisfacere, idq; vt supponitur de condigno, hoc est, ad æqualitatẽ, pro eo, quod est infinitum in genere offensæ, illa satisfactio, vel esset infinita, vel esset finita. Nulla harum potest esse ad æqualitatem. Nam imprimis, finitum non habet æqualitatem 138.
cum infinito; ergo nec finita satisfactio cum infinita offensa. Non etiam faceret satis infinita satisfactio, posita à pura creatura; quia procederetur secundùm terminum non supponentem; quia est impossibilis creata satisfactio infinita, secundùm principia, quibus probatur, non esse possibile infinitum creatum categorematicum; consequenter, nec erit possibilis infinita gratia, dignificans illam satisfactionem, & eleuans ad rationem infinitæ satisfactionis. Sed positâ etiam infinitâ dignitate satisfacientis creaturæ; nondum illa esset condigna, & ad æqualitatem satisfactio; quia, sicut magnitudo offensæ 139.
crescit magnitudine offensi, ita dignitas satisfactionis, crescit, & dignificatur dignitate satisfacientis, ad dignitatem offensi; sed est impossibilis æqualitas quãtumuis infinitatæ creaturæ infinitudine creatâ, si comparetur ad dignitatem infinitam DEI: ergo nec satisfactio, etiamsi foret infinita, æqualitatem haberet. Quòd autem dignitas satisfactionis, sumatur ex dignitate Personæ satisfacientis, comparatæ ad Personam offensam, desumitur id communiter ex Aristotele 6. Ethicor. c. 5. vbi agens Aristoteles, an retaliatio, sit ratio æquandi? docet non esse, & subdit; *Si magistratum quis gerens percusserit, re-* 140.
percutiendus non est, si autem magistratum quis gerentem percusserit, non solùm est percutiendus, sed supplicio insuper afficiendus. habet idem S. Thomas hîc quæst. 1, art. 2. ad 2dùm. S. Bonau. in 3um. disp. 20. q. 3. fundaturq; id in sensu comuni, & inductione mensurante satisfactiones, non aliâ mensurâ, quàm dignitate satisfacientis. Et certè, ea quæ à se infinitè recedunt, impossibile est inter se æquari, & inuicem commensurari: cùm ergo quæcunq; actio creaturæ, & DEVS, infinitè à se recedant & distent, impossibile erit ista coæquari. Illustratur hoc tali imaginatione. Pone duas hydrias à cylindro pendentes, ita disposi-

141 dispositas, vt si voluatur cylinder, vna hydria descendat, alia ascendat, certè tales hydrias æquare est impossibile, cum per diuersas lationes ferantur, & descensum cum ascensu æquare sit impossibile. Pone ergo casum, quòd vna hydria infinitè ascendat, necessariò alia infinitè descendet, & quantus esset excessus alitudinis vnius, tantus esset descensus profunditatis aliûs; quare, si hydria inferior deberet æquari superiori, deberet hoc totum spatium, quod inter illam vt ascendentem, & hanc vt descendentem intercedit, superare, hoc autem est impossibile propter lationes quibus feruntur. Cùm ergo satisfa-

142. ctio creaturæ, & offensa DEI, ex oppositis planè rationibus desumantur, hæc nimirū ex dignitate Dei offensi, in infinitum ascendente supra satisfacientem, siue supponatur infinitus, siue supponatur finitus; & illa ex indignitate inæqualitateq; satisfactionis, infra offensum veluti descendente; ita vt illa semper ascendat, hæc semper descendat; hinc impossibile erit, inuicem, dicta æquari & commensurari, cùm per rationes oppositas procedant, & quantò dignitas Dei attollitur, tantò deprimitur indignitas creaturæ. Uide hanc ipsam rationem, paulò aliter propositam, apud Amicum disp. 5. Sect. 3. à num. 120.

143. Proponetur hoc Fundamentum aliquot vijs.

PVNCTVM DIFFICVLTATIS I.

Deduciturné id bene, suppositâ Infinitate Peccati, & quomodo?

Titulo fiet satis, explicando ipsammet propositam difficultatem, eamq; in argumentum redigendo.

EXPLICATUR I. intentum. Cōdigna Satisfactio, est satisfactio ad æqualitatem, id enim venit hîc nomine condignitatis; si autem condigna satisfactio, est satisfactio ad æqualitatem, Tantum satisfactionis, debet respondere Tanto offensæ; quia æqualitas stat, in tanto & tanto respondentibus. Porro ad hoc, vt examinetur, an tantùm sit in vno, quantùm in alio, sicut in materialibus & physicis, numerus vnius cum numero aliûs, pondus vnius cum pondere aliûs, natura vnius cum natura aliûs parallelicè collocantur, ita vt ex opposito vnum, contra aliud statuatur; sic & in moralibus valor vnius, cum valore aliûs, radix tantæ æstimationis moralis, cum radice tantæ æstimationis moralis, conferri debent: & si non plùs sit in vno quàm in alio, tum primùm dicentur æqualia esse moraliter. sic igitur & in præsenti, vt æstimetur quòd sint æqualia satisfactio & offensa, debent per parallelicā oppositionē comparari. Et sic, est 144.

in satisfactione puræ creaturæ, actus creaturæ, est etiam in peccato actio creaturæ, & in hoc iam sunt æquales: in satisfactione est tanta aduertentia ad Deum placandum, in peccato tanta aduertentia ad DEVM offendendum, & in hoc potest esse æqualitas: immò potest dari, vt aduertentia satisfactionis superet aduertentiam offensæ & è conuerso: insuper hîc est satisfactio (supponamus) infinita, illic sit infinita offensa; sed adhuc est inæqualitas in ratione infinitandi, quia ratio infinitandi in satisfactione, desumitur à Persona creata, licet infinitâ, vel ab additione infinitæ gratiæ, vel à concursu Dei extraordinario, supplente vices infinitæ gratiæ; iam autem infinitas peccati, desumitur à re increata, hoc est excellentia summi boni, qua in ratione, iam sunt inæquales, & æquari nunquam possunt, creatum enim cum increato, dependens cum independenti, *à se*, cum *ab alio*, æquabilia & commensurabilia non sunt. Illustratur hoc totum tali instantiâ. Imaginare bilancem, in cuius vna parte ponatur infinitum aureorum, vt altera bilanx sit illi & physicè & moraliter æqualis, est necesse ponere non numerum finitum, quia finiti ad infinitum non est paritas, sed erit necesse ponere infini- 145. 146.

147. infinitum. Si tamen ponas infinitum æris, erit quidem, & hoc infinitum, & illud infinitum; nec physicè tamen nec moraliter erunt paria illa infinita. nam physicè minor est excellentia æris præ auro, moraliter etiam, infinitum æris, non æstimatur tantùm, quantùm infinitum aureorum: vt ergo alteram partem bilancis æques, debes ponere infinitum aureorum. Sic etiam si ponas in bilance offensam infinitam, ex altera parte satisfactionem finitam, non æquabuntur: ponas item satisfactionem infinitam, sed creatam, necdum erit æqualitas, quia in ipsis radicibus infinitandi, paritas non est; hinc vt
148. æquentur, etiam satisfactionem creatam, idem principiũ, nempe increatum, dignificare deberet.

Hinc formatur Argumentum. Tunc est condigna satisfactio, quando est æqualis; talis nõ potest poni à creatura: quia tunc ponitur satisfactio æqualis, quando in illa, prædicata opponibilia prædicatis peccati, habent æqualitatem; hæc non potest haberi: quod probatur. Quia non potest haberi par radix infinitandi vtrumq;, nam radix infinitandi satisfactionem creatam, esset creatum quid, & tamen offensa infinitatur ab increato.

EXPLICATUR II. Satisfactio est quid relatiuum, semper enim est ad
149. aliud, hoc est ad offensam. porrò satisfactio non tantùm est relatiuum, vt satisfaciens illam ponat, sed etiam vt offenso illâ satisfiat: sicut relatiuum quod est Pater, non est, nisi Pater generet, & filius generetur. Si Satisfactio est tale relatiuum ad duo, & quidem semper requisita ad sui completionem; debent ista duo habere rationem cõmunem fundandi, nam hoc est in omnibus relatiuis talibus; & ita generatio, est ratio fundandi relationem in Patre & filio, conuenientia item in albedine, facit in duobus albis similitudinem; hæc autem ratio communis satisfactionis est, ponere tantùm in satisfactione, quantùm meretur offensa. Quia verò satisfactio, in quantum se tenet ex 150.
parte offensi, principaliter importat actum internum offensam remittentis: & ita si regi impingas colaphum, & des illi millionem, quem ille non acceptet, & in æstimatione morali non deberet acceptare, nõ dicet Rex sibi satisfactum esse; sic etiam vt Deo dicatur satisfieri, debet Deus elicere actum internum, quo sibi dicat satisfactum esse. Cùm autem posito quocunq; opere etiam infinitè digno, exhibito tamen à pura creatura, non possit dicere Deus, satisfactum mihi est; hoc ipso non erit adhuc condigna satisfactio. Porrò quòd id non possit DEVS dicere, exinde est; quia hic actus, satisfactum mihi est, requi- 151.
rit in Deo actũ intellectûs, quo iudicet Deus, tantùm esse in satisfactione dignitatis, quantùm fuit grauitatis in offensa; & simul ex parte voluntatis, requirit actum, vt sibi tantùm complaceat in satisfactione, quantùm sibi displicebat in offensa: sicut etiam in creatis hæc duo requiruntur; sed positâ satisfactione à pura creatura, neutrum illorum actuum potest habere Deus. Et quidem quod attinet ad actum intellectûs, Ratio est: quia nõ tantùm assensus creatus, non potest procedere sine motiuo, sed etiam assensus increatus: nam non cæcè agere, stat in agere non sine motiuo debitæ rationis, quia ergo multò ma- 152.
gìs Deus non agit cœcè, multò magis debet agere ex motiuo prælucentis rationis; hinc si pro vna parte maius motiuum incomparabiliter habeat Deus, quàm pro alia parte: pro maiori, decernet intellectus diuinus. propositâ autem ex vna parte grauitate offensæ, ex altera parte propositâ etiam infinitâ satisfactione, positâ à pura creatura, habebit semper Deus motiuum, inæquabilia hæc, & incommensurabilia esse; eò quòd radix infinitandi commensurabilis nõ sit. Quod attinet ad actum voluntatis, non potest etiam Deus vnquam tantùm sibi complacere in satisfactione, etiam infinita, puræ creaturæ, quan-

153. quantùm ſibi diſplicuit in offenſa; quia tota ratio complacendi in infinita ſatisfactione à pura creatura, eſſet adhuc aliquid creatum: ratio autem diſplicendi in offenſa eſt aliquid increatum; hinc fit, vt voluntas DEI non poſſit ſibi tantùm complacere in ſatiſfactione dicta, quantùm diſplicuit in offenſa; ſi non poteſt tantùm placere, non poteſt dicere, Satisfactũ eſt mihi: Si non poteſt dicere. Satisfactum eſt mihi, nec erit ſatisfactio.

Totus hic diſcurſus in argumentum redigitur. Non poteſt fieri ſatis à pura creatura etiam ſatisfactione infinitâ, niſi neceſſe ſit dicere DEVM, Satisfactum mihi eſt; hoc autem nunquam
154. eſt dicere DEVM neceſſe, poſitâ etiam infinitâ ſatisfactione, ſed præſtitâ à pura creatura: quod probatur: quia intellectus diuinus & voluntas, nunqnam poſſunt habere tantum motiuum ad complacendum in ſatisfactione illa, quantum habetur in diſplicendo ſibi in offenſa.

EXPLICATVR III. Non tantùm dantur Perſonæ phyſicæ, ſed etiam morales, & hoc oſtendit inductio. Nam præter Perſonam quæ eſt homo, datur Perſona quæ eſt rex, tutor, &c. Et ratio eſt: quia hæc quæ ſunt moralia, infundantur proportioni (ſi ea ad mores ſit neceſſaria) naturalium. quod ipſum probatur;
155. quia cùm ea quæ ſunt moralia, ſint ex iudicio prudentum, & poſſit iudicium prudens proportionem phyſicam aduertere etiam in Perſona, vt eam traducat ad moralia, hinc dari poterũt etiam Perſonæ morales. Dixi moralia infundari proportioni naturalium, ſi ea proportio ſit ad mores neceſſaria; quia multa dantur naturalia ad mores non tranſlata. Poſito autem quòd ſint etiam Perſonæ morales, debent etiam eſſe & dignificatiua actionum moralia. Ratio: quia in phyſicis dantur dignificatiua phyſica: ergo & in moralibus, debent dari dignificatiua moralia. quod vtrumq; in hoc fundatur, quia dantur actiones dignæ moraliter, vt oſtendit inductio; & quia dignitas rei, 156.
eſt innexa ipſi rei, quæ dicitur digna, aliàs eſſet digna ſine dignitate: ergo debet habere principium formaliter dignificatiuum; ne detur principiatum ſine principio. Porrò ſi dantur dignificatiua moralia, ſi dignificatiuum morale non erit infinitum, aut æquale alteri infinitudini, nec actio erit moraliter infinita aut æqualis alteri infinitudini, quia eſſet ſine principio dignificante dignificatũ, quod implicat; daretq; aliquid id, quod nõ habet, quæ omnia abſurda. Quia autem dignificatiuum ſatisfactionis ponibilis à creatura, comparatè per ordinem ad offenſam infinitam, non eſt infinitum, & ſi eſſet, non eſſet æquale, ideò nec ſatisfactio æqualis erit. 157.
Duplex verò eſt ſatisfactio: vna quæ eſt actio ſatisfacientis, eſtque ſatisfactio actiua; alia ſatisfactio paſſiua, quæ erit actus ponibilis ab offenſo dicente, ſatisfactum mihi eſt. Circa offenſam quoq; diſcurrendo, illa etiã actiuè ſpectata, eſt actio offenſiua, paſſiuè autem ſpectata, eſt ipſa indignatio diuina contra illam actionem ſui honoris læſiuam & iuris ad illum retinendum. Et de offenſa quidem loquendo, ſi offenſa priori modo ſumatur, indiget ſatisfactione actiuâ infinitâ; quia offenſa actiua, & ſatisfactio actiua debent eſſe duæ rationes, quarum vna habeat rationem vi- 158.
ctæ, & alia rationem victricis, vna habeat rationem facientis, vt aliud nec moraliter perſeueret, & alia rationem ſic excluſi; hoc autem fieri non poteſt, ſi poſitâ infinitâ offenſâ actiuâ, nõ ſit ſatisfactio infinita, idq;, vel æquali vel minori infinitudine; infinitudo enim illa, vel maioritas infinitudinis, erit aſſertiua ſuæ permanentiæ moralis, adeoq; non abolebitur offenſa, cùm id, quod maius eſt, magis ſit aſſertiuũ ſuæ permanentiæ vt natura magis aſſerit ſibi calidũ vt ſeptem quàm calidum vt duo. Si autem ſpectetur offenſa paſſiuè, illa eſt actus ipſe liber Dei, qui vt intelligatur abeſſe, debet reſpondere & ſub-

ſtitui

159. ſtitui vt ita dicam, ſatisfactio paſſiua; quæ non poterit ſubſtitui, niſi detur excluſiuum prioris illius actûs, idq; excluſiuum ſufficienter; quod excluſiuum haberi non poteſt, niſi ponatur ſatisfactio infinita, idq; infinitudine æquali; quia ſi hoc non requireretur, & non eſſet æquale illud excluſiuum, quia eſſet infinitudini Diuinæ inæquale: & eſſet æquale, quia hoc faceret quod excluſiuũ æquale.

Formatur ex hoc toto argumentum. Satisfactio pro mortali, debet eſſe ſatisfactio dignificata à Perſona moraliter infinitè digna, quia aliàs illa ſatisfactio, non excluderet vi ſuâ permanentiã moralẽ offenſæ diuinæ, ſed
160. nõ poteſt à pura creatura dari ſatisfactio, excludens permanentiam moralem offenſæ, quia hoc ipſo & eſſet æqualis, & non eſſet æqualis offenſæ, vt dictum: ergo ſatisfactio à pura creatura pro mortali dari non poteſt.

PVNCTVM DIFFICVLTATIS II.

Rationes in Oppoſitum.

OBIJCITUR I. Etiam in ſatisfactione reperitur excellentia increata cui ſatisfit, ſicut eadem in peccato reperitur, attollens magnitudinem culpæ; ergo non minùs habebit crea-
161. turæ ſatisfactio, quàm offenſa.

RESPONDETUR. Vtrobiq; quidem reperitur excellentia infinita, ſed ita, vt diuerſimodè ſe habeat: nam in ſatisfactione ponitur, tãquam diminuens illius excellentiã, in peccato autem, vt augens grauitatem. Et ſicut plumbum poſitũ in vna parte bilancis, faciens vnam partem bilancis attolli & aliam deprimi, nõ eſt ratio æquandi vtramq; partem; ita nec in præſenti, excellentia Dei erit ratio talia æquandi.

OBIJCITUR II. Habere tantùm de vi ſatisfaciendi, quantùm habet offenſæ grauitatis, ſpectat nonniſi ad recompenſationem iuſtitialẽ, nec eſt neceſſe, vt ſatisfactio tantùm habeat quoad entitatem, ſed ſufficit, vt ha- 162.
beat tantùm in genere moris: ergo hæc ſatisfactio poni poterit à creatura pura.

RESPONDETUR. Tantitas ſatisfactionis ſi ſit ex debito rigoroſo, ad iuſtitiã rigoroſam ſpectat, nec debet haberi in ſatisfactione pro mortali. Tantitas tamen ſatisfactionis, dicens ſimpliciter commenſurationem ad id, cui, ſecundùm merita obiecti, impendenda eſt, nego, quòd ſpectet ad iuſtitiam rigoroſam. Et ita, ſi præcipiat Sacerdos; dic pro pœnitentia *Pater noſter*; ſi non dicas, non peccabis quidem cõtra iuſtitiam, ſed non facies ſatis pro pœnitentia. ſic & in præſenti. Quòd autẽ dicit obij- 163.
ciens, ſufficeret vt ſatisfactio ſit moraliter æqualis offenſæ, id verum eſt; ſed negatur poſſe id haberi, ſi ſatisfacit pura nonniſi creatura.

OBIJCITUR III. Cum Vaſquez diſp. 2. hìc. Satisfactio pro iniuria propria illata hominibus, quãtumuis excellentibus, ſemper habet rationẽ reſtitutionis; contingit tamen inter homines, aliquando vnum ita peccare, vt non irroget iniuriam propriè, ſed nonniſi communi quodam genere iniuriæ, nempe nõ ſeruando præceptum eius, & hoc genus non infert damnum vllum, licet ſi expreſsè contemnantur leges, poſſit aliquo modo lædi honor Principis; cæterùm iniu- 164.
ria facta Deo à nobis, non eſt iniuſtitia contra ipſum, cùm nullo genere peccati, illum in bonis ſuis lædere poſſimus. Iam ergo vrget Vaſquez, grauitatem offenſæ non creſcere ex dignitate eius, in quem peccatur, ſi illa offenſa habeat ſolùm cõmunem rationem iniuriæ, nam etiam in offenſa ſpeciali, quæ committitur per furtum, non creſcit ratio offenſæ ex perſona cui fit: perinde enim eſt, furari centum Regi, atq; alteri.

RESPONDETUR. Satisfactionẽ pro iniuria, habere quidem ſemper rationem reſtitutionis, quia eſt ſemper ſatisfactio debito alicui; ſed non habet ſemper, etiam in creatis, ratio-

 nem

165. nem restitutionis rigorosæ, quia non omnis offensa est iniuria rigorosa, de quo etiam actum in materia de pœnitentia; distinguuntur autem iniuria & offensa, imprimis separabilitate, quia potest aliquis offendi & non iniuriari, quia non minorabitur in bonis; distinguuntur item, quia aliud est specificatiuum & commensuratiuum iniuriæ, aliud specificatiuũ & mensuratiuũ offensæ, iniuria enim respicit & formalisatur inæqualitate, ad ius versans circa res, offensa autem specificatur eo, quòd sit contra dignitatem alicuius displicentis sibi in hoc, & habentis titulum displicendi, idq; intuitu oppositionis suæ di-
166. gnitati. deniq; iniuria semper attendit, vel potiùs recedit à medio rei, offensa autem contraponit se medio rationis; quâ distinctione iniuriæ & offensæ positâ, indubiè poterit esse satisfactio pro offensa, quæ tamen nõ habeat conditionem restitutionis rigorosæ. *His positis*

Directè ad argumẽtũ dicitur. Cõcedo, quòd iniuria propria non crescat dignitate personæ, sed nego, quòd non crescat offensa. disparitas est, quia cùm iustitia attendat ad medium rei, hocq; habeatur, quæcunq; persona ponat illud medium rei, fit, vt opposita illi iniuria sit secundùm inæqualitem rerum, quæ etiam inæ-
167. qualitas rerum, eadem erit, à quacunq; tandem persona, iniuria fiat; consequenter, crescet iniuria secundùm rerum magnitudinem. Quia autem offensa attendit ad medium rationis, & in medio rationis est attendentia ad dignitatem personæ, nec medium rationis respectu omnium est idem, benè adhuc poterit, secundùm dignitatem personæ, crescere magnitudo offensæ. quod etiam dic de incremento satisfactionis. Dari etiam potest disparitas ex explicationibus supra allatis.

INSTAT I. Vasquez. Si quis offendat alium, occidendo ipsum, non potest quidem pro tali iniuria satisfacere inferior Superiori, sed non propter minorem dignitatem personæ 168.
satisfacientis; nam etiam superior, non potest æquè satisfacere inferiori pro vita; sed propter defectum boni, quod tale damnum compensare debeat, quia nullum est quod vitam æquare possit.

RESPONDETUR: Hanc rationem esse pro nobis: quia sicut non potest fieri pro vita ablata, satisfactio, eò quòd nullum illi ablatæ par bonũ reconpensatiuè reddi possit: ita quia infinitæ offensæ, non potest à pura creatura par bonum reddi, ideò satisfacere non poterit. Quare autem satisfactio pro vita, non pendeat à persona, pendeat satisfactio pro offensa, disparitas est; quia satisfactio 169.
pro vita nulla est, sed si daretur, spectaret ad iustitiam, quia ad illam spectat, minoratum in bonis restituibilibus, ad æqualitatem reducere; hinc si daretur aliquis, qui haberet potestatem resuscitandi, vnus quidem nobilior, alter ignobilior, & vterq; resuscitaret, resuscitatio æqualis ab vtroque foret, quia esset iustitialis, adeòq; attendens ad medium rei, quod idem est, à quacunq; persona ponatur, est enim in rebus, quæ eædem sunt, siue à nobili, siue ab ignobili ponantur; certè enim sex, tam nobili, quàm ignobili, sunt bis tria. Quia autem satisfactio pro offensa, attẽdit ad medium rationis, quod nõ idem est; ideò 170.
si satisfactio habeat diuersitatẽ, ratione nobilioris, vel ignobilioris personæ, etiã satisfactio nobilior vel ignobilior erit. Rediri etiã potest ad supra dicta, quia si ponatur vita, nullum est prædicatũ in eius ablatione, cui nõ respondeat prædicatũ in resuscitatione, fiet ergo satis illâ resuscitatione; secus se habet oblatio satisfactionis finitæ. Rursus, quia quodcunque est motiuum odibilitatis mortis, respõdebit illi motiuum amabilitatis vitæ restitutæ; iam autem in satisfactione finita, non habetur hoc motiuum amandi, quod habetur odiendi offensam. Deinde, quia ablatio vitæ, non potest habere perseuerantiam

mora-

171. moralem cum posita vita; perseuerandi autem titulum moralem habet offensa, si ponatur satisfactio nonnisi finita.

INSTAT II. idem. Si offensa & iniuria fiat in bonis quæ pecunia æstimantur, quæuis persona, quantumuis abiecta, potest etiam Regi satisfacere.

RESPONSUM est disparitatem esse, quia offensa in rebus, aufertur per iustitiam, adeoq; per mediũ rei, quod idem est omnibus; offensa autem in honore læso non aufertur, nisi attendendo ad mediũ rationis, quod non est idem omnibus.

INSTAT III. Si offensa & iniuria
172. fiat in bonis famæ, nulla est persona quantumuis abiecta, quæ personæ etiam excellentiori v. g. regi, nõ possit satisfacere; sufficit enim, vt etiam vilis homo dicat, se falsum dixisse contra regem.

RESPONDETUR: Condistingui debent, vt dixi, formalitas iniuriæ, & formalitas offensæ; formalitas iniuriæ spectat ad lineam iustitiæ, tanquam quid ei oppositum; offensa autem spectat ad condignam excellentiæ alicuius tractationem, tanquam oppositum illius. Prior illa perficitur per inæqualitatem in rebus, vel quasi rebus, oppositionemque medio rei, hæc posterior per oppositionem me-
173. dio rationis. Cùm autem condistinguantur ista duo, poterit exstingui vnum, non exstingui aliud; quia nihil vetat habito medio rei auferente inæqualitatem in rebus, manere adhuc inæqualitatẽ, secundùm medium rationis, vi cuius dici potest, quòd retractatione fiat satis ad tollendam iniuriam, non tamen offensam; quia potest adhuc retinere rex animum offensum, etiam contra retractantẽ, ita vt adhuc habeatur possessio offensæ, quia est tanta persona læsa. Hæc de Antecedenti. Negatur etiam Cõsequentia. quia cùm personæ creatæ sint finitæ, etiam offensæ illarum finitæ erunt, adeoq; multiplicatis satisfactionibus reparabiles; secus autem habet persona Diuina, & eius offensa. 174.

INSTAT IV. Si offensa fiat in bonis honoris, est quidem verum, quòd persona inferior nõ possit, æquè satisfacere excellentiori; hoc tamen inde fit, quia in hominũ æstimatione, pro nihilo fit, hominẽ abiectũ submitti; excellẽti cæterùm etiã potest dari casus, in quo talis persona satisfaciat excellentiori, v. g. eruendo excellentiorem è manifesto periculo vitæ.

RESPONDETUR: Si satisfactio pro honore læso facta à persona ignobili, pro nihilo in moralibus æstimatur, ergo infinitè minùs æstimari debet satisfactio creata, pro diuino honore læso. Illud quod additur de vita 175. regis defensa, non seruit pro præsenti. quia cùm persona regis sit finita, nec habeat in se rex principium, omnem suam fortunam complendi, possitque habere indigentiam boni æqualis ei, quod amisit per dishonorationem; ideò illi potest fieri satis ad æqualitatem pro honore læso: Deus autem offensus, est persona Infinita, nec habet vllius boni indigentiam talem, quæ afferat illi bonum æquans indignitatem offensæ, ab illa satisfactione abolendæ.

INSTAT V. Inter homines, hoc genus offensæ afferens inæqualitatẽ in bonis honoris, est cõtra iustitiam, & ita satisfactio poterit esse ex iusti- 176. tia; offensa autem erga DEVM, non est contra iustitiam: ergo in præsenti, nullum potest desumi argumentum ex satisfactione, quæ fit inter homines pro læsione honoris.

RESPONDETUR: Posse quidem sub aliqua formalitate satisfactionem pro honore læso, esse iustitialem inter homines, posse tamen spectare ad virtutem, quæ appellatur cultus excellentiæ, non respiciens debitum rigorosum, sed meritum excedentiæ. Sed quicquid sit de hoc, non exinde arguitur impossibilitas satisfactionis puræ creaturæ pro mortali, quia debet esse ex iustitia, sed ex eo, quia satisfactio in moralibus, quamuis nõ sit

I 3 iustitia-

177. iustitialis, desumitur à persona satisfaciente, offensa autē à persona læsa.

INSTAT VI. Si loquamur de offensa & iniuria, quæ non est contra iustitiam, sed in sola transgressione mandati Principis, pro hac transgressione præcepti, vnusquisq; subditus potest satisfacere: ergo & in præsenti idem dicendum.

RESPONDETUR: distinguendas esse etiam hîc, formalitatem offensæ, & formalitatem inobedientiæ: & ex dictis potest concedi, quòd vnusquisque pro inobedientia satisfacere possit, secus pro offensa. negari etiam potest consequentia, quia inæqualitas inobedientiæ stat, in non ponere
178. quod mandat lex, vel in ponere quod vult non poni; hinc si postea fiat obedientia, auferetur iam inæqualitas; quia non ponere, per ponere, ponere per nō ponere tollentur; quid autem erit sublatiuum infinitæ offensæ?

INSTAT VII. Attendendo ad id genus offensæ, quòd in sola transgressione consistit, non est vera in vniuersum doctrina, eò maiorem esse offensam, quantò vilior est persona; siquidem potiùs eò maior est offensa, quātò maior est persona: nam maius est peccatū dignioris personæ in transgressione præcepti contra DEVM.

RESPONDETUR: In peccato, condistinguēdam esse formalitatem
179. malitiæ, & formalitatē offensæ; formalitas malitiæ erit maior, quò persona dignior, nam maiori se bono opponit illoq; spoliat. Quod autem attinet ad formalitatem offensæ, illa vniuersaliter desumitur, à dignitate personæ offensæ, nec potest in oppositum instantia afferri.

ADDO, Si per impossibile peccaret DEVS, quænam esset comparatio peccati illius, ad peccatum mortale creaturæ contra Deum. Suppositâ distinctione formalitatis malitiæ & formalitatis offensæ, quod attinet ad rationem malitiæ, in omni suppositione, maius erit peccatum à DEO positum in ratione malitiæ; quia auferret maius bonum, hoc est sancti-
tatem illius infinitam; deberet item 180.
auferre ipsum esse existentiæ diuinæ; vnde ratione illorum bonorum, quæ auferret, illud peccatum esset maius in ratione malitiæ; sicut & ex eo, quia fieret cum maiori aduertentia, maiori voluntario, maiori dissonantiâ. Quod attinet ad formalitatem offensæ, imprimis, sicut supponitur per impossibile peccare DEVS, ita potest supponi per impossibile, vel peccare contra DEVM distinctum à se, vel contra seipsum. Si peccet contra seipsum, erit illud peccatum maius in ratione malitiæ, sed non habebit rationem offensæ: quia nemo offendit seipsum, sicut nec iniuriat. si
autem peccaret tunc DEVS per im- 181.
possibile contra Deum distinctum, si peccaret contra æqualem, non esset peccatum illud Dei æquale peccato ponibili à creatura, in ratione offensæ, sed minus. Ratio: quia ille æqualis DEVS, non posset illam offensam taxare suâ dignitate, tanquam excellentiore, cùm non esset excellentior respectu illius Dei; iam autem taxare potest offensam, quam ponit creatura, infinita excellētia Dei præ creatura. Si autem offendat minorem DEVM, minus esset illud peccatum præ peccato creaturæ in DEVM, quia & taxatiuum minus. Si autem ille DEVS offensus foret maior DEO of-
fendente; qualis esset comparatio il- 182.
lius maioritatis, ad maioritatem DEI respectu creaturæ, talis etiam esset excessus in ratione offensæ.

OBIJCIT IV. idem. Offensa Dei, non est iniuria Dei, sed est aliquid quod in nobis Deo displicet, vt igitur talis offensa à nobis tollatur, sufficit formam contrariam esse tantæ bonitatis, vt eâ constituamur Deo grati.

RESPONDETUR, Non debet offensa concipi per modum solius displicentiæ, multa enim displicēt, quæ non offendunt; sed displicentia vt sit offensa, debet importare oppositionem honori, quod fit in omni peccato. Deinde, nihil creatum est tale, quod nos ita gratos reddat DEO, ac

183. ingratos reddit peccatum, cùm ipsa gratia per nos, seclusâ condonatione, non sit abolitiua peccati.

INSTAT idem. Contritio potest delere maculam peccati; ergo etiam potest delere offensam.

RESPONDETUR: seclusâ condonatione diuinâ, contritio non potest delere peccatum.

OBIJCITUR V. ex Rosmer. Sunt multa inferioris ordinis, quæ possunt adæquare res superioris ordinis, vt argento multiplicato, æquatur aurū: ergo idem dicendum de satisfactione, positâ à pura creatura, pro offensa mortali.

RESPONDETUR: Sunt etiam
184. aliqua quæ æquare se nō possunt vnquam; sicut multiplicata perfectio muscæ, non æquat hominem. Ea ergo æquare se possunt, quæ tantùm habere possunt ex sui multiplicatione, quantùm habetur in alio nō multiplicato, vel in æstimatione morali, vel in ordine ad præmium, vel in ordine ad vitam humanam.

INSTAT I. idem. Cur satisfactio creaturæ non erit ex istis, quæ cùm inferiora sint, si multiplicentur, æquant id, quod superius est.

RESPONDETUR: Ea sunt inadæquabilia, quorum vnum est finitum, aliud infinitum, talis autem est satisfactio creaturæ, & sicut multi-
185. plicata finitudo, vel infinitudo creata, non est æquabilis infinitudini diuinæ, sic nec satisfactio æquabitur offensæ illius. Argentum potest æquare aurum, quia in ordine ad emptiones idem præstat, quod valor auri; in nullo autem genere potest esse æqualitas, inter finitum & infinitum, inter creatum & increatum.

INSTAT II. De hoc ipso quæritur, quare satisfactio puræ creaturæ & offensa Dei non sit in eodem ordine morali?

RESPONDETUR ex eo, quia finitum non potest esse in eodem genere morali cum infinito.

INSTAT III. Fit hîc circulus vitiosus: quia si quæratur, cur pura creatura non possit satisfacere pro 186.
mortali contra DEVM? respondetur: quia habet infinitatem; si quæratur, quare habet infinitatem? respondetur: quia est contra DEVM.

RESPONDETVR: Sicut ex notificata aliunde filiatione, sine circulo per regressum notificatur paternitas; ita aliunde cognitâ infinitate peccati contra DEVM, potest notificari impossibilitas satisfactionis.

QVÆRES. Quomodo erit obligatio puræ creaturæ ad satisfaciendū pro mortali, si pro illo satisfacere non potest, cùm nemo obligetur ad impossibile. Dicunt aliqui, Satisfactionem ad æqualitatem pro peccato mortali proprio, esse impossibilem puræ creaturæ, in 187.
aliqua circumstantia, sed nō in omni; sicut enim si homicidæ possibilis esset resuscitatio hominis occisi, communicatâ miraculosè resuscitatiuâ, teneretur homicida ex iustitia resuscitare, ita & pura creatura, quamuis, quamdiu est pura creatura, non possit DEO ad æqualitatem pro mortali satisfacere, obligabitur ad hoc, si assumatur ad vnionem Hypostaticā, in qua suppositione iam hoc esset illi possibile. *Sed id*

NON SATISFACIT. Tum quia & teneretur in aliqua circumstantia pura creatura satisfacere pro mortali, & non teneretur. teneretur vt supponitur, non teneretur autem, quia 188.
si illa circumstantia in qua teneretur pura creatura satisfacere, facit illam non esse puram creaturam, in nulla circumstantia, pura creatura, tenebitur satisfacere, siquidem illa ipsa circumstantia, iam nō esset circumstantia puræ creaturæ, vt in præsenti contingeret, quia non est pura creatura, creatura assumpta ad vnionem hypostaticam. Tum quia paritas allata nō tenet, quia in casu antecedentis non foret vlla circumstantia, in qua destrueretur formalitas obligati, idem enim homo maneret, quod in præsenti non esset, vt dictum immediatè. Tum quia nego, eo casu, si, per possibile vel impossibile, assumeretur

natura

189. natura indiuidua quæ peccauit, teneri eam ſatisfacere pro mortali in ante commiſſo. Ratio: quia natura illa quantumuis peccauerit, vi vnionis hypoſtaticæ euehitur ad cōditionem naturæ, de qua quidem verum erit ſemper dicere, peccauit, ſed ita vt eximatur ab omni macula, adeoque obligatione ſatisfaciēdi. quod ipſum probatur, quia ſicut illa natura ita aſſumpta nō poteſt dicere: Ego peccaui, ita nō poteſt dicere, ego ſatisfacio pro peccato meo; ſeu, ſatisfacio pro quo debeo. quòd autem nō poſſet hoc dicere illa natura, ratio eſt: quia illa propoſitio eſſet falſa, committereturq; mendacium, quia in verbo, Sa-
190. tisfacio pro peccato meo, & in verbo, Obligor, inuoluitur perſona prima ſatisfaciens: quæ non poteſt de ſe dicere, quòd peccauerit, quòd obligetur, mentiretur enim de ſe & contra ſe Deus aſſumens, qui nec peccauit, nec obligatur; habetque ſe illud peccatum reſpectu naturæ aſſumptæ, quaſi alienum; & ſicut pro peccato alieno non obligatur ſatisfacere, ita nec pro dicto peccato.

Quod attinet ad caſum antecedentis, hoc ſenſu teneretur ille homicida ex iuſtitia, quia illud quod poneret, procederet ſecundùm medium rei, ad quod attendit iuſtitia. Poteſt tamen quis dubitare, an eſſet tunc obli-
191. gatus, idq; obligatione ſtrictè iuſtitiali? ratio dubitandi hæc poſſet eſſe, quia per accidens eſt, quòd ille homo habeat communicatam ſibi reſuſcitationem, tuncq; veniens aliquis ad pinguiorem fortunam, tenetur reſtituere, quando verè ante illam pinguiorem fortunam obligabatur, vt oſtendit inductio; iam autem ille homo, ante illam collatam reſuſcitatiuam, non obligabatur. Et certè non apparet, quandonam hæc obligatio oriretur in dicto homine? non ante datam poteſtatem, quia obligaretur ad impoſſibile: non poſt datam poteſtatem, quia quid eſſet inductiuum illius obligationis? ſi enim cùm erat de facto homicidium in actu, nō pro-
duxit hanc obligationem, quomodo 192.
iam tranſactum producet illam. dicere autem quòd produceret obligationem ſub conditione, eſt arbitrarium: quia obligationes iuſtitiales ſunt obligationes reales, adeoq; ad realia attendentes, non autem ad ſuppoſitiones, quæ formantur à noſtris intentionibus, vt formatur hæc: Si homicidæ reſuſcitatiua communicaretur.

Hinc aliter ad propoſitam quæſtionem dici poteſt; Non eſſe illic obligationē, vi cuius dicatur, Satisfac quia potes; ſed eſt obligatio, vi cuius dicatur; Tantum onus incurriſti, & ita grauaris, vt non ſit tibi modus, quo te ab hoc grauamine eximas. prior ille 193.
modus conuenit debitis ſolubilibus, poſterior inſolubilibus, v. g. homicidio perpetrato.

PVNCTVM DIFFICVLTATIS III.

Deduciturnè id bene ex titulo Seruitutis?

Ripalda de ente ſupernaturali Diſput. 97. num. 19. ita diſcurrit. Peccatum graue redigit hominem, in conditionem purè ſeruilem, repugnantem amicitiæ, & filiationi Dei. ſeruitus eſt conditio quâ homo ſubditur alteri, tanquam domino, qui, iu- 194.
rè poſſit exigere eius obſequia pro libitu. hæc ipſa ſeruitus reſpectu Dei eſt duplex: altera ingenua, & nobilis, cōmunis etiam amicis, quæ fundatur in dominio ſupremo Dei, quod à ſe abdicare non poteſt, & ius tribuit exigendi & præcipiendi etiam amicis, & filijs, quas voluerit actiones: altera ignobilis & infamis, propria conditionis purè ſeruilis, quâ homo incapax redditur, vt ametur & tractetur, tanquam amicus, ſed vt tanquam purè ſeruus tractetur; ita vt quamuis Deus, priori titulo excellentiæ, non eſſet Dominus creaturæ rationalis, & omnium obſequiorum ipſius, adhuc dominus eſſet peccatoris,

195. ris, & omnium eius actionum, titulo seruitutis peccati; & cùm satisfactio pro peccato hominem liberare debeat à seruitute peccati, liberareq; non possit, nam nullum est obsequium talis serui, quo posito, non possit aliud exigere Deus, ideò illud non erit sufficienter satisfactiuum.

DICENDVM est. *Non rectè deduci impossibilitatem satisfactionis ponendæ, à pura creatura pro mortali, quia per illud homo euadit seruus.*

PROBATVR I. In creatura, redacta ad ordinem serui ignobilis considerari potest, & ratio serui, & ratio eius, quod, & quantùm affert seruus. tunc quæro, si spectetur illud præci-
196. sè, quod affert, & quidem vt supponitur Supernaturale, vel est æquale offensæ mortali, vel inæquale? si inæquale: ergo aliunde habetur inæqualitas satisfactionis pro mortali, & non à seruitute; de quo ipso quæro, quare sit inæquale? & illud inæqualisatiuum, si sit legitimum, erit ratio, cur pura creatura nō possit pro mortali satisfacere. Si æquale: destruis principium morale, quòd satisfactiones sumant dignitatem à persona, & offensa magnitudinem ab eo, qui offenditur; siquidem iam inæqualis persona, potest æquale ponere offenso infinito. Ergo vlteriùs etiam ratio serui non oberit, quominùs illa satis-
197. factio sit adæquata, quia si seruus reddat centum, quod furatus est, etiamsi sit seruus, ponit æqualitatem: ergo etiam, si peccator, qui euasit seruus, offert tantùm placationis, quantùm erat offensæ, æquabit offensam, nec ei ratio serui officiet.

Hic ipse medius terminus sic aliter proponitur: Non implicat contradictionem, vt DEVS dimittat creaturam ex conditione seruitutis, à peccato oriundæ, & tamen retineat ius exigendæ satisfactionis pro offensa. Tum quia nulla in hoc repugnantia. Tum quia potest dimittere DEVS ius irascendi culpæ, & non ius exigendæ pœnæ; ergo & in præsenti poterit dimittere ius dominij, & non ius exigendæ satisfactionis. Tum quia ratio 198.
serui, & ratio obligati satisfacere, sunt rationes diuersæ, ne est ratio, cur priori ratione oblatâ, non possit manere posterior, quo posito. Quæritur. vel iure seruitutis ablato, potest creatura pro mortali proprio satisfacere, vel non potest? si non potest, ergo hoc aliunde oritur, & non ex seruitute: si potest, ostendatur, quæ sit tanta dignitas operis ponendi à creatura, quæ æquet indignitatem offensæ. redibuntq; argumenta supra facta pro nostra sententia.

Hoc ipsum sic aliter proponitur: Sicut in principijs ipsius Ripalda, potest DEVS obligare potestatem suam moralem ordinariam, illâq; se abdi- 199.
care, retentâ potestate absolutâ; cur non poterit retento dominio absoluto, ius per peccatum acquisitum obligare, eoq; se spoliare? quo casu, quæro: vel potest Deus hanc conditionatam formare; Esset æquale hoc opus, si non à seruo proficisceretur; vel non potest illam formare? Si nō potest, cur non? & quid illud videt in actione illa inæquale ad offensæ grauitatem, & quidem independenter ab incursione seruitutis? ex quo inferetur, quòd illa impossibilitas satisfaciendi, non oriatur ex seruitute. Si potest; quomodo illud æquale, nō deijciet ipsam suppositionem seruitutis? sicut enim ex eo contrahitur 200.
debitum, quia non redditur tantùm, quantùm acceptum est, redditioque illa destruit suppositionem debitoris, quia illa suppositio oritur, ex non datione Tanti: ergo etiam destrueretur suppositio seruitutis, quæ ideò perseuerat, quia non redditur tantùm. & sicut ex eo, quòd reddat qui debet, non deijcitur æqualitas redditionis, immo aufertur suppositio debitoris; ita & auferetur suppositio serui, si reddatur hoc, quod, quia non reddebatur, erat seruus. Et certè, pone per impossibile, creaturam esse seruam peccati, ponere tamen æquè dignam satisfactionem atq; est Theandrica, auferetur hoc ipso suppositio serui-

 tutis;

201. tutis; ergo etiam si ponatur æquale offensæ, auferetur suppositio seruitutis. Adde, quod pro causali afferri potest, cur duret illa seruitus? quia non est positum æquale; ergo si ponatur in se æquale, hoc ipso auferetur suppositio seruitutis peccati.

PROBATUR II. Tum quia non deducit Ripalda, prædictã impossibilitatem satisfactionis ex dominio Dei alto: ergo nec potest deducere ex dominio acquisito, titulo peccati. Antecedens probatur. Quia non apparet, vbi hoc doceat Ripalda. deinde, quia vi huius doctrinæ sequeretur, quòd etiam satisfactio à Christo posita, non sit æqualis offensæ mortali,
202. quia & hæc à DEO alio titulo exigi posset. Tum quia vi huius doctrinæ sequitur, quòd pro alieno mortali possit creatura satisfacere; quia hoc quod illam impediret ne satisfaciat, est ratio serui; (si enim non est ratio serui, ergo non vniuersalis redditur ratio, cur pro mortali non possit satisfacere creatura) supponitur autem illa altera creatura Sancta: adeoque non incurrisse titulum ne possit satisfacere pro mortali. Tum quia hoc ius, vel acquireret DEVS respectu operum in peccato faciendorum, vel respectu operum post peccatum faciendorum? si respectu operum in peccato faciendorum: ergo & acqui-
203. rit ius Deus, & non acquirit; acquirit, vt supponitur; non acquirit autem, quia ius nõ potest habere in nihil, in nihil autem haberet tunc ius DEVS, quia peccator, manens peccator, nullum potest satisfactiuum opus DEO præstare; & sicut annihilato homine, non habet Deus ius ad operationes illius hominis, ita & dum peccator manet peccator, non habet DEVS ius ad operationes illius satisfactiuas, cùm illæ in statu mortalis peccati, nullæ haberi possunt. Si autem acquirit ius ad operationes transacto peccato ponendas; illas non exiget DEVS titulo seruitutis. verè enim per gratiam transfertur homo in libertatem filiorum DEI. iuxta illud Pauli; *In libertate, quâ Christus nos liberauit state, & nolite iterum iugo seruitutis subijci*, ad Galat. 5 videturque hoc 204.
ipso, quia remittitur peccatum, remitti seruitus ex peccato: ergo & remitti titulus, ne opera illa sint satisfactiua. ergo saltem tunc ponit ille homo, tam dignum opus bonũ, quàm indignum est peccatum, quod tamen non docetur communiter.

PROBATUR III. Quia SS. Patres pro ratione, Cur pura creatura, non possit satisfacere pro peccato, nõ reddunt; quia peccatrix est, sed quia creatura est, quia DEVS nonnisi satisfacere potest. &c. videatur supra citatus Augustinus & Basilius. habet similia Leo serm. 1. 4. 10. de Natiuita- 205.
te. *Si non esset Deus, non afferret remedium.* Fulgentius de Incarnatione & Gratia, c. 4. *Nullatenus natura humana ad auferendum peccatum mundi sufficiens atq; idonea foret, nisi vnione Verbi.* & lib. 2. ad Trasimundum cap. 2. *Sed hoc*, inquit, *nunquid posset homo per solum hominem, aut in solo quolibet homine reperire? nullo modo.* Eucherius hom. 2. de Paschate. *Absoluere*, inquit *Creaturam, creatura non poterat.* Anselmus lib de Reparatione generis humani c. 2. *Nec illa* (supple natura humana) *nec quicquid DEVS non est, poterat pro hoc satisfacere.* Ex quibus infertur, quòd recurrere ad seruitutem peccati, non sit recurrere ad ra- 206.
tionem à SS. Patribus prædoctam.

CONFIRMATUR. Quia si nihil obsit, impossibilitatem satisfaciendi pro offensa, debemus reuocare in aliquid essentiale creaturæ, quale est ipsum prædicatum creaturæ. quod probatur. Quia sic fundata impossibilitas satisfaciendi attollit dignitatem DEI, supponiturque, quòd hæc eleuatio dignitatis diuinæ non implicet: iam autem recurrere ad seruitutem peccati, non est fundare impossibilitatẽ satisfactionis, in aliquo essentiali creaturæ; nam ipsum peccare non est de essentia creaturæ.

OBIJCIT I. Ripalda. Peccator dicitur seruus peccati, venditus pecca-

cato.

207. cato, dicitur in ſeruitutem redactus, dicitur redemptus à peccato.

RESPONDETUR, Haberi quidē phraſes Patrum quæ docent ſeruos nos fieri peccati, ratioq́; redditur in ſcriptura; quia à quo, quis vincitur, huius etiam ſeruus fit, iam autē peccando, à peccato vincimur, conſequenter peccato reddimur ſerui. Sed nō habetur, quòd peccato efficiamur ſerui Dei. Unde illud Scripturæ: Et dixiſti non ſeruiam, ipſe quoq́; Ripalda citans Anſelmū, Auguſtinum, Origenem, aduertit, quòd peccando homo animam ſuam Diabolo & creaturis vendat; ſed quòd, per hoc reddatur ſeruus DEI, non habetur in
208. ſcriptura, niſi trahere velis parabolicam aliquam locutionem, quæ ſola non euincit contra alias manifeſtas phraſes afferentes nos reddi ſeruos peccati. Sed quidquid ſit de hoc. Cōcedo, peccato, reddi hominem nouo titulo ſeruum Dei. Concedo quòd ipſa ſeruitus poſſit, vt ita dicam, eſſe inchoáta ratio, cur pura Creatura nō poſſit pro mortali ſatisfacere? ſed nego quod ſit ratio vltima, & oſtenſiua, ipſum illud, quod offertur, etiam independenter à ſeruitute eſſe quid inæquale, Quòd autem hæc non ſit vltima ratio, oſtendit vel ipſe interrogationum legitimè formabiliū proceſſus. quæro enim, cur pro mortali
209. non poſſit ſatisfacere pura creatura? (ſuppono interim proprio.) Reſpondebis, quia euadit ſerua peccati. quæro hoc ipſum, quod tradit illa creatura ſerua peccati, eſtne æquale, ſi non procederet à ſeruo? & hîc iam non poterit recurri ad ſeruitutem.

INSTABIS ex Ripalda. Ius quod contingit diabolo & creaturis ex hac venditione, quâ ſe peccator illis vendit, non contingit abſq; libertate Dei. ergo acquirit tunc ius DEUS, tanquam ſupremus Dominus.

RESPONDETUR. Quòd quantumuis peccatum contingat, non abſque libertate Dei, potiùs tamen tunc lucratur diabolus quàm Deus, quomodo ergo tunc acquirit ius Deus? ſed conceſſo etiam, quòd tunc acquirat ius Deus, quærere reſtat an illud 210.
quod offert eſſet æquale peccato, in vi ſatisfactiua, ſi nō offerretur ab eo, in quem tale ius nouum acquiſiuit DEUS?

OBIJCIT II. idem. DEUS ratione peccati acquirit in omnia peccatoris obſequia ius, quo poſſit exigere, & peccator teneatur præſtare: ergo ratione peccati Deus conſtituitur Dominus. Antecedens probatur. Tum quia Deus titulo peccati poteſt obligare peccatorem ad patiendum pœnas æternas, ergo & ad reddenda obſequia, poteſt enim pœna ad arbitrium Iudicis in obſequium reipub. conuerti. Tum quia iure gentium homo 211.
captus, efficitur ſeruus victoris. Tum quia Chriſtus Dominus titulo redemptoris, acquirit ius in omnia noſtra opera: ergo & Deus titulo commiſſi peccati. Tum quia Deus ratione peccati poteſt hominem conſtituere ſeruum aliûs, ergo & ſuum.

RESPONDETUR, imprimis concedendo totum. ſed quærere reſtat, an id, quod offertur ſit æquale, demptâ conditione ſeruitutis? Deinde conſequenter ad dicta ſupra, negatur Deum acquirere tunc ius in illa opera, quia acquireret ius in nihil, vt dictum ſupra. è contra, acquiſitio iuris ad affligendum pœnis, non eſt acquiſitio iuris in nihil; ſicut & tradi- 212.
tio peccatoris in ſeruum homini, nō eſſet traditio ad nihil; quia ille ſtante peccato poſſet exercere actiones, per ordinem ad illum alium hominem; cùm nō poſſit exercere actiones ſatisfactiuas in peccato. Negatur item, quòd Deus peccato vincat hominem, ſed vincit illum diabolus vel creatura alia. Illud quod affertur de Chriſto, diſparitatem duplicem habet. imprimis, cùm ſuppoſitio Redemptoris ferat ſecum titulum capitis, influentis eſſe gratiæ, gratia autē affert titulum ad operationes gratioſas hoc ipſo poterit Redemptor acquirere ius, vi redemptionis, in actiones illas; vi autem peccati, Eſſe illud

213. illud gratiosum, & operationes gratiosè satisfactiuæ amittuntur, adeoq; redditur illud ius nullum, seu in nihil. deinde, quia cùm redemptio illa ponatur actionibus Theandricis inuoluentibus dignitatem Personæ diuinæ; hic ipse titulus sufficiens est, vt se illi creatura subdat cum suis obsequijs. iam autem ex dictis, peccatum non efficit seruum Dei, adeoq; non affert titulum illius obligationis.

OBIJCITUR III. Satisfactio æqualis debet liberare creaturam à seruitute, quam contraheret per peccatum; at pura creatura, nullis obsequijs id potest præstare, quia potest Deus talia obsequia exigere infinita,
214. multitudine, duratione &c. nam potest õnia possibilia obsequia exigere.

RESPONDETUR, concesso hoc toto, quærere restat, si hoc titulo hæc obsequia non exigerentur, essentné æqualia, illi seruituti auferendæ, quæreturq; vndenam ista inæqualitas oriatur? Et certè, pone per possibile vel impossibile, creaturam, quæ erat serua reddita peccato, assumi ad vnionem hypostaticam, hoc ipso actione suâ satisfactiuâ posset euadere ad ipsius tituli exstinctionē. si ergo aliunde non supponatur, quòd non possit creatura actiones ponere exstinctiuas suppositionis seruitutis, hoc ipso non probatur, quòd pro morta-
215. li offensa, satisfacere pura creatura non possit.

INSTABIS Potest deleri peccatũ manente iure Dei in satisfactionem offensæ.

RESPONDETUR: Concedo totum, quærere restabit, cur illud ius à creatura extingui non possit?

OBIJCITUR IV. Per statum gratiæ non extrahitur peccator ab omni seruitute peccati, sed à pura solùm seruitute; nam licet iustus non possit à Deo tractari vt purè seruus, cùm sit amicus & filius: potest tamen tractari vt seruus, & debitor obsequiorum ratione peccati.

RESPONDETUR, etiam hoc cõcesso restat quærere; Si tali titulo nõ exigerentur hæc opera, essentné satisfactiua? deinde si dicatur à certa- 216.
nos nõnisi seruitute liberari per gratiam, non accipientur phrases Patrũ vt sonant, quæ sine addito enunciant per gratiam nos liberari.

OBIJCITUR V. Hanc ipsam esse rationem quâ vtitur S. Anselmus libro 1. Cur Deus homo c. 5.

RESPONDETUR, S. Anselmus hoc tantùm dicit, quòd, si creatura fuisset à creatura redempta, euasisset redemptricis creaturæ serua. si illius serua, non æquè digna vt ante, quia ante erat serua Dei, nunc foret serua etiam illius Creaturæ redemptricis. sed inde non sequitur, vltimam rationē, quare pura creatura pro mor- 217.
tali satisfacere non possit, esse, quia est serua.

PUNCTUM DIFFICULTATIS IV.

Deduciturné id rectè ex eo, quia mortale reddit indignum quâlibet amicitiâ DEI.

PErez in manuscriptis de proposita quæstione sic discurrit. Sumpto quocunq; actu bono, v. g. dilectione Dei super omnia, aut attritione, maior est indignitas & demeritũ peccati mortalis, quàm meritum & dignitas contritionis; quia quodlibet pecca- 218.
tum mortale constituit peccatorem indignum quâlibet amicitiâ DEI, & dignum amissione cuiusuis gratiæ & beatitudinis: nullus autem actus puræ creaturæ constituit operantem dignum quâlibet amicitiâ Dei, & consecutione cuiusuis gratiæ & beatitudinis; iam autem vt dignitas actûs puræ creaturæ, æqualis esset indignitati peccati mortalis, necesse erat in tanta gratia & gloria, hominem constitui per contritionem, quàm indignus constituitur per mortale, quod non conuenit vlli actui puræ creaturæ, quia tali actui sufficiet recompensatio per determinatum gradum gratiæ & gloriæ.

DICEN-

219. DICENDUM est. Non rectè id exinde deduci.

PROBATUR Examine fundamẽti allati. Sit lux solaris vel candelæ, priuatio illius lucis faciet tenebras, quæ tenebræ expellunt omnem possibilem lucem, eiq; opponuntur: tamen si ponatur lux determinatam nonnisi illuminationem afferens, sufficienter tollentur omnes illæ tenebræ; & quòd determinatam illuminationem afferat illa lux, non obest quominus expellat omnes tenebras; ergo etiam quantumuis poneretur, quòd peccatum reddat indignum omni possibili gradu gratiæ & gloriæ, si ponatur vnus actus gratiosus

220. merens determinatum gradum gratiæ & gloriæ, quamuis ille actus non afferat omnem possibilem gradum gratiæ & gloriæ, erit adhuc sufficienter ablatiuus totius illius demeriti. Forma imaginariam similitudinem. Sit demeritum odij sicut tenebræ, sit meritum, sicut determinata lux, extinctio candelæ sit peccatum, reaccensio candelæ sit amor, v. g. Cùm iam meritum transeat in cõditionem candelæ accensæ, & priuatio lucis in demeritum omnis possibilis gradûs gratiæ & gloriæ, verè reaccensio candelæ erit sufficienter expulsiua quarumcunq; tenebrarũ. Cuius vtriusq; ratio resoluitur in hoc principium.

221. Quia ad hoc, vt auferatur negatiua vniuersalis, nõ est necesse ponere omnia positiua particularia, sed sufficit positio vnius, vt ostendit inductio. Quod ipsum probatur. Quia vniuersalis cõstituitur per particulam *Et*, cuicunq; applicabilem; aut potiùs per particulam neq;, vt magis directè de negatiua loquamur, huius enim propositionis, nullâ gratiâ est dignus peccator, est hic sensus; neque hac est dignus, neq; hac, neq; hac insuper. vel si vis, explica id per particulam *Et*, ergo cùm destruetur hoc totalisatiuum, & constitutiuum vniuersalitatis, ly scilicet *Neq*, per positionẽ vel vnius, cui iam illud *Neq*, applicari nõ poterit, hoc ipso ruet illa vniuersalis, ruente illo constitutiuo, vniuersalisatiuo, totalisatiuo. Tum quia ex vi hu- 222.
ius sententiæ, ex eo pura creatura nõ potest satisfacere pro mortali, quia vi mortalìs reddit se peccator indignum quâcunq; gratiâ possibili; actu autem bono non reddit se dignum, nisi aliquâ gratiâ DEI. sed hoc non probat, pro mortali non posse à pura creatura satisfieri, quia tunc fit satisfactio pro mortali à pura creatura, quando à pura creatura ponitur contradictorium ei, quod est esse indignũ quâcunq; gratiâ possibili. Contradictoriæ enim natura est, oppositam tollere, aliàs idem esset, & non esset; nec habebit iam vires resistendi, asserendiq; se suæ morali durationi, si 223.
cõtradictoria sui ponatur. sed quamuis creatura non reddat se dignam quâcunq; possibili gratiâ, sed nonnisi aliquâ gratiâ Dei, ponit contradictoriam. quod probatur; quia vi peccati sequitur verificatio huius vniuersalis. Non est dignus quâcunq; gratiâ possibili: sed potest creatura pura ponere contradictoriam hanc; Est dignus aliquâ gratiâ Dei; dicit enim Perez, quòd pura creatura possit ponere actum, merentem determinatum gradum gratiæ; ergo potest ponere creatura contradictoriam illi propositioni. Tum quia, si quæratur quid sit hominem peccato mortali reddi indignũ quâcunq; gratiâ possi- 224.
bili? nihil aliud in re erit, quàm peccatorem habuisse aliquam gratiam, illam amisisse, nec recuperâsse. quid enim hoc in re aliud est? sed hoc vt auferatur, non est necesse reddi dignum quâcunq; gratiâ possibili, sed sufficit reddi dignum aliquâ. ergo quamuis pura creatura actione bonâ non se ponat dignam quâcunq; gratiâ possibili, adhuc sufficienter auferetur peccatum. Minor probatur, quia nullum est prædicatum in prædicta indignitate, quod nõ auferatur, si pura creatura digna euadat determinato gradu gratiæ; nam prædicato *Habuisse*, opponet se *habere actuale*: prædicato *amisisse*, opponet se, recuperâsse

225. perâsse determinatum gradum gratiæ: prædicato Non recuperâsse opponet se prædicatum recuperâsse æqualem, vt supponitur, gradum gratiæ. Et certè, si creatura ponens se dignã aliquâ determinatâ gratiâ possibili, quamuis nõ se ponat dignã omni, si inquam non sufficienter auferret esse indignam quâcunq; gratiâ possibili, exigeretur maior recompensa, quàm fuerit damnum; quia damnum erat nonnisi determinati gradus gratiæ, & in recompensa exigeretur dignitas ad omnẽ possibilem gratiam. Quanquam dicere etiam posset quis, quòd pura creatura actione bonâ supernaturali, ponat se dignam quâ-
226. cunq; gratiâ possibili, licet indeterminatè sumptâ, modò illa sit æqualis præhabitæ; hoc ipso enim non esset æqualis, si illâ dignus nõ foret. Quodsi redditur eo sensu peccator dignus quacunq; gratiâ possibili, non apparet quid tunc deerit ad condignã satisfactionem, stando in terminis Perez. Tum quia quamuis pura creatura opere bono non possit mereri omnem possibilem gradum gratiæ & gloriæ; meretur tamen de condigno determinatum gratiæ & gloriæ. ergo etiam quamuis creatura opere bono nõ sit digna omni possibili gradu gratiæ & gloriæ, sed nonnisi determinato gradu adhuc sufficienter
227. satisfaciet. Tum quia hoc, quod est hominem, peccato mortali reddi indignum quâcunque gratiâ possiblli, duo dicit; imprimis negationem omnium gratiarum; deinde, quòd illa sequatur ad peccatum perpetratum. Positione vnius gratiæ, auferetur quidem totalitas negationis omnium gratiarum, vt dictum supra; sed non auferentur particulares negationes, quæ durant, & præfuerunt etiã tunc, quando ante peccatum supponebatur gratia in peccatore; nam etiam positâ gratiâ sunt negationes infinitæ gratiarum in iusto. quòd autem non auferantur istæ negationes gratiarum, cum peccator iustificatur, ratio est: quia negationes auferri nõ possunt nisi per esse; quia autem esse 228. determinatæ gratiæ, non est esse reliquarum, ideò nec aufert residuas negationes reliquarum gratiarum; licet hoc quod est nõ habere reliquas possibiles gratias, non sit peccaminosum, cùm habere omnes sit impossibile; si autem non habere gratias omnes nõ est peccaminosũ, quamuis conuersus, non sit dignus omni gratiâ, non hoc ipso constituetur in statu peccati. Tota ergo difficultas restabit de ipsa indignitate, an scilicet in pœnam sint illæ negationes. quia autem positâ vnâ gratiâ (quam determinatam posse respondere v. g. actui bono amoris, supponit Perez) iam non erunt illæ negationes in pœnam, 229. nec oberunt, quominus se restituat tunc peccator in statum gratiæ Ex quo conficitur tale argumẽtum. Potest pura creatura actione suâ bonâ, reddere se dignam determinato gradu gratiæ, negatioq; dignitatis aliorum graduum, non erit illi peccaminosa. ergo, quamuis peccator, actione suâ bonâ, non se reddat dignum omni possibili gratiâ, adhuc sufficienter satisfaciet, & restituet se in pristinum; quia in quo se non restituerit, hoc iam illi non potest imputari ad offensam. Tum quia indubiè condonatio diuina aufert offensam, neq; tamen facit dignum omni possibili gratiâ & gloriâ: ergo nec satisfactio 230. id facere debet, nam ad satisfaciendum sufficit præstare hoc, quod præstat condonatio.

PROBATUR II. Tum quia alia est formalitas præcisa offensæ, & alia indigni gratiâ quâcunque possibili; quia etiam in creatis cõdistinguntur hæc. nam priùs est offendi, postea sequitur vt sit indignus donis gratuitis. quæro ergo de prima illa formalitate, estné in potestate puræ creaturæ etiam gratiâ Dei adiutæ, auferre illam, vel non? si est? ergo non affers rationem, cur à pura creatura non possit fieri satis, quæ quæritur. Si non est: quæ huius ratio? nõ enim iam recurrere poteris ad esse indignum

231. gnum quâcunq; gratiâ, quia hoc est posterius. Tum quia quamuis pura creatura, non possit se, actione bonâ, reddere dignam quâcunque gratiâ possibili; vel potest adhuc se, actione suâ ex gratiâ profectâ, reddere dignam determinatâ aliquâ gratiâ Dei, vel non potest? si non potest, quare? & hoc potiùs erit ratio, cur non possit pro mortali pura creatura satisfacere; allataq; ratio manca erit, quia non poterit recurri, quòd se indignũ reddiderit quâcunq; gratiâ possibili; quia non quæritur de dignitate ad quamcunq; gratiam possibilem, sed de dignitate ad hanc. Si potest: ergo

232. poterit & satisfacere pro mortali; quia quando homo, gratiâ adiutus, potest auferre à se mortale, potest etiam facere, vt non reddatur sibi Deus offensus; quia ratio offensæ fundatur in illo mortali. Si autem potest homo gratiâ Dei adiutus mereri determinatum gratiæ gradum, potest à se auferre mortale. Quia gratia in principijs Perez, ita est sublatiua mortalis, vt ne diuinitus quidem possit stare cum peccato. Tum quia probari deberet, quòd debeat peccator in tanta dignitate constitui satisfactione, in quanta fuit indignitate constitutus per peccatum; cur non enim sufficeret ad satisfactionem, in tanta dignitate constitui, quãtam ha-

233. buit ante peccatum? quærereq; restabit, cur id non possit fieri? præcipuè cùm peccator in principijs Perez, possit adipisci determinatũ gradum gratiæ.

PROBATUR III. Principio Negatiuo. Non implicat contradictionem, vt sit æqualis dignitas contritionis, quanta est indignitas peccati.

RESPONDEBIS. Implicare: quia contritio reddit dignum nonnisi determinato gradu gratiæ.

CONTRA: Non implicat contradictionem, vt quamuis contritio non reddat dignũ, quâlibet amicitiâ Dei, adhuc illa sit condigna satisfactio; cùm etiam peccatum, vt dixi, non reddat dignum quocunq; odio Dei, sed maiori odio reddit dignum, v. g. 234.
Christicidium, quàm furtum Imperialis, cur ergo non æquabuntur inter se illa cõtritio & illud peccatum? cùm nec peccatum reddat dignum nisi determinato odio; sicut & contritio reddit dignũ determinatâ gratiâ. Non implicat item, vt quamuis contritio non reddat dignum omni gratiâ, reddente tamen peccato indignum peccatorẽ quâcunq; gratiâ, non implicat inquam haberi condignam satisfactionem, modò constituat se peccator in tali statu, qualem habuit ante peccatum, quando potiebatur determinato nonnisi gradu gratiæ.

CONFIRMATUR. Odium quo 235.
creatura odit aliam creaturam rationalem, vel reddit odientem indignũ quâlibet amicitia DEI, vel non reddit? si non reddit, nec peccatũ reddit. Si reddit, redibit argumentum negatiuum. Quamuis odium, quo odit creatura creaturam, reddat illam indignam quâcunque amicitiâ illius creaturæ, non implicat contradictionem, vt satisfactionem faciat saltem per actum intensiorem, extensiorem &c. ergo, & per ordinem ad Deum, non implicabit id fieri.

OBIJCITUR I. Argumentum allatum in explicatione.

RESPONDETUR. Quamuis homo, actu bono amoris post peccatum 236.
elicito, non reddatur dignus quâcunque amicitiâ Dei, sufficit quòd non reddatur indignus omni. & hæc responsio erit conformis dictis in prima probatione. Deinde, cùm non implicet esse meritum determinati gradûs gratiæ, hoc ipso erit condigna satisfactio, vt dictum in secunda probatione. Deniq; non implicat contradictionem esse illud satisfactionẽ sufficientem, quod nõ reddit dignum omni possibili gradu gratiæ, vt dictum probatione tertiâ.

OBIJCITUR II. Peccatum mortale, est recessus efficax perfectus & culpabilis, à Deo vt vltimò fine; nullus autem actus puræ creaturæ, est

accessus

237. accessus efficax, perfectus, voluntarius ad DEVM. Porrò accedere nos ad Deum hoc modo, est re vel iure possidere Deum per visionem beatificã, & possideri nos à DEO per amorem, quo illum super omnia diligamus; at ad vtramq; possessionem tam actiuam, quàm passiuam, acquiritur nobis ius per gratiam habitualem. Ex definitione accessûs constat, quid sit recessus positiuus? erit enim, malitia contraria, & destructiua talis accessûs; cùm ergo possibile sit cadere nos actu omni possessione tam actiuâ, quàm passiuâ diuinitatis, & perpetrare culpam cõtrariam omni eius possessioni, qualis culpa mortalis; pe-
238. tet efficacem, culpabilem & perfectũ recessum à Deo nos posse incurrere per peccatum mortale; at penitus est impossibile, vt acquiramus omnem possessionem Deitatis possibilem, diuinitas enim semper est magis & magis participabilis à creatura per amorem & visionem. ergo accessus ad Deum per actum bonum, non potest esse tam perfectus, quàm malus recessus per mortale.

RESPONDETUR hoc argumenmentum multùm probare, probaret enim, quòd etiam cùm Deus dimittit culpam, & euadit homo iustificatus, quòd adhuc maneat illi offensus Deus; quia eo casu adhuc non est di-
239. gnus omni possibili gradu gratiæ & gloriæ. Rursus probatur argumento, quòd actus amoris supernaturalis, sit sufficiens satisfactio pro mortali; quia ille actus est perfectus accessus ad Deum, accedere enim perfectè ad Deum est re vel iure possidere Deum per visionem, & possideri nos à Deo per amorem; hoc autem habetur, si quis peccator amet Deum, quia vi actûs amoris supernaturalis super omnia, acquirit ius determinatum ad visionem, adeoq; saltem æquale præterito, quia etiam præteritũ ius erat nonnisi ad determinatum gradum visionis. Rursus etiam per mortale potest esse recessus maior, perfectior, voluntarior, neq; enim voluntarium illud est infinitum, & tamen hoc non 240.
obstat, quominus sit ille perfectus recessus. ergo nec amori obstabit, quominus sit perfectus accessus, quamuis possit dari perfectior. Deniq; non est necesse recessum & accessum æquiparari; quia recessus à DEO est malum, si malum incurritur totum ex singulis defectibus; accessus autem est bonum, & quia vnus accessus non est alter accessus, ideò non habetur Totum accessûs; sed inde non sequitur vlla inæqualitas satisfactionis, si se reddat pura creatura dignã vno determinato gradu gratiæ: quia ad æqualitatem satisfactionis, sufficit, ponere se in tali statu, in quali fuit, cùm non erat offensa, & tamen tunc 241.
non habebatur ius, nisi ad determinatum gradum gratiæ. Directè dici potest, quòd accessus ille non sit perfectus perfectione, quâ in ratione accessûs dari non possit maior; sed negando, quòd non sit perfectus perfectione, quæ constituat in tali saltem gradu, qui habebatur, quando nondum erat suppositio offensæ. Item dici potest. Quamuis pura creatura non accedat amore ad omnem possibilem gradum gratiæ & gloriæ, sufficit, vt accedat ad aliquem vt dictũ supra. Deniq; dici potest, concedendo totum, & subinferendo: quòd nõ implicet, vt sit satisfactio sufficiens, 242.
quamuis homo non se dignum reddat omni possibili gratiã, nec ponat omnem possibilem accessum.

OBIJCITUR III. Ille quem itaquis offendit, vt sit dignus, quem iniuriâ & odio prosequatur offensus, iustè spoliat offensorem omni amicitiæ iure; æquissimum enim est, non tractari vt amicum eum, qui voluntariè elegit esse inimicus; at peccatum mortale est offensa Dei dignissimi amore; ergo est dignus peccator, quem DEVS spoliet omni iure amicitiæ. Quòd verò actus aliquis & obsequium constituat aliquem dignum amicitiã alterius, non sufficit vt is, in cuius gratiam obsequium exhiberet, constituatur debitor omnis amicitiæ RESPON-

242. RESPONDETVR hoc argumento probari, quòd etiam pro creata offensa, non fiat satis; quia etiam creata satisfactio non constituit offensum debitorem omnis amicitiæ. Quodsi dicas sufficere ad creatã satisfactionem, vt offensus constituatur debitor alicuius amicitiæ, idem in præsenti etiam à nobis, secundũ dicta superiùs vsurpabitur.

PVNCTVM DIFFICVLTATIS V.

Deduciturné id benè ex periculo facilis offensæ?

243. RAtionem cur sit impossibile, vt pura creatura pro mortali offensa, possit condignè satisfacere: sic proponit Lugo.

Impossibilitas hæc prouenit ex magnitudinè huius offensæ, quæ licet sit finita, tanti tamen ponderis est, vt pariat hanc impotentiam. nã sicut, cùm sit culpa finita, parit tamẽ indignitatem, quæ meretur pænam infinitàm secundum durationem, eò quòd illa pæna necessaria sit secundũ rectam gubernationem, ad arcendũ homines à tanta culpa; sic etiam, licet sit offensa finita, postulat tamen condignè non aboleri per satisfactionem finitàm: alioquin si scirent ho-
244. mines, DEVM condigne placari posse per nostra obsequia, & offensam omnino extingui, faciliùs auderent DEVM offendere. Et sicut pẽsatã grauitate culpæ & procliuitate ad peccandum, condignè statuta est pæna æterna, quia minor pæna non sufficeret ad continendum homines; sic pensatã grauitate huius offensæ, & hominum leuitate, sequitur nulla hominis obsequia admittẽda pro cõdigna satisfactione, exceptis obsequiis Christi; qui sicut poterat condignè satisfacere pro pœna æterna peccato debita, idq; propter infinitam satisfactionem superantem demerita peccati; sic licet peccati offensa exigat non posse deleri nostris obsequijs de condigno, poterit deleri obse- 245.
quijs Christi.

DICENDVM est. *Non rectè exinde deduci, quòd à pura creatura condignè non possit fieri satis pro mortali.*

PROBATVR I. Et assumitur hoc principium. Potest non adesse periculum facilis offensæ, etiam posito quòd acceptetur satisfactio posita à pura creatura. ex hoc medio sic formatur argumentum. Ex hac sententia sequitur, quòd si non adesset periculum facilis offensæ, poni posset satisfactio pro mortali à pura etiam creatura. hoc autem dici non potest; quia esset possibilis status, in quo pura creatura posset cõdignè satisfacere DEO pro pecccatis; & tamen vni- 246.
uersales locutiones Patrum significant, quòd à pura creatura pro mortali non possit fieri condigna satisfactio. Quòd autem possibilis esset talis status, sic probatur. Tum quia videt DEVS, per scientiam mediam, seriem intellectualium creaturarum talem, quæ nõ esset abusura facili acceptatione satisfactionum creatarum. rursus, possibilis est status, in quo peccaret creatura, eliceretq; actus satisfactiuos, & post illos elicitos, instaret finis mundi; vel quòd, illæ creaturæ satisfacientes, ponerentur tunc in termino; posset ergo tunc creatura talis dicere; condigna est mea satisfactio, quia non est periculũ 247.
tuæ offensæ: nemo enim in termino te offendit. Tum quia, vel possibilis est gratiâ efficax, quæ præstet, ne, ex acceptatione creatarum satisfactionum, oriatur facilitas peccandi, vel non possibilis? Si possibilis, ergo & satisfactio puræ creaturæ possibilis tunc erit; quia ratio illam impossibilitans, nempe periculum facilis offensæ, iam tunc non daretur. Si autem est impossibilis talis gratia: da illius implicãtiam. & si DEO efficaciter saluare volenti nullum humanum resistere potest arbitrium, cur DEO præcauenti suâ gratiâ periculum facilis offensæ, resisteretur? Tum quia sequeretur, quòd, si nescirent homines

248. nes non acceptari satisfactionem creatam, illorum satisfactio foret condigna; quia si id nescirent, non adesset facilis offensæ periculum. Tum quia non impedit Devm, quominus nolit sciri esse misericors, quamuis adsit periculum facilis offensæ; eò quòd misericordia superexaltet iudicium. nec impedit quominus decernat Incarnationem, quamuis id quoad aliquid offerat periculum facilis offensæ, eò quòd dicere possint homines; Abunde est pro nobis satisfactum, & impetratæ gratiæ etiam post peccatum dandæ. ergo etiam non impediet Devm, quominus acceptet creatam satisfactionem, quamuis ad-
249. sit periculum facilis offensæ; eò quòd aliunde huic periculo obuiari possit. Tum quia non esset periculum offensæ, si Devs decerneret & reuelaret se quemcunq; peccatorem extemplò damnaturum, vel si reuelaret, se nulli daturum gratiam efficacem post mortale, nisi qui simul ab illo confirmetur in gratia, non reuelando, cui id sit facturus. Tum quia saltem non esset periculum facilis offensæ, casu quo non posset satisfacere nisi creatura, quæ sit caput cæterarum, idq; habens gratiam tantam, quæ nulli creaturæ sit dabilis, quæ non esset caput, &c. &c. Et tamen vniuersalis est phrasis Patrum, quòd impossibilis sit
250. satisfactio puræ creaturæ pro mortali.

RESPONDEBIS, quòd istæ instãtiæ ostendunt quidem posse tolli tũc periculum facilis offensæ; sed non ostendunt æquè tolli, atq; cùm scitur, non acceptari pro mortali satisfactionem, nisi positam à Persona increata.

CONTRA, quia iam hac responsione conceditur, tolli periculum offensæ facilis, positâ satisfactione creatâ, quamuis non ita perfectè, atque dùm tollitur nonnisi positione satisfactionis increatæ. ergo vlteriùs non simpliciter necessaria est ad cõdignitatem satisfactionis satisfactiò increata, sed tãtùm ad meliùs esse; hoc est ad perfectiùs tollendum periculũ offensæ facilis, licet illud amoliatur etiam satisfactio creata. Addo. magis 251.
sublatum fuisset periculum facilis offensæ, si nec decreta fuisset Incarnatio, aut non applicata pro lapsis; quia tunc cogitâssent peccaturi, quòd nullum iam superesset remedium; & tamen, hoc non obstante, Devs incarnatus condignè satisfecit. ergo apparet, condignam satisfactionem metiendam non esse, ex præcisa amolitione periculi facilis offensæ.

PROBATVR II. Tum quia nullus Doctorum, vel Scholasticorum impossibilitatem satisfactionis in periculum facilis offensæ reiecit. erit ergo nouitas in Theologia. Cyprianus Serm. de Passione Domini, dicit 252.
facilitatem veniæ laxare habenas peccatis, quod & nos concedimus; certè tamen Cyprianus exinde non intulit impossibilitatem satisfactionis. Et S. Bernardus aggrauat peccata, pro quibus Dominum Iesvm & quidem ita oportuit vulnerari; sed nihil ait de periculo facilis offensæ, tanquam reddente impossibilem satisfactionem creatam. Nec certè apud Sanctos Patres vel Scholasticos, hæc propositio, Impossibilis est satisfactio creata, habet hunc sensum; nulla satisfactio creata tollit periculum facilis offensæ; sed semper intelligunt, dignitatem satisfacientis creaturæ, non esse æqualem placandæ 253.
excellentiæ diuinæ. Tum quia Devs non mouetur periculo facilis offensæ; quia ille qui habet in sua potestate, ne incurrat periculum, non potest moueri illo periculo, quis enim timet impendens malum, quod potest facere ne impendeat. Paritas etiam de ordinatione pœnæ æternæ non tenet; nam etiam hæc pœna, nõ esset irroganda, si non foret infinita offensa, vt dictum alibi. Tum quia restat quærere, an possit pura creatura ponere actionem tam gratam, quæ digna sit, ne Devs attendat ad periculum facilis offensæ, vel quæ faciat ne sit hoc periculum? Si non potest: cur non? & hoc potiùs erit responsio, cur

254. sio, cur pura creatura non possit facere satis pro mortali. Si potest: ergo opponis te Patribus vniuersaliter enuntiantibus, quòd pura creatura pro mortali condignè satisfacere nō possit.

PROBATVR III. Restaurando argumenta, quibus voluit solutionē prouidere Lugo.

I. ARGVMENTVM est; Sequitur ex hac ratione, impotentiam satisfaciendi, non prouenire, ex intrinseca inæqualitate offensæ cum satisfactione creata, sed ab extrinseca lege non acceptandi satisfactionem creatam, propter inconuenientiam facilis offensæ, quâ inconuenientiâ

255. cessante, cùm aliàs offensa sit finita; non videtur cur per obsequia finita satisfieri illi non possit? quod videtur esse contra sensum Patrum.

RESPONDET Lugo. Quòd satisfactio hæc non sit iustitialis, adeoq; non sistens in hoc, quod est reddere tantum, quantum abstulisti; sed eius ratio sistit in hoc, dare tantum, quantum sat est, vt offensus condignè placetur ab offensa priori; potest autem contingere, vt aliquis det tātum, quantum abstulit: & non det tantùm, quantum sat est, ne offensus sit in posterum rationabiliter indignatus. quia ad hoc secundum faciendum, pensanda est etiam quanti-

256. tas periculi, quod subit offensus ex facili placatione, quo periculo attento, taxatur satisfactio condigna, ita, vt illa sit intrinsecè inæqualis, quæ huic periculo non obuiat.

CONTRA I. Sunt instantiæ supra allatæ, quibus probatur tali periculo commodè obuiari posse, etiam creatâ satisfactione.

CONTRA II. Quia aliud est dicere, hoc non est æquale magnitudini offensæ, & simul non tollit periculum facilis offensæ; & aliud est dicere, hoc quidem est æquale magnitudini offensæ, sed non aufert periculum facilis offensæ. Alia hæc duo esse, probari potest: Imprimis; quia prouidere periculo offensæ, spectat ad prudentiam potiùs, quàm ad ex- 257.
cellentiam læsam, exigentia autem satisfactionis spectat, & exigitur directè, ab excellentia læsa. Rursus in humano conuictu ista duo sunt distincta, hinc interdum offensus post recepta plura obsequia dicere potest; Ego quidem agnosco illum fecisse plusquàm exigat mea offensa, sed agitur mihi de, *Quid dicent alij.* ergo apparet ista duo, esse distincta Quæro ergo, his distinctis, cur non possit finitæ offensæ DEI, creata satisfactio esse æqualis, in quantum sufficiens satisfactio non tollit periculum offensæ? & si dicas posse hoc fieri, oppones te Patribus, qui in ipsa satisfactionis æqualitate impossibilitatem 258.
agnouerunt; nec potes ad hoc recurrere, quia est periculum facilis offensæ, nam hoc aliud & distinctum caput est, & hic non nisi de priori quæritur.

CONTRA III. Concedo hanc satisfactionem non esse iustitialem, tamen nego cum Patribus, quòd creatura possit reddere tantùm DEO, quātùm abstulit, attendēdo ad rationem offensæ. Concedo quòd ad satisfactionem requiratur, dare tantùm quantùm sat est, vt offensus condignè placetur; sed quærere restat, cur id à pura creatura nō possit præstari? Concedo pensandam esse quantitatē periculi; sed quærere restat, cur pu- 259.
ra creatura præstare non possit, ne iam sit periculum offensæ, idq; positis suppositionibus raris & omnino extraordinarijs. Tum quia argumētum factum sic restauratur. Sublato hoc inconuenienti, quod est periculum facilis offensæ, vel potest satisfacere creatura vel non? Si non: ergo in periculum facilis offensæ, id referri non debet, cùm illo etiam ablato non sit satisfactio condigna. Si autē esset satisfactio condigna: ergo id refers solùm in decretum DEI, quod adiungis. Tum quia quòd DEVS decreuit non acceptare hanc satisfactionem, vel est ex vi præcisè decreti? ergo de se illa non est inæqualis. Si

260. non præcisè ex vi decreti; da repetitò quæsitam rationem, cur pura creatura non possit amoliri suâ satisfactione periculum offensæ, & cur pro illa satisfacere non possit?

II. ARGVMENTVM. Sufficienter tollitur periculum facilis offensæ, eò, quòd non possit pro illo satisfieri, nisi viribus gratiæ, quam dare, est nonnisi in potestate solius DEI.

RESPONDET Lugo. Tantam esse grauitatem Diuinæ offensæ, vt oporteat hominem illam apprehendere, tanquam sibi omnino incompensabilem, non solùm viribus naturæ, sed etiam gratiæ. Si enim apprehéderetur saltem viribus gratiæ com-
261. pensabilis, iam aliquo modo facilior redderetur offensa.

CONTRA quæro, quare sit tanta grauitas offensæ, vt debeat apprehédi incompésabilis etiam viribus gratiæ, & cur non sufficiat illam apprehendi, vt incompensabilem viribus solis naturæ? præcipuè autem, quia quando aliquis nõ potest aliquid proprijs viribus facere, hoc ipso debebit apprehendere illud sibi esse impossibile. Magis item vitaretur periculũ facilis offensæ sic, si decreta non fuisset Incarnatio; & tamen hac facilitate manente, est adhuc condigna satisfactio Theandrica: ergo & satisfactio ex gratia, condigna erit, quam-
262. uis non amoliatur omnipossibiliter periculum offensæ.

III. ARGVMENTVM est. De facto ex facilitate, quâ DEVS remittit peccata, sequuntur eadem & maiora inconuenientia, faciliùs enim homines peccant, eò quòd sciant facilè sibi à misericordia DEI relaxari culpas; & tamen hoc inconueniens nõ æstimatur de facto tantùm, vt debuerit impedire institutionem Sacramentorum, & alia remedia remittédi peccata.

RESPONDET Lugo, aliud esse, quid peccatum postulet per se, vt iuxta sui grauitaté vitetur, & aliud quid DEVS ex sua misericordia facere possit; qui sicut potest condonare pœnã, quæ rationabiliter exigitur ad terrẽ- 263.
dos peccatores, ita potest condonare culpam, licet ex hoc ipso faciliores reddantur homines ad peccandum.

CONTRA. Tum quia de hoc ipso quæritur, cur peccatum postulet iuxta sui grauitatem, ne attendatur ad quamcunq; satisfactionem humanã, cùm non postulet, ne ex misericordi condonatione facilitentur homines ad facilè peccandum? Tum quia potest DEVS culpam & pœnam remittere, ex misericordia, manente periculo facilis offensæ; cur etiam condignè placari à creatura non poterit, manente aliquo periculo offensæ? Tum quia ne DEVS miserãs attendat
ad periculum facilis offensæ, præstat 264.
hoc misericordia; ergo ne ad idem attendat, præstare poterit satisfactio creaturæ, si aliunde non sit inæqualis; vt non est inæqualis, quia eius inæqualitas deducitur ex periculo facilis offensæ.

PVNCTVM
DIFFICVLTATIS VI.

Deduciturné id benè, quia supponetur pars debiti remißa?

VAsquez disp: 2. cap: 5. & 6. ita discurrit. Illa satisfactio non est sufficiens & condigna, quæ compen-
sat nonnisi partem debiti, & de cæte- 265.
ro supponit condonationem; iam autem satisfactio pro mortali, semper supponit condonationem; supponit enim condonationem debiti, quod est carere auxilijs gratiæ; ergo illa satisfactio non est sufficiens.

DICENDVM est. *Exinde non rectè deduci impoßibilitatem satisfactionis ponendæ à pura creatura.*

PROBATVR I. Quia debitum illud carédi auxilijs gratiæ, quod cõdonari debere dicit Vasquez in omni satisfactione, vel pertinet ad culpam, vel pertinèt ad pœnam? si pertinet ad pœnam: Contra est. Tum quia sequitur, puram creaturam nonnisi pro pœna satisfacere non posse, quia ipsum

266. ipsum debitũ quod remittitur carẽdi auxilijs gratiæ, spectat ad pœnam. Tum quia, si hoc debitum spectat ad pœnam, ergo Vasquez non tangit propositum difficultatis: in qua quæritur, non de pœna sed de culpa. Tũ quia si hoc debitum est pœna, ergo ex principijs Vasquez sequitur, satisfacere pro culpa puram creaturam posse; quiâ in principijs Vasquez, pro toto residuo, condignè satisfacit, præter debitum carendi auxilijs gratiæ, inter residua autem est culpa. Si autem debitum illud carendi auxilijs gratiæ, spectat ad culpam? ergo antequam supponatur esse remissa culpa, supponitur remissa esse culpa. Se-
267. quela probatur, quia antequam supponatur elicitus esse actus satisfactiuus, non supponitur esse remissa culpa, cùm vi satisfactionis remitti deberet; & tamen ante illum actum satisfactiuum supponitur condonatũ esse debitum, carendi auxilijs gratiæ; quia antequam eliciatur actus satisfactionis, supponitur haberi gratia, tãquam principium ponendæ satisfactionis; consequenter, ante satisfactionem, erit remissio culpæ, quia remissiò debiti carendi auxilijs, quod debitum spectat ad culpam.

RESPONDERI posset, eodem instanti, quo remittitur hoc debitum, conferri gratiam remissiuam pecca-
268. ti: adeoq; non priùs remitti culpam, ante remissionem culpæ; sed si res sit de priori rationis, sicut priùs ratione est pars vna culpæ, & postea alia pars seu formalitas culpæ, sic poterit & prioritas rationis in ipsa remissione culpæ admitti.

CONTRA. Tum quia vi huius doctrinæ, etiam priùs tempore posset remitti culpa, antequam remittatur culpa; quia posset priùs tempore, remitti debitum carendi auxilijs, quod est culpa. Tum quia sequitur in principijs Vasquez, quòd dum priùs ratione remittitur culpa, stans in debito carendi auxilijs, iam aliæ formalitates non sint culpa: quia aliæ formalitates sunt iam compensabiles; & tamen ea quæ sunt culpa mortalis, 269.
dicunt Patres non posse à pura creatura compensari. Tum quia quòd hoc voluerit Vasquez, & quâ id probabilitate dixerit, ex doctrina eius colligi non potest.

Cæterùm videtur potiùs sentiendum, quòd debitum carendi auxilijs spectat ad pœnam, nam etiam macula peccati, reatùs &c. spectant ad pœnam. Et certè, si vel debitum illud deberet efficere culpam, vel culpa debitum: potiùs culpa efficeret debitũ; quod signũ est, illud debitũ habere rationem posterioris; & sicut prior est offensa regis denegatioq; munerũ regiorum est pœna, ita & in præsenti.

PROBATVR II. Quia sequeretur 270.
vi huius doctrinæ, etiam Christi satisfactionem non fuisse condignam pro nobis. Quod probatur. quia nõnisi partem debiti soluit. quod ipsũ probatur. est enim effectus misericordiæ, ipsa Incarnatio, est item effectus misericordiæ, quòd voluerit Deus Theandrica opera pro redemptione acceptare & decernere, ipsumq; peccatum incurrit debitum carendi redemptore. Neq; hoc erit in præiudicium ipsius dignitatis Personæ diuinæ; quia si mereretur peccatum ne possit Redemptor pro illo satisfacere, illud esset contra dignitatem Personæ; sec' si mereatur, ne de facto ponatur; & si potest peccator mereri 271.
sine præiudicio dignitatis Personæ diuinæ, ne sibi actu applicetur perseuerantia finalis, licet non mereatur, ne possit applicari, ita & in præsenti.

PROBATUR III. Possibile est aliquam puram creaturam non habere debitum carendi auxilijs gratiæ. Vel saltem possibile, vt formet Deus decretum, vt careat debito carendi; & iam non esset ratio cur illa satisfacere non posset, & quidem manens intra statum puræ creaturæ? quod tamen videntur negare Patres.

OBIJCITVR. Non minùs placet Dei amor, quàm displiceat peccatũ; ergo ille cæteroqui satisfactiuus erit.

RESPONDETVR. magis semper

 displi-

272. displicebit peccatum, quia includet in se formalitatem offensæ infinitæ, nullã autem similẽ infinitudinẽ dicit amor Dei; offensæ enim mẽsurãtur dignitate offẽsi, cũ tamẽ dignitas actuũ nõ mẽsuretur dignitate obiecti.

INSTABIS. Mandet Deus creaturæ actũ amoris, hîc & nũc ponẽdũ, eo casu actus ille nõ minùs placeret, quã displiceret omissio illius: ergo ille ãor posset esse sufficiẽter satisfactius.

RESPONDETUR. Conformiter ad supra dicta, illa duo, in aliquibus rationibus æquari posse, non autem in quantum omissio illa diceret iam infinitudinem offensæ..

273. ## PVNCTVM DIFFICVLTATIS VII.

Reijciuntur alij tituli.

PEtrus à S. Ioseph lib: 2. de Christo cap: 10. *sic rationem proponit.* Quia quamuis malitia peccati sit finita, nihilominus Deus infinitis partibus dignitatem cuiusuis creaturæ superat, censeturq; plùs contemni per opus legi contrarium, quàm censeatur honorari per quantumuis eximiam satisfactionem, ei à pura creatura oblatam; siquidem grauitas offensæ ex vna parte spectari solet secundum dignitatem illius, qui offenditur supra offendentem: dignitas verò satisfa-
274. ctionis à Persona satisfaciente sumitur. quare, cùm nulla sit proportio inter purã creaturam & DEVM, hinc fit, non posse illi offerri satisfactionẽ æquiualentem pro culpa.

CONTRA I. De hoc ipso quæritur, cur debeat censeri plùs contemni Deus per peccatum, si illud finitæ malitiæ est, quàm honoretur per eximiam satisfactionem. Concedo grauitatem offensæ spectari secundũ dignitatem offensi; sed quærere restat si illa offensa non aggrauatur infinitudine dignitatis offensæ, quare æquari non possit? Concedo nullam esse proportionem inter puram creaturam & Deum, quia à parte Dei stat infinitudo: sed quærere restat, cur non erit proportio, inter peccatum & satisfactionem creatam, si in illo non est infinitudo? Neq; valet si recurras ad infinitudinem secundùm quid, quia præter dicta alibi, illa infinitudo est finitudo simpliciter, cur ergo æquari non poterit. 275.

CONTRA II. Omne finitum adæquari potest, saltem multiplicatis rationibus finitis, ergo idem dicendũ in præsenti, si illa culpa nõ est infinita.

RESPONDEBIS etiam finita si sint superioris ordinis non posse æquari à finitis etiã multiplicatis, quæ sunt ordinis inferioris.

CONTRA erit quia licet talia physicè æquari non possint, possunt tamen æquari in genere moris; vt 276. potest, à plumbo multiplicato, æquari valor auri, vt vrget Lugo. Deinde ostendatur regula taxans quænam possint æquari, quæ æquari non possint? apteturq; ad præsens.

CONTRA III. Quià, vt vrgebatur alibi, si mortalis offensa à nulla creatura æquari potest, nihil illi infinitudini deerit ad esse infiniti simpliciter; præcipuè autem, quia hæc infinitudo secũdùm quid, non potest poni talis, qualis ponitur ab aliquibus in amore DEI. Deinde vel potest mortalis offensa aggrauari à dignitate infinita simpliciter, ita vt acquirat in ratione offensæ infinitudinem simpliciter, 277. vel non potest ita aggrauari? Si non potest, da implicãtiã: si potest, dicã de facto ita aggrauari offensas, eò, quòd nõ sit in Dei libertate partiri illud aggrauatiuum.

Caietanus sic discurrit. Nulla satisfactio facta ex bonis creditoris est cõdigna & æqualis offẽsæ; satisfactio autẽ à pura creatura ponibilis, est satisfactio ex bonis DEI, tanquam creditoris: ergo nõ potest esse condigna.

CONTRA est. Tum quia vi huius rationis probaretur etiam satisfactionem Christi non esse condignam & æqualem, quia & ipsa est ex bonis creditoris, cùm eliciatur ex gratia, quæ est bonum & donum creditoris Dei, multòq; magis ipsa Persona dignifi-

278. gnificans, est bonum ipsius creditoris Dei. Tum quia si mereri possumus de condigno vitam æternam ex bonis Dei creditoris, cur non & condignè satisfacere? Tum quia principium Caietani vtvt verũ esse potest, de satisfactione in bonis pretio æstimabilibus, & sic nemo potest soluere debitum iustitialiter ex bonis creditis ab ipso creditore, cùm solutio debeat esse ex proprio; certè tamẽ aliquis honore affectus à Principe, illum ipsum honorem impendere potest, ad condignam satisfactionem, vt si sese demittat plebeio more. Quod etiam in hoc discrimen referri posset: quia si ex bonis creditoris velis satis-
279. facere debito reali, semper illum relinques minoratum in bonis realibus; nihil autem simile habetur, si quis pro honore læso satisfacturus, impendat honorem acceptum ab offenso.

DIFFICVLTAS II.

De varijs satisfactionibus & abolitionibus peccati à pura creatura ponendis.

PLuribus de hoc discurrendum esset: An, pro peccato facto sine aduertentia ad offensam Dei, possit pura creatura satisfacere? quæ quæstio supponit: An tale peccatum fie-
280. ri possit? an sit in genere offensæ infinitum? quorum vtrumq; tractatum est alibi. Ex quibus colligetur pro tali peccato posse à pura creatura satisfieri; quiâ nulla est ratio, cur pro illo satisfacere non possit pura creatura, cùm illud non sit infinitum in genere offensæ. Ad alia nondum disputata accedendo, sit.

PVNCTVM DIFFICVLTATIS I.

An pro veniali possit pura creatura satisfacere?

NOn est quæstio, an possit satisfacere pro veniali creatura pura, hoc est viribus naturæ, sed an possit satisfacere viribus gratiæ? Nec item est 281.
quæstio, an possit satisfacere pro veniali quod cõiungitur mortali alicui, supponitur enim non posse satisfacere, eò quòd satisfactio debeat fieri per opus profectum à persona grata; nõ est autem persona grata, is qui est cõstitutus in mortali. Procedit ergo quæstio de venialibus quâ talibus, & secundùm se; an scilicet pro illis pura creatura viribus gratiæ satisfacere possit?

DICENDVM est. *Pro venialibus à pura creatura condignè satisfieri posse.* Seu quod idem est, venialia non esse infinita in ratione offensæ. Est conclusio quam docet Suarez hîc disp:4. Sect:9. Lugo disp:5. Sect:7. Ami- 282.
cus disp:5. Sect:6. contra Petrum Sotum De Institutione Sacerdotum. Lect:19. Raynaudum lib:3. de Christo num:100. Nicolaum Lancicium. Tomo 2. Opusc:16. num:24.

PROBATUR I. authoritate Sancti Thomæ, ex 1. 2. q. 72. a. 5. Ubi S. Thomas dicit, quòd veniale se habeat sicut ægritudo, mortale sicut mors; iam autem æger potest se reducere in pristinum statum, licet mortuus non possit se reuocare ad vitam. Ergo & peccans venialiter potest se reducere in pristinum statũ, licet non possit id facere mortaliter peccans. Dicit itẽ ibidem S. Thomas mortale habere se, sicut errorem circa principia, quæ 283.
negans, impersuasibilis est; peccata autem venialia habere se, sicut errorem non circa principia, circa quæ non errans potest se corrigere ex principijs. ergo & peccans venialiter poterit se ex gratia restituere, cũ id non conueniat peccanti mortaliter. Unde etiam per S. Thomam veniale non postponit DEVM tanquã vltimum finem, postponit mortale, per eundem; item mortale non est contra charitatem, sed contra charitatis feruorem.

PROBATVR II. Quia sicut non sunt multiplicanda entia sine necessitate, ita nec infinitanda; nulla autem infinitandi venialis necessitas, vt vi-

284. vt videre erit in solutione argumentorum.

PROBATVR III. Tum quia non esset ratio, quare pro veniali non possit satisfacere pura creatura viribus gratiæ, nisi quia illud veniale esset infinitum in ratione offensæ; sed non est. Vel enim infinitas illa quam adstruis in veniali est talis & tanta, qualis & quanta competit v.g. actui amoris Dei, vel est maior & specialior? Si est, tanta & talis, quanta & qualis competit actui amoris? ergo actus amoris saltem multiplicatus & intēsior, erit pro veniali condigna satisfactio; nam infinitudo vnius est talis, & tanta, qualis & quanta infinitudo
285. aliûs. certè tamen hæc infinitudo nulla est, aliàs beati dicerentur habere singuli infinita merita, quod non dicitur; licet infinitatem quandam tribuat amori Tannerus disp: 1. q. 2. num: 282. Quodsi infinitas illa venialis, non est talis qualis competit v g. actui amoris, quæro, vel est tanta ac talis, qualis competit peccato mortali, vel non est tanta? si est tanta; verum quidem est, quòd pro illo æquè ac pro mortali condignè satisfieri nō poterit, sed nego illam esse tantam; nam & esset illa iam venialis offensa, vt supponitur, & non esset venialis, quia esset iam tam grauis, atq; grauis offensa mortalis, cùm iam vtraq; ha-
286. beret idem taxatiuum infinitum, haberentq; iam æqualitatem in ratione principali, quia reliqua omnia in mortali adæquabilia sunt, sola offensa inadæquabilis. Quodsi dicas non haberi in veniali æqualem infinitatē ei quæ debetur mortali, & tamen veniale habere infinitatem. Contra erit. quia quæro quam illam habet, quæ neq; sit talis qualis est in actu amoris, neq; talis, qualis in offensa mortali. Rursus sine necessitate multiplicas, & ad placitum, infinitudines; immo si non est æqualis illa infinitudo, veniali competens, infinitudini mortalis, nec erit iam infinitudo: quia vnum infinitum in eodem genere non est altero maius; quod quidē

vel maximè procedit, si vtriusq; ratio 287.
infinitatiua sit eadem & eodem modo applicata. hic autem eadem dignitas infinitaret, & quali modo ad infinitandū minùs applicaretur, explicari non potest. Tum quia, si veniale est infinitum in genere offensæ, sequitur veniale vnum etiam minimum, esse æquale omnibus peccatis mortalibus; sicut vnum meritum Christi, est æquale omnibus ilius meritis. Neq; valet, si recurras ad rationes alias distinctiuas; hæ enim erunt nonnisi in ratione materiali: iam autem etiam inter opera Christi est inæqualitas in ratione materiali, & tamen hoc non obstante, vnum meritum est æquale simpliciter omnibus, 288.
quia in ratione principali, hoc est infinitatiua æqualitatem habent; ergo idem in præsenti dicendum esset. Tū quia hoc, quod est peccatum veniale esse infinitum ex eo, quia est contra personam infinitam, dupliciter capi potest. imprimis, quia est materialiter contra personam infinitam, hoc sensu, quia in eo sibi displicet persona infinita; vbi ly materialiter, cōstruitur cum ly *contra*, non autem cū ly *Persona*; quæ si est infinita, est formaliter infinita. Deinde potest esse formaliter contra personam infinitā, quia scilicet illius indignitatem taxat & aggrauat, suâ excellentiâ infinitâ. Si primo modo sumatur infinitudo, 289.
hæc quidem habetur; quia si quæratur ex DEO; displicetnè tibi veniale, qui es Persona infinitæ excellentiæ? Respondebit Deus, affirmatiuè. Sed hæc displicentia non arguit infinitatem, nam etiam Deus interrogatus, complaceìnè tibi in hoc minimo opere bono, qui es Persona infinita? Responderet, complaceo: & tamen hoc non arguit infinitatem. cuius etiam ratio est, quià in hac priore acceptione, significatur sola habitudo ad Deum tāquam ad obiectum; præcisa autem talis habitudo, non arguit excellentiam vel deteriorationem. Si secundo modo sumatur infinitudo, hæc non habetur in veniali: quia illud

290. illud non taxat DEVS dignitate suâ infinitâ; illa enim taxatio non est accipiēda quasi fiat inanimato modo, hoc enim coincidit, cū ly *contra, materialiter;* sed est taxatio animata & intellectualis, quæ non potest esse respectu venialis; idq; ideo quia etiam in moralibus, quæcunq; displicentia, taxare suâ excellentiâ, esset disordo operandi. Deinde, interrogatus DEVS æquènè indignetur veniali ac mortalibus? non posset respondere, æquè; quia hoc ipso deijceretur veniale à ratione venialis; quomodo enim est veniale, ita aggrauatum? Deniq; quia possibilis est contrauentio infinitæ dignitati, non nisi materialiter, &
291. non procedendo ad hoc, vt taxetur infinitâ excellentiâ, quæ enim est in hoc implicantia? non esset autem impossibilis, si etiam venialia taxarētur dignitate infinitâ diuinâ.

OBIJCITVR I. Grauitas iniuriæ & offensæ sumitur ex dignitate offensi, satisfactionis verò exellentia, sumitur ex dignitate satisfacientis; sed in peccato veniali offenditur excellētia infinita, & satisfactio ponitur à persona finita: ergo illa satisfactio non esset æqualis.

RESPONDETVR. Veniali peccato offendi dignitatem diuinam, ita vt taxet suâ dignitate illā offensam: Nego antecedens. ita vt non taxet:
292. Concedo antecedens. vel, est illic offensa materialiter contra dignitatē diuinam, non autem formaliter.

OBIJCITUR II. Veniale est immediatè contra voluntatem DEI, est enim contra prohibitionem DEI. ergo est immediatus contemptus DEI quantumuis leuis.

RESPONDETUR. Si est contēptus leuis, hoc ipso non est taxatus ab infinita excellentia; adeoq; nec infinitus in genere offensæ.

INSTABIS I. Vt mortale sit contra voluntatem DEI, non est necesse, vt expresè intendat peccans facere contra illam; sed sufficit facere id, quod est prohibitum. ergo etiam vt veniale sit contra voluntatem DEI, sufficit vt peccans intendat facere contra illam. 293.

Respondetur. Concedo totū, sed nego, si peccans venialiter faciat cōtra prohibitionem Dei, esse idem taxandum ipsâ excellentiâ diuinâ.

INSTABIS II. Etiam veniale est contra amicitiam Dei.

RESPONDETVR. Etiam permisso, quòd veniale sit contra amicitiam Dei, negabitur ipsum illud taxari ab excellentia infinita, adeoq; esse infinitum.

INSTABIS III. Persona Regis potest leuiter & grauiter offendi. ergo & diuina. Rursus, Rex offensus in bonis extrinsecis, offenditur in sua persona: ergo etiam & Deus in bonis 294.
extrinsecis, hoc est in feruore charitatis offensus, offenditur ipse in persona.

RESPONDETVR, quoad I. Negatur quòd Persona Regis leuiter offendi possit, si offensam taxet regalitate. Quo ad II. potest rex interdum in suis bonis offendi, sine vlla offensione suæ personæ; vt cùm aliquis regi solidulos duos accipit, hæc offensa sistit in illis bonis extrinsecis, nec taxatur regalitate, illiq; ad æqualitatē satisfieri potest, etiam à plebeio, per restitutionem. 2dò. potest offendi ita, vt non sistat offensa regia in extrinsecis Regis, sed progrediatur vlteriùs ad contemptum Regis; vt si quis Regi in solio sedenti eripiat diadema; 295.
hæc iniuria non sistit in sola ablatione boni illiùs externi, sed progredietur ad contemptum Personæ Regiæ. Sic etiam in Theologicis, potest fieri offensa ratione extrinsecorum DEO, & hæc erit venialis: si autē cum contēptu Personæ diuinæ, erit mortalis.

OBIJCITVR III. Si pura creatura potest satisfacere pro venialibus, ergo remissio illorum non erit ex misericordia DEI, cùm tamen ex sensu Patrum etiam venialium remissionem petamus, dicendo; Dimitte nobis. Rursus non esset nobis necessaria ad hoc passio Christi, cùm tamen pro omnibus peccatis credatur Christus satisfecisse.

296. RESPONDETUR. Remissionem venialium adhuc esse opus misericordiæ, indiguisseq; Christi redemptione, quia non potest à nobis satisfactio condigna poni, nisi viribus gratiæ, quam dat nobis nonnisi misericordia Dei. Rursus cùm omnes gratias habeamus ex Christo, ad easque habendas, indigeamus eius redemptione, indigebimus illâ, etiam ad gratiam, ex qua condignè satisfaciamus. deinde ex hoc adhuc argumento, in remissione venialiũ indigemus misericordiâ Dei, quia illas ipsas satisfactiones posset Deus alio titulo exigere à nobis, & ad hũc titulum vendicare, hinc quod non vendicet misericordia eius est.

297. OBIJCIT IV. Raynaudus. Iniuria per vilem hominem irrogata Personæ infinitæ dignitatis, est improportionabilis per satisfactionem Personæ vilis, atqui peccatum veniale est propria iniuria Dei, est enim essentialiter peccatum, ad cuius quidditatem pertinet esse iniuriam.

RESPONDETVR, maiorem esse veram de iniuria graui & taxata illa dignitate infinitâ, non autem de iniuria leui, quæ illâ dignitate non taxatur.

JNSTAT I. ab authoritate Saluiani, qui lib: 6. sic habet. *Nihil leue æstimetur quo Deus læditur.* adducit &

298. Lancicius authoritatem SS. 4. Canonizatorum, inter quos, S. Patris Nostri Ignatii, infinitatem hanc etiam veniali tribuentis.

RESPONDETVR. Saluianum agere quòd nihil sit leue si taxetur dignitate diuinâ, sed non negat aliqua non taxari, nec debent verba illius, vt sonant, accipi, quia auferrent distinctionem peccati grauis & leuis, adeoq; mortalis & venialis, quam tamen adstruit Tridentinum. SS. Canonizati fortè solùm loquuntur, quòd peccatum illud, sit infinitum nonnisi terminatiuè, & quòd fiat materialiter contra infinitam dignitatem diuinam; non loquuntur autem de Infinitate rigorosa, quæ oriatur à taxa ab infinita Persona diuina.

JNSTAT II. Veniale est reipsa peccatum simpliciter, quamuis per comparationem ad mortale dicatur peccatum secundùm quid. ergo etiã est verè iniuria Dei, quantumuis leuis. 299.

RESPONDETUR. Concedendo totum. Si autem est iniuria leuis, hoc ipso non taxatur infinitate dignitatis diuinæ.

JNSTAT III. Possunt hæc æquiparari inter se, Mortale & Veniale in ratione offensæ, quamuis grauitate differant.

RESPONDETVR. Si mortale & veniale æquiparantur in ratione offensæ, æquiparantur in Principali, nam in mortali hoc est Principale, 300.
quod inadæquabile vllâ vi creatâ, iam autem sola ratio offensæ inadæquabilis est, nam ratio malitiæ, aduertentiæ, voluntarij possunt bonitate actûs creati æquari. Si autem veniale cum mortali in ratione Principali conueniunt, hoc ipso simpliciter erunt æqualia; nam ratio talis simpliciter, cæteris paribus, à principaliori desumitur. Si autem simpliciter mortale & veniale sunt æqualia; hoc ipso veniale non esset leue, adeoq; nec veniale.

OBIJCIT V. quidam. Puram creaturam non posse condignè satisfacere pro veniali, prout est iniuria Dei personalis, est communis Theo- 301.
logorum, teste Raguza, ex D. Thoma 3. parte. q. 1. a. 2 ad 2. Vbi vniuersaliter de peccato loquitur.

RESPONDETUR. negando hãc esse communem Theologorum sententiam, nec enim citantur quinam sint illi. Schola Scotistica tenet etiam pro mortali à pura creatura posse fieri satis. ex nostris Lugo, Ripalda, Vasquez, & recentiores, vt Esparza, putant etiam mortale non esse infinitum. & si id non est commune de mortali, quomodo erit de veniali. Ex Thomistis Nazarius negat mortali infinitudinem, quomodo ergo illam tribuit veniali. S. Thomas agit inibi de mortali, quia loquitur de peccato

302. cato quod destruxerat genus humanum, quod certè non erat veniale. Rursus iste termius, *Iniuria personalis*, indiget explicari. Si enim hoc significat taxari veniale dignitate diuinâ infinitâ, iam est hoc supra negatum.

INSTAT. Satisfactio puræ creaturæ pro veniali, est à persona vilissima exhibita Personæ infinitè dignæ.

RESPONDETVR. quòd fiat illa satisfactio Personæ infinitè dignæ, sed non taxanti dignitate suâ offensam leuem. Quòd autem dicitur, Peccatum veniale non inducere infinitam malitiam ex modo specifico offendēdi DEVM, sed solùm ex modò generico: idipsum negatur; quia vt sic pec-
303. catum, non taxatur infinitudine Personæ diuinæ.

PVNCTVM DIFFICVLTATIS II.

An sit possibilis satisfactio puræ creaturæ pro alieno Mortali, & an gratia possit esse principium merēdi alteri gratiam?

EX dictis colligitur conclusio, & ratio, quòd pura creatura pro alieno motali non possit satisfacere ad æqualitatem, quia non potest ponere infinitam satisfactionem. Sed restat hoc decidendum, An id etiam ex eo
304. titulo repugnet, quòd gratia non possit esse principium elicitiuum, & dignificatiuum satisfactionum, nisi in subiecto, & per ordinē ad subiectum in quo reperitur? Et quidem negatiuam inter alios tenet Vasquez. Pensanda erunt argumenta vtriusq; partis.

ARGVMENTA Partis affirmantis.

ARGVMENTVM I. Quia tota ratio, cur gratia vnius non sit principium merendi gratiam alteri, est; quia ipse qui meretur, indiget sibi illâ gratiâ. non est autem ratio, cur non possit purus homo creari cum plenitudine gratiæ, immo cum visione beata, ita vt iam non posset sibi promereri per sua opera aliquod gratiæ au- 305.
gmentum: sicut Christus Dominus defacto non poterat augere suis meritis gratiam suam habitualem. quo casu, non est ratio, cur ille non possit alteri mereri.

RESPONDERI potest, negando causalem, quòd ideo non possit vnus mereri alteri, quia ipse indiget illo merito, sed quia conditio gratiæ est, ne mereatur nisi habenti.

ARGVMENTVM II. est. Gratia quamuis defacto sit principium merendi sibi ipsi, nihilominus defacto est principium condignè satisfaciendi etiam pro alijs, scilicet pro pœna aliorum temporali. ergo sicut gratia habitualis potest dignificare opera iusti, 306.
ad satisfaciendum pro pœna temporali alterius, sic etiam posset dignificare ad satisfaciendum pro culpa alterius.

RESPONDETVR. Paritatem multùm probare, quia probaret etiā quòd defacto vnus mereatur alteri gratiam, sicut defacto satisfacit pro pœna. Disparitas etiam dari potest, quia vt possit gratia esse principium satisfaciendi pro pœna temporali alterius, exigit id conditio ipsa gratiæ. quam talem esse, ostendit nobis etiā praxis Ecclesiæ. Quòd autem possit esse gratia principium merendi alteri, id nobis nec sensus Ecclesiæ ostendit, nec ratio. deinde videtur argu- 307.
mentum procedere à faciliori ad difficilius viâ affirmatiuâ; facilius enim est mereri, ne quis fustibus v. g. percutiatur, quàm vt euadat filius adoptiuus.

III. ARGVMENTVM est. Quia in humanis vnus potest mereri gratiam alteri, ergo & in præsenti idem dici poterit.

RESPONDETVR. etiam in humanis non omnia possumus mereri alteri, sed est necesse, vt ipse sibi mereatur illud. Deinde, quia cùm per experientiam constet, aliqua nos mereri alteri, immeritò diceretur, quòd id in humanis non habeatur. iam autē nec experientia, nec reuelatio, nec ratiò

308. tiò oſtendit, poſſe nos mereri alteri gratiam iuſtificantem.

ARGVMENTA
Partis Negatiuæ.

I. RATIO eſt ex Vaſquez. Gratia adoptionis ex natura ſua defacto ſolū eſt principium merendi gratiam ipſi operanti. ergo nec de poſſibili mereri poſſumus alteri gratiam. ſi enim id illi gratiæ competeret, vim illius naturalem DEVS non impediuiſſet. quia ſi naturalibus, vim eorum operādi, quam habent ex natura ſua, non aufert DEVS; multò minùs auferet vim eandem ſupernaturalibus.

RESPONDETVR, non tenere cōſequentiam; quia multa de facto nō
309. ſunt facta, etiam in naturalibus, quæ tamen fieri potuerunt. Quòd autem de facto non mereatur gratia alteri gratiam, poſſet id referri in defectum prærequiſiti; quòd ſcilicet, apta ſit id præſtare, ſi ipſe merens non indigeret augmento. tunc autem cauſæ vim ſuam exerunt, ſi habeant omnia ad agendum requiſita. Deinde dici poſſet, argumentum rectè procedere, de præſenti gratia, non de poſſibili.

INSTAT I. Rectè infertur, aliquod agens habere talem naturalem vim operādi, quia sēper de facto ipsā illud agens exercet, quotieſcunq; operatur; & ſic quia ignis ſemper vrit, bene infertur, eſſe ex natura ſua vſti-
310. uus. ergo etiam ex eo, quòd gratia nunquam de facto eſt principium merendi alteri, niſi ipſi operanti, rectè infertur, quòd gratia ex natura ſua, non poſſit eſſe principium condignè merendi alteri, niſi operanti.

RESPONDETVR. ex eo, quòd cauſa ita ſemper operetur, rectè infertur, habere illam talem vim operandi; ſed ſi non ita operetur, præcipuè caſu, quo effectus ille non ſit abſimilis, nec cōtrarius ipſis illiùs naturalibus effectis, non rectè inferetur, id illam cauſam præſtare non poſſe; quia poſſet ille defectus agendi, non in defectum virium, ſed in defectum, vel principij, vel prærequiſitorum referri; quàm multa enim applicatio noua actiuorum paſſiuis in- 311.
uenit, quæ antea, actiua illa non faciebant? Hinc quòd & gratia non mereatur alteri gratiam, reijci poſſet in defectum prærequiſiti, quia ſcilicet augmento illo indiget ipſe habēs gratiam. Deinde ſaltem argumentū non cōcludit, de alia poſſibili gratia.

INSTABIS II. Deus, in conſeruatione cuiuslibet principij, fertur non in deſtructionem: ergo ſi principium merendi etiam alijs eſt gratia, non permitteret gratiā hoc effectu carere.

RESPONDETVR. quòd DEVS nō permitteret gratiam hoc effectu carere, ſi haberet omnia prærequiſita ad merendum alteri; ſcilicet ſi merēs iam non indigeret augmento. De- 312.
inde ſaltem non procedit argumentum, de alia poſſibili gratia.

INSTABIS III. Si gratia poteſt eſſe principium merendi alteri gratiam, ergo poterit eſſe, & principium ſatisfaciendi pro peccato mortali.

RESPONDETVR. de hoc infra redibit ſermo, interim diſparitas eſt; quia non apparet, vnde ſit neceſſaria infinitudo ad merendum alteri gratiam, quæ ex dictis eſt neceſſaria ad cōdignam ſatisfactionem pro mortali.

II. RATIO. Quia impoſſibilis eſt gratia quæ ſit dignior hac ipſâ quam nobis promeruit Chriſtus, vel quæ ſit dignior hac gratiâ, quam ipſe Chri-
ſtus habuit. quod ipſum probatur. 313.
quia debemus Chriſtum dignificare quantùm poſſumus: ergo etiam debemus aſſerere gratiam, quam meruit, & eius gratiam, quam habuit, eſſe digniſſimam. Sed gratia præſens nō eſt principium merendi alijs, & gratia, quam Chriſtus habuit, non erat principium merendi alijs; quod ipsū probatur; quia erat principium merendi nobis tanquam membris huius Capitis, nec poſſumus participare de meritis illius, niſi inſerti ipſi Chriſto tanquam viti, vt voluit Tridentinum Seſ: 6. c. 3.

RESPONDETVR. Si eſt impoſſibilis gratia, quæ ſit dignior hac ipsâ, quam nobis promeruit Chriſtus, etiā præ-

314. præsens gratia deberet esse principium merendi gratiam alteri; quia hoc ipso non esset dignissima, dignior enim foret, si esset principium merendi gratiam alteri. Deinde, dignior certè esset gratia, quæ afferret etiam bonum perseuerantiæ; quæ æquiualeret vnà Lumini gloriæ; quæ incópateretur etiam venialem offensam, ex quibus omnibus eruitur, falsum esse, quòd non sit possibilis gratia perfectior præsenti. Dignificare autem debemus, vel maximè merita Christi, si ratio non obsit; obest autem in præsenti negatiua ratio, *Non implicat*; sufficitq; ad dignificanda merita Christi, quòd quæcunq; etiam perfectior
315. gratia, non excedat vires meritiuas Christi, si eas ad illud præmium impendere velit Christus. Quòd autem gratia in Christo est principium merendi nobis, tanquam vnitis Christo, vt capiti; cur in nobis non erit principium merendi alteri, vt fratri, vel comparti, vt eidem moraliter?

JNSTABIS. Non est possibilis effectus formalis gratiæ præstantior, quàm reddere filiū DEI adoptiuum.

RESPONDETVR. hoc ipsum, quod est reddere filium DEI adoptiuum, potest diuersis specie principijs, adeoq; & gratijs fieri. Deinde esset præstantior effectus, si & sibi, & alteri, posset esse principium constituen-
316. di, in esse filij DEI adoptiui.

III. RATIO. Quia gratia adoptionis nihil aliud est, quàm amicitia Dei ad nos, & nostra ad Deum: iam verò amicitia non potest esse principium merendi condignè alteri amicitiam; quia de ratione illius est, solùm redamationem principiare illius qui amat, & non alterius; quia si alter redametur, hoc ipso deficitur à ratione amicitiæ: quia non amantem, sed alium redamaret; amicitia autem non potest esse principium deficientis amicitiæ, seu alicuius defectûs in amicitia. Deinde etiam in humanis, nemo alteri meretur amicitiam, sed id solùm fit precibus, & modo impetratorio, quod etiam in præsenti concedi posset.

RESPONDETVR. posse concedi, 317.
quòd si mereretur alteri quispiam gratiam, esset illud ipsum, nouus titulus redamandi illum; adeoq; non esset amicitia sine redamatione. deinde, hoc ipso, quia alius redamaretur intuitu meriti, ipse ille merens, saltem indirectè redamaretur. immò attendendo ad illud: *propter quod vnumquodq; tale, & ipsum magis*, eo ipso diceretur magis tunc amari merens. Nec ita certum est, quòd etiam in humanis alter non possit alteri mereri amicitiam. &, si potest haberi tale pactum, si hoc feceris, & te amabo, & illum alterum, euadetq; ille alter amicus ex pacto; cur etiam non poterit euadere amicus ex meri- 318.
to?

JNSTABIS. Quamuis aqua possit eleuari ad producendam gratiam, nō potest eleuari ad merēdum alteri gratiam. ergo idem dicendum in præsenti.

RESPONDETVR. disparitatem esse, quia casus antecedētis implicat: ad meritum enim requiritur, vt in principio illo completo actiuo, inuoluatur agens ex præcognitione & dominio agendi, quod non conuenit aquæ; conueniret autem si creatura rationalis alteri mereretur gratiam.

Addenda adhuc sunt aliqua, quorū meminit Ripalda disp: 96.

IV. RATIO. ex authoritate Adri- 319.
ani Papæ & Concilij Francofordiensis.

RESPONDETVR illas autoritates, hoc solùm velle, quòd Christus non sit filius adoptiuus; & quòd, si esset, redimere nos non potuisset cōdignâ satisfactione.

JNSTAT I. Vasquez. Dignitas gratiæ ad gloriam, est adoptionis dignitas, quæ non communicatur, nisi in genere causæ formalis, subiecto, cui gratia inhæret.

RESPONDETVR. quæri adhuc, cur gratia vnius, non possit mereri alteri, vt in illo inhæreat gratia?

JNSTABIS II. Semen non fructificat nisi in terra, in qua semen est, ita

320. nec gratia, nisi in subiecto, in quo est.

RESPONDETVR. Semen multiplicat se physicè, nec habet vim, quâ possit se proijcere ad alium locum; meritum autem multiplicat se moraliter, nec repugnat vt habeat vim, vt ad illius exigentiam Deus in alio subiecto producat gratiam.

INSTABIS III. Ex eo quòd homo mereatur sibi gratiam, non potest inferri, quòd mereatur alteri; quia quando meretur sibi, meretur digno, si meretur alteri, non meretur digno.

RESPONDETUR. homo constitutus in peccato mortali, actu amoris meretur sibi gratiam, non digno, sed vt euadat dignus; cur etiam non po-
321. terit mereri alteri, vt euadat dignus.

V. RATIO. Opus filij Dei adoptiui non potest non mereri gratiam & gloriam, determinatè sibi conferendam, iuxta valorem operis. Tum quia valor hic constituitur ex gratia habituali, consequenter dignificat eum ad quē ordine intrinseco refertur. Tum quia complacentia Dei in persona grata, quâ mediâ, confert gratia ad remunerationem operis, solùm mouet ad gloriam conferendam ipsi personæ gratæ. Tum quia gratia non habet ex se ordinem nisi ad propriam gloriam. Tum quia per opera bona crescit iustus in filiatione adoptiua, filiatio autem adoptiua, so-
322. lùm dat ius ad hereditatem paternam. Tum quia gratia est participatio naturæ diuinæ, quatenus subiectum, in quo est, reddit aptum ad operationem diuinam: ergo cùm gratia non faciat aliud subiectum extraneum particeps diuinæ operationis, non potest mereri alteri gratiam. Tum quia est aliquod genus præmij, quòd ita determinatè conferendum est merenti, quin alteri præter merētem conferri possit, scilicet laus; ergo etiam nec mereri potest beatitudinis gloriam, nisi ipsi merēti. Quodsi opus filij Dei adoptiui non potest nō mereri sibi determinatam gratiam & gloriam, hoc ipso non potest mereri conferendam alijs; nam valor operis meritorij est limitatus. ergo si va- 323.
lor vt duo, non potest non determinatè mereri gratiam & gloriam vt duo, ipsi merenti, non poterit hoc ipso mereri alteri.

RESPONDETUR. quod attinet ad istam vltimā conclusiuā consequētiam, ostendenda esset implicantia, cur non posset esse diuisio, vt sibi quis mereatur vt vnum, & alteri vt vnum, & tamē duos gradus gloriæ & gratiæ? Sed quia procedit vis consequētiæ ab antecedenti, negatur illud, verumq; est nōnisi de præsenti ordine. concedo enim valorem hunc desumi pro præsenti ordine, à gratia habituali; sed nego implicare gratiam, quæ aliam gratiam alteri mereatur, quæ di- 324.
gnificet opera illius aliûs, ab illo alio ponenda. Nego item quod implicet vt vnius gratia, sit principium merēdi, vt alter auadat persona grata. Nego implicare, vt gratia habeat ordinem ad gloriam alienam, scilicet merendo alteri gratiæ infusionem. Nego implicare, ne iustus alteri possit mereri etiam filiationem adoptiuam. Nego implicare, ne possit mereri alteri quis, vt habeat participationem diuinæ naturæ. De laude aliud est; quia laus nihil aliud est, nisi appretiatio, titulo ly Bene egit: & quia, alter ab agente non habet prædicatum, Bene egit, ideo nec laudem; iam autem potest habere aliquis collationem do- 325.
ni, sine prædicato, Egit, vt dum merentur Patres filijs; potestq; in hoc genere, etiam dici, esse vnitas quædā moralis illius aliûs cum merente.

FORMANTVR

Asserenda.

ASSERO I. *Gratia quæ nunc de facto habetur, probabile est, quòd nō sit principium merendi alijs gratiam de condigno.*

RATIO I. asserti est. quia possibilis est gratia quæ non sit principium merendi alijs, vt mox dicetur. ergo probabilius est prouisam esse à Deo gratiam talem, quæ non esset principium merendi alijs; quia connaturalius est dari talem gratiam, quæ effectus suos præstare possit saltem aliquando:

326. quando: ergo cùm ex consensu Doctorum, non præstet hunc effectum gratia, cùm eam nobis meritus sit nõnisi Christus, intercessitq; decretum, ne id contingat; tali decreto, conformior & aptior erit gratia, quæ id præstare non possit.

RATIO II. quia sicut dantur accidentia, quæ non possunt operari in subiectum extraneum, & alia quæ possunt; & ita calor agere potest in subiectum extraneum, grauitas autem non potest se multiplicare in alio subiecto: sic etiam poterit dari gratia, quæ sit principium merendi, nonnisi soli habenti, & quæ sit principium merendi etiam extra habentem; er-
327. go cùm nullum signum habeas, præsentem gratiam esse, principium merendi alijs, sine fundamento dices, præsentem gratiam esse principium merendi alijs.

RATIO III. Quia non sunt multiplicanda Entia sine necessitate: ergo nec virtutes operandi; nullum autem signum, præsentem gratiam ostẽdit, esse principium merendi alijs, nullaque huius necessitas.

ASSERO II. *Possibilem esse gratiam, quæ sit principium merendi condignè alijs gratiam.*

RATIO I. quia id non implicat.

RATIO II. quia gratia, quã Christus habuit, vel est eadem specie cum
328. nostrate, vel diuersa specie. Si est eadem specie, ergo non implicat gratia, quæ sit principium merendi alijs gratiam cõdignè: hoc enim iam euenit in Christo. Si autem est diuersa specie, habetur intentum, quòd scilicet sit possibilis gratia, quæ est principium merendi alijs. Neq; valet si dicas, Christum esse principium merendi alijs, tanquam membris, cur enim non poterit esse etiã gratia principium merendi alteri, qui sit vnum vnitate fraternitatis in Domino?

RESPONDEBIS. Gratiam quãdo reperitur in circumstantia Hypostaticæ vnionis, esse principium merendi alteri, non extra hanc circumstantiam.

CONTRA. Tum quia non implicat contradictionem, vt etiam extra 329.
circumstantiam Hypostaticæ vnionis, sit gratia principium merendi alteri. Tum quia si id est gratiæ simpliciter impossibile, non poterit etiam circumstantiâ vnionis Hypostaticæ, quæ entitatem illius gratiæ non mutat, possibile reddi. Tum quia præcisa circumstantia vnionis Hypostaticæ, non vim merendi gratiæ, sed nõnisi dignitatem meritis confert, nec apparet, quî vim illam merendi tribuere possit gratiæ, si illam de se non habet.

RATIO III. Vel potest DEVS rationabiliter velle, saltem pro alio rerum ordine, vt pura creatura mereatur 330.
alteri de condigno gratiam, vel non potest? Si potest: ergo etiam talem gratiam potest dare, aliàs posset id velle Deus, ad quod præstandum non posset exhibere medium. Si non potest; da huius implicantiam.

CONFIRMATVR. Poterat VERBVM Incarnari, & ita satisfacere pro peccatis nostris, vt tantùm esset suppletio illius dishonorationis diuinæ, quam traxit peccatum, ita tamen, vt illa suppletio non cederet in bonum nostrum, & in eliberationem; quo casu, non potuissemus rationabiliter dicere: Non potuit Christus offerre sua merita, vt cederent in bonum nostrum; aliàs rationabiliter dicere- 331.
mus, id non potuisse fieri, quod de facto fieri potuit, & pro præsenti rerum ordine factum est. ergo etiam non possumus rationabiliter dicere, quòd Deus pro alio rerum ordine, non potuerit acceptare merita creaturarũ, ad merendam alijs creaturis gratiã, quantumuis de facto illa non acceptârit. pro vtraq; enim parte militabit, ly Non implicat.

ASSERO III. Posse à Deo constitui puram creaturam, quæ sit caput reliquarum in ordine ad merendum.

RATIO: quia id non implicat. & si potuit Adam constitui caput in ordine ad demerendum, cur non posset constitui caput in ordine ad merẽdũ?

332. *PVNCTVM*

DIFFICVLTATIS III.

An saltem per modum meriti possit creatura abolere mortale condignè?

DICENDVM est. *Quòd etiam per modum meriti, non possit creatura abolere mortale condignè.* Est contra Ripalda disp: 96. Vt intelligatur conclusio.

Supponendum est, condistingui satisfactionem pro mortali condignā, à condigno merito, vt remittatur mortale; nam satisfactio condigna importat, ne satisfaciens in ratione satisfacientis sit inæqualis offenso;
333. adeoq; satisfactio condigna importat æqualitatem satisfactionis cū offensa; meritum autem de condigno hāc æqualitatem non importat, sed radicalem exigentiam acceptationis. Si tamen sit meritum de condigno, debet habere proportionem cum præmio, quod dicitur condignè mereri. *hoc præiacto.*

PROBATUR I. Conclusio. Quia oppositum sentire, non est conformare se doctrinæ Patrum, qui simpliciter enuntiant saluari nos non potuisse, nisi vel per solam misericordiam Dei, vel per liberationem à Persona diuina. ergo hic tertius modus, qui sit liberationis per modum meriti
334. condigni à pura creatura ponendi, est non secundùm mentem Patrum. probatur antecedens, præter authoritates supra citatas, phrasi Cypriani de Passione Christi; *Originali morti*, inquit, *nullum nisi in Christi morte poterat esse remedium.* & inferiùs; *Et sine hoc holocausto poterat Deus tantùm condonâsse peccata.* Neq; valet si dicas, loqui Patres de satisfactione, non autem de merito; quia iam non simpliciter accipies dicta Patrum, negabisq; maiorē à Patribus positam: Nullum est nisi in Christi morte vel condonatione remedium: das enim tertium, meritum creaturæ de condigno.

PROBATVR II. Quia posito quocunq; merito puræ creaturæ, posset
adhuc esse Deus rationabiliter auersus: ergo non erit illud meritū de cō- 335.
digno. Antecedens probatur. quia pro non remittendo, haberet semper Deus potentius motiuum, nempe suam excellentiam læsam, infinitudinemq; offensæ; ergo posset esse semper rationabiliter auersus.

PROBATVR III. Quia si posset id creatura, posset ex eo, quia non repugnat gratia, quæ sit principium merendi alteri gratiam. Sed inde nō sequitur intentum; quia quamuis sit possibilis gratia, quæ sit principium merendi alteri gratiam, non potest tamen esse principium in circumstātia offensæ infinitæ. quod probatur. Tū
quia quāuis ignis possit in alio subie- 336.
cto, & non tantùm in se producere calorem, non sequitur quòd illū possit producere in subiecto infinitè resistēte; nam excessus ille resistitiui victoriam haberet. ergo & in præsenti idem dicendum. Tum quia & posset in tali circumstantia mereri gratiam vt supponitur; & non posset: quiâ ad meritum de condigno, licet non sit necessaria æqualitas, est tamen necessaria proportio, & radicalis exigentia acceptabilitatis, ita vt acceptatio non sit simpliciter ex benigna inclinatione; nulla autem proportio finiti ad infinitum, nec apparet radicalis exigentia, vt finitum infinitam
malitiam excludere possit. Tum quia 337.
& posset tunc intelligi producta gratia in illo offenso, vt supponitur, & nō posset intelligi, quod ipsum vt probetur. Suppono quòd nisi ponatur satisfactio condigna, tunc positioni gratiæ præintelligi debet condonatio diuina; si enim nollet condonare antecedenter, cur poneret illud exigens, etiam suo titulo, suam condonationem. deinde in humanis etiam, non ideo aliquis condonat, quia exhibet gratiam, sed exhibet gratiam, quia condonat. tunc quæro. vel intelligeretur tunc condonatio, vel nō intelligeretur? si non intelligeretur: ergo nec sequi posset tunc productio gratiæ. Si intelligeretur: ergo sub-

lati-

338. latiuum mortalis, erit condonatio libera Dei, & non aliquod meritum creaturæ. quamuis enim gratia dicat exigentiam radicalem, licet à Deo superabilē, ne stet cum peccato; quia tamen in actum non potest reduci ipsum illud exigitiuum (si secludas satisfactionem) nisi præintellectâ cōdonatione, si non præintelligatur cōdonatio, nec erit productio gratiæ. Si autem intelligatur hæc condonatio, iam non meriti viribus, sed illi condonationi, tribuenda erit abolitio peccati. Addo, si tamen contra hanc resistentiam offensæ mortalis, ponetur illa gratia, merito alterius gratiæ; iam, producta gratia, exigeret il-
339. lam condonationem à Deo.

OBIJCIT I. Ripalda authoritatem Augustini tract: 8. in Ioan: vbi, inter principium & medium, docet; iustū posse conferre baptizatis, dignitate suorum meritorum, effectum, quem Christus de facto confert Sacramento baptismi; iam autem, effectus qui Sacramento baptismi confertur de facto, non solùm est gratia, sed & remissio peccatorum.

RESPONDETVR. S. Augustinū illo loco solùm loqui de potestate instituendi Baptismi, vice Christi; qui baptismus vice Christi institutus, ab illa cæteroqui merita habente creatura, eundem effectum præstaret, quē
340. præstat præsens baptismus.

OBIJCIT II. idem. Vt meritum iusti sit condignum remissioni peccati, sufficit habere bonitatem, & dignitatem, æqualem bonitati & dignitati gratiæ habitualis; sed hæc æqualitas haberi potest, vt dictum etiam in assertis; Ergo. Maior probatur. quia bonitas & excellentia gratiæ, digna est, cui adiungatur remissio peccati, mouetq; ad hoc gratia, de condigno.

RESPONDETVR. quòd bonitas & excellentia gratiæ digna sit, cui adiungatur remissio peccati, ita tamen, vt ipsa eius productio supponat, vel liberalem condonationem, vel satisfactionem pro peccato. Cōcedo propositionem. Etiam hoc nō supposito: 341.
Nego propositionem. Deinde, minor etiam est falsa; nam negatur, haberi in gratia quacunq;, vim producendi gratiam, in circumstantia resistitiui infiniti, quod est offensa mortalis.

JNSTAT I. Oppositio gratiæ habitualis cum peccato, non est purè physica, sed etiam moralis.

RESPONDETVR. Concedo talem oppositionem, sed nego ipsam gratiam dicentem hanc oppositionē posse poni, casu quo non ponatur satisfactio æqualis, nisi præintellectâ condonatione, adeoq; non erit abolitio peccati, vi meriti.

JNSTAT II. hoc ferme sensu. Gratia habitualis est principium merendi 342.
de condigno gratiam, & gloriam. ergo erit principium merendi de condigno, & alliciendi voluntatem diuinam ad remissionem peccati.

RESPONDETVR. Si agatur de merito gratiæ & gloriæ ei, qui est in mortali, negatur antecedens. Si autem sit res de eo, qui non habet mortale, disparitas est; quia nullum est prædicatum in gratia & gloria, quod opponi possit, ne æquetur dignitate gratiæ: in casu autem consequentis, est opponibilis infinitudo peccati. & certè etiam perpetuitas gloriæ, non est opponibile prædicatum, nam perpetuitas illa, non habet infinitudinem actualem, nec superat ius, 343.
quod habet gratia vt perpetuet, nisi mortali offensâ auferatur.

JNSTAT III. Demus DEVM negare remissionem pecati, gratiæ infusæ in instanti A, ponatur postea actus religionis, tunc duplici titulo deposcetur expulsio peccati.

RESPONDETVR. hoc ipsum negari, quòd non præintellectâ condonatione, &c. poni possit gratia exigens remissionem mortalis.

OBIJCIT III. idem. Licet dignitas meriti iusti, non sit tanta, quanta est malitia peccati, tamen est tanta, quanta est bonitas remissionis; quia bonitas remissionis non est tāta, quāta est malitia peccati; malitia enim

344. peccati est tanta, vt hominem constituat in summa miseria, bonitas autē remissionis, non est tanta, vt constituat hominem in summa felicitate. Quodsi bonitas remissionis non est tanta, quanta est malitia peccati, poterit illam æquare meritum iusti.

RESPONDETUR. Quamuis non sit tanta bonitas remissionis peccati, quanta malitia peccati, possitq; in alijs rationibus, bonitas actûs gratiosi æquare bonitatem remissionis, non tamen in ordine ad expulsionem peccati. Ratio: quia vt compleatur infinitudo offensæ diuinæ, interuenire debet negatio condonationis diuinæ, ita vt totum illud esse offensæ, inclu-
345. dat etiam negationem condonationis: quæ negatio, quia tanquam contradictorio, condonatione seu remissione (quamuis illam cogites finitā) tollitur, ideo, & ipsa infinitudo offensæ tollitur; nullum autem tale contradictorium, ponit meritum creaturæ, quo posito, esse offensæ infinitæ, deberet desinere.

OBIJCITVR IV. Beneficium remissionis peccati, non est maius, quā restituere hominem in perfectam indemnitatem; quæ indemnitas, non est tantæ bonitatis, quanta est malitia peccati.

RESPONDETVR. Concesso, quòd indemnitas à peccato, non sit
346. tantæ bonitatis, quanta est malitia peccati, non sequitur, illam indemnitatem posse peccatori à gratia mereri tribui; cùm gratia quæ tunc produci deberet, præintelligi postularet ante se condonationem diuinam. deinde remissio illa, cùm ponat contradictorum eius, quod spectat ad offensam, quantumuis sit finita, poterit abolere offensam; tale autem cōtradictorium, non apparet, quî ponere possit meritum. Et hoc etiam modo soluendæ erunt paritates aliæ, quas inibi vrget Ripalda.

OBIJCITVR V. Possibilis est gratia cui sit annexa visio beata, vel quæ reddat hominem impeccabilem; possetq; aliquis iustus, mereri alteri hāc gratiam: ergo poterit mereri & re- 347.
missionem peccati; nam maius est beneficiū impeccabilitas, quàm pura remissio.

RESPONDETVR. gratiam qualis est in casu antecedentis, posse cadere sub meritum, quia nullum prædicatū habet infinitudinis, nec potest ostendi resistitiuum productioni illius infinitum; in casu autem consequentis, ostenditur hoc resistitiuum, nempe offensa infinita.

OBIJCITVR VI. Offensa stat, cùm est negatio satisfactionis, cui contradictorium ponit satisfactio; stat item, si sit negatio condonationis, cui contradictorium ponit remissio, seu condonatio etiam finita: ergo etiam, 348.
stabit nonnisi eousq; offensa, quousq; erit negatio meriti de condigno, cui contradictorium ponat meritum de condigno.

RESPONDETVR. Ad hoc vt intelligatur DEVS deponere offensam, vel moueri debet motiuo sibi intrinseco, hoc est, misericordiâ suâ præcisè, vel moueri debet ab extrinseco; hoc autem extrinsecum, vt sit condignum, debet dicere vel æqualitatem: & hæc requiritur in satisfactione condigna; vel saltem proportionem, quā proportionem dicunt quidem merita Theandrica, etiam prout condistincta à satisfactione; sed non apparet, quî dicat illam meritum cre- 349.
aturæ? ita vt illud meritum sit tantum, vt eo posito, iam non possit Deus rationabiliter retinere ius, ad offendi. Et certè in istis, quæ habent pro ratione. *Quia placet. Quia volo misericorditer.* non est iam inquirere, cur rationabiliter non possit iam Deus retinere ius ad offendi? est enim bonum naturæ intellectualis, misereri, posse remittere offensam, &c. adeoq; hoc bono spoliari non debet Deus; sed quando pro ratione non datur, *Quia volo misericorditer, Quia placet*; sed redditur pro ratione, *Quia acepi*, ita vt iam rationabiliter non possim tueri ius in ante possessum, nisi recurrendo ad absolutum dominium; certè iam

350. tè iam in illo quod accipitur, aut æqualitas, aut proportio dicens radicalem exigentiam ad acceptari, ostendi debet. & quia, finiti ad infinitum, nulla est proportio, nec meriti creati, proportio erit ad vires malitiæ mortalis superandas, tanquam resistitiuas productioni gratiæ, assertiuásq; Dei, vt, nisi misericorditer condonet, retineat ius ad offendi.

OBIJCITVR VII. Saltem ergo poterit hoc mereri creatura, vt ponatur gratia, sed retēto iure ad offendi.

RESPONDETUR. Si quis ad maiora etiam miracula vim meritoriam condignè tribuat creaturis, poterit etiam & ad hoc miraculum tribuere;
351. sed id non inualuit in sensum Doctorum.

DIFFICVLTAS III.

An Satisfactio Theandrica sit pro Mortali condigna, hoc est infinita?

Maior hæc ex tractatis hactenus colligitur; Satisfactio infinita pro mortali, est satisfactio condigna. Subsumetur in præsenti & probabitur Minor: Sed satisfactio Theandrica est satisfactio infinita. De qua minori vt constet.

PRÆMITTO I. *Rigorosè loquendo, aliud est meritum, & aliud satisfactio.* Sa-
352. tisfactio, importat recompensationē læsæ excellentiæ, meritum dicit laudabilitatem actionis per ordinem ad præmium. in præsenti tamen, hæc nō distinguentur, quia quidquid de vno dixeris, de aliò dicendum veniet.

PRÆMITTO II. *Diuersas esse hac in re sentētias.* 1ma Negat merita Christi esse infiniti valoris. quod consequenter docere debent ij, qui meritis Christi efficaciā, ex præcisa acceptatione diuina tribuunt, fundanturq; in authoritate Scoti. 2da Sententia est Lugonis, qui disp: 6. Sect: 1. dicit; Merita Christi habere valorem infinitum, quia merētur quodcunq; præmium. vt equus dicitur valere tantum, quantùm in solutione pro illo exigi potest. Sed non dicit esse meri- 353.
tum infinitum; quia potest dari actio, quæ magis moueat, & per consequēs maius meritum, quatenus magis merebitur, licet non plus. 3tia Sententia est quæ adstruit infinitatem simpliciter in meritis Christi, & valore eorundem; estq. sententia Suarij hic disp: 4. Sect: 4. Amici disp: 6. Sect: 2. & aliorum.

PRÆMITTO III. *Videri paulò molestius, vt concedatur cum Scoto, ex sola acceptatione infinitari merita Christi.* de quo in materia de merito. fortè tamen hæc fuit mens Scoti. dicebat ille, has indiuiduas etiam actiones, de se, rationem meriti, & infinitudinis non habere, eò, quòd ex libero decre- 354.
to Dei, cum hoc principio has actiones eliciente, decreta sit vnio Personæ diuinæ, sine qua Persona, poterant illæ actiones, saltem aliquæ, malæ esse, quia malâ intentione factæ, vel nō esse infinitæ; totum ergo id pendebit ex acceptatione diuina, non quidem liberè illas infinitante, suppositâ vnione Hypostaticâ; sed quòd libertate diuinâ, acceptata sit illa natura ad vnionem Hypostaticam.

DICENDVM est I. *Si nomine meriti infiniti simpliciter, velis accipere meritum, quod secundùm omnes rationes, quas includit, sit infinitum; in isto sensu merita Christi non sunt infinita simpliciter.*

PROBATUR I. Quia in meritis 355.
Christi est ratio actûs creati, hæc ratio non est infinita, qvia eadem in indiuiduo poterat elici, casu, quo non fuisset terminata illa natura hypostasi diuinâ; & tamen illa actio, tunc nō fuisset infinita: ergo non secundùm omnia, quæ includit actio meritoria, est illic infinitudo.

PROBATUR II. Quia duratio tēporanea non est infinita, & tamen etiam hæc habetur in meritis Christi: ergo illa non secundùm omnes rationes quas habent, sunt infinita.

PROBATVR III. Tota infinitudo actionum Christi, est nonnisi à VERBO; consideremus ipsum illud dignificatum, quod ipsum dignificatū, ita

356. ita præcisum, vel est finitum, vel infinitum? Si finitum, habetur intentũ: Si infinitum: ostende, vnde, & per quid infinitetur?

DICENDVM II. *Si nomine meriti infiniti simpliciter, accipias meritum, secundùm quod est meritum huius Personæ, in isto sensu merita Christi sunt infinita simpliciter*. Idē sic proponitur *Merita Christi, formaliter, & complete accepta, secundùm quod dicuntur esse huius suppositi, sunt infinita simpliciter*.

PROBATUR I. authoritate Clementis IV. in Extrauaganti *Vnigenitus*. Thesaurus meritorum, qui diminui nunquam potest, debet esse thesaurus infinitus, ex vi principij illius,
357. quòd infinitum sit id, cuius secũdùm quantitatē accipientibus, semper accipere est, & nunquam idem; sed talem thesaurũ esse meritorum Christi docet ibidē Papa, expresseq; dicit, illum diminui non posse, propter infinita Christi merita: Ergo.

PROBATVR II. Meritum æquale, immo superabundãs, offensæ infinitæ simpliciter, debet esse infinitum simpliciter: nam finitum non potest esse æquale infinito; iam autem meritum Christi, est æquale offensæ infinitæ, *est enim copiosa apud eũ redēptio*.

PROBATVR III. Si merita Christi, accepta secũdùm vltimũ sui cõplemētũ, non essent infinita simpliciter,
358. vltimũ illorũ cõplemētũ, & esset infinitũ simpliciter, est enim ipsa Persona VERBI infinita simpliciter; & non esset: quia ipsa merita secundùm illud complementum accepta, non essent infinita, vt tu dicis. Et sicut, si paries albus, secundùm vltimum sui cõplementum in ratione albi, non esset disgregatiuus visûs, nec ipsa albedo, esset disgregatiua visûs: ita si merita secundùm vltimum sui complementum, nō sunt infinita simpliciter, nec ipsum complementum erit infinitũ simpliciter. Tota præsentis tituli difficultas est, in explicandis his duobus. Imprimis, quî ista infinitudo meritorum Christi, non sit merè moralis, & ex imputatione? deinde, quomodo hæc dignitas deriuetur in ipsamet merita? Hoc vt habeatur, sit 359.

PVNCTVM DIFFICVLTATIS I.

Quomodo per alios deriuatur in merita Christi dignitas infinita?

EXPLICARI potest I. ex Suar: disp: 4. Sect: 4. vt videre est, in responsione ad argumentũ 2dum, qvòd id fiat duplici titulo. Imprimis ex parte Personæ operantis, quæ quodã modo per se ipsam informat moraliter suam operationē: deinde ex parte vnionis illorum actuum ad Personã. 360.
quod ipsum sic declarat. Vnio hypostatica, est quædam infinita dignitas humanitatis assumptæ, quia Persona simpliciter infinita, est illi humanitati coniuncta realiter, & per dictam vnionem mirabili modo illam afficit, & sustentat. porro actus, & passiones illius humanitatis, in tali Persona, habent similem quãdam coniunctionē, quasi hypostaticam, cum eadem Persona, quamuis mediante naturâ; ratione ergo huius coniunctionis, habebũt infinitam quandam dignitatem. *Hæc explicatio.*

NON SATISFACIT I. Quia non respondet ad punctum difficultatis. quæro, vnde habent infinitatem merita Christi? respondes, ab vnione 361.
ad Personam Christi. quæro, hæc vnio cùm non sit physica, nec ponat vllum realem modum in ipso actu, respectu VERBI, quî ergo fieri potest, vt deriuet infinitatē in opera Christi? respondes, quia participant moralem valorem & æstimatonem? de quo ipso quæro, quomodo illum participent? Idem propositum sic aliter vrgetur. quæro, quare merita Christi habent infinitum valorem? respondes, quia vniuntur quodãmodo VERBO. quæro vlteriùs, quare vniuntur quodammodo VERBO, vnione infinitatem fundante? respondebis, (vt videre est in discursu Svarij) quia princi-

362. cipiantur ab humanitate vnita VERBO. Hoc autem, puncto difficultatis non ſatisfacit. Tum quia multa ſunt, quæ profecta ab humanitate vnita VERBO non habuerunt infinitatem, vt reſuſcitatio Lazari, conuerſio aquæ in vinum, & cætera ſimilia. Tum quia multa proficiſcuntur ab humanitate vnita VERBO, quæ non petunt vniri VERBO; ergo pro ratione, cur vniantur VERBO, non poteſt vltimò dari, quia proficiſcuntur ab humanitate vnita VERBO. nec ſufficit recurrere, quòd recipiātur in natura vnita VERBO; nam etiam albedo in Chriſto recipitur, nec tamen habet infinitatem. Tum quia, ſi recurras ad hoc, quòd

363. Perſona operans, per ſeipſam, informat moraliter ſuam operationem; quæro vlterius; quî fiat, vt Perſona operans, informet ſuam operationē, informatione fundante infinitatem? & certè dicere, quòd ideo ſint infinita illa opera, quia informantur moraliter à Perſona, quia vniuntur ſaltem mediatè, nihil eſt aliud dicere, quàm quòd natura terminetur à Perſona infinita, in qua natura, illæ actiones recipiuntur. de quo ipſo quæro: cur, ſi natura ſit terminata à Perſona infinita, moralis valor infinitus, ex illa forma, & ex illa vnione, deriuetur?

NON SATISFACIT II. Quia recurrit hæc explicatio ad mediatam v-

364. nionem Perſonæ, cum illis operibus, quæ vnio non poteſt eſſe phyſica, aliàs tranſacta illâ actione, dimitteret VERBVM, quod ſemel aſſumpſit. Si autem illa vnio eſt moralis mediata; explicandum veniret; in quo illa ſtet, quomodo per illam deriuetur infinitudo, cur itē illa merita ſint infinita, & nō tantum eſt infinitum id, cui cōiunguntur? Explicat item difficultatem, per difficultatem. qui enim neſcit, vel negat infinitatem meritorum Chriſti, neſcit, & negat infinitatem vnionis. deinde hæc vnio, cùm ſit phyſica nectēs pyhſicè infinitum, hoc ipſo adnectit infinitatem; ſed quis ſimilis nexus inter meritum & Perſonam?

NON SATISFACIT III. quia hæc 365.
dignificatio deberet eſſe ex ſēſu Suarij moralis. Si moralis quæro, vel habent plus illa merita in ſuo genere, quàm habeant in ordine humano merita dignificata regalitate, vel non habent? ſi habent plus: oſtende, quomodo id deriuetur ab Illa infinita Perſona? ſi non habent: ergo ſicut actiones dignificatæ regalitate, in re non plus habent præ actionibus plebeij, ſed merè habent nonniſi acceptationem humanam; ita & merita Chriſti, in re erunt finita, & ex mera nonniſi acceptatione, plus habebunt.

Pater Morawſki hîc quæſt:2dâ artic: 4to dicit. ActionesChriſti Theandricas, non eſſe ſimpliciter infinitas, ſe- 366.
cundùm quod actiones ſunt; quia ſic ſumptæ perſonam Verbi non dicunt, niſi extrinſecè; licet merita Chriſti, & actiones Theandricæ, in quantum habent rationem meriti, ſint ſimpliciter infinitæ: eò quòd meritum dicat tanquam partem intrinſecam, ipſamet perſonam merentem, infinitè dignam. *Hæc eius doctrina.*

NON SATISFACIT. Tum quia ſufficit, quòd actiones ipſas Theandricas, dignificet perſona, per modū principij, complentis principium eliciuum actionum Theandricarum. Ergo & ſufficiet dicere, quòd etiam merita non conſtituantur perſonâ tāquam parte, ſed tanquam principio 367.
dignificāte. Tum quia actiones Chriſti Theandricæ non diſtinguuntur realiter ab actionibus Chriſti meritorijs: ergo & eadem debent habere ſui conſtitutiua intrinſeca: hoc ipſo enim non eſſent idem realiter; ergo cum ipſæ actiones Theandricæ, non conſtituantur tanquam parte, perſonâ Diuinâ, nec conſtituentur merita. Antecedens autem ex eo probatur, quia nullum eſt inter hæc diſtinctionis fundamentum, præcipuè dum cōiungitur actio Theandrica merito. Et hoc etiam habet communis apprehenſio, quæ cenſet merita Chriſti, eſſe actiones Theandricas. Tum quia Monethelitarum in eo fuit hæreſis,

368. quia putabāt desiderari in Christo aliquod principiū volitionum humanarum, eò quòd desideretur persona humana, sine qua, non potest esse volitio humana, negauitq; id antiquitas Catholica, eò quòd putârit, posse esse volitionem humanam & creatam, sine persona humana & creata. Quod si ponatur, merita creata, componi, tanquam parte constitutivâ, personâ merentis, iam in Christo non dabuntur vlla merita creata, adeoq; & nulla; quia merita increata impossibilia sunt. Addo. reuera videtur immeritò & contra retro docentem antiquitatem poni, quòd actiones Christi Theandricæ, non habeant, secun-

369. dùm quod actiones sunt, infinitatem simpliciter, supposito, quòd infinitatem simpliciter habeant, secūdùm quod merita sunt. Nec obest, quòd actio Theandrica, dicat personam Verbi tanquam quid extrinsecū; nam hæc infinitudo actionū Christi, cùm non sit entitatiua & absoluta, sed respectiua, benè poterit haberi ab aliquo extrinseco. Addo præterea, si fiat parallela, vnde ex definitione partis inferetur, actionem Theandricam, non componi personâ, tanquam parte: inde inferetur, etiam meritū Theandricum non componi personâ tanquam parte.

EXPLICARI potest II. ex Vasquez.

370. Docet ille, infinitatem meritorum Christi, desumi ex infinita sanctitate naturæ humanæ vnitæ VERBO; docet enim ipsam diuinitatem in Christo, esse quasi formam sanctificantem, & veluti vnguētum, quo vngitur; tametsi id efficiat, non per effectum formalem intrinsecum, sed per extrinsecam denominationem, tribuendo naturæ humanæ effectum quendam moralis sanctificationis. *Hæc explicatio.*

NON SATISFACIT I. Quia non resoluit difficultatis punctum. quæro, cur merita Christi habent infinitum valorem? respondet, quia dignificantur infinitâ sanctitate diuinitatis. quæro vlteriùs, quî dignificari possint infinitâ sanctitate diuinitatis? re- 371.
spondet, per extrinsecam denominationem. quæro vlterius, quî dignificari possint per extrinsecam denominationem? respondet tribuendo effectum moralem sanctificationis. de quo ipso quæritur, quî illum tribuere possit?

NON SATISFACIT II. Infinitus ille valor, non potest esse denominatio extrinseca secundæ intentionis; nam esse infinitum valorem meritorum Christi, non pendet à nostris cōceptibus, sed in obiecto est: ergo illa denominatio extrinseca est primæ intentionis. Sed quæro, quomodo deueniri possit ad illam denominationē extrinsecam? Et certè denominatio 372.
extrinseca dextri, nihil aliud est, nisi manus v. g. Sortis, & paries; ergo etiam denominatio extrinseca infinitatis meritorum Christi, erit ipsum meritum, & sanctitas diuina infinita. de quo quærere restat, quî illa sanctitas deriuet, vt verè illa merita sint infiniti valoris?

NON SATISFACIT III. quia infinitas illa operum, quæ est per denominationem extrinsecam, quæ est per effectum quendam moralis sanctificationis, vel est ita moralis, vt sit sola imputatio infinitudinis; & prædicta, quærere restat, quod est fundamentum illius veræ imputationis? Si autem non est sola imputatio: expli- 373.
candum erit, quid sit illud, & quonā modo fiat ille effectus moralis sanctificationis?

EXPLICAT III. Lugo. Multisq; alijs præiactis, hoc habet: quòd scilicet opera Christi, quāuis sint ex alijs capitibus finita; & quamuis non à VERBO proueniat, quòd sint digna præmio, à VERBO tamen prouenit, quòd respectu illius personæ, nullum sit magnum præmium, nisi infinitum: infinitat ergo Persona VERBI illa opera, non nisi obiectiuè, quatenus ex infinitate Personæ fit, vt quodcunq; præmium respectu illius operis sit paruum, nisi sit infinitum. Illustrat hoc inter alia, tali instantiâ. Finge duos Deos, quorū vnus

374. vnus vellet alteri dare munus, tanto donatore & donatario dignum, quidquid creatum ſibi ad inuicem darent, illud tanti æſtimaretur, ac ſi rex vnus alteri pomum daret, vel nucem; cùm ergo Chriſtus ſit vere Deus, præmium quodcūq; creatum & finitum, reſpectu illius, non eſt proportionatum. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT I. Quæro, cur ſint opera Chriſti valoris infiniti? reſpondebis, quia attentâ Perſonâ infinitâ, nullum reſpectu illius Perſonæ, condignum eſt præmium, niſi infinitum: quæro vlteriùs, quî communicetur illi ipſi operi æſtimabilitas tanta? *Hoc ipſum ſic vrgetur.* quæro cur
375. opera Chriſti habeant infinitatem valoris? reſpondes, quia dignificantur à perſona infinita. quæro quid ſit hoc, dignificari illa à perſona infinita? reſpondes, digna reddi præmio infinito. de hoc ipſo quæro, quomodo id in illas actiones diriuetur, vt aſſurgant ad hanc dignitatem? reſpōdes, quia illâ dignificat obiectiuè perſona infinita. de hoc ipſo quæro, quî fiat iſta dignificatio obiectiua, & quid ponat in ipſis meritis?

NON SATISFACIT II. Quia docet Lugo valorem operum Chriſti eſſe infinitum, & tamen non eſt explicabile in principijs illius, quomodo hic valor deriuetur in merita? & cer-
376. tè non ideo; quia taxantur eſſe digna præmio infinito, habent illa merita valorem infinitum: ſed potiùs quia habent valorem infinitum, taxantur digna præmio infinito; de quo ipſo valore quæritur, vnde nā ſit, & quomodo deriuetur?

NON SATISFACIT III. Quia valor ille, vel eſt phyſicus, vel moralis, vt dicebatur in ſimili. Si phyſicus, quî acquiritur? ſi moralis, vel ſola imputatio, vel plus aliquid: ſi plus aliquid, quid illud? ſi non plus, ergo non habent valorem & taxam infinitam, ſed ſolùm putantur habere.

PVNCTVM DIFFICVLTATIS II. 377.

Mens de eodem Recentiorum.

EXPLICAT IV. Doctor Theologus, P. Laurentius Pikarſki. Dignitas quælibet abſolutè loquendo, nihil aliud eſt, quàm perſeſtantia quædam, ſeu ipſummet eſſe alicuius, non propter aliud. Patet hoc in prælaturis, præſidentijs, & ſimilibus, quas plerumq; dignitates vocamus; & ſimul quoduis dominium, dignitatem quādam exiſtimamus, & dominos ipſos dignos; ſeruitutem autem indignitatem quandam, & ſeruos indignos reputamus; idq; ideo, quia ſeruus eſt 378.
propter dominum, adeoq; per ſe ſtātiam non habens, & non dominus propter ſeruum: qui ratione dominij & dignitatis perſeſtantiam habet. Patet idem in ſcientijs, quæ ſunt propter ſeipſas, ideoq; illas propter ſe dignas dicimus, indignas autē, quæ propter aliud quidpiam inuentæ ſunt, vt ſunt vel practicæ ſcientiæ, vel artes mechanicæ. Hinc & ipſa axiomata ſeu propoſitiones, quæ tanquam prima principia in ſcientijs habentur, & ſine quibus ſcientiæ ſtare non poſſunt, dignitates appellamus. idq; ideo, quia per ſe, non per aliquid aliud, cognoſcuntur, & ſciuntur. Ex hac propor-
tione, S. Thomas hîc q. 2. a. 2. ad 2dum 379.
in tantum Perſonalitatem vult eſſe rationem dignitatis, in quantum perſonalitas, eſt quædam perſe ſtantia. *dicendum* inquit, *quòd Perſonalitas in tantum pertinet ad dignitatē alicuius rei, & perfectionem, in quantum ad dignitatem alicuius rei, & perfectionem eius pertinet, quòd per ſe exiſtat, quod nomine Perſonæ intelligitur.* Immò hoc ita verum eſt, vt ſi aliquando, ea ipſa quæ non per ſe ſunt, digna vocantur, hoc ideo fiat, quia ea ad aliquid quod per ſe ſtat; attribuuntur: propter quam attributionem, intelligitur, ex perſeſtātia, refundi quædam dignitas in illa, ita vt per dignitatem Perſeſtantis, digna ſint & intelligantur; vt patet in digni-

380. in dignitatibus regiorum famulorũ, similiter vxorum, filiorum &c. famuli enim dignitate Regis, vxores dignitate maritorum, filij dignitate Parentum, digni reputantur. vnde & accidentia, non solùm dignitatem, sed etiam vltimum complementum suæ indiuiduationis, habent ab ipso supposito, cùm ipsum substantiarum esse, per se & propter se sit, accidentia verò nõnisi propter aliud & in alio. &c. &c. Cùm igitur operationes Christi sint essentialiter alterius, tunc in vltimo termino indiuiduationis, ac dignitatis completissimæ existent, consequenter dignissimæ erunt, quando in completissimo per se existente, &
381. consequenter, in dignissimo existent. & quja defacto, in tali existente per se, existunt; idcirco ab illius infinita dignitate, & ipsæ dignitatem infinitam imbibunt; proindeq; neq; vltimò hæ operationes Christi dici vel esse possunt, nisi ipsius suppositi dignitatem in se includant, per quam vltimò sunt, & ad quam vltimò attribuuntur.

Succus discursus in hoc cõnsistit. Valorem habent infinitum merita Christi, quia dignificantur à Persona infinitè digna; modus autem, quo communicatur illa dignitas, in hoc est: quia accidentia sumunt vltimum suũ complemẽtum à Persona, cuius sunt; cùm ergo operationes Christi sint ac-
382. cidentia, & id in quo sunt, & à quo vltimum suæ indiuiduationis accipiũt, sit quid infinitè dignum, etiam illæ erunt infinitè dignæ. *Hic discursus.*

NON SATISFACIT I. Quia vltimatam responsionẽ non affert. quæro cur merita Christi sint infiniti valoris? respondetur, quia dignificantur à Persona infinita. quæro, quomodo dignificantur? respondetur, quia accipiunt vltimum sui complementum ab illa. quæro vlteriùs, cùm non competat accidentibus subsistere subsistẽtiâ, quomodo accipiunt vltimum sui complementum ab illa? respondetur, quia ad illam attribuuntur; de quo ipso quæro quî fiat, vt ex attributione ad personam infinitam participent infinitam dignitatem?

NON SATISFACIT II. Quia negatur accidentia compleri vltimò à substantijs, aut subsistere vllo modo subsistentijs substantiarum. quodsi accidentia non subsistunt subsistentiâ substantiæ, non accipiunt vltimum sui cõplementũ à Subsistẽtia, neq; enim est aliud subsistere, quàm accipere vltimũ sui cõplementũ à subsistẽtia: si autem accidentia non accipiunt vltimum complemẽtum à subsistentia, neq; actiones Christi accipiẽt, adeoq; nec erunt infinitæ, cùm illa infinitudo peti deberet ex illo complemento. 383.

NON SATISFACIT III. Quia quæstionem physicam de Subsistẽtia, videtur explicare, per dignitatem moralem; & licet per accommodationem dici bene possit Persona, dignitas: nihilominus aliud est Persona, aliud dignitas; quis enim dicet in diuinis, esse tres dignitates? vnde etiam S. Thomas 1. parte q. 42. a. 4. ad 2dum. *Dignitas,* inquit, *absoluta est, & ad essentiam pertinet.* deniq; dignitas est de linea excellentiæ, & superãtiarum, potestq; competere etiam naturæ, quâ tali; iam autem Personalitas, est de linea termini; ergo Personalitas, per dignitatem, non rectè explicatur, nisi figuratè. 384.

EXPLICAT V. Perez. ex quo ante explicationem.

PONITVR I. Quòd dignitas absoluta, & in bonam partem sumpta, sit virtus, propriâ suâ magnitudine, & præstantiâ afferens fiduciam, aut expectationem prudentem boni honorifici. nomine autem virtutis intelligit potentiam, scientiam, & voluntatem, benefaciendi, vel communicandi bonum. debet autem hæc esse intrinseca Personæ: hinc non diuitijs præcisè aliquis redditur dignus, sed iure, merito, vsu, qui habetur, vel qui speratur, diuitiarum; positoq; quòd relatio sit quid modale, relatio diuitis ad diuitias, Principis ad suos maiores, est quid intrinsecum; cognitio item possessionis diuitiarum, & generis, est excellẽtia quædam intrinseca, & felicitas, quam nec pauperes, nec subditi habent. 385.

PONI-

386. PONITVR II. Dignitatem esse duplicem, aliam, quæ consistit in virtute, aliam quæ consistit in iure ad honores, sequentes virtutem, aut præuenientes propter spem; & licet dentur honores, qui sunt nati sequi virtutem, ne quis canat triumphum ante victoriam; dantur tamen etiam honores, nati antecedere; sic merita Christi præmiata sunt à Deo, per gratiam datam antiquis Patribus; & quãdo adest spes victoriæ, triumphi præparatio fit ante victoriam, ita tamen vt possit accidere, quòd virtus, &c. afferat certissimam spem honoris, & gloriæ, & tamen non sit cognita, quia non fundatur in magnitudine, & præ-
387. stantia perfectionis. Hæc ipsa spes debet esse non vana, sed secura, vel physicè, vel moraliter, &c.

PONITVR III. Quæ sit differentia iuris commutatiui, à iure digni? quia illud compellit ad bonum tribuendũ debitum, non solùm bonos, sed & malos, timentes iram habentis ius, vel legis, defendentis ius illud: at ius digni vt tale, non cogit, sed summùm mouet, & attrahit, per iudicium suadens melius esse & decentius, honorare dignum, quàm non honorare.

PONITUR IV. Quid sit ly *Prudens fiducia*, posita in definitiõe dignitatis? & dicit esse rectã rationẽ designatiuã honorũ proportionaliũ virtuti, præci-
388. pientẽ aut suadẽtem, tanquã meliorẽ, modo explicato, honorificationẽ, quã non honorificationẽ virtutis; quæ ratio suprema est diuina, secunda supernaturalis, tertia Angelica, quarta humana, &c. sumitq; hæc ratio, pro regula, duos fines, finem *Cui*, id est personã virtute præditam, & finem *Qui*, id est bonum honorificum, quod continet manifestationem virtutis.

PONITVR V. Quid sit bonũ honorificum, seu laudatorium? Honor est virtutis benefactricis indicium. laus propriè & strictè dicta, est honor existens in verbis, sumendo illa pro internis, & externis; & laudabile dicimus esse id, quod est honestum, seu per se expetendum, & vtilitatis allaciuum, aut alicuius communicationis 389.
bonorum. E contra indignitas Personæ, est defectus virtutis, allatiuus mali ignominiosi. additq;, dignitatẽ esse quid notum, & habere vim notificandi, suã quantitate, quantitatem boni conferendi, hoc enim est de ratione mensuræ, & è conuerso, quando quantitas boni honorifici conferendi alicui est nota, consequenter notificare potest quantitatem virtutis, & dignitatis Personæ. *his suppositis.*

EXPLICATIO in hoc sistet. Humanitas Christi, vt vnita VERBO, est digna eo honore, quo Persona VERBI est digna honorari in ipsa humanitate; Sed Persona VERBI est infinitè digna honorari omni bono, quod potest 390.
conferri humanitati post vnionem: ergo & humanitas, vt vnita VERBO, est illo digna. & quia multitudo taliũ bonorum, est infinita, hoc ipso est & illa infinitè digna, vt pote illis infinitis digna; impossibile enim est Personam vnitam humanitati, esse dignã bono exhibito, quin humanitati illud bonum debeatur, ex hoc titulo; quia est vnita Personæ diuinæ dignæ illo bono. quando enim aliquid debetur naturæ intellectuali, quod habet sibi vnitam aliquam dignitatem, non potest ipsa non esse, digna illo bono &c. Addit, dubitari non posse, Christum vt hominem, supra omnes actuales & possibiles creaturas puras, maioribus 391.
honoribus esse dignum, quibus Persona diuina honoretur in humanitate honorata; quorum honorum titulus est filiatio diuina naturalis; & nulla est ratio, quare dicatur esse digna vno bono, & non alio; titulus enim ille non præfigit limitem magnitudini, & multitudini honorum possibilium. deniq; si quid velit efficaciter humanitas Christi, illa voluntas est conformis voluntati increatæ Personæ VERBI: ergo si bonum volitum conferatur humanitati Christi, conferetur tanquam debitum Personæ ipsius humanitatis, quia supponimus fuisse volitum ab ipso Filio DEI. *Hæc explicatio.*

NON SATISFACIT I. Tum quia, de

392. de hoc ipso quæritur, quomodo & quâ ratione VERBVM vnitum Humanitati faciat illam dignam honorari honore VERBI? & quantumuis hoc conferat humanitati, quî conferre poterit infinitudinem ipsis meritis, & satisfactionibus Christi? & quâ viâ hæc hõorabilitas deriuetur in humanitatẽ Actiõis? Cõcedo Persõnã vnitam humanitati esse dignã omni bono, sed quærere restat, quî hanc dignitatem deriuet in humanitatem, multoq; magis, quî deriuet infinitudinem in merita Christi? Concedo Christum Dominum esse dignum speciali ratione, sed quærere restat quî euadatur ad hoc, vt ipsa Persona diui-
393. na honoretur in humanitate honorata, multoq; magis quî infinitet actiones? Nulla dicitur esse ratio, quare dicatur esse digna vno bono, & non alio, sed quærere restat, quo modo & viâ, hoc ipsum acquiratur? Cõcedo si efficaciter velit voluntas Christi aliquod bonum, dabitur illi, sed quærere restat, quî deriuetur hæc dignitas in illam, vt possit efficaciter velle quodcunq; bonum? Ultimatò quæritur, quî ita etiam dignificatæ humanitatis, ipsæ actiones & merita sint infinita, nam dignificatio humanitatis bene refertur in ipsamet vnionem ad VERBVM, sed quamnã similem vnionem dicunt merita cum VERBO?

394. NON SATISFACIT IJ. Quia tota infinitudo hîc explicata habetur ex vnione ad VERBVM, ergo cùm meritis non vniatur VERBVM, non erunt infinita.

NON SATISFACIT III. Quia principia, quæ assumit in Positis, nõn conuincũt. Tũ quia dignitas est quid posterius, & consequens virtutem, effectuq; illius moralis, ergo per virtutem definiri, rigorosâ, quæ hîc intendebatur, definitione, non potest. vnde etiam nemo definit hominem per risibile. Cuius ratio est, nam non esset identitas Obiectiua, inter definitionem & definitum, sicut non est identitas Obiectiua, inter prius, & posterius: Tum quia, etiam hoc prædicato quod est fiducia, & exspectatio 395.
boni honorifici, datur aliquid prius definitiuum dignitatis, nempe ius, exigentia, titulus ad bonum honorificum. & certè, non ideo aliquis habet ius exigendi boni honorifici, quia habet illius fiduciam, sed habet fiduciam, quia habet ius. Tum quia, immeritò dicitur, quòd ipsa cogitatio possessionis, diuitiarum &c. ponat virtutem intrinsecam, quia per hoc non rectè explicatur intrinsecitas dignitatis, quod potest haberi etiam in indigno, talis autem cogitatio potest haberi etiam in indigno. debet ergo dari discretiuum horum cogitãtium, & hoc potius erit saluatiuum dignita-
tis. Tum quia immerito dicitur, fiduciam prudentem, esse rectam rationem designatiuam honorum proportionalium, nam fiducia, spectat ad lineam voluntatis, ratio designatiua honorum, spectat ad lineam intellectus. deinde huius ipsius designationis motiuum, & fundamentum dari debet, & hoc potiùs erit quæsita dignitas. Tum quia non rectè formatur conceptus honoris, quòd sit virtutis benefactricis indicium, honor enim, tenet se à parte honorantis, & tamen indicium benefactricis virtutis, potest esse, etiam à parte honorati. deinde indicium istud est de linea signi, honor autem est de linea cultûs, & obseruantiæ; non ergo, vnum per aliud 397.
rectè definietur.

Commodiùs dicitur, quòd dignitas, sit excellentia exigitiua, vel fundatiua iuris ad honorem, honor autẽ erit cultus respondens excellentiæ, sed hac etiam dignitate positâ, quærere restat, quî meritorum Christi sit dignitas infinita?

PVNCTVM DIFFICVLTATIS III.

Satisfit intento.

EXPLICATVR I. Duplex cogitari posset vnio inter naturam humanã, & Personam VERBI, vna accidentalis, non quidem, quæ sit, per solum affectum,

398. ctum, vel per moralitatem similem ei, quâ Personæ legati vnitur Persona regia, ita vt quod facit legatus, censeatur facere rex, cuius Personam refert, sed quæ sit vnio accidentalis, ratione alligationis, quâ alligetur physicè huic homini Persona diuina, ita tamen, vt non suppleat defectum vllum Personæ, nec compleat substantialiter. Altera vnio cogitari potest Substantialis, vi cuius, complebilis, perfectibilis, terminabilis substantialiter, humanitas compleatur, perficiatur, terminetur substantialiter, adeoq; fundando communicationem idiomatũ inter illa extrema. cùm ergo hæc posterior vnio reperiatur in Christo, do-
399. cente fide, quòd Persona diuina suppleat defectum Subsistétiæ creatæ, adeoq; alicuius substantialis, fit vt hæc vnio fundet communicationem idiomatum. Porro communicatio idiomatum in linea agendi, in hoc sita est, vt quod facit vnum extremum, per communicationem idiomatum, censeatur facere & aliud extremum, cũq; esse, sit propter operari, si erit communicatio idiomatum in Esse, erit etiam communicatio idiomatum in operari. Et quia ista cõmunicatio fundata est in modo vnionis, & per se, & substantialis, quæ non est aliquid meræ imputationis, & placiti, fit vt cõmunicatio illa fundata in illa vnione,
400. per quam censetur operatio vnius esse operatio aliûs, nõ sit mera imputatio, merum placitum, sed verè in aliquo physico & independente à nostris conceptibus fundatum. cumq; communicatio semper sit duorum, non solùm natura communicabit idioma aliquod VERBO, sed etiam VERBVM communicabit suum idioma naturæ. Rursus quia communicatio est in proprio, proprium suum natura communicabit, hoc est, se, propter operari, id est, se, & suas operationes. proprium autem suum communicat Persona, communicando se & excellentiam suam, quæ excellentia, quia est infinita, communicabit illi naturæ, & illi actioni infinitudinem suam.

ILLVSTRATVR hoc instantijs. 401.
Finge regalitatem esse dignitatem quandam physicam, & perfectionem quandam physicam, tunc quicquid faceret MICHAEL Rex, physicè esset regale, & opera illius haberent perfectionem physicam ipsius regalitatis, nec posset quicquam facere MICHAEL, quod regalitatem non haberet. cùm ergo propter vnionem veram, quæ est inter naturam humanam, & Personã VERBI, facta sit communicatio idiomatum, & hæc dignitas, seu regalitas Deitatis, est quid physicum, impossibile est, vt quod facit natura humana propter communicatonem idiomatum in operari, non censeatur facere Deus. quæ regalitas Deitatis, 402.
quia est quid physicum, nempe Persona VERBI, fit vt opera illa, physicè habeant dignitatem, ab illa Persona diuina. Illustratur hoc rursus instantiâ petitâ ex actibus diuinis internis, qui propter identitatem, cum principio habent physicam dignitatem Deitatis, & excellentiam increatã, & quod habetur excellentiæ in Deitate, tribuitur propter identitatem, etiam illis actibus. Quod est identitas in illis diuinis actibus, fundans communicationem illam, aut potius identitatem idiomatum, hoc est vnio substantialis inter naturam humanam, & Personã VERBI, vi cuius vnionis, actiones naturæ, tribuũtur Personæ diuinæ. & si- 403.
cut impossibile est stante identitate reali actionum ad intra, cum excellẽtia Deitatis, non habere illas actiones excellentiam Deitatis, sic nec possibile est stante substantiali vnione fundãte communicationem idiomatum, etiam in operari, non inquam possibile est, ne iam opera naturæ humanæ sint opera Personæ VERBI, adeoq; excellentiâ illius dignificata. & sicut, si VERBVM elicitiuè illam actionem produceret, non esset illa actio nisi dignitate diuina delibuta, ita propter communicationem idiomatum, dum illam eliciet natura humana, tribuetur hæc actio illi Personæ, eáq; dignificabit illa infinitudo, planè ac si ipsa

404. Persona illam eliceret. Deniq; illustratur hoc, tali instantiâ. Deficit fiscus regius, imminente bello, mandat Rex certas notas imprimi, v. g. corio, quæ notæ tribuant illi valorem pecuniarum, si hæ notæ essent valor physicus, reuera impressio illarum notarum physicum valorem imprimeret, sic quia quando ponit natura humana operationes, debet iam illas propter communicationem idiomatum Deitas, vt inquit Damascenus, perfundere, fit vt operatio communicetur à natura Personæ illi, & Persona vicissim suã excellentiã tribuat operationi, quæ excellẽtia, quia est infinita, infinitũ etiã valorẽ illi operi tribuet.

405. *Præsens discursus saluat* & physicam, non autem ex mera imputatione, dignitatem operum Christi, & modum, quo deriuatur hæc infinita dignitas. Quæres enim, an opera Christi sint infiniti valoris, respondeo quòd sint. quæres, quare? respondeo, propter infinitam dignitatem Dei. quæres vlteriùs, quî tribuatur illis infinita dignitas? respondeo, propter vnionem substantialem cum natura, quæ fundat communicationem idiomatum, quæ communicatio est mutua, ita vt vi communicationis idiomatum à natura petitorum, tribuatur Operatio illa Deo, & vi communicationis idiomatum, à VERBO petitorũ,

406. tribuat illis VERBVM suam excellentiam infinitã, modo operibus proportionato. Ostenditur ergo hanc excellentiam, & valorem non esse moralem, qui sit mera imputatio, quia desumitur hæc infinitudo ab aliquo physico, nempe Persona diuina. Ostẽditur item modus nempe vnio fundãs communicationem idiomatum.

DICES I. Explicãdũ esse quomodo vnio fũdet cõmunicationẽ idiomatũ.

RESPONDETVR, hoc iam supponitur ex alijs materijs, & ex inductionibus, in quibus ostenditur ab vnione per se, & vel maximè substantiali, fundari communicationem idiomatum. Ostendit hoc paritas, vnitas per identitatem facit identitatem idiomatum, ergo & vnitas per vnionẽ 407.
faciet communicationem idiomatũ. Deniq; quia quando vnum per se est substantiale ex duobus constitutum, sicut cõmunicant sibi suum esse substantiale, hoc ipso enim non esset vnio substantialis, ita & communicãt perfectiões: quia hæ, vel sunt idẽ cũ Esse, vel illud sequũtur. Si cõmunicãt perfectiões, cõmunicant & idiomata, tãquã dẽominatiões sequẽtes illas perfectiões, vt ita dici sequatur ad Esse.

DICES II. Vnio non est Personæ diuinæ cum actionibus, quomodo ergo illæ dignificabuntur à Persona.

RESPONDETUR. licet non sit vnio illarum actionum physica cum Persona, est tamen vnio fundans cõ- 408.
municationem idiomatum, quæ cõmunicatio idiomatum non est quid nonnisi morale.

DICES III. Sit communicatio idiomatum inter naturam humanam, & Personam VERBI, cur ponenda communicatio idiomatum in operibus?

RESPONDETVR, ideo, quia illã significat frequenter scriptura, v. g. Humiliauit semetipsum Dominus Iesus. vbi communicatio est idiomatum in operatione humilitationis. Rursus ideo, quia, vt dictum, cùm esse sit propter operari, etiam communicatio in Esse, erit communicatio propter operari, adeoq; in linea etiã operationum. Deniq; ideo, quia sup- 409.
posito, quòd sit communicatio idiomatũ, non est iam ratio, cur mortuæ lineæ debeat non nisi esse, adeoq; excludendo operationes.

II. MODVS EXPLICANDI. *Infinitatẽm operum Christi potest esse talis.* Quotiescunq; Concretum aliquod, vel complexum, est siue ex forma, siue ex restrictione, tunc si propositio aliqua nonnisi de concreto illo, vel restricto verificatur, pro illa verificanda vtrumq; extremum, vtraq; pars complexi, scilicet forma & formatum, restringens & restrictum, vnà simul accipi debent. Sic v. g. ly par est concretũ ex duobus numeris, de hoc cõcreto enũtietur hæc propositio. Par, est

410. est medietas quaterniōis. hæc propositio de illo complexo, quòd est Par, verificari nō potest, nisi vterq; nūer⁹ acipiatur, & sic dereliquis instantijs, in quibus facilè induci potest ad propositionem de aliquo complexo verificabilem, requiri, vt vtrumq; membrum complexi sumatur. & ratio est: quia hoc ipso, non de complexo illa propositio verificaretur, cùm definitiuè complexum sit illa duo. & sicut quod verificatur obiectiuè de hominè, verificatur de animali rationali, ita quod obiectiuè verificatur, de Cōplexo, verificatur de illis, ex quibus complexum simul sumptis stat. cùm ergo hic terminus *Christi Opera*, sit
411. terminus Complexus ex Operibus, & Christo, vt hæc propositio, *Christi opera sunt infiniti valoris*, veritatem habeat, debet vtrumq; extremum accipi, nempe Christus & Opera. Porro, quædam ita sunt complexa & cōcreta, vt si de vno membro non verificatur propositio, non possit etiam verificari de alio membro, sic v.g. si de gutta A, non potest dici, est aqua, nec de concreto ex illa & ex gutta B, dici poterit quòd sit aqua. & alia sunt concreta, de quorum parte, quāuis non verificetur propositio, verificari potest de toto. Sic v.g. falsum est dicere; Corpus est rationale, & nihilominus verum est dicere, homo est
412. rationalis. cuius diuersitatis, hoc fūdamentum est, quia scilicet ea, quæ sunt homogenea, si de parte illorum non potest verificari propositio, nec de toto verificabitur, hoc ipso enim non essent homogenea. iam autem ea quæ sunt heterogenea, si propositio sit de prædicato affirmatiuo, tunc propositio verificata, de principali, verificari etiam poterit de toto. Et ratio est: quia principale non solùm ex eo spectari potest, quia est dignius in entitate, sed quia eleuat indignitatem & debilitatem inferioris, quam si non eleuet, non erit principale, sed simpliciter bonum, per hocq; transit in conditionem principalis, ex conditione simpliciter boni, quia eleuat & roborat infirmitatem debilioris; con- 413.
sequenter cùm denominatio sequatur ad esse, sicut eleuat esse & vires, ita eleuat & denominationes. Iam autem complexum hoc, *Opera Christi*, non est ex homogeneis, sed complexum ex maximis heterogeneis, hoc est aliquo creato adeoq; finito, & ex aliquo increato adeoq; infinito, hoc est Persona VERBI; hinc fit vt quod de principali verificatur, possit de toto illo complexo verificari; rationē autem principalis, in isto concreto, *Operatio Christi*, habet ratio VERBI; vtpote ratio nobilior, determinans, perficiens; nam nobilitas rei, determinatio, perfectio, semper habet rationem principalis. quodsi in hoc con- 414.
creto *Operatio Christi*, rationem principalis habet VERBVM; fit, vt quod verificari potest de illo principali, etiam de concreto verificari possit; & quia de illo principali verificari potest ratio digni infinitè, etiam de illo concreto *Operatio Christi* verificari potest ly, est dignitatis infinitæ. Quodsi quæras de modo quo communicetur ista infinitas? respondeo communicari, quia habet respectu operis Christi rationem principalioris, personæ VERBI, cui conuenit ratio dignitatis infinitæ; quodsi habet ratiōem principalioris, cùm à principaliori sit denominatio, etiam opera denominationem infinitorum habebunt. quæ de- 415.
nominatio, non erit merum placitum & imputatio, quia denominationem fieri à principaliori, non est mera imputatio humana; aliàs hominem esse rationalem, esset mera imputatio.

Hæc Explicatio in hoc stat. Sunt infiniti valoris merita Christi, quia denominatio an sit quid finitum, an infinitum, sumi debet à principaliori; in meritis autem Christi, rationem principalis habet ipsa Persona diuina; & quia hoc, quod est Personā diuinā habere hîc rationē principalis, pēdet ab aliquo, nō moraliter sed physicè infinito, fit vt ipsa merita sint physico-moraliter infinita.

Hoc ipsum sic vlterius explanatur.

 Duplex

416. Duplex infinitas posset cogitari in o-
peribus Christi. *1mò* aliqua produ-
cta infinitas ab ipsa increata excellē-
tia; & talis infinitas nulla est, quod
enim fundamentum illius ponendæ?
2da Infinitas, quæ sit infinitas ipsius-
met Personæ, quæ stat in hoc, quia vi-
delicet non est possibile offerri aliquā
actionem, quin reipsâ offeratur Per-
sona, non quidem tanquam obiectum
illius actionis, sed tanquam principi-
um offerens. Patet idem in morali-
bus. Quando dicit captiuus, redemit
me Petrus, non dicit redemit me pe-
cunia, quamuis id quod obtulit redi-
mens, tanquam obiectum, erat sola
pecunia; quia scilicet actioni illi re-
417. demptionis annexa est ratio personæ
redimētis. ita cum dico, Petrus orat,
si subsistentia est distincta entitatiuè
à natura, non influit efficienter in il-
lam orationem: quia subsistentia, quà
talis, non est actiua, vt suppono ex Me-
taphysica. Quodsi subsistentia est i-
dem cū natura, non principiat tamē
illam, quà subsistentia, nihilominus
quamuis subsistentia non principiet
orationem, rectè dico, Petrus orat;
quia scilicet actioni annexa est ratio
personæ, quæ annexio fundatur in
ratione coniunctionis personæ cum
natura, quæ ipsa annexio, quia non
est moralis sed in aliquo physico fun-
data, fit vt merita & actiones exhibe-
418. ri non possint, quin ratio personæ eti-
am ingrediatur, non quidem tanquā
principium elicitiuum, sed tanquam
aliquid, elicitiuo realiter annexum.
cùm ergo Persona diuina dicat etiam
talem nexum cum natura humana, fit
vt actiones, merita & opera, non pos-
sint ita offerri Deo, quin ipsa Persona,
non tanquam obiectum, sed tanquam
aliquid connexum cum principio eli-
citiuo offeratur: quæ Persona quia est
infinitè digna, fit vt ratione illius cō-
iunctionis reddatur etiam opus infi-
nitè dignum.

Succus totius discursûs in eo est. Ope-
rationes Christi, sunt infiniti valoris,
propter vnionem personæ VERBI cū
natura humana illas principiante; qui
valor inde prouenit, quia non possunt 419.
offerri Deo, quin simul ipsa persona
ingrediatur oblationem illam, non
quidem tanquam obiectum oblatio-
nis, sed tanquam offerens, qui offerēs
in omni merito & oblatione inuolui-
tur. Dixi, non tanquam obiectum
oblationis: quia cùm Beatissima Vir-
go obtulit suum filium Patri, erat o-
blatio finita, quamuis obiectum obla-
tionis fuerit infinitum.

Fundatur hæc explicatio in multis
phrasibus Scripturæ & Patrum, vt cū
Paulus 1ma Timoth: 2. dicit. *Qui de-
dit redemptionem semetipsum pro nobis.*
vbi redēptioni quæ est meritum, ad-
iungitur ipsa persona redimentis. o-
mniq; merito, dono, satisfactioni, per- 420.
sona innectitur. Et per hoc saluatur
physicomoralis infinitudo ratione
personæ infinitæ; saluatur modus,
quia in omni merito innectitur ipse
merens.

III. MODVS *eandem infinitatem ex-
plicandi* est, fundatus supra axiōa illud,
Actiones sunt suppositorum. Hoc axioma
triplicem sensum habere potest. *1mò*
Quòd actiones proficiscantur à sup-
posito tanquam principio effectiuo.
quo sensu verificato, facile est osten-
dere, cur opera Christi habeant infi-
nitum valorem, quia scilicet efficiun-
tur specialiter à subsistentia VERBI, di-
gnitas autem operationis sumitur à
principio effectiuo; & sic operatio 421.
Angelica, nobilior est operatione hu-
manâ, & operatio humanâ operatio-
ne bruti. Sed hoc non potest dici pro-
pter rationes in Metaphysica allatas,
vbi discussum est hoc axioma. & re-
pugnat etiam principijs fidei, quæ po-
nunt, nullum principium humanum
operationis humanæ effectiuum desi-
derari in Christo. *2dus* Sensus huius
axiomatis est: Actiones sunt suppo-
sitorum, hoc est, agere indiuiduis &
singularibus competit, non verò ra-
tioni communi. Hic sensus legitimus
quidem est, sed non ad propositum.
3us Sensus est: Actiones sunt suppo-
sitorum, hoc est actiones tribuuntur
supposito, tanquam subiecto denomi-
natio-

422. nationis. quod vlterius sic explano. Actiones partium, semper tribuuntur Toti. Sic in moralibus milites sunt partes regni, qui vincunt hostem, nihilominus dicitur regnum vicisse. In physicis, manus scalpit, & pes mouetur; nihilominus dicitur hõo scalpere & homo moueri. In methaphysicis etiam, animal formaliter sentit, & rationale formaliter discurrit; nihilominus totum discurrere dicitur, & totum sentire. Ita & actiones partium tribuuntur toti, adeoq; supposito, illudq; denominant. quia tamen hoc tribui actiones supposito, illudq; denominare, non est merè morale; nec enim est hoc imputatio mera,
423. quòd homo v. g. dicatur vegetari, quamuis nonnisi corpus vegetetur; ideo adhuc aliquid physicum ostendendum est. Quod ipsum sic proponitur. Prius est, esse in se perfectum, completum, & habens rationem totius, quàm agere, hoc enim est posterius, cùm agere sequatur ad esse; & quia esse perfectum, completum, & esse totius, habetur à persona, fit vt à quo habetur illud prius, ad illud etiam referri debeat hoc posterius. & sicut v. g. calefactio tribuitur calori ignis, qui in ipso igne, tanquam complementum ignis in agendo, & emanatur & recipitur; sic etiam, quia subsistentia perficit & complet naturam
424. in ordine esse ad se, quod complemẽtum semper præsupponitur, antequã fiat actio, fit vt actiones naturæ, tribuantur supposito, à quo natura rationem totius accipit, quæ ratio totius, cùm sit ratio in se, & in ordine ad se, præsupponitur ante agere, adeoq; agere illi tribuitur. quia verò hæc ratio vltimò cõpleti, in natura humana, habetur à Persona diuina infinita, ideo & operationes naturæ humanæ Christi, tribuentur Verbo, tanquam principio dignificatiuo infinito, seu tanquam complenti suâ infinitudine substantialiter, ipsum principium. Vbi iam colligis quomodo & quo sensu, actiones sint suppositorum.

Tota hæc explicatio ad hoc redigitur. Si quæras an actiones Christi sint infiniti valoris? respondetur esse. Si quæras cur sint infiniti valoris? respõdetur, quia dignificãtur à Persona infinita Verbi. Si quæras, quomodo dignificantur? respondetur, quia attribuuntur supposito. quæres cur attribuuntur supposito (in cõcreto loquẽdo) infinito? respondetur, quia suppositum infinitum, complet substantialiter principium illarum operationum elicitiuum, sine quo complemẽto non posset illud principium (subintellige naturaliter) illas operationes elicere; est autem hoc completiuum & dignificatiuum physicum. 425.

SOLVVNTVR Obiectiones. 426.

OBIJCITVR I. Tota meritorum Christi infinitudo, nonnisi ex hoc principio deducitur; quia quò dignior est persona, eò dignior est actus satisfactiuus ab illa positus: sed hoc principium non est verum, propter instãtias quæ contra illud adduci possunt.

I. INSTANTIA est. Non quò obiectum est dignius, eò actus est dignior: ergo neq; quò persona dignior, eò actus est dignior.

RESPONDETVR. ex dictis in materia de infinitudine peccati, quia pro casu consequentis stat inductio; vnde dignior est in moralibus satisfactio posita à Rege, quam à plebeio; 427.
non est autem vlla inductio pro casu antecedentis. Rursus, quia ex casu antecedentis concesso, sequuntur absurda. v. g. quòd actus, quo canis noscit suum dominũ, sit dignior, quàm quo homo cognoscit canem; eò quòd dignius sit obiectum homo, quàm canis, &c. Nullum autem absurdum sequitur ex concesso casu consequentis. Deniq; quia vt ait Suarez, operatio facta à persona diuina, dicitur Theandrica, facta ab angelo angelica; operatio autem, quæ fit circa Deum vel angelum, diuinæ vel angelicæ operationis nomen non habet; consequenter apparet quòd præcisè ex obiecto dignitatem non sumant operationes. Quod

428. Quod ipsum vlteriùs in hoc fundari potest, descendendo ad rationes prætactas in explicationibus; quia inter naturam & personam, est vnio per se, vera & physica, adeoq; fundans communicationem idiomatum, & est complens per se substantialiter ipsam naturam persona; consequenter, si sit persona infinita, tribuet ex explicationibus, & naturæ, & eius operationibus infinitatem, dignitatis. non est autem vel vnio per se, vel cōpletio naturæ ab obiecto: si autem hæc non habētur, non habebitur iam, cur obiecto tribuantur actiones; adeoq; non erit necesse, vt suam excellentiam obiectum cōmunicet actui.

429. Vniuersaliter autem quòd obiectum per se non tribuat dignitatem actui, exinde petitur; quia dignitas actûs est identificata realiter actui, nihil enim aliud est nisi perfectio eius intrinseca; & quia esse non habet actus ab obiecto, hoc ipso, non quò dignius erit obiectum, eò actus erit dignior: quòd autem esse actûs non habeat ab obiecto, sed ad obiectum, hoc inde est; quia quamuis dicatur, quòd v. g. notitia sit partus obiecti & potentiæ, hoc tamen alio modo præstat obiectū, nempè terminatiuè, potentia autem eliciciuè seu collatione esse; non apparet autē quî si id terminatiuè præstet, conferat dignitatē actui. Quodsi

430. recurras ad hoc, quod obiectum per speciem impressam det esse actui, id negabunt qui negant quòd species effectiuè concurrat; sed etiam concesso, quòd species effectiuè concurrat, nondum pro dignitate obiecti, crescet dignitas actus; quia ipsa species dat esse actui nōnisi in ratione repræsentantis, sicut & ipsa est repræsentatiua causaliter: si autē dat esse nonnisi in esse repræsentantis, non erit necesse, vt det esse parificabile obiecto, cùm nec ipsa illud habeat; intenditq; natura in notitia, prædicatum nonnisi repræsentationis formalis, non autē parificabilitatis obiecto; solumq; tūc id quòd agit medio accidente, æquat sibi suum productum, quando intendit suam speciem propagare: iam autem non intendit obiectum se propagare, consequenter nec dare esse notitiæ sibi parificabile. Persona autem, quamuis non cōcurrat eliciciuè ad operationes, quia tamen concurrit ita, vt inuehatur communicatio idiomatum inter naturam & personam, & quia complet substantialiter ipsum principium eliciciuum, ideo adhuc dignitatem personæ sequuntur actiones. Addo, cur ab obiecto non accipiat esse notitia, consequenter nec dignitatem operatio? quia ab obiecto specificatur extrinsecè actus, intrinsecè autem à suo esse. Si autem specificatur extrinsecè ab obiecto, non apparet, quî illud obiectum intrinsecam perfectionem cōmūnicet actui, adeoq; quî eius dignitas secundùm dignitatē obiecti attollatur. Item multa sunt obiecta impossibilia, non existentia, quomodo saltem hæc tribuent esse actui? aut quî species illorum obiectorum vicariæ, tribuent actibus esse parificabile obiecto? potiusq; concedi posset, quòd quò dignior est species, sit dignior actus, ab illa enim supponitur accipere esse, non autem ab obiecto, nec parificabile obiecto. Deniq; si quò dignius est obiectum, eò dignior est actus, vel id verum esset de quocunq; obiecto, vel de aliquo tantùm? Si de aliquo tantum: ergo falsa erit vniuersalis; quò dignius est obiectum, dignior est actus, cùm id non procedat vniuersaliter. Si de omni: quomodo saluabitur id in obiecto materiali, quod exceditur à notitia spirituali. *Omnia hæc rediguntur ad hoc principium.* Obiectum habet rationem meram terminandi, adeoq; non tribuendi dignitatem actui. 431. 432. 433.

DICES. In animasticis, arguitur perfectio potentiæ & actûs, ex perfectione obiecti; vnde etiam infertur perfectior esse volitiua præ concupiscitiua, quia obiectum volitiuæ est nobilius.

RESPONDETVR. ex præcisa dignitate obiecti, non rectè id argueretur etiam ab animasticis: hinc si daretur

434. retur potentia materialis noſcitiua ſpiritualium, illa idem haberet obiectum cum noſcitiua intellectiua, & tamen intellectiua eſſet perfectior, licet vtriuſq; idem eſſet obiectum. poſitio ergo animaſtica ſolùm hoc ſenſu verificatur; quia in potentia datur imbecillitas, producẽdi actum, circa aliqua obiecta, de ſe eleuatiorem; conſequẽter dandi illis actibus eſſe altius. hæ ergo potentiæ erunt nobiliores, quæ poſſunt dare eſſe actibus eleuatius, comparatè ad obiecta, quorum vnum eſt alio excellentius: ergo non præciſè ex obiecto deſumitur dignitas, & actûs & potentiæ.

II. INSTANTIA. Si actus eò eſt
435. dignior, quò dignior eſt perſona à qua procedit: ergo etiam ille actus erit indignior, qui procedit à perſona magis indigna. hoc autem dici non poteſt; quia aliàs, ex duobus committẽtibus æqualem quoad omnia offenſã, ſi vnus eſſet vilior, maiorem committeret offenſam.

RESPONDETVR. inſtantiam eſſe veram de creatis offenſis, in quibus poteſt dici vnus ſimpliciter non ita vilis ac alius, ſed id reſpectu Dei non tenet; quia quamuis, cõparãdo duos homines inter ſe, poſſit vnus illorum plures habere titulos vilitatis, comparatè tamen ad Deum omnes ſunt infinitè viles, quia hæc vilitas funda-
436. tur in eſſe ab alio, hoc eſt Deo; quod eſſe à Deo, ita excellenter digno, æqualiter reſpectu omnium verificatur.

III. INSTANTIA. Si offenſa eò eſt maior, quò eſt indignior offendẽs, ergo etiam quò indignior eſt offendens, maiorem ſubibit pænam: conſequenter peccator plurium ſcelerũ reus, committens aliquod peccatum, magis punietur, quàm ſi illud commiſiſſet reus nonniſi illius ipſius ſceleris.

RESPONSVM, hanc vilitatem, comparatè ad Deum, non venire in conſiderationem moralẽ, adeoq; nec magis aggrauare culpam, conſequenter nec pænam.

OBIICITVR II. Non ſunt infini- 437.
ta merita Chriſti, quia non poſſunt etiam aliquòd finitum præmium impetrare. quòd probatur. Ponamus incarnari Spiritum Sanctum, & petere effuſione ſanguinis, vt ſanetur Paulus; ex altera parte, ponatur Chriſtus noſter, ponens actum temperantiæ, & rogans vt non ſanetur; non erit ratio tunc, cur noſter Chriſtus vincat; ergo datur creatum præmium, reſpectu cuius, non ſunt condigna aliqua merita Chriſti. *Ante reſponſionem.*

SVPPONO I. Impoſſibile eſſe, propter dignitatem vnius Chriſti, ſperni dignitatem aliûs Chriſti. Ratio: nam cùm eadem ſit dignitas vtriuſq;, deſumibilis à natura humana, & æqualis 438.
dignitas, deſumibilis à Perſona æquali; hoc ipſo non poteſt ſperni dignitas vnius, propter dignitatem aliûs; nã ſpretâ dignitate aliûs Chriſti, ſperneretur & dignitas vtriuſq;, cùm ſit, vt dixi, æqualis dignitas perſonalis vtriuſq;: & ſperni, non aliud eſt, quàm vnum præferri alteri, quod tunc fieret.

SVPPONO II. Vt ſpernatur alter Chriſtus, ad inſtantiam huius, hoc & eſſe impoſſibile, vt colligi poteſt ex immediatè dictis, & fore excedens præmium. Ratio: illud præmium eſt excedens dignitatem meriti, quãdo æqualis dignitas inæqualitatem ſubit; ſed hoc tunc fieret, quia Chriſtus vnus ſuperaret & vinceret preces 439.
aliûs Chriſti, conſequenter alium Chriſtum ſibi cæteroqui æqualem: ergo illud præmium foret excedens. Maior probatur. quia æqualitas hoc importat, vt vnum non excedat aliud: ergo, ſi ſuperet, erit iam ſuperatiuum excedens.

SVPPONO III. Inter has duas propoſitiones: Meretur noſter Chriſtus, vt non tanti æſtimentur preces vnius Chriſti, quantum ſuæ; & inter hanc aliam: Meretur noſter Chriſtus, vt non plùs æſtimẽtur ſuæ preces quàm aliûs Chriſti: inter has inquam duas propoſitiones, eſſe diſtinctionẽ; cùm procedant per terminos *non plus*, & *non tanti*, qui termini ſunt diſtincti.

P ex his

440. ex his duabus propositionibus prior est falsa. Ratio: quia cùm vtriusq; æqualis sit dignitas, non meretur vnus, vt alius non habeat æqualem dignitatē; aliàs & esset æqualis illa dignitas, vt supponitur, & non esset, quia vna mereretur, vt postponatur alia. *2da.* Propositio est vera, quia hoc ipso quòd sint æqualis dignitatis illi Christi, vnusquisq; meretur, vt vnus præ alio plùs non æstimetur. *His suppositis.*

RESPONDETUR. Eo casu vtrūq; Christum mereri de condigno vt exaudiatur, attendendo præcisè ad sanitatem vel ægritudinem: ita, vt hic Christus mereatur, ne sanetur æger, & ille Christus mereatur, vt sanetur;
441. sed non mereri in circumstantia oppositum petentis aliûs Christi; neuterq; meretur ne alius exaudiatur, quia neuter mereri potest, minùs æstimari preces & merita vnius, præ precibus & meritis aliûs. Obiectioni ergo prout posita est respondendo, dicitur implicare, vt vnus Christus offerat sua merita, ne alius exaudiatur: & esse rationem ex dictis, cur non possit exaudiri. Cæterùm, si alter Christus in obsequium nostri, vellet potiùs cedere suis intentis, offerretq; id honori nostri Christi, indubiè tunc æquale esset illud præmium, meritis Theandricis Christi, ex dictis; possetq; hoc ab illo Chri-
442. sto fieri, quia iam similia fecit noster Christus, in sui & aliarum Personarū honorem; submissioq; illa non argueret minoritatem; quæ argueretur, si independenter ab illa submissione voluntaria, vinceret noster Christus.

INSTABIS. Eo casu alterutrum contradictoriorum verificabitur, nēpe est sanatus, non est sanatus. ergo si verificabitur, non est sanatus, vincet is Christus, qui petijt ne sanaretur.

RESPONDETVR, quæcunq; eueniet tunc contradictionis pars, eueniet ex decreto libertatis diuinæ, non autem ex intuitu meritorum illorum, adeoq; adhuc neuter Christus vincet.

OBIICITVR III. Ex nostra explicatione sequitur, vnum meritū Chri- 443.
sti non esse maius altero; immo omnia esse vnum meritū, quia omnia dignificata nonnisi ab vno principio.

RESPONDETVR. Vnum meritum non est maius alio, quoad rationē dignificatiuam, licet vnum sit maius alio, quoad bonitatem intrinsecam actûs, honestiorem rationem motiui &c. Nec erit necesse, omnia merita esse vnum meritum, quia etiamsi poneretur vna numero albedo in pluribus subiectis, euaderent plura alba; & etiamsi vna sit persona Petri, dignificans eiusdem actiones, non sequitur vnam esse nonnisi actionem Petri; eò quòd in hoc attēdatur ad ipsam multiplicationem dignificatorum, non 444.
autem ipsius dignificantis; ita & in præsenti. Nec sequeretur otiosa fuisse alia merita Christi, quia Christus noluit acceptari illa, vt impedirent positionem plurium, voluitq; copiosam redēptionem. Quòd autem tot eius meritis positis, non omnes saluētur; refer in iudiciorum abyssum, & defectum liberæ gratiosæ cooperationis. Et quia, licèt pro omnibus mortuus sit, efficaciam tamen meritorum suorum noluit exercere faciendo pactum de saluandis efficaciter his, qui supponuntur reprobati.

OBIICITVR IV. Valor meritorū Christi componitur ex aliquo finito & ex aliquo infinito. ergo non est sim- 445.
pliciter infinitus.

RESPONDETVR. hoc sensu non est infinitus simpliciter, quia cōtinet aliqua finita; sed est infinitus simpliciter, ortâ denominatione à principali.

INSTABIS. Hoc ipsum, saltem nō de omnibus actionibus est verificabile, quia non omnes actiones Christi, possunt dici infinitæ, v.g. resuscitatio Lazari, Sessio in asino; immo ex mēte Patrum non omnes etiam actiones Christi, sunt Theandricæ.

RESPONDETVR. Omnes actiones Christi immanētes sunt infinitæ, ob allata principia; actiones autem transeuntes, acceptæ pro actionibus actis,

446. actis, non erant infinitæ; quia iam erant passiones, erantq; ipsius passi; hinc, non habuerunt titulum, vt essent suppositi, adeoq; vt illis seruiret cõmunicatio idiomatis Infinitudinis: secùs tamen, in ordine ad nostros cõceptus sentiẽdum, de actione transeunte, in quantum agens est. Quod autem dicitur, non omnes actiones Christi Theandricas dici, hoc verum est ex Anastasio, Sophronio, Damasceno, Cyrillo apud Raynaudum hîc, pagina 247. à numero 58, & secũdùm Synodum 6. actione 2dâ, 8uâ, 9nâ, & S. Thomam q. 19. a. 1. ad 1*um*. Sed illi, nomine Theandricarum actionũ intelligunt actiones, quibus aliquid
447. miraculosum patrauit Christus, indubiè autem, non omnibus actionibus patrauit miraculum Christus; sed nõ negant, omnes actiones esse Theandricas, hoc est suppositi diuini. desumiturq; hæc acceptio (quicquid dicat Raynaudus) ex Dionysio, epistolâ 4tâ. ad Caium, Vbi, Christum Deũ & hominem, supra hominem, quæ hominis sunt, gessisse affirmat; & neq; diuina vt Deum, neq; humana vt hominem perfecisse: sed elicuisse nouã quandam & inusitatam, ex diuinitate & humanitate permistam, operationem.

OBIJCITVR V. Si valor meritorum Christi est infinitus, ergo & vel-
448. le naturæ Christi prout assumptæ à VERBO, erit infinitum in dignitate, adeoq; infinite diligibile à Deo: ergo vlteriùs non minùs diligibile, quàm velle ipsius naturæ diuinæ; quòd est absurdum.

RESPONDETVR. Velle naturæ humanæ, secundùm id, quod dicit in recto, hoc est, secundùm quod est actio circa tale obiectum, ex tali motiuo, &c. non est æquè dignum, immo infinitè minus; licet illud velle creatum, acceptum secundùm vltimum sui complementum, & secundùm sui dignificatiuum, sit æquale velle diuino, hoc est secundùm Personam diuinam.

INSTABIS I. Dignitas illa, quæ oritur à Persona diuina, in operatio- 449.
nibus Christi, est dignitas ratione vnionis, vnio autem non est quid infinitum.

RESPONDETVR. Vnionem vt dicit rationem, *vt Quo*, esse quid finitum; ita tamen vt dicat tanquam terminum, ipsam Personam infinitam, à qua tanquam ab eo quod dignificat, sumunt actiones dignitatem: *Vt quod* autem non dignificat vnio.

INSTABIS II. Actus infinitus, nõ potest pendere à principijs finitis: ergo.

RESPONDETVR. actum infinitũ quoad omnes rationes, non posse pẽdere à principijs finitis, secus si sit infinitus, nonnisi quoad suam dignifi- 450.
cationem.

INSTABIS III. Dignitas communicata à Persona Christi operationibus naturæ assumptæ, non est eadem, quæ dignitas operationũ ipsius VERBI; quia dignitas operationum VERBI est Physica, dignitas autem operum Christi, est nonnisi moralis.

RESPONDETVR eandem quidẽ esse dignitatem vtriusq;, quoad principium dignificans; sed non eodem modo communicatam. de quo in materia de peccatis. Quòd autem dignitas operum Christi sit suo modo physica, dictum supra.

RESPONDEBIS. Sufficit, si sit dignitas in operibus Christi, nonnisi in- 451.
finita secundùm quid.

CONTRA. Non sufficere ratio est, quia cùm ipsa dignitas sit infinita simpliciter, cùmq; non tribuat dignitatẽ à se distinctam, hoc ipso debet tribuere dignitatem infinitam simpliciter; nec saluaretur iam communicatio idiomatum, de qua supra.

PVNCTVM DIFFICVLTATIS IV.

An merita Christi sint digna infinito præmio?

Contra infinitatem meritorum Christi.

OBIICITVR inter alia sic. Si merita Christi fuissent infinita, debuis-

452. ſet illis etiam præmium reſpondere infinitum: aliàs Chriſtus potuiſſet plus mereri, quàm poſſit Deus præmiare; ſed non potuit Chriſtus promereri præmium infinitum: quia infinitum eſt impoſſibile; ergo ſi Chriſtus promeritus eſt præmium infinitum, promeritus eſt, quod promereri erat impoſſibile; & ſic & promeritus eſt, vt ſupponitur; & non eſt promeritus: quia promereri non poſſumus impoſſibile.

Huic difficultati ſatisfit, quòd infinitum, infinitatum aliquo creato, eſt impoſſibile: non tamen infinitatum aliquo increato; poteſt autem in præmium meritorum Chriſti, dari ali-
453. quod præmiũ infinitatum aliquo increato. Deinde, etiam in creatis, infinitum quidem categorematicum eſt impoſſibile, ſecus ſyncategorematicum, illudq; mereri poſſent, ſi ad hoc offerantur, merita Chriſti; vt ſcilicet verum ſit dicere: & hoc, & illo, & illo præmio, digna ſunt merita Chriſti. Inde autem non ſequitur, quòd non ſint iam illa merita futura infinita actu, quia habetur, vnde deſumatur infinitas actualis, illorum meritorũ, nempe Perſona diuina; non habetur autem, vnde infinitetur actu præmiũ aliquod creatum. Non plùs tamẽ merebuntur illa merita, quàm Deus poſſit præmiare; quia etiam infinitũ
454. ſyncategorematicum non eſt minus categorematico; niſi hoc concedere velis ex eo, quia non dedecet dicere, quòd nihil creati præmij, ſit æquale increato dignificanti merita.

Ex occaſione huius difficultatis inquiritur, An vnio Perſonæ diuinæ, facta in præmium meritorum Theandricorum, foret æquale præmium? Affirmat Suar: diſp: 4. Sect: 4. ad Obiectionẽ 3*am*. Arriaga diſp: 6. Sect: 2 num: 48. Negat Lugo, diſp: 6. Sect: 1 num: 20.

Ex iſtis autem, qui dicunt, vnionem Hypoſtaticam, fore condignum & adæquatum præmium meritorũ Chriſti, alij ſunt, qui dicunt, reſpectu vnius meriti, plures vniones, fore excedens
præmium extenſiue. Sic docet Arri- 455.
aga diſp: 6. Sect: 6. num: 175. Alij vero, negant fore excedens. Sed quicquid ſit de hac poſteriori parte.

DICENDVM eſt. *Quòd vnio Hypoſtatica, foret adæquatum præmium meritorum Theandricorum.*

PROBAT I. Suarez. Meritũ Chriſti, à ſua vnione hypoſtatica infinitatur, cur ergo per ſimilem vnionem illi nõ poſſit ſatisfieri?

PROBAT II. Amicus diſp: 6. Sect: 2. num: 51. Quia meritũ Chriſti, eſt dignũ quocũq; præmio excogitabili, vt docet Lugo: ergo etiam meritum incarnati. v.g. Patris, erit dignum quocunq; excogitabili præmio; adeoq; vt
illi merito ſatisfiat tanquã præmio, 456.
meritis Chriſti.

RESPONDET Lugo. Donum cõſideratur, in ordine ad eum cui datur: Diuinitas ergo per vnionem non cõmunicatur vlli Perſonæ, ſed naturæ humanæ, & quidem naturæ humanæ communicatur, finito modo; meliùs enim & perfectius communicatur ab æterno ipſi Verbo, cui communicatur per identitatem, quàm humanitati, cui ſolùm communicatur per vnionem, retentâ ſemper diſtinctione reali. at verò quando Deitas conſideratur vt dignificans illa opera, non cõparatur cum humanitate, ſed cum Perſona operante, ad cuius excellen-
tiam attẽdi debet in remuneratione; 457.
Perſona autem operans, non participat diuinitatem finito modo, ſed infinito: quia Perſona Chriſti, ſeu Chriſtus ille, eſt Deus. *Vt ſoluatur hæc reſpõſio.*

PROBATVR III. Concluſio. Quia ſi vnio Perſonæ diuinæ, vel obſequiũ Perſonæ diuinæ, non eſſet ſufficiens præmium reſpectu operis Theandrici, non eſſet ex dicta ratione: ſed hæc ratio non conuincit, vt probo. Quãdo conſideratur Deitas vt dignificãs opera Chriſti, non comparatur cum humanitate, ſed cum Perſona operante, ad cuius excellentiam attendi debet in remuneratione, quæ Perſona operans, non participat Deitatem finito modo. ergo etiam, quando conſidera-

458. sideratur obsequium aliquod præstitum à Persona Patris, Hypostaticè vnita idq; in præmium meritorum nostri Christi, debet considerari Deitas, vt dignificans opera Christi: nec debet comparari cum humanitate, sed cum Persona v. g. Patris operante, ad cuius excellentiam attendi debet, in remuneratione; quæ Persona operãs Patris, non participat Deitatem, finito modo. Quod idem de vnione restaurari potest: quia scilicet, si vnio illa fiat in præmium meritorũ Christi, Deitas dignificans illam vnionem, non debet comparari cum humanitate, vel vnione, sed cum Persona, vnionem illam offerente, ad cuius excel-
459. lentiam attendi debet. Rursus vt aduertit Amicus Sect: 2. Si attendi debet ad id, quòd Persona VERBI, finito modo communicet se humanitati illi, & si hoc attento sequitur, quòd non sit, hypostatica vnio Patris, condigna omni præmio excogitabili, atq; adeo vt acceptetur pro condigno præmio meritorum nostri Christi; etiam dicam, merita Christi non esse infiniti valoris, quia naturæ communicat se Persona VERBI, finito modo. quodsi talis finita cõmunicatio, non destruit infinitatem meritorum Christi, nec destruet positã vnione hypostaticã Patris.

CONFIRMATVR Conclusio. O-
460. mnis æqualitas, est definitiuè, duo tãta respondentia; sed merita Theandrica, & obsequium Theandricum in præmium datum illi merito, sunt duo tanta respondentia: ergo dicunt æqualitatem. Minor probatur. Tunc sunt duo tanta, quando est vnum & vnum, hoc enim est definitiuè duo, & nihil hîc, quod non illic, & quod hîc, hoc & illic; sed ita habetur in merito Theandrico, & obsequio Theandrico, dato in præmium illi merito, quia illic est meritum, hîc obsequium, illic meritum dignificatum infinitudine, hîc obsequium dignificatum infinitudine, ergo nihil est in merito, quod nõ fit in obsequio, & quod est in merito, hoc & in obsequio.

Idem sic proponitur. Quando eadem 461.
ratio est dignificandi, æquãs illa duo, tunc illa duo sunt sibi æqualia. Cuius ratio est imprimis inductio; nam duæ animæ ratiõales æquales non possũt esse, nisi æque dignum in illa ratione constituant compositum. Duæ lineæ bipalmares, æquali quantitatis extensione informatæ, non possunt esse, nisi æquales. Deinde eiusdem ratio est; quia si duæ rationes æquales, non cõstituerent æqualia, & essent æquales, vt supponitur, & non essent æquales, siquidem inferrent inæqualitatem; hocq; ipso æqualitas, non esset ratio æquandi, quia non constitueret æqualia; sed dignitas meritorum Christi, & vnio hypostatica, oblata in præ- 462.
mium illorum meritorum, habent eadem principia & rationes formales dignificandi æquales: ergo dignitas meritorum Christi, & illud præmium erunt æqualia. Minorem fides docet, quæ æqualem dignitatem in tribus personis agnoscit.

OBIJCITI. Lugo. Visio beatifica non est donum infinitum, quia per illam dat se, finito modo, essentia diuina, seu Obiectum primarium visum. ergo etiam in vnione hypostatica, quia se communicaret Persona diuina finito modo, non erit condignum præmiũ nostri Christi, cui offerretur.

RESPONDETVR. quamuis finito modo, communicet se Persona VERBI humanitati, nihilominus merita illius, in ratione valoris sunt infinita, 463.
per Lugonem. ergo etiam, quamuis finito modo se communicet in vnione hypostatica Persona diuina, adhuc in ratione præmij habebitur infinitudo. Disparitas etiam ex dictis affertur; quia non infinitatur notitia ab obiecto infinito, consequenter visio illa, non erit præmium infinitum, adeoq; æquale meritis Theandricis. iam autem obsequium, crescit secundùm dignitatem obsequentis, adeoq; si obsequatur Persona infinita, eaq; diuina, erit obsequium infinitum, infinitudine diuinâ, adeoq; poterit dari in præmium æquale.

464. OBIICIT II. idem. Si vnus Deus, propter alium Deum incarnaretur, non esset illa incarnatio magnum donum, respectu aliûs Dei, ergo nec respectu Christi.

RESPONDETVR, negando antecedens, supposito quòd ille alter Deus foret æqualis priori.

OBIICITVR III. Donum, debet comparari per ordinem ad Personam cui datur, respectu autem Dei, non est dignum præmium, vnio aliûs Personæ.

RESPONDETVR. Nullum donũ creatum, si spectetur vt donum creatum, est dignum præmium meriti Theandrici, secus, si spectetur donũ
465. prout dignificatum, & trahens secum in partem doni ipsam infinitatem diuinam.

OBIICIT IV. Aldrete disp: 8. num: 11. Humanitas non redditur sancta simpliciter infinitè. ergo vnio Personæ diuinæ cum illa, non est præmium simpliciter infinitum.

RESPONDETVR. Si ipsa illa merita sunt infinita simpliciter, non erit ratio, cur ipsum etiam præmium non possit dici infinitũ simpliciter. Quod attinet ad antecedens, illud negat Nazianzenus, Oratione 2dâ de Passione. *Perfectus autem*, inquit, *fuit non solùm propter diuinitatem, quâ nihil est perfectius, sed etiam propter humanitatem diui-*
466. *nitate delibutam, idemq; effectam, quoad id quo peruncta est.*

OBIICITVR V. Potest Deus facere decretum, de non dando aliquo præmio meritis Theandricis; ergo maius erit illis meritis.

RESPONDETVR negando fore maius, sed tantùm erit ex accidenti non acceptandum illud meritum, in ordine ad hoc præmium.

INFERVNTVR Quædam de præmio meritorum Christi.

INFERES I. Casu, quo vnio hypostatica, aut quodcunq; aliud creatum, dignificatum à Persona increata, non foret condignum præmium meritorum Theandricorum, concedi hoc ipso posset, Christum plus potuisse mereri, quàm possit Deus præmiare. 467.

RATIO: quia præmiũ, non potest esse æquale, nisi tanta sit excellẽtia præmij, quãta excellentia meriti. Si autem præmium, Theãdricè dignificatum, non est cõdignum præmium, meritorum Theandricorum, multò minùs erit condignum, præmium dignificatum aliquo creato.

DICES I. Saltem remissio offensæ mortalis, in præmium meritorum Theandricorum, erit condignum præmium.

RESPONDETVR quod non. Ratio: quia merita Theandrica, altiori modo infinitantur quàm offensa, cui modo infinitandi altiori, nihil respõderet in remissione offensæ. 468.

DICES II. Non est ratio, cur infinitum syncategorematicum, non posset esse adæquatũ præmium, meritorum Theandricorum.

RESPONDETVR esse rationem; quia etiam infinitæ syncategorematicè excellentiæ creatæ, non possunt æquare infinitatem diuinam.

DICES IIJ. Non potuit Christus mereri aliquid impossibile, quia mereretur omnino nihil; ergo nõ potuit mereri plus, quàm Deus possit facere.

RESPONDETVR non potuit Christus mereri aliquid impossibile, ordinando illud meritum ad illum finem assequendum, & paciscendo de illo, potuit tamen mereri aliquid impossibile, hoc est, imprimere eum valorem, & excellentiam suo merito, quæ non sit æquabilis ab vlla excellẽtia creata. Deinde dici posset, quòd Christus non potuerit mereri impossibile, absolutè loquendo: potuit tamen mereri impossibile, sub conditione si possibile foret. Sic potest mereri tantum rex de plebeio, vt sit impossibile moraliter satisfacere plebeium regi, si tamen possibile esset moraliter, plus facere plebeium, quàm possit facere moraliter, adhuc illo præmio dignus esset rex. 469.

DICES IV. Dei omnipotentia, nõ minus

470 minùs infinita est, quàm meritum Christi, nihil enim potest cadere sub hoc meritum, quod non possit etiam cadere, sub illam potentiam.

RESPONDETVR non minùs entitatiuè, omnipotentia est infinita, quã sit meritum Christi, spectatum secũdùm rationem suam infinitantem. Concedo antecedens. Non minùs omnipotentia, spectata secundùm suos terminos, quos producere potest, est infinita, quàm meritum Christi, secũdũ significationẽ acceptũ. Nego ãtecedẽs. quia merita Christi, sunt actu infinita, infinitudine diuinâ, termini autẽ omnipotentiæ, sunt nonnisi syncategorematicè infiniti, & nulli pos-
471. sunt produci, & creari ab illa, æquè digni, ac digna est dignitas diuina.

DICES V. Sequi ex hac illatione, quòd à quolibet merito Christi, exhauriatur omnipotentia diuina, ad illud præmiandum.

RESPONDETUR non exhauriri. quia non dicitur id exhauriri, quod nunquam in alio continebatur, nunquam autem in omnipotentia diuina, continebatur præmium purè creatũ, quod esset æquale meritis illius. nec hoc depretiat omnipotentiam, quòd non possit producere, aliquid æquale dignitati diuinæ, conferendum in præmium meritorum Christi.

INFERES II. Plures vniones hy-
472. postaticas, non esse intensiue excedẽs præmium, vel vnicum nonnisi meritum Theandricum.

RATIO: quia dignitas illarum vnionum, est nonnisi ex persona diuina, dignitas autem duarum v. g. Personarum, non est intensiuè maior præ dignitate vnius personæ. quod ipsum in eo fundatur, quia dignitas earum est eadem realiter, tota enim sumitur ab essentia.

INFERES III. Si nomine præmij extensiuè maioris, intelligas præmium plurificatum numeraliter, & admittas tres infinitudines relatiuas, eo casu, plures vniones hypostaticæ, erunt extensiuè maius præmium vnius actûs Theandrici. eruntq; plures extensiuè infinitudines præmij.

RATIO: quia vnum, non est extẽsiuè coæquabile cum duobus, vel pluribus, quia hoc ipso, illa non essent plura, siquidem non plus haberent præ vno, vt fieret, casu quo vnum, coæquabile esset duobus. ergo etiam, vnus actus infinitus, infinitate increatâ, non est extensiuè æquabilis cum pluribus extensiuè præmijs dignis, eâdem dignitate increatâ. Quod innui de tribus infinitudinibus relatiuis, vt intelligatur. 473.

INFERES IV. Si non dentur tres infinitudines relatiuæ, non erit etiam extensiuè maior infinitudo præmij, tres vniones hypostaticæ, præ vno merito Theandrico.

RATIO, quia iam destrueretur ratio infinitudinis extensiuæ fundatiua, cùm nulla iam esset extensiua infinitudo, hæc enim non apparet, vnde peteretur, nisi ex infinitudinibus relatiuis; & tamen debet ostendi fundamentum illius extensiuæ infinitudinis. 474.

DICES. Si poneretur vna numero albedo, in pluribus subiectis, essent plura extensiuè alba. ergo & essent tres v. g. vniones, maius extensiuè præmium, quantumuis vnâ infinitudine infinitarentur illæ vniones.

RESPONDETVR. Sicut illic plurificaretur album, in ratione subiecti, non plurificarentur tamen albedines, nec essent capaces extensionis, ita & 475.
in præsenti plurificaretur præmium, sed ipsæ infinitudines non plurificarentur, quod solum in præsenti intendit illatum. possetq; concedi, esse plura extensiuè præmia, idq; eo casu infinita, sed non plures extensiuè infinitudines præmij: quia ad priorem illã propositionem verificandam, sufficit subiectorum eiusdem infinitudinis multiplicatio, cùm præmium infinitum, in recto importet ipsum illud præmium, in obliquo autem infinitudinem, & tamen illud rectum supponitur multiplicari. ad verificandam autem secundam propositionem, est necesse multiplicari, etiam ipsas infinitudines, quæ non multiplicantur, ex eo

476. ex eo autem esset necesse, ipsas infinitudines multiplicari, quia ipsæ illæ, & non subiecta illarum iam tunc importantur.

INFERTVR V. Si nomine præmij, excedentis extensiuè vnum meritum, intelligas, quòd nihil sit in illo merito, quod æquiualeat illi extensioni, in isto sensu, plures vniones hypostaticæ, non sunt extensiuè maius præmium vnius actûs Christi.

RATIO. Tum quia vna persona, licet extensiuè, non sit duæ personæ, tamen æquiualet duabus personis. ergo etiam vnum meritum, licet extensiuè non sit plura merita, æquiualebit pluribus meritis, merebiturq; plura

477. præmia. ergo plura præmia, respectu illius, non erunt præmia excedẽtia extensiuè, extensione in vno merito æquiualenter non inclusâ. antecedens fundatur in principijs fidei, & in Athanasio censente, in Trinitate nihil esse maius, aut minus; minus autẽ esset, si vna persona non æquiualeret extẽsioni duarum. exprimit hoc August: lib: 6. de Trinit: *Tanta est vna Persona, quantum tres simul sunt, nec plus aliquid sunt duæ quàm vna, quia singula sunt in singulis, omnia in singulis, & singula in omnibus, & omnia in omnibus, & vnum omnia.* Tum quia si vnus idemq; calor replicetur, & ponatur in pluribus subiectis, tunc vnus calor in loco

478. A, non erit extensiue minor, calore eodem in loco B. C. D. quia idem est realiter. ergo etiam, & perfectio vnius actûs Theandrici, non erit minor extensiuè plurium vnionum perfectione, spectatarum quoad principium dignificans. Tum, quia quando est eadem ratio formalis, in pluribus, dignificandi, ac in vno, plura non possunt esse digniora vno, esset enim pluralitas digni, sine plurificatione dignitatis, & tamen sicut non potest esse aliquid dignum sine dignitate, sic nec pluries dignificatum, sine pluries dignificante. quod ipsum vlterius in hoc fundatur, quia ad hoc, vt aliquid dicatur superari ab alio, debet nec æquiualenter illud continere. nam excessus infert, vt hoc non habeatur in excesso, quod continet excedens; si autem excessum, continet æquiualẽter, quod habet excedens, quî iam est excessum? perfectio autem diuinitatis deposcit, vt vna persona, dignitate æquiualeat duabus. 479.

DICES cum Amico. Alium numero valorem personalem communicari vni vnioni, & alium alteri. ergo plures vniones, erunt extensiuè maius præmium.

RESPONDETVR hoc argumento, probari illatum tertium, sed non infringi hoc, quòd valor, tributus pluribus vnionibus, æquiualenter non contineatur, in vno merito Theandrico, vel vna vnione. 480.

PVNCTVM DIFFICVLTATIS V.

An ita Persona diuina valorem operum augeat, ac auget gratia?

Contra infinitudinem meritorum Christi, argui solet à pari. Non, quò subiectum est dignius, dignitate gratiæ habitualis, eo opera illius, sunt digniora. ergo neq; quò dignior est Persona infinita diuina, eo digniora erunt merita illius Personæ. Vt hoc argumentum soluatur.

DICENDVM est. *Non hoc ipso, quia maior est gratia, est maius meritum*, consequẽter, attendẽdo ad titulum, non ita crescit dignitas operis à persona infinita, sicut crescit dignitas operis, à maiori gratia. est cõclusio Vasquez, Medina, Cabrera, Lorca, Zumel, Gerson. fauet Scotus. Contra Caietanũ, Suarez, Valentiã & multos alios, & contra Ripaldã, disp. 81. 481.

PROBATVR I. Quia pro nostra sententia, stat argumentum negatiuũ. Non sunt multiplicanda entia sine necessitate, consequenter nec multiplicanda dignificatiua, nulla autem necessitas est, & nullum fundamentũ asserendi, quòd, quò maior est gratia, eò debeat esse maior dignitas operis.

PROBATVR II. Quia, si quò maior

482. ior est gratia, eò magis dignificat opus, non posset minor sanctus, æqualiter promereri cum magis sancto; sed potest, vt docet ipsemet Lugo, saltemq; id non repugnat; nec est ratio, quòd defacto non contingat: casu scilicet, quo actus intensiores, & cum maiori gratiosa applicatione eliciantur. Maior probatur, quādo quis non habet principium æquale dignificatiuū operis, non potest æqualiter dignū opus facere, adeoq; æqualiter mereri; quia aliàs, illa dignitas operis, quæ est quasi effectus, haberetur sine sua causa, seu principio: maior enim gratia, per te, est principiū magis dignificans, minor minùs. Addo, quā-
483. uis, intensior actus fiat à filio Dei non adoptiuo, scilicet conterente se primùm à mortali, quàm à filio Dei adoptiuo; non potest nihilominus, non adoptiuus filius, condignè mereri vitam æternam: quia non habet principium condigni meriti. est item possibile, vt Christus non ex toto habitu operetur; demus ergo, illum operari ex habitu, vt vnum, & sanctum operari ex habitu vt mille, nihilominùs ille actus, non potest esse æquè dignus, ac est actus Christi; quia desideratur in actu Sancti, principium dignificatiuum tale, ac habet Christus. & hæc probant, sine principio dignificante æquali, non posse actum elici
484. æquè dignum.

RESPONDEBIS suppleri illam dignitatem aliunde posse.

CONTRA est; ergo iam cōcedis, quòd non sit vniuersale principium, maiorandi merita, maior gratia habitualis.

PROBATVR III. Quia allato argumento afferri potest legitima disparitas, quæ sic proponitur. Tunc dignitas operis crescit pro dignitate personæ, quando totam suam dignitatem, persona operans, refundit in actum; quia verò, totam suam dignitatem, Persona Christi refundebat in actus, & non totam semper dignitatem refundit, persona dignificata per gratiam, in sua opera, fit, vt non semper, secūdùm dignitatem gratiæ, 485.
crescat dignitas actûs. Porrò quòd non semper, totam suam dignitatem refundat gratia in actum, totam autē Persona Verbi, hoc inde est; quia dignificatio actuum profecta à Persona Verbi, erat dignificatio per modum termini, suppositi, & personæ physicæ. quod si sub illa ratione, erat ratio dignificandi operationes; non poterat plùs vel minùs dignificare: neq; enim plùs, vel minùs, persona est persona, aut plùs vel minùs terminat naturam; à qua terminatione, tota dignitas in opera refundebatur; sicut non minùs est opus hominis, hæc, quā illa operatio: quia non minus hæc, 486.
quàm illa, proficiscitur ab homine; iam autem dignificatio actuum nostrorum, fit à gratia habituali, applicante se, & impendente plùs minùs; si est ex applicatione maiori vel minori, sicut applicatio non est æqualis, ita nec dignificatio.

OBIICITVR I. Valor operis, non solùm sumitur à bonitate operis, sed etiam à gratia habituali. ergo sicut, crescente bonitate operis, crescit valor, sic crescente gratiâ, debet esse maior valor.

RESPONDETVR Valorem operis, sumi à gratia habituali, non secundùm esse, quod habet spectata; sed secundùm modum concurrendi, 487.
& applicandi se ad actum, qui non est semper æqualis; siue ille modus concurrendi sit physicus, siue moralis.

OBIICIT II. Lugo disp. 6. Sect. 2. Gratia, in tantum conducit ad valorē operis, in quantùm facit, quòd opus illud, sit opus personæ excellentis, ex hoc enim fit, præmium operis, debere esse excellens præmium, vt sit præmium æstimabile, in ordine ad illam personam; maior autem gratia constituit personam excellentiorem.

RESPONDETVR quòd gratia dignificet opus, faciendo illud esse personæ excellentis, si cætera sint paria, inter hæc autem quæ debent esse paria, est applicatio totalis gratiæ, in ordine ad operandum.

488. OBIICIT III. Aldrete. Gratia habitualis facit, vt opus, quod non erat de congruo sit de congruo; ergo & maior gratia habitualis eleuat opus, vt promereatur, cæteris paribus, maius præmium. antecedens probatur. quia merebantur Patres antiqui, in gratia constituti, vnionem hypostaticam de congruo, quàm non fuissent meriti, si eãdem actionem posuissent in mortali.

RESPONDETVR. Si cœteris paribus, nonnisi à maiori gratia, magis dignificatur opus; ergo non simpliciter verum est, à maiori gratia, maiorari illud, quod solùm vult Conclusio. Paritas non tenet. quia, cùm meritũ
489. de cõgruo, in præsenti, sit formalitas & denominatio oriunda, ex suppositione esse in gratia, si illud desit, nec erit meritum supernaturale: ita tamẽ, vt ad hoc sufficiat, vel vnus gradus gratiæ; adhuc enim saluabitur hæc propositio; est constitutus in gratia. Neq; potest intelligi hæc constitutio esse in gratia, fieri ex maiori, vel minori applicatione gratiæ, ad constituendum illud esse; sed id in indiuisibili consistit; tanquam verificatiuum huius propositionis, Est in gratia. Iam autem, formalitas maioris meriti, nõ est denominatio ex sola suppositione maioris gratiæ procedens, potestq; intelligi, ad meritũ maior vel minor
490. gratiæ applicatio, adeoq; intelligi potest, cum maiori gratia, minus meritum.

OBIICIT IV. idem, authoritatem S. Thomæ in 2dum dist. 29 q. 1. a. 4. Actum tantò esse magis meritorium, quantò maiori gratiâ informatur. idemq; habet dist. 27. q. 1.

RESPONDETVR. intelligendum esse S. Thomam, quòd doceat id verum esse tunc, quando quis vtitur habitu secundùm omnes vires habitûs.

OBIJCIT V. Ripalda præter iam soluta. Gratia habitualis est pars essentialis valoris, crescente autem perfectione alicuius partis essentialis, nõ potest non crescere essentialis perfectio compositi; sicut enim se habet simpliciter ad simpliciter, ita magis 491. ad magis.

RESPONDETVR. Quòd gratia habitualis sit pars essentialis valoris, sed non desumibilis, nisi ex maiori vel minori eiusdem applicatione; concurritq; gratia, ad formalitatem condigni indiuisibiliter, sed non ad formalitatem valoris. Sic æquè est par, vnum alteri vni, quàm vnum centum, alteri centum, quia in ratione paris, debet esse indiuisibilitas, licet in ratione valoris, maius sint duo centum, quàm duo vnum; idq; ex eo, quia vnum, quod est principium numeri, magis & pluries se applicat ad ducẽta, quàm ad duo. ita & in præsenti.

INSTAT I. Ripalda. Ipse Aristo- 492.
teles, ex maiori satisfacientis dignitate, arguit dignitatem satisfactionis. ergo idem dicendum de actione meritoria.

RESPONDETVR. Aristotelem loqui de satisfaciente, cuius dignitas non suscipit magis vel minùs, in sui applicatione ad dignificandum.

INSTAT II. Scriptura significat, cariora esse Deo, quæ sancti maiores Deo offerunt.

RESPONDETVR. quia supponũtur ex tota latitudine, & maiori habitûs intensione, Sancti illi operari.

INSTAT III. Quia hoc videtur esse damnatum in Baio.

RESPONDETVR quòd non. Sed 493.
hoc damnatum, quòd docuerit, infinitum esse valorem obedientiæ Christi, & humilitatis, non autem iustitiæ & temperantiæ, quod nos non docemus. vnde hæc maior, Personæ operantis sublimitas, in opere bono, non auget rationem meriti, nisi quantùm auget rationem virtutis & boni, intãtum damnatur, quatenus extenditur, vt potè vniuersalis, etiam ad Christũ; quod nos non docemus.

OBIICIT VI. idem. Opera bonitatis finitæ, in Christo sunt meriti infiniti, quia procedunt à gratia infinita; ergo illa merita sunt maiora, quæ procedunt à maiori gratia.

RESPONDETVR. negando, ex eo illa

494. eo illa merita esse infinita; sed quia dignificantur à Persona infinita, quæ non potest se magis vel minùs applicare, ad dignificandum.

INSTAT I. Licet voluntas posset limitare concursum efficientem habitûs, non potest tamen formalem; ergo maior gratia magis dignificat opus.

RESPONDETVR non posse quidem limitare voluntatem cõcursum formalem; sed nego, concursum formalem esse dignificatiuum præcisè; quod etiã agnoscit Ripalda, num. 34.

INSTAT II. Si res sit, de influxu quasi actiuo gratiæ, nec hypostasis VERBI, nec gratia, influunt immedia-
495. tè in opera virtutum, sed medijs virtutibus: & in hoc pares sunt, gratia & hypostasis; si autem sit influxus alius, tunc gratia præstat illum secundùm se totam.

RESPONDETVR. præstat quidẽ, secundùm se totam, quia verificatur hæc propositio: hoc opus licet paruũ, & licet non intensè factum, proficiscitur ab homine dignificato gratiâ magnâ; sed non in ordine, ad dignificandum moraliter opus: quia hæc dignificatio habetur à maiori applicatione gratiæ, quam facit medio habitu, vel magis cooperando actuali auxilio.

INSTAT III. Iustus vt quatuor
496. eliciat actum intensum vt octo, & iustus vt octo eliciat actum in eadem intensione, actus elicitus à iusto vt octo erit magis meritorius, quam actus elicitus à iusto vt quatuor.

RESPONDETVR. negando, præcisè plus mereri illum iustum, licet ratione aliorum antecedentium meritorum, quibus acquisiuit gratiam vt octo, magis sit præmiandus.

OBIICIT VII idem. Parentibus & amicis, gratiora sunt obsequia filij, & amici, quàm serui, & apud Rempub: opera nobilis quàm ignobilis, & apud Deum opera magis sancti.

RESPONDETVR quoad priores duos, non esse vniuersaliter antecedens verum; si enim patri porrigat cingulum filius, & seruus faciat emolumentum millionis, melius est obsequium serui: idemq; dicendum de obsequio nobilis, comparato ad obsequium ignobilis; forteq; dignitas, in his moralibus, habet se indiuisibiliter, hinc non mirum si aliter se habeat, quàm se habeãt opera sancti, licet, in his ipsis moralibus, aliunde hæc dignitas æquari possit. 497.

DIFFICVLTAS IV.

Comparatur infinitudo meritorũ Theandricorum cum infinitate peccati.

Cõparationes aliquot institui possunt. 498.

PVNCTVM DIFFICVLTATIS I.

Instituitur Comparatio cum Peccatis quæ dantur.

QVÆRITVR *An sit altioris ordinis infinitudo operum Christi quam peccati?*

ASSERO I. *Altioris ordinis esse infinitatem meritorum Christi, quàm peccati.* Est assertum contra Medinam, & contra eos, qui dignitatem satisfactioni Christi ex præcisa acceptatiõe Dei tribuunt. est autem Suarij hîc dis. 4. Sect. 3. & Amici disp. 6. Sect. 1.

RATIO: authoritas S. Pauli ad Rom. 5. *Non sicut delictum*, inquit, *ita & donum, si enim vnius delicto multi mortui sunt, multo magis gratia Dei, & donum in gratia, vnius hominis IESV Christi, in plures abundauit.* Circa quem locum S. Chrysostomus Serm. 11. in Caput 5. ad Rom. *Multò*, inquit, *plura quàm debebamus, Christus pro nobis soluit, tantòq; plura, quantò guttulam exiguam pelagus excedit immensum.* quod etiam docent Patres ad illum locum, *Et copiosa apud eum redemptio.* 499.

ASSERO II. *Si infinitas peccati non secundùm modum infinitandi sumatur, sed præcisè secundùm rationem increatam & excellentiam diuinam, à qua aggrauatur; in isto sensu non est altioris ordinis infinitudo satisfactionis.*

500. RATIO: quia respectu sui, non est altior eadem excellentia, nec æquale æquali est excellentius.

ASSERO III. *Ex vi modi infinitandi, desumi debere hanc infinitationem maiorẽ.*

RATIO: quia datur hæc infinitudo altioris ordinis, vt dictum asserto 1*mo*. hæc infinitudo non potest haberi præcisè ex principio infinitante, vt dictum asserto 2*do*. ergo debet peti ex modo infinitandi. Modus autem in hoc stat; quia vt vult Amicus, in opere satisfactorio, includitur excellentia diuina, vt forma hypostatica physicè vnita cum natura operante, in offensa autem, nonnisi tanquam taxatiuum. Deinde ita infinitantur opera-
501. tiones à Persona VERBI, vt exerceatur communicatio idiomatum, inter dignificans & dignificatum; quæ cõmunicatio idiomatum nõ habetur in peccato. Deniq; quia ita vnitur forma infinitans principio eliciti uo illarum operationum, vt illud compleat substantialiter; nihil autem simile habetur in peccato.

DICES I. Offensa eò est maior, quò offendens est vilior, satisfactio è contra eò est altioris ordinis, quò exhibetur à digniori, minus digno; sed offensa est à vilissima creatura, satisfactio autẽ nõ est à magis digno, sed ab æquali; ergo altioris ordinis est infinitudo peccati, præ satisfactiõe Christi.

502. RESPONDETVR. Satisfactio eò est altioris ordinis, quò exhibetur à digniori, vel quoad principium dignificans, vel quoad modum vnionis illius dignificatiui principij, quia autẽ excellentior est modus, quo vnitur dignificatiuum operum Christi, quã quo vnitur taxatiuum peccati; ideo adhuc satisfactio ratione illius modi vniõis, erit altioris & incõmẽsurabilioris ordinis, præ infinitudie peccati.

DICES II. cum Medina. Peccatũ est aptum priuare Deum proprio esse & essentiali beatitudine, est enim cõtristatiuum Dei, adeoq; auferens à Deo essentialem felicitatem; & cùm felicitas Dei sit ipsum esse Dei, peccatum, quod est aptum contristare Deũ, est aptum tollere esse Dei.

RESPONDETVR. Peccatum est 503. contristatiuum extrinsecum Dei, cõsequenter non est aptum auferre esse Dei, independens à tali extrinseco; præcipuè autem, quia extrinsecam hanc infelicitatem, supplet felicitas extrinseca, quam habet Deus ex operibus Theandricis; quibus positis, debet etiam hoc ipso supponi esse Dei, tanquam dignificantis illa opera.

DICES III. cum eodem. Satisfactio Christi immediatè est nonnisi à natura humana, iam autem peccatum immediatè est contra excellentiam increatam; peccatum rursus meretur pænam extensiuè infinitam, nulla autem satisfactio erat extensiuè infinita.

RESPONDETVR. Satisfactionẽ 504. imediate esse nonnisi à natura humana, in ordine principij eliciti ui & effectiui, sed in ordine dignificatiui à Persona diuina. An autem sit dicenda dignificatio illa immediata? est quæstio de voce; si enim per immediatam dignificationem intelligas, quòd à nullo alio vltimò completiuè dignificentur merita Christi, & quòd ita offerãtur, vt simul suo modo offeratur etiã Persona, in hoc sensu Persona Christi, immediatè dignificabat merita Christi. Si autem, per immediatam dignificationem, intelligas dignificationẽ quæ supponat nihil aliud prius dignificatum, in isto sensu immediatè non dignificabantur opera Christi, quia 505. dignificabantur ex suppositione vnionis cum natura; licet autem satisfactio Christi non fuerit extensiuè infinita, non sequitur, quòd non potuerit altioris ordinis infinitatem participare, nec oppositum probat Medina. Deinde pæna peccato debita ita est infinita extensiuè, vt semper de illa verum sit dicere, est finita, iam autem satisfactio Christi, ita est finita extensiuè, vt semper de illa verùm sit dicere, est infinita quoad dignitatem; iàm autem dignius est istud in ratione infiniti, de quo verum est dicere, est infinitum: quàm illud de quo semper verũ est dicere, est finitũ, erit tamen infinitum.

PVN-

506. *PVNCTVM*
DIFFICVLTATIS II.
Instituitur Comparatio in alijs suppositionibus.

QVÆRES. *An satisfactio Christi foret condigna pro occisione hominis, triplici subsistentiâ diuinâ subsistentis?*

ASSERO I. fore condignam.

RATIO: quia non est maior excellentia trium Personarum, quam Personæ VERBI, vt dictum supra. ergo peccatum, quod specialiter aggrauaretur excellentiâ trium Personarum, non est maius satisfactiõe dignificatâ à Persona VERBI.

ASSERO II. *Adhuc satisfactio illa*
507. *foret altioris ordinis, quàm sit istud peccatum.*

RATIO: quia ex dictis, altiori modo participaret infinitatem.

ASSERO III. *Si comparetur vnum meritum Theandricum cum peccato illo occisionis, ita vt supponatur triplex tunc committi peccatum, erit illud peccatum extensiuè maius, præ vno merito.*

RATIO: quia illic essent tria infinita peccata, hîc vnum meritum, tria autem extensiuè plus sunt præ vno. Quod accipe secundùm dicta supra in Illatis.

QVÆRES. *An satisfactio Christi foret condigna pro peccato ipsiusmet humanitatis Christi, si per impossibile peccâsset?*

508. ASSERO I. Casu quo Humanitas Christi peccaret, & ante primum esse peccati, antecederet immediatè vltimum esse vnionis Hypostaticæ, satisfactio quæ iam est peracta stante vnione Hypostaticâ, condigna foret pro illo peccato.

RATIO: quia illud peccatum, vi talis suppositionis, non plus haberet infinitatis, quàm reliquorum hominum peccata, ergo si condigna est satisfactio pro peccatis aliorum hominum, condigna erit etiam pro illo.

ASSERO II. *Casu, quo per impossibile, suppositum diuinum concurreret eo modo ad peccatum, quo concurrit ad satisfactionem, ita vt verum esset dicere: Deus peccat, eo inquam casu, satisfactio Christi foret quidem condigna pro illo peccato satisfactio, non tamen esset satisfactio altioris ordinis.* 509.

RATIO primæ partis est, quia ex eodem principio aggrauaretur illud peccatum, à quo dignificaretur satisfactio, ergo illa duo iam se æquarent. 2dæ partis asserti ratio: quia altioris ordinis infinitudo oritur ex vnione cum principio satisfaciente, iam autem eo casu, æquè vniretur illud principium, cum eo quod elicitiuè ponit peccatum, atq; cum eo, quod elicitiuè ponit satisfactionem. ergo non altiori modo participaret infinitudinem peccans ac satisfaciens. quanquam, vt dictum supra, illud peccatum foret 510.
maius in ratiõe malitiæ, reliquis quæ dantur, non in ratione offensæ.

ASSERO III. *Casu, quo per impossibile peccaret humanitas Christi, retentâ vnione hypostaticâ, ita tamen vt non influeret in illud peccatum Persona VERBI, eo modo quo influit in merita, iam tunc satisfactio Christi pro illo peccato, & foret condigna, & simul esset altioris ordinis præ illo peccato.*

Quòd foret condigna.

RATIO est, quia ex eodem principio aggrauaretur peccatum, & attolleretur valor satisfactionis, nempe ab excellentia infinita.

Quòd etiam foret altioris ordinis.

RATIO est: quia eo casu, haberet se respectu satisfactionis VERBVM, tan- 511.
quam forma hypostatica, & cum communicatione idiomatum, quod tamẽ iam, secundùm formatam suppositionem, non conueniret illi pecato.

Contra assertum I.

DICES I. Peccatum illud priuaret naturam humanam personalitate increatâ VERBI, ergo ratione damni foret infinitum.

RESPONDETVR Concedo totũ. & nego, tali dãnificatiuo nõ posse esse æqualem satisfactionem Theandricã, siquidẽ tunc ab eodem principio peteretur infinitudo; nec apparet, cur perditioni vnionis non æquiualeat

412. retentio eiuſdem, idq; in ſatisfactio-
onem oblata. Addo, damnum quod
tunc infertur, non eſt damnum Dei,
ſed damnũ naturæ illius creatæ, quod
damnum, in ordine ad ſatisfaciẽdum,
hîc & nunc conſiderari non debet:
quia ſatisfactio non fit illi naturæ da-
mnificatæ, ſed Deo, naturamq; da-
mnificatam tanto interuallo ſuperat
ſatisfaciens Deus.

DICES II. Vnio illa, quæ tunc de-
ſtruitur, eſt vnio immediatè dignifi-
cata, actiones autem immediatè non
dignificantur, vnio item eſſentialiter
reſpicit VERBVM non reſpicit ſatisfa-
ctio, cùm poſſit eadem numero ſatiſ-
factio elici à puro homine. ergo ſatiſ-
413. factio Chriſti, peccato illi non foret
condigna.

RESPONDETVR. quamuis ſatiſ-
factio immediatè non dignificetur,
ſufficit, quòd perſona ſatisfaciens im-
mediatè ſuo modo ingrediatur ſatiſ-
factionem, cùmq; idem ſit immedia-
tè & mediatè dignificans, adhuc erit
in ratione dignificatiui æqualitatis.
Negatur item, quòd quamuis ſatisfa-
ctio non reſpiciat eſſentialiter Perſo-
nam diuinam, ſi tamen ab illa dignifi-
catur, non ſit æqualis.

DICES III. Eo caſu, illud peccatũ
læderet Deũ in propria natura aſſum-
pta, priuando Deum illâ humanitate
dignificatâ, ergo.

414. RESPONDETUR. quia ſatisfactio
Chriſti Theandrica ſupponeret etiam
naturam vnitam VERBO, atq; adeo ha-
bentem id, quo erat priuata perſona,
vi illius peccati, hoc ipſo iam erit a-
dæquatio; præcipuè cùm eadem ex-
cellentia aggrauet illud peccatum, &
ſatisfactionem attollat.

Contra aſſertum II.

DICES. Satisfactio, vt ponatur con-
digna, debet eſſe à Perſona digna, ſed
Perſona illa diuina non eſſet digna,
eſſet enim peccatrix.

RESPONDETVR illam perſonã,
quâ eſſet peccatrix, non poſſe ponere
condignam ſatisfactionem, quia tamẽ
ſupponitur, per impoſſibile, retinerè
adhuc ſuam dignitatem, ex vi illius 415.
ſuppoſitionis, adhuc eſſet digna, &
potens principiare ſatisfactionem.
quòd ſi ſupponas, non retinere iam
tunc dignitatem ſuam Perſonam di-
uinam, in iſto caſu nec ſatisfacere
poſſet.

Contra aſſertum III.

DICES I. cum Suarez diſp. 4.
Sect. 3. hanc ſuppoſitionem eſſe im-
poſſibilem & indignam Deo, & ex ea
ſequi quodlibet: nam ſi ponas Chriſtũ
peccare, & durare vnionẽ, ille homo
poſſet ſatisfacere, quia eſſet infinitè
gratus Deo, & Deus ipſe: & non poſſet,
quia eſſet inimicus Dei.

RESPONDETVR hanc ſuppoſi- 416.
tionem non eſſe indignam, quia vt a-
it Vaſquez, non eſt indigna illa ſuppo-
ſitio, An ſi Spiritus Sanctus non pro-
cederet à Filio, diſtingueretur à Filio?
nec ex ea ſequetur quodlibet: nego e-
nim, quòd illa perſona ita eſſet inimi-
ca Deo, vt non poſſit à ſe auferre ſup-
poſitionem inimici, ſi velit.

DICES II. Si ponerentur ſimul in
homine peccatum & gratia, illius ho-
minis opera non poſſent eſſe condi-
gne meritoria vitæ æternæ, ergo nec
in dicto caſu, eſſent condignè ſatisfa-
ctiua opera Chriſti.

RESPONDETVR dubium eſſe
antecedens apud aliquos, & negat il-
lud Amicus diſp. 6. Sect. 5. Diſpari- 417.
tas etiam hæc aſſignari poteſt, quia in
Perſona habente peccatum & gratiã,
peccatum cùm ſit infinitum in genere
offenſæ, habet rationem principalis,
trahitq; ad ſuam conditionem, quan-
tum poteſt, etiã actiões, ſaltemq; de-
ſtruit in illis rationem condigni. Si
autem in Chriſto daretur per impoſ-
ſibile peccatum, & intelligatur ma-
nere Perſona diuina, habebit adhuc
rationem principalis, adeoq; poten-
tis ſe reconciliare ſi velit. Addo, po-
ſitâ aliquâ actione malâ à Perſona re-
gia, cõtra alium regem, ſi non intelli-
gatur manere iam perſona regia, ſed
effici plebeia, non habebit titulum, di-
gnificandæ ſuæ ſatisfactionis, ſed ſi
maneat

518. maneat in eadem regalitate, aderit hic titulus: ita & in præsenti.

DICES III. Illa opera essent profecta ab humanitate priuata omni auxilio gratiæ. ergo eo casu illa opera non essent condigna satisfactio.

RESPONDETVR. posset illa persona restituere se ad auxilia gratiæ, adeoq; facere se condignè satisfacientem.

PVNCTVM DIFFICVLTATIS III.

An vnumquodq; opus Theandricũ sufficienter satisfaciat?

Eundem fermè titulum sic propo-
519. nit Aldrete disp. 10. Vtrum infinitus valor operum Christi, sit de se, in ordinè ad præmium, tantæ excellentiæ, quantæ est dignitas Personæ Christi? Sensus vtriusq; tituli hic est; an omnia opera Christi habeant æqualem valorem? an scilicet vnumquodq; opus Theandricum dignificetur dignitate tantâ, quantâ dignificatur VERBVM? ac, quod sequitur; an vnumquodq; sit sufficienter satisfactiuũ, pro offensis mortalibus?

DICENDVM est. *Valorem operis Theandrici crescere proportione arithmeticâ; & vnumquodq; esse sufficienter satisfactiuum pro mortali.*

PROBATVR I. Conclusio. Tum,
520. quia si nihil obsit, opera Christi Theandrica sunt quàm maximè dignificanda, cùm habeatur huius dignificationis fundamentum in Patribus, ita merita hæc dignificantibus, vt visum supra; maior autem haberetur valor, si verificetur conclusio. Tum, quia nihil obest, præscindi filum despicabiliter sentiendi de operibus Christi, deprimendiq; vnum, comparatè ad aliud. Tum, quia non apparet, quî, si ab æquali principio dignificantur, & quod indiuisibiliter se habet in modo dignificandi, quî inquam hoc ipso, nõ habebitur iam fundamentum asserẽdi, quòd æqualiter dignificentur; & si fieri potest, vt non omnia crescant in dignitate æqualiter, poterit opus Christi, saltem infimè dignum, ab aliquo opere excellenter digno alicuius 521.
puræ creaturæ, æquari: non enim erit ratio, cur iam ita decrescere non possit; & si recurras ad meram improportionem, ex tali specie actionis ortam, ad eum modum, quo intellectionem etiam leuissimam, æquare non potest intensissima sensatio, restabit quærere, cur non sit illa inæquabilitas, sufficiens titulus asserendi, omnes illas actiones in ratione digni esse æquales, licet poni debeat inæqualitas, in ipsis rationibus materialibus.

PROBATVR II. Omnia opera, quæ proficiscuntur ab hominè, sunt æqualia quoàd valorem, vt censeantur pro operationibus hominis; ergo 522.
& omnia opera Theandrica habebunt æqualem valorem; sicut enim illa sunt æqualia, quia illorum principiũ est homo, ita & hæc, quia principium illorum dignificatiuum est Deus.

PROBATVR III. Tum, quia vel de singulis operibus Christi, verum est dicere, hoc opus est dignificatum dignitate increatâ, vel non de singulis? si non de singulis, ergo non erũt, vt supponuntur Theandrica; si de singulis, ergo æqualiter erunt omnia dignificata, vt pote idem dignificatiuum habentia, nempe ex verificatione huius propositionis; Est opus dignificatum dignitate increatâ. Tum, quia, si non essent æqualia quoad va- 523.
lorem, deberet ostendi principium inæqualisandi: hoc non habetur ex principio dignificatiuo, sunt enim eiusdem suppositi diuini; Non ex modo communicadi dignitatem, quia hic fundatur in vnione substantiali cũ principio eliciente, hoc est, natura. Tum, quia omnes actus diuini immanentes, in se, substãtialiter sunt æquales, ob identitatem entitatiuam eandem; ergo & actus Theandrici erunt æquales, ob identitatem dignificatiui, & modi dignificandi: & si vnum infinitum non est maius altero, casu quo ponantur omnia digna, vt poni debent, hoc ipso omnia æqualia erunt.

OBII-

524. OBIICIT I. Aldrete. Ob maiorem gratiam habitualem, non crescit valor operis æqualiter; ergo nec in præsenti.

RESPONDETUR, disparitatem esse: quia in casu antecedentis, potest haberi maior & minor applicatio gratiæ, adeoq; maior & minor dignitas; non potest autem maior esse applicatio principij dignificatiui, quod est persona diuina. Rursus valor ille est finitus, non est autem necesse, vt vnum finitum non sit maius altero; iam autem opera Christi sunt dignitatis infinitæ, vnum autem infinitũ, non potest maius esse altero.

525. OBIICIT II. idem. Stat optimè, merita Christi Domini esse valoris simpliciter infiniti, &, ex maiori gratia, non crescere valorem proportione arithmeticâ: ergo etiam stabit, merita Christi esse valoris infiniti, & tamen non crescere proportione arithmeticâ.

RESPONDETVR disparitatem esse: quia in casu antecedentis, non conuellitur principium; Vnum infinitum, non potest esse maius altero: quod conuelleretur in casu consequentis. Deinde quàmuis non crescat valor operis, proportione arithmeticâ, ex maiori gratia, potest esse meritum Theandricum infiniti valoris, quia habet principium dignifi-

526. catiuum infinitum, cum comunicatione idiomatum se dignificans, quẽ titulum non habet gratia; iam autem si habetur dignificans principium infinitum, non poterit iam principiũ inæqualitatis assignari.

OBIICIT III. Dignitas Personæ, intra certam congruitatem operis, licet habeat vim eleuandi, totam illam congruitatem ad rationem meriti condigni, non tamen potest eleuare opus, vltra congruitatem ipsius, vt promereatur tantam excellentiam, quanta intelligitur in remunerante.

RESPONDETVR. Etiã positâ æquali dignificatione operum Christi, secundùm proportionem arithmeticam procedente, non sequetur, eleuanda illa opera vltra suam congruitatem. Nego item, non congruere eis excellentiam, quanta est in ipso remunerante; idq; ex eo, quia dignificans principium meriti, est æquale dignitati remunerantis. 527.

OBIICIT IV. idem. In creatis, licet quò maior est dignitas personæ operantis, eò magis, cæteris paribus, præmium augeatur; non tamen quodlibet ipsius opus censetur dignum, vt nobilitatem, seu personæ dignitatem omnino duplicet. ergo idem in præsenti dicendum.

RESPONDETVR. quia in casu ãtecedentis est dignitas finita, interuenit item maior vel minor applicatio, ideo habetur titulus minoritatis vel maioritatis; nihil horum est in casu consequentis. Deinde (quod etiã ad alias materias applicari debet) duplex est dignificatio, *1ma* ex principio, physicè non intrante cõpletionẽ substantialem ipsius operantis: talis est dignitas moralis: altera est dignificatio, petita ex principio physicè intrante completionem substantialem. prior illa dignitas admittit maius & minus; quia illa sequitur conditionẽ moralitatum, moralitates desumuntur à circumstantijs, quæ non semper æquales, adeoq; nec dignificatio ab illis pendens erit æqualis. Iam autẽ, quando est dignificatio, ex principio physicè intrante completionem substantialem, hoc ipso debent esse omnia opera æqualiter dignificata, quia influet in illa titulo physico; & quia non minùs physicè, hoc opus est huius principij physici, quàm illud, ideo non minùs dignificatur hoc, quã illud; cùm dignificetur titulo complementi physici. Quia autem opera Theandrica dignificantur à Persona diuina, intrante completionem substantialem, ideo illa semper æqualis dignitatis erunt; sicut omnia opera hominis, sunt æqualiter hominis. 528. 529.

OBIICIT V. Non augetur ita valor operum Theandricorum, vt crescat ad dignitatem æqualem actûs imma-

530. immanentis diuini, & tamen est opus Theandricum infinitum simpliciter; ergo & opera Theandrica, quamuis non sint æqualia, nec crescãt proportione arithmeticâ, adhuc erunt infiniti valoris.

RESPONDETVR: in casu antecedentis, datur principium inæqualisatiuum, nempe defectus identitatis principij dignificantis cum dignificato, quæ identificatio habetur in actu immanenti, vnde de illo, verum est dicere, quòd sit Deus, non autem de actu Theandrico; in casu autem consequentis, non potest ostendi principium inæqualisatiuum.

INSTAT. Inæqualitas in casu an-
531. tecedentis, non debet peti, ex defectu identitatis; quia non est idẽtitas, cum dico: Homo est Deus: &, Deus est homo: & tamen verificatur hæc propositio.

RESPONDETVR. cùm dico, Deus est homo: ly homo supponit pro Persona, quæ eadem est Dei & humanitatis assumptæ, adeoq; etiam hîc est identificatio quoad personam. *Ex dictis.*

INFERES. Si vnum opus æquè est dignum ac reliqua, si reliqua sunt sufficienter satisfactiua pro mortali, etiã vnum æquè erit satisfactiuum.

DIFFICVLTAS V.

532. *An satisfactio Theandrica sit ex rigore Iustitiæ?*

Hæc quæstio tota fermè decisa est in materia de Iustitia, vbi disputatũ, an inter Deum & creaturam possit intercedere perfecta iustitia? aliqua tamen adhuc expendenda in terminis, quos ordinariè auctores, nonnisi in præsenti, discutiunt.

Quod statum quæstionis attinet. Non quæritur hîc, an satisfactio Christi fuerit æqualis offensæ? in quo sensu veteres Theologi, hanc quæstionẽ, sub præfixi à nobis tituli terminis, examinabant, hoc enim iam decisum est supra; sed sensus est, an fuerit ex rigore iustitiæ, hoc est seruando conditiones ad iustitiam, quæ specialis virtus est, requisitas? porro nomine 533.
rigorosæ iustitiæ, non venit iustitia, prout opponitur metaphoricæ, in hoc enim sensu Christus ex rigore iustitiæ satisfecit, non enim metaphoricè eius satisfactio abolet offensam; sed nomine rigorosæ iustitiæ, vt dixi, venit iustitia, vnà cum omnibus suis conditionibus accepta.

In præsenti attẽdi solet ad sex conditiones iustitiæ rigorosæ. 1a. est alteritas satisfacientis & offensi. 2a. vt sit ab ipso debitore. 3a. vt non sit gratiosa condonatio, sed talis vt non possit non acceptari. 4a. vt fiat ex proprio, & non ex acceptis à creditore. 5a. vt fiat non ex debitis aliàs. 6a. vt non fiat ex gratia creditoris.

Inquirendum imprimis venit, an in satisfactione Christi intercesserit alteritas perfecta, inter satisfaciẽtem & eum cui satisfit? Perfectam alteritatem agnoscit Suarez disput: 4. Sect: 5. quæ est ratione diuersarum naturarum liberarum, quarum vna poterat offerre, & alia acceptare satisfactionem: Lugo disp: 4. Sect: 1. vbi num: 2. dicit, ad satisfactionem iustitiæ, nõ requiri distinctionem suppositorum, & Amicus disp: 6. Sect: 7. num: 209. 534.

PVNCTVM DIFFICVLTATIS I.

An in satisfactione Theandrica sit alteritas rigorosa? 535.

EXPLICANT I. aliqui alteritatẽ sufficientem ad specialem iustitiam, eamq; dicunt fuisse in satisfactione Christi; quia satisfactio illa, exhibita est personæ Patris, à persona Filij, naturam humanam terminante: inter personas autem, propter distinctionẽ realem earundem, reperitur sufficiẽs alteritas. *Hæc explicatio.*

NON SATISFACIT. Tum, quia expressè dicit Paulus, *Erat Deus in Christo mundum reconcilians sibi*, ergo non soli Patri. Tum, quia illi facta est satisfactio, qui erat offensus; offensi autem ratio competit toti Trinitati: quia cùm communis sit toti Trinitati

536. excellentia, contra quam agit pecca-
tum, etiam ratio offensi tribui debet
toti Trinitati; ergo & reconciliatio
debet esse totius Trinitatis. Tum,
quia communis est voluntas omnibus
tribus, & quia placari, directiuè ad in-
tellectum, iam autem proximè ad vo-
luntatem spectat; hoc ipso, quia dici-
tur placari Pater satisfactione, dici de-
bet placari filius, & tota Trinitas; cùm
sit, & intellectus, & voluntas, perso-
narum omnium, vna. Quando autem
in scripturis dicitur quòd *habeamus
Christum aduocatum apud Patrem*, no-
mine Patris, intelligitur Trinitas, cu-
ius totius erat Christus quà homo. &
sicut cùm dico, *Pater noster*, non in-
537. telligitur sola prima Trinitatis Perso-
na; sic, nec cùm dicitur, *aduocatum
habemus apud Patrem*, debet intelligi a-
liud, quàm Deus Trinitas.

EXPLICANT II. aliqui, accepto
fundamento ex Albertino corollario
18. ex principio philosophico. quia
scilicet Christus, prout terminans na-
turam humanam, satisfecit toti Trini-
tati, & sibiipsi non quomodocunq;
spectato, sed prout terminanti naturã
diuinam; quia quàmuis sit eadẽ per-
sona satisfaciens & acceptans; vt ta-
men satisfacit, habet speciale ius, in
operationes humanitatis sibi vnitas,
quod non habet, quatenus acceptans,
eò quòd habeat ratione personalis v-
538. nionis dominium speciale, in opera-
tiones Christi, quale dominium non
habent aliæ Personæ. *Hæc explicatio.*

NON SATISFACIT: Quia VER-
BVM prout terminans naturam huma-
nam, à seipso, prout terminante na-
turam diuinam, non dicit distinctio-
nem realem, ergo nec alteritatem re-
alem; quæ tamen ex Aristotele re-
quiritur ad iustitiam rigorosam, vt
alibi dictum. Negatur item Christũ
habere dominium speciale, in opera
humanitatis. Ratio. quia dominiũ
speciale non potest esse, sine speciali
iure vtendi re aliquâ, secundùm rati-
onabile placitum; speciale autem ius
vtendi ad placitum, non potest esse
sine speciali voluntate; esset enim
actus specialis, sine speciali principio: 539.
iam autem VERBVM non habet specia-
lem voluntatem, quia nec specialem
naturam, quàm supponit voluntas.

DICES. Iustitia non attendit ad
diuersitatem personarum, nam inter
dominum & seruum, est diuersitas
personarum, nec tamen intercedit
iustitia.

RESPONDETVR: Iustitiam duo-
bus stare, diuersitate dominiorum, &
diuersitate personarum, nec vnum
sine alio, iustitiam specialem saluare
potest. & quia deest diuersitas iuriũ,
inter dominum & seruum, quâ talem;
ideo deest etiam iustitia specialis.

EXPLICAT III. Amicus. Quam-
uis completum principium operandi 540.
sit suppositum, formale tamen, penes
quod est potentia proxima operandi,
est natura, à qua suppositum denomi-
natur liberè operari: cùm ergo in
Christo sint duæ naturæ, perfectè li-
beræ, distinctæ realiter; erit distinctũ
principium formale Quo satisfacien-
di, & cui fit satisfactio. ergo idem
suppositum, vnâ naturâ satisfacere
potest, & aliâ satisfactionem accepta-
re, vt creditor. *Hæc explicatio.*

NON SATISFACIT. Quia alteri-
tas naturæ humanæ non plùs hìc cõ-
fert, nisi id, vt sit, in quo satisfacit Per-
sona VERBI; sed non id, quod satisfa-
cit; iam autem hìc quæritur, de prin-
cipio, quod satisfacit: præcipuè autẽ, 541.
quia si non admittatur iustitia creatu-
ræ erga Deum, non erit illic alteritas
iurium, etiam respectu diuersarum
naturarum. Deniq; quærere restabit,
cur sufficiat alteritas petibilis nonnisi
ex naturis?

DICES I. Christus vt homo, veram
& propriam obedientiam, Orationẽ,
& religionem præstabat sibi, vt Deo;
ergo poterat offerre & satisfactionẽ.

RESPONDETVR ex mente S.
Thomæ hìc q. 20. a. 1. ad 1um. *Di-
cendum inquit quòd Cyrillus & Dama-
scenus negant Christum esse dominum sui
ipsius, secundùm quod per hoc importatur
pluralitas suppositorum.* Vnde negatur
iam Antecedens.

DICES

542. DICES II. Hic homo Christus, habet proprium dominium, per voluntatem humanam, suorum actuum: ergo poterat ex iustitia satisfacere.

RESPONDETVR: hic homo Christus, habet libertatem suorum actuum, in ordine ad illos ponendos vel non ponendos, sed non in ordine ad illos, dominio Dei subdendos, vel non subdendos.

DICES III. Si Christus per assumptam naturam peccaret, veram iniuriam faceret Deo; & si angelus naturam humanam assumeret, posset esse inter illas voluntates iniuriatio & satisfactio. ergo idem dicendum in præsenti.

RESPONDETVR Peccatum non
543. esse propriè iniuriam Dei, voluntas etiam illa angelica & humana, non posset facere iniuriam Aristotelicam.

Missis aliorum explicationibus.

PRÆMITTO I. *Quis sit sensus istarũ trium reduplicatiuarum? Christus vt homo. Christus vt Deus. Christus secundùm humanitatẽ.* Hæc reduplicatio, Christus vt Deus, importat solam rationẽ Deitatis, vel personæ diuinæ, cum exclusione eorum, quæ illi competunt, ratione coniunctionis, cum natura humana. Ratio: quia nisi excludantur hæc, deberent verificari falsæ & absurdæ propositiones. quod ipsum probatur. falsa est hæc propositio: Christus quà Deus est mortuus; quia
544. quà Deus, importat Deitatem, Deitas autem mori non potest; quæ propositio vera esse deberet, si in reduplicatiua illa non excluderentur ea prædicata, quæ conueniunt Christo, ratione coniunctionis cum natura humana. Hæc reduplicatiua, Christus vt homo, importat non solùm ea, quæ Christo conueniunt ratione humanitatis præcisè sumptæ, sed & ea, quæ conueniunt ei ratione coniunctionis cum persona diuina, & sic, vera est hæc propositio, Christus redemit quâ homo, quia redemptio non soli præcisè naturæ humanæ, sed naturæ prout vnitæ cum Persona VERBI competit. differentia autem harum reduplicatiuarum, inde sumitur: quia Christus, 545.
in ratione Dei, non constituitur vllâ ratione humanitatis, ideoq; illa reduplicatio, vt Deus, excludit omnia humana; è contra, in ratione hominis constituitur aliquo diuino, ly enim homo supponit principaliter pro persona, quæ in Christo est nonnisi diuina, licet secundariò importet etiam naturam humanam. Cæterùm si ly homo, non reduplicet ex circumstantijs rationem termini & Personæ, sed solam naturam, coincidet cum reduplicatiua tertia, de qua mox. Et ita quando S. Thomas, negat hanc propositionem, Christus quâ homo est Deus, licet concedat hanc; Christus, in quantum est hic homo, est Deus;
sumit illàm priorem reduplicatiuam, 546.
tanquam reduplicantem solam naturam, & non complementum naturæ, hoc est personam. Reduplicatiua hæc, Christus secundùm humanitatẽ in suo genere, similis est primæ allatæ reduplicatiuæ; sicut enim prior importat solum esse diuinum, sic & posterior, importat solum esse humanitatis; sicut prior non importat ea, quæ illi conueniunt ratione vnionis cum natura humana: sic nec hæc importat ea, quæ illi conueniunt ratione vnionis cum Persona diuina.

PRÆMITTO II. Falsam esse hanc propositionem, Christus satisfecit secundùm humanitatem. Ratio: quia
secundùm humanitatem, non habet 547.
condignitatem vllam cum offenso. Falsa item hæc, rigorosè loquendo; Christus vt Deus satisfecit; quia vt Deus, non est principium actuum satisfaciendi, & non importat quicquã nisi diuinum; cùm tamen satisfactio etiam aliquid creatum importet: vera ergo erit rigorosè in isto sensu, Christus quâ homo satisfecit, ly quâ homo non accipiendo pro humanitate præcisè, sed simul pro Persona diuina eandem terminante. Quia nihilominus principiũ satisfactionis duo dicit, & principium eliciriuũ, & principium dignificatiuum; casu, quo in aliqua propositione velimus explica-

 re so-

548. re solam virtutem agendi, seu principium elicitiuũ, rectè dicemus, Christus secundùm humanitatem satisfecit; casu autem, quo velimus reduplicare principium dignificatiuum, prior propositio falsa erit, hæc autẽ vera: Christus vt Deus satisfecit; hoc est, secundùm rationem Personæ diuinæ dignificauit satisfactionem.

PRÆMITTO III. Quando quæritur, an satisfactio Theandrica, sit satisfactio rigorosæ iustitiæ? quæritur de illa, prout est condigna, quæ condigna non est, nisi prout proficiscitur à natura terminata personâ diuinâ. *his præmissis.*

ASSERO I. *Ad Aristotelicè sumptã*
549. *iustitiam, requiritur alteritas, seu distinctio suppositorum.*

RATIO: quia Aristoteles iustitiã appellat virtutem ad alterum, vt dictum alibi: iam autem alter est nomẽ Personæ. Rursus Aristoteles reprehendit locutiones has, Anima nec. ædificat, &c. Sed vult dici, v. g. Berta nec, Sophroniscus ædificat; quodsi per illum anima non ædificat, nec natura satisfaciet, sed suppositum. Deniq; quia Aristoteles separabilitatem suppositi à natura non agnouit, consequenter si requisiuit alteritatem, requisiuit etiam suppositi alteritatẽ.

ASSERO II. *Satisfactionem Christi, non fuisse ex iustitia rigorosa Aristotelica.*

550. RATIO, quia inter suppositum satisfaciens, & inter eum cui satisfaciebat, non erat alteritas: Satisfaciebat enim Deo & sibi ipsi, iam autem non erat alteritas, inter Deum, & inter illummet ipsum. Et hoc voluit S. Thomas 2a. 2æ. q. 58. a. 2. in corpore, *Iustitia* inquit, *propria* (supple Aristotelica) *requirit diuersitatem suppositorum; & ideo non est nisi vnius hominis ad alium.* & 3. p. q. 20. a. 2. ad 2um, & ad 1um.

ASSERO III. *Non videtur, cur rigorosa iustitia* (*licet non Aristotelica*) *non possit dari, inter duas naturas.*

RATIO: quia si alteritas Personarũ fundat iustitiam Aristotelicam, cur nõ fundabit alietas naturarum? præcipuè, cùm duæ illæ naturæ, habituræ sint distinctas voluntates, distincta bona, si cætera adsint. Et certè, posito quòd subsistentia sit realitas, vel modus, si hodiè Deus omnes nos spoliaret nostris subsistentijs, nunquidnè iam furtum non daretur, & restitutio? Aristoteles autem, non agnouit aliam iustitiam, nisi suppositorum, quia non agnouit separabilitatem naturæ à supposito. 551.

ASSERO IV. *Satisfactionem Christi, si spectetur prout profecta à natura, adeoq; non habens condignitatem cum offensa, habere sufficientem titulum alietatis.*

RATIO: quia eo casu suppositionis, est perfecta alietas, inter satisfacientem naturam humanam, & inter eum cui satisfit, nempè Trinitatem. 552.
Sed licet non deficiat alietas requisita ad iustitiam rigorosam, aliunde erit defectus.

ASSERO V. *Satisfactionem Christi, prout est condigna, prout inuoluit Personam diuinã, nullo modo, aut Aristotelicè, aut aliâ acceptione, rigorosè iustitialẽ esse.*

RATIO, quòd non sit Aristotelicè iustitialis, est. quia satisfactio condigna importat Personam VERBI dignificantem, Persona autem VERBI dignificans, & Persona VERBI cui fit satisfactio, non sunt Personæ distinctæ.

Quòd etiam aliâ acceptione non sit rigorosè iustitialis, ratio est: si satisfactio illa non fuisset profecta à natura humana, sed præcisè nonnisi à Per- 553.
sona VERBI, satisfactio illa non esset vllo modo rigorosè iustitialis; iam enim nõ diceret alteritatẽ, adeoq; nec æqualitatẽ, si autẽ non diceret æqualitatẽ, nec diceret iustitialitatem; sed satisfactio Christi quâ condigna, nullo modo proficiscitur à natura humana, sumit enim dignitatem vt dictũ est à VERBO: ergo quâ condigna nullo modo est iustitialis.

INFERES, Quòd Obedientia, Religio, Oratio Aristotelicè accepta, alteritatem suppositorũ requirat. Ratio: quia requirit per illum alteritatẽ naturarum, adeoq; & suppositorum. Sed concesso, quòd Obedientia, Religio, &c. non requirant alteritatem in sen-

554. in sententia Aristotelis, non sequitur eam non requiri à iustitia; quia cùm illæ priores virtutes non sint iustitiæ rigorosæ, possunt non requirere alteritatem rigorosam, secùs de iustitia rigorosa sentiendum.

PVNCTVM DIFFICVLTATIS II.

De alijs duabus conditionibus iustitiæ rigorosæ.

Quòd attinet ad Conditionem, vt sit ab ipso debitore.

ASSERO I. *Offensa Dei, quæ illi infertur per peccatum, quamuis non sit iniuria rigorosa, vt suppono ex materia de iustitia, nihilominus maximè accedit ad iniuriam, ratione honoris læsi.* 555.

RATIO: quia peccatum, est saltē latiori modo sumpta iniuria Dei; ergo est saltem latiori modo, diminutio in bonis Dei. Sed hæc diminutio non est in bonis, quæ appellantur fortunæ, quia aliàs omne peccatum deberet esse furti species, quod non est, nisi ad figuratas locutiones recurras. Non etiam est iniuria in bonis famæ, aliàs omne peccatum inuolueret blasphemiam, vel detractionem; ergo debet esse in bonis honoris.

ASSERO II. *Offensæ, factæ per læsionem honoris & excellentiæ, non posse fieri satisfactionem rigorosè iustitialem, nisi ab eo in persona, qui ipse læsit.*

556. RATIO: quia tunc non fit satisfactio ex rigorosa iustitia, quando opere aliquo posito, is qui offensus est, potest rationabiliter retinere auersionē; sed positâ quâcunq; satisfactione pro honore læso, si non fiat ab eo, qui læsit, potest offensus rationabiliter retinere auersionem; quod probatur, quia potest semper exigere hunc in indiuiduo honorem, qui honor, hic in indiuiduo, non exhibetur nisi ab hac persona, cùm honor definitiuè sit, testificatio nostræ opinionis de aliena excellentia, vt docet Less. lib. 2. de iustitia, cap. 11. dubit. 1. Quòd autem possit exigere hunc in indiuiduo honorem, ratio est. Tum quia habetur hoc in humanis, si enim rex, 557.
alium regem, in honore lædat, potest læsus satisfactiones aliorum regum rationabiliter non recipere, & exigere, vt lædens in persona suppleat. Et certè quis neget possibilem esse talē iniuriam, cui ex rigorosa iustitia satisfieri non possit, nisi ab ipso iniuriante; talis autem commodiùs inueniri non potest, quàm iniuria honoris. Tum, quia non potest esse satisfactio condigna, per talem actum, quo posito, æquè potest, manere læsus rationabiliter auersus, vt ante; hoc in præsenti contingit: quia potest dicere; hic honor est mihi non indebitus, sed insuper, est mihi debitus honor ab illo, qui me inhonorauit. Tum quia, vel habetur titulus honoris personalis 558.
exhibendi, vel non habetur? si habetur: quâcunq; satisfactione ab alio positâ, nondum ponitur verificatiuū huius propositionis, ponit obligationem personalem. Si autem non habetur ius; cur non? & quid in tali titulo repugnat? & si dantur actiones, quæ ab alio suppleri non possunt, vt vitales, quâ tales; cur non idem dicendum in præsenti? Deniq; haberi potest iniuriatio actiua personalis sita in hoc; Non dolerem tantùm, si me hic non læsisset; ergo potest etiam dari titulus satisfactionem personalē exigendi.

DICES I. Quàmuis iustitia vindicatiua exigat pœnam, nonnisi delin- 559.
quentis, id tamen non exigit commutatiua: hinc Ioanni æquè fit satis, siuè Petrus illi reddat debitum, siuè Paulus pro Petro; iam autem satisfactio pro peccato, est satisfactio ex iustitia commutatiua.

RESPONDETVR. In iustitia commutatiua circa bona fortunæ, vel famæ, posse satisfactionem fieri, ex rigorosa iustitia, ab alio, quàm ab eo, qui læsit; non tamen in honore læso. disparitas peti debet ex definitione honoris, qui est testificatio nostræ opinionis de excellentia aliûs, nō est autem opinio nostra, nisi illam exerceamus ipsi; iam autem restitutio

560. famæ vel pecuniæ, nihil habet tale, quod importet actionem huius. petātur disparitates vlteriores, ex allatis immediatè rationibus.

DICES II. ex Aldrete disp: 12. Sect: 2. Si creditor dicat se potiùs velle pretium, quàm equum v.g. fit satis ex iustitia, reddendo pretium; ergo similiter, si offensus dicat se malle alium honorem exhibendum, à persona quæ non læsit, fiet satis ex iustitiæ rigore.

RESPONDETVR. Cùm iam cedat iuri, ad hunc in indiuiduo habendum ab hoc honorem, quid mirùm, quòd non adsit iam obligatio? sed quæritur fietné satis iustitialiter, non positâ hac cessione? Disparitas etiam
561. dari potest, quia in casu antecedentis non incurritur vlla obligatio personalis, sed obligatio tantum ponendæ æqualitatis in rebus: hinc nec remitti debet vlla obligatio personalis, sed tantum determināda materia æqualitatis; iam autem in honore læso, incurritur obligatio personalis, consequenter vel dimitti debet ab offenso, vel fieri satis ab inhonorante; videturq; satisfactio pro honore læso, attendere suo modo ad personam, vt attendit distributiua.

DICES III. cum eodem. Sufficienter quoàd prudentum æstimationem, debitum persoluitur, si ipse debitor, cùm impotens sit satisfacere,
562. pro illata iniuria, velit aliū id facere; sic enim debitor testificatur excellētiam alienam.

RESPONDETVR. Si iam testificatur ille ipse, testificariq; eo modo, quo habetur in argumento, debet; concludetur exinde, quòd hæc obligatio non tollatur, sine personali satisfactione. Addo in hoc & alijs casibus similibus, auferri posse obligationem realem, sed non personalem, nisi per actum honoris profectum ab ipso, qui in ante inhonorauit; nisi intercedat condonatio.

ASSERO III. *Satisfactionem Christi caruisse hac conditione.*

RATIO: quia Christus nunquam erat is qui læsit honorem Dei; adeoq; 563.
satisfactio ab illo posita, non est satisfactio ab eodem qui læsit.

DICES I. Sufficere satisfactionem positam, ab eadem natura in specie.

RESPONDETVR quòd non, quia nec in humanis, satisfactio pro honore læso posita à simili in diuiduo, sufficiens est.

DICES II. Sufficit, vt is, qui satisfacit, recipiat in se debitum eius qui in honorauit.

RESPONDETVR. non sufficit: quia manet ius ex dictis personalis satisfactionis exigendæ.

DICES III. Is qui assumit officium redimendi captiuum, satisfacit ex iustitia, dando pro illo quod exigitur: ergo etiam idem dicendū de Christo. 564.

RESPONDETVR disparitatem esse, quia satisfactio quæ fit collatione pecuniæ pro captiuo, est satisfactio in genere bonorum fortunæ, quæ eadem sunt, à quocunq; dentur; iam autem satisfactio pro honore læso, nō est eadem, ex dictis.

QUOAD III. CONDITIONEM

Vt non sit gratiosa condonatio, sed vt debeat acceptari.

ASSERO I. *Ad satisfactionem rigorosam, requiritur vt sit talis naturæ, vt, eâ positâ, non possit rationabiliter non illā acceptare offensus.*

RATIO: quia hoc ipso conuinceretur non esse illam æqualem; si enim esset æqualis, non adesset titulus rationabiliter illam non acceptandi. 565.

ASSERO II. *Satisfactionem Christi potuisse non acceptari.*

RATIO: quia quâcunq; satisfactione Christi positâ, poterat adhuc Deus exigere personalem satisfactiōem ab homine; ergo satisfactio illa poterat non acceptari. Et certè, si satisfactio Christi non poterat non acceptari; vel non poterat non acceptari, supposito decreto Dei decernentis, quòd Christus susciperet partes hominis, in ordinè ad satisfaciendum, vel ante illud decretum? non ante decretum, quia ante hoc decretum, nec poterat supponi ipsa humanitas ter-

566. terminata à Persona diuina: ergo nec opera illius acceptanda; si verò post decretum: ergo sicut illud decretum est gratiosum, virtualisq; cessio non exigendæ personalis satisfactionis, ita & acceptatio illorum meritorum, erit gratiosa.

ASSERO III. *Quamuis illa satisfactio, potuerit non acceptari à Deo, habuit nihilominus vim satisfaciendi, quantum est de se, supposito iam decreto de Incarnatione titulo redemptionis.*

RATIO: Tum quia illa acceptatio non tribuit meritis dignitatem, sed persona operans; neq; enim pro ratione afferri potest, ideo illa esse digna, quia sunt acceptata: sed quia profe-
567. cta sunt à Persona digna. Tum quia si quis reddat centū meliores libros, pro vno, potest dominus libri illius rationabiliter illos non acceptare: & si acceptet, non per hoc illi libri incipient esse meliores; ergo & in præsenti, idem dicendum. Tum quia acceptatio satisfactionis dupliciter se habere potest, ad satisfactionem; primò attollendo eandem ad rationem dignæ, aut facientis id, quòd faceret digna satisfactio: 2dò. approbando, vt ita dicam, eandem, & dignitatem eiùs appropriando, cedendoq; nonnisi iure ad personalem satisfactionem. Priori modo non indiget acceptari satisfactio Christi, quia continet in se di-
568. gnitatem infinitam. 2dò modo indiget acceptari; sed hic secundus modus, supponit haberi in illa satisfactione, vim sufficientem satisfaciendi; licet desit satisfactio personalis, quæ rationabiliter appeti potest.

DICES I. Si indiget acceptari satisfactio Christi, ergo non est sufficiens.

RESPONDETVR. Si indiget acceptari, vt acceptatione attollatur eius dignitas, non esset sufficiens; secus si acceptatione illâ cassetur solùm obligatio personalis satisfactionis.

DICES II. Offerat Christus satisfactionem suam, vt iam non exigatur satisfactio ab offendente, vel habet vim faciendi vt acceptetur, vel non habet? si non habet: ergo opera Theandrica non habent vim merendi infinitam; quia datur aliquod præmium, quod illa merita non merentur. Si autem habent eam vim: ergo non possunt non acceptari. 569.

RESPONDETVR ex suppositione, quòd offeratur illa satisfactio à Christo, habet vim vt acceptetur: neque enim videtur id superare vim meritiuam Theandricam; sed quia id fit ex suppositione, quòd offerantur ad hoc illa merita, hoc ipso habetur suppositio, quòd velit illa acceptare; neq; enim voluntas offerentis est contraria voluntati acceptantis; solumq; merentur remissionem obligationis personalis, non autem nè illud ius ad personalem satisfactionem 570.
indigeat remitti.

INSTABIS. Ponamus per impossibile, esse contrariam voluntatem offerentis & acceptantis, tenebiturnè acceptare?

RESPONDETVR non tenebitur. quia quamuis sit dicturus Deus de illa satisfactiōe, *habet vim satisfaciendi;* addere tamen potest, *sed non est ab eo qui offendit*; consequenter tunc indigebit acceptatione. Nec id derogat Theādricæ satisfactioni: quia id quod est impossibile, si non debeatur Theandricæ satisfactioni, non illi derogat; iam autem est impossibile, vt auferatur à Deo libertas exigendi, vt sibi fiat satis, ab ipso inhonorante obli- 571.
gato in propria persona. Deinde est impossibile, vt in illa satisfactione inuoluatur: *Ego satisfacio qui offendi*: cū non offenderit Deus satisfaciens; si autem in illa satisfactione non inuoluitur, *Ego satisfacio qui offendi*, & fieret satis independenter ab acceptatione, vt supponitur, & non fieret: quia manet adhuc titulus personalis.

DICES III. Si poneretur per impossibile satisfactio æqualis, ab ipsa offendente purâ creaturâ, non indigeret acceptari satisfactio: ergo multò magis id dicendum de satisfactione Theandrica.

RESPONDETVR disparitatem esse, quia in casu antecedentis auferretur

572. fetur iam obligatio personalis, non autem in casu consequentis. Addi posset, quamuis indigeant acceptari illa merita, vt habeant formalitatem satisfactionis, habent tamen de se cōdignitatem, vt acceptentur per modū meriti; quæ duæ formalitates, ex dictis, distingui debent, hicq; de prima inquisitum est.

PVNCTVM DIFFICVLTATIS III.

Quid sentiendum de alijs Iustitiæ rigorosæ Conditionibus.

QVOAD IV. CONDITIONEM. *Nempe vt sit ex bonis satisfacientis, & nō*
573. *ex bonis Creditoris.*

ASSERO I. *Ad perfectam iustitiam requiri, vt satisfactio non sit ex bonis creditoris.*

RATIO quia in omni iustitiali actu debet interuenire meū & tuum; quia debet interuenire æqualitas, quæ debet esse inter duos terminos; hi autem sunt meum tuum. quod iam non seruaretur, si satisfactio fieret ex bonis creditoris; interueniret enim meum & meum, & non tuum. ostendit idē inductio, quia aliàs posset aliquis vno furto pro altero furto satisfacere. deniq; posset aliquis esse sibi ipsi iustus; nam si non requiritur alteritas in bonis, nec in alijs requireretur.

574. ASSERO II. *Satisfactionem Christi non fuisse ex propria.*

RATIO: quia potest considerari satisfactio Christi, vel prout proficiscitur à natura humana, vel prout proficiscitur à Persona VERBI. Primo modo considerata, non est ex proprijs, quia nihil proprium est creaturæ cōparatæ ad Deum, sed omnia Dei, vt dictum alibi. Secundo etiam modo sumpta satisfactio, non est ex proprijs; quia proprietas dominium importat, nullum autem speciale dominium competit VERBO: cùm dominium speciale præsupponat specialem voluntatem & distinctam, quàm non habet VERBVM comparatè ad alias personas; dominiumq; hoc sequitur naturam diuinam.

DICES I. VERBVM habet condistinctum dominium in operationes Christi, quia sustentare & dignificare ita est proprium VERBO, vt non competat vlli alteri personæ; estq; omnino independens, quia in ratione terminantis & dignificantis à nullo pendet. 575.

RESPONDETVR. concedo quòd terminare ita spectet ad VERBVM, & ita sit illius proprium, vt ad nullam aliam personam spectet; sed nego inde sequi, quòd acquirat dominium speciale: eò quòd dominium sequatur rationem naturæ, iam autem terminare sequitur rationem personæ; quia verò non habet propriam sibi vni naturam filius, non habet etiam sibi vni proprium dominium. Addo, si terminatio, quā facit Persona VERBI, potest per oppositos facere proprias actiones Christo, multò magis idētitas Personæ diuinæ cum natura diuina, faciet omnia illa toti Trinitati communia. 576.

DICES II. Ius altum non impedit, quominus priuati habeāt ius sibi proprium: ergo nec ius Dei altum in operationes humanas Christi, impediet dominium proprium.

RESPONDETVR disparitatem esse; quia ius altum creatum non debet esse perfectissimum ius, adeoq; potest pati, vt excipiat ius priuatum cōtra ius altum; iam autem ius Dei altum debet esse perfectissimum, perfectius autem erit si excludat exceptionem à iure diuino. 577.

DICES III. ex Lugone disp. 4. num. 24. Seruus, si læsit dominum in fama, imponendo illi crimen, satisfaciet retractando illud quod dixerat, seu laudando dominum in eadem materia, licet illa actio & laudatio posset aliunde esse ex bonis domini: quia poterat Dominus iure dominij exigere à seruo illam actionem; nihilq; minus eo casu ille dominus habebit in bonis suis: ergo & in præsenti poterit satisfieri ex bonis creditoris Dei.

RESPONDETVR Negando, quòd, per se loquendo, extendatur domi-

578 dominium vltra corporalia serui; si non extrahitur vltra corporalia, hoc ipso habebit dominium seruus laudis ponendæ à se domino, adeoq; ex proprio satisfaciet. Si tamen extenderetur ad hoc etiam dominatus humanus, iam tunc non faceret satis; posset enim dicere dominus, ***hoc iam aliunde meum est***; nisi fortè ponat excessiuas laudes vltra suam obligatiõem; nullus autem actus est in quem non extendatur dominium diuinum, & qui superet meritum honoris diuini.

QVOAD V. CONDITIONEM, *Nempe vt satisfactio fiat per aliunde non debita.*

ASSERO I. *Ad satisfactionem iustitialem rigorosam requiri actus, qui aliunde non sint debiti.* 579.

RATIO. quia, vt ponatur satisfactio, debet dari ius nouũ in offenso; si enim non detur ius nouum, nondum habebitur id, ad quod habendum habebatur ius; consequenter erit adhuc defectus, erit inæqualitas, si inæqualitas, erit iniustitia; iam autem si detur res aliunde debita, non datur ius nouum. Et certè si in satisfactione iustitiali non deberet dari aliunde non debitum, posset Paulus, qui debet Petro centum ex mutuo, & aliud centũ, ratione equi à Petro empti, posset inquam vtriq; debito satisfacere vnicâ solutione.

580. ASSERO II. *Opera in vim satisfactionis à Christo posita, fuisse aliũde debita.*

RATIO: quia excellẽtia diuĩa appropriat sibi illa titulo cultûs & honoris.

RESPONDEBIS ex Suarez. Quòd actione infinitâ satisfieri possit pluribus titulis, præcipuè si plura illa debita non sint iustitialia, sed vnum nonnisi iustitiale, & aliud religionis.

CONTRA. quia negatur, etiam actione infinitâ posse pluribus titulis infinitis satisfieri, licet satisfiat pluribus titulis finitis; idq; ex eo, per Lugonem: quia valor totus absorbetur vno debito, sibi æquali. Deinde, vt vrget Lugo, si quis vouit dare calicem Ecclesiæ, & postea ex venditione det calicem, non satisfacit vtriq; titulo, vno calicè, etiamsi alter titulus sit religionis, alter iustitiæ; debetq; in hoc attendi, an vterq; titulus cadat supra eandem rem, vel supra diuersam? 581.

ASSERO III. *Etiam posito, quòd Christus non venisset, nisi Adam peccâsset, adhuc hæc conditio deficeret.*

RATIO: quia quamuis potuisset non venire Christus, supposito tamẽ quòd venturus esset, non poterant extrahi à Dominio Dei, & ne essent cultus excellentiæ diuinæ, illæ actiones; ergo essent adhuc aliũdè debitæ.

DICES I. ex Lugone. Hæc satisfactio vt sit iustitialis, sufficit quòd alio titulo defacto non exigantur illa opera. Illustrat hoc Lugo. Si aliquis mihi ex pacto debet scribere libros, quoties ab ipso petiero; furetur mihi librum, & libro apud ipsum pereunte transscribat similem librum, me inscio & non exigente; quis neget satisfieri mihi ex iustitia, si hic alius restituatur? & tamen poterat ab illo exigi titulo illo contractûs. 582.

RESPONDETVR quòd id non cõuincat, quia mera est diuinatio, quòd opera Christi titulo religionis & dominij non sint exigita. Et certè sicut appetitus distinguitur in innatum & elicitum: ita & exigentiæ ad aliqua opera, distingui possunt; diciq; potest, hoc ipso, quia est aliquis non independens physicè, vt nos à Deo, vel moraliter vt seruus à Domino, hoc ipso inquam esse exigentiam operum illorum, innatam vt ita dicam, & virtualem. Instantia allata non tenet; si enim aliquis cum scriptore pacisceretur, *quicquid scribes meum erit*: tunc transscriptio illa & redditio, non esset iustitialis; sed supponitur esse iustitialis, quia restringitur, per, *scribes cùm voluero*; iam autem dominium Dei est absolutum & irrestrictum, adeoq; extendens se ad omnia opera. 583.

INSTABIS. Potest aliquis satisfacere pœnitẽtiæ & voto eâdẽ actiõe; ergo & Christus potuit satisfacere actionibus, quas alio titulo exigebat Deus.

RESPONDETVR disparitatem esse, quia nec ex definitione pœniten-

584. tiæ, nec ex definitione voti, sequitur, debere esse materiam alio titulo non debitam; sequitur autem ex definitione satisfactionis iustitialis, quæ formalissimè est in creditore acquisitio iuris, in re non habita; quomodo autem non habuit id, si hoc iam fuit aliunde suum. Rursus rem eandē præstari titulo pœnitentiæ, & titulo voti, non aliud est, quàm ex duobus motiuis idem fieri; iam autem iustitiæ æqualitas non sistit in solo moueri motiuo iustitiæ, sed etiam in restituendo & exhibendo rem; quæ illâ exhibitione, ex ea quæ non erat in re sua, euadit sua; quomodo autem non erat sua, si alio titulo erat sua?

585. DICES II. cùm Aldrete d. 12. Sect. 4. Non debet quidem fieri satisfactio; ex bonis creditoris, per se loquendo; id tamen fieri potest, in casu, quo illa bona sint constituta sub dominio debitoris, ob ius, quod debitor habet contra creditorem; concessit autem Deus ius Christo, in illa opera.

RESPONDETVR negando. Deum posse hoc iure se priuare, de quo alibi.

DICES III. cùm Lugone. Potest fieri satis ex bonis creditoris, modò non minus habeat in bonis post satisfactionem, quàm reipsâ haberet si læsus non fuisset.

RESPONDETVR negando, quòd

586. hoc ipso minus non habeat, si illi fiat restitutio ex illius bonis, & aliundè, supponatur fuisse minoratus.

QVOAD vltimā CONDITIONEM *Nempe vt satisfactio non sit ex gratia Creditoris.*

ASSERO I. *Ad satisfactionem iustitialem requiri, ne sit ex gratia creditoris.*

RATIO: quia gratia creditoris, fundat condonationem gratuitā non satisfactionem. Vnde si furi, qui furatus est Paulo centum, det Paulus centum, vt sibi restituat; idem planè facit, ac si condonâsset.

ASSERO II. *Satisfactionem Christi fuisse ex bonis creditoris Dei.*

RATIO: quia in quantum principiabatur à natura humana, principiabatur cum adiutorio supernaturalis gratiæ; quantum autem dignificabatur à Persona VERBI, erat ex gratia creditoris; quiâ illa dignitas fundabatur in vnione, quæ erat gratuita. 587.

ASSERO III. *In sententia ponente Christum venturum fuisse, si Adam non peccâsset, saluari posse hanc conditionem in satisfactione Christi.*

RATIO est, quia non impedit vt gratuitò accepta, & non hoc titulo data à creditore vt soluas illi, sufficiant ad satisfactionem iustitialem.

RESPONDEBIS I. ex Lugone non impedire rigorem iustitiæ, si id quo satisfit accipiatur à creditore, sed ita, vt gratia creditoris nonnisi par- 588.
tialiter ad hoc se habeat.

CONTRA est. Tum quia, si sufficit ad rigorosam satisfactionem, si partialiter concurrat gratia creditoris; ergo pro centum debitis Paulo, satisfaciet Petrus, dādo tantùm quinquaginta, & alia quinquaginta, ex gratia creditoris Pauli soluendo. Tū quia, vt probatum, tota hæc satisfactio est ex gratia creditoris Dei. Tum quia, quamuis possit esse satisfactiua retractatio data in scripto, quod conficit ipsemet læsus, qui videtur tunc ad satisfactionem partialiter concurrere; id tamen non conuincit. nimis enim per accidens, se habet ad retractationem illam, scriptio facta manu 589.
offensi, eò quòd v. g. offendēs nesciat scribere, & æqualis fuisset ponderis, quamuis alienâ manu scripta fuisset; iam autem ad dignificandam satisfactionem præsentem, gratia creditoris Dei per se requiritur, & illa vnicum pondus dat.

RESPONDERI potest II. ex Lugone. Tunc tantùm defectum huius cōditionis obstare, quando condonatur aliqua pars debiti & non soluitur totū.

CONTRA. in præsenti sequitur nō solui totum, cùm totum solutiuum dignitatem suam habeat, ex gratia Dei.

DICES I. Concursus Dei quo concurrit ad peccatum, non impedit quominus dicatur peccatum proprium homi-

590. hominis; ergo nec concursus Dei per gratiam impediet, quominus dicantur illæ actiones propriæ, & non ex gratia creditoris Dei.

RESPONDETVR disparitatem esse, quia specialis causa peccati est ipse homo, & peccatum in eo formaliter consistit, ad quod non concurit Deus: nempe ad ipsum illius formale, quod est carentia debitæ rectitudinis, quæ est nihil; iam autem ipsum optimum actionis gratiosæ est à Deo; & nihil in illo ostendi potest, ad quod nō concurrat Deus; ipsumq; hoc, quòd Deus, quantùm ex illo, vellet etiam ad positiuum illud non concurrere, facit, ne sit Deus causa propria illius
591. etiā materialis peccati, seu eius quod dicit peccatum pro positiuo, consequenter illud non erit proprium Dei tanquam causæ; bona autem, causat Deus cum inclinatione, vires & excitatiua dando, totum illorum esse causando, adeoq; illa appropriando.

DICES II. Gratia creditoris ātecedens contractum, & non ingrediens immediatè satisfactionem, non impedit rigorosam satisfactionem; & sic potest aliquis creditor pecuniam cōmodare vt laboret debitor, & ex labore soluat debitum creditori; potest item ex munusculo ante accepto reddere debitum; iam autem gratia creditoris, quæ interuenit in satisfactio-
592. ne Christi, antecessit contractum de satisfaciendo.

RESPONDETVR. in sententia quæ dicit Christum venturum fuisse, quamuis Adam non peccasset, benè saluari potest hæc conditio, vt dictum etiam asserto *3tio.* non tamen in sententia negante, vēturum fuisse; quia iam gratuitæ donationes non antecessissent contractum de redemptione, cùm fierēt propter redemptionē.

DICES III. Gratia vnionis non est facta supposito, sed humanitati, humanitas autē non satisfecit, sed Christus.

RESPONDETVR. gratiam vnionis non esse quidem factam supposito, sed humanitati; quia tamen ipsum suppositum est maxima gratia credi- 593.
toris, immo ipse creditor in satisfactionem transiens, fit vt illa satisfactio dicenda sit, esse ex gratia creditoris Dei.

QVÆSTIO III.

De Conuenientia Incarnationis.

I. CONVENIENTIA est ducta ex varijs auctoritatibus S. Thomæ quæ hic adscribuntur.

I. LOCVS est hic q. 1. a. 1. in corp. *Respondeo dicendum, quòd vnicuiq; rei* conueniens est illud, quod competit sibi secundùm rationem propriam naturæ; sicut homini cōueniēs est ratiocinari, quia hoc conuenit sibi in quantum est rationalis secundùm 594.
naturam suam. Ipsa autem natura Dei, est essentia bonitatis, vt patet per Dionys. cap. 1. de diuinis nom. Vnde, quicquid pertinet ad rationem boni, conueniens est Deo. Pertinet autem ad rationem boni vt se alijs communicet, vt patet per Dionys. cap. 4. de diu. Nomin. Vnde ad rationē summi boni pertinet, quòd summo modo se creaturæ cōmunicet: quod quidem maximè fit per hoc, quòd naturam creatam sic sibi coniungit, vt vna Persona fiat ex tribus, VERBO, Animâ, & Carne. Sicut dicit August. Vnde manifestum est quòd conueniens fuit Deum incarnari.

II. LOCVS est in 3um. dist. 1. q. 1. 595.
a. 2. in corp. *Sciendum ergo, quòd supposito* lapsu humanæ naturæ, congruentia Incarnatiōis apparet ex tribus; scilicet ex plenitudine diuinæ misericordiæ, & ex immobilitate iustitiæ ipsius, & ex decenti ordine sapientiæ eius. Quia igitur Deus summè bonus & misericors est, decuit vt nulli naturæ negaret hoc cuius capax erat; ergo cùm humana natura lapsa esset, & nihilominus reparabilis erat, decuit vt eam repararet. Quia etiam iustitia eius immutabilis est, cuius lege sancitum est, vt pecatum sine satisfactione non dimittatur; decuit vt in humana natura, institueret eum qui satisfacere posset; quia hoc purus homo per se fa-

596. se facere non poterat. Sed quia summè sapiens est, conuenientissimum modum reparationis debuit adinuenire; modus autem conuenientissimus est, vt integrè natura repararetur, & faciliter ad id quod amiserat, homo peruenire posset. Si autem hominem per angelum repararet, nō integra esset reparatio, quia semper homo angelo salutis suæ debitor esset, & ita in beatitudine adæquari non posset; quod tamen consecutus fuisset, si non peccâsset: sicut & nunc cōsequuntur homines per gratiam reparationis, vt sint *sicut angeli Dei in cælo*, Matth. 22. & ideo decuit, vt non angelus sed ipse Deus hominem repara-
597. ret. Similiter vt esset facilis modus ascendendi in Deum, decuit, vt homo, ex his quæ sibi cognita sunt; tam secundùm intellectum quàm affectum, in Deum consurgeret; & quia homini connaturale est, secundùm statum præsentis miseriæ, vt à visibilibus accipiat cognitionem, & circa ea afficiatur; ideo Deus congruenter visibilis factus est, humanam naturam assumendo; vt ex visibilibus in inuisibilium amorem & cognitionem rapiamur.

III. LOCVS est ex Opusc: 60. a. 1. *Sciendum verò est, quòd Sacramentum istud congruentissimè ordinatum fuit ad salutem hominis*; quia alius modus
598. fuisset Deo possibilis, nullus tamen ita congruus. vt dicit Augustinus. Cōgruebat enim ipsi reparatori, quem decebat suam sapientiam ostendere, potentiam, & bonitatem. Quid autē potentius, quàm coniungere extrema summè distantia? magna enim potētia fuit in coniunctione disparium elementorum, maior in coniunctione illorum ad spiritum creatum, maxima verò in vnione ad spiritum increatū, vbi maxima est disparitas. Quid verò sapientius, quàm, quòd ad completionem totius vniuersi fieret coniunctio primi & vltimi, hoc est VERBI DEI, quod est omnium principium, & humanæ naturæ, quæ in operibus sex dierum fuit vltima omnium creatura- rum. Quid etiam benignius, quàm, quòd creator rerum communicare se voluit rebus creatis? & hæc benignitas magna fuit in coniunctione sui cum omnibus rebus per præsentiā, maior, quia communicauit se bonis per gratiam; maxima, quia se communicauit Christo homini, & per cōsequēs generibus singulorū, in vnitate Personæ. Fuit etiā iste modus congruentissimus ipsi reparabili, quia homo per peccatum corruit in infirmitatem, ignorantiam, & malitiam, per quam ineptus factus est ad virtutem diuinam imitandam, ad veritatem cognoscendam, & ad bonitatem diligendam; ideo DEVS homo factus est, per quod se tradidit homini imitabilem, cognoscibilem & amabilem. Fuit similiter iste modus congruentissimus nostræ reparationi, quo dominus in forma serui procuraret salutē serui. 599.

600.

Videatur etiam locus opusculo 2. cap: 200.

II. CONVENIENTIA est, petita ex ordine & complemento vniuersi, quæ sic proponitur. Mundus hic nō potuit habere omnem possibilem perfectionem vniuersi, quia vniuersum, quâ vniuersum non solum infimè & mediè, sed etiam summè perfecta cōtinere debet. Sicut enim beatitudo est status omni bonorum cumulatione perfectissimus, ita vniuersum quâ vniuersum, deberet esse omnium entium accumulatione perfectum; & si aliquid illi desit, hoc ipso non erit adhuc vniuersum, sed desiderans compleri in sua vniuersitate; de quo etiā aliàs dictum. Et quia non est possibile omnia possibilia ita poni, vt vltra nihil sit possibile; quia nec est possibile ita omnia poni, vt Deus vlteriùs non sit omnipotens; ideo nec vniuersum habere potest omnem possibilē perfectionem. Nihilominus congruebat ad saluandam rationem vniuersi, vt contineret perfectionem dignam artifice Deo, conueniebat enim ne se redderet contemptibilem Deus, qui cum nihil præter vniuersum ad extra faciat, si non faceret dignum se artifice, æsti- 601.

602. ce, æstimabilis non esset. Rursus voluit hoc vniuersum esse imaginem suarum dignitatum diuinarũ; si autem dignitates diuinæ internæ sunt valde excellentes, etiam imago debuit esse digna illo, quem imaginat. & sicut non decet Romam exprimi pingendo vnam vilem domunculam, nec sylua adumbratur vnâ arbusculâ; ita decebat vt in aliqua excellenti vniuersi imagine, dignitates diuinæ relucerent. Cùm ergo vniuersum non possit habere omnem possibilem omnino perfectionem formaliter, decuit vt haberet saltem perfectionem eminẽtialem, & æquiualentem ad quæcũq; perfecta, vt ita mereretur vniuersum,
603. rationem vniuersi æquiualẽter. hinc decuit vt vellet Deus esse in vniuerso hypostaticam vnionem, quæ perfectione suâ continet æquiualenter & eminenter quascunq; possibiles perfectiones vniuersi: quia terminus illius, diuina persona in duabus naturis subsistens, æquiualet perfectioni omni possibili, quæ prouenire posset ex aliis entibus in vniuerso producibilibus.

Rursus ratio vniuersi est rerum varietas, ipsa rerum varietas desumitur ex alia & alia coniugatione perfectionũ, sicut ex alia & alia cõiugatione A. B. C. oritur tota varietas & vniuersũ orationis: hæc varietas rerũ non potest desumi ex alietate simpliciter; a-
604. liàs alterutrũ non esset ens; defactoq; nec in alijs rationibus magis restrictis, desumitur varietas ex alietate simpliciter; aliàs ex spiritibus, non esset aliquis spiritus, & ex materialibus alterutrum non esset corpus, nec corporeum; si ergo hæc varietas cõstat ex alia coniugatione perfectionũ, sicut datur varia coniugatio substantiæ, nempe alia in Angelis, qui sunt substantiæ completæ spirituales, & alia coniugatio incompletæ, qualis est in animabus nostris: ita competebat etiam dari aliam & aliam coniugationem naturæ & subsistentiæ. Cùm ergo in creatis vna sit natura & vna subsistentia, in diuinis est vna natura & plures subsistentiæ, ita ad coniugatio-nem complendam, conueniebat dari 605.
coniugationem plurium naturarum sub vna subsistentia. Quanquam etiã diuersa coniugatio productionis hominis id deposcebat, ex S. Leone; iã enim erat productio hominis sine viro & femina, vt est Adam productus; erat productio ex viro sine femina, vt Eua erat producta; ex viro & femina, vt omnes producimur; desiderabatur coniugatio productionis ex femina sine viro, & hanc decuit in Christo perfici.

III. CONVENIENTIA est, vt ita adoratione Theandricâ honoretur Deus, cultu, qui sit dignitati suæ æqualis. *Quod sic proponitur.*

Datur ab æterno in Deo habitudo 606.
noscibilis & noscitiui, amabilis & amatiui, docetq; hoc fides, quæ processiones diuinas ab æterno ponit, ex quibus, processio Filij est de linea notitiæ, & processio Spiritûs S. est de linea amoris. Noscibilitati illi respondet duplex noscitiuitas. 1a. essentialis, quæ est communis omnibus personis diuinis, suas & naturæ suæ perfectiones intimè penetrando. 2a. noscitiuitas personalis, nam secunda persona, quæ est VERBVM, Sapientia Patris &c. est hoc ipso noscitiuitas personalis illius noscibilitatis, habetque, vt ita dicam, complementum suum illa noscibilitas, ob respondentem sibi æqualem noscitiuitatem. Bo- 607.
nitati item seu amabilitati respondet amatiuitas essentialis, & personalis in Spiritu S. qui est amor & inclinatio personalis. Præter illas duas habitudines datur etiam habitudo honorabilis ad honoratiuum, colibilis ad cultiuum. hæc habitudo honorabilis & colibilis, duo importat; imprimis rationem excellentiæ digni, adeoq; seipso deiectiui reliquorum ad infra, est enim hæc formalitas digni cum præeminentia euectiua ad supra & supra, adeoq; deiectiua aliorũ ad infra; si enim non est deiectiua ad infra, non esset de linea præcellentiæ, sed de linea æqualis, & de linea libræ. Prima hæc ratio habet in Deo, vt ita dicam,

608. completum suum esse: ita enim attollit Deum, vt simul sit deiectiua creaturarum ad infra & infra. Alterum, quod habitudo eiusdem honorabilis & colibilis importat in Deo, est, vt colatur & honoretur dignè; & quia erat dignus Deus infinito hõore coli, quia mẽsura honoris quo quis dignus est, est illius excellentia, quæ in Deo est infinita; & quia infinito honore colere Deum non poterant creaturæ puræ, quia hoc ipso, quòd infinitè à Deo distent, id attollebat quidem titulum dignitatis diuinæ, sed non attollebat titulum honoris impendibilis à creatura; ideo vt illa dignitas sine honore sibi æquali non esset, & vt
609. colibile infinitum haberet complementum suum, vt ita dicam, exhibitione infiniti cultûs, debebat dari elicitiuum honoris minus Deo, nam honor à minore est; & dignificatiuum honoris æquale Deo, quia hoc ipso nõ esset æqualis honor, si non proficisceretur à persona æquali honorato, sumit enim dignitatem honor exhibitus à Persona honorante; & quia nihil est æquale Deo, nisi Deus; dignificatiuum illius honoris debuit esse Deus. quo etiam modo explicari potest ille locus Isaiæ 42. *Gloriam meam alteri non dabo.* quasi dicat Deus: honorem mihi æqualem nullus alter impendet nisi tu. vnde etiam glossa in-
610. terlinearis, dicta verba sic explicat. *Gloriam meam alteri non dabo præter te, cui daturus sum.* & ibidem, nomine gloriæ, intelligit honorem Lyranus.

Cur potiùs secunda Persona Incarnata?

I. CONVENIENTIA est, ex S. Augustino lib. de Ecclesiasticis dogmatibus cap. 2. *Non Pater carnem assumpsit, nec Spiritus S. sed Filius tantùm; vt qui erat in Diuinitate Dei Patris filius, ipse fieret in homine, hominis Matris filius; ne filij nomen ad alterum transiret, qui non esset æterna natiuitate filius. Dei ergo filius factus est hominis filius, natus secundùm veritatem naturæ, ex* DEO DEI *filius, & secundùm veritatem naturæ, ex homine hominis filius; vt veritas geniti,* 611.
non adoptione, non appellatione, sed in vtraque natiuitate filij nomen nascendo haberet; & esset verus DEVS. *& verus homo, vnus filius.* Similia habet lib. 4. de Trinitate cap. 20. circa medium.

II. CONVENIENTIA est ex S. Thoma.

I. LOCVS est. in 3. dist. 1. q. 2. a. 2. in corp. *Dicendùm quòd decentia Incarnationis Filij, potest attendi, & ex proprijs, & ex appropriatis eius.* in proprijs autem ipsius, possunt cõsiderari quatuor. scilicet quòd filius est, quòd VERBVM est, quòd imago, quòd media in Trinitate Persona. Secundùm autem quod imago est, conuenientiam 612.
habet cum eo, qui reparandus erat, scilicet cum homine, qui ad imaginẽ Dei factus est. Gen. 1. Vnde decuit vt imago imaginem assumeret, increatæ creatam. Secundùm autem quòd filius est, conuenit ad modum reparationis, quæ expleta est, per Incarnationis & Passionis mysteria; secundũ enim quod ex alio est, quod quidem sibi & Spiritui S. commune est, notatur authoritas Patris respectu ipsius. vnde conuenit sibi ad Patrẽ & deprecatio, & satisfactio, & alia huiusmodi, quæ in Patre authoritatem demonstrant. sed secundùm id, quòd in filio intelligitur determinatus modus Originis, conuenit sibi nasci, vt qui in 613.
diuinitate est Dei filius, in humanitate sit virginis filius, vt non sint plures filij in Trinitate. Conuenit etiam sibi in quantum filius naturalis est, vt per eum, cuius est naturalis hereditas, alij in filios adoptentur & coheredes fiant. Sed in quantum VERBVM est, congruentiam habet ad officium prædicationis & doctrinæ, quia VERBVM manifestat dicentem, & ipse manifestauit Patrem. Ioan. 17. *Pater manifestaui Nomen tuum hominibus.* In quantum vero est media in Trinitate Persona, congruit ad vltimum effectum, qui est reconciliatio hominis ad Deum; decet enim vt qui est medius, etiam sit mediator. Inueniuntur etiam qua-

614. am quatuor Filio appropriata, scilicet Sapientia & Virtus ab Apostolo. 1. ad Cor. 1. *Christum Dei virtutem & Dei sapientiam;* Æqualitas ab Augustino; Species & pulchritudo ab Hilario. In quantum autem Sapientia est, congruit ad restaurationem quia decet, vt quæ in sapientia facta sunt, per sapientiam restaurentur, &c. ipse etiā homo peccauit per appetitum sciētiæ, vnde per sapientiam liberandus erat. In quantum autem est Virtus & brachium Patris, congruit ad victoriam de hoste capiendam. Lucæ 1. *Fecit potentiam in brachio suo.* In quantum verò est æqualitas, congruit etiam
615. morbo, qui sanandus erat; vterq; enim, scilicet homo & diabolus peccauerat appetendo æqualitatem, ille potentiæ, iste scientiæ. In quantum verò species & pulchritudo est, congruit reparationi; vt per ipsum, imago per peccatū inducta, amoueatur. Patri verò non conuenit Incarnatio præcipuè propter proprietatem Innascibilitatis, non enim decet vt qui in Deitate est Pater, in humanitate sit filius, sic enim filius Dei Patris, esset nepos Virginis, si ipsa Virgo Mater esset Dei Patris. Similiter etiam nec Spiritui S. cōuenit, ne filij nomen in plures personas transferatur.

II. LOCVS est, hic q. 3. a. 8. in corp. Vbi hæc fermè recenset S. Tho-
616. mas. Conueniens fuit potiùs Filium incarnari: quia ea vniuntur, quæ magis conueniunt & similia sunt, quod competit specialiùs VERBO respectu nostri, cùm fuerit exemplar nostræ productionis; & sicut VERBVM artificis, id est conceptus eius, est similitudo exemplaris eorum, quæ ab artifice fiunt, ita & VERBVM Dei est similitudo exemplarium totius creaturæ; & sicut artifex per formam VERBI cōceptam, quā artificiatum condidit, ipsum, si collapsum fuerit, restaurat: ita conueniebat, vt per hoc exemplar nostrī, quod est specialiter VERBVM, repararemur. Rursus, potissima hominis perfectio est sapere seu intelligere: & quia secunda persona est etiam VERBVM & Sapientia Patris, de- 617.
cuit creaturam, cuius maxima perfectio sapere, à sapientia reparari; & sicut discipulus noscitur, per hoc, quod recipiat Verbum Magistri, ita & nos per hoc VERBVM decuit reformari & doceri. Item, reparatio generis humani debuit esse, vt essemus participes regni cælestis & heredes; & quia hereditas filij est, congruebat, inquit ille, vt per eum qui est filius naturalis, hominis participarent similitudinem huius filiationis secundùm adoptionem. Addit S. Thomas. Peccauit homo concupiscendo sapientiam, decuit illum reparari à sapientia; vt ita accessus & recessus secundùm idē 618.
essent; recesserat enim per inordinatum appetitum scientiæ, congruebat ergo vt accederet per VERBVM, veræ Sapientiæ. Similia habet Opusculo illo 60. a. 1.

III. LOCVS est. 4. contra gentes cap. 42. Ex quo etiam patet, quòd humanæ naturæ assumptio potissimè cōpetat personæ VERBI. *Nam si* inquit *assumptio naturæ humanæ ad salutem hominum ordinatur:* vltima autem salus hominis est, vt secundùm intellectiuā partem perficiatur contemplatione veritatis primæ; oportuit per VERBVM, quod secundùm emanationem intellectualem, à Patre procedit, humanam naturam assumi. Rursus, affinitas quædam videtur maximè VER- 619.
BI ad naturam humanā; homo enim propriam speciem sortitur, secundū quòd rationalis est, Verbum autem rationi affine est, vnde apud Græcos, Logos, Verbum & ratio dicitur; conuenientissimè igitur VERBVM rationali naturæ vnitum est; nam & propter affinitatem prædictam, diuina scriptura nomen imaginis & VERBO attribuit & homini. dicit enim Apostolus Col. 1. de VERBO, *quòd est imago inuisibilis Dei.* & idem de homine dicit. 1. Cor. 11. quòd *vir est imago Dei.* Habet etiam VERBVM, non solùm ad rationalem naturam, sed & vniuersaliter ad omnem creaturam, quandam affinitatis rationem, cùm VERBVM cōtineat

620. tineat rationes omnium creatorum à Deo: sicut artifex homo, conceptione sui intellectus, rationes artificiatorum comprehendit. Sic igitur omnes creaturæ, nihil aliud sunt, quàm realis quædam expressio & repræsentatio eorum, quæ in conceptione diuini VERBI comprehenduntur: propter quod & omnia per VERBVM facta esse dicuntur: conuenienter igitur VERBVM, creaturæ, scilicet humanæ naturæ, vnitum est.

IIJ. CONVENIENTIA est. In ijs quæ sunt absoluta & communia, est in Trinitatis Personis, omnimoda identitas; aliàs hoc ipso non esset omniũ eadem, idq; per identitatem natura;
621. in ijs tamen, quæ sunt relatiua & Personalia, alietas est; quia hac exclusâ, destrueretur ipsa ratio Trinitatis, stans relatiuis & Personalibus. Ea inter, quæ sunt distinctiua Personæ Filij à reliquis, est: quòd, in eo in quo producitur, in eo quod formalis fat ipsam rationem Personæ eius, sit in similitudinem naturæ. nam licet sint omnes similes in natura; aliàs non essent Deus vnus; licet item, in nostris principijs, non materialiter, sed formaliter communicatam sibi habet diuinã naturam etiam Spiritus S. idq; ne concludatur eum esse materialiter Deum; tamen in eo, in quo est Persona, in quo producitur, non habet
622. rationem similitudinis in natura, nisi solus filius idq; ideo, quia hoc est in diuinis natura sub formalitate naturæ, quod est in diuinis formale principium motûs; & quia hoc principium, potiùs est intellectio quàm volitio: ideo in ordine ad nostros cõceptus, intellectio, est natura in diuinis. quia autem esse sapientiam, esse VERBVM, esse mentem Patris, vt loquitur Damascenus, est de linea intellectionis; cũq; in eo in quo producitur filius sit VERBVM, sit Sapiẽtia, &c. & in eo in quo producitur Spiritus S. non est de linea intellectionis sed volitiõis; ideo in eo, in quo producitur non est in similitudinẽ naturæ. ipse etiã Pater cõstituitur vi originãdi à se; ideo nec ille, in ratione Personæ, dicit similitudinẽ in natura diuina. Ex quo iã apparet habere filiũ, & identitatẽ in natura diuina cum reliquis Personis, & simul in eo in quo producitur esse insimilitudinẽ naturæ; habereq; duplici id, vt ita dicam, titulo. Ex quo duplici titulo asserẽte Filio rationem naturæ diuinæ, oritur conuenientia, vt secunda potiùs Persona incarnetur. Incarnatio enim trahebat secum, vt esset Christus caput intellectualis creaturæ, influens in illam gratiam, & postea gloriã; ordinabatur item, vt nos Persona incarnata diuinitatis suæ faceret esse participes; gratia enim ipsa ad mẽtem S. Petri, est Consortiũ naturæ diuinæ; decebat ergo, vt hãc similitudinẽ, & consortiũ naturæ diuinæ, ea Persona incarnãdo mereretur, quæ duplici vt ita dicam, titulo, & per cõmunicationẽ, & per productionẽ, includit in se similitudinẽ naturæ diuinæ; & vt hæc persõa, quæ istis titulis dicit similitudinẽ diuinæ naturæ, conferret nobis merendo gratiã: quæ nos facit diuinitatis participes, & habentes consortium naturæ diuinæ. 623.

624.

DICES Etiam Personam Patris habere repetitum titulum possessionis naturæ diuinæ, nempe & per identitatem, & simul, quia in ratione Personæ constituitur Dictione actiuâ; dictio autẽ actiua, est de linea intellectionis, ipsa autem intellectio supponitur esse natura diuina. 625.

RESPONDETVR dictum esse in 1ma Parte, quòd Persona prima potiùs constituatur per ratiõem Fecundi à se; ratio autem Fecundi à se, non est de linea intellectionis. Sed posito etiam quòd constitueretur Dictione actiuâ, adhuc tamen magis congrueret titulo asserto incarnari Filium; quia debebat nobis communicare cõsortium productum naturæ diuinæ, iam autem solus Filius habet rationem producti, in similitudinem naturæ diuinæ.

TRA-

1. TRACTATVS II. 4.

De Decreto Incarnationis, & ipſa Incarnatione.

Iis, quæ antecedunt Incarnationem & eius decretum, prædiſputatis, accedendum eſt ad ipſa decreta, & incarnationem. Sit

DISPVTATIO III.

De Decreto Incarnationis.

2. CIrca decretum Incarnationis, punctus maximus difficultatis verſatur, in aſſignãdo motiuo primario Incarnationis; quo aſſignato, proportionaliter deciditur de qualitate decreti à Deo facti; & ex qualitate decreti deciditur, an Adamo non peccante Chriſtus veniſſet, vel non? & hoc vltimum,eſt intentio & finis præſentis diſputationis. Nomine autem motiui, non venit hîc motiuum tenens ſe ex parte ipſius DEI; nam hoc in omnibus idem eſt, nempe ipſemet DEVS; iuxta illud Prouerb:16. *Vniuerſa propter ſemetipſum operatus eſt dominus*. Sed quæritur de motiuo extrin-
3. ſeco, & tenente ſe ex parte obiecti voliti. quod ipſum tenens ſe ex parte obiecti voliti,non tantùm ſit cauſa impulſiua, ſed etiam ſit verè cauſa motiua. quæ duo per hoc diſtinguuntur; quòd cauſa motiua ſit cauſa ſimpliciter, & productiua ſuo modo ſubſtantiæ rei, cauſa autem impulſiua eſt tãtùm cauſa circumſtantiarum agendi; qualis eſt promptitudo, intentio, talitas modi agendi &c. Sic v.g. cauſa motiua audiendi miſſam, eſt ſolemnitas feſti, impulſiua autem, eſt muſica excitans ad deuotionem. Vt autem ſequamur praxim, quâ vſus eſt hîc Suar. diſp.5. Sect. 1. iuuat aliqua præmittere de prioritate & poſterioritate actuum diuinorum, quæ appellari ſolent ſigna rationis quia ſcilicet, ſi- 5.
cut ſigno poſito ſupra rem homogeneam, vna pars ab alia diſcernitur quodammodo, figunturq; illo ſigno metæ, ſecundùm quas, vna pars hîc deſinat, & altera hîc incipiat; ſic etiam, maximè homogeneis, quia idẽtificatis ſibi actibus diuinis, limites quidam mente noſtrâ ponuntur, ſucceſſioq; quædam & alietas aſſignatur: cùm in re omnes illi actus idem ſint hinc.

PRÆMITTO I. *Certum fide, & methaphyſicè demonſtrabile eſſe, omnes actus in DEO, idem realiter eſſe, nec realiter vnum actum priorem eſſe alio.*

RATIO: quia demonſtrabile eſt,
Deum eſſe ſimpliciſſimum, immutabilem, perfectiſſimum. ex ſimplicitate,infertur identitas omnium actuum diuinorum. ex immutabilitate infertur negatio prioritatis & poſterioritatis realis; iam enim ſi poſterius aliquid realiter in Deo eſſet, illo poſteriori habito mutaretur Deus, haberet enim ſe aliter, quàm fuerit. ex ratione autem perfectiſſimi, infertur vtrũq; ; quia ſi perfectiſſimus eſt, quicquid in illo eſt, omnem perfectionem poſſibilem habet: ergo & vnus actus habet perfectionem aliorum: hoc ipſo enim non eſſet perfectiſſimus; debetq; idem eſſe cum Deo, quia hoc ipſo ille actus perfectiſſimus non eſſet, ſiquidem Deus non eſſet; & Deus,pro 6.

7. sua parte, debet esse ille actus: alioquin Deus perfectissimus non esset, siquidem non esset ille actus, qui supponitur esse perfectio. Rursus, eadē ratio perfectissimi, importat negationem posterioritatis & prioritatis realis inter actus: quia ille prior actus, si esset prior realiter, non identificaretur posteriori; aliàs, dum non est posterior actus, iam esset: per identitatem scilicet cum priori. Si autem prior actus non identificaretur realiter posteriori, nō esset perfectissimus, quia non haberet perfectionem posterioris realiter actûs. Deniq;, si aliqui actus essent realiter priores, alij realiter posteriores in Deo, vel habuisset
8. omnes illos actus ab æterno Deus, vel nonnisi in tempore? si ab æterno: ergo ab æterno realiter datur prius & posterius, nempe ratione illorum actuum, quos dicis realiter priores & posteriores. quod si concesseris, infertur; ergo ab æterno non dantur actus priores & posteriores realiter, quæ est contradictoria tuæ responsioni. cuius contradictoriæ veritas probatur. quia æterno nihil est prius; ergo si illi actus, realiter sunt ab æterno, nihil est illis prius; ergo non datur actus priores & posteriores realiter ab æterno. Quod si Deus in tempore habet aliquos actus realiter priores & posteriores: ergo discit v.g. cum tem-
9. pore, & nescit v.g. aliquid ab æterno, quod in tempore scit.

PRÆMITTO II. *Quamuis non detur vlla prioritas inter actus diuinos realis, datur tamen quædam prioritas virtualis, & per aquiualentiam.* quæ prioritas virtualis in hoc sita est: quia scilicet in diuinis actibus, datur fundamentum, concipiendi vnum actum priorem alio; in quo fundamento, tanquam in virtute principij, continetur intentione nostrâ formanda, & educenda prioritas & posterioritas actuum diuinorum.

RATIO: quia nisi detur prioritas dicta, falsum erit priorem esse origine Filium Spiritu S. & Patrem Filio. Si enim nulla est prioritas in diuinis, nulla etiam erit prioritas originis. nō 10.
datâ enim quasi ratiōe genericâ, quæ est prioritas; non dabitur ratio quasi specifica, quæ est prioritas originis, quā tamen agnoscit Theologia. Hanc prioritatem virtualem, dicent Scotistæ esse formaliter actu ex natura rei distinctam: Thomistæ appellabunt prioritatem rationis ratiocinatæ.

PRÆMITTO III. *Prioritatem virtualem actuum diuinorum, posse spectari, imò* penes potentias itidem virtualiter distinctas, v.g. intellectū & voluntatē. *2dò.* penes Scientias aut volitiones, v.g. penes scientiam simplicis intelligentiæ, conditionatam, visionis. *3tiò* penes ipsos actus inter se in eodē ordine. Prioritas penes potentiam 11.
est, si actus eliciatur à potentia, nata prius elicere suos actus præ alia; quæ potentiæ internæ in Deo, & quoad actiones ad intra, sunt duæ, intellectus & voluntas. Prioritas penes scientias, est prioritas ratione scientiæ, ita vt ille actus sit prior, qui censetur esse actus scientiæ; quæ nata est prior esse reliquis. Prioritas autem volitionis, est prioritas secundùm quam mouetur & tendit Deus, priùs in vnum obiectum, quàm in aliud. Prioritas autem ipsorum actuum inter se in eodem ordine, in hoc stat; quando hic actus huius scientiæ v.g. quæ est simplicis intelligentiæ, prior est actu alio, itidem eiusdem scientiæ simplicis in- 12.
telligentiæ.

De Prioritate actuum penes potentias, nulla est difficultas; indubiè enim actus intellectûs, prior est actu voluntatis: quamuis enim concesserimus in animasticis, quòd elici possit diuinitùs volitio sine cognitione, id tamen nonnisi diuinitus fieri potest, adeoq; per eleuationem obediētialem, aut per aliquam voluntatem similem prædeterminatiuæ, Deo autem nec potētia obedientialis, nec eleuabilitas conuenit. Sed hoc ipsum cæteris paribus accipiendum. nam cùm cognoscit Deus, bis tria facere sex, non potest ostendi, quòd, per ordinem ad volitionem, prior sit iste

actus:

13. actus: cùm nulla volitio sit nata sequi illam notitiam. deinde, indubiè scientia visionis est quid posteriùs volũtatis diuinæ actibus vt pote supponẽs ipsum decretum diuinum. Solùm ergo prioritas, tunc concedenda, quando actus est directiuus, & prælucens alicui volitioni.

Quodsi spectetur prioritas aut posterioritas actuum diuinorum, penes scientias v. g. nec in hoc est magna difficultas; nam quando quæritur de prioritate penes scientias, quæritur de hoc, an prior sit scientia simplicis intelligentiæ, præ scientia conditionata, & hæc præ sciẽtia visiõis? in quo
14. non potest esse difficultas magna. indubiè enim actus omnes simplicis intelligentiæ, sunt priores actibus scientiæ conditionalium, & scientiæ visionis. Ratio est. quia scientia simplicis intelligentiæ attingit ipsam possibilitatem rei, quæ possibilitas primò est in rebus conceptibilis: hinc fit, vt etiam talia obiecta attingens scientia, sit prior reliquis; vnde scientia conditionalium est posterior scientiâ simplicis intelligentiæ. Ratio: quia determinatio conditiõata ad vnam partem, quæ est obiectum scientiæ conditionatæ, supponit possibilitatẽ per prius, adeoq; cognitionem illius. Prior tamen est scientia conditionalium liberorum, præ scientia visionis Ra-
15. tio: quia actus visionis liberorum supponit causas obiecti illius, inter quas est ipsum decretum diuinum in ordine ad bona opera: quod decretũ supponit directiuum sui, hoc autem directiuum, ex alibi dictis, est scientia conditionalium. Postrema autem inter omnes, est scientia visionis, quia attingit vltimatum finem rei, quod est, extra causas esse.

Quodsi comparentur ipsi actus inter se, in eodem ordine, maior est inter auctores differentia. Caietanus censet, quòd prioritas & posterioritas actuum diuinorum, ex natura & ordine ipsarum rerum, quæ scientiæ aut voluntati obijciuntur, desumatur, distinguitq; ordines, vt videre est apud Suar. in ordinem naturæ, 16.
gratiæ, & Vnionis Hypostaticæ. Scotus desumit hanc prioritatem ex maiori similitudine & propinquitate effectuum cum Deo, idq; ex illo principio; Ordinatè volens, priùs vult id, quod est propinquius fini, quàm ea quæ magis distant. Vtriusq; doctrina vel exinde impugnatur, quòd hic disputetur, non tantùm de actibus diuinis, prout vult Deus aliqua extra se, sed etiam de actibus interna Dei concernentibus, in internis autem Dei neq; sunt illi ordines Caietani, neq; similitudo effectûs maior cum Deo, vt voluit Scotus. Vt hoc punctum intelligatur. 17.

PRÆMITTO IV. *Prioritatem & posterioritatem actuũ simplicis intelligentiæ, si comparentur inter se, & prout sunt ab eadem scientia, pendere à prioritate ipsorum obiectorum,* siue illa prioritas obiectorum sit physica, siue methaphysica Hoc tamen præmissum cõtinet aliquid controuersi; cùm enim Deus non cognoscat cognitione abstractiuâ, nec cognoscat rationes cõmũes, ex probabili sẽtẽtia, quõodo ea quæ sunt priora methaphysicè, priori per rationẽ actu cognoscet, & si cognoscet, cur pro illo priori actûs, non dicetur abstrahere? Sed id solui debet proportionaliter ad dicta de præcisionibus, vbi dicimus, Deum præscindere æquiualenter, non verò formali- 18.
ter; ita vt v.g. cognoscendo risibilitatem, in quãtum est posterior admiratiuitate, dicat, Petrus est risibilis, quæ eius risibilitas oritur ex admiratiuo; quo actu, quia vtrumque cognoscit, & admiratiuũ & risiuũ, nõ abstrahit formaliter, æquiualenter tamẽ abstrahit, quia cum identitate, quàm attingit, attingit etiam, diuersitatẽ, plane atq; si diceret Deus, risibile est idẽ quod Petrus, & quod admiratiuum, si tamen risibile foret distinctum realiter, non esset causa admiratiui, sed admiratiuum causa risibilis. vel certè æquiualenter abstrahit Deus, quia scilicet cognitio illius non abstractiua, æquiualet perfectione nostris abstra-

19. ſtractiuis, accommodando ſeſe nihilominus obiectorũ conditioni. Quòd autem ratio prioris & poſterioris in actibus ſimplicis intelligentiæ, deſumi debeat ex conditione obiecti, ratio eſt: quia illi actus accommodant ſeſe ipſis eſſentijs, prædicatis & exigentijs obiecti, aliàs difformarentur illæ notitiæ obiectis: ergo ſi aliqua ratio priùs petit cognoſci, aliqua poſteriùs, ſeclusis imperfectionibus, priùs noſcetur illa quàm hæc. Deinde, ſi petat aliquid hoc cognoſci, hoc à Deo cognoſcitur, aliàs Deus difformiter obiecto cognoſceret: ergo etiã ſi petat priùs cognoſci, priùs cognoſcetur: non enim eſt maior ratio vni-
20. us, quàm alterius; petit autem cognoſci priùs, quòd eſt prius, quia ipſum illud petere, eſt prius eſſe. Rurſus quia niſi ponatur quòd per priùs noſcantur ea, quæ per priùs noſci poſtulant, ſequeretur diſordo in cognitionibus: quod ipſum probatur. Si, poſteriùs re, cognoſceret Deus id, quod poſtulabat noſci prius re, eſſet reipsâ diſordo in notitijs, & ita eſſet diſordo, priùs re noſcere concluſionem quâ talem, poſteriùs re præmiſſas. immo nec eſſet tunc notitia concluſionis, quia nõ eſſet notitia *Ex his*, quod *Ex his* ſunt præmiſſæ: ergo etiã eſſet imperfectio per ordinem ad noſtros conceptus, idq; cum fundamẽto
21. in re, ſi Deus non priùs ratione noſceret, quæ priùs petunt noſci. Quæ omnia rurſus in hoc fundantur. quia non eſt intellectus diuinus in noſcendo liber, ſed noſcit pro obiecti exigentia, non noſceret autem pro obiecti exigentia, ſi petentibus illis priùs noſci, non noſceret prius. Neq; valet, quòd in re omnia illa ſimul noſcat, nã ſicut omniſcibilitas diuina petit omnia ſimul noſci, ita & ordinata, per ordinem etiam ad noſtros conceptus, ſcientia petit noſcere priùs ratione, quæ petunt priùs noſci.

PRÆMITTO V. *Illi actus ſcientiæ viſionis, ſunt priores, qui attingunt obiecta priùs volita, & illi poſteriores, qui attingunt obiecta poſteriùs volita.*

RATIO: quia ſi poſteriùs volitum æquè primo noſceretur cùm priùs volito, noſceretur ſine ſua cauſa & principio: principium enim illius & cauſa, eſt ipſa volitio diuina, quæ ſupponitur eſſe poſterior. Quia verò reſtat quærere, quid priùs, & quid poſterius Deus voluerit, hinc. 22.

PRÆMITTO VI. *Priùs exercet ſe voluntas Dei actibus neceſſarijs, quàm liberis.*

RATIO: quia priùs cognoſcuntur ex modo noſtro concipiendi neceſſaria, quàm libera: ergo & voluntas ſequens illud lumen, priùs ſe exercebit actibus neceſſarijs quàm liberis. Rurſus inter actus liberos, priùs ſe exercet circa finem, quàm circa media. Ratio: quia finis habet rationẽ 23. prioris & cauſæ: ergo exigentijs rerum accommodans ſeſe intellectus, priùs illum noſcet. ergo & priùs volet voluntas ordinatè volens, vt pote per priùs ſibi propoſitum. Nihilominus, quia ſicut poteſt Deus facere quodlibet, per quodlibet non implicans, ita poteſt velle, niſi ſit abſurdũ, quodlibet propter quodlibet; neq; eius diuina libertas eſt alligata, vt non niſi hæc certa velit, cùm neq; ſit alligata ad optimum; ideo in talibus regula vniuerſalis præſcribi non poteſt, exceptis his principijs. *1mò.* Quòd finem ſemper priùs velit, quàm media, aliàs inordinatè & quaſi per paſ- 24. ſionem vellet. *2dò.* Quòd in nullo genere inordinatè vult: vnde ea quæ sũt priora priùs vult. *3tiò.* Quòd veſtigari id debeat ex doctrina Eccleſiæ & Patrum.

PRÆMITTO VII. *Quamuis Deus, priùs ſemper velit finem quàm media, hæc nihilominus volitio mediorum, ſecundùm varietatem mediorum, dupliciter conſiderari poteſt. 1mò.* Sunt aliqua media ita neceſſaria, vt fine illis, vel potiùs hoc vno in particulari, finis obtineri non poſſit. *2dò.* Ita ſunt illa media interdum neceſſaria ad finem, vt niſi hoc vnum adhibeatur, poſſit per aliud obtineri ille finis.

PRÆMITTO VIII. *Quando Deus inten-*

25. *intendit finem non determinantem sibi certum particulare medium, tunc potest Deus efficaciter intendere finem, media autem nonnisi sub disiunctione.*

RATIO: Tum quia non est magis necesse, vt Deus determinatè velit medium ad finem, quàm illud velit finis ipse, & sibi determinet: ergo si finis non determinat sibi media, sed per plura haberi potest, poterit etiam Deus, in aliquo signo rationis, non determinare de illis medijs. Tum quia defacto in scriptura finem voluit Deus non determinando media, v.g. volendo pro redemptione infantis par turturum; aut duos pullos columbarum. Tum, quia quando aliquid est
26. volibile sub disiunctione, idq; cum recta ratione, potest etiam à Deo esse volibile sub disiunctione: quia hoc ipso non esset volibile sub disiunctione, cum recta ratione; sed media, quæ sibi non determinat finis in particulari, sunt volibilia sub disiūctione. quod probatur. quia ipsum hoc, quod est finem non determinare media sibi, est fundamentum volibilitatis sub disiunctione. Nec certè apparet vlla inconuenientia in tali modo volendi: neq; enim talis indeterminatio proficiscitur ex defectu in noscendo, sed quia ipsū motiuū non habet ius, vt necessariò præeligatur. Porro si finis sit determinans sibi certa media, prior
27. erit medijs causalitate, sed nō prior erit prioritate indepēdētiæ; quia pro quocunq; signo appetitur finis, appeti debet & illud medium: ne sine medio appetatur finis, sine quo appeti finē, est nō appeti finē. Quādo autē finis potest per alia media haberi, tūc finis est prior medijs, & prioritate causalitatis, & prioritate independētiæ, non quidem à medijs sub disiunctione volendis, sed à medio determinatè volendo. An autem possit esse efficax amor obiecti, in quo non includatur expressa vllius medij volitio, de hoc, vbi de causa finali.

PRÆMITTO IX. *Posse aliquid velle Deum, vel in actu primo, vel in actu secundo.* Vult Deus in actu primo, quādo attentâ rei naturâ & conditione, 28.
amat illius bonitatem. potest item velle in actu secundo, decernendo illius rei extra causas positionē, & per hoc formalisatur amor in actu secundo; hinc amauit Deus præsentem mundum in actu secundo, alios autē possibiles in actu primo. Rursus potest Deus aliquid velle, vel absolutè vel conditionate, dicendo v.g. Volo Christum esse redemptorem peccati Adam, vel certè: Vellē Christum esse redemptorem, si peccaret Adam. his præmissis sit.

QVÆSTIO I.

Vtrum Incarnatio fuerit decreta ante præuisum peccatum Adami? 29.

Est hæc alia quæstio ab hac. An Christus venisset si Adam non peccasset? indubiè enim potuisset habere rationes, vt veniret Christus, etiamsi Adam non peccasset. manet tamen difficultas, an vi præsentium decretorum nobis per authoritatem Sacrā præostensorum venisset. *Circa hāc difficultatem tres sunt sententiæ.*

I. EST S. Thomæ, & eius discipulorum, qui proximam causam decernendæ Incarnationis, ponunt fuisse remedium peccati. Ex nostris docet eam Vasq. Valent. Lugo & Amicus; disp. 7. Aldrete disp. 17. licet cum 30.
aliquibus limitationibus. hæc sentētia apud Suar. disp. 5. Sect. 2. ita ordinat signa rationis. Voluit primò Deus creare homines, vt fierent beati. 2dò Vt id possent habere, decreuit illis dare gratiam. 3tiò. Voluit permittere peccatum Adæ. 4tò. Præuidit illud. 5tò. Voluit remedium adhibere. 6tò Elegit Incarnationem. Quid sit sentiendum de hac sententia, colligetur ex infra dicendis.

II. SENTENTIA est Scoti. Qui docet peccatum præuisum, fuisse motiuum, cur in carne passibili & mortali facta fuerit Incarnatio, ita tamen vt substantia Incarnationis, non sit decreta propter remedium peccati, sed ob alia

31. ob alia motiua. Sed hæc sententia nō accipit simpliciter phrases Scripturæ & Patrum, quia Scriptura ipsam substantiam Incarnationis, & non solam passibilitatem Christi, dicit esse in remedium peccati. vt S. Paulus ad Galat. 4. *Misit Deus filium suum, &c. vt eos qui sub lege erant, redimeret.* & ad Timoth. 5. v. 19. *Christus venit in hūc mundum peccatores saluos facere.* & Ioan. 3. *Non enim misit Deus filium suum vt iudicet mundum, sed vt saluetur mundus per ipsum.* Nicænum expresse dicit. Quòd *propter nos homines & propter nostram salutem descendit de cælis.* ex quo testimonio sic conficitur argumentū. Vera est hæc propositio per Scotum;
32. Non propter nostram salutē descendit. & tamen vera est de fide: *quòd propter nostram salutem descendit.* ergo, cùm ex contradictorijs vna debeat esse vera, & alia falsa, cùm affirmatiua sit de fide vera, negatiua debet esse falsa. quòd verò sit vera per Scotum, probatur. Propter hoc descendit, quod est motiuum Incarnationis, nam propter hoc descendere, & ex hoc motiuo descendere, verbis differunt. Sed motiuum descensûs non est nostra salus, per Scotum; ergo non propter illam descendit.

III. SENTENTIA est Suar. loco citato, præcipuè Sect. 4. quæ est media inter illas duas. Nam primum
33. motiuum de substantia Incarnationis, dicit esse excellentiam mysterij, & ex vi huius decreti dicit venturum fuisse, Adamo non peccante, consentitq; cum Scoto. In secundo signo rationis, vt se explicat, in *Dico 3tiò.* decreuit Deus iteratò substantiam Incarnationis, in remedium peccati, decreto illo cadente, non in solum modum Incarnationis, sed simpliciter & absolutè in ipsam Incarnationem, prout facta est in remedium peccati, consequenter dicit ex vi huius secundi decreti, non venturum fuisse, Adamo non peccante; per quod concordat cum S. Thoma, & dissentit, à Scoto, à quo etiam clarè dissentit asserēs ex præuiso peccato decretam esse substantiam Incarnationis, & non solum modum. 34.

Vt proponatur quid sentiendū, sit.

DIFFICVLTAS I.

Proponuntur defendenda.

Nec conclusionem commodè formare, nec eius probatiões afferre possemus, nisi priùs præmittatur tota series decretorum, rationibusq; firmetur. In signis autem istis formandis, ita procedetur, vt ex parte intellectûs ostendatur, quid præcesserit; & ex parte voluntatis, quid proportionaliter secutum sit. deinde hoc etiam seruabitur, vt vnum signum appelletur, tota complexio noscitiuitatum & volitiuitatum illius classis, sicut enim 35.
appellatur instans angelicum, tota series cogitationum vel volitionum, licèt illæ durent per tempus, modò ad idem spectent; ita & appellari possunt ea, signum idem rationis, quæ ad idē spectant, ita vt sit vnum signum, indiuisione seu reuocabilitate; præcipuè cùm possit intellectus metas has ponere, seu signa, attendendo ad classem reuocabilitatis.

Pater Ioañes Morawski hîc Quæst. 3. Art: *2dò.* ita de hac materia discurrit. Quòd scilicet detur quidem prioritas rationis inter decreta Diuina, tamen hæc prioritas nihil omnino conducit, ad saluandas præsentis quæstionis difficultates. Ad hoc e- 36.
nim verificandum, quòd Christus venisset Adamo non peccāte; quid quæso refert, quod ego concipiam, priùs fuisse decretum de existentia Christi, & postea præuisionem peccati? si extra meum intellectum, in psis actibus non fuit prioritas. Et certè, Christū venturum fuisse Adāo non peccante, & similiter, Deum non esse causam peccati, sunt veritates reales; ergo verificari debent independenter à nostris de Deo conceptibus; independenterq; à distinctione rationis reperibili inter actus Dei liberos. Proinde Deus, per vnicum etiam virtualiter intrinsecè decretum, ab æterno disposuit de Christo &c. Admitti tamen

37 men posse dicitidē, quòd distinguantur virtualiter intrinsecè sciētia simplicis intelligentiæ, & scientia media, à decreto Dei & scientia visionis. *Hæc doctrina.*

NON SATISFACIT. Concedo quòd inter actus Diuinos non detur vlla prioritas realis, hoc est realiter distincta. Nego tamen, ex eo sequi debere, quòd nulla iam sint signa rationis assignanda in decreto de Incarnatione; quæ signa, hoc ipso, quia signa rationis sunt, non debent poni cum prioritate reali: & tamen in illis etiam assignandis videtur esse difficultas non expungenda ab vsu scholarum, cùm eam prima schola-
38. sticorum ingenia tractarint. Rursus quæro, an sit prioritas realis inter sciētiam simplicis intelligentiæ, & inter scientiā mediā, vel non? indubiè non est prioritas realis, cùm hæc ne quidē inter Personas Diuinas detur. quæro vlteriùs, an illæ ipsæ sciētiæ, sint inter se distinctæ distinctione virtuali intrinsecâ, ad eum modum, quo dicitur ille distingui illas duas scientias, à decreto libero Dei, & à scientia visionis? si sunt distinctæ; ostendatur imprimis, quodnā sit istud tertium & quidem inclusum in ipsomet Deo, ratione cuius, distinguūtur realiter in tertio? si enim est aliquid extra Deum, eodem iure dicam, distingui virtuali-
39. ter intrinsecè intellectum & voluntatem, ratiōe distinctæ realiter v.g. intellectionis, quæ est quid tertium, quod est extra esse hominis, vt potè non identificata homini: recursusq; ad istud tertium extra Deum reperibile, erit recursus in explicanda distinctione virtuali in Diuinis, ad connotatum extrinsecum, nullo enim differet hæc sententia à sententia cōnotantium. Immo, si scientia simplicis intelligentiæ & scientia media distinguuntur virtualiter intrinsecè, hoc ipso, cùm & scientia simplicis intelligentiæ habeat suum obiectum in decreto de incarnatione complete sumpto, & scientia etiā conditiōata, hoc inquā ipso, erit necesse in decreto hoc partiri prioritates & posterioritates istas virtuales intrinsecas. Si 40.
autem scientia simplicis intelligētiæ, & scientia conditionata, non sunt scientiæ distinctæ virtualiter, & si de illarum prioritate in ordine ad hoc, ne Deus v g. sit causa peccati, non debemus esse soliciti, vt potè habentib⁹ prioritatem solum rationis, ergo etiā non debemus esse soliciti, qualinam scientiā dirigatur Deus, vt saluâ libertate conferat nobis gratiam efficacē, & in sententia Suarij, vt possit prædefinire actus bonos. Est quidem veritas realis, quòd Deus nō sit causa peccati, quòd Deus non lædat libertatē suâ scientiā, aut collatione gratiæ efficacis, pertinet tamen ad Theologū, ostendere, quâ viâ id fiat, per ordinē 41.
ad nostras intētiones, intellectumq;, nostrum talia dispicientem, Deo cæteroqui continente in se perfectionē, taliâ suâ entitate saluandi. Addo, duplicem nos in Deo posse concipere virtualitatem: vnam intrinsecam vt appellat explicans, inferentem distinctionem realem in tertio, in nostris principijs, dicitur virtualitas in ordine ad prædicata primò intentionalia, vi cuius, hoc quod conuenit vni, non conuenit alteri, etiam in sensu reali. Alia virtualitas est quam explicans appellat extrinsecam, & in nostris principijs, (vbi de actu Dei libero) dicitur esse æquiualētia, vi cuius, sine vlla pluralitate, præstat hoc Deus, quod 42.
præstaret pluralitas, & sine vlla prioritate, præstat hoc, quod in creatis præstaret prioritas & posterioritas. Prima illa virtualitas non habetur in decreto de Incarnatiōe & eius signis, quia nullum eius adstruendæ fundamentum: habetur hæc posterior; negoq; illam non esse sufficientem, vt, per ordinem ad intellectum, saluet, quare Deus non sit causa peccati? saluet item, quomodo Adamo non peccante Christus venisset, vel non venisset.

PVNCTVM DIFFICVLTATIS I.

De primo & secundo Signo.

Quòd

43. *Quod attinet ad primum Signum, quod appellari potest, Signum fundamentale, seu principij.*

ASSERO I. *In primo Signo rationis, cognouisse Deum, possibilitatem communicationis suæ, ad extra.*

RATIO: quia illud ratione nostrâ debuit præcessisse in mente Dei, ante cætera signa, quod ante omnia præsupponi debet, sed possibilitas illius comunicationis ante omnia præsupponi debet. Tum quia, si, antequam formetur propositio, debet esse præcognitio de subiecto & prædicato, etiam in Deo, antequam dicat, volo v.g. Deum fieri hominē, debuit præcedere cognitio hominis, & possibi-
44. litatis vniendi eum Personæ Diuinæ. Tum quia si vellet v.g. Incarnationē, vellet Deum fieri hominem, cuius possibilitatem si antè non præcognouisset, nesciret, an non vellet Deum hircoceruum fieri? Tum quia, si non cognitâ possibilitate communicationis, vellet se Deus communicare, vellet aliquid, quod nesciret an posset? adeoq; non vellet modo, qui Deo dignus sit.

DICES. Sufficiet vt simul cognoscatur possibilitas communicationis, in ipsa præcognitione ad decretum communicationis.

RESPONDETVR. Si per simul intelligas simul tempore, id certissi-
45. mum est: Si per simul intelligas simultatem rationis: Negatur, quod assumitur; prior enim est ratione possibilitas rei reliquis omnibus, & priùs attingi debet, vt dictum.

ASSERO II. *In eodem signo rationis, vel potiùs classe signi, cognouit communicationem illam possibilem in tribus stare, in ordinè naturæ, in ordine supernaturali, in ordine vnionis hypostaticæ.* Dico potiùs, *in ordine supernaturali*, quàm in ordine gratiæ; eò quòd multa sint supernaturalia, quæ non veniunt nomine gratiæ; quæ tamen ad nullum ordinem possibilium rerum reuocarentur.

RATIO asserti. Quia Deus non cognoscit solas rationes abstractas & vniuersales: ergo non cognouit pos- 46.
sibilitatem communicationis suæ solùm in abstracto; ergo simul in concreto & in particulari illam attigit. Hæc autem possibilitas communicationis, non stat pluribus, quàm tribus illis; hinc quia cognouit possibilitatē communicationis suæ, cognouit tres illos ordines. Præcipuè autem, quia possibilitas mere in abstracto, etiam per æquiualentiam attacta, non est proximè directiua executionis, quæ particularium nonnisi est.

ASSERO III. *In eodem Signo, cognouit illam possibilitatem vnionis hypostaticæ cum Personis diuinis, non autem determinatè tantùm* VERBI.

RATIO est: Tum quia antequam 47.
formatum est decretum de Incarnatione VERBI, vel cognouit DEVS possibilitatem, vt aliæ Personæ incarnarentur, vel non? Si non cognouit: ergo nec est possibilis illa Incarnatio, omne enim possibile Deus cognoscit; ergo vlteriùs habebit vim terminandi naturam creatam VERBVM, & non habebunt reliquæ Personæ, eritq; inter illas inæqualitas, quæ omnia rectè dici non possunt. Si autem Deus cognouit possibilitatem Incarnationis aliarum Personarum; cùm priùs, vt dictum est, ad possibilia sese porrigat notitia Dei, etiam in formando decreto de Incarnatione: fit, vt ad hanc possibilitatem adtendere debuerit. 48.
Tum quia, nihil est absurdi, vt, cum fundamento in re, concipiatur à nobis tale decretum; Assumet naturam humanam VERBVM, quam æquè assumere reliquæ Personæ possent, sed placet vt assumat VERBVM: ergo debuit præcognosci, quòd reliquæ etiam Personæ assumere possint eandem; iam enim illud, *placet*, haberet se per modum electionis inter plura, adeoq; præcognita. Tum quia est impossibile, vt fuerit decretum de Incarnatione VERBI, quin priùs præcesserit cognitio de possibilitate Incarnationis, vt dictum supra; ergo etiam est impossibile, quin præcesserit cognitio de possibilitate Incarnationis, reliquarum

49. rum personarum. Quod probatur, quia illa cognitio est comprehensiua, intuitiua, & adæquata, consequenter, videns rationem terminãdi naturam humanã, non esse ipsi VERBO adstrictã.

Huic signo rationis, respondit in Deo complacentia, & primus appetitus illius. dico *complacentia*, quia iste actus primus est ante omnes alios, & non decretum, quod alios actus volũtatis ante se deposcit. Quòd autem secuta sit complacentia, ratio est: quia nisi illa fuisset secuta, non processisset Deus, ad formandum decretum de communicatione; sicut nec nos quicquam efficaciter volumus, quod in ante nobis non complacuerit, & cuius

50. volendi efficaciter appetitũ non habuimus; cumq; Deus possibilia necessario amore amet, cùm etiam attentum fuerit illis notitijs ad possibilitatẽ, necessariò illam amabit Deus.

Quod ad 2dum signum rationis attinet.

Cùm complacentia & appetitus simplex transeat in decretum efficax, propositis rationibus, appellari poterit hoc secundum signum, *Inuestigatio rationum.* de quo.

ASSERO I. *Motiuum imum, quòd habuit Deus ad actu ponendam possibilitatem communicationis sui, per vnionem hypostaticam, fuisse intrinsecam excellentiam mysterij.*

RATIO I. asserti, quia ea, quæ sunt

51. in ordine ad se, priùs sunt ijs, quæ sunt in ordine ad aliud; ergo & motiuum, quod est ad amandum efficaciter bonitatem rei, prius est istud, quod petitur ex ipsa intrinseca eius bonitate, quàm quod petitur ex bonitate illius ad aliud; ergo & motiuum amandæ efficaciter Incarnationis, propter excellentiam eius intrinsecam, & in ordine ad se, prius erit reliquis motiuis; supposito, vt dictum supra, quòd Deus omnia ordinatè velit.

RATIO II. Vel cognouit Deus excellentiam mysterij decernendi, vel non? si non cognouit: ergo dabitur aliquid cognoscibile incognitum à Deo. Si cognouit: vel poterat illam assumere tanquàm motiuum decreti, vel non poterat? Si non poterat: ergo excellentia mysterij & bonitas, nõ est secundùm se appetibilis, adeoq; nec est bonitas mysterij. Si autem poterat: ergo illam defacto assumpsit, quia modus agendi Deo debet tribui quàm perfectissimus, perfectior autẽ est iste modus, qui, dum mouetur, omnes rationes perpẽdit, propter quas moueri possit; nisi aliquas pro libertate refutâsse aliunde conuincatur: quod in præsenti ostendi non potest. 52.

RATIO III. Quæ amore necessario nata est prosequi voluntas Dei, nõ potest non apprehendere & non amare voluntas Dei; sed excellentia mysterij Incarnationis non potest non amari à diuina voluntate. quod pro- 53.
batur. Excellentiam diuinam non potest non amare voluntas DEI; sed excellentia Incarnationis importat excellentiam diuinam; ergo illam non potest non amare voluntas diuina. Neq; exinde sequitur, necessitatum esse Deum ad ponendam Incarnationem, quia alia est hæc propositio; Positionem vnionis hypostaticæ, necessariò amat Dei voluntas. & alia hæc; Excellentiã vnionis hypostaticæ necessariò amat voluntas. prior propositio est falsa: quæ si est falsa, non necessariò positionem Incarnationis volet Deus: posterius autem verum. Et licet potuerit Deus amare hanc excellentiam, & non moueri illâ ad po- 54.
sitionem Incarnationis, pro sua libertate: præsumendum tamen est, quòd etiam illâ fuerit motus ad ponendam eandem, quia ex vna parte non constat ex scriptura oppositum; ex altera parte, cæteris paribus, melius est ex altiori motiuo Deum agere, & quòd sit magis condignum Incarnationis mysterio, & ne sit tanti motiui infelicitas magna, à voluntate Dei refutari.

DICES cum Amico disp: cit: num: 42. Motiuum hoc non esse expressũ in scripturis, ergo illo motus esse Deus non debet dici. neq; enim necessariò illo motiuo mouetur.

RESPONDET Suar. Quòd in scripturis non nisi motiua extrinseca, &

55. quæ pertinebant ad finem operantis, exprimantur, non autem motiua intrinseca, & in ipso obiecto, quod ponitur, inclusa. Sic v.g. non exprimitur, quòd angeli sint producti propter excellentiam vniuersi, propter excellentiam gradûs intellectiui, &c. quod tamen omnes supponunt. Dici etiam posset, motiuum hoc, non quidem clarè, sed virtualiter expressum in scripturis: nam scriptura dicit Christum volitum esse vt finem, finis autē quâ talis, propter se, non propter aliud amabilis est, adeoq; propter suam excellentiam.

RESPONDETVR II. conformiter ad rationes pro asserto adductas. di-
56. gnitas Incarnationis secundùm se, nō mouet necessariò voluntatem Dei. Nego. accepta secundùm sui positionem simpliciter. Concedo.

ADDI solet. Voluntatem DEI, tāquam articulum fidei, inuestigari ex scriptura, licet voluntas Dei, quæ non infert articulum fidei, possit aliunde inuestigari; quale est principium illud, quòd Deus conformiter operetur ad proportionem & ordinem rerum: ex quo principio S. Thomas infert, dari debere habitus infusos, vt ita connaturaliùs operemur, & tamē illorum infusio spectat ad voluntatē Dei; cùm ergo proportio sit talis, vt finis priùs intendatur quàm media,
57. fit, vt excellentia Christi, quæ habet rationem finis, probabiliùs intendatur primò. Rursus, Agens, connaturaliter id priùs intendit, quod conducibilius est fini, & cùm ad Dei gloriā, Incarnatio quâ talis sit cōducibilior, dicitur illa primò intendi. Item de potentia absoluta poterat sibi elegisse Matrem, quæ non esset immaculatè concepta, & tamen quia nobis aliunde oppositum non constat, intelligimus, Deū id, quod maternitatis proportioni cōueniētissimū fuit, operatū fuisse. cùm ergo etiā dignitati Christi cōuenientissimū fuerit, intendi propter sui excellentiam, & propter excellentiam finis, nō immeritò sentimus ita Deum egisse, nisi aliud ex se, scriptura, vel traditione constet. 58.

CONFIRMATVR assertum ratione communi oppositæ sentētiæ, quâ etiam vtitur Amicus loco citato, quæ ad propositum sic aptatur. Non decuit tantum mysterium, nisi propter grauissimas dignissimasq; causas prædestinari; grauissima & dignissima causa fuit excellentia mysterij. Maior assumitur à Theologis ad varias materias. Minor probatur. Nulla maior digniorq; causa excogitari potest, quâ ipsa excellentia increata in hac vnione inclusa, & per admirabilem Dei sapientiā creatæ vilitati vnita; hæc enim est maior, quàm satisfactio pro peccatis, maior quàm naturæ humanæ exaltatio, sistendo in illa præcisè. ergo. 59.

ASSERO II. *Secundum Motiuum in eodem signo fuit creata excellentia Capitis & Finis.*

RATIO I. asserti est, plures authoritates Scripturæ, quas adducit Suarez disp. 5. Sect. 2. Suffecerit duos locos adducere.

Imus ad Coloss. 1. *Habemus redemptionem, per sanguinem eius, remissionem peccatorum, qui est imago Dei inuisibilis, primogenitus omnis creaturæ, quoniam in ipso condita sunt vniuersa, in cælis, & in terra, visibilia, & inuisibilia, siue Throni, siue Dominatiões, siue principatus &c. omnia per ipsum, & in ipso creata sunt, & ipse est ante omnes, & omnia in ipso constant, & ipse est Caput Corporis Ecclesiæ, &c.* Ex quo loco sic formatur argu- 60.
mentum. Per oppositos, vera est hæc propositio; Nulla res est propter Christum intenta. quæ propositio est contraria ei: Omnia sunt propter Christum intenta. & tamen illam dixit Apostolus loco citato. *Omnia*, inquit, *in illo constant.* Hinc Lyranus, & alij, hunc locum; *Omnia per ipsum constant*, interpretantur; *Omnia sunt propter Christum, tanquam propter finem.* Vera item per oppositos est hæc propositio: Omnia sunt ante Christum; Apostolus autem dicit: Ipse est ante omnes. ergo non concordant cum sensu Apostoli.

II. autem locus, est eiusdē S. Pauli ad Ephe-

61. ad Ephesios 1. *Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, & benedixit nos in omni benedictione spirituali in cælestibus in Christo*. Illa item verba, eiusdem loci: *prædestinauit nos per IESVM in ipsum.* vbi, ly *Per*, indicat rationem Capitis meritoriè influentis, ly autem *In*, habitudinem causæ finalis. ex quo loco, sic formatur argumentum. Si Christus non fuisset à Deo intentus, vt Caput & Finis creaturæ, non essemus in illo benedicti omni benedictione spirituali; iam enim pro illo priori, quo nondum fuit decreta Incarnatio, habuisset Adam gratiam, fuissetq; benedictus benedictiõe spirituali, & nõ à Christo; nec fuisset Christus
62. Caput super omnẽ Ecclesiam iã enim pro priori intelligi potuisset Angeli habuisse gratiã, & nõ à Christo; adeoq; nõ fuisset Caput õnis Ecclesiæ: siquidem non fuisset Caput alicuius Ecclesiæ, quam primi parentes & Angeli constituebant; falsaq; deberet esse hæc vniuersalis: Christus est Caput omnis Ecclesiæ, cùm vera foret particularis, Alicui⁹ Ecclesiæ nõ est Caput.

RESPONDET. Lugo ad locum ex Epist: ad Coloss. accipienda hæc esse non secundùm naturam humanã, sed secundùm diuinam.

CONTRA est. Tum quia duo Cõcilia, Sardicen: Eplâ: ad omnes Episc: & Ephes: par: 1. cap: 3. & par: 3. cap:
63. 27. Cyrill: item Alexandr: lib: 5. thesauri capite 8. Anselmus in 1. ad Coloss. S. Thomas 3. parte. q. 4. a. 5. de homine Christo intelligunt. & expressè glossa, *secũdùm id* inquit, *quod vnigenitus est, fratres non habet; secundùm autem id, quod primogenitus est, fratres dignatus est vocare omnes, qui per primatum eius, in eius gratia remanserint*. Tum quia, quicquid de Christo dicitur, de eius humanitate, si possit accipi, debet etiam accipi; præsertim, si per hoc magis dignificetur humanitas Christi, & nihil obstet: magis autem dignificabitur, si iste locus etiam de humanitate accipiatur. Tum quia, quid magni dixisset scriptura de Christo, si id dixisset de illo tanquã de Deo? cùm tamẽ 64. hoc loco exaltare velit Christũ Paulus.

RESPONDET idem, ad locum ex Epistola ad Ephesios adductum, significari prioritatem durationis, quòd scilicet, antequam essemus, iam Deus nos elegerit.

CONTRA, quia nullum est fundamentum, quòd illic agatur de sola prioritate durationis. quando autem adducit glossam, quæ docet, electionem esse ante mundi constitutionem, quia est ab æterno. id verum est; sed glossa nihil dicit de illa emphatica particula *In ipso*, quæ significat habitudinẽ finis & capitis influentis; neq; intererat glossæ, loqui de signis rationis. verificabiturq; quòd ab æterno sit facta electio, quamuis pro priori signo 65. antecesserit præuisionem peccati. deinde verba hæc simpliciter accipienda, si nihil obsit; simpliciùs autem accipientur, si non restringantur ad solam durationem.

RATIO II. Authoritas Patrum: tres seliguntur.

I. Cyrilli lib: 5. Thesauri c. 8. vbi sic ait. *Præfundatur ante nos Christus, & in ipso omnes nos superædificamur, idq; ab initio mundi, in præscientia Dei; vt, cùm ordine diuino benedictio maledictionẽ antecesserit, & damnationem in mortem, vitæ pollicitatio, & Seruitutem Diaboli, adoptionis libertas: possit natura, (superatis malis quæ interim acciderunt, in pristinam, per gratiam Christi qui fundauit eã in bonis, dignitatem recurrere*. Tota hæc 66. authoritas Cyrilli sic vrgetur. Si in priori signo præcessit peccatum Adæ, quàm Incarnatio, ergo non est præfundatus ante nos Christus: sed nos cum nostro peccato ante illum; ergo maledictio præcessit benedictionem, & damnatio, vitæ pollicitationẽ. quæ omnia negat Cyrillus.

RESPONDET Lugo. Etiam Cyrillus docuit in antecedentibus verbis, priùs fuisse in præscientia Dei peccatum, quàm Incarnationem.

CONTRA, quia hoc ex nullis verbis Cyrilli clare infertur. Verba exquibus id deduceret Lugo, sunt: *Sciebat*

67. *bat enim*, inquit, *Deus, mortales nos futuros propter peccatum; & ideo ex misericordia sua ante sæcula constituit, vt Verbum suum, homo, & initium viarum suarum, & fundamentum fieret.* Sed ex his verbis nihil colligitur contrarium; nam etiam in his verbis appellatur Christus, *initium viarum & fundamentum*: iam autem per Lugo, initium viarum essent potiùs creaturæ prædecretæ. Forte etiam innuit hîc Cyrillus, quòd Incarnatio, non tantùm motiuo Capitis & Finis, sed etiam motiuo Redemptoris, sit decreta, quod infra admittetur. Vel certè loquitur de scientia approbationis, quâ approbauit congruum fuisse, quòd primò decreuerit Christum, sciens mortales
68. nos futuros propter peccatum.

II. AVTHORITAS sit Ruperti lib: 3. de gloria & honore Filij hominis in Matth: & lib: 3. de gloria Trinitatis cap: 20. *Religiosè dicendum, reuerenterq́; est audiendum, quia, propter hunc hominem gloriâ & honore coronandum, Deus omnia creauit.*

III. AVTHORITAS eiusdem est infra. *Rectius dicitur non hominem propter Angelos, sed propter quendam hominem, Angelos quoq́; factos esse.*

RATIO III. asserti. Quia, quamuis oppositi afferant pro se authoritates, hæ probant tertium motiuum, de quo infra. cùmq́; etiam nostra sen-
69. tentia tueatur se, & Patrum, & Theologicâ authoritate, & ex altera parte, nostra sententia magis exaltet humanitatem Christi, vel hoc ipso titulo præferri debet. Et certè habere rationem Finis, est id, quòd inter dignissima Christo tribui debet; cur ergo nō tribuetur?

COLLIGES *Quòd posito hoc motiuo, & positâ voluntate sequente hoc motiuū, simul etiam volitæ sint Creaturæ.* Tum quia impossibile est velle relatiuum, & non velle illius terminum: sicut est impossibile, velle Patrem, & non velle, illum habere filium: iam autem ratio Capitis, est ratio relatiua ad mēbra. Tum quia si hoc negetur, non intelligetur Deus communicare se voluisse perfectissimo modo; siquidem rationem causæ finalis, quam etiam ipse Deus exercet, nulli extra se communicaret; non enim iam cōmunicâsset illam Christo: si enim communicâsset Christo, deberet iam tunc agere de creaturis, tanquam ordinabilibus in finem, de quibus, dicis, non illum egisse. Tum quia in maiorem hoc Christi gloriam cedit; nam hoc ipso ponetur, quòd, in omni signo sui, perfectissimam causalitatem exercuerit: quam non exercuisset, si, pro illo signo, non intelligerentur etiam creaturæ. Quando autem Christus dicitur esse decretus, ante omnē creaturam, ly, *Ante*, significat prioritatem causalitatis, nō pritatē indepēdētiæ; consequenter nō propter vniuersum Christum intentum, sed vniuersum propter Christum; aliàs in vniuerso, & per vniuersum, omnia constarent, contra S. Paulum. 70. 71.

PVNCTVM DIFFICVLTATIS II.

Continuatur difficultas 2di Signi.

ASSERO III. *In eodem signo rationis volitum esse Christum tanquam Redemptorem, aliorum quidem præseruatiuum, & aliorum curatiuum, si caderent.* Hoc assertum vt intelligatur.

SVPPONO I. Christum potuisse spectari vt redemptorem in actu primo, hoc est potentem redimere, & vt redemptorem in actu secundo, hoc est actu redimentem. 72.

SVPPONO II. Redemptorem in actu 2dò spectari posse, vel vt redemptorem in statu absoluto, vel vt redimentem pro statu conditionato. Redemptor spectatus in statu absoluto, est redemptor ex præuiso peccato pro statu actuali absoluto, eoq́; præuiso per scientiam visionis. 2dò potest spectari redemptor pro statu conditionato, si scilicet indigerent creaturæ redimi; & hæc præuisio exercetur, in nostris principijs, per scientiam conditionatam.

SVP-

73. SVPPONO III. Redemptorem duplici titulo spectari posse; primo redemptorem curatiuum, & hæc redemptio extenditur ad præuisionem peccati in statu absoluto: extenditur etiam ad statum conditionalem, in quo præuidetur peccatum *Si*; nam etiam tali peccato *si*, conuenit redemptio curatiua. *2dò* Redemptor potest spectari præseruatiuus, ne scilicet labantur in peccatum: quam distinctionem redemptoris bonam esse, Probatur. Tum quia admisit illam Alexander VII. in Bulla de Immaculata Conceptione, quæ incipit, *Solicitudo &c.* edita 1661. *Vetus est Christi fideliū, erga eius Beatissimam Matrem Virginem*
74. *MARIAM pietas, sentientium, eius animam, in primo instanti Creationis, &c. intuitu meritorum Christi IESV eius Filij humani generis redemptoris, à macula peccati Originalis, præseruatam immunem.* En merita Christi præseruatiua. Docuit idem S. Bernardus Serm: 22. in Cantica. vbi quærens, quomodo Christus, & Angelum & hominē redemerit, ait, *Et hac*, inquit, *ratione, fuit æquè vtriq; redemptio; soluēs illum & seruans istum.* Similia habet Fulgentius lib: ad Trasimundum cap. 2. Et Cyrillus supra citatus. Tum quia possibilis est talis redemptio, nec est fundamētum vllum negandi, talem modum redemptionis in parte conuenisse
75. Christo. Tum quia si redemptio non est vlla nisi curatiua, &, si non est vlla, nisi ex præuisa absoluta futuritione peccati, debuisset Beatissima Virgo, priùs esse concepta in peccato originali, & posteriùs mundata, quomodo enim redēpta fuisset à Christo. Rursus. Christus meritis suis largitur prædestinatis perseuerantiam, idq; vi suæ redemptionis. tunc quæro: vel redemit illos, in ordine ad perseuerātiam finalem, redemptione curatiuâ, aut ex præuisa finali impœnitentia pro statu absoluto, vel redemit aliâ redemptione, & non præuisâ impœnitentiâ finali in statu absoluto? Si 2dum: ergo iam concedis intentum, nec enim est alia redemptio præter curatiuā, nisi præseruatiua. Si primū 76.
ergo & redemit eos, ab impænitentia finali curatiuè, & non redemit. Redemit, vt dicis; non redemit autem, quia illa & esset finalis impœnitentia, à qua facta redemptio, & non esset: esset vt supponitur; non esset autem, quia impœnitētia finalis non est, post quam sequitur perseuerantia finalis. *His suppositis.*

RATIO I. asserti est. Sacra Scriptura, quæ frequenter meminit venisse Christum ad nos redimendos. talis est locus Pauli ad Timoth: 3. *Christus IESVS venit in hunc mundum peccatores saluos facere.* Vbi solam substantiam Incarnationis significat. Et ad Galat. 4. *Misit Deus Filium suum* 77.
(En substantiam Incarnationis) *vt eos qui sub lege erāt redimeret.*

RATIO II. asserti. Auctoritas Cōciliorū in particulari Nicæni; *Propter nos homines & propter nostram salutem descendit de cælis.*

RATIO III. Auctoritas Patrum, quos vide apud Amicum citatum Sect. 1. à Num. 22. Suar. disp. 5. Sect. 2. Valent. disp. 1. q. 1. punct. 7. suffecerit Augustinus tract. 36. in Ioan. *Creator hominis homo esse dignatus est, factus est quod fecerat, ne periret quem fecerat.*

COLLIGES autem, vi huius motiui, sicut ex præuisa conditionata futuritione peccati, mouebatur titulo re- 78.
demptoris proportionati, nempe curatiui aut præseruatiui; sic etiam decreuisse Corpus Christo proportionatè, in ordine ad accidentia passibilitatis vel impassibilitatis. quod vt intelligatur.

SVPPONO I. Duplicem esse passibilitatem, quandam remotam & radicalem, quandam proximam & formalem. Radicalis, seu remota passibilitas, stat, in ipsa complexione corporis, quæ pugnantiâ quatuor humorum, inter se temperatur, estq; principium patiendi, nisi aliunde impediatur. Formalis autem & proxima passibilitas, importat negationem illius impedimenti; quod impedimentum

79. est, vel qualitas aliqua superaddita impeditiua doloris, vel specialis prouidentia, quæ ita pugnam illarum qualitatum continet, ne vna excedat aliam, & excessu, dolorem, vel dispositionem ad mortem, causet.

SVPPONO II. Vi illius motiui, decretam esse passibilitatem remotam Christo. Ratio: quia sine hac nõ potuisset esse verus homo, qui stat vero corpore humano; verum autem corpus humanum indiget tali combinatione. Non erat tamen necesse illi passibilitatem proximã decernere: quia sicut, sine passibilitate proxima, possunt stare vera corpora in beatis, sic pro illo instanti, poterat etiam
80. stare verum corpus Christi, sine passibilitate proxima.

SVPPONO III. Et potuisse, & decreuisse defacto passibilitatem conditionatam Corporis Christi, in ordine ad peccatum conditionatè præuisum: quòd scilicet, si deberet venire tãquã redemptor curatiuus, esset habiturus passibilitatem; & si deberet venire, nonnisi tanquam redemptor præseruatiuus, deberet habere impassibilitatem. Ratio suppositi: quia ex vna parte id non repugnat. ex alia parte talis modus determinandi passibilitatem, magis est proportionatus motiuo, quod erat Redemptor: sicut enim proportionatè Redemptor de-
81. stinabatur, vel curatiuus vel præseruatiuus: sic etiam proportionatè destinaretur, in carne passibili proximè, vel impassibili. Et quamuis quidem prædestinatio sit perfectissimus actus diuinæ prouidentiæ, perfectissimæ autem prouidentiæ actus est, & finem & media in particulari determinare; hoc tamen spectat, non ad prouidentiam pro quocunq; signo decreti acceptam, sed quando accipitur prouidẽtia cõpletè quoad omnia signa, præcipuè autẽ, si ipse finis non determinet sibi vnum mediũ. Et sicut quãdo Deus voluit primò Adamũ, nõ voluit illũ determinatè mortalẽ vel determinatè im̃ortalẽ, quãuis nõ potuerit existere, nisi cum aliqua istius contradictionis parte; item creando 82.
aërẽ, non voluit determinatè, vt haberet tenebras vel lucẽ, quãuis nõ posset existere sine alterutero; sic poterat & Christus decerni indeterminatè quoad proximam passibilitatẽ, vel impassibilitatem, licèt existere non potuerit nisi cum determinata istius contradictionis parte. Quod vlteriùs in eo fundatur. quia existentia semper inuoluit adæquatum esse, quia esse physicum; si adæquatum, non debet comparari ad aliqua signa, illorumq; varietati sese accommodare; hoc autem quod est intelligi, decerni, &c, cũ sit intentionale, bene secundùm signa concipi potest, etiam in Deo, si nihil obsit; præcipuè autem, quia sufficit 83.
rem quoad substantiam decerni, licèt quoad accidentia non fiat decretum pro illo signo; passibilitas autem proxima vel impassibilitas sunt accidẽtia.

PVNCTVM DIFFICVLTATIS III.

Colliguntur motiua, Incarnationis, & statuitur de reliquis Signis.

Tria sunt motiua Incarnationis proposita ab intellectu diuino voluntati diuinæ decreturæ Incarnationem, nẽpe Excellentia mysterij, dignitas Capitis & finis, bonitas Redemptoris, quibus propositis secuta est volitio diuina, & decretum Incarnationis. 84.

Quod attinet ad modum concurrendi illorum motiuorum.

ASSERO I. *Vnumquodq; ex illis motiuis fuisse totale.*

RATIO: quia vnumquodq; erat sufficiens quoad substantiam Incarnationis. Hoc autem non est intelligendum sic, quasi sit idem futurus conceptibilitate actus, quãuis fieret ex vno motiuo, hoc enim falsum est; sed quòd ad habendum hunc in substantia actũ, Volo Incarnationem, vnumquodq; ex illis fuerit sufficiens.

ASSERO II. *Illa motiua per modum vnius simul cõcurrisse, nec formâsse diuersas ratione volitiones, sed nonnisi vnum etiam ratione decretum.*

RA-

85. RATIO: Tum quia, quamuis, si inter se comparentur illa motiua, vnũ est prius alio; nam excellentia mysterij secundùm se prior est reliquis, & ratio finis antecedit redemptoris titulum; nihilominus id non obstat: conueniunt enim omnia in hoc, quòd non sint alligata actuali peccato, respiciantq; Substantiã Incarnationis; possuntq; duo, quorum vnum prius est ex modo concipiendi, & aliud posterius, mouere nihilominus ad eundem ratione actum; sicut terminus vniuersalis, qui est prior, cum termino restricto, qui est posterior, possunt in præmissis per modum vnius, mouere ad Cõclusionẽ, quæ est vnus re & ratione actus. Tum quia, si pro primo
86. signo rationis ponatur nonnisi excellentia mysterij, consequenter & decretum de illius executione; quæro, vel venit propter nostram salutem ex vi illius decreti, vel non? Si venit: ergo pro illo priori, non reluxit sola excellentia, vt dicis, mysterij; Si non venit: non accommodas te doctrinæ Concilij pro omni signo decreti, cùm te accommodare possis; siquidem pro illo signo, non intelligeretur venire propter nostram salutem. Tum quia Deo concedendus est modus agendi quàm perfectissimus, perfectior autem est iste modus, vt vnum fiat decretum ex triplici motiuo. quod i-
87. psum probatur. quia ex vna parte, sicut non sunt multiplicanda entia sine necessitate, ita nec decreta per rationem distincta; nulla autem huius necessitas. Deinde, quia in vnum ratione actum colligentur perfectiones, quæ essent dispersæ per tres ratione actus. deniq;, quia etiam in nobis extensio noscitiuæ ad plura, itemq; volitiuæ, maiorem capacitatem adeoq; perfectionem indicat. ergo ex modo concipiendi perfectior erit actus in Deo, qui, in se vnum ratione, colligit plures ratione actus.

DICES. Si per modum causarum totalium concurrant illa tria motiua, sequitur, casu quo non omnia concurrant, non posse poni Substantiam Incarnationis; ad eum modum, quo, 88.
quia forma & materia concurrunt in suo genere ad substantiam compositi, non potest poni compositum sine illis: & tamen per nos potuisset poni substantia Incarnationis, sine titulo v.g. redemptoris.

RESPONDETVR, quoad entitatem, eadem foret Incarnatio non posito titulo redemptoris, licèt non eadẽ foret, quoad esse Finale. Sunt autem in hoc distinctæ, causa finalis & aliæ: quòd causa finalis restrictam rationem entis importet, aliæ autem rationem entis quà talem; hinc vlteriùs fit, vt mutatâ causâ finali, vel motiuo aliquo etiam totali, modo supersit aliud totale, maneat eadem entitas, sed 89.
non maneat sub ratione formali tali. E contra autem, si non maneat eadẽ causa materialis, non manebit idem entitatiuè effectus; quia illæ causæ simpliciter ad entitatem attendunt, illamq; causant dando se in partem; hinc si non sint eædem, non poterit esse simpliciter eadem entitas. Deinde dici potest, quòd materia & forma sint causæ totales, sed in diuerso genere: si in diuerso genere, si vel vnũ desit, iam non erit idem causatum; motiua autem concurrunt in eodem genere causæ finalis: hinc, si sint plura motiua totalia, poterit adhuc sequi idem causatum re.

ADDO, non posito absolutè pecca- 90.
to, non venisset Christus, titulo Redemptoris curatiui absolutè, cum hoc tamen stat, vt possit retinere titulum Redemptoris curatiui, sub conditione si cecidissent, absolutè autem, cum titulo Redemptoris præseruatiui.

INSTABIS. Ex pluribus motiuis totalibus, non potest fieri idem effectus, quia, saltem naturaliter, plures causæ totales in eodem genere non possunt concurrere ad eundem effectum.

RESPONDETVR, Negando antecedens & probationi consequentiam; quia, quando concurrunt plures causæ totales in genere efficientis, alterutra superefflueret, & non esset necessa-

91. cessaria, quia vi vnius responderet idem effectus, qui intenditur, nempe existentia; concurrentibus autẽ pluribus totalibus motiuis, vnicuiq; respondet suus distinctus, quem intendit, effectus, nempe diuersa formalitas; nam motiuo quod est excellentia mysterij, respondet effectus, dignitas vnionis: motiuo, Capitis, respõdet superioritas cum vi influendi; si respondet diuersus effectus, seu formalitas effectûs, hoc ipso non superfluit alia causa.

ASSERO III. *Vi illorum motiuorum, tantùm decretam esse simpliciter vnionem Personæ diuinæ, sed non vnionem Personæ* VERBI.

92. RATIO asserti. Id decretum est vi illorum motiuorum, quod motiua importabant; sed non importabant Incarnationem VERBI, quia nihil de VERBO præsentabant; vnde etiam Patres alia motiua assignabant Incarnationis, & alia Incarnationis VERBI. vnde in posteriori signo id attingi debuit. hinc.

QVOD AD III. SIGNVM attinet.

ASSERO, *Propositas esse à diuino intellectu rationes per modum conuenientiarum pro Incarnatione potiùs* VERBI, *quã aliûs Personæ; & vt tria illa motiua, cum ijs, verificarentur de Incarnatione potiùs* VERBI.

93. RATIO: quia decreta est Incarnatio VERBI: ergo debuerunt præcessisse motiua Incarnationis VERBI. hinc illis specialibus motiuis propositis, mota est voluntas diuina ad decernendam Incarnationem Personæ VERBI.

QVOD AD IV. SIGNUM attinet.

ASSERO I. *Proposuisse diuinum intellectum dandam esse intuitu Christi, gratiam, angelis & hominibus, cum qua operari gratiosè possent: cui propositioni diuini intellectûs assensit voluntas, faciendo decretũ de gratia danda ex meritis Christi, consequenter de constituendo vno Capite reliquorum.*

ASSERO II. *Vidisse Deum per scientiam conditionalium, si darentur gratia tam Angelis quàm hominibus, idq; ex meritis Christi, nihilominus, si in certa tẽtatione ponerentur, hos vincendos, & alios non vincendos fuisse:* cui diuinæ cognitioni respondit proportionata volitio permittendæ illius tentationis, & dandæ gratiæ præseruatiuæ efficacis his angelis, non dandæ illis, nec dandæ Adamo. 94.

QVOD AD V. SIGNVM attinet.

ASSERO I. *Vidisse Deum per scientiam visionis peccatum pro statu absoluto, tam angelorum quàm hominum.*

ASSERO II. *In eodem signo obtulisse sese Christum ad redemptionem generis humani curatiuam, non autem angelorum;* eamq; oblationem, præsentatam voluntati diuinæ, principiâsse acceptationem illius oblationis. 95.

ASSERO III. *In eodem signo rationis, præsentatas diuino intellectui rationes, pro passibilitate potiùs Christi; attentisq; ijs, respondit decretum de passibilitate; quod non tàm substantiam Incarnationis decernebat: sed solùm obiectum habebat, negationem qualitatis impeditiuæ ne pateretur.*

Ex his iam præiactis.

DICENDVM est. *Probabile esse, quòd Incarnatio Christi decreta sit ante præuisum absolutè peccatũm.*

RATIO est, quia motiua, quibus mota est diuina voluntas ad id decernendum, independentia sunt ab actuali peccato, licet vltimum dependeat à conditionatè præuiso peccato. quod totum constat ex dictis de signis 96. rationis; colligiturq; vlteriùs, Christum venturum fuisse, quamuis Adam non peccasset, idq; vi præsentis decreti; quia motiua Christi non erant alligata ad præuisionem actualis peccati, vt vidimus supra.

DIFFICVLTAS II.

Proponuntur Principales responsiones.

Restant hîc insuper examinandæ variorum responsiones, quibus saluãt quomodo Christus sit finis & Caput creaturarum, & nihilominus non sit decretus ante præscientiam absolutã peccati, quæ fit per scientiam visionis. *Ad quod punctum.*

RE-

97. RESPONDET I. Valentia diſp. 5. q. 1. punct: 7. & docet Chriſtum in genere cuiuſdam cauſæ finalis, eſſe primum quiddam inter omnia Dei opera: quatenus ſcilicet omnia cenſeri debent à Deo facta, ad hunc Deum hominem gloriâ & honore decorandum, ob meritum ipſius paſſionis. Ad quod firmandum citat loca S. Pauli, & locum Ruperti ſupra adlatum. Rurſus, ideo eſſe præordinatam ante omnia Incarnationem, quia ipſa eſt præcipuum & maximum opus Dei, quod omnibus alijs dignitate anteiuit; ſicut Ioannes Baptiſta, dicit Chriſtum ante ſe factum. quem locum ex-
98. plicant Chryſoſtomus & Auguſtinus, quia ſcilicet, erat præſtantior Ioanne. Deniq; tertiam affert ſolutionem, reſpondens ad quartum argumentum. Verum eſt, inquit, Chriſtũ, quâdam cõſideratione & modo, fuiſſe prædeſtinatum priùs quàm præſciretur peccatum vllum; ſcilicet vt auctorem, ſiue cauſam moralem omnis gratiæ, etiam eius quæ data eſt initio Adæ, & angelis ipſis; cui gratiæ opponuntur priuatiuè quâdam ratione peccata, & ideo ſunt quiddam poſterius, ſicut priuatio eſt poſterior quàm habitus. Et poſt pauca ſubdit: Aliâ quâdã conſideratione, viciſſim quoq; fuit illa præſcientia peccati prior, quã Chriſti prædeſtinatio; ſcilicet vt pec-
99. catum eſt quædã diſpoſitio, ſeu quoddam præſuppoſitum ad aduentum Chriſti, tanquam morbus videlicet, qui præſupponitur ad medicinam.

CONTRA I. Quia id, quod habet rationem cauſæ finalis, ſemper prius eſt intentione, quàm ea, quæ ordinãtur ad illum finem; ſed Chriſtus eſt finis præmiandus; ergo hic finis, illis, quæ ordinabantur ad illum præmiandum, hoc eſt creaturis, prior fuit. An autem ſub alia conſideratione poſterior fuerit? de hoc non eſt controuerſia in præſenti. videturq; hæc illius reſponſio cum noſtra doctrina ſimpliciter coincidere: quia etiam per nos Chriſtus quâ venturus in carne paſſibili, poſterior eſt ſeipſo venturo ſimpliciter, & tamen hoc non obſtã- 100.
te, ante præuiſum peccatum abſolutè decreta eſt Incarnatio.

CONTRA II. Quia pro illo priori, pro quo admittit Valentia Chriſtum priorem eſſe in genere cauſæ finalis, vel iam decreta erat illius Incarnatio, vel non? Si non decreta: ergo ante decretum Dei, poſitio Incarnationis præuideri potuit; quod dici non poteſt, quia cauſa neceſſaria illius poſitionis eſt decretum, quod non intelligitur adhuc eſſe formatum; ſi autem iam decreta erat: ergo immeritò ſecundum decretum cõminiſcitur Valentia. ergo vlteriùs, ex vi Ilius prioris decreti, potuiſſet venire Chriſtus 101.
Adamo non peccante.

CONTRA III. Quia, quod dicit, Chriſtum eſſe priorem nonniſi quoad dignitatem, non ſoluit difficultatem. quia nec loca ſcripturæ id volunt, nec loca Patrum quos citaui, id ſonant; & ſi nihil obſit, debet id intelligi & de dignitate & de cauſalitate finali, vt ita magis dignificetur Chriſtus.

RESPONDET II. Amicus diſp. 7. Sect: 2. num. 75. citatq; pro ſe Molinã Ferrar. quam reſpõſionẽ vt explicet.

SVPPONIT I. quòd priùs ratione, quàm Deus quicquam efficaciter ab æterno decreuerit, præuiderit, non ſolùm ſcientiâ ſimplicis intelligẽtiæ, infinitos mundos, quos condere poterat, inter quos præuidit hunc quem 102.
defacto condidit; ſed etiã per ſcientiã conditionalium præuidit, quid eſſent pro ſua libertate acturæ creaturæ? inter quas præuidit Adamũ, ſub ijs circumſtantijs, ſub quibus defacto poſitus fuit, peccaturum.

SVPPONIT II. præcognouiſſe Deum, quid facturus eſſet, ſi permiſſo peccato in Adam, vnigenitus illius in remedium eiuſdem incarnaretur.

SVPPONIT III. Quòd, his poſitis, in poſteriori ſigno rationis, efficaciter decreuit hunc mundum condere, ſub his circumſtantijs, ſub quibus illum præuiderat ſcientiâ conditionatâ; in quo ſigno voluit hæc omnia, per modum vnius adæquati & totalis o-

103. biecti, cum mutua dependentia, & connexione inter se; Christum scilicet vt finem, causam meritoriam & exemplarem, priorem Adamo cæterisq; creaturis: Adamum verò, cum virtuali præuisione peccati absolutè futuri, in genere causæ materialis; dependenter à quo prædestinatus est Christus, Finis & Caput ipsius, cæterorúq; prædestinatorū. *His præsuppositis.*

In hoc stat responsio Amici: Christum esse finem creaturarum, & simul non esse decretum ante præuisionem peccati; quia scilicet voluit Deus Christum, vt exaltandum & glorificandum mediâ redēptione, adeoq; voluit Adamum, vt medium ad Chri-
104. sti glorificationem; è contra voluit Incarnationem, vt medium ad iustificationem hominum, consequenter voluit iustificationem vt Finem Incarnationis.

CONTRA I. Quæro enim, pro illo signo, quo Deus vult Christum vt finem, & iustificationem vt medium exaltandi Christum, an sit prior ratione Christus quàm illa media? si nō, est prior ratione: ergo recedis à responsione; volebas enim assignâsse prius aliquid, in quo prior est Christus iustificatione. ergo vlteriùs ratio Finis, per se non est prior electione mediorum prioritate rationis. Quodsi sub dicta consideratione prior
105. est Christus iustificatione: ergo, sub dicta consideratione, præcessit decretum de illius Incarnatione, præcessit inquam iustificationem nostram, & præuisionem peccati; nam aliàs Christus præuideri potuisset, sine suis causis; ergo vlteriùs debuit dari duplex decretum de Incarnatione Christi, vnum ex præuiso peccato, & aliud nō ex præuiso; vel recidis in nostram doctrinam, quòd fuerit ex duplici motiuo, tam Capitis, quàm Redemptoris, decreta Incarnatio.

CONTRA II. Quia sicut non potest fieri, vt idem sit prius & posterius seipso, in ordine ad existendum; sic nec fieri potest, vt in ordine ad ea, quæ concernunt positionem existentiæ, suntq; causa illius necessaria, pos- 106.
sit idem esse prius & posterius; & eadem causa, quæ supponitur iam causâsse existentiam illius, ex alia parte non supponatur causâsse, adeoq; posterior esse illius existentiâ.

CONTRA III. imaginare quando Deus decreuit Incarnationem, vt Finem, si hoc ipso illa extra causas educeretur, quomodo iam sub alia cōsideratione dicenda erit non educta extra causas Incarnatio.

Vix non in idem recidit responsio Aldrete, disp. 21. & cum illo Rosmer, quòd Christus, sit decretus, ante omnes creaturas tanquam Caput, decretus tamen est vt redemptor, non nisi post præuisum absolutè Adæ pec- 107.
catum; adeoq; non venturum fuisse Adamo non peccante.

CONTRA est. Tum quia quocunque tandem nomine, signo, intelligibilitate, vocetur, & constituatur decretum illud Incarnationis VERBI, ante præuisum absolutè peccatum, vel illud est efficax, vel inefficax? si inefficax: non est hîc de illo res, quæritur enim, de decretis efficacibus de facto habitis; nam indubiè erat simplex complacentia de non decernendo Christo, quia erat electio vtriusq; partis repræsentatiua. Si autem illud decretum est efficax secundùm quod decreuit Caput, & secundùm quod ātecedit absolutam præuisionē 108.
peccati; vel venisset Christus tanquā Caput, vi illius, vel non venisset? si non venisset, quomodo illud decretum est eficax? si venisset, non tenebit doctrina oppositorum. Tum quia, positâ hac prædictâ doctrinâ, concedo Christum non venturum fuisse quà Redemptorem curatiuum: sed quæro, an venisset etiam quâ Caput? si nō venisset quâ Caput: quî decretus quâ Caput, ante præuisum peccatum? si venisset quâ caput: quî tenes contrarium? Tum quia cùm agnoscatur esse aliquod motiuum independens à peccato, idq; ex doctrina Patrum, aliud dependens à peccato: cur non potiùs hæc dependentia ita explicabitur,

109 bitur, vt secum illa duo motiua concordare possint? concordabunt autē, si dicatur decretus redemptor, independenter ab absolutè præuiso peccato, licèt dependenter à præuiso conditionatè; decretum autem formatum ex conditionatè præuiso peccato, & decretum Capitis, stant secum. Porro dicitur vnumquodq; motiuum esse totale, non per exclusionem alterius sibi similis, & æque valentis ad ponendam Incarnationem, eamq; totam, non in parte; sed per exclusionē partialitatis, quæ inferret, quòd non sufficiat ad illum euentum.

RESPONDET III. Lugo disp. 7. num. 20. Christum esse primum præ-
110. destinatum, adeoq; habere rationem Capitis & Finis; quia ante præuisum peccatum, non fuerat præuisa in particulari, sed solùm volita est in causa & virtute, posteritas Adami. Non ergo erant prædestinati pro illo priori aliqui; & per consequens, potuit bene Christus prædestinari in remedium peccati, ante omnes alios. Quod autem attinet ad primos Parentes, etiā respectu illorum Christus fuit primus prædestinatus; eò quòd mūdus creatus fuerit à Deo, ex speciali affectu erga Christum; non directè, sed indirectè: quatenus affectus erga bonum illud, quod resultare debebat ex aduentu Christi redemptoris, tempe-
111. rauit malum, quod imminebat ex peccato, futuro si mundus crearetur.

CONTRA I. Quando, saltem indirectè ex speciali affectu erga Christum, creatus est mundus, quamuis pro illo priori nonnisi virtualiter volitus sit Christus, quæro: an sub ista consideratione, habuerit prioritatem respectu mundi, vel non? Si non, ergo non saluas, primum esse præ reliquis prædestinatum Christum. Si autem sub hac consideratione habuit rationem prioris Christus, quæro, vel tunc pro illo priori supponebatur habere causas necessarias pro sui existētia, vel non? Si habuit: ergo est decretus ante præuisionem peccati, hoc enim decretum est causa necessaria existentiæ illius. Si autem non habu- 112.
it: ergo nec præuideri potuit, quia nihil potest præuideri esse, sine suis causis necessarijs, saltem sub conditione, si de conditionato effectu agatur. Quodsi dicas, præcessisse decretum conditionatum, iam

CONTRA est II. Quia multiplicas decreta sine necessitate, & vnum decretum ponis prius præuiso peccato, & aliud posterius, post præuisum peccatum.

CONTRA III. Quia conditionatum illud decretum, & illa præuisio conditionata de excellentia Christi, vel est prior itidem præuisā conditionatè futuritione mundi, vel est prior præuisā absolutè futuritione 113.
mundi? Si est prior præuisā conditionatè futuritione mundi: ergo etiam prior erit præuisio absoluta futuritionis Christi, præuisione absolutā mundi. quod probatur. Quia idem est obiectum, & eodem modo se habens pro statu absoluto, & pro statu conditionato, exceptis statibus: ergo & eandem rationem prioris, & posterioris habebunt; ergo si præuisio mundi conditionata, est posterior conditionatā præuisione Christi, etiā posterior erit absoluta præuisio mūdi, absolutā præuisione Christi. quodsi præuisio Christi conditionata est prior præuisione mundi nonnisi absolutā; contra erit: quia quod est prius aliquo 114.
pro statu absoluto, & habet se per modū talis, vt sine illo res illa pro statu absoluto non fuisset, tunc illud etiā pro statu conditionato, vt dixi, præcedere debet. Quodsi Incarnatio tam pro statu absoluto, quàm pro statu conditionato futuritionis mundi, & præuisionis peccati, est prior; absolutè erit prior.

DIFFICVLTAS III.

Afferuntur Oppositorum fundamenta.

Perpendemus imprimis rationes communiores, postea accedemus ad recentiora inuenta.

115. *PUNCTUM*

DIFFICULTATIS I.

Argumenta Communiora.

I. ARGUMENTUM Auctoritas Scripturæ, Conciliorum & Patrum, qui expressè docent remedium peccati esse motiuum formale Incarnationis. Et quidem Patres in duplici sunt classe. Quidam enuntiant Incarnationis motiuum fuisse remedium peccati; alij autem enuntiant, nullum aliud fuisse motiuum nisi remedium peccati. talis inter alios est Origen. hom. 24. in Numer. *Si non fuisset peccatum, non necesse fuerat filium Dei agnum fieri.* August: Serm: 8. de Verbis Apost:
116. *Filius*, inquit, *hominis non venit nisi quærere, & saluare quod perierat; alia causa non fuit quare veniret in mundum.* Chrysostom: Homil: 5. in Epist: ad Hebr: Vbi tractans de motiuo, quod est redemptio, dicit; *Non est alia dispensationis causa quàm hæc sola.* Similia habet Ambros: in 2um caput eiusdem Epist.

RESPONDETUR quod attinet ad authoritates quæ enuntiant Christum venisse vt Redemptorem, eæ procedunt & conceduntur, quòd agant de tertio motiuo; quæ autem simpliciter enuntiant, nullam aliam fuisse causam aduentûs Christi, nisi redemptionem: ad has dici potest, quòd non fuerit alia causa, attento
117. bono nostro, quod Deus nobis voluit, nisi redemptio nostra; licèt fuerint aliæ causæ redemptionis, attento ipso obiecto & bono incarnandi; quale est intrinseca excellentia mysterij, excellentia Capitis & Finis. Deniq; si simpliciter accipiantur dicta illa, negari deberet, quòd venerit Christus ad præseruandã Viginem ne incurreret originale: quòd vẽerit vt iustis mereretur negationem impœnitentiæ finalis, & donum perseuerantiæ. Inculcatio autem illa ad hoc valebat, quod tunc intendebant Patres, vt scilicet conciperẽt peccatores spem veniæ, horrorem peccati, amorem Saluatoris, suæ miseriæ compatiẽtis. Dici etiam posset, quòd loquantur Patres de decretis completè, adæquatè, 118. & quoad omnia signa acceptis. Item quòd loquantur de redemptione cõditiõata, de qua in tertio signo. Quæ redemptio conditionata erat talis, vt in nullo signo esset decreta Incarnatio, sine hac redemptione; cùm per nos, omnia hæc motiua, vnum, etiam ratione, decretum constituant. deniq; authoritates hæ fundãt etiam probabilitatem oppositæ sententiæ, quam non negamus.

INSTAT ALDRETE. Recursus ad scientiam conditionatam in præsenti non tenet; quia non diceretur filius hominis venisse *quærere quod perierat*, pro tali differentia temporis: nam solùm pro illa differentia tem- 119.
poris, *perierat* sub conditione.

RESPONDETUR attendendo ad omnia signa, venit Christus ad *quærendum quod perierat* absolutè, licèt sub aliquo signo, præuisum fuerit nonnisi sub conditione peccatum; & quia cõditio dum impletur, transit in quid absolutum, hoc ipso non erit dicẽdus, venturus *si*, sed venisse ad redimendũ hominem.

OBIICITUR II. Si Adamo non peccante adhuc venturus fuisset Christus, non venisset vt causa meritoria gratiæ, & gloriæ posterorum ex Adã descendentium; nam si Adam non peccâsset, ipse & non alius fuisset causa meritoria gratiæ & gloriæ poste- 120.
rorum, sicut de facto fuit causa demeritoria; iam autem non debet concedi, Christum non futurũ fuisse causam meritoriam gratiæ posterorum Adami.

RESPONDETUR negãdo sequelam, quia gratia quæ data fuisset Adamo, fuisset ex meritis Christi, multò magis perseuerantia in illa; consequenter & deriuatio illa fuisset ex meritis Christi, licèt pro eo casu quodãmodo instrumentum fuisset Adamus, ad transfusionem gratiæ. Nec obest vt habeat Christus instrumentum quodammodo transfundẽdæ gratiæ; sicut nec obest dignitati Christi, quòd verba Sacerdotalia, & infusio aquæ

121. v. g. sint instrumentum transfundendæ gratiæ in posteros Adam. Alio tamen modo se habuit Adam ad peccādum demerendumq; posteritati, & alio habuit se ad hoc, vt maneret in illis iustitia originalis; nam peccare poterat ex proprio, mereri non potuit ex proprio, sed ex gratia Christi; & sicut, quod est causa causæ, est etiam causa causati, sic, quod est causa causæ merendi Adamo, est etiam causa trāsfusionis illius gratiæ in posteros.

OBIICITVR III. Maior Dei amor commendatur in nos, quòd venit ad nos redimendos, aliàs non venturus.

RESPONDETVR, si ex eo pensari
122. debet probabilitas sententiæ circa aduentum Christi, quia magis commendat amorem Dei, vel hoc ipso titulo, sententia nostra probabilior erit. Tum quia, non esset maior amor erga Beatissimam, si ab originali culpa curaretur: sed est maior, quòd sit ab illa præseruata; ergo & maior est amor, si dicatur venturus fuisse Christus, non tantùm vt curatiuus redēptor. Tum quia si ponatur venturus, & sine absolutè præuiso peccato, & post absolutè præuisum; duplici titulo augetur amabilitas, propter continentiam & tituli curatiui, & insuper præseruatiui. Tum quia maior est amor, qui pro omni euētu, & non tantùm pro aliquo,
123. ponit demonstrationem amoris; iam autem nostra sententia, & pro euentu absoluto præuisionis peccati, & independenter ab hoc euentu, ponit venturum Christum; quamuis per ordinem ad modum nostrum ordinarium & sensualem, vt ita dicam, magis nos percellat beneficium eliberationis, quàm præseruationis: sicut magis percellit, quòd aliquis eruatur è profundo luti, quàm quando adiuuatur, ne cadat.

OBIICITVR IV. Si Christus est volitus in secundo signo rationis ex motiuo redemptoris, sequitur in eodem signo volitum fuisse à Deo peccatum; quod est absurdum. Sequela probatur, quia, qui vult redemptionē, vult etiam necessariò & essentialiter 124.
connexa cum redemptione; sicut qui vult finem, vult necessariò media essentialiter cum illo connexa; redēptio autem est essentialiter connexa cum captiuitate peccati, hæc enim est materia, *circa quam*, redemptionis: quodsi est materia circa quam redemptionis, impossibile est intendere redemptionem, & non intendere hanc materiam circa quam; sicut est impossibile intendere conuersionem panis in eucharistia, nisi intendatur materia panis, hocq; ipso debet ponere Deus panem, qui est materia circa quam conuersionis: ergo etiam hoc ipso, quia intendit redemptorem, intendit efficaciter & peccatum. 125.

RESPONDETVR. Si Christus esset volitus ex motiuo redemptoris, non præsupposito in ante peccato, pro statu conditionato posito, idq; posito ex libertate defectiua creaturæ, certè sequeretur in eodem signo volitum esse peccatum; deberet enim velle materiam circa quam, quæ tamen in ante à nullo alio, pro sua libertate, posita fuisset; præcessit autem conditionata positio peccati, tanquam obiectum scientiæ conditionatæ, præinformantis Deum ad formandum decretum ex motiuo redemptoris. Illustratur hoc. In sententia oppositorū, qui decretam dicunt Incarnationem simpliciter ad remedium peccati, sal- 126.
uari potest, quominus Deus velit peccatum, quia supponitur in ante pro statu absoluto positum ab alio; cur ergo etiam præuisio conditionata id non saluabit? quæ pariter pro statu conditionato supponit positum peccatum, & prouisam ab alio istam materiam circa quam. Supposito itē quòd iam in ante panis sit positus, & Deus velit conuersionem panis, non est necesse, vt, vi præcisè illius volitæ conuersionis, efficaciter velit Deus panem, sed supponit panem; deberetq; illum efficaciter de nouo velle nōnisi tunc, si aliunde non supponeretur positus; sic etiam cùm aliunde supponatur positum conditionatè à liber-

 tate

127. tate humana peccatum, poteſt Deus velle efficaciter redemptionem, quin velit peccatum.

INSTABIS I. Poſito illo decreto de aduentu Chriſti redemptoris, non poterat non venire Chriſtus: ergo etiam non poterat non peccâſſe Adam.

RESPONDETVR cõformiter ad dicta de gratia, & de ſcientia, non potuiſſe non peccare Adamum, ex ſuppoſitione cõſequenti, ſuppoſito quòd peccaret *ſi*, non verò ex ſuppoſitione antecedenti. quia imprimis obiectũ ſcientiæ conditionalium antecedit ipſam ſcientiam conditionatam; iam ergo ſcientia non facit, quòd præui-
128. ſus ſit peccaturus fuiſſe ſub conditione. Rurſus ipſa ſcientia conditionalium, verſans circa lapſum conditionatum, antecedit decretum de Incarnatione; non ergo decretum illud officiet libertati Adami ne peccet, cùm ſupponatur poſterius eſſe peccato ipſius, conditionatè præuiſo; iamq; illud ſupponitur, pro illo ſtatu conditionato eſſe tranſactum. Si tranſactũ eſt, quomodo decretum, quod ratione noſtrâ ſubſequitur poſitionem cõditionatã peccati, neceſſitabit, quòd præceſſerit peccatum?

INSTABIS II. Gloria prædeſtinatis, & damnatio reprobis, non datur niſi ex præuiſis abſolutè meritis, vel
129. peccatis: ergo nec Incarnatio decerni debuit, niſi ex præuiſis abſolutè peccatis.

RESPONDETVR diſparitatem eſſe, quia illud primum habet ſui fundamentum in ſcriptura; quòd autem decreta ſit Incarnatio, independenter à præuiſis abſolutè peccatis, habetur fundamentum in auctoritate ſacra, vt dictum. Illud quod adfert Antecedens de prædeſtinatis, quomodo ſit intelligendum, petatur ex prima parte.

INSTABIS III. Ex hoc adhuc ipſo, quia Chriſtus eſt volitus, vi ſecundi motiui, tanquam Caput gratiam in membra influens, volitus eſt, cum, & ex præuiſione peccati pro ſtatu abſoluto. Sequela probatur. quia in illo 130.
priori viſus eſt Chriſtus influens gratiam tam efficacem quàm ſufficientẽ; quo poſito, ſic vrgetur. In illo priori volitus eſt Chriſtus vt Caput gratiæ illius, cum quà infallibiliter erat peccaturus Adamus: ergo volitus eſt ex præuiſione peccati.

RESPONDETVR. quòd quamuis pro illo priori concederentur diuerſitates illæ gratiæ, ad has tamen ſaluãdas, ſufficit diuerſitas ſtatus conditionati præuiſi; adeoq; & præuiſio peccati in conditionato ſtatu. Plena huius difficultatis ſolutio ſpectat ad materiam de gratia. Addo, pro illo priori fuiſſe Chriſtum Caput influens
gratiam, non determinando, ſaltem 131.
abſolutè, an foret ſufficiens an efficax, eò quòd iſta ſint accidentia gratiæ. & ſicut potuit Deus voluiſſe ſubſtantiã Incarnationis, non determinando, pro prioribus ſignis, illius paſſibilitatem proximam; ita potuit velle dare gratiam, non determinando pro illo ſigno, efficax né illa foret an ſufficiens? id enim fuit attactum poſterioribus ſignis, vt vidimus.

OBIICITVR V. In quo ſigno videri potuit Chriſtus merens; in eo ſigno pro ſtatu abſoluto debebant videri peccata; ſed ante decretam Incarnationem viſa ſunt merita Chriſti: ergo ante decretam Incarnationem videri
debuerunt peccata pro ſtatu abſoluto; 132.
ergo poſt præuiſionẽ illorũ in ſtatu abſoluto, formatũ eſt decretũ de Incarnatione. Sequela probatur: Quia merita Chriſti ſunt conſũmata morte Chriſti, mors autem Chriſti præuideri non potuit, non præuiſo pro ſtatu abſoluto peccato occidentium: ergo in quo ſigno videri potuit Chriſtus merens, in eo ſigno pro ſtatu abſoluto debebant videri peccata.

RESPONDERI poteſt. Merita Chriſti dupliciter ſpectari poſſe. primò ſub dignitate Capitis, & hæc ſunt independentia à morte Chriſti, adeoq; nec exigentia cointelligentiam peccati. 2dò ſpectari poſſunt merita Chriſti prout iam in carne paſſibili venien-

133. venientis, quia autem sub conditione nonnisi, & remissiuè ad posterius decretum, decreta est passibilitas, ideo sub conditione nonnisi præuideri debuit peccatum, & non pro statu absoluto. Dici etiam posset, mortem Christi dupliciter spectari posse. *imò* voluntariè acceptatam. *2dò* actu ipso exhibitam; merita autem Christi sūt completa morte volūtariè acceptatâ; idq; docet S. Thomas hîc q. 48. a. 1. ad 1. *Passio*, inquit, *huiusmodi, non est meritoria, quia habet principium ab exteriori; sed secundùm quod eam aliquis voluntariè sustinet, sic habet principium ab interiori, & hoc modo est meritoria.* Meminit istius acceptationis Paulus ad
134. Hebr: 10. vbi inducit Christum offerentem sese & dicentem, *Ecce venio*, additq; : *in qua*, inquit, *voluntate sanctificati sumus.* Intelligenda autē esse hæc verba de voluntate Christi, interpretatur Chrysostom: Homil: 18. in Epist: ad Hebr: & Anselm: in eandem. *In qua*, inquit, *voluntate, id est, in qua sui immolatione, secundùm voluntatem Patris factâ, nos fideles sumus sanctificati.* Quod ipsum in hoc fundatur: quia ista acceptatio habet se ita in Christo, sicut actus interior in nobis; quòd si formale meritum stat in actu interno, & non in externo, etiam ratio formalis meriti in illa Christi acceptatione saluari poterit. Porro, si merita Chri-
135. sti sunt consummata morte Christi voluntariè acceptatâ, poterant præuideri sine vllo peccato pro statu absoluto; ad eum planè modum, quo vir probus potest se offerre Deo in martyrem ab antichristo occidendum: quæ voluntas illius est meritoria, & tamē, ad illud meritum, non est necesse, videri pro statu absoluto peccatum antichristi, commitendū hac occisione: quantumuis actualis exhibitio occisionis non possit esse sine occisore. Per hoc tamen non negatur, quòd Decretum Incarnationis, si sumatur secundùm totam seriem volitionum, præsupponat peccatum absolutè præuisū.

INSTABIS I. Pro illo priori signo non fuit decreta passibilitas Christi; ergo in illo priori non poterat esse acceptatio mortis. 136.

RESPONDETVR. non fuisse tunc acceptationem mortis absolutam, sed sed nonnisi conditionatam, si veniret tanquam redemptor curatiuus.

INSTABIS II. Sequi exinde, quòd merita cōditionata præmientur, cùm tamen oppositum doceant Patres.

RESPONDETVR. quando Patres docent merita conditionata non præmiari, docent de meritis nunquam ponendis actu; sed non docent quòd voluntates tales ex parte obiecti conditionatæ, quæq; præuidentur futuræ in statu absoluto, non præmientur; aliàs hic actus, vellem non peccasse, vellem Deum amare sic, si est possibile, vt ille se amat, non essent meritorij actus: inuoluerent enim cōditionē. 137.

INSTABIS III. Non posse saltem explicari, quomodo Christicidis sit data gratia.

RESPONDETVR. Titulo Capitis, titulo acceptationis mortis, &c.

Huic toti difficultati sic etiam satisfieri posset.

Dupliciter possunt spectari merita Christi. vel prout defacto nobis applicantur, ex vi omnium signorum, & ex vi decretorum completè & adæquatè acceptorum; vel prout applicabilia sunt vi alicuius certi signi. Merita Christi, prout nobis applicantur ex vi signorum completè acceptorū, 138. non applicantur nobis, nisi vt consummata morte Christi actu exhibitâ aut præuisâ pro statu absoluto exhiberi; & hæc merita sic applicata, non applicantur, nisi ex præuisione absoluta peccati: cùm ipsa signa complerantur ipsâ præuisione. iam autem quando spectantur vt applicabilia ex vi alicuius signi inadæquatè accepti, non consummantur morte Christi absolutè præuisâ; adeoq; nec erit necesse, videri peccatum Christicidij; cōsequenter applicarentur tunc merita ob excellentiam Capitis, & voluntatis Theandricæ volentis influxum gratiæ in illa membra sua moralia.

Inquiri hîc solet. An Christus primario

139. mariò venerit propter Originale, an propter actualia? probabilius est quòd primariò propter Originale, idq; propter phrases Patrum. Vnde Gregorius in 1. Reg: lib:4. cap:1. *Et quidem*, inquit, *nisi Adam peccâsset, redemptorē nostrum carnem suscipere nostram non oporteret.* Deinde, bonum totius maius est bono partis: ergo & malum totius, maius est malo partis; congruebat ergo, vt principaliùs ad maius malum tollēdum veniret redemptor, hoc ipso maius bonum præstiturus.

PVNCTVM DIFFICVLTATIS II.

140. *Argumenta Recentiorum.*

OBIICIT I. Aldrete. Per hanc sē-tentiam, vi illius primi decreti, teneretur præbere, Deus Adamo de industria auxilium inefficax, quod minimè præberet si esset efficax; quod tamen Deo repugnat.

RESPONDETVR negando sequelam. quia, in istis principijs, potest quicunq; cum gratia sufficienti actu operari, idq; proximè; consequenter non ex inclinatione, ne res fiat actu, dabitur hæc gratia; adeoq; non ex industria, quæ sit cum inclinatione ne fiat effectus; licèt ex industria hoc sē-su, quòd præuideatur non futurus euentus actu.

141. INSTAT. Si tu eligeres aliquod bonum præ alio, quia cognoscis hoc tibi magis profuturum, trahereris procul dubio ab ipsa bonitate obiectiua, quæ obueniret tibi si eligeres bonum illud: ergo etiam nequit Deus potius amare hoc auxilium, in casu quo est inefficax, nisi hoc ipso amet ipsam eius inefficaciam.

RESPONDETVR negando, quòd quantum est ex Deo amet inefficaciā; cùm non quantum ex Deo oriatur inefficacisatiuum gratiæ, sed à libera voluntate. Disparitas ergo erit: quia in casu antecedentis, cognoscit & appetit eligens tanquam profuturum sibi bonum: non cognoscit autem Deus, nec amat tanquam sibi profuturam illam inefficaciam; siquidem quantum ex illo, vellet omnes saluos fieri; præcipuè, cùm ipsum venire illius vt redemptoris sit ex supposito peccato, ad quod pro priori se determinauit libertas creata. 142.

OBIICIT II. Nunquam Deus permittit aliquod malum, quin exinde maius bonum eliciat; ex culpa autem primi Parentis non elicuisset bonum, si prædecreta fuisset Incarnatio independenter à præuisione peccati.

RESPONDETVR. Cùm tertium motiuum procedat secundùm præuisionem conditionatam futuri peccati, ex illo conditionatè præuiso, licet pro illo signo non absolutè, sufficit vt eruerit Deus maius bonum; cùmq; peccatum absolutè futurum, à se conditionatè considerabili, non distinguatur nisi statu, & non in ratione peccati: si Deus, ex illo conditionate præuiso, eruit maius bonum, dicendus etiam erit eruisse simpliciter bonum ex peccato. Dici etiam posset, elicuisse Deum melius bonum, non quidē post suppositionē absolutè facti peccati, sed anticipatiuè adhibito remedio illi malo: ex qua anticipatione crescit dignitas, sicut crescit ex eo, quòd præuerterit, ne sua Mater curaretur ab originali, sed præseruaretur. Deniq; defendi potest communis responsio; elicuisse Deum maius bonū, quia decreuit ex suppositione peccati proximam passibilitatem Christi. 143. 144.

INSTAT Aldrete. Post præuisum Adæ peccatum, erat in potestate libera Christi, pati & non pati; & nihilominus non erat in potestate Christi, facere, ne Deus occasione peccati eliceret maius bonum.

RESPONDETVR. Quamuis esset in potestate Christi, pati vel non pati: & licèt non sit in eius potestate, facere, ne Deus eliciat ex peccato maius bonum; vt saluetur, quòd de facto elicuerit, sufficit quòd decreuerit dare gratias Christo, quas præuidit fore efficaces, vt consentiret in passionem: ratione cuius consensûs adhuc saluatur, quòd Deus elicuerit maius bonū.

OBII-

145. OBIICIT III. Positâ tali coordinatione signorum, sequitur aliquid Deum confusè velle.

RESPONDETVR. Vniuersaliter velle, vel non determinando media, quæ sibi non determinat finis, modò simul pro illo signo in particulari & determinatè velit illud, non est velle confusè aut per species improprias, aut ex impotentia non distinctiuas; sola autem talis confusio est indigna Deo, non autem æquiualens abstractio.

OBIICIT IV. idem. VERBVM non assumpsit naturam Angelicam, melius autem esset illam assumere, nisi salus humana esset motiuum.

146. RESPONDETVR an meliùs esset naturam Angelicam assumere de hoc dubitari posset; neq; enim tot dignationes diuinæ in hac assumptione relucerent. Sed quicquid sit de hoc, per nos hoc motiuum habetur salutis humani generis, ratione tertij motiui.

INSTAT. Nisi videretur Adamus constituendus Caput omnium posterorum, ita vt ipso peccante ipsi peccarent, periculum lapsûs non videretur absolutè futurum; secus verò ipsâ culpa Adami. ergo non erit, cur similiter non præuideatur VERBI Incarnatio, vt absolutè futura in remedium peccati.

147. RESPONDETVR negando consequentiam. quia si præuideretur periculum lapsûs posterorum absolutū, non præuiso absolutè, quòd Adam sit constitutus Caput, præuideretur effectus sine suo principio: cùm periculi absoluti, principium absolutum, sit absolutè constitutus Caput Adamus; iam autem quamuis decerneretur Incarnatio independenter à peccato absolutè præuiso, idq; sub cōditione, si homo caderet: non potest ostendi, quòd esset effectus, vt ita dicam, sine suo principio; nam esset decretum condtionatum ex præuiso conditionatè peccato, licèt non ex præuiso absolutè.

Quod autem dicit, periculum lapsûs totius humani generis non potuisse præuideri, nisi præuideretur auxilium Adamo concedendum nonnisi sufficiens: & tamen tunc iam præuideri debuit peccatum, vt absolutè futurum; id etiam non conuincit. nam periculum lapsûs absolutū præuidebatur, ex absolutè danda gratia sufficienti, iamq; tunc absolutè præuidebatur peccatū; sed periculū lapsûs cōditionatū præuideri potuit, datâ etiam nonnisi conditionatè, gratiâ; hæc autem conditionata præuisio ingrediebatur motiuum de Incarnatione; consequenter formari illud potuit, sine absoluta præuisione periculi lapsûs. Dici etiam posset, quòd periculum lapsûs in particulari Adami, in quantum Caput est, spectet nonnisi ad 4tum signum; decreta autem Incarnatio in 2do signo. 148. 149.

OBIICIT V. idem. Nisi vniuersum genus humanum videretur absolutè peccaturum, non oportuisset VERBVM sibi copulare naturam creatam; etenim si contingeret Adamum non peccare, minùs conuenienter facta fuisset humiliatio & exinanitio diuinitatis; quia licèt vnio hypostatica afferat summam excellentiam naturæ assumptæ, tamen non decuit nisi ob causam magni momenti id fieri, & quidem cui aliter subueniri non posset; sicut nec decet vt Rex assumat habitum rustici ad illum ordinem nobilitandum; licèt id deceat, si regno aliter subueniri non possit. 150.

RESPONDETVR. retorquendo argumentum: quia etiam peccante genere humano videtur hoc esse inconueniens, quia illi aliter subueniri potuit nempe misericordi condonatione; & sicut non decet vt id vitâ redimat Rex, quod verbo facere potest; ita nec videtur conuenire, vt redimat genus humanum Deus ob absolutè præuisum etiam peccatum, cùm ei aliunde prouidere posset. Rursus sufficit ad hoc iustificandum, quòd sit decreta Incarnatio ex præuisione futuri sub conditione peccati, quod futurum sub conditione non potest

151. non esse. Deinde conuenientia hæc Incarnationis posset reijci in dignificationem Dei per actiones Theandricas, & in formalitatem Capitis.

OBIICIT VI. idem. Periculum labendi in peccatum, vel non labendi, non sufficiebat, vt Deus absolutè decerneret Incarnationem; cùm enim posset Deus post præuisam absolutè culpam æquè facilè decernere Incarnationem: non est cur absolutam præuisiõem peccati non exspectârit; sicut nemo ante morbum parat medicinam, si post morbum æque habet ad manum parare illam.

RESPONDETVR potuisse quidẽ
152. Deum nonnisi post præuisum absolutè peccatum decernere Incarnationem; sed non decreuit ob rationes supra allatas. Vnde & hic qui parat medicinam, si illa simul possit habere rationem doni, rationem excellenter decoratiui, non debet expectare quousq; sit ægritudo, sed illam in ãte prudenter parare potest & offerre; iam autem Incarnatio habet & rationem medicinæ, & rationem doni glorificatiui, gloriæq; allatiui.

INSTAT. Si aliquot, vel plures homines peccâssent, sed non totum genus humanum, non fuisset facta Incarnatio, nec decreta; ergo nec decreta est ob solum peccatum præuisũ
153. sub conditione.

RESPONSVM iam negando antecedens.

OBIICIT VII. idem. Vel ipsum Mysterium secundùm se, independẽter à remedio peccati, fuit motiuum sufficiens Incarnationis, vel non? Si 1ũm, non est cur hoc mysterium distulisset, aut cur non est productus Christus cum dono impassibilitatis, auferendo quando illum pati oporteret? Si non erat sufficiens, ruunt à nobis superius allata.

RESPONDETVR fuisse hoc motiuum sufficiens & totale, non per exclusionem similis, sed per exclusionẽ de se insufficientis; non venit tamen in ante Christus, quia pro sua libertate non decreuit id Deus, sicut nec de 154.
aduentu cum impassibilitatis dono. Et sicut decretâ Incarnatione in remedium peccati absolutè præuisi, per oppositos, non venit Christus in primo, vel secundo centenario, sed pro libertate diuina aduentus est dilatus; sic & in præsenti.

PVNCTVM DIFFICVLTATIS III.

An potuit præfiniri Redemptor ante præuisum absolutè peccatum?

Peculiariter contra hoc disputat Aldrete disp. 20. conuellendo *3um* motiuum supra allatum. 155.

OBIICIT I. Si præfiniretur Christus vt redemptor ante peccatum absolutè præuisum, sequeretur, quòd voluntas illa, per quam Deus applicat sincerè media ne peccet Adamus, applicaret media vt poneretur obiectum frustrans illam voluntatem efficacem nam defectus ille peccati Adami & posterorum, esset frustratio illius efficacis voluntatis Christi vt redemptoris; quælibet enim efficax intentio frustratur, dum redditur impossibilis executio obiecti intenti.

RESPONDETVR. Defectus absolutus peccati Adami esset frustratio il- 156.
lius efficacis voluntatis Christi vt redemptoris, si fuisset prædestinatus vt redemptor absolutè. Concedo. defectus absolutus peccati Adami, esset frustratio illius efficacis voluntatis Christi vt redemptoris, conditionatè decreti. Nego. Potest autem dici sic fuisse decretum Christum. Explicatur distinctio. Dupliciter potest intelligi Christus decretus Redemptor, vt supponitur, Curatiuus: primò absolutè; & sic, si ante præuisum absolutè peccatum fuisset decretus redẽptor curatiuus, posset permitti in hac sententia, quòd sequatur debere inducere Deum in peccatum, ne frustretur illud peccatum. *2dò* potest intelligi

157 ligi Christus decretus redemptor cu-
ratiuus sub cõditione, si homo pecca-
ret; quæ conditio verificatur, quãuis
non peccet actu absolutè. & si verifica-
tur, potest Deus sincerè adhibere me-
dia ne illa conditio purificetur, ne
sit absolutè peccatum: nec per hoc
frustrabitur decretum, quia manebit
hic adhuc illius obiectum, nempe
conditionatum peccatum, à quo cu-
râsset si positum fuisset. Aliâ viâ ei-
dem difficultati fiet satis sub finem.

INSTAT I. Impossibile est Deum
efficaciter velle illam redemptioné,
& pariter applicare media sincerè ne
detur illa redemptio, quia intendere-
tur efficaciter hic finis, & applicaren-
158. tur media, vt ponatur alter finis con-
tradictorius.

RESPONDETVR impossibile es-
se Deum efficaciter velle redempti-
onem curatiuam absolutè, & aplicare
media, ne sit curatiuus absolutè redé-
ptor; sed potest efficaciter velle re-
demptionem curatiuam sub conditi-
one, & tamen applicare media, ne sit
curatiuus absolutè redéptor; finisq;
contradictorius Redemptoris curati-
ui sub conditione, non est, Redem-
ptor non curatiuus absolutè, sed re-
demptor non curatiuus sub cõditiõe.
Addo, applicando Deus media ne sit
peccatum absolutè, potest adhuc vel-
le redemptoré curatiuum sub condi-
159. tione.

INSTAT II. Nequit quis seriò
præbere consilium, ne ponatur me-
dium requisitum ad finem, quem effi-
caciter desiderat; Deus autem con-
sulit præcipitq; ne fiat peccatum re-
quisitum ad redemptionem; ergo an-
te præuisionem culpæ vt absolutè fu-
turæ non intendit efficaciter illam
redemptionem.

RESPONDETVR quòd ante illã
præuisionem non intendat absolutè
redemptorem absolutum, intendat
tamen redemptorem conditiona-
tum; si autem tantùm conditiona-
tè illum vult, potest adhuc efficaciter
oppositum præcipere & consulere.

INSTAT III. Deus plùs amat ca-
rentiam peccati, quàm aliquid incõ- 160.
possibile cum tali carentia; ergo De-
us præbens auxilium Adamo vt non
peccet, plùs amat carentiam peccati,
quàm pænitentiam absolutè loquẽ-
do.

RESPONDETVR Concedendo
totum. Sed cum hoc stat, vt ante pec-
catum absolutè præuisum, velit pæ-
nitentiam sub conditione, si peccet;
item vt velit sub conditione redem-
ptorem.

INSTAT IV. Deus efficaciter
præintendens Christum vt redem-
ptorem, & pænitentiam Adami ante
præuisum peccatum, si daret auxiliũ
efficax impediens peccatum, frustra-
retur illius intentio. 161.

RESPONDETVR negando fru-
strandam intentionem redemptoris
sub conditione futuri: quia ille non
attendit ad peccatum absolutè futu-
rum. Quod autem dicit, posse, cum
intentione efficaci finis, coniungi cõ-
placentiam erga finem oppositum,
non tamen coniungi duas voluntates
efficaces oppositas; verum est. Sed
etiam hæ oppositæ voluntates non
coniunguntur per nos; velle enim ef-
ficaciter quantum ex Deo, & curare
ne sit absolutum peccatum, non est
voluntas opposita voluntati, quæ ap-
petit sub conditione redemptorem.

INSTAT V. Difficulter percipi-
tur, quomodo Deus habere possit in- 162.
tentionem efficacem Christi vt Redẽ-
ptoris, cum volũtate inefficaci caren-
tiæ peccati, nam illa volitio inefficax
intendit frustrationem prioris volun-
tatis.

RESPONDETVR. bene posse per-
cipi intentionem efficacem Christi, vt
redemptoris curatiui sub conditione,
cum voluntate inefficaci carentiæ
peccati; quia hoc ipsum, quòd velit
sub conditione, est signum, quòd no-
lit ipsum peccatum.

Quando autem sub finem inibi ad-
dit, quòd qui vult finem, vult virtua-
liter ea quæ necessaria sunt ad finis
consecutionem, ad voluntatem autẽ
finis, qui est redemptor, necessarium

163. requisitum est ipsum peccatum absolutè futurum; non conuincit. Nam ex dictis colligitur, quòd redemptor curatiuus sub conditione, non requirat peccatum absolutè futurum; ipsũ autem peccatum sub conditione futurum, requiritur quidem, sed tanquã præsuppositum à defectibili libertate ponibile sub conditione, ex cuius præsuppositione, tum primum proceditur ad Redemptorem curatiuum sub conditione.

OBIICIT II. Si Deus ante præuisam culpam, præfiniret efficaciter Christum vt Redemptorem à culpa, non poterat non velle formaliter peccatum; deberet enim velle auxilium
164. inefficax, quia est vtile ad consecutionem illius finis; sed non est vtile ad hoc, nisi interuentu peccati.

RESPONDETVR, Antecedens esse verum, si id faceret Deus non ex præuiso & præsupposito conditionato peccato, etiam per ordinem ad volendum efficaciter redemptorem curatiuum sub conditione, deberetq; velle auxilium inefficax, quia est vtile ad consecutionem illius finis, casu quo absolutè decretus fuisset redemptor curatiuus, non præuiso absolutè peccato.

INSTAT I. Cognitio repræsentans bonitatem obiecti ad cuius executionem mouet, non inclinat nisi vt
165. ametur illa bonitas, quod pluribus probat; ergo si cognitio vtilitatis huius auxilij ad finem pænitẽtiæ mouet Deum, hoc ipso amabitur quia est vtile ad pænitentiam; quod non stat, nisi ametur ipsum peccatum.

RESPONDETVR Concedo totũ: sed nego ex vi illius decreti quo decernitur ex præsupositione conditionati peccati, conditionatus redemptor, debere Deum moueri in conferendo auxilio inefficaci hoc motiuo, quia est vtile vt sit redemptor curatiuus.

INSTAT II. Non posse Deum intendere Christũm vt redemptorem ante præuisum peccatum, quin, ex vi talis affectûs in finem illum, se determinet Deus ad eligendum auxilium reipsâ inefficax. 166.

RESPONDETVR assumptum esse verum, si fuisset decretus absolutè Redemptor curatiuus, ante præuisum absolutè peccatum; vnde consequenter conceditur, si ametur absolutè auxilium vt vtile ad finem Redemptoris curatiui absolutè, nequibit non amari ipsum peccatum sed nego ideo amari: Nego item, e[illegible] prædecreto sub conditione redẽpto[illegible] re curatiuo sequi, quòd debeat eli[illegible] auxilium inefficax, quia vtile ad pa[illegible] nitentiam, cùm nollet Deus quãtùn ex illo esse curatiuum, sed tantum redemptorem.

INSTAT III. Deus amat illud auxilium inefficax in ordine ad illum finem pænitentiæ, quia reipsâ erit, quale videtur futurum si detur homini; ergo similiter si eligitur hoc auxilium inefficax præ efficaci, quia Deus agnoscit futurum inefficax si detur, & vt sit conducens ad finem pænitentiæ, ipsa conducentia repræsentata per illam scientiam, est quæ mouet voluntatem, & quæ formaliter amatur; non verò amatur ex vi illius intentionis finis, cognitio illius bonitatis. 167

RESPONDETVR, negando quòd amet Deus auxilium inefficax ob finẽ pænitentiæ vult enim quantum ex illo ne ponatur obiectum pænitentiæ, & licèt tale sit futurum auxilium, quale videtur futurum: quia tamen non illa visio tribuit illi, quòd sit tale futurum, sed libera voluntas; ideo præuisio illa non facit vt sit obiectum pænitentiæ, adeoq; nec facit illa præuisio intendi efficaciter absolutè pænitentiam, etiam ante præuisionem absolutam peccati. Et licèt repræsentetur Deo illa conducentia auxilij inefficacis ad pænitentiam, potest tamen Deus dicere, Quãtum ex me nollem vt conduceret ad pænitentiam, licet præuideam conducturum ob vsum libertatis humanæ in malum. Quodsi Deus dicit, Nollem vt conduceret ad pænitentiam; potest 168.

169. test non moueri illâ conducentiâ.

OBIICIT III. idem. Peccatum sub conditione futurum est forma, ratione cuius Deus elegit illud auxilium ad finem illum pænitentiæ; non enim potest Deus amare auxilium potius in casu isto, in quo est inefficax, quàm si esset efficax: nisi plùs velit vt sit inefficax, quàm vt sit efficax; hoc autē est velle ipsam inefficaciam, & consequenter ipsum peccatum.

RESPONDETVR I. Nomine formæ intelligitur hic motiuum, nego autem, quòd peccatum sub conditione futurum sit motiuum eligendi inefficacis auxilij; negoq; haberi fundamentum, quòd plus tunc velit De-
170. us illud auxilium esse inefficax, quàm vt sit efficax; nec hoc aut supra euictum, aut hîc probatum est. *Hæc prima Responsio.*

SVPPONIT I. duplex cogitari posse Decretum conditionatum. Primò, vi cuius nullus ponatur actus, sed remittatur postea ponendus: secundò, vi cuius, licèt sub conditione, ponatur tamen actus.

SVPPONIT II. Decretum istud fuisse quidem conditionatum, defacto tamen positum. Ratio: quia ex vna parte, sicut ipsæ prædefinitiones per nos dantur, quamuis procedant nonnisi ex præuisa suppositione conditionata: ita potest dari & decretū;
171. ex altera parte, quia nisi tale decretū ponatur, non erit decretum de Incarnatione, sed potius decernibile.

SVPPONIT III. Vnde hoc oriatur, quòd supposito, quòd Deus non absolutè sed sub conditione velit esse Redemptorem curatiuum, velit quantū ex illo, ne sit peccatum, sincereq; applicet media: quod tamen non contingeret si absolute illum voluisset? Hoc imprimis ex inde est, quia ipsum redemptorem curatiuum, quantum est ex illo, nollet esse curatiuum, sed vult nonnisi ex suppositione peccati; si ergo nollet esse Redemptorem curatiuum, sed potius præseruatiuum; quomodo vult quantum ex illo peccatum? & quomodo non sincerè, qā-tum ex illo, applicat media? Rursus 172.
quia volendo Redemptorem curatiuum sub conditione, displicet sibi illa conditione, velletq; illam ipsam conditionem non esse quantum ex illo, quomodo ergo dicendus erit velle peccatum, vel non sincerè, quantū ex illo agere? Deniq; quia si Deus vellet absolutè redemptorem curatiuum independenter ab absolutè præuiso peccato, hoc ipso deberet velle peccatum, tanquam obiectum illius Redemptoris curatiui, non præuisum nec præparatum ab alio; sed si velit Deus redemptorem curatiuum efficaciter, supposito tamen conditionato peccato iam à defectibili libertate prouiso, non erit necesse vt Deus ve- 173.
lit, vel curet fieri peccatum; sed potest ab illo deterrere: sicut deterrebat conditionatè ne poneretur conditionatum peccatum.

INSTABIS. Reprobatio non formatur per nos etiam ex præuiso conditionatè peccato, ergo nec debet formari Redemptor curatiuus.

RESPONDETVR: quia quamuis etiam positâ tali reprobatione saluaretur & libertas peccandi & voluntas sincerè saluandi, ipsum tamen quod vellet Deus obiectum, esset parum conforme misericordiæ eius, esset enim obiectum illius passiua reprobatio quod est malum, iam autem obiectum illius actûs, volo esse Redem- 174.
ptorem curatiuum si homo peccauerit, est obiectum conforme Misericordi diuino cordi, misericordia autem superexaltat iudicium. *Sed ad obiectionem.*

RESPONDERI potest II. Quando Deus sincerè applicat media, applicat vt possit frustrari obiectum illius voluntatis volentis sub conditione redemptorem curatiuum, deposcente id libertate humanâ, sed non applicat vt frustretur actu; agit enim hoc cum præuisione quòd non sit frustrandus, quod sufficit ad efficacem voluntatē; potestq; applicare media, vt possit nō dari redemptor curatiuus, cum præuisione quòd sit dandus: Sicut potest

175. aliquis dare consilium, vt possit non fieri obiectum efficaciter desideratũ: modò sciat tamen futurum. Concedo quidem, quòd si daret auxilium efficax ne peccet Adamus, impediretur actu ille finis; sed non impeditur, quamuis det auxilium vt possit non peccare Adamus; quòd autem non det auxilium efficax cùm possit dare, reijciendum in illud Pauli, *O altitudo*. Potest etiam percipi, quomodo Deus habere possit intentionem efficacem Christi vt Redemptoris habendo inefficacem voluntatem carentiæ peccati; quia vult illũ efficaciter nonnisi ex suppositione facti pecati sub conditione. Et quia ipsam condi-
176. tionem non vult, licèt inefficaciter, ideo habet inefficacem voluntatem carentiæ peccati; nec habet ita efficacem voluntatem Redemptoris curatiui, vt quantum ex illo nollet potius esse curatiuum, sed tantum Redemptorem; possetq; tali prædestinatione Christi positâ, velle Deus auxilium inefficax non motiuo vtilitatis ad illum finem quantum ex illo, sed posset velle, præuidẽdo, quòd cum illo non sit actu operaturus, potestq; hanc repræsentatam rationem motiuam refellere, quantum ad suum velle, licèt sciat coniungendam illi securitionem peccati. Negoq; quòd eo ipso debuit se determinare Deus ad
177. dandum auxilium, quia est inefficax; nego item quòd ex hac intentione eligat medium, quod est auxilium inefficax; nego quòd amet auxilium inefficax ex intentione, quia inefficax & conducens ad finem, qui est redemptor curatiuus. Dico vlteriùs quòd Deus auxilium illud, etiam ex suppositione talis prædefinitionis, velit esse efficax quantum ex illo, licet sciat non fore efficax; per quod saluatur quòd teneat adhuc prior intentio præuoliti Redemptoris curatiui.

Post hæc omnia totum hunc tractatum posset aliquis hac viâ defendere. Quòd, quamuis non appareat clarè ex authoritate sacra, an Christus sit decretus independenter à præuiso ab-
solutè peccato quòd tamen decerni 178.
potuerit; ad eum planè modũ, quo in materia de Sacramentis defenditur, quamuis non appareat quòd Sacramenta defacto causent physicè gratiã, quòd tamen causare possint.

QVÆSTIO II.

De Motiuo decernendæ Incarnationis, quod est, Meritum Christi.

Causam meritoriam reuoco ad disputationem de decreto Incarnationis, quia meritum concurrit in suo genere ad decretum, estq; causa motiua illius. hinc præsens quæstio inquirit, quid possint merita ad decernendam Incarnationem? Porro quibus 179.
posset tribui ratio merendi decretũ Incarnationis, sunt; Christus ipse, Beatissima, Sancti Patres, & Antecessores Christi.

Quod attinet ad meritum Christi, de duobus potissimum procedere potest difficultas; *1mò* an sibi vnionem meruerit? *2dò* an meruerit vt eligeretur hæc in indiuiduo Beatissima in Matrem illius? A quo posteriori incipiendo, consentiunt non pauci, excepto Lorca, quòd Christus id meruerit. Sed vnum in hoc puncto, difficile est: quia scilicet, antequã præsupponatur Christus meruisse vt hæc sua foret Mater, iam in ante præsupponebatur habuisse Matrem; idq; ideo, 180.
quia merita posteriora sunt existentiâ, iam autem habere Matrem, prius fuit existentiâ Christi: ergo per merita quæ sunt posteriora & Matre & existentiâ Christi, non poterat id mereri Christus. Quòd autem habere Matrem sit prius existentiâ Christi. Ratio est; quia principia existentiæ Christi, præsupponuntur existentiâ Christi priora, omnis enim causa præsupponitur suo effectu prior: ergo & principia existentiæ Christi præsupponũtur priora existentiâ Christi; Mater autẽ est principiũ existentiæ Christi, vt potè veri Filij sui. Refert Lugo disp. 8. Sect. 5. varias de hoc sententias & explicationes, quas etiam attingit

181. tingit Amicus disp. 26. Sect. 10. & vterq; illas refellit. vide eosdem. De eadem Materia sit.

DIFFICVLTAS I.

Quomodo Christus meruerit Beatissimæ Maternitatem?

EXPLICAT I. Lugo hanc difficultatem Sect. 7. scilicet Christum, præuisum esse tempore Passionis cum suo merito, saltem cum aliquo actu efficaci, acceptante ex se mortem à Patre iniunctam, si à Iudæis inferatur; & per hoc meruisse gratiam progenitoribus & Virgini, & forsitan existētiam ipsius Virginis. Postea Virgo Beatissima & SS. Patres præuidentur
182. mereri, vt fierent Christi progenitores. Non enim repugnat, id quod est causa, esse postea pro alio tempore effectum respectu eiusdem; dummodo non detur mutua dependentia pro eodem instanti. Sic v.g. habitus charitatis, qui in primo instanti pendet ab actu dilectionis saltem moraliter, in secundo potest concurrere ad conseruandum actum, iuxta communem sententiam: Ad hoc vlteriùs saluandùm, quomodo nec mediatè erat causa sui ipsius Christus ex eo, quia erat causa meritoria suæ Matris: docet idem Lugo, quòd pro tempore Passionis non habuerit Christus dependentiam etiam mediatè à Virgi-
183. nè, nec ab eius influxu; non enim conseruabat Deus tunc eam humanitatem eo quo fuisset antea producta, vel concepta in vtero Virginis, sed independenter ab eius conceptione; imò verisimile est conseruationem illam pro eo tempore fuisse vltra leges naturæ. Plura argumenta contra hāc sententiam adducit & soluit idem Lugo. *Nihilominus hæc eius Explicatio.*

NON SATISFACIT I. Quia ad punctum difficultatis non respondet. quæro enim: An, quando præuidebatur Christus Beatissimæ promerēs dignitatem Maternitatis, vel in ante supponebatur habuisse Matrem, vel non? Si supponebatur: ergo per illa merita vtpote consequentia existentiam præuisam Matris, non potuit illi mereri Maternitatem. Si autem 183.
non supponebatur habuisse Matrem: quomodo poterat supponi existens sine Matre, cùm nullus effectus, & nullum principiatum supponatur ante suum principium? hoc autem pūctum difficultatis esse patet ex istis quæ vrget idem Lugo. disp. 8. Sect. 5. num 52.

NON SATISFACIT II. Quia, qđ dicit primò, decretum esse Christum vt existentem, & conseruatum per influxum physicum à Deo, ipso independenter ab omni generatione, vel nutritione præterita, posteaq; illis meritis meruisse Maternitatem Beatissimæ, & dedisse illi gratiam, e- 184.
tiam pro sua parte merendi. & vt is, qui erat præuisus vir, vi meritorum illorum prius esset puer, & paulatim adolesceret; id, inquam, patitur suas difficultates, quas inexplicatas reliquit. Nam imprimis videtur hoc esse arbitrariè dictum, quòd prius præuisus sit vir, adeoq; potens mereri Maternitatem, & postea puer. Rursus hæc doctrina videtur, non procedere constanter, & eidem principio innixa. nam si quæratur ex Lugone, quibus meritis meruit crucifixoribus gratiam Christus? Respondet, meruit meritis infantiæ & virilis ætatis: iamq; pro ista parte meriti, priùs præ-
uideri debuit Christus puer & adole- 185.
scens, quàm in pœnis mortalibus cōstitutus, & ad eas perpatiendas miraculosè conseruatus; si autem quæras, quomodo maternitatem meruerit? dicit præuisum esse priùs Christum in tormentis positum, & ad ea perpetienda miraculosè conseruatum.

NON SATISFACIT III. Quia, vt idem, quod est causa respectu vnius instantis, possit postea esse effectus respectu eiusdem, conuellit doctrinam de distinctione reali causæ & effectûs, ad quam seruandam negat Lugo posse Christum etiam diuinitus se reproducere in Eucharistia. Rursus illa instantia de conseruatione actûs charitatis, ab habitu, quem saltem moraliter

186. ter producit, facilè negari potest.

EXPLICARI potest II. Fundamẽto accepto ab Amico, quæ explicatio tali discursu proponitur. Substantia, in aliquo priori signo rationis, potest concipi independens à quibuscunq; accidentibus, & quibuscunq; cum quibus necessariò non connectitur, quantumuis pro statu existentiæ necessariò aliquod illorum determinatè habitura sit; vt suppono ex dictis supra. Quodsi potest id dici de quacunque substantia: poterit eodem iure concipere in aliquo rationis signo, Deus substantiam Christi, eamq; decernere, independenter à quibuscunque non necessariò connexis; cùm

187. autem dependentia ab hac matre, nõ sit quid necessariò connexum cum substantia v.g. Christi: fit, vt substãtia Christi decerni possit sine hac determinatè Matre. Quòd autem dependentia ab hac Matre non sit quid necessariò connexum cum substantia Christi, ratio est: quia id tãtùm est necessariò cõnexum cum aliqua substãtia vel entitate, quo mutato non potest esse entitas & substantia eadem physicè; neq; enim pro præsenti statu quæstionis plus intelligitur, per ly necessariò connexum: cùm autem eadem entitatiuè substantia possit esse, & non ab hac Matre; fit, vt connexio cum Matre non sit necessaria, neces-

188. sitate de qua in præsenti. posse autẽ esse entitatem eadem sine cõnexione cum hac Matre, probant imprimis ea quæ dicta sunt in physicis de indiuiduatione effectuum à causis solo numero distinctis procedentium. deinde, quia sine vllo concursu creato, poterat Deus se solo creare humanitatẽ Christi hanc numero: ergo, si absolutè hæc numero entitas non dependet à concursu Matris, nec dependebit à concursu huius Matris. Porro si poterat & videri & decerni hæc substantia Christi, sine influxu Matris, & sine determinatione ad hanc Matrem; poterat etiam videri merens, consequenter poterat & applicare sua merita, vt hæc sibi in Matre daretur; poteratq; vlteriùs & ipsi Matri dare 189.
gratiam, quâ sibi mereretur suo modo maternitatem. Itaq; pro illo instanti, poterat præsupponi sine Matre, vt dictum est, nec antecedebat Mater merita illius. si non antecedebat Mater merita illius, poterat illi mereri maternitatem. defactoq; meruisse ratio est: quia si meritus est Abraham obedientiâ suâ, vt esset progenitor Christi, secundum illud Genes. 22. *Et benedicentur in semine tuo omnes gentes terræ, quia obedisti voci meæ.* meruitq; id Abrahæ ipse Christus; multò magis id de Beatissima dicendum. Quòd ipsum vlteriùs in hoc principio fundatur, quia omne speciale donum indubiè habet Mater Dei per 190.
merita Christi.

DICES I. Ante visam substantiam Christi & decretam secundum se pro aliquo signo rationis, vel videbantur saltem sub disiunctione plures Matres, vel non? si videbantur quæro, an videbantur sub conditione meritorum Christi vel nõ? si nõ videbãtur sub cõditione meritorum Christi: ergo etiam defacto non est facta Mater vi meritorum; nec enim quicquam est pro statu absoluto, quod non fuerit pro statu conditionato. quod si videbantur eligendæ sub conditione meritorum Christi: ergo Christus antequã fuisset, præuidebatur meritus; siquidem meritus videbatur maternitatẽ 191.
illis sub disiunctione, quæ ante ipsius existentiam præuidebantur. Si autẽ non videbantur etiam sub disiunctione: ergo neq; ante decretum de vnione hypostatica cum hac natura, videbantur sub conditione plures naturæ, cum quibus perfici illa vnio posset.

RESPONDETVR huic difficultati duplici viâ. inprimis, nego etiam sub disiunctione præuideri debuisse matres plures Christi, ante decretam substantiam Incarnationis Christi; quamuis præuideri debuerint plures ante electionem huius Matris. Quòd non debuerint præuideri plures matres ante substantiam Incarnationis decretam, ratio ex dictis peti debet;

quia

192. quia ea, cum quibus res non dicit necessariam connexionem, etiam sub disiunctione, præuideri ante determinationem non est necesse: quia scilicet nullum fundamentum est id asserendi, & frustra ac sine necessitate multiplicarentur necessariò præuidēda; iam autem cum matribus proles non dicit necessariam connexionem: quia eadem esset entitas sine concursu illarum. Præuideri tamen debuerunt plures matres, ante electionem huius matris; quia electio, non adstricta vni medio, semper fit inter plura. Quòd autem ante decretam substantiam Incarnationis, præuideri debuerint plures naturæ humanæ sub
193. disiunctione: fundatur imprimis, quia ante substantiam Incarnationis decretam facta erat electio: quæ quādo fit inter plura sub disiunctione, illorum plurium cognitiōem requirit; aliàs esset volitio huius potiùs vnius ex pluribus, non cognoscendo plures. Rursus, ideo, ante decretam incarnationem, præuideri debuerunt plures naturæ humanæ sub disiunctione, cū quibus vnio perfici potuit; quia ea saltem sub disiunctione præuideri debent, quorum disiunctionem & varietatem sequitur alietas entitatis rei decernendæ; cùm ergo alia numero foret Incarnatio, si alia numero fuisset natura: præuideri debuit sub disiun-
194. ctione natura; cùm autem non alia foret natura humana, siue hæc, siue alia mater concurrisset: nec fuisset alia natura, si creata fuisset, & alia si esset per concursum generatiuum producta: fit, vt neq; ille concursus, neq; pluralitas matrum sub disiunctione, præuideri debuerit.

II. VIA Respondendi eidem difficultati est. Quia scilicet, ante decretam substantiam Incarnationis, præuisæ sint plures matres sub disiunctione, sed non sunt præuisæ, vt futuræ sub conditione meritorum Christi.

INSTABIS I. Ergo postea Christus accepit in præmiū hoc, quod habere potuit sine merito; quia accepit Matrem, quam dicimus quòd sibi meruerit, cùm potuerit illam habere, 195.
sine suo merito.

RESPONDETUR, non esse absurdum, vt id possit habere rationem præmij, quòd ex liberalitate Dei haberi potuit. Non enim dubium est, magnum esse præmium bonorum actuum, augmentum gratiæ & meritū gloriæ, quamuis vtrumq; hoc ex liberalitate Dei habere possimus; cùm ergo aliquam istarum matrum ex liberalitate Dei habere potuerit, potuit in præmium meriti accipere eandem, & quasi titulo quodam obligatorio. In humanis item, potest bene mereri famulus centum per annum, quæ centum potuisset habere ex liberalitate Domini. Tunc autem, non potest ca- 196.
dere in præmium meriti res aliàs habenda, quando ad eam habendam, iustitialis, vel quasi iustitialis, habetur titulus.

INSTABIS II. Vrgendo argumētum factum. Ergo si sub disiunctione præuisæ matres, præuidebantur futuræ, & non ex meritis Christi; sequitur, quòd etiam defacto non sit Mater Dei Beatissima ex meritis Christi.

RESPONDETVR negando sequelam. quia pro posteriori signo, pro quo supponebatur decreta Incarnatio, factâ determinatione vnius ex illis matribus, quæ sub disiunctione præuidebantur futuræ, simul facta est determinatio, vt foret ex meritis 197.
Christi; priusq; præcessit pro posteriori signo hæc conditionata: Hæc mater, si erit, erit ex meritis Christi; licèt hæc conditionata non fuerit impleta ante decretam substantiam Incarnationis. Quodsi præcessit in posteriori signo illa conditionata, non poterit ostendi quidquam, quod sit in statu absoluto, & non fuerit in conditionato.

DICES II. Non poterat hic Christus præuideri sine hac materia, hanc autem materiam habere non poterat sine hac Matre. Rursus non poterat præuideri hic Christus sine hac organisatione, hæc autem organisatio non poterat esse sine hac matre.

198. RESPONDETVR. Potuisse fieri diuinâ ordinatione, vt hæc in indiuiduo materia, quæ est decisa ex sanguine purissimo Virginis, formanda in carnem Christi, fuerit sub forma aliûs numero matris. Potuit item fieri, vt hæc numero materia nonnisi immediate à Deo produceretur. Organisatio, si sumatur pro termino, poterat esse hæc eadem, & non ab hac matre; quæ organisatio, per nos procedit ab hac anima, in quantum, sic vel ita, terminante materiam; poteratq; supplêsse Deus seipso, vel alia mater, conditionē illam debitæ organisationis, quæ est esse coniunctum matri ad sumendum alimentum. Ad vnionem
199. quod attinet, in nostris principijs difficultatem non habet. quia hæc stat formaliter in hac anima & hoc corpore, prout hæc in actu secundo anima, & hoc in actu secundo corpus est, vt dictum in physicis; modus autem ille, quem requirimus, nō potest mutare substantialem vnitatem Christi, cū sit accidentalis determinatio.

DICES III. Si præsupponebatur in ante decreta Christi substantia, & præuidebatur existens Christus, ante decretam Matrem, quomodo verè erit Mater?

RESPONDETVR. Hanc difficultatem in omnium principijs solui debere. In nostris principijs dici potest.
200. Ad hoc vt dicatur nasci aliquis, non plus requiritur, quàm pro statu physico concurrisse matrem concursu matri debito; vt autem præuideatur esse mater, sufficit vt præuideatur concursura, concursu debito matri. & quia concurrere potest ad entitatē, priùs se præuisam, eò quòd quà præuisa, in statu physico non est, pro quo peragitur generatio, fit, vt verè concurrendo ad illam, verè fit Mater Dei.

EXPLICARI potest III. Merita Christi, quibus mereri potuit maternitatem Beatissimæ, considerari possunt, vel prout completa, adeoq; sequentia ex vi omnium signorum; vel possunt considerari prout sunt merita præuisa in aliquo signo, inadæquatè & incompletè accepto. Merita 201.
Christi inadæquate, & secundùm nōnisi aliqua signa rationis & decreti accepta, priora sunt ipsâ Beatissimâ. Quod ipsum vlteriùs sic explicatur. ly Meritum tripliciter fermè sumi potest. *1mò* Meritum potest sumi, pro applicatione & transfusione quadam excellentiæ à primario excellenti; & sic v. g. Filius magni Ducis exercituum meretur gratiam regis, quia moraliter Patris excellentia applicatur & transfunditur in illum à Patre. *2dò.* Meritum accipi potest pro dignitate volentis aliquid: & sic v. g. cùm significat Rex aliquid se optare, meretur vt illi satisfiat, propter dignitatem 202.
volentis Regis. *3tiò* Meritum accipitur pro positiōe actionis laudabilis, per ordinem ad habendum hoc præmium: & sic famulus obsequijs suis meretur stipendium à Domino; & preces amici signaq; beneuolentiæ, merentur id quod petit amicus. In triplici hac acceptione habebat Christus merita, quibus præstare potuit, vt hæc sibi in Matrem daretur; nempe titulo Capitis, quo, in illam influens, poterat dona tanto muneri paria influere: quod meritum appellari potest, Influxus excellentiæ ab excellenti primario. Rursus mereri potuit solâ volūtate, dignificatâ dignitate increatâ, volens hanc habere Matrem; 203.
quæ voluntas est etiam meritū quoddam, hoc est dignitas volentis. Habuit item meritum, offerendo aliquas actiones independentes à passibilitate carnis: & hæc merita habebant antecedentiam ante decretum de hac Matre. Ad saluandum autem quòd etiā morte suâ id meruerit Christus, recurre ad superiùs dicta, quòd id meruerit acceptatione mortis conditionatâ. Alia autem merita Christi sunt, prout completa & prout sequentia omnia signa rationis & decreti; & sic posteriora fuerunt, electione Matris Dei. quòd fuerint posteriora ratio est: quia postquam decreta est Incarnatio huius Personæ, conueniens erat decerni

204. cerni maximè connexa cum hac Incarnatione, & quæ sunt magis & propiùs connexa, per priùs decerni; quia autem Mater est magis connexa, quã præuisio peccati Angelorum vel Adami, vel carnis passibilitas, decerni debuit Mater ante hæc omnia. Quomodo autem, ex vi etiam illorum meritorum consequentium, electa sit in Matrem Dei? varie id explanari potest. Imprimis, quia Filius Dei, tribus illis titulis merens hanc Matrem, de quibus supra, mereri etiam illam potuit acceptatione mortis, quæ etiam est independens ab hac Matre, illáq; potest esse prior; cùm mori potuerit Christus, & non natus ex Matre. quod-
205. si mereri potuit acceptatione mortis, vi illius, mereri potuit etiam actuali perpessione mortis, eò, quòd illa actualis perpessio mortis vim meriti habeat ex vi acceptationis, habetq; rationem eiusdem actûs moraliter: quæ acceptatio, quâ talis, poterat præuideri ante electionem Matris. Explanari idem rursus potest, quî scilicet per subsequentia merita mereri potuerit electionem Matris Christus? quia poterat dicere Christus: Volo hæc, quæ offero pro mea Matre eligẽda, vltimò compleri illis, quæ in posteriori signo offeram.

DICES ex Amico. Eadem merita, quæ fuerunt causa electionis Virginis
206. in genitricem, fuerunt etiam causa redemptionis eiusdem; sed merita, quæ fuerunt causa electionis Virginis, vt esset genitrix Christi, non fuerunt à Christo vt à Filio Virginis: ergo nec merita quæ fuerunt causa redemptionis Virginis, fuerunt à Christo vt à Filio Virginis.

RESPONDETVR. Merita, quæ fuerunt causa electionis Virginis, si completè sumantur quoad omnia decreta & rationis signa, non fuerunt à Filio Virginis. Nego. Si sumantur incompletè. Concedo. distinctoq; consequenti, Nego consequentiam. Porro de redemptione & de meritis Christi loquimur, prout exercita sũt, adeoq; prout habet rationem redemptoris in carne passibili; quantumuis 207.
illa merita, prout applicabilia erant ratione alicuius signi & decreti inadæquati, non habuerint formalitatẽ meriti Filij Virginis. Sed de hoc etiam infra redibit sermo.

DIFFICVLTAS II.

An Christus potuerit mereri vnionẽ operibus antecedẽtibus?

PRÆMITTO I. *Certum esse, quòd omne meritum debeat habere rationem antecedentis, ante rem promeritam*: consequenter & merita Christi, si promeruerunt vnionem hypostaticam, debuerunt habere rationem antecedentiæ ante vnionem. Ratio: quia merita sunt quasi motiuum & causa præ- 208.
mij, in genere causæ moralis, omnis autem causa habet rationem antecedentiæ ante suum causatum.

PRÆMITTO II. *Merita Christi spectari posse, vel tanquam antecedentia vnionem, vel tanquam subsequentia eandẽ;* idq; vel antecedentia tempore, vel antecedentia nõnisi naturâ. Quòd Christus non potuerit mereri Incarnationem meritis antecedentibus tempore, certum est: nam ipsa natura humana Christi non præextitit, priùs tempore, ante vnionẽ hypostaticam; lis ergo restat de meritis antecedentibus naturâ.

PRÆMITTO III. *Difficultatem esse de meritis antecedentibus Naturâ vnionem, quæ simul essent cum instanti reali vnionis,* an inquam per talia merita mereri potuerit, licèt non sit meritus? 209.
quòd enim non sit meritus de facto, sensus habet communis Theologorũ, fundatus in August. lib. de Corrept. & Gratia. c. 11. *Ille homo* inquit, *vt à Verbo Patri coæterno in vnione Personæ assumptus, Filius Dei Vnigenitus esset, vnde meruit?* hinc locus ille Apocal: *Dignus est Agnus accipere diuinitatem,* explicatur non de vnione hypostatica, sed de manifestatione Diuinitatis. Et quidem vim meriti, de possibili, meritis istis antecedentibus, quæ potiùs concomitantia appellant alij, tribuit

210. Amicus D. 26. sect. 7. citatq; pro se Caiet. Vim autem merendi de possibili vnionem hypostaticam, per merita nonnisi subsequentia, tribuit ijsdē meritis Suar. disp. 10. Sect. 14. sed cum distinctione; vt censeat, non potuisse Christum mereri primam suam ad vnionem hypostaticam prædestinationem: potuisse tamen mereri illius executionem. consentit in sua Idea Petrus à S. Ioseph. lib. 2. cap. 14 de Christo. Pensanda sunt argumenta vtriusq; partis.

PVNCTVM DIFFICVLTATIS I.

Argumenta Partis Negatiuæ.

211. *Quòd non possit mereri Christus vnionē per merita concomitantia, vel vt alij dicunt, antecedentia.*

I. FVNDAMENTVM est. Quia, pro illo priori, humanitas nondum est subsistens, subsistentia autem est conditio prærequisita ad operandū: Actiones enim sunt suppositorum.

RESPONDETVR. Subsistentiam esse conditionem, sed non talem, quâ non positâ, etiam diuinitus non possit fieri actio. Deinde, in sensu reali, iā tunc est subsistens humanitas Christi, per subsistentiam Verbi.

II. FVNDAMENTVM est Vasq. Quia illud meritū debuit esse ex gra-
212. tia, vt pote supernaturale: non potuit autem esse ex gratia habituali, quia hæc pro illo priori constitueret Christum Filium adoptiuum; nec item ex auxilio actuali præcedente: quia nullum opus potuit esse in Christo, quod non haberet infinitum valorem; ergo non habuit principium operandi aliud ante vnionem. Hæc Lugo ex Vasq;.

RESPONDETVR. Potuerunt illa merita proficisci ex gratia habituali, quæ non denominasset Christū adoptiuum, quia pro illo priori iam esset vnio hypostatica realiter, inferens titulum Filij naturalis. Posset etiam proficisci illud meritum à gratia actuali, habereq; infinitum valorem: quia iam pro illo instanti reali, esset natura 213.
operans, terminata per Personam Verbi infinitè dignificantem. nihilominus illud meritum prout in priori naturæ spectatum, & prout præscindens ab vnione, pro illo instanti reali non haberet nisi meritum finitum; sicut & modò, actiones Christi, prout præscindunt à dignificatione orta ex Persona, habent valorem nonnisi finitum. Addit Lugo. Si contritio in principijs Vasq. præcedit infusionem gratiæ, & tamen oritur ab ipsa gratia; cur non posset operatio Christi præcedere vnionem, & tamen oriri à gratia vnionis?

III. FVNDAMENTVM est ex Lugo. Anima rationalis, iuxta diuer- 214.
sos modos essēdi, quos potest habere, in corpore, vel extra corpus, habet etiam diuersum valde modum operādi; nam dum est in corpore, quia habet modum essendi magis materialē, & quasi materialisatur ab ipso corpore, fit, vt pro eo statu operari non possit, nisi cum aliqua depēdentia à corpore; ita vt nec ipsos actus v.g. intellectûs exercere possit sinè phantasia, per quod quasi sapiunt materiam; dū verò est extra corpus, sicut habet aliū modum essendi, sic & operandi multò perfectiorem; & sicut anima rationalis in primò instanti suæ productionis, licèt priùs naturâ existat, quàm vniatur corpori, tamen pro illo priori 215.
non potest operari, alioqui posset cognoscere seipsā sine specie impressa, sicut Angelus; debetq; exspectare vnionem cum corpore, per quam accipiat determinatum modū essendi, ad quem consequantur tales vel tales operationes; ita & natura humana Christi, pro illo priori non potest operari, quia nondum habet determinatum modum essendi, quia neq; determinatam Personam. Addit Lugo, Si natura posset existere sine subsistētia naturaliter, hoc ipso operaretur perfectiùs, quia haberet modum essendi magis simplicem & independētem.

RESPONDETVR cùm hic inquiratur

216. ratur implicantia, & eam non afferat Lugo, hoc ipso non conuincit fundamentum. Nam inprimis non implicat contradictionem, vt anima pro priori vnionis ad corpus, saltem diuinitus agat: ergo si ita se habet humanitas Christi, ac illa anima, poterit etiam diuinitus agere & mereri, & cur non etiam vnionem hypostaticam? quòd autem se non intelligat anima, proficiscitur inde; quia pro illo priori naturæ, vere iam realiter est vnita anima corpori, vt pote producta ad exigentiam vltimarum dispositionum, atq; adeò vt forma informans, non autẽ assistens; consequenter iam vnita corpori, & quod sequitur, in operãdo
217. dependens ab eodem, constitutaq; in statu, in quo se non potest ita intelligere, vt se intelligit Angelus. Illud quod assumit, perfectiùs operaturam naturam, si sine subsistentia operaretur, non conuincit; nam nec in Deo si supponeretur carere subsistẽtiâ, deberet ex eo perfectior esse eius operatio, hoc ipso enĩ careret nunc subsistẽtijs.

IV. FVNDAMENTVM Pontij disp. 38. Theolog. num. 37. Non poterat Christus habere alia opera meritoria, quæ non dependerent ab existentia humanitatis ipsius; sed existẽtia humanitatis ipsius, necessariò pendebat ab vnione hypostatica; sicut enim forma accidentalis educta, habet
218. esse mediante vnione ad subiectum: ita & humanitas Christi habet esse mediante vniõe ad VERBVM; & in hoc cõsistit depẽdẽtia humanitatis à VERBO.

RESPONDETVR Negando demonstrari, quòd existentia ipsius humanitatis necessariò pendeat ab vnione hypostatica, cùm possit hæc ipsa esse existentia, sine hac dependentia; non posset autem esse hæc, si illi esset essentialis ista dependentia. Forma educta aliter se habet: quia ipsa eductio formalisatur per exigentiam, vt ab hac dependenter potentia seu subiecto producatur: quam similem exigentiam non dicit humanitas ad VERBVM; aliàs non posset existere, nisi exigendo vt sibi vniatur VERBVM.

V. FVNDAMENTVM est ex istis quæ affert Suar. disp. 10. Sect. 3. 219.
Nulla Persona Angelica vel humana potest suam prædestinationẽ ad gloriam mereri: ergo nec Christus potuit mereri prædestinationem ad vnionem hanc, quæ est quid excellentius præ gloria; & quia, sicut in cæteris prædestinatio est ratio omnis boni supernaturalis, à quo meritum proficiscitur: ita, & in Christi anima & humanitate, à prædestinatione ad vnionem omnia proficiscuntur.

RESPONDETVR. Quidquid sit de antecedente, cuius robur tandem resoluitur in hoc axioma; Principiũ meriti non cadit sub meritum. quam propositionem Petrus à S. IOSEPH dicit esse veram nonnisi de lege ordinaria. 220.
consequenter negari posset antecedens; eò quòd non implicet principium meriti cadere sub meritum, sed pro præsenti disparitas affertur; quia quòd prædestinationẽ non possit aliquis mereri, ratio est: quiâ sine prædestinatione, quæ trahit collationem mediorum supernaturaliũ, non posset haberi principium illorum actuum elicitiuum; iam autem sine vnione hypostatica, natura humana haberet principium meritorum illorum elicitiuum, nempe gratiam habitualem, quam non implicat independenter ab vnione hypostatica cõferri humanitati assumptæ. Fieri au- 221.
tem potest, vt aliquis possit maius, & non possit minus, si cætera non sint paria. Vnde homo potest generare hominẽ, non potest generare elephãtum. Sic etiam non potest quisquam mereri suam prædestinationem, quæ est minus quid vnione hypostaticâ. Ad alia quæ affert Suar. soluenda.

NOTO I. Quamuis defacto data sit gratia Christo intuitu vnionis, adeoq; illâ suppositâ; non implicat tamen dari eandem non illo intuitu; nec apparet implicantia, cur, cũ tali gratia, humanitas vnionem mereri non potuerit?

NOTO II. Si quis non admitteret mutuam prioritatem, tueri se posset,

 quòd

222. quòd nec detur inter Incarnationem & merita; imprimis, quia procederent illa merita à gratia, non intuitu Incarnationis data: deinde, quòd opera essent causa Incarnationis, Incarnatio autem non esset causa illorũ operum per se, sed sola gratia.

NOTO III. Dici posse, illa opera fore infiniti valoris; ita tamen, vt nõ sub formalitate infiniti valoris accepti à Persona mererentur, sed sub formalitate elicitorum à gratia; diceretq; aliquis, principium meriti elicitiuum non cadere sub meritum, cadere autẽ posse principium dignificatiuum; eò quòd nulla sit in hoc implicantia.

223. ADDO, ad alia soluenda, quòd nõ alia quidem merita Christi præuidere potuerit Deus, quàm quæ extitura erant; sed non est necesse, vt eodem modo præuideret illa, saltem in aliquo signo, quo modo extitura erant; poterant enim, vt dictum supra, inadæquatè præuideri, consequenter poterant præuideri, vt dignificata nonnisi à gratia. Vnde etiam operatio Christi completè & adæquatè sumpta, idq; in decreto completè & adæquatè sumpto, importat subsistentiã Verbi; sed non operatio inadæquatè accepta, & per ordinem ad inadæquatum decretum. & licèt decretâ operatione, necesse sit decernere & principium illius etiam mediatum, si sit
224. necessariò & indispensabiliter requisitum; sic tamen non requiritur subsistentia; vnde etiam illa opera, secũdùm quod profecta nonnisi à natura eleuata per gratiam, & secundùm quòd dignificata à Verbo, essent quidem eadem materialiter, sed non eadem formaliter.

DICES. Si posset decerni & præuideri natura operatura sine subsistẽtia, id ideo esset, quia nõ necessariò pẽdet in operando ab hac determinata subsistentia: ergo etiam poterit decerni natura operatura sine vllo principio operandi & actione; quia etiam natura non pendet ab hoc determinato principio operatiuo, & actione.

RESPONDETVR negando causalem; non enim ideo præcisè id fit, 225. quia non necessariò pendet operatio ab hac determinata subsistentia: sed quia simpliciter potest esse operatio, & non dependere à subsistentia. Quãquam, quo sensu concederet aliquis antecedens, eodem concederet consequens.

PVNCTVM DIFFICVLTATIS II.

Argumenta Partis affirmantis.

I. ARGVMENTVM obijcit sibi Suarez tale. Quamuis absoluta præscientia meriti, in tali humanitate, nõ antecesserit electionem eiusdem, tamen præscientia conditionata ante- 226. cessit; præsciuit enim Deus, quòd, si assumeret humanitatem, in illa, futura erant magna merita.

RESPONDET in suis principijs Suarez. Sed in ordine ad intentum dici potest, etiam præscientia conditionata meritorum dignificatorum iam dignitate increatâ, non præcessit electionem conditionatam ad vnionem: quia conditionatè præuideri debuissent, sine conditionata dignificatione per Verbvm, atq; adeo sine titulo condignitatis ad merendam vnionem hypostaticam. Si autem non præcessit præscientia conditionata illorum meritorum; ergo erant quid posterius vnione; si posterius, ergo 227. non potuerunt mereri iam se priorẽ vnionem.

II. ARGVMENTVM obijcit sibi tale. Potuit humanitas Christi prædestinari priùs ad gratiam & gloriã, & in illa sic prædestinata potuerunt præuideri merita, propter quæ ad vnionem hypostaticam prædestinaretur.

RESPONDETVR hæc merita nõ fore nisi de congruo, non enim forẽt dignificata dignitate diuinâ; consequenter nec induissent rationem cõdigni meriti.

III. ARGVMENTVM est, Amici. Quòd de congruo possit humanitas mereri vnionem. Quia scilicet Deus, æterno

228. æterno ſuo decreto, priùs ratione potuit velle efficaciter hanc humanitatẽ, cum ijs gratiæ auxilijs, cum quibus præuiderat illam ſub quauis ſubſiſtentia, ſub conditione, bene operaturam; ergo in præmium illorum operũ, poterat huiuſmodi vnionem decernere.

RESPONDETVR. Argumentum vt proponitur non concludit; quia, in præmium meritorum conditionatorum, non datur quidquam abſolutũ.

IV. ARGVMENTVM eſt à pari.

I. PARITAS. Poterat per nos Chriſtus mereri electionem ſuæ Matris, etiam per merita ſubſequentia decretum, de electione Matris: quia poterat mereri per merita vltimò completa

229. morte Chriſti, quæ mors poſterior erat, electione Matris; ergo etiam poterat ſibi mereri vnionem per merita ſequentia vnionem.

RESPONDETVR Imprimis, tenẽdo quòd Chriſtus ſit meritus meritis, licet non morte, electionem huius matris: non erit iam difficultas; ſed tenendo, quòd etiam morte id meruerit, recurri debet, vt dictum ſupra in ſimili, ad acceptationẽ mortis, quæ prior fuit electione Virginis, & independens ab eadem; conſequenter, in hoc merito, non oſtendetur quidquã, quod cauſaretur ab aliquo poſteriori. In præſenti autem præceſſit vnio hypoſtatica dignificans merita Chriſti:

230. conſequenter, ſi tribueretur illius actionibus vis merendi eandem vnionem, hoc ipſo poneretur, quòd prius cauſetur ab aliquo poſteriori. Rurſus, titulus Redẽptoris præſeruatiui præceſſit ſigno electionem Matris: qui redemptor præſeruatiuus, etiã mortem ſuam conditionatè obtulit; ſi obtulit, cùm ipſa mors conditionata cõpleatur ſui eſſe abſoluto, etiam illa merita hoc ſenſu complebuntur abſolutâ morte; nec iam oſtendetur, quòd aliquid priùs cauſatum ſit à poſteriori: cùm illa conditionatæ mortis oblatio præcedat electionem Virginis, hocq; nonniſi ſenſu completur abſolutâ morte, quæ eſt quid poſterius Virgine, quia conditionata impleantur abſoluto. Iam autẽ quia non 231. poteſt oſtẽdi quòd coditiõata præuiſio meriti, condignè merentis vnionem hypoſtaticam, & tamen præcedens eandem, debeat compleri abſoluto merito: ideo non poteſt dici, quòd illis ſit meritus, tanquam completis merito abſoluto. Quòd autem non præceſſerit conditionatum meritum de condigno, probatum in reſponſione ad 1ũm. Poſſet quis dicere, quòd id meritus ſit Chriſtus Matri, ſed non morte. poſſetq; ſe tueri, quòd etiam in Bulla Alexandri VII. præcitata, vbi agnoſcitur Beatiſſimã præſeruatam eſſe ab Originali, nihil habetur de morte Chriſti. Nam verba Põtificis ſunt. *Intuitu*, inquit *meritorũ* 232. *IESV Chriſti, eius Filij, humani generis Redemptoris, à macula peccati Originalis præſeruatam immunem*. Vbi nihil loquitur Papa de morte Chriſti; ſed hoc videretur eſſe derogatio dignitati Virginis, non participantis ex theſauro præcipuo mortis & Paſſionis illius. Deinde cùm Pontifex dicat id factum eſſe intuitu meritorum Filij, iam debuit id proficiſci ex meritis, poſt prædecretum, quòd illa eſſet Mater, quia ſcilicet illa merita ſunt à Filio Virginis, dicere autem, quòd ſint à Filio Virginis materialiter, ſeu qui poſtea erat decernẽdus Filius, videtur, quòd non ſimpliciter acciperentur verba Papæ in Bulla ſua dogmatiſantis. Poſ- 233. ſet item quis dicere, Aliud eſſe, loqui de electione in matrem, & aliud de præſeruatione ab originali: illud, poſſet dicere factum ex meritis, independentibus à morte & matre, non tamen hoc poſterius: poſſent enim ſigna rationis legitimè formari, quibus, decretâ ſubſtantiâ maternitatis, remitteret, decernendum de titulo immaculatæ Conceptionis, ad poſterius ſignum, ſcilicet iam ſequens mortem abſolutè præuiſam; & ita reſpondẽs negaret maiorem ſupra aſſumptam ab Amico: quod eadem merita, quæ fuerunt cauſa electionis, fuerint cauſa redemptionis. Addo, hanc difficultatem etiam alijs ſoluendam eſſe. nã Chriſtus

234. Chriſtus eſt Redemptor Angelorum A præſeruatiuus, idq; ſuâ morte, & quomodo mortè, ſiquidem decretum de illis ſeruandis in gratia, præceſſit abſolutam præuiſionem mortis?

II. PARITAS. Angeli meruerunt gratiam habitualem per actus, ſolum naturâ priores, ipsâ gratiâ. ergo idem potuit Chriſtus per ordinem ad vnionem hypoſtaticam.

RESPONDETVR diſparitatem eſſe: quia pro illo priori antecedētiæ intelligitur iam principium elicitiuū & eleuatiuum, adeoq; dignificatiuū, B condiſtinctum à gratia habituali, nēpe auxilium ſupernaturale; iam autē in præſenti, pro illo priori anteceſſi-
235. onis ad vnionem hypoſtaticam, non intelligitur quidquam dignificatiuū dignitate proportionatâ ad præmiū, quod eſt vnio hypoſtatica. Deinde hoc ſenſu conceditur, vt ſint merita nonniſi naturâ priora; quòd ſcilicet, eodem inſtanti, ſint, gratia habitualis & meritum; non autem quòd gratia, quæ eſt poſterior naturâ, eliciat illa merita, & dignificet. C

III. PARITAS. Poteſt conferri merces in ſpem futuri pretij. ergo & vnio hypoſtatica poteſt offerri in ſpē meritorum Chriſti.

RESPONDETVR diſparitatem eſſe: quia in caſu antecedentis, intelligitur dignitas mercis ad pretium,
236. nec ipſo pretio ſtat illius dignitas; iā autem non poteſt, ante vnionem hypoſtaticam, intelligi dignitas meriti, ipſaq; vnio dat meritis pretium.

IV. PARITAS. Modus cauſandi in cauſa meritoria, eſt ſimilis valde modo cauſandi cauſæ finalis; & ideo, quēadmodum finis, in apprehenſione præexiſtēs, cauſat ſuiipſius executionem, ita & cauſa meritoria præexiſtens, poterit mereri executionem ſui principij.

RESPONDETVR. Quando finis cauſat, habet iam aliquid proprium, ſui conſtitutivū in ratione finis, nempe bonitatem, ſui gratiâ appetibilem, quæ antecedit ſui executionem; iam autem illa merita pro illo priori, non habent dignificativum proportionatum ad præmium: & ſi illud dignificativum intelligeretur, hoc ipſo iam intelligeretur habitum, quod primò haberi deberet. 237.

V. PARITAS. Poteſt rex militi dare arma, ſciens bene ipſis vſurum, ita vt ipſa arma ſint præmium meritorum.

RESPONDETVR. Quia intelligitur antecedens fortitudo militis, dignificatiua illi⁹ meriti, ideo bene currit antecedens; non poteſt autem pro illo priori intelligi dignificativum per ordinem ad illud præmium; nec accipit in præmium miles ſuum robur, quo dignificat illud meritum: acciperet autem in præmium Chriſtus, id quod dignificat illius meritum.

V. ARGVMENTVM. Potuit DEVS liberaliter & omnino gratuitò decernere, dare Chriſto unionem hypoſtaticam, propter merita ab eadem ipſa vnione participantia valorem. 238.

RESPONDETVR. Potuiſſe Deū decernere liberaliter vnionem hypoſtaticam, ſed non ita, vt illi liberali decreto forent pro commotiuo ipſa merita, vnione iam hypoſtaticâ dignificata: quia hoc ipſo prius cauſaretur à poſteriori. Concedo quidē quòd ordine intentionis præuideri poſſint priùs merita Chriſti, præ ordine executionis; quia tamen, in ipſo ordine intentionis, iam intelligeretur ſimul vnio hypoſtatica pro illo ordine intentionis, cōſequenter, iam ſe nō poſſet habere per modū præmij, cùm præmiū debeat habere rationem poſterioris. 239.

INSTABIS I. Per nos, & liberaliter, & titulo meritorum, mouetur D DEVS ad prædeſtinationem formandam; ergo & ad decretum vnionis poteſt moueri, & ſuâ liberalitate, & intuitu meritorum Theandricorum.

RESPONDETVR. Diſparitatem eſſe, quia pro illo ſigno, pro quo intelliguntur merita, nondum intelligitur factum decretum prædeſtinativum; & ſi intelligeretur, iam non eſſent illa merita motivum illius decreti; iam autem pro illo ſigno, pro quo intelliguntur merita Theandrica, intelligitur iam vnio hypoſtatica; ergo non poteſt eſſe præmium, quod debet habere

240. bere rationem poſterioris. In idem recidet, quòd illa merita non ſint effectus prædeſtinationis: conſequenter, ſi moueant ad prædeſtinationem, effectus non erit cauſa ſuæ cauſæ; iã autem merita Theandrica ſunt effectus, ſuo modo, vnionis hypoſtaticæ: ideoq; ſi vnionem cauſarent, cauſaretur prius ab aliquo poſteriori, adeoque cauſa à ſuo effectu.

JNSTABIS II. Iuſti merentur abſolutè gratiam habitualem & gloriã, licet gratia & gloria ſint præfinitæ ante præuiſionem meritorum, quia præfiniuntur vt conferendæ propter merita; ergo poterit dici & vnio hypoſtatica decreta intuitu meritorum
241. Theandricorum.

RESPONDETVR caſum antecedentis verum eſſe: quia, in quo ſigno intelligitur liberalitas, tanquam motiuum prædeſtinationis, nondum intelligitur prædeſtinatio, ſed ſe habet per modum poſterioris: ſi ſe habet per modum poſterioris, nihil ſequitur abſurdi, vt ipſa gratia & gloria cadat ſub meritum; iam autem cùm intelliguntur illa merita dignificata, vnione hypoſtaticâ, hoc ipſo iam intelligitur vnio; ſi intelligitur, iam non poteſt habere rationem præmij, quia nec rationem poſterioris. Rurſus, quando decernitur liberaliter gloria, non decernitur dependẽter ab actibus viſio-
242. nis ponendis, eò quòd hoc ipſo intelligeretur eius antecedentia, cuius deberet intelligi ſequela; ita nec poteſt decerni vnio hypoſtatica, dependenter à meritis Theandricis, quæ ſunt poſteriora illis.

JNSTABIS III. Etiam hoc decretum vnionis factum eſt, vt reſpiciat vnionem, tanquam dandam propter merita.

RESPONDETVR. negando illud ſic potuiſſe formari.

VI. ARGVMENTVM eſt. Saltẽ potuit Chriſtus mereri exceſſum huius vnionis præ illa, quia potuit Deus decernere humanitatem Chriſti, cum hac vel illa vnione hypoſtatica indeterminatè; & Chriſto ſic præfinito, potuerunt videri merita, ex quibus 243.
præuiſis, potuit velle hanc potiùs vnionem. Pertractat hoc punctum Aldrete diſp. 27. & affirmat Sect: 4.

RESPONDETVR. Vi vnionis hypoſtaticæ, potuiſſe mereri Chriſtum, vt ſibi, per poſteriùs, daretur in præmium exceſſiua aliqua vnio, neq; enim tunc deberet cauſari prius à poſteriori; non tamen potuit mereri primam vnionem, ex dictis. Sed quia hæc merita, erant merita numquam ponenda, non poterant mouere efficaciter, ad dandam præſentem vnionem: quod applica etiam inferiùs dicendis.

JNSTAT I. Aldrete. Principium merens, quod eſt formaliter elicitiuũ 244.
meriti, iam intelligeretur determinatum, & ſimul merita præfinita; ergo illis potuit moueri Deus, ad conferendam vnionem de ſe meliorem.

RESPONDETUR. Concedo totum. Sed nego, moueri potuiſſe ad conferendam vnionem primam.

JNSTAT II. In ipſa vnione diſtinguendum eſt per rationem, quid cadat ſub præmio, & quid detur gratis? hoc enim fit etiam in humanis, dum commutantur dignitates.

RESPONDETVR, hæc duo diſtingui poſſe, ſed nego etiam hoc diſtincto, quòd poſſet cadere ſub meritum condignum, prima vnio hypoſtaticâ.

JNSTAT III. Id, quod dignificat opus, non debet realiter diſtingui ab ipſo præmio. 245.

RESPONDETVR. hoc conceſſo, negatur, quòd opus non debeat ſemper habere prioritatem, reſpectu præmij; quam prioritatem non haberet, ſi primam vnionẽ, vt dictũ, mereretur.

JNSTAT IV. Poteſt diſtingui in gratia, quod ſe habet per modum formæ dignificantis opus ad præmium; ergo idem dicendum de commutatione vnionis hypoſtaticæ in meliorẽ.

RESPONDETVR. Concedo totum; ſed nego, quòd prima vnio vnquam cadat ſub meritum.

JNSTAT V. Si meritum videatur

Aa

246. tur infallibiliter eliciendum, siue detur hoc principium, siue aliud, poterit, qui recepturus est præmium, pacisci cum remunerāte, vt sibi detur hoc melius principium.

RESPONDETVR. Potest pacisci, vt sibi detur pro pòst, non autem primò; propter dicta.

VII. ARGVMENTVM. Cùm merita Christi sint infiniti valoris, & non possint sufficienter remunerari per præmia subsequentia, ideo extendere debent suam actiuitatem ad præmium, de quo hîc.

RESPONDETVR non posse id fieri, quia causaretur à posteriori id, quod prius est; hoc autem repugnat.

247. ## *PVNCTVM* DIFFICVLTATIS III.

Quid tenendum?

ASSERO I. ***Opera elicita à natura per vires gratiæ, pro priori naturæ ante vnionem, nihilominus in instanti reali vnionis, si sumantur prout sunt à parte rei, habent condignitatem indeterminatè ad aliquam vnionem hypostaticam.***

RATIO. Quia adæquatè sumpta dignificantur in re dignitate VERBI, respectu autem meritorum dignificatorum dignitate VERBI, non est excedēs præmium, aliqua vnio hypostatica, vt dictum supra.

248. ASSERO II. ***Eadem opera sic sumpta, habent quidem dignitatem coæquationis, ad vnionem hypostaticam propriam & primam, sed non habent rationem meriti.*** Partire dignitatem coæquationis à formalitate meriti. coæquatio stat in æquali dignitate: formalitas autem meriti stat in conditione actionis laudabilis, natæ habere collationē præmij, sui intuitu.

I. Pars Asserti

PROBATVR. Quia scilicet dignitas illius actionis habet eãdem dignitatem, quam vnio hypostatica; ergo habet æqualitatem dignitatis.

II. Pars, in qua in præsenti difficultas

PROBATVR. Tum, quia pro illo priori, & esset intelligibilis dignitas oriunda à Persona VERBI, vt pote tribuens rationem meriti de condigno ad vnionem hypostaticam: quæ dignificabilitas, vt supponitur, non potest haberi, nisi ab aliquo increato; & non esset intelligibilis: quia si esset pro illo priori intelligibilis dignificatio orta à Persona VERBI, & haberent antecedentiam merita ad illam vnionem, vt pote causa illius moralis; & non haberent antecedentiam: quia iam, pro illo priori, intelligeretur simultas vnionis. Tum, quia si merita antecederent tempore, non haberent rationem meriti de condigno ad vnionem hypostaticam; ergo etiã si sumantur priora intelligibilitate præ vnione, non sunt intelligibilia tanquã merita de condigno. Tum quia & essent illa merita de condigno, vt supponitur: & non essent: quia in antecedentia ad dignitatem non sunt digna, essent enim digna sine forma dignitatis; sed, pro illo priori naturæ, haberent antecedentiam ad dignitatem: quia haberent antecedentiã ad vnionem hypostaticam, quæ est illorũ dignitas. Addo, implicat non præcessisse id, quod præcessit: sed si deberet vi meritorum subsequentium decerni Incarnatio, debuisset id non præcedere, quod præcessit: ergo id implicat. Minor probatur. Si vi meritorum subsequentium decerni posset Incarnatio, ante illa merita non debuisset præcessisse decretum, vt pote quid sequens illa merita; & tamen præcessit decretum, quia præcessit vnio dignificans illa merita, adeoq; & decretum circa illam.

249. 250. 251.

Cæterùm merita illa accepta non secundùm condignitatem ab vnione hypostatica deriuatam, sed merè acceptam ex gratia, possunt esse merita de congruo vnionis VERBI. Quia nō est ratio, cur Deus tot gratias conferre non possit creaturæ, cum quibus se congruè disponat ad vnionem hypostaticam, accedente præcipuè pacto, de illa danda in præmium; quod pactum non implicat.

DICES I. Nullum haberi fundamentũ

252. mentum sic exaltandi merita, dignificata præcisè per dignitatem gratiæ.

RESPONDETVR haberi fundamentum in principio negatiuo, Non implicat; & in principio: quia est multa dignitas thesauri gratiarum.

DICES II. Ergo non erit fundamẽtum, cur de facto Christus sic non sit meritus vnionem.

RESPONDETVR quia ex vna parte non præcessit gratia vnionem hypostaticam; & ex altera parte, quia omnis gratia data Christo intuitu vnionis hypostaticæ, non ergo illam præcessit; quod requiritur ad meritũ.

DICES III. Merita naturalia non

253. possunt mereri gratiam supernaturalem, etiam de congruo: ergo nec supernaturalia vnionem hypostaticam.

RESPONDETVR disparitatem esse, quia antecedens docet Fides cõtra Pelagium; quod de consequenti non habetur. Rursus, quia gratia, per Augustinum, non esset gratia, si naturæ deberetur; quod non sequitur in casu consequentis. Et quamuis, in ratione entis & ordinis, magis distent, meritum supernaturale & vnio hypostatica, quàm natura & gratia; in ratione tamen præmiabilis, ex dictis, non ita distant.

ASSERO III. *Merita prout non dignificata vnione hypostaticâ, non sunt merita condigna ad vnionem hypostaticam.*

254. RATIO: quia meritorum condignitas ad vnionem hypostaticam, nõ apparet, quòd aliunde accipi possit, quàm ab aliquo increato.

DICES, Merita creata merentur de condigno visionem beatam, ergo & vnionem hypostaticam.

RESPONDETVR, disparitas est, quia maius est, habere in præmium Deum substantialiter ingredientem aliquod compositum, quàm esse Deũ obiectum actûs intuitiui, si cætera adsint paria.

DIFFICVLTAS III.

An Christus meruerit Vnionem per opera subsequentia?

ASSERO I. *Per merita subsequentia, etiam prout non dignificata à Persona VERBI, poterat Christus mereri vnionem hypostaticam de congruo.* 255.

RATIO: quia ex vna parte tale meritum non implicat, ex alia, dignificatio illius haberi potuisset à gratia.

ASSERO II. *Opera Christi subsequentia potuerunt habere veram rationem meriti de condigno, respectu conseruandæ vnionis.* v. g. Opera Christi primâ horâ elicita, poterant habere vim merendi, vt conseruetur vnio hypostatica per æternitatem.

RATIO: quià opera subsequentia possunt mereri aliam vnionem, immo & primam alteri; ergo possunt mereri & conseruationem suæ vnionis. 256.
Deinde, si quid obstaret, quominus mereri possent illa opera conseruationem illius vnionis, id ideo esset, quia præsupponerent vnionem; sed hoc non obest, quia non præsupponerent vnionem prout conseruatam, sed prout antecedentem. Deniq; non implicat fieri cum Christo pactum, vt detur illi in præmium conseruatio vnionis, & vt, ex vi illorum operũ præuisorũ, decernatur conseruatio.

DICES. Illa vnio, prout antecedens opera subsequentia, est causa operum subsequentium, & opera subsequentia essent causa conseruandæ illius vnionis: ergo illa vnio antecedens esset causa sui ipsius conseruandæ.

RESPONDETVR non esse absurdũ, vt idem sit causa moralis suæ cõseruationis, quia iam tunc conseruãs physicũ esset distinctum ab ipsis illis meritis, causatis ab illa vnione, & impetrantibus illam conseruationem. 257.

ASSERO III. *Non constare, quòd conseruatio vnionis data sit in præmium meritorum Christi.*

RATIO: quia nec Patres, nec scriptura de hoc loquitur.

QVÆSTIO III.

De Motiuo Incarnationis, quod sunt Merita Beatissimæ, & Sanctorum Patrum.

258. *Quod attinet ad Meritū Beatissimæ.*

ASSERO I. *Non potuisse Beatissimā mereri de condigno substantiam Incarnationis.*

RATIO: quia est summa improportio cuiuscunq; meriti creati, ad tantum præmium.

ASSERO II. *Non implicat contradictionem, vt de condigno mereretur sibi Maternitatem.*

RATIO I. asserti, quia si implicaret ne id mereretur, implicaret ideo, quia hoc ipso deberet mereri substātiā Incarnationis: sed id nō sequitur: quia, sub eo nonnisi respectu, merendo Beatissima vt sit Mater Dei, meretur substantiam Incarnationis, si in ante, & ex vi aliūs motiui, non prædecreta
259. iam fuisset substantia Incarnationis: sed est prædecreta; ergo.

RATIO II. Quia Maternitas Dei, vel physicè vel moraliter accepta, nō excedit vim meriti etiam condigni creati; quia, esse Filium Dei adoptiuum, est quid maius præcisè, quàm esse physicè Matrem Dei; idq; innuit Christus, qui eos qui faciunt voluntatem Patris, appellat Patres & matres: & Augustinus; *Maius est* inquit, *concipere Deum mente, quàm ventre;* sed esse Filium Dei adoptiuum, v.g. per gloriam, vel per augmentum gratiæ, idq; de condigno, competit merito creato: ergo & esse maternitatis phy-
260. sicum. Quòd verò non excedat moraliter maternitas condignitatē meriti creati, Ratio est: quia independenter à maternitate, poterat tantam vel æqualem gratiam habere Virgo Beatissima, qualis est necessaria ad promerendam gratiam maternitati annexam.

RATIO III. Quia id non implicat.

ASSERO III. *Non improbabile esse, quòd defacto meruit sibi Maternitatem Beatissima.*

RATIO I. Auctoritas. Habet id Antiphona Ecclesiæ; *Quia quem meruisti portare.* & Oratio. *Deus qui gloriosæ Virginis corpus & animam, vt dignum Filij tui habitaculum effici mereretur, &c.* Hieronymus; *Tanta,* inquit, *Puritatis MARIA exstitit, vt mereretur* 261.
effici Mater Filij Dei. & Greg: in lib: 1. Reg: c. 1. *An non,* inquit, *Mons sublimis MARIA, quæ, vt ad conceptionem æterni VERBI pertingeret, meritorum verticem, supra omnes choros, vsq; ad solium Deitatis euexit.* Qui modi loquendi nō significant solam dignationem Dei gratuitam, quæ etiā vocari solet gratia & meritum, quo sensu sumitur in Oratione Ecclesiæ de S. Anna, quæ dicitur meruisse, esse mater Genitricis Domini; sed significant simpliciter actiones, quæ id meruerunt. Rursus, sensus illius Orationis de S. Anna procedit de gratia pariendi, ne foret sterilis. Quanquam si etiam illi concesseris prærogatiuam meriti, vt esset 262.
mater Virginis, conuinci non poteris, immo simpliciter verba Orationis accipies. nec id tribuendum alijs, quia illis id non tribuit Ecclesia. Concesso autem quòd id meruerit Beatissima, concedi debet, quòd condignè meruerit; quia meritum simpliciter dictum supponit pro principali, principale autem in meritis est meritum condignum.

RATIO II. Quia non est ita certū, quòd, præter gratiam & gloriam, nō possimus nobis quidquam mereri supernaturaliter de condigno. quodsi aliquid aliud: cur non & Maternitatem Beatissima?

RATIO III. Quia si Beatissima non 263.
meruisset de condigno maternitatē, id ideo esset, vel quia non supponeretur habuisse gratiam, vel quia omnes gratiæ illi datæ sint, intuitu maternitatis Dei; sed vtrumq; hoc non probat intentum. Non *1um*: quia antequam supponebatur electa in Matrē Dei, supponebatur iam Christus, Caput influens in membra, supponebatur Christus mortem acceptâsse, & cætera similia; cur ergo vi illorum meritorum, non potuisset præuideri operatura? Non etiam secundum: quia quamuis aliquæ gratiæ datæ sint Beatissimæ intuitu maternitatis, nō est tamen necesse dari omnes; cur ergo defacto, ratione illarum aliquarum gratia-

264. gratiarum, non potuisset & operari, & præuideri operatura? Quòd autem Christus non habuerit vllas gratias, nisi intuitu Incarnationis, habuerit autem Beatissima, referri debet in signa rationis, & decreti, supra assignata; quia scilicet Beatissima, ante suā maternitatem, potuit præuideri, habens gratiam ex alio principio, quàm ex maternitate, nempe vi Capitis, & vi decretæ quoad substantiam Incarnationis, quam sequitur acceptatio mortis, & cætera similia. Iam autem antequam Christus decretus est Caput influens, adeoq; ante decretum Incarnationis, in nullo priori signo cum gratia præuideri potuit defacto.

265. Deinde, cùm Sancti doceant, Beatissimam meruisse maternitatem, hoc ipso docent, præcessisse merita ante maternitatem: consequenter, præcessisse principium merendi, ante maternitatem: adeoq; illa principia non esse data ex subsequenti decretæ iam maternitatis; quod tamen non docent de Christo.

Quoad Sanctos Patres attinet.

ASSERO I. *Eos non potuisse mereri de condigno substantiam Incarnationis.*

RATIO est, maxima improportio tanti mysterij, cum quocunq; merito creato.

ASSERO II. *Potuisse illos mereri de congruo substantiam Incarnationis.*

266. RATIO est: quia id non implicat; præcipuè autem, cùm potuerint habere gratiam, independenter à meritis Christi, & elicitas ex hac gratia operationes in hunc finem offerre. quo casu, non erit ratio, cur de congruo id mereri non potuerint?

ASSERO III. *Defacto non meruisse illos de congruo substantiā Incarnationis.*

RATIO est: quia omnes, quæ Sanctis Patribus datæ erant gratiæ, intuitu Incarnationis datæ sunt; ergo iā supponebatur Incarnatio, ante illorū merita congrua. 267.

ASSERO IV. *Aliquos ex illis, vt Dauid, Abraham, meritos fuisse circumstātiam Incarnationis, quòd ex his Parentibus Christus nasceretur.*

RATIO, Authoritas Scripturæ ex Gen. 27. 2. Reg. 2. 1. Paralip. 22.

ASSERO V. *Plures ex ipsis meruerunt Incarnationis circumstantiam, quæ est acceleratio.* non quòd citiùs facta, quàm primò Deus decreuerit; sed quòd non decreuisset tàm citò, nisi præuidisset preces illorum.

RATIO asserti est authoritas scripturæ, vbi Danielis 9. Hebdomades dicuntur abbreuiatæ.

DICES. Merita Christi non poterant dari, nisi cùm hac duratione; ergo cùm sint præuisa merita Christi, ante Patrum merita, vt pote causa meritorum, quæ conueniebant Patribus: præuisa sunt cum hac duratione; ergo determinatio de hac duratione præcessit illorum merita: ergo vlteriùs, tempus Incarnationis non cadebat sub rationem meriti Patrum. 268.

RESPONDETVR. pro aliquo signo rationis, non est necesse præuideri omnia identificata realiter; nam vbicatio, vt diximus in physicis, idētificatur realiter entitati, nec tamen fuit necesse, in primo decreti signo, statim decerni de omnibus vbicationibus Christi: esse item huius filium, 269. identificatur entitati Filij, nec tamen erat necesse præuideri in primo decreti signo, cuius esset futurus Filius Christus; ita ergo nec erat necesse præuideri illa merita, cum hac duratione. Consule alios fusiùs ista tractantes.

 DISPV-

1. DISPVTATIO IV. 4.

De Ipſa INCARNATIONE.

TRactando de ipſa Incarnatione ſecundùm ſe, tria potiſſimùm expendi poſſunt. *1mò* quid ſit Incarnatio, accepta, ſecundum quod dicit vnionem Perſonæ diuinæ, cum natura humana? *2dò* quid ſit Incarnatio, ſecundùm quod dicit, terminum illũ cui aſſumere conuenit, nempe ſecundam Perſonam? *3tiò*. Quid defacto ſit vnitum iſti Perſonæ, ſeu quid aſſumptum?

QVÆSTIO I.

2. *De Incarnatione prout dicit vnionē.*

Jn Chriſto duplex vnio eſt. *1mò* vnio corporis & animæ rationalis: deinde vnio naturæ humanæ, cum Perſona VERBI. Diſtinctas eſſe has vniones, probat imprimis diſtinctio extremorum vnibilium; vnio autem ſequitur naturam vnibilium. Quod etiam à poſteriori probatur: quia facta eſt ſeparatio inter animam & corpus, adeoq; diſunio, in triduo mortis; cùm tamen vnio hypoſtatica ſoluta non fuerit; ſecundùm illud Damaſceni, *VERBVM, quod ſemel aſſumpſit, nunquã dimiſit*. De priori vnione hîc non agetur, quia idem de illa dicendum, quod de vnione in homine. De hac
3. altera hîc diſceptabitur.

DIFFICVLTAS I.

Quid vnio Hypoſtatica?

Tota hæc quæſtio manca eſſet, non præſuppoſitis iſtis, quæ in ſimili dicta in Philoſophia; magis propria huius loci hîc attingentur.

DICENDVM eſt I. *Vnionem hypoſtaticam ſaluari non poſſe, ſine aliqua entitate modali.*

PROBATVR principiò in materia de diſtinctionibus ſtabilito. Impoſſibile eſt, tranſire ab vno contradictorio ad aliud, ſine ſufficienti mutatione, ergo & à non eſſe terminati Perſonâ diuinâ, ad eſſe terminati eâdem, impoſſibile eſt tranſire ſine ſufficienti mutatione; ſed nulla alia ſufficiens oſtendetur, niſi ponatur entitas modalis: ergo. Subſumpti antecedens probatur ſolâ inquiſitione, quæ ſit illa mutatio? defendeturq; hoc ãtecedēs mox dicendis. Et ſecundùm hanc concluſionem conuenimus cum Modaliſtis.

DICENDVM II. *Illa Modalitas, non habebit rationem diſpoſitionis formaliter, ſed connotati determinatiui, vt VERBVM perſonaliſet naturam hanc humanam, & natura humana hac, vt terminetur ab hac Perſona.* Quòd non debeat habe- 5.
re rationem diſpoſitionis.

PROBATVR I. Quibuſcunq; diſpoſitionibus poſitis, poteſt necdum ſequi vnio, & tamen illâ determinatione poſitâ, debebit ſequi vnio: quia hoc ipſo non eſſet determinatio; ergo illa modalitas non habet rationē diſpoſitionis. Antecedens probatur. Quia, poſitâ aliquâ formâ, poteſt Deus omnia illa impedire, quæ ſunt ſecundarij effectus, retento ſolo primario; non eſt autem alius primarius effectus illarum diſpoſitionum, niſi diſponere, vel vnioni aptare ſubiectum: cùm effectus formalis dicat formam, ſubiectum aptum, & vnionem eorundem; ex quo non ſequitur, niſi merũ 6.
diſponere ad vnionem, non autem ipſum eſſe vnitum.

PROBATVR II. Quia quæcunq; aliæ manifeſtè diſpoſitiones ſunt tales, vt illis poſitis poſſit impediri id, ad quod fit diſpoſitio, vt inducens videbit. Ergo idem dicendum eſſet de hac Modalitate, ſi foret per modum diſpoſitionis.

PROBATVR III. Quia definitio diſpoſitionis, non eſt definitio vnionis; quæ autem in Phyſicis non habent in re eandem definitionem, poſſunt inter ſe ſeparari: niſi adſit ratio ordinis eſſentialis, qualis eſt in noſtra determinatione; diſpoſitio autem quà talis, ſi diceret ordinem eſſentialem, ad vni-

7. ad vniri, hoc ipso extraheretur à conditione dispositionis. Habebit autem se illa modalitas, per modum determinationis: quia omnis modalitas, definitiuè, est determinatio ẽtitatiua; hocq; ipso intelligi debet sequi unio, quia, hoc ipso, determinatio illa non esset determinatio; adhuc enim maneret indeterminatio ad vniri.

RESPONDEBIS I. Positis vltimis dispositionibus, potest non sequi vnio per nos, deberet ergo etiam non sequi, positâ illâ determinatione.

CONTRA: quia effectus formalis, qui est vltimò disponere, adhuc totus saluaretur, non positâ vnione: saluaretur inquàm, quia in ratione di-
8. spositionis, nõ requireretur iam vlterior; non saluaretur autem ratio determinationis, si ad nihil determinaret: ad nihil autem determinaret, si maneret indifferentia ad vniri. & licèt determinationis, quæ est quid physicum, & vniõis, sit alia definitio, cætera tamen non sunt paria; quia, scilicet ipsa definitio determinationis non saluaretur, si relinqueretur indifferentia ad vniri.

RESPONDEBIS II. Adhuc illa dispositio modalis erit determinatio, sequi ergo illam debebit vnio.

CONTRA: concedo quidem, quòd determinabit, sequeturq; illam necessariò vnio: sed non sub titulo di-
9. spositionis.

RESPONDEBIS III. Quidquid ad totum aliquod requiritur, est vel dispositio, vel extrema componentia, aut principia.

CONTRA: quia hæc modalitas potest venire nomine principij formalis; vel certè neganda erit maior: extremumq; aliud assignabitur, nempe ratio determinationis ad vniri.

DICENDVM est III. *Vnionem hypostaticam formaliter, non aliud esse, quàm naturam humanam, prout habet rationem terminatæ & suppositatæ actu à VERBO, & VERBVM prout habet rationem terminantis actu, & exercitium suæ suppositiuitatis.* Et secundùm hanc conclusionem conuenimus cum Nominalibus.

PROBATVR I. Quia, si nihil obsit, 10.
dicta Patrum & Cõciliorum simpliciter sunt accipienda: Patres autem & Cõcilia, nunquam istius entitatis mediæ, ad faciendum, vt natura humana subsistat subsistentiâ VERBI, meminerunt; sed id semper rejiciebant nonnisi in naturam assumptam, & Personam assumentem.

RESPONDEBIS. Non meminerunt etiam illius modalitatis determinatiuæ.

CONTRA. non meminerunt quidem, sed illam debere dari, argumẽtũ positum euincet.

PROBATVR II. Quia vnio corporis & animæ, vt dictum alibi, non est vlla entitas intermedia; ergo nec vnio hypostatica. Consequentia probatur ab Athanasio; *Sicut, anima rationalis & corpus, vnus est homo: ita Deus & homo vnus est Christus.* Et deinde, videtur hoc consequentius dici ad connotata aliàs defensa. 11.

PROBATVR III. argumento negatiuo. Sicut non sunt multiplicanda entia sine necessitate, sic nec rationes formales vt quo, sunt multiplicandæ sine necessitate; sed positâ modali entitate, nonnisi pro connotato, & posito, quòd hæc natura sit huius suppositi in actu secundo, & hoc suppositum sit suppositum huius naturæ in actu secundo, sufficienter esse formale suppositatiõis intelligetur: ergo 12.
in hac ratione sola constitui debet.

DIFFICVLTAS II.

De Responsionibus & Fundamentis Oppositorum.

Quoad responsiones attinet, illæ ad hoc maximè attendent, vt ostendant sufficientem mutationem independentem ab entitate modali. Proponentur autem tam ea, quæ in impressis habentur, quàm ea quæ à pluribus nostræ Prouinciæ Professoribus aut inuenta, aut vsurpata sunt.

PVNCTVM DIFFICVLTATIS I.

Recensentur aliquæ Responsiones.

RE-

13. RESPONDENT I. Nominales, & concedunt, ad denominationem intrinsecam, requiri mutationē intrinsecam: concedunt, denominationem vniti, inter humāitatē & VERBVM, esse adæquatè intrinsecam: concedunt, in natura humana fuisse mutationem intrinsecam: concedunt, necessariam fuisse formam, vel quasi formam nouam, per quam fieret illa mutatio: & his omnibus concessis, negant, quòd VERBVM non sit forma, vel quasi forma, ratione cuius, vera est denominatio, quòd humanitas vnita sit VERBO; ipsa enim increata VERBI Personalitas est ratio formalis, per quam, humanitas, de non subsistere actu, trā-
14. sit ad subsistere actu.

CONTRA. Quæro, quare natura humana transit, de potentia subsistēdi Personalitate diuinâ, ad actum subsistendi? respondes, haberi id ratione Personalitatis diuinæ: quæro, per quid transit ipsa Personalitas, à non esse actu terminantis, ad esse actu terminantis? respondes, mutatione factâ in naturâ: quæro vlteriùs, potest esse Persona VERBI & humanitas, & non esse illa mutatio; per quid ergo transitur, ad illā mutationem, & quid est illa mutatio?

RESPONDENT II. Nominales. Quòd illa mutatio sit aliquid præter illa duo, prout aliquid non est nihil;
15. non tamen est aliquid, quod sit idem, quod ens per se, & habens quidditatē propriam & existentiam, quæ per se possit terminare actionem agentis; nec est primò seipso Ens, sed modus essendi. Vnio autem hypostatica est reuera aliquid à parte rei; est enim noua denominatio humanitatis, secundùm quam humanitas existit differenter à seipsa, vt pote iam habens determinationem ad terminari Personâ diuinâ; qui modus essendi procul dubio est aliquid; quis enim dubitet, num sit aliquid, id, quod est, duo subsistere indiuisè in eadem hypostasi diuina.

CONTRA. Potest esse entitas naturæ, & entitas Personæ diuinæ, & non esse id, quod est, naturam huma- 16.
nam habere indiuisum subsistere cū VERBO, per quid ergo transit, ad habere indiuisum subsistere? Concedo, quòd hæc suppositatio non sit nihil: concedo, quòd vnio sit modus essendi; sed quærere restat, per quid transeatur ad istum modum essendi? cùm iste modus essendi, nullam nouā entitatem importet. Et sicut ad modum essendi, qui est relatio, transitur præsuppositâ aliquâ mutatione, seu ratione fundandi, ostende quidnam sit simile in præsenti. Reditq; argumentum. Potest esse natura humana, & subsistentia VERBI, & non esse illud aliquid, prout opponitur nihilo; per quid transitur ad illud aliquid oppo- 17.
situm nihilo?

RESPONDENT III. Nominales. Necessariam omnino esse hanc determinationem, quæ autem illa sit, iam explicant, & dicunt, ly, *Per quid*, significare tria genera causarum: scilicet, Per quid determinetur actiuè, Per quid formaliter, & Per quid materialiter. Quoad *1um.* actiuè determinatur à principio actiuo, eiusq; actione; estq; omnino necesse ponere huiusmodi actionem: alioqui non poneretur hic effectus in humanitate, qui est, illam subsistere diuinè. Et ratio est: quia sicut agens est primum principium, vnde motus, ita actio est primus actus, à quo incipit motus. 18.
Vnde mirum non est, quòd VERBVM & humanitas, potuerint simul existere, sine vnione hypostatica: si nimirum Deus (vti liberè potuit) non exercuisset vim actiuā, suspendissetq; illam actionem, quæ necessaria fuit ad hunc effectum, qui est subsistere actu in VERBO. Quia verò hæc determinatio est extrinseca, iam aliam intrinsecam assignant, dicuntq; duplicem esse intrinsecam determinationem, per quam natura ad esse terminari, & Persona ad esse terminantis, transit; vna quidem determinatio est quasi in genere causæ formalis, per ipsammet subsistentiam; altera in genere causæ materialis; & hæc habetur

19. betur ab ipsa humanitate. Quando itaq; quæritur, per quid determinatur formaliter humanitas vt subsistat in Verbo? respondetur, determinatur formaliter per actum hypostaticũ, ipsa verò Personalitas diuina per nihil aliud formaliter determinatur, in ordine adhunc effectum, qui est subsistere. quia & omnes aliæ formæ & actus, cùm sint actus, & ipsum, *Quo* aliud est formaliter, non indigent alio actu, & alio *Quo*. Dicunt autem, hãc responsionem à se allatam, circa determinationem Humanitatis & Verbi, esse scientificam, primã, & necessariam. Cùm enim iuxta Philos: 2. Posterior. c. 7. omnis quæstio petat cau-
20. sam & medium, & si est scientifica, petit causam primam & necessariam, id est, quâ positâ non potest non poni effectus, quâ sublatâ non potest non tolli, ex 2. Physicor: tex. 20. & 38. proinde, & hæc quæstio, per quid humanitas actu vniatur Verbo? causã quærit; eamq; primam & necessariã. Argumenta autem opposita quærunt causam causæ; quærũt enim causam formalem causæ formalis, cuius nulla iam alia causa assignari potest; vitioseq; assignatur, siue ponatur aliquid modale, siue reale. quod ipsum reprehendit Philosophus 2. de Anima tex. 7. Sicut enim materiæ, non est alia causa materialis, sic nec for-
21. mæ alia causa formalis; alioqui in quolibet essent duæ formæ, & duæ materiæ; immò innumeræ: cùm etiam de secunda causa quæri possit, per quid causet formaliter vel materialiter? & sic in infinitum; vel si dicatur causare per se & immediate: cur etiam prima id non faciet? Quodsi dicas, recursum debere fieri ad causam alius generis, hoc iam in præsenti afferetur. Quando igitur quæritur, per quid e g. anima est vnita actu corpori? respondetur, quia agens eam vniuit, ipsâ animâ exercente actum secundum formæ, & materiâ exercẽte actum secundum materiæ, vt fiat totum & homo. Nec aliter Aristoteles ipse respondit: nam 8. Metaph: t. 8. *Quæ huius causa est*, inquit, *vt, quod potentia est, actu sit, in quibuscunq; gene-* 22.
ratio est, præter illud quod fecit? nulla enim alia causa, vt actu sphæra sit, quæ potentiâ sphæra erat. Et t. 17. *Quare nulla alia causa est, nisi, si quod fuit, tanquam ex potentia in actum mouens.* Quod autẽ de vnione dicitur, idem de actuali sustentatione humanitatis dici debet. Quare, inquiunt, & nos, quando ad quæstionem, per quid formaliter intrinsecè determinetur humanitas, vt sustentetur, & Verbum vt sustentet? respondemus: quòd formaliter intrinsecè determinentur suis entitatibus, secundùm certam habitudinem sumptis: rectè, inquiunt, & scientificè respondemus; quia, quæstioni formali, causam formalem assignamus: 23.
ipsius autem formalis, non aliam formalem, vt Modalistæ, sed alterius generis causam, nimirum determinationem ab agente extrinseco factam, ostendimus; præter quam, nihil aliud requiritur; cùm ad tollendam vniuscuiusq; rei indifferentiam, alterius oppositorum, ad quod est indifferens, præsentia, vel informatio sufficiat, vt docet Aristot: t. 63.

CONTRA I. Restauratur argumentum. Impossibile est transire à contradictorio ad contradictoriũ sine mutatiõe sufficienti; ergo & à nõ esse actionis, ad esse actionis, determinãtis indifferentiam humanitatis & Verbi, transiri non potest sine sufficienti mu- 24.
tatione. quæ autem illa? Rursus. Potest esse Persona Verbi & natura humana, & tamen Persona Verbi non habere determinationem à se ipsâ, ad præstandũ hunc effectũ, qui est, subsistere naturâ humanã; potest item esse entitas humãitatis, & nõ habere rationem personatæ à Verbo; potest insuper, existente Personâ Verbi & hũanitate, nõ esse illa actio determinatiua in genere efficiẽtis; quid ergo est ille accessus eiusdem? Cumq; illa actio per illos nihil sit nouum, præter ipsã naturam humanam & Personam Verbi, quæ possunt esse, & non haberi ratio actionis; quæro, quid est illam haberi?

25. CONTRA II. Quia, quamuis impossibile est, vt sit Persona VERBI à parte rei, & non constituat VERBVM prout cōdistinctum ab alijs Personis, potest tamen esse VERBVM à parte rei, & non terminare naturam humanā; per quid ergo transit ad esse terminātis eandē? & cùm, ante assumptionē, se ipso nō trāsierit ad assumētem, cur modò se ipso transit ad assumentem?

CONTRA III. Quia quamuis forma (idem dic de materia) non indigeat determinari, in genere causæ formalis, & secundùm rationem formæ, ab alia forma; idq; reprehendat Aristoteles: neq; enim est necesse albedinem dealbari aliâ albedine; nihilo-
26. minus restat quærere, cùm illa forma, quæ in ratiōe formæ non indiget formari aliâ formâ, possit non esse informatiua huius subiecti, per quid transit, ad esse informatiuam? cùmq; illa forma possit esse nōnisi sibi & in se, vt loquuntur oppositi; possitq; etiam esse sibi & in se, simulq; alteri; per quid transit, vt sit etiā alteri? Addo ideo, in gemere causæ formalis v. g. prout importat rationem formæ, nō est necesse aliâ determinatiōe determinari illam ad rationem formæ; quia hoc ipso, quòd est à parte rei, habet illam rationem formæ: ita vt id nec diuinitus ab illa separari possit; transitq; à non esse habentis rationē
27. formæ, secundùm formalitatem formæ, ipsâ sui existentiâ, ipso suo esse extra causas, ipso non esse mutato in esse: quæ etiam taxa est, per quid aliquid seipso trāseat ad esse talis. Quia verò potest esse à parte rei forma, habereq; suam entitatem extra causas, & non habere formalitatem esse alteri, seu actu informantis; restabit quærere, per quid transeat ad illam partem contradictionis? Deniq; hac in materia, duo in forma (idem dic de subiecto) distingui possunt. *imò* habet rationem formæ, sub formalitate formæ secundùm se: *2dò* habet rationem formæ sub formalitate formæ (vt oppositi dicunt) alteri, seu formalitatem aliud informantis; quæ formalitas, licèt trahat secum priorē, 28.
illiq; identificetur quoad rectum; nō enim aliâ entitate forma est formæ sibi, & aliâ entitate forma alteri: nihilominus, quia hæc secunda formalitas potest abesse, ideo quæritur, per quid transeatur ad illam habendam? Vnde immeritò impōitur nobis, quasi dicamus, formam in genere formæ ab alio determinari, cùm nonnisi intentum sit, euincere, quòd in genere actu informantis, vel actu alteri, vt dicunt, indigeat determinatiuo; cùm possit esse, & non esse alteri.

RESPONDENT IV. & ante responsionem.

SUPPONVNT I. Quòd omnis actio debeat terminari ad dandum esse 29.
aliquod alteri; adeo, vt si nihil per actionem recipiat Esse, impossibile sit etiam imaginari actionem. Porro Esse alteri potest dupliciter tribui: nimirū vel ex nullo præexistēte esse: sicut accidit in creatiōe Angeli; vel ex præexistēte esse: vti fit quādo resurgit hōo.

SVPPONVNT II. Duo esse actionum seu productionum genera. Aliæ enim actiones factiuæ, aliquæ communicatiuæ dicuntur; & per hoc ad inuicem differunt: quia actio factiua, à non esse simpliciter, tendit ad esse simpliciter; vnde & terminus illius supponitur simpliciter non fuisse; & tunc per actionem Esse simpliciter producitur, vt patet in creatione An- 30.
geli. Actio verò communicatiua, nō tendit ad esse simpliciter, sed ad esse secundùm quid, & per illā fit aliquid nouum, propter solam communicationem, seu vnionem duorum in eodē esse; vt patet in resuscitatione hominis, in qua nec anima fit simpliciter, nec corpus; sed anima fit, vt ita dicā, incorporata, & corpus fit animatum: & ex vtroq; fit nouum ens cōpositū.

SVPPONVNT III. Terminos formales *Quo*, vtriusq; istius actionis, per hoc differre; quòd terminus formalis *Quo* actionis factiuæ, ita terminet, vt simul accipiat esse sibi, & simul det esse alteri: sicut v. g. formæ materiales, & ipsæ accipiunt esse sibi ab agente, & simul

31. simul dant alteri esse formale, tanquã *Quo* formaliter est aliud. Terminus autem formalis *Quo* actionis communicatiuæ, non accipit per eam actionem esse sibi; sed tantùm, per suum esse ante præhabitum, dat esse formaliter alteri; anima enim hominis resuscitati, quæ est terminus formalis *quo* resuscitationis, non accipit esse sibi, sed dat formaliter esse alteri, &c. *His suppositis.*

FORMANT RESPONSIONEM. Quòd omni actioni respondeat peculiaris terminus, itemq; decreto efficaci; sed id etiam in præsenti dicunt haberi. Terminus enim formalis huius actionis, per quam VERBVM Caro
32. factum est, est ipsa Persona VERBI; hæc enim principaliter se habet in cõstitutione huius totius, quod est Christus: id autem, quod se habet principaliter in constitutione totius, terminus Formalis *Quo* dicitur, vti videre est in anima constituente hominem. Terminus Formalis *Qui*, est totum illud formale, constitutum ex Personalitate VERBI, & naturâ humanâ, Terminus autem totalis, est totum illud costitutum ex Persona diuina, & ex duabus naturis, humanâ & diuinâ; per quod etiam hi duo termini differunt. Hæc igitur actio diuina, in quantum intelligitur tendere ad terminum Formalem *Quo*, est merè communi-
33. catiua, cuius terminum formalem non est necesse produci, sed sufficit nonnisi alteri extremo communicari. Et sub hac formalitate, terminus iste formalis potest terminare actionem agẽtis positiuam; siquidem actus subsistendi naturæ humanæ, sine dubio, est aliquid positiuum, & nouum, quod antea non fuit; vi cuius fit, vt VERBVM, quod in ante nonnisi in se, & sibi, fuit ratio personandi, fiat ratio personandi alteri, nimirum naturæ humanæ. Et hac ratione, persona VERBI bene potest dici terminus actionis Incarnatiuæ, & Generationis æternæ. Siquidem, vt est terminus generationis æternæ, non comparatur cum natura humana secundùm rationem actûs, neq; humanitas cum VERBO, se- 34.
cundùm rationem potentiæ; sed vtrumq; comparatur per modum actûs & actûs: adeoq; non faciendo vnum per se; ergo potest dari noua actio, & nouum decretum Dei efficax, volentis, hæc duo sibi quodammodo proportionari, secundùm rationem actûs & potentiæ; vt unum sit alteri ratio formalis *Quo* essendi, & subsistendi. Præter autem terminum formalem *Quo*, qui terminus est nonnisi terminus actionis communicatiuæ, ostendunt terminum *Qui*, qui possit esse terminus quodammodo actionis productiuæ; & hic terminus est totum illud, cõstitutũ, ex formali quasi & materiali: nõ quidẽ, quod producatur ex 35.
non esse simpliciter: sed quod producatur ex *non esse* secũdũ quid; quia nimirum producit illa actio, non quidem subsistens simpliciter, sed subsistens in natura humana: & facit, non vt VERBVM simpliciter vi actionis huius sit: sed vt VERBVM sit homo. Addunt, illud subsistere non esse nouum simpliciter & sibi: esse tamen nouum alteri, adeoq; & nouum secũdùm quid; proq; illo priori, pro quo humanitas & VERBVM concipitur indifferens, ad vniri hypostaticè, & non vniri, haberi quiddam per modum viæ: terminũ autem haberi posito decreto.

CONTRA I. Potest esse natura humana à parte rei, & Persona VERBI, & 36.
non esse ista actio communicatiua; nec actio agentis, quæ vocatur positiua, nec terminus ille formalis exercens rationem formalem *Quo* in humanitate; potest item non esse terminus ille *Qui*; ostende ergo sufficientẽ mutationem, per quid ad hæc omnia transeatur?

CONTRA II. Negabunt Modalistæ, dari aliquam actionem communicatiuam, quæ tamen nullius physici sit productiua; dicentq; Modales, in resurrectione, produci aliquid nouum entitatiuum, nempe vnionem.

CONTRA III. Tum quia, concesso, quòd omnis actio debeat termina-

 ri ad

37. ri ad dandum eſſe; conceſſo, quòd a-
lia ſit actio factiua, & alia communica-
tiua; conceſſo, quòd per actionem
communicatiuam fiat aliquid, nouum
per ſolam communicationem, ſeu v-
nionem duorum in eodem eſſe; quæ-
rere reſtat, per quid tranſeatur, ad eſ-
ſe vnionis duorum in eodem eſſe?
Conceſſo, quòd terminus formalis
Quo actionis communicatiuæ non ac-
cipiat illâ actione eſſe ſibi, ſed alteri;
reſtabit quærere: per quid tranſeat
à non dante *Eſſe* formaliter alteri, ad
eſſe dantis *Eſſe* formaliter alteri?
Tum quia, conceſſo, quòd terminus
formalis actionis, per quam VERBVM
Caro factum eſt, ſit ipſa Perſona VER-
38. BI, & quòd illa, in præſenti, habeat
rationem principalis, & rationem
Quo: quærere reſtat, per quid tranſe-
at, à non eſſe habentis rationem *Quo*
actu, in natura humana, ad eſſe habē-
tis rationem *Quo* in eadem? Tum
quia, conceſſo, quòd Terminus *Qui*
ſit totum conſtitutum ex perſonalita-
te & natura humana, & quòd termi-
nus totalis ſit totum conſtitutum ex
Perſona VERBI, & duabus naturis; re-
ſtat quærere, per quid tranſeatur ad
hunc terminum *Qui*, ad hunc termi-
num totalem? Tum quia, conceſſo,
quòd actio diuina, tendens ad termi-
num formalem *Quo*, ſit ratio commu-
nicatiua, cuius terminum ſufficiat al-
39. teri communicari; reſtat quærere;
per quid tranſeatur, à non eſſe com-
municati alteri, ad eſſe communicati
alteri? Tum quia, poſito, quòd agno-
ſcatur illic actio agentis poſitiua, & e-
ius terminus, qui eſt actus ſubſiſtendi
naturæ humanæ; quærere reſtat:
cùm illa actio, per oppoſitos, nihil ſit,
præter illa duo extrema, quæ poſſunt
eſſe quin ſit illa actio: quærere inquā
reſtat, per quid tranſeatur à non eſſe
illius actionis poſitiuæ, ad eſſe illius
actionis poſitiuæ? per quid item trā-
ſeatur, à non eſſe actu ſubſiſtendi na-
turæ humanæ, ad eſſe actu ſubſiſtendi?
Tum quia, conceſſo quòd hoc, quod
eſt alteri eſſe rationem eſſendi, ſit ef-
fectus nouus, & ab ipſis extremis ſe-
parabilis; quærere reſtat: per quid 40.
tranſeatur ad hunc effectum nouum?
in quo item ſita illa nouitas? cùm eſſe
rationem eſſendi alteri, per oppoſitos,
nihil dicat, præter humanitatem &
perſonam VERBI. Tum quia, conceſ-
ſo, quòd decreti efficacis poſſit eſſe
hoc obiectum, vt VERBVM, quod non-
niſi ſibi & in ſe fuit, ſit ratio eſſendi
alteri; quærere reſtat: per quid tran-
ſierit VERBVM, ad rationem eſſendi e-
tiam alteri? Tum quia, conceſſo, poſ-
ſe aſſignari pro termino *Qui*, totum
illud conſtitutum; quærere reſtat:
per quid tranſeatur ad illud totum, ad
illam pullulationem termini *Qui*, ad
illud eſſe nouum ſecundum quid? Tū
quia, conceſſo, quòd poſſimus conci- 41.
pere Perſonam VERBI, & naturam hu-
manam prout vnibilem nonniſi, & po-
ſtea prout vnitam; quærere reſtat, per
quid tranſierit ad iſtud prout vnita?
hocq; potiùs erit illa via & illud me-
dium.

CONTINVANTVR RESPONSIONES.

Reſpōdēt adhuc quidā cū Typhano. &

SVPPONVNT I. Vnam actionem cum alia duobus modis poſſe eſſe eandem, & totidem modis nouam, & diuerſam ab alia; nimirum, vel ſimpliciter & adæquatè, vel nonniſi ſecundùm quid & inadæquatè.

SVPPONVNT II. Plura eſse, quæ 42.
ad perfectam vnitatem actionis re-
quiruntur. Sicut enim ad vnitatem
perfectam motûs, requirit Ariſtot. 5.
Phyſic. tex. 34. vnitatem Subiecti,
Termini, Temporis, & eundem ten-
dendi modum ad terminum: hinc
motus circularis & rectus, quamuis
ab eodem termino *à quo* fiant, & ad
eundem terminum *ad quem* tendant,
tamen non ſunt idem & vnus motus;
ſic etiam, ad perfectam vnitatem a-
ctiōis, requiritur idem numero agēs,
idem terminus, idem tempus, idem
modus agendi. Si igitur actio ſecun-
dùm omnia iſta erit diuerſa, erit ſim-
pliciter & adæquatè noua, ſi autem
aliquid deſit, tunc actio inadæquatè
tan-

43. tantùm, & secundùm quid erit non eadem.

SUPPONVNT III. ex S. Thoma. Quòd dignitas & species actionum, proinde & diuersitas ac nouitas realis, desumatur ex nouitate & diuersitate reali terminorum. vnde ex parte terminorum, distinguenda est duplex nouitas actiõum; si enim termini sint adæquatè & simpliciter diuersi, etiam actiones erunt tales: si verò termini inadæquatè tantùm differũt, etiam actiones inadæquatè different. Quia enim actio, realiter & ẽtitatiuè, seu vt alij vocant, subiectiuè, est eadẽ cùm suo termino: idcirco, qualis est entitas termini, talis etiam debet es-
44. se actionis realitas. De termino autẽ agendo, consequenter censent, terminum, cuius conditionem sequitur actio, interdum esse simplicem, qualis est Angelus; interdum compositũ, vt homo; hinc fit, vt actio sit interdum ex parte compositi simplex, interdum composita; cùmq; esse Paulum, non sit quid simplex sed compositum, etiam interuenient duæ partiales actiones, quæ vniuntur hoc ipso, quòd partiales earum termini, nimirum anima & corpus in homine, vniantur. *His suppositis*.

FORMATVR RESPONSIO. Actionis nouæ debet esse nouus terminus, eo modo quò actio noua est. Rur-
45. sus, actio Incarnationis est composita: & quia composita actio, ab ijs actionibus, quæ terminantur ad partes, eo modo solùm differt, quo ipsum totũ differt à suis partibus, nimirum inadæquatè; ideo & hæc actio, ab actionibus terminatis ad ista extrema, non differt simpliciter, sed tantùm secundùm quid; consequenter, non erit aliqua actio simpliciter noua, adeoq;, nec erit necesse, huic actioni aliquam nouam entitatem pro termino assignare. Cuius ratio est: quia cùm Christus non sit quædam tertia natura, à VERBO Diuino & humanitate realiter aut essentialiter diuersa; ideo actio Incarnationis non est tertia, aut simplex quædam actio, ab æterna VERBA diuini, & temporali humani- 46.
tatis assumptæ, generatione; sed sunt duæ illæ generationes hypostaticè indiuisæ. *Ex quo.*

INFERVNT. Quòd generatio æterna Filij DEI, quæ ante Incarnationem erat sola generatio VERBI, postea in Incarnatione, &, vt terminatur ad VERBVM vnitum hypostaticè, est Incarnatio actiua; & similiter generatio humanitatis Christi, quæ fuisset generatio hominis puri, si humanitas illa sola fuisset & separata à VERBO, quia modò terminatur ad humanitatem realiter vnitam VERBO, euadit iam generatio hominis DEI.

CONTRA. Potest esse actio terminata ad naturam humanam, & produ- 47.
ctionem VERBI, & non esse totum hoc hypostaticum; per quid ergo transitur ad esse hoc totius? Item, potest esse hæc vtraq; productio, & non haberi ista secundùm quid noua, secundùm quid diuersa, secundùm quid distincta actio; per quid ergo transitur ad illam? Concedo, actionem Incarnatiuam esse duas actiones compositas; sed cùm potuerint esse illæ duæ actiones, vnaquæq; per se, & non habere rationem compositæ actionis: quærere restat, per quid trãsierint ad esse compositæ actionis? Concedo, quòd actionis nouæ nouus debeat esse terminus, & quidem eo modo, quo actio noua est; sed redit argumentum: 48.
Nisi ponatur noua actio productiua alicuius nouæ entitatis, non poterit esse sufficiens mutatio, ad transeundum à non esse vniti, ad esse vniti; quæ enim illa? Concedo, quòd composita actio, ab alijs actiõib⁹, quæ terminãtur ad partes, eo modo soleat differre, quo ipsũ totũ differt à suis partibus; sed nego, quòd à nõ esse totius, ad esse toti⁹, possit transiri sine sufficienti mutatione; quæ autem illa? Nego consequenter, quòd actio illa non differat simpliciter ab actionibus terminatis ad ista extrema; cùm non transeatur ad esse totius, illis actionibus ad extrema terminatis: præcipuè, cùm possint esse illæ actiones, & illa

49. illa extrema, & non esse vnio. Concedo, quòd Christus non sit tertia entitas, à VERBO & humanitate indiuisis; sed nego, quòd VERBVM & humanitas, ad esse indiuisorum, transire possint sine sufficienti mutatione: quæ autem erit? consequenter, actio incarnatiua erit actio, terminata ad id, quod saluat illam mutationem. Concedo, quòd actio incarnatiua, sint duæ generationes hypostaticè indiuisæ; sed quærere restat: per quid trãseatur, ad esse hypostaticè indiuisarum? Concedo, quòd generatio æterna, prout terminatur ad VERBVM humanitati vnitum, sit Incarnatio actiua; sed quærere restat: per quid

50. ad hoc transeatur? Addo. Negabunt Modalistæ, actionem, realiter & entitatiuè esse idem cum subiecto; cùm eam distinguant modaliter. Rursus, quamuis totum nihil aliud sit à suis partibus vnitis, collectiuè sumptis; dicent tamen Modalistæ, illas, vnitas & collectiue acceptas, inuoluere modalitatem.

RESPONDENT vltimò alij, cũ P. Sigismundo Zaranek, qui suo tempore habebatur inter prima ingenia. Datur distinctio formalis ex natura rei, quæ est alietas formalitatum, & quidditatum, reperibilis in rebus sine fictione intellectûs. quæ ipsa distinctio adhuc duplex est. aut enim est

51. formalis tantùm, aut modalis, idq; appropriatè dicta, vel non. Formalis tantùm, est alietas actualis rationum seu formalitatum obiectiua, quæ nec sunt res distinctæ, nec modi reperibiles in vna entitate ante operationem intellectûs, cuiusmodi distinctio est inter gradus superiores Metaphysicos & differentias. Modalis autẽ appropriatè dicta, est alietas actualis modorum essendi appropriatè dictorum, inter se, aut à modificato separabili ad ipsius permanentiam. cuiusmodi alietas, est inter actionem & passionẽ, respectusq; transcendentales. Modalis autem non appropriatè dicta, est actualis alietas modorum essendi, nõ appropriatè dictorum, aut à modificato inseparabili ad eius permanentiam, cuiusmodi alietas est inter modos inseitatis, & inalietatis aptitudinalis, & inter Ens, à quo ad eius permanentiam nequeunt separari. Por- 52.
ro modi, licèt accipi soleant pro Entitatibus, non fixum & ratum, sed affixum Esse habentibus; probabilior tamen est, ex antiquioribus modorum auctoribus, cui fauet Suar: eorum acceptio: quâ modi appropriatè dicti accipiuntur pro modis essendi, non entitatiuè, sed essentiuè, formaliter, & quidditatiuè, distinctis ab alijs rebus, quæ non sunt modi essendi, separabiles à suis suis fundamentis, non ad suam sed ad talium fundamentorũ permanentiam; in qua acceptione definiri possunt modi, quòd sunt ra- 53.
tiones essendi intrinsecæ, ex natura rei distinctæ formaliter à modificatis, separabilibus ad sui permanentiã, tribuẽtes ipsis modum essendi diuersum, diuersamq; denominationem. *Hac doctrinâ suppositâ.*

FORMANT RESPONSIONEM dicuntq;. Posse esse humanitatem Christi, & non vnitam VERBO, si nõ sit modificata modo illo essetiuo; secus si sit illo modificata. dicunt vlterius, determinatiuum, per quod transitur à non esse vniti ad esse vniti, esse modum quidditatiuè & essetiuè distinctum; licèt determinatiuum illud, non sit modus entitatiuus: sufficit enim modus essendi 54.
appropriatè dictus. dicunt deniq;, ad hoc, vt aliquid transeat ab vno cõtradictorio ad aliud, non requiri, vt mutetur intrinsecè & entitatiuè; aliàs nec Deus sine sui mutatione transiret ad esse creantis; sed sufficit, quòd mutetur extrinsecè, nouasq; subeat denominationes, per extrinsecas mutatiões. Et ita in præsẽti materia, Vnitum, nouam, inquiũt, subit denominationẽ, per extrinsecam mutationẽ differẽtiæ temporis, cui est alligata vnitio, vel actio diuina, mouẽs humanitatẽ, de potẽtia obediẽtiali depẽdẽdi à VERBO suppositaliter, in actum dependendi ab eodem suppositaliter, obedientialiter.

CON-

55. CONTRA I. Potest esse natura humana, & non habere modum istũ essetiuum: per quid ergo transitur, ad habere modũ essetiuũ? & per quid ille ipse essetiuus modus, transit à nõ esse modi essetiui, ad esse modi essetiui? *Neq; valet* si dicas, quòd pullulet ille modus essetiuus, quâ pullulatione illius positâ, se ipso iam transit ille modus essetiuus, à non esse modi essetiui, ad esse modi essetiui. non inquam valet. quia sunt aliqua, quæ seipsis transeunt à non esse ad esse, nullâ mutatione extra se positâ: vt, cùm nouo sui esse transit angelus à nõ esse ad esse; alia sunt, quæ seipsis trãsire non possunt à non esse ad esse: v.
56. g. paries vnus albus non transit seipso ad esse similis, sed requiritur mutatio in alio pariete; detur ergo regula, ex qua dignoscatur, quidnam seipso trãsire possit, à contradictorio ad contradictorium, quid non possit? ex quâ regula, si sit legitima, intelligetur, quòd seipso non transeat ille modus essetiuus, prout hic defenditur, à nõ esse modi essetiui, ad esse modi essetiui. Per nos autem hæc regula datur. Ea transeunt seipsis, quorum Entitas physica ponitur, illâq; positâ, iam non potest non reperiri illa denominatio, de qua quæritur. Ostendit hoc inductio in quacunq; materia formabilis. Sic, à non esse albedinis,
57. transit albedo seipsâ positâ, angelus item &c. Ratioq; inductionis dari potest. quia ly seipsum, definitiuè est repetitio ipsius se: repetitio ipsius se est repetitio suæ Entitatis; consequẽter, trãsire se ipso ad seipsum, erit trãsire suâ entitate ad suam entitatem; & quia potest esse entitas humanitatis, & entitas VERBI, & non esse trãsitus ad esse vniti: ideo hæc seipsis non transeunt ad esse vniti: cumque ipse ille modus essetiuus non afferat nouam physicam entitatẽ: hoc ipso, non affert id, quod seipso dicatur trãsire. *Neq; valet* si dicas, quòd afferat se, sed essetiuum. quia de hoc ipso Se essetiuo, redit quæstio: cùm istud ly Essetiuum, non afferat nouã entitatem physicam, non potest ostẽdi, quòd illi quadret regula, ostendẽs, 58.
quænam seipsis ad contradictoria trãseant; sicut seipso, per modum essetiuum, non transit paries qui est vnus albus, ad esse similis. Tum quia interdum saluatur transitus à contradictorio ad cõtradictorium, sine mutatione intrinseca, vt in Deo transeunte ad esse creatoris; interdum cum mutatione intrinseca, vt cùm transitur à non esse calidi ad esse calidi; detur ergo regula legitima hoc taxandi: ex qua, si sit legitima, inferetur; quòd, à non esse modi essetiui, ad esse modi essetiui, non possit transiri sine mutatione. quæ sufficiens esse non possit, nisi sit, saltem in alterutro vnitorum, 59.
intrinseca. Regula hæc à nobis assignatur. Mutatio sufficiens, transitũs à contradictorio ad contradictorium, debet esse proportionata denominationi, quæ tunc acquiritur: ostendit hoc inductio. Neq; enim per mutationem factam acquisitione caloris, euadit aliquis sapiens, aut per solitariam albedinem, similis. Et certè, si nõ sit proportionata mutatio denominationi, hoc ipso non erit sufficiens; cũ enim illa mutatio habeat vim, suo modo, causandi illam denominationem: si illi non sit proportionata, ex ipsa improportione, vim causandi illam denominationem non habebit.
Porro denominationes aliquæ sunt 60.
intrinsecæ, v.g. denominatio albi; & in his proportionata mutatio, non est alia nisi intrinseca. aliæ sunt denominationes merè extrinsecæ, qualis est denominatio cogniti, si cognitum non quâ relatiuum sumatur; & in his mutatio sufficit extrinseca. aliæ sunt mutationes intrinsecæ ad extrinsecũ, vt denominatio similis, æqualis, omnesq; denominatiões relatiuæ, quâ tales. & quia in hoc concreto, quod est ratio intrinseci ad extrinsecum, habetur & ratio intrinseci, & ratio extrinseci; etiam mutatio debet esse intrinseca & extrinseca. & sic paries albus sibi intrinsecâ albedine, transit ad rationem similis, sed in circum-

61. stantia extrinseci sibi aliûs albi. Deniq; aliæ sunt denominationes ex ly *Cum*, ex ly *Simul*, ex ly *Secum*, idq; substantiales, vel accidentales; ad tales denominationes, præter entitatē eorum, quæ *Cum, Simul, Secum &c.* dicunt, debet ostendi mutatio in aliquo dicente ordinem illius *Cum*, illius *Simul*, quia hoc ipso non esset proportionata illa mutatio; nam ad rationē v. g. *Cum*, quæ est denominatio ordinem importans, non potest esse proportionata mutatio, nisi dicens etiam istum ordinem; ei enim quod importat rationem ordinis, non est proportionatum, non importans rationem ordinis; ostendatur ergo,
62. quid sit illud, quod dicit talem ordinem, sitq; mutatio quæsita ad esse illius modi essetiui? *Compingitur breuiter hæc ratio.* Concedo, quòd sufficiat interdum mutatio extrinseca; ostende quænam hic illa, eaq; sufficiens, vt transeatur ad esse modi essetiui? quorsum item recurritur, quòd sufficiat mutatio extrinseca, cū modus ille essetiuus, sit quid intrinsecum? Tum quia de hoc ipso quæritur, quid sit alligari certæ differentiæ temporis vnionem? per quid ergo transitur ad illam vnitionem? Tum quia potest esse humanitas Christi & VERBVM, & non esse actio mouens humanitatem, ad esse actu dependen-
63. tis, suppositaliter, obedientialiter, à VERBO, per quid ergo ad hoc transitur? Tum quia decernente Deo, vt hic paries sit similis, debet respondere mutatio, solâq; voluntate Dei alligatâ certæ differentiæ temporis, non transitur ad hanc denominationem. ergo nec transibitur illâ ita alligatâ voluntate, ad denominationem vniti.

CONTRA II. Quia ipsa quæ in doctrina assumuntur non satisfaciunt. Tum quia, non videtur esse commoda illa distinctionis formalis ex natura rei vt sic definitio; quia nihil loquitur de alietate actuali, cùm alietas possit etiam esse aptitudinalis; nec hæc definitio distinguit distinctionē hanc formalem, à distinctione rationis ratiocinatæ, quæ etiam dicit alietatem sine fictione intellectûs, sed nō actualem. Et si in definitiōe distinctionis formalis tātùm, positum est ly a- 64.
ctualis; cur non etiam in definitione distinctionis vt sic formalis? Et certè, cùm tam de distinctione formali tantùm, quàm de distinctione modali appropriata, & non appropriata, dici possit alietas actualis: sicut de illis dici potest, est distinctio formalis, tanquam diuisum de suis diuidentibus; hoc ipso ostēditur, alietatem actualē esse prædicatum genericū, adeoq; in rationis genericæ definitione poni debuisse. Tum quia ly appropriate, supponit pro eo, quod, ex vsu & acce- 65.
ptione Doctorum, hoc vel illud significat; indubiè autem, si quis, extra præsentem discursum, dicat, se non tenere modos, non supponitur quòd non teneat modos essetiuos, sed Entitatiuos; vnde etiam illi appellantur modalistæ, qui defendunt modos Entitatiuos. Quòd autem hæc acceptio sit eruta ex antiquioribus modorum auctoribus, illi citari debuissent, qui etiam tanto pondere, hanc nouiter excitatam quæstionem non tractārūt, licèt fundamentum præstent tractantibus. Suarez, ad quem prouocatur, nec vllus Antiquiorum aut Recentiorum habet distinctionem in modos essetiuos & ētitatiuos, sensu à respondē- 66.
te vsurpato. Et, si Suarez quærit, an vnio in corpore humano, sit materialis vel spiritualis? certè non quærit de formalitate ex natura rei, vel modo essetiuo. Sed de mente Suarij, actum in materia de distinctionibus. Tum quia dicitur actionem & passionem esse modum appropriatè dictum, iam autem inalietatem, & inseitatem, non appropriatè dictos, sumendo inalietatem & inseitatem aptitudinalem: cur ergo, sicut inseitas & inalietas extra huntur ad conditiōem modorum non appropriatè dictorum, per aptitudinalitatem, nam inalietas actualis potest non conuenire accidenti, permanente eius entitate; cur inquam

etiam

67. etiam actio aptitudinalis, non debet dici modus non appropriatè dictus; cùm sine aptitudinali operari, non possit permanere ens; nam, esse est propter operari.

CONTRA III. Quia hic modus essetiuus, idem dic de formalitate ex natura rei, actu nemine cogitāte pullulante, nullo modo condistinguitur, nisi verbo solo, ab entitatiuo modo. Quia ille modus est, nemine cogitante, oppositus ad ly nihil; quòd autē nemine cogitantè est contradictoriè oppositum non enti, ens est; consequenter, ille modus erit ens: cur ergo adiectiuè non dicitur modus entitatiuus? Neq; valet si dicas, sufficere,
68. quòd sit nemine cogitante *Entis*; quia quæro, quid deest illi, ne ita sit Entis, sicut & modus, ex ratione modi, est Entis? Habet item ille modus essetiuus existentiam suam nemine cogitātē, habet & modus entitatiuus. *Dices*, habet existentiam modus essetiuus, nonnisi distinctam ex natura rei, non autem entitatiuè, à modificatis. *Contra* erit. hoc, quòd est habere nemine cogitante distinctam existentiā, licèt nonnisi formaliter ex natura rei, modò inferat esse actu oppositum non enti, nullo certè differt à vera existentia entitatiua. Rursus, est ille modus essetiuus terminus actionis vnitiuæ; quid illi deest, ne sit modus entitati-
69. uus? cùmq; defacto accipiat esse oppositi nihilo actu; quomodo non est terminus actionis dātis existentiam? Rursus, ille modus essetiuus est oppositus nihilo, non oppositione extremorum, quæ vnit, sed seipso: adeoq; suâ entitate condistinctâ ab extremis; quid ergo illi deest ad rationē modi? *Dices* illum modum non esse ens per se. quæro, quo sensu, non est ens per se? si enim non est ens per se, quia ille modus non est ens substantiale: idem dicent, qui modum pro connotato ponunt. Et si illa formalitas ex natura rei, seu ille modus essetiuus, est substantialis: ergo etiam erit ens per se. quid ergo illi deerit, ne sit modus entitatiuus? *Dices*, quia non habet quidditatem propriam. 70.
Immò habet. quia habet propriam definibilitatem, & est ratio obiectiua intelligibilis nemine cogitante. *Dices*, te non tenere quòd habeat ista formalitas, vel iste modus essetiuus, distinctam etiam ex natura rei existētiam. Contra erit. quia illa formalitas erit opposita actu nihilo: quomodo ergo non est ens actu? si est ens actu, quid illi desideratur, nè dicatur habere existentiam actu? Deinde etiam illa formalitas, ille modus essetiuus, est interdum intra causas, interdum extra causas; est enim, vt dicūt, separabilis; si autem est interdum extra causas: ergo existit; existere enim, est extra causas esse; si existit, 71.
quid titulo existentiæ illi deficit, ne sit modus entitatiuus? *Dices*, quòd per se non possit terminare actionem agentis. Contra erit. Terminat imprimis actionem agentis communicatiui; & si antea erat nihil, modò opponitur nihilo, nec est quid increatum: quomodo igitur actionem agentis non poterit terminare?

JNFER per modum Conclusionis. *Qui tenet modum essetiuum, vel formalitatem ex natura rei, nemine cogitante actu pullulantem, habentemq; existentiam formaliter ex natura rei distinctam, eū in reipsa tenere entitatem modalem.* Ratio ex dictis, quia hæc nihilo differunt.

PVNCTVM DIFFICVLTATIS II. 72.

Soluuntur argumenta, quæ potiùs ostendunt, quòd vnio non sit Modalitas.

Præter argumēta in physicis allata, pono imprimis obiectiōes, mei in Theolog: Profes: P. Venceslai Darowski.

OBIICITVR I. Suppositatio & terminatio, quâ suppositatur natura humana in VERBO, non est aliqua entitas media, inter humanitatē & VERBVM; sed vnio hypostatica, est ipsissima terminatio formalis seu suppositatio; ergo non est media entitas, inter humanitatem & VERBVM. Maior pro-

73. probatur. quia natura humāa in Christo, terminatur & ſuppoſitatur formaliter immediatè, ipsâmet increatâ ſubſiſtentiâ & Perſonalitate VERBI; ergo ſuppoſitatio & terminatio, ſecūdùm id, quod dicit, vt vocant, in recto, non eſt entitas media inter naturam humanam & VERBVM.

RESPONDETVR. In noſtris principijs conceditur totum, neq; enim per nos, illâ modalitate mediâ, vnitur humanitas & VERBVM, ſed ſeipſis, modo explicato; ita tamē, vt hoc nōpoſſit fieri, ſine præſuppoſita mutatione, ratiōe illius determinatiuæ modalitatis

Jn aliorum principijs, dicitur communiter, negandam eſſe maiorem.

74. Probatio illius diſtinguitur. Natura humana in Chriſto terminatur & ſuppoſitatur formaliter & immediatè vt Quod, à Perſona diuina. Conceditur Antecedens. Vt Quo. Negatur. Vt Quo enim ſuppoſitatur à media illa, entitate, tanquam à via & medio, vt fiat terminatio; Vt Quod autem, à Perſona diuina, tanquam ratione Quæ terminandi, & principio ſuppoſitandi formaliter.

JNSTABIS I. Id, quo formaliter, & exercitè, & in actu ſecundo terminatur & ſuppoſitatur natura humana in Chriſto, debet eſſe, ipſum formale & exercitum ſubſiſtere diuinum filiale; ſed nullum ens creatum, quale eſt
75. illa entitas intermedia, eſt ipſum formale, actuale, & exercitum ſubſiſtere diuinum filiale: ergo nullum ens creatum, proinde neq; entitas intermedia, poteſt eſſe id, quô formaliter, exercite, & in actu ſecundo terminatur & ſuppoſitatur natura humana in Chriſto. Maior probatur. Natura humana in Chriſto ſubſiſtit filialitate diuinâ; ergo id quo formaliter, exercitè, & in actu ſecundo terminatur, & ſuppoſitatur natura humana in Chriſto, debet eſſe ipſum formale, actuale & exercitum ſubſiſtere filiale diuinū. Conſequentia probatur. quia hoc, quod eſt, naturam humanam ſubſiſtere filialitate diuinâ, ab eo tantùm habet natura humana, quod eſt ipſum, Quo formaliter, exercitè, & in actu ſecundo, filialitas diuina. 76.

RESPONDETVR, quòd hic terminus, ratio terminandi vt Quo in actu ſecundo, ſit terminus genericus, & ad duo diſtinctiſſima reſtringibilis; nam ratio terminandi vt Quo, ſumpta pro forma, quæ entitatiuè eſt terminus, ſpectat ad ipſam Perſonam; quæ eſt terminus naturæ, habetq; ſe ſicut ratio Quæ terminandi, & quod idem eſt, vt Quod terminat. Ratio autem terminandi vt Quo, accepta pro via & medio, quo ſe terminus ille actu communicat, eſt illa entitas intermedia, per Modaliſtas. Vi ergo huius doctrinæ diſtinguitur maior. Id quô formaliter, exercitè & in actu ſecundo, tanquam per formam quandam, termi- 77. natur natura humana in Chriſto, debet eſſe ipſum filiale eſſe diuinum. Conceditur Maior. quo, tanquam medio & viâ communicandi illum, terminum, terminatur natura humana, debet eſſe ipſum Filiale eſſe diuinum. Nego maiorem.

JNSTABIS II. Vt natura humana ſubſiſtat in Chriſto actualiter, debet id habere ab aliquo actu: at hic actus, per Modaliſtas, nullus poteſt aſſignari. Quia imprimis non poteſt dici, quòd hoc habeat ab illo actu, qui dicitur eſſe, Id quo, formaliter, exercitè, & in actu ſecūdo, terminatur natura humana; quia iſtud Quo, eſt aliquid creatum, adeoq; non eſt ipſum 78. filiale ſubſiſtere. neq; etiam poteſt id habere ab ipſo præcisè ſubſiſtere diuino; ſiquidem ipſum ſubſiſtere diuinum, prout ab illa modalitate præciſum, non eſt per modaliſtas, Id quo natura humana terminatur & ſuppoſitatur formaliter, exercitè: iam autē natura humana non poteſt aliunde habere, id quod eſt ſubſiſtere actualiter, diuinè, niſi ab eo, quo actualiter terminatur & ſuppoſitatur.

RESPONDETVR, diuerſo modo id haberi à Modalitate, nempe tanquā à via & medio; & diuerſo modo, ab ipſamet filialitate diuina, tāquam ratione vt Quo, ſimul habente rationem Quæ terminandi, adeoq; rationem vt Quod. JN-

79. JNSTABIS III. Subsistentia increata VERBI, quatenus comparatur ad naturam humanam, præcisè ab entitate modali, nihil confert exercitè humanitati; neq; etiam humanitas, comparata ad subsistentiam VERBI, tāquam ad principium terminatiuum, sortitur aliquem specialem effectum: præter illum, quem habet formaliter ab illa tertia entitate media; alioquin, illa Entitas media, frustra poneretur; ergo.

RESPONDETVR. A ratione formali vt Quo, sumpta, pro forma, quæ est terminus, habet aliquod esse speciale humanitas, nempe, Esse diuinum, quod ipsum Esse diuinum, termina-
80. tiuè dicit illa modalitas; esse autem formale, quod habet ab entitate intermedia, est esse vniti, & esse habentis medium & viam, vt sibi illa Persona communicetur. Nec inde tamen sequetur, otiosam esse illam entitatem intermediam; Si enim Personæ competeret esse ita rationem terminandi, vt nunquam indigeret viâ & medio ad terminandum, otiosa iam esset illa modalitas; secus si possit, vt reuera potest, esse, & non terminare v. g. naturam humanam.

Hæ rationes ostendunt benè intētum supra, suntq; probationes eius Conclusionis, quæ dicit, quòd formaliter ratio vnionis, non sit petenda ab
81. illa entitate. Solutæ tamen sunt ad defensionem communioris sententiæ. vnde, & instantiæ allatæ concedi possent omnes, in nostris principijs.

OBIICITVR II. Communicatio & indiuisio duorum secundùm idem esse, non potest fieri per aliquam entitatem mediam, distinctam ab ipso esse, quod communicatur; sed terminatio & suppositatio naturæ humanæ, quam exercet VERBVM, est communicatio & indiuisio duorum in eodem esse; ergo non potest esse per aliquā mediam entitatem distinctam. Minor probatur. Quia, si terminatio & suppositatio humāitatis, quā exercet VERBVM, non est communicatio & indiuisio duorum in eodem esse, verum 82.
esset dicere: Esse hypostaticū VERBI, non est Esse hypostaticum humanitatis; quod est absurdum. Maior principalis probatur. Communio formalis duorum, & indiuisio quoad Esse, est inter ea, quorum vnum, vel est id, quod aliud, vel est id, quo aliud: adeoq;, vt inter potētiam & actum intercedat communio & indiuisio quoad Esse; sed si præter actum & potentiam, esset tertia entitas, quæ sit id *Quo*, in actu secundo, formaliter & exercitè, actus faciat potentiam talem: sequitur, quòd non ipse actus erit id, *Quô* potentia sit id actu, ad quod erat potentia: sed tertia quædam entitas, prorsus distincta ab entitate actûs & 83.
potentiæ

RESPONDETVR. Communicatio & indiuisio duorum secundùm idem esse, non potest fieri per aliquam entitatem intermediam, tanquā per terminum & ipsum esse communicatum. Concedo maiorem. Communicatio & indiuisio duorum secundū idem esse, non potest fieri per aliquā entitatem tertiam, tanquam per rationem, quæ sit medium, via &c, communicandi illud esse. Nego maiorē. Concessâq; Minori, distinguitur cōsequens, & negatur consequentia. Jn nostris autem principijs, sicut & sequentibus instantijs, Conceditur totum. tantùm negabitur, quòd possit 84.
transiri ad illud esse actu, ad quod fuit potentiâ, sine connotata modalitate.

JNSTABIS I. Quia si vnum extremum est id, *Quô* alterum formaliter est: ergo ipsummet esse vnius extremi est formaliter ipsum esse alterius extremi; ergo vnum extremum, quâ extremum, est seipso indiuisum ab alio extremo quoad esse; ergo vlteriùs gratis fingitur tertium quoddam esse, quod se gerat per modum medij.

RESPONDETVR distinguendo Consequens primum. Ergo ipsummet esse vnius extremi, tanquam formæ & temini, est formaliter ipsum esse alterius extremi. Concedo con-

85. ſequentiam. Ipſum eſſe vnius extremi, eſt formaliter ipſum eſſe alterius, per modum viæ, & medij, illam rationem communicandi. Negatur conſequentia. ad hocq; eſt neceſſaria illa entitas.

INSTABIS II. Sicut res, cùm erat in potentia, laborabat vno non eſſe, ita, cùm eſt in actu, ſatiatur vno eſſe; & actus vtitur ipsâmet actualitate ſui eſſe, tanquam medio, quo formaliter potentiam extrahit ex illo non eſſe.

RESPONSVM, ipſam entitatem vti ſuo eſſe, tanquam medio, quo formaliter in genere formæ, termini, complementi, extrahitur potentia ad
86. eſſe; ſed non vti ſuo eſſe, tanquam viâ, mediô, ad communicandum illud eſſe extractiuum.

INSTABIS III. Priuatio formæ, quæ eſt in materia, debet tolli per eſſe ipſiuſmet formæ, non autem per aliquid aliud diſtinctum: non eſſe enim, non tollitur niſi per eſse; ergo & carentia eſse hypoſtatici diuini, quæ eſt in natura humana, debet immediatè formaliter tolli, ipſo eſse hypoſtatico Verbi; non autem per aliquã entitatem diſtinctam.

RESPONDETVR. Duplicem formæ priuationem dici à materia. *Imò* Formæ ratæ, quæ eſt ratio vt *Quo* in genere formæ, termini, comple-
87. menti: & hæc tollitur per ipſamet entitatem formæ, termini, complementi, conſequenter perſonæ. Aliam autem priuationem dicit materia, priuationem rationis communicandi, viæ & medij ad illam formam; & hæc priuatio tollitur dictâ modalitate.

INSTABIS IV. Hoc ſubſiſtere diuini Verbi, quod vocatur *Quo* extremi, ſeu formæ, termini & cõplemẽti, quando ſe gerit per modum extremi *Quo*, confertné naturæ humanæ aliquod eſse formaliter & immediatè ſe ipſo, an non confert? ſi confert: certum eſt fore increatum; cùm nihil habeat Verbvm in ſeipſo, non increatũ; proinde ſi confert aliquid ſeipſo naturæ humanæ, erit id increatum, nimirum ipſum Subſiſtere Verbi; quod 88.
proinde ſubſiſtere, erit formale vinculum, in quo natura humana, colligata eſt Perſonæ diuinæ: ſiquidem nullum poteſt eſſe formalius vinculũ duorum, nullaq; intimior communicatio & coniunctio, quàm ſi erit indiuiſum idem vtriuſq; eſſe; conſequenter omne aliud medians vinculum, eſt ſuperfluum. Si autem dicas, tunc cùm Verbvm ſe gerit per modum extremi vt *Quo*, non conferre naturæ humanæ vllum eſſe increatum, formaliter & immediatè ſeipſo, ſed tantùm tranſmittere quodammodo, ad naturam humanam, illum modum creatum mediæ entitatis: & viciſſim naturam humanam refundere illũ mo- 89.
dum in Perſonam Verbi; tunc ex hoc manifeſtè ſequitur, naturam humanã, & Perſonam Verbi, non communicare ſecum formaliter vllum aliud eſſe, præter illud, quod affert ille modus creatus, mediæ entitatis. de hoc autem non eſt dicere, quòd ſit ipſum eſſe formaliter ſubſiſtentiæ diuinæ; ergo inter eſſe naturæ humanæ, quod habet ex vi illius modi ſuperadditi, & inter ipſum ſubſiſtere increatum Verbi, eſt diuiſio quoad eſſe. Probatur conſequentia. Quia vbi habet locum affirmatio & negatio, ibi neceſſariò eſt diuiſio duorum quoad eſſe: ergo ſi de modo illo, addito ſupra humanitatem, poteſt affirmari, quòd ſit 90.
quoddam eſſe creatum, & poteſt negari, quòd non ſit ipſum ſubſiſtere increatum: ſequitur quòd natura humana, etiam illo modo mediæ entitatis affecta, ſit diuiſa quoad eſſe, ab increato Subſiſtere Verbi; conſequenter dici tantùm poſſet, vnio humanitatis in hypoſtaſi, non tamen vnio ſecundùm hypoſtaſim: inter quæ duo, obſeruat Caietanus, ex S. Thoma, differentiam, hîc q. 2. a. 5. ad 3.

RESPONDETVR. Illud extremum, quod eſt Perſona diuina, cùm habet rationem extremi actu, confert humanitati in ratione formæ, termini, complementi, aliquod eſſe formale ſeipſo immediatè: neq; enim in hoc

91. hoc genere mediat quidquam; sed non confert quidquam immediatè, in genere rationis vt Quo, Medij, Viæ, vt communicet se illa ratio formalis, & immediata, seipsâ tribuens rationem increati. Non est autem maius vinculum, quàm seipsis vniri: Sed dicent Modalistæ, id non posse haberi inter ea, quæ possunt non esse vnita & existere; nec vlteriùs sequetur, quòd ex vi illius modi, sit diuisa humanitas ab increato Subsistere VERBI: quia ille modus essentialiter terminatiuè, dicit VERBVM, & cùm dicat essentialiter terminatiuè VERBVM, fit, vt ex vi illius vnionis, non dicat humanitas negationem filialis esse diuini.

92. INSTABIS III. Admisso illo duplici Quo, inexplicabile erit, quid sit illud Esse id, Quo aliud, tanquã formâ, & quid sit, esse id Quô aliud, tanquam viâ? consequenter, quid sit in homine, id, quo corpus viuit tanquam formâ, & quo viuit tanquam medio.

RESPONDENT Modalistæ. Id, Quo tanquam formâ, est ens ratum, estq; ipsa anima v.g. id autem Quô aliquid tanquam viâ, est ipsa illa modalitas: sicut & in principijs oppositorũ, vnio quæ est formalitas, vel Modus essentiuus, est via, & id Quo vnitur, nemine cogitante, ipse actus & potentia.

OBIICITUR III. Non sunt multi-
93. plicanda entia sine necessitate, nulla autem necessitas istius entitatis modalis.

RESPONDETVR. necessitatem illius esse ad saluandum transitum à contradictorio.

PVNCTVM DIFFICVLTATIS III.

Soluuntur Argumenta contra Modalitatem pro connotato importatam.

CONTRA modum nostrum defendendi vnionem hypostaticam, quẽ innuit Vasq. disp. 18. cap. 3. num. 26.

OBIICITVR I. Si, antequam intelligatur natura sustentata, & terminata à VERBO, intelligitur cum illo modo, tanquam cum aliquo præuio; 94. sequitur, quòd simul, atq; concipitur vnita, intelligatur nouum aliquid in ipsa: ac proinde, præter ipsam suppositationẽ & terminationem, quam intelligimus in suo genere à VERBO prouenire, tanquam à sustentante, deberet esse alius nouus modus in natura ipsa, idq; distinctus ab illo præcedenti quem præhabuit; seu potiùs sequitur, ipsam terminationem & suppositationem, debere esse aliquid nouum, in ea; neq; enim fieri potest, vt natura terminetur, & hoc ipso non habeat in se aliquid, quod non habuit antequam terminaretur: siquidem contradictoria de aliquo successiuè, sine 95. aliqua mutatione, enuntiari non possunt.

RESPONDETVR. Negando sequelam. Posito autem illo modo pro connotato, põitur aliquid nouum reale in natura, scilicet ipsa Persona assumens, quæ sine illo connotato, non est determinata ad assumptionem; ponetur etiam nouum formaliter in natura, scilicet actus secundus assumptionis, ad quem transitur, ratione præuiè positæ entitatis Modalis; nec erit iam necessitas vllius aliûs modi entitatiui consurgentis.

INSTABIS. Si præter entitatem nouiter productam, datur aliquis alius effectus formalis, proueniens à solo 96. VERBO, nimirum, ipsa terminatio & suppositatio naturæ, frustra iam ponitur illa entitas modalis determinatiua.

RESPONDETVR. Non frustra ponetur, quia non transiretur ad illũ effectum formalem, prouenientem à solo VERBO, sine vlla entitate, quæ sola est sufficiens mutatio. Et licèt suppositatio & terminatio, quæ proficiscitur à Persona, fiat sine vlla noua entitate superaddita, determinatio tamẽ illa, non potest fieri sine noua ẽtitate; quia mutatio sufficiens, vt transeatur ad esse suppositationis, haberi poterit ex illa posita modalitate, & sine illa non haberetur; nihil autem simile osten-

97. ſtenditur, per quid tranſiri poſſet ad ipſam illam determinationem.

OBIICIT II. Commune argumẽtum Lugo, probans, illam vnionem, eſſe modum. Repugnat dari denominationem nouam realem, abſq; vlla noua reali forma, à qua proueniat; ſed denominatio humanitatis VERBO vnitæ, eſt realis & noua; ergo oportet aliquid nouum à parte rei poni, ratione cuius ſit vera talis denominatio. hoc autem nouum, non ſunt ſola extrema: potuiſſet enim eſſe VERBVM, & hæc eadem humanitas in rerum natura, abſq; eo, quòd humãitas eſſet vnita VERBO; ergo debet dari aliquid aliud præter extrema, ratione
98. cuius, verificetur hæc prædicatio, & denominatio formalis noua.

RESPONDETVR. Concedendo totum. hoc autem nouum, dicitur eſſe connotatum illud modale. Maior deberet etiam, nonniſi cum explicatione, admitti; denominatio enim vniti, præter humanitatem & Perſonam VERBI, in circumſtantia illius connotati, eſt denominatio realis, prout realis opponitur fictæ: ſed non noua realis, hoc eſt, phyſicè, entitatiuè ab illa diſtincta. Quod ſi eſt noua realis denominatio, prout opponitur fictæ, ſufficiet etiam dari nouam formalitatem realem, prout opponitur fictæ, quæ ſit ipſa vnio pro forma-
99. litate accepta; non eſt tamen neceſſe, ponere nouam formam phyſicam, & entitatiuam, diſtinctamq; realiter. Et ita, relatio eſt forma denominans relatum, quæ forma, eſt realis prout opponitur fictæ: ſed non realis, quaſi ſit entitatiuè diſtincta à fundamento, in circumſtantia termini, & rationis fundandi, poſito.

JNSTAT I. Hurtadus. Poteſt perire vnio hypoſtatica, & ſeparari à natura humana & VERBO, adeoq; interire, abſq; hoc, quòd aliquid intereat identificatum naturæ humanæ, aut VERBO; ergo id, quod eſt humanitatẽ vniri VERBO, eſt alia forma, quæ non ſit natura humana, nec VERBVM. Probatur Conſequentia. quia non poteſt
aliquid corrumpi & deſinere realiter, 100.
quin corrumpatur, quicquid eſt realiter vnum & idem cum ipſo; & è contra, quod perſeuerat alio corrupto, non eſt idem realiter cum ipſo.

RESPONDETVR. Sicut poteſt perire relatio, manente pariete albo, nec tamen relatio diſtinguitur realiter à pariete; quia non poteſt perire, ſi ponatur circumſtantia termini, & rationis fundandi; ita quamuis perire poſſit vnio hypoſtatica, manẽte Perſonâ VERBI & humanitate, non ſupponitur, vnionem hypoſtaticam eſſe diſtinctam modaliter; quia etiam non poteſt perire, manente humanitate & VERBO. in circumſtantia connotatæ modalitatis. Dici etiam poſſet, 101.
quòd pereat vnio hypoſtatica, peritione debitâ formalitatibus & connotatiuis entibus; quas formalitates, & connõtatiua entia, non eſt neceſſe diſtingui phyſicè; licèt non pereat tanquam forma phyſica.

JNSTAT II. Arriaga. Acceptis illis omnibus phraſibus, quas nominales afferunt, vel eſt aliquid ex parte obiecti, quod antea non erat, vel non eſt? ſi non eſt; ergo non eſt facta mutatio: ergo nec tranſitus, à non eſſe vniti, ad eſſe vniti; ſi autem eſt aliquid ex parte obiecti: ergo habetur intentum.

RESPONDETVR, In principijs noſtris, ſufficientem eſſe illam entitatem modalem pro connotato importatam, non tamen habet per hoc 102.
intentum Arriaga: quia ille vult, pro ipſo formali vnionis, importari illam entitatem.

JNSTABIS III. Sex ſemper facit ſex, ſiue dicas bis tria, ſiue ter duo, ſiue ſexies vnum; ergo etiam, ſi nihil plus dicit vnio, quàm VERBVM & humanitatem, quidcunq; dicas, ſemper idem dicis.

RESPONDETVR. Dicere plus vnionem, nempe illam entitatem modalem, non quidem quæ conſtituat rationem formalem vniendi, ſed tamen quæ ſit connotatum prærequiſitum.

OBII-

103. OBIICITVR III. Assignatâ hac modalitate, non assignatur terminus intrinsecus, de nouo productus per vnionem, quem requirunt Modalistæ.

RESPONDETVR. Argumentum sicut proponitur non conuincere, nã Modalistæ nolunt produci per illam vnionem, aliquem alium terminum, sed ipsam vnionem dicunt esse terminum, qui producitur; & tamen arguens assumit, quòd per vnionem deberet aliquid, idq; physicè, in sententia Modalium, produci. In sententia, quæ requirit hanc modalitatem pro dispositione, directè dici potest, quòd non detur actio efficientis, nisi ad illam dispositiuam modalitatem,
104. cui respondet tanquam terminus dispositio illa. In nostris autem principijs, assignatur illi actioni efficienti terminus physicus, nempe modalitas determinatiua. Addo, cùm hæc sententia sit media, inter sententiam Modalium & Nominalium, non esse necesse, vt omnia assũpta Modalium, indiscriminatim admittat.

JNSTABIS. Ille modus, si est præuius ad vnitionem, non potest determinare essentialiter & non impedibiliter etiam diuinitus, ad esse vniti; sic enim iam diuina potentia determinaretur, per aliquid præuium creatum, & necessitaretur ad vniendum, ab aliquo ente creato, quod non esset vnio,
105. sed prius vnione.

RESPONDETVR. Argumentum hoc probare multum. probat enim, quòd prius non possit determinare essentialiter, vt sit hoc se sequens, & sequens, & posterius; neq; enim determinationem sequẽtis, habet à sua entitate, cùm potuerit esse, & non esse sequens: sed hæc determinatio habetur ab illo antecedente, quod est prius. Probaret item, quòd fundamẽtum relationis, ratio fundandi, & terminus, non determinet essentialiter, & inimpedibiliter, etiam diuinitus, ad esse relationis. Sic enim determinaretur per aliquid præuium diuina potentia. Probaret itẽ, quòd possit esse actio efficiẽtis sine effectu, quia est quid præuium ad effectũ. Di- 106.
rectè autẽ dici potest; quòd à præuio per rationem nonnisi, & habente vim essentialiter determinandi, possit determinari potentia diuina; licèt ab aliquo præuio tempore, & non habente vim essentialiter determinandi, nõ possit determinari. Si illo priori modo determinetur potentiâ diuina, nihil absurdum est; vt ostendit allata inductio. Et certè, si aliquid sit præuium, nonnisi ratione, & sit insuper illud ipsum in re, secundùm omnia, quæ ad illud spectant consideratum, sicut in re relatio est fundamentum, terminus, ratio fundandi; non erit absurdum, quòd concurrente Deo ad hoc præuium, iam concurrat Deus 107.
& ad hoc, quod in re est illud. Item si concurrat Deus ad essentialiter determinatiuum, hoc ipso ligat se Deus suo concursu, vt non possit non velle illud, ad quod debet esse determinatio; hoc ipso enim conuinceretur nolle concursum ad essentialiter determinatiuum; cùm tamen reuera ad illud concurrerit. Vniuersaliterq;, tũc est absurdum ab alio præuio determinari potentiam diuinam, quando potest non intelligi, illud præuium producendo, determinare se omnino Deus, etiam ad secutura; haberet enim determinationem, in linea existendi creata, libertas diuina, & non à sua voluntate: nam in linea possibili, non 108.
voluntas diuina possibilitatem, sed possibilitas voluntatem diuinam determinat. Et quia in re, vnio, dicit naturam humanam, Personalitatem, & illud connotatum; dicitq; illud cõnotatum vim essentialem determinãtem ad vnionem: fit, vt determinando se Deus ad illud præuium producendum, liget etiam se, vt sequatur vnio; tuncq; suppositio antecedens tollit libertatem, quando illâ positâ, nõ potest non sequi euentus, & insuper, non est in mea potestate ponere, vel non ponere illam suppositionem antecedentem; est autem in potestate Dei, ponere, vel non ponere, illam entitatem determinatiuam.

CON-

109. CONTINVATVR SOLVTIO

OBIICIT IV Quidam, ostendendo, quòd hæc entitas modalis sit intrinsecum cõstitutiuum, & pars vniti hypostatici. Positis omnibus constitutiuis intrinsecis vniti hypostatici, cæteris verò omnibus ablatis extrinsecis, eo ipso formaliter & immediatè ponitur vnitũ hypostaticum: quod vtiq; identificatur suis intrinsecis cõstitutiuis. At verò posito VERBO & humanitate, ablatâ verò modalitate, eo ipso formaliter & immediatè non ponitur vnitum hypostaticum: ergo Verbum & humanitas non sunt omnia constitutiua intrinseca vniti hy-
110. postatici; sed præter hæc, illa entitas modalis est constitutiuum intrinsecũ.

RESPONDETVR I. Non esse hoc formatum argumentum, per recurrẽtes eosdem terminos. nam subiectum minoris est istud: Posito Verbo & humanitate & ablatâ modalitate; cuius ablatæ modalitatis, non fit mentio in consequenti: additum enim illud, quòd præterea illa modalis entitas sit constitutiuum intrinsecum, non spectat ad complendum subiectum minoris, sed se tenet per modum additi & illustratiui consequẽtis. Quodsi formetur ita consequens: Ergo Verbum & humanitas, ablatâ entitate modali, non sunt constitutiua intrin-
111. seca vniti hypostatici, concedetur totum. non quòd illa modalitas habeat rationem constitutiui, sed quia Verbum & humanitas, nõnisi in circumstantia illius modalitatis, fortiuntur denominationem vniti. Non repugnat autem, vt aliquid sortiatur denominationem aliquam, in aliqua circumstantia, ita vt illa denominatio, in re, sit ipsum illud in tali circumstãtia positum. Sed hoc argumentum, & sequentia, pleniùs discussa vide in materia de Relatione, & in materia de Sacramentis, vbi de constitutiuo intrinseco. & vbi agitur, an intentio sit pars Sacramenti?

RESPONDETVR II. Retinendo responsionem, quam sibi opposuit oppugnans; scilicet quòd posito Ver- 112.
bo vt actu terminante, & humanitate vt actu terminatâ à VERBO, eo ipso ponatur denominatio vniti hypostatici.

JNSTAT. Hoc quidem verè dicitur, sed petitur principium: quia totum argumentum, quod procedit de vnito hypostatico, omnino integrum redit de denominatione VERBI terminantis, & humanitatis terminatæ: probatq; in hac denominatione, modalitatem, de qua agimus, esse intrinsecum constitutiuum.

RESPONDETVR. Negando hîc peti Principium, sed potius stari in principio. quæ duo per hoc inter a-
lia distinguuntur: quia petens prin- 113.
cipium, hoc ipsum solùm pro ratione reddit, de quo est quæstio: stans autẽ in principio, habet tantùm pro Regula, cur aliquid concedere vel negare dicatur: ne conuincatur quòd incõsequenter affirmet vel neget. quod etiam fit in præsenti. Porro si quæratur, quare vnitum hypostaticum possit haberi, sine modalitate tanquam constitutiuo, pro ratione adfertur: quia sufficit, quòd constitutiuum intrinsecum sit ipsum VERBVM prout terminãs, & humanitas prout terminata: licèt, istam rationem *Prout*, nõ habeat, nisi in circumstautia modalitatis. Obijciens autem non probat,
quòd sit impossibilis denominatio, 114.
quæ sit in re ipsum illud denominatũ, in tali circumstantia positum. Addo. respondere ad definitum per definitionem, non est petere principium: definitiuè autem vnitum hypostaticũ, est VERBVM prout habet rationem actu terminantis naturam humanam, & natura humana prout habet rationem actu terminatæ. Non repugnat autem haberi istud *Prout*, modalitate illâ positâ, nonnisi pro connotato: hinc rogari debet, vt propositio hæc probetur: Implicat denominatio, quæ sit ipsum denominatum, in tali circũstantia positum.

Supponit etiam arguens, ablato connotato extrinseco, manere omnia consti-

115. constitutiua intrinseca, quod repetitò negatur doceri à nobis. *Hinc potiùs.*

RESPONDETVR III. Retinendo item responsionem præuisam ab obijciente, quòd scilicet, ablatâ istâ modalitate, non maneant illius totius constitutiua intrinseca, in actu secundo & formaliter, sed tantùm in actu primo, & materialiter.

JNSTAT. Ergo iam omnia constitutiua intrinseca, in actu secundo, totius hypostatici, importãt aliquod cõstitutiuum intrinsecum, præter Verbum & humanitatem, quod certe nõ erit aliud, nisi illa modalitas.

RESPONDETVR. Hanc ipsam
116. illationem probandam fuisse, eò quòd desideratur probatio istius Maioris: Implicat denominatio, quæ sit ipsum illud, in tali circumstantia positum. Rogatur item probatio istius maioris: Implicat, vt in entibus connotatiuis, habeat hoc rationem constitutiui intrinseci, in tali circumstantia, & nõ habeat rationem constitutiui intrinseci, extra hanc circumstantiam.

OBIICIT III. Sequitur ex his responsionibus, quòd ablatâ illâ modalitate, ablato item Connotato, non maneat quidem ens connotatiuum, maneat absolutũ: quod dici non potest: quia in sententia nostrorum communi, ens respectiuum non distinguitur
117. realiter ab absoluto: si ergo extra circumstantiam extrinsecam, manebit ens absolutum, cum quo adæquatè identificatur ens respectiuum in circũstantia extrinseci, adhuc, extra istam circumstantiam, debebit manere ens respectiuum, ne dicatur, idem manere sine se ipso, extra circumstantiam requisitam.

RESPONDETVR Concedendo primam sequelam. Quod attinet ad secundam, illa hoc sensu est vera: quòd scilicet relatio, non sit entitas realiter superaddita, quod & nos cõcedimus: licèt ex nostris tenuerint aliqui oppositum: & hic in nostra Prouincia Pater Laurentius Pikarski. Cæterùm tota connotantium schola negat, quòd aliquod ens, non euadat absolutum, cùm fuerit respectiuũ, si desit circumstantia rationis fundandi 118.
& termini. Tertia autem sequela negatur: est enim illa ipsa maior, cuius probatio desideratur, nempe: Implicat denominatio, quæ sit ipsum denominatum in tali circumstantia positum. Nec manebit idem sine se ipso, extra circumstantiam requisitam; quia illa *Relatio*, illud *Prout*, illa *Denominatio*, non quomodocunq; est ipsũ denominatum, sed denominatum in tali circumstantia: Et, si dẽominatio simpliciter identificaretur denominato, non manente denominatione, & manente denominato, maneret idem sine se ipso; sed, quia illa deno- 119.
minatio est ipsum denominatum, nõnisi in tali circumstantia positũ, hinc non manebit denominatum sine se ipso; quia illa denominatio est illud denominatum, nonnisi in tali circumstantia positum, quod repetitò dictũ.

JNSTAT I. Etiam ens respectiuũ, per se ipsum præcisè, est id quod est; ergo fieri non potest, vt ens respectiuum, nunc identificetur adæquatè enti absoluto, quando adest circumstantia extrinseca; nunc verò distinguatur realiter ab eodem absoluto, quando deest circumstantia extrinseca.

RESPONDETVR. Nego consequentiam: in qua ipsa vertitur cardo 120.
difficultatis, adeoq; probari debuit; eò quòd non sit ostensum, repugnare denominationem, quæ sit ipsum denominatum in tali circumstantia positum. Desideratur item probatio, cur repugnet, vt ens respectiuum, sit ipsa entitas absoluti, in tali circumstãtia positi? & casu, quo non adsit illa circumstantia, non hoc sensu distinguetur realiter respectiuum ab absoluto, quia separatur tunc aliqua entitas, & perit; sed quia nemine cogitãte, ablato termino, desinit habere rationem respectiui.

JNSTAT II. Ens respectiuum & absolutum differunt essentialiter: ergo additio circumstantiæ extrinsecæ, mutans ens absolutum in respectiuũ, trans-

121. transessentiabit vnam essentiam in alteram, quod implicat; dicitq; arguens, quòd hoc argumentum reuera illum conuincat.

RESPONDETVR. Argumentum multum probare, nam indubiè etiam in principijs arguentis, in relatione prædicamentali, ens absolutum, additione termini tanquam partis, euadit respectiuum; ergo additio illius termini, transessentiabit ens absolutum in respectiuum. Vnum item numerale, est absolutum, vnum autem & vnũ, euadit respectiuum, quia euadit par, numquidné tunc transessentiatur vnum numerale? Animal aliam habet sui definitionem, rationale aliam:

122. numquidné coniunctio istorum duorum in homine, facit transessentiationem? Hinc in forma distinguitur antecedens. Ens respectiuum & absolutum differunt essentialiter, hoc est, definitio respectiui, non est definitio absoluti, concedo antecedens. Ens absolutum & respectiuum differunt essentialiter, hoc est, non potest ens absolutum vnquam sortiri & acquirere denominationem respectiui, nego antecedens. Tuncq; primùm ens absolutum trãsessentiaretur in respectiuum, si definitio respectiui, esset definitio absoluti, quòd in præsenti non contingit, nec à nobis docetur.

INSTARI potest III. Vnio hypo-

123. statica est, per nos, ipsum Verbum & natura humana, in circumstantia prædictæ modalitatis: Relatio item est ipsum fundamentum in circumstantia rationis fundandi & termini; & sic de reliquis connotatis. quærere restabit, cur illa circumstantia non habeat potiùs rationem partis?

RESPONDETVR. Etiam per oppositos, datur constitutiuum intrinsecum relationis transcendentalis, quod constitutiuum intrinsecum, per illos, ne quidem partialiter completur ratione fundandi & termino; & tamen inimaginabile est, quòd entitas illa, independenter à proportionato sibi termino, & ratione fundãdi, habeat rationem constitutiui intrinseci; cùm tamen per illos, illæ circumstantiæ non habeant rationem partis, in dicta relatione: ita nec in præsenti habebunt. Deinde duplicia sunt tota. Quædam tota rigorosa, quale est totum compositum ex corpore & anima, quò etiam reuocantur ea, quæ habent proportionem cum manifeste partibus; & alia sunt tota non rigorosa, sed potiùs conflata ex pluribus; quale conflatum est cognitio, nempe ex tendentia vitali, & ex obiecto. Ad quæ non rigorosa tota, reuocaretur conflatum, ex intrinseco, ratione nectendi, & extrinseco, seu *Aliud*. Hinc si totum illud non sit rigorosum, illud Aliud, seu extrinsecũ, item illa circumstantia, poterit non esse pars; sed nonnisi vnum ex extremis, conflatum illud ingredientibus; quod extremum in omnibus parificatur parti, exceptâ denominatione partis, & denominatione intrinseci. Deniq;, ex eo illa circumstantia non est pars, item ex eo, fundamentum in circumstantia termini positum, non dicit illam circumstantiam pro parte, quia terminus, cùm sit *Aliud*, ex ipso prædicato *Aliud*, non dicit proportionem cum intrinsecis. Quod fusiùs vide defensum, in materia de Pænitẽtia, vbi actũ, an peccata sint intrinsecum constitutiuũ sacramẽti Pænitentiæ? *Sed insuper hoc idẽ aliter proponitur.* 124.

125.

Constitutiua intrinseca debent esse proportionata, ipsimet Constituto; si enim non essent proportionata, non illud, sed aliquid aliud constituerent; & ob improportionem, identitatem non dicerent. Quia ergo ipsum constitutum, quod est Relatio, vel Relatiuum, dicit rationem *Ad aliud*, adeoq; importãdo, & *Ad*, & *Aliud*; ideo & cõstitutiua intrinseca, debent importare & *Ad*, & *Aliud*; si important cõstitutiua intrinseca & *Ad*, & *Aliud*; cùm se ipsum nihil dicat pro extrĩseco, debet cõstitutiuũ illud dicere, & entitatem fundamenti, & insuper illud *Ad*, illud *Aliud*: quod si est *Aliud*, si est *Ad*, debet illud pro extrinseco dicere; nã, & nihil est *Ad se*, & nihil 126.

127 nihil sibi *Aliud*; consequenter circũstantiam, quæ saluat illud *Ad*, & illud *Aliud*, debet dicere pro extrinseco: cùmq; relatio prædicamentalis, sit relatio adueniens; ad saluandam proportionem, etiam constitutiua illius debent habere rationem aduenie͂tis: consequenter idem fundamentum, ratione aduenientis circumstantiæ, habebit rationem constitutiui intrinseci, extra illam circumstantiam, non habebit.

DIFFICVLTAS III.

Quo ordine peracta est vnio Hypostatica?

De hoc ordine assumptionis tra-
128 ctat Suar: integrâ disput: 17. Valent: disp: 1. q. 6. pun: 2. Amicus disp. 8. Sect: 7. Tituli sensus est, An Persona, priùs aliquid in humanitate terminârit, & non simul totum? & quia prioritas duplex est, Temporis, & Naturæ: constat in Catholica Theologia, fuisse simul assumpta tempore à VERBO, nec præfuisse priùs tempore Naturã humanam, huic toti hypostatico; & oppositum censetur esse pars erroris Euthychiani, vt videre est apud Vale͂t: disp. 1. q. 2. pũcto 1. parag. *Tertius error*. Probariq; id potest ratione fundatâ in Concilijs & Patribus. Quia vel præfuit corpus solum, vel anima sola, vel vtrumq;, illi Toti, quod est
129 Christus. non solum corpus; quia hoc sine forma substantiali non existit. non secundùm solam animam; quia, quòd animæ præexistant corporis formationi, & v.g. quòd sub initiũ mundi sint creatæ, est error damnatus in Synodo 5*tâ*. & 6*tâ*. Constantinopol. Idem habet Leo Papa, Epist. 71. *Catholicam Fidem constanter atq; veraciter prædicare, quòd anima hominum non priùs, quàm suis inspirantur corporibus, fuère*. Quòdsi animæ reliquæ non præfuêre suis vnionibus, nec anima Christi præfuit. Non etiam præfuit Totum; quia aliàs etiam debuisset præfuisse Persona creata, quòd negant Patres. Quod autem attinet ad prioritatem Naturæ, citati nostri tenent, priùs naturâ in intentione assũ- 130
ptum esse: Totum, quàm partes in executione autem, priùs naturâ partes, quam Totum; & quidem, quòd priùs intentione assumptum sit totum quã partes, ratio est: quia illud priùs ratione assumitur, quod principaliter & vltimatè intenditur, Deus autem intendit principaliter & vltimatè, vnire totam humanitatem cum VERBO. Est ergo tantùm difficultas, an in executione, priùs naturâ, assumptæ sint partes, quàm totum?

DICENDVM est, *Priùs naturâ in executione assumptum esse Totùm, quàm partes*. Est Conclusio Scoti & Durãdi in 3. dist. 2. q. 2.

PROBATVR I. Conclusio ratio- 131
ne desumptâ ex S. Thoma q. 6. a. 4. ad 3. vbi sic ait. *Vnione personali, priùs secundum intellectum, oportet quòd caro vniatur animæ, quàm Verbo; quia ex vnione ad animam habet, quòd sit vnibilis VERBO in Persona; præsertim, quia Persona non inuenitur, nisi in anima rationali. Ex quo loco sic formatur argumentum.* Prius est naturâ, (indubiè in executione) vnita Caro cum anima, quàm vnita VERBO: quia VERBVM est vnitũ nonnisi carni humanæ, non est autem caro humana, ante vnionem cum anima; ergo etiam, priùs naturâ, in executione, est vnita Persona Toti, quã partibus. Consequentia probatur. I-
deo, priùs naturâ, vnita est in execu- 132
tione caro animæ, quàm VERBO; quia Caro, ex vnione ad animam habet, quòd sit vnibilis VERBO; sed etiam ex vnione Personæ ad totum, habent partes, quòd sint vnibiles VERBO; ergo. Minor probatur. Ideo Caro ex vnione ad animam habet, quòd sit vnibilis VERBO: quia sine vnione ad Corpus, non potest intelligi, esse natura humana; sed etiam sine Toto, nõ possunt intelligi partes esse natura humana. ergo etiam partes habent esse vnibilium VERBO, ex vnione Personæ ad Totum. Hocq; videtur significare S. Thomas, dum docet, Personam non inueniri, nisi in rationali natura. rationalis autem natura in ho-

133. mine, est Totum; non verò vel ipsa anima, vel ipsum corpus, vel vtrumq; non per modum totius acceptum.

Idem sic proponitur; Illud, etiam in executione, priùs naturâ assumi debet, propter quod alia assumuntur; quia etiam in executione, ratio *propter quam aliud*, est prior illis, *quæ propter illud*; sed partes assumuntur propter totum: non enim ideo assumitur homo, quia assumitur corpus & anima; sed ideo assumitur corpus & anima, quia assumitur Totum, seu homo. Quod ipsum probatur. quia, si per impossibile distincta essent realiter homo, & ab alia parte, anima & corpus vnita, assumeretur potiùs to-
134. tum: quia illud potiùs est terminabile personaliter, & suppositabile: illudq; potiùs est homo, adeoq; potiùs assumibile; cùm venerit Christus ad saluandos homines.

PROBATVR II. Argumento Scoti. Illud primò est assumptum, quod fuisset primò personatum, si fuisset suæ naturæ relictum, & non assumptum à VERBO; tale autem est natura tota, & non partes; quoniam natura tota est primò apta, vt sit Persona, & partes nonnisi per illam; VERBVM autem suppleuit vices Personæ creatæ: ergo illud, quod fuit primò personabile, primò fuit assumptum.

RESPONDET Caietanus, cuius
135. Responsionem ad hos terminos reducit Valentia. Negat scilicet, eodem ordine, per alienam personalitatem terminari naturam, quô terminaretur per propriam; nam natura ita personatur, vt ipsa sit Origo & principiũ, quasi efficiens, illius personalitatis, indeq; fit, vt quia tota natura est principiũ suæ personalitatis, & partes nõnisi per naturam, inde inquam fit, vt tota natura primò personetur per propriam subsistentiam, cùm non subsit ratio, cur eodem ordine, non terminet naturam & eius partes, quo ordine profluxit à suo principio. è contra, cùm natura personatur per alienam personalitatem, integrum est Personæ assumenti, inchoare executionis ordinem in terminando, vnde- 136.
cunq; velit, nimirum vel à partibus, vel à tota natura.

CONTRA est. Tum quia, si est personabile nonnisi Totum, non erit in libertate assumentis, inchoare, vnde voluerit, Personationem. Tum quia non est ratio, cur sicut ea Persona, quæ principium habet à natura, primò terminat naturam, cur non etiam Persona, quæ non habet principium à natura, supplet tamen id, quod fecisset propria Persona, cur inquam, non sequatur, in personando per priùs vel posterius, conditionem propriæ Personæ. Tum quia, pro eo instanti rationis, pro quo non intelligitur totũ, non intelligitur, in natura, indigentia 137.
Subsistentiæ; cùm eam non sit nata habere, nisi pro eo instanti, pro quo intelligitur tota. Vnde negat S. Thomas, manum, esse Personam, quia nõ habet rationem totiùs. ergo nec intelligi potest, pro illo instanti, terminari ab aliena subsistentia, siquidem connaturaliùs est dicere, pro illo instanti rationis, exercuisse VERBVM terminationem, cùm exigebat natura terminari.

PROBATVR III. Persona est id, quod habet rationem totius, vt dictũ est in materia de Subsistentia, partes autem quâ tales, non habent rationẽ totius, hôc ipsô enim non essent partes, ergo partibus, quâ talibus, non 138.
conuenit ratio Personæ. ergo nec cõueniet per priùs, etiam in executione, assumptio à VERBO.

Obijciuntur I. Authoritates.

I. est. S. Thomæ, qui videtur oppositum sentire, sed illũ pro nobis esse, ostenditur in materia de Subsistentia, in quantum negat partibus conuenire rationem Personæ. Ad alia in oppositum, dici potest, S. Thomam docuisse, quòd partes præsuppositiuè priùs sint præ toto, priùs enim illæ supponi debent, quàm totum, vt potè causa intrinseca totius. Sed nullibi loquitur de immediatiori participatione Personæ. hoc indicare videntur verba illa

139. illa S. Thomæ citati a. 5. ad 1. Vbi aſſumptionem partium, docet eſſe priorem, in via operationis. Ly operationis, intelligi quidem poteſt ab oppoſitis, pro ſtatu executionis, ſed etiam capi poterit, pro vi cauſandi, quæ eſt partium reſpectu totius, idq; roboratur verbis eiuſdem, ibidem in corp: *Et ideo dicendum eſt*, inquit, *quòd* VERBVM DEI *aſſumpſit partes humanæ naturæ, mediante toto; ſicut enim aſſumpſit corpus, propter ordinem, quem habet ad animam rationalem* (quod certè factum eſt, pro ordine executionis, idq; prioritate naturæ) *ita aſſumpſit corpus & animam, propter ordinem, quē habent ad naturam humanam.*

140. II. authoritas eſt Auguſt: qui in Epiſt: 3. ad Voluſian: *Ipſa*, inquit, *magnitudo diuinæ virtutis animam ſibi rationalem, & per eandem corpus humanum, totumq; omnino hominem, in melius mutãdum, coaptauit.*

III. Author: eſt Damaſc: lib: 3. Fidei Orthod: c. 6. DEI, inquit, VERBVM, *per mediam mentem, carni vnitum eſt, interiectã videlicet, inter* DEI *puritatem, & carnis craſſitiem.*

RESPONDERI poteſt ad vtramq; authoritatem. Apud Auguſtinum ly *per eandem*, accipi debet, per eandē tanquam vltimò complentem naturã humanam, in ratione naturæ: & per illam, tanquam præſuppoſitum, vt

141. conſtituatur differentialiter homo, in ratione hominis, aſſumptus eſt homo; ſed non per eandem, tanquam priùs natura participantem formalitatem Perſonæ. Eodem modo explicari debet Damaſc. Quanquam ille fortaſſis intellexit nonniſi mediationem dignitatis, & Entis, eò, quòd inter Deum & corpus, mediæ dignitatis ſit anima rationalis, vtpote ſpiritualis.

OBIICITVR II. Anima & Corpus priùs naturâ aſſumptæ ſunt, quã fuerint inter ſe vnitæ; ergo ſunt priùs naturâ aſſumptæ, quàm ſit conſtituta humanitas. Antecedens probatur. quia vnio animæ ad VERBVM, non pendet ab actuali vnione eiuſdem ad corpus; ergo non eſt poſterior illâ, etiam in ordine naturæ; id enim propriè poſteriùs eſt naturâ alio, quod 142.
ab alio pendet. Idemq; dicendum de corpore.

RESPONDETVR Negando antecedens. Probatio illius diſtinguitur. Vnio animæ ad VERBVM non pendet ab actuali vnione eiuſdem ad Corpus, in ratione formali, & denominatione Perſonæ, quâ conſtituatur homo. Negatur propoſitio. Non pendet in exiſtendo, ſecundùm ſimplicem rationē vnionis Perſonæ. Conceditur. Certe enim in illo triduo, nec anima dicebatur homo, nec corpus iacens in ſepulchro, quamuis vtriq; parti competierit ratio vnionis ad VERBVM. Addo, quòd prioritas naturæ, in præſen- 143.
ti, non ex eo pēſanda ſit, quòd aliquid poſſit manere ſine alio, ſed quòd, per prius naturâ, habeat rationem totius, cui rationi totius debetur Perſonâ.

JNSTAT Suar: Corpus & anima antequam vniantur, habent partiales ſuas ſubſiſtentias.

RESPONDETVR, quòd non. quia cùm nec anima materialis, nec anima ſpiritualis præexiſtant vnioni ad corpus, fit, vt antequam vniantur, non habeãt proprias ſuas ſubſiſtẽtias.

OBIICIT III. Valentia. Qualis eſt ordo naturæ, in exiſtentia ipſa rerum aſſumptarum, talis etiam eſt ordo, in earum aſſumptione; nam res aſſumptæ, non priùs, nec aliter exiſtunt, 144.
niſi quatenus aſſumptæ ſunt: ſed inter res aſſumptas, talis eſt ordo naturæ, vt, ſecundũ executionem, anima ſimpliciter ſit priùs, quàm corpus, & vtrumq;, quàm totum: ergo talis eſt ordo naturæ, in ipſa aſſumptione.

RESPONDETUR negando Maiorem. quia enim in illo priori ordinis, & exiſtentiæ ante totum, non habent rationem perſonabilis in ratione hominis, ideo pro illo priori, non habent rationem priùs aſſumibilis.

JNSTAT idem. Sicut partes aſſũptæ exiſtũt, ex vi diuinæ actionis, per quam effectiuè producuntur; ita etiam, alio quodam reſpectu, exiſtunt ex vi aſſumptionis, per quam pro-

145. propriè terminantur à solo VERBO. Sed quia existunt ex vi diuinæ actionis, ideo eodem ordine naturæ, qui inter ipsas est, producuntur: ergo etiam, quia existunt ex vi assumptionis, eodem naturæ ordine, qui inter ipsas est, assumuntur.

RESPONDETVR. Existere partium ex vi assumptionis, non aliud est, nisi existere subsistentialiter, idq; habendo rationem personæ; sed hoc nō competit illis, nisi ratione totius. Paritas allata non tenet, disparitas est: quia ad hoc, vt res producatur, non plus exigit, nisi vt sit extra causas. hinc, si sit aliquis ordo inter illas, etiā in productione congruenter seruari

146. potest. Sed in subsistendo, non tantū est necesse, vt sit res extra causas; sed etiam est necesse, vt sit capax priùs naturâ subsistentiæ, idq; personatiuæ; illud autem est priùs naturâ capax, in homine, subsistentiæ personatiuæ, quod est homo; homo autem supponit pro toto, non pro partibus.

OBIICIT IV. Caietanus. Quod est posterius resolutione, est prius compositione; vnio partium cum partibus, est posterior resolutione; nam in triduo, natura humana desijt esse vnita VERBO hypostaticè, & tamen vtraq; pars mansit vnita: ergo, secūdùm executionem, priùs assumptæ fuerunt partes, quàm totùm.

147. RESPONDETVR, negando, illas partes esse posteriùs resolutione, in ratione personæ; neq; enim illæ partes, in triduo, erant Persona. hîc autem, de hoc instituitur disceptatio. Addo, illas partes māsisse vnitas VERBO, quia induerunt rationē totius, si induerūt rationē toti⁹, non sunt posteriores resolutiōe in ratiōe Subsistētis.

OBIICIT V. Amicus. Quòd nostra sententia non ita bene saluet maternitatem Beatissimæ, vt opposita. Nam opposita sententia docet, maternam generationem, quâ virgo vniuit corpus & animam humanitatis Christi, terminatam fuisse ad Deum; quia terminata fuit ad copulandas partes, vnitas hypostaticè.

RESPONDETVR negando assū- 148.
ptum. Ratio: quia Maternitas, cùm sit quid physicū, per res physicas saluari debet; per nos autem, quoad statum physicum, æquè saluatur, quia nō posterius physicè, quàm vnita fuerint inter se corpus & anima, secuta est vnio physica VERBI, sed eodem tempore & instanti illius. Deinde, pro eo instanti, debet saluari materna generatio Beatissimæ, pro quo instanti est physicè Mater; sed non est nisi pro eo statu physicè Mater, pro quo accipitur totum: non enim partes generat, sed totum; ergo, cùm per nos, pro quo statu intelligitur esse totum, pro eodem statu intelligatur esse vnitum VERBO: fit, vt meliùs adhuc nos sal- 149.
uemus Maternitatem Virginis, quia magis proportionatè dicimus, illam genuisse Deum, nempe cùm generat hominem, qui est Deus; quod toti competit.

QVÆSTIO II.

De Incarnatione prout dicit Personā.

De Persona fusè in Metaphysicis, pronunc propria huius loci expedientur.

DIFFICVLTAS I.

An Persona Christi sit Composita?

Negat Scotus, Durand; Bonau; Almainus, Marsilius, Alensis, & citatur 150.
S. Thomas in quæstionibus disputatis de vnione VERBI, a. 1. ad 6. & in 3*um.* dist: 6 q. 2. a. 2. fermeq; est omnium antiquiorum sententia. Affirmant recentiores, citantq; S. Thomam hîc 3. parte q. 4. Ex nostris affirmauiuam docent Suar. disp. 7. Sect. 4. Lugo disp. 10. Amicus disp. 9. Sect. 2. Valen. disp. 1. q. 2. punct. 4. Albertinus Corollario 3. Theologico de prædicamento Substantiæ. Raynaud. de Christo.

ASSERO I. *Christum esse quid Compositum.*

RATIO asserti, est imprimis Authoritas Patrum, qui etiam inferiùs afferentur. Interim citatur Athana-

151. sius, inquiens: *Nam sicut anima rationalis & caro vnus est homo, ita Deus & homo vnus est Christus.* Jam autem hoc est quid compositum. Synodus etiam 6. generalis actione 4. *Item confitemur Christum ex duabus naturis compositum.* Deinde ratio asserti est. Illud est cōpositum, quod est vnum quid ex pluribus; sed Christus est vnum quid ex pluribus; nam verè habet naturam diuinam, Personam diuinam, naturā humanam, quæ omnia sunt plura, & tamen vnus est Christus.

ASSERO II. *Attendendo ad compositionem, quæ fit in ipsa Persona, non potest dici, Christum esse compositam Personam.*

152. RATIO asserti I. est Authoritas Patrum. Greg. homil. 38. in Euang. *Absit hoc*, inquit, *ab intellectibus nostris, vt Personam Dei & hominis, Redemptoris nostri* IESV *Christi, ex duabus Personis credamus vnitam. ex duabus quippe, atq; in duabus naturis, hunc existere dicimus, sed ex duabus Personis compositum credere, vt nefas vitamus.* Anastasius Sinaita contra Acephalos cap. 22. *Catholica*, inquit, *Ecclesia docet, duas naturas vnitas; duas verò hypostases seu Personas in illo confiteri, vel constituere, nequaquam audet; quia neq; ex duabus hypostasibus seu Personis ipsum componi tradit.* Theodorus Abucara Episcopus Cariæ Opusc. 2. *Compositam*, inquit, *dupliciter*

153. *esse æterni filij Dei hypostasim dicimus; dicitur enim composita ex diuinitate & humanitate; & dicitur rursus composita ex anima & corpore, sicut vnusquisq; homo; sed ex Deitate & humanitate non dicitur propriè composita sed methaphoricè, seu translatè.* Vbi excludit compositionem in ipsamet Persona: & compositionem ex diuinitate & humanitate in Persona, dicit translatè accipi. quasi diceret, esse illam compositam, eò quòd sit Persona compositi. videtur etiam Raynau. citatus numero 10. non velle docere, quòd in ipsamet Persona sit compositio. Vide Typhanum c. 65. Vbi refert verba Theodori proximè citati. *Si Christus*, inquit, *hypostasis composita est, Christus opinione tuâ, neq; hypostasis diuina est, neq; humana, sed media inter Deum & hominem; quæ fugienda impietas est.* Videbis etiam infra authoritatem Dionysij, Simplicem IESVM appellantis, & tamen IESVS suppositum significat. 154.

RATIO II. asserti est. Si est composita Christi Persona: vel est composita ex seipsa tribuente duplicem effectum, hoc est, terminante duas naturas, humanam & diuinam; vel est composita ex Persona VERBI, & persona humana; vel est composita ex Persona VERBI, & natura humana. nihil horum potest adstruere veritatē huius propositionis; Christus est cōposita in seipsa Persona: ergo Persona Christi non est composita. Quod 155. totum fundatur in hoc principio; Est impossibile esse compositum, & non habere, ex quo componatur. Minor, in qua est difficultas, tripartita est. Imprimis, Persona Christi non potest componi ex se, duas naturas terminā te; nihil enim componitur seipso: eadem autem est Persona, terminans naturam humanam, & terminans diuinam. & sicut albedo, seipsâ albâ & dealbans parietem, non est composita ex seipsa, & se dealbante parietem: quamuis per identitatem sit alba, & mediâ nonnisi vnione dealbet; ita etiam non componitur Persona VERBI, ex se per identitatem terminante naturam diuinam, & ex se terminante, 156. per vnionem naturam humanā. Deinde, si Persona Christi est composita, ex se duas naturas terminante: ista compositio, vel est compositio per rationem, vel compositio physica? si est compositio physica: ergo est inter plura physicè; ergo physicè est alia Persona, prout terminans naturam diuinam, & prout terminās naturam humanam: adeoq; sunt duæ physicè distinctæ Personæ; per quod ruit mysterium Incarnationis. Si autem est illa compositio nonnisi per rationem: iam non attendis ad phrases Patrum prætensas: quæ, vt dicit Lugo num. 4. intendunt significare compositionem

157. nem realem; & hoc ipſo, ſi id admittas, admittere debebis, albedinem compoſitam eſſe ex ſeipſa, & ex ſe de albante per vnionem ſubiectum, quod nemo dicit; & tamen hæ formalitates ſunt diſtinctæ in albedine. Et ſicut paries, diuerſo reſpectu dexter, diuerſo ſiniſter, non dicitur componi ex ſeipſo dextro & ſiniſtro, ita nec Perſona diuina dicitur in ſe compoſita, ratione plurium illarum formalitatum. Et licèt Perſona VERBI habuerit ab æterno formalitatem terminantis Naturam Diuinam, & formalitatem potẽtis terminare naturã humanam, tamen Perſona VERBI, ab æterno, non erat compoſita in ſe; ita
158. & in præſenti, non eſt dicenda compoſita Perſona in ſe. potiùſq;, quæcunq; compoſitio hîc oſtendetur, non oſtendetur compoſitio in Perſona ipſa, ſed compoſitio duorum, quibus tribuitur ratio Perſonæ.

II. Pars Minoris, nempe quòd non poſſit dici Perſona VERBI compoſita ex Perſona VERBI, & perſona humana, ſic probatur. Quia nulla eſt perſona humana in Chriſto, prout docẽt Patres. Rurſus, nihil componitur ex ſeipſo, ſeipſo autem præſtat VERBVM, quod præſtaret perſona humana, & ſeipſo perſonat DEITATEM. Sequeretur item, quòd cùm nihil poſſit componi, niſi ad minimum ex duobus, ſi
169. illic eſt compoſitio ex perſona humana & perſona diuina, deberent eſſe duæ, illæ perſonæ. Deniq; ſi Chriſtus eſt cõpoſita Perſona, ex perſona hũana & perſona diuina: quæro, an ſub hac formalitate, ſub qua terminatur à perſona humana, ſit Deus, vel non? Si eſt Deus: ergo eſſe diuinæ Perſonæ, tribui poteſt à perſona humana, quod eſt abſurdum. Si autem ſub hac formalitate, ſub qua natura humana terminatur à perſona humana, non eſt Deus, ergo ſub hac formalitate non non habet perſonam diuinam, ſed humanam: debebitq; dari alia perſona, tribuens naturæ humanæ, vt ſit Deus, eruntq; iam duæ perſonæ, adeoq; nõ vnus Chriſtus.

III. Pars Minoris, nempe quòd nõ 160. poſſit dici perſona Chriſti eſſe compoſita, quia Chriſtus componitur ex Perſona VERBI & natura humana, ſic probatur. Tum quia, ad compoſitionem in aliquo genere & ratione, eſt neceſſe habere, partes componentes illius generis. Sic v. g. ad compoſitionem ſubſtantialem requiruntur partes ſubſtantiales, ad compoſitionem hominis, partes hominis: ergo etiã, ad compoſitionem perſonæ, debent poni partes componentes Perſonam. Sed natura & perſona, non ſunt partes componentes perſonam; ergo Perſona Chriſti non poteſt dici compoſita, ratione naturarum & perſonæ. Subſumpti antecedens probatur. po- 161. namus perſonalitatem, eſſe rem, vel modum ſuperadditum: homo non dicitur eſſe perſona compoſita, quamuis terminet duas naturas partiales, materiam & formam. ergo apparet naturam & perſonam, non eſſe partes componentes perſonam. Et ſicut anima rationalis non dicitur eſſe forma compoſita, quantumuis in ordine ad conſtituendum totum, requirat aliam naturam partialem, quæ eſt corpus. ita nec Perſona dicetur eſſe compoſita, quamuis requirat vnam vel plures naturas. Et certè in ratione perſonæ, non videtur quidquam poſſe componi, niſi per partialem perſonam, 162. hæc enim ſola eſt proportionata ad compoſitionem perſonæ; cumq; natura, quâ talis, non habeat rationem perſonæ, non videtur, quî tribuere poſſit rationem perſonæ compoſitæ. Et ſicut, ſi anima rationalis non haberet rationem animati, non videretur quomodo tribuere poſſet rationem animati; ſic & natura, ſi, quâ talis, nõ habet rationem perſonæ, quî tribuet rationem Perſonæ compoſitæ? Tum quia alia eſt hæc propoſitio, Chriſtus eſt perſona compoſita. & alia hæc, In Chriſto, qui eſt quid compoſitum, eſt perſona: ſeu eſt perſona compoſiti; ad eum modum, quo aliud eſt dicere; Albedo eſt compoſita, & aliud: Albedo eſt compoſiti. Hoc poſito ſic vrge-

163. ſic vrgetur. Quia nihil eſt oſtenſibile in Chriſto, quod probet perſonam Chriſti eſſe compoſitam, ſed tantùm quòd ſit perſona compoſiti. Tum quia eſt impoſſibile, aliquid eſſe in ſe ſimplex, & tamen compoſitum; ſicut impoſſibile eſt, eſſe vnum, & eſſe duo; ſed perſona Chriſti eſt in ſe ſimplex: ego eſt impoſſibile illam eſſe compoſitam. Minor probatur tali expoſitorio. Hæc perſona Chriſti terminans naturam VERBI, eſt ſimplex; hæc perſona terminans naturam humanam, eſt perſona Chriſti terminans naturã VERBI: ergo perſona hæc terminãs naturã humanã, eſt perſona ſimplex. Minor eſt de fide. Maiorem cõcedunt
164. aduerſarij, eſtq; ſupra probata. Addo, ſi Perſona VERBI, quæ ante terminationem naturæ humanæ erat ſimplex, redderetur compoſita: hoc ipſo fieret alia perſona; quia ſimplex & compoſitum, non eſt idem: ergo & ſimplex perſona cum compoſita, non eſt eadem, ſaltem inadæquatè.

RATIO III. deſumitur, reſtituendo argumenta ab alijs poſita.

I. Argumentum eſt. Hypoſtaſis Chriſti eſt eadẽ, quæ Verbi; ſed hæc eſt ſimpliciſſima: eadem enim eſt quæ terminat naturam diuinam: & hæc eſt ſimpliciſſima. Quod ipſum argumentum ſupra eſt aliter propoſitum.

RESPONDET I. Suarez. Li-
165. cet Perſona Chriſti ſit compoſita, cùm antea non fuerit; non eſt tamen alia nunc quàm antea. quia hæc compoſitio fit per additionem naturæ humanæ ad VERBVM; quæ additio, non eſt ſufficiens ad conſtituendam aliam perſonam. Et ſicut in diuinis, quamuis vna Perſona diſtinguatur ab alia, ratione perſonalitatis, tamen non eſt alius Deus in vna, & alius in alia: quia vna ab altera non diſtinguitur ratione naturæ; ita hîc, è contrario, licèt hoc compoſitum diſtinguatur à VERBO ſecundùm ſe, non erit tamẽ in hoc compoſito alia perſona; quia ſolùm diſtinguitur ratione naturæ, quæ additur VERBO, non verò ratione perſonalitatis, quæ vtrobiq; eſt eadẽ.

CONTRA eſt. Tum quia ſi illa 166.
perſona ſolùm diſtinguitur in ratione naturæ, & non in ratione perſonæ, ergo etiam & compoſitio illic eſt non in ratione perſonæ. Tum quia vera eſt hæc vniuerſalis; Omne compoſitum diſtinguitur à ſimplici; ergo & in ea contenta hæc particularis; Perſona compoſita diſtinguitur à ſimplici, vera erit. Sed perſona Chriſti eſt compoſita, & perſona VERBI terminãs naturam diuinam ab æterno, eſt ſimplex: ergo perſona Chriſti, à Perſona VERBI, diſtinguitur. Tum quia ex eo, quòd cõpoſitio, quæ eſt in Chriſto, fiat ratione ſolius naturæ humanæ ad VERBVM, ſequitur Perſonã VERBI non eſſè aliam; ergo etiam, ex 167.
eodem principio, ſequitur non eſſe compoſitam; non eſt enim maior ratio de vno, quàm de alio. Tum quia hîc expoſitorius Syllogiſmus verus eſt. Hæc Perſona VERBI, terminans naturam diuinam, eſt ſimplex; Hæc perſona compoſita, eſt Perſona VERBI, terminans naturam diuinam; ergo hæc Perſona compoſita, eſt Perſona ſimplex. quòd contradictoriũ eſt. Tum quia additio humanæ naturæ ad VERBVM non eſt ſufficiens ad conſtituendam aliam Perſonam; ergo nec eſt ſufficiens ad conſtituendã Perſonam compoſitam. tota item diſtinctio eſt ratione naturæ additæ Verbo, non verò ratione perſonalita- 168.
tis, quæ vtrobiq; eſt eadem; ergo vtrobiq; non compoſita. Tum deniq; quia quærere reſtat, ſi non eſt mutata Perſona, quî euaſit cõpoſita? & quid additio naturæ humanæ addat, vt illa perſona ſit compoſita?

RESPONDET IJ. Lugo, retorquendoq; argumentum, quærit: Albũ in quantum eſt album, & in quantum albũ eſt concretũ accidentale, an ſit idem album, quod prædicatur de Petro, an aliud? Si eſt idem album: ergo poſſumus dicere, Petrus eſt hoc album, quod prædicatur de concreto accidentali; & per conſequens, Petrus eſt concretum accidentale, quòd eſt illud album. Si verò eſt aliud album;

169. bum: ergo in Petro sunt duo alba.

CONTRA est. Hic expositorius: Hoc album, est concretum accidentale; hic Petrus, est hoc album: ergo hîc Petrus, est concretum accidentale. hîc, inquam, expositorius maiorem falsam habet. quia, etiam in expositorio, proportionata distributio locum habet, quæ hîc non seruatur; nam si seruaretur, deberet esse illius primæ propositionis hîc sensus: Omne illud quod est hoc album, est cõcretum accidentale, quæ propositio est falsa; vera autem est hæc: Omne quod est hæc Persona VERBI, terminãs naturam diuinam, est simplex; si enim hæc vniuersalis non esset vera,
170. vera esset hæc particularis: Aliquid, quod est hæc Persona VERBI terminans naturam diuinam, non est simplex. quòd si hæc particularis est vera, redit argumentum factum; & insuper sequitur, Trinitatem, & esse Trinitatem personarum, & non esse, esse, vt supponitur; non esse autem, quia non esset simplex Persona VERBVM. Rursùs quocunq; respectu dixeris, Christi personam esse simplicẽ, eo ipso negare debes, illam particularem. Nam nullus est respectus, & nulla formalitas tribuendi illi simplicitatem, nisi sub formalitate terminandi naturam diuinam; quæ tamen formalitas est illic expressa. Deinde
171. quando dico: Petrus est hoc album. & quando dico: hoc album est concretum accidentale. quamuis idem album importetur, importatur tamẽ in alia suppositione; vnde, ex ea parte; quatenus idem album importatur, non erunt duo alba in Petro; ex hac autem parte, in quantum in alia suppositione sumitur, facit, vt ille expositorius non concludat, vtpote cõstans quatuor terminis. Iam autem pro eadem Persona supponit, tam terminatio VERBI, quàm terminatio naturæ humanæ; hinc fit, vt noster expositorius concludat, non concludat expositorius retorsionis. Nihil deniq; est absurdi, concedere, Petrum, accipiendo illum pro hoc albo demonstrando illud, esse concretum accidẽtale; quàmuis in quantum componitur ex materia & forma substantiali, non sit concretum accidentale; est autem absurdum dicere, Personam VERBI terminantem VERBVM esse compositam. 172.

RESPONDET III. idem Lugo. Post vnionem hypostaticam resultare quidem personam compositam, quæ persona composita priùs non erat: non tamen resultare aliam personam simpliciter, sed aliam secundùm quid; hoc est personam compositam. Addit, strictè loquendo, personam illam compositam vt sic, non esse dicendã personam simpliciter, sed personam compositam; cùm enim reduplicet, 173. aliquid superadditum personæ, non est sola persona, sed persona & aliquid aliud. Sic etiam Petrus albus, non est Petrus simpliciter, sed Petrus albus; quia per illam reduplicationem, loqueris de aggregato ex vtraq; parte: aggregatum autem ex vtraq; parte, non est vna pars, sed vtraq; simul. Quare sicut non possumus dicere, Materia & forma est materia: Petrus & Paulus, est Petrus; ita similiter etiam Persona VERBI, vt est persona terminans humanitatem, non est Persona VERBI solùm, sed Persona Verbi & aliquid aliud; ac per cõsequens, loquendo de Persona VERBI, sub ea reduplicatione, seu prout est 174. iam persona composita, non debet dici persona simpliciter, sed persona composita: quæ quidem, loquendo in eodem sensu stricto, non est, vt sic, eadem Persona, nec alia simpliciter: quia, vt sic, non est persona simpliciter, sed persona composita; sicut Petrus albus, vt Petrus albus, non est Petrus simpliciter, sed Petrus albus.

CONTRA est: Tum quia in quocunq; sensu ostendetur, resultare aliam personam secundùm quid, illud *secundùm quid*, non importabit compositionem in Persona, sed compositionem ex persona & natura; consequenter nec dici debet, personam, secundùm quid, esse compositam: sed tantùm

175. tantùm esse personam alicuius, quod est compositum. Tum quia bene possum prædicare: Animal rationale est animal; ergo etiam bene possum prædicare: persona cōposita est persona. &, si homo subsisteret duplici modo personalitatis, non inde sequeretur illum non esse personam: ergo nec sequetur, quòd non possit dici, Persona composita est persona. Quando autem non potest dici, Materia & forma est materia: hoc inde proficisci tur; quia, ad veram prædicationem, est necesse, esse identitatem inter subiectum & prædicatum; qualis in dicta propositione non esset: forma enim non habet identitatem cum ma-
176. teria, quæ prædicatur. iam autem in ratione personæ compositæ, habetur identitas cum persona; est enim persona quasi genus methaphysicū, ad personam simplicem & compositam; genus autem & pars superior metaphysica, habet sibi debitam identitatem cum suo inferiori. Tum quia si non possum dicere, Persona composita est persona: sicut non possum dicere, Materia & forma est materia; ergo inter personam compositam, & personā simpliciter, non est idētitas. accipiamus ergo illam partē, & illud additum, quod non dicit identitatem cum persona: quæro, vel illud est na-
177. tura, ve persona? Si est persona, & tamen non dicit identitatem cum persona: ergo & est persona vt supponitur, & non est persona, cùm non dicat identitatem cum Persona, Quod si illa pars, illud additum, est natura: qui fit, vt faciat compositionem in persona?

II. Argumentum quod proponit etiam Amicus. Si VERBVM componit cum humanitate personam, ergo componit personam humanam, cùm non possit componere personā diuinam; ergo in Christo est persona humana; ergo vlteriùs in Christo sunt duæ personæ. quod est contra Concilia.

RESPONDET Amicus, Concedendo primam consequentiam. Nam sicut humanitas dat VERBO esse ho- 178.
minis, ita constituit illud in esse personæ humanæ; quia dicitur persona humana, vel diuina, à natura in qua subsistit. Concedit item secundam consequentiam. Nam sicut in Christo est natura humana, dans VERBO esse humanum, ita est & suppositum humanum, non essentialiter, vti est diuinum: sed denominatiuè. Tertiam autem cōsequentiam negat. Quia non est in Christo duplex subsistentia, sed vna tantùm; quæ, vt subsistit in natura diuina, dicitur diuina: vt subsistit in natura humana, dicitur humana: sicut subiectum habens duplicem formam, non dicitur duplex, sed vnū; nam ad multiplicationem subiecti 179.
denominati, non sufficit sola multiplicatio formæ denominantis.

CONTRA est. Tum quia quòd humanitas det VERBO esse hominis, procedit exinde, quia dat naturam, adeoq; esse hominis pro natura sumpti; sed cùm non det humanitas vllo modo esse personæ humanæ, non habet enim esse illius: quomodo constituet in esse personæ humanæ? Nego item quòd persona dicatur humana, vel diuina, à natura in qua subsistit; sed à sua conditione, ordine, Esse. Deinde si in Christo est suppositum humanum, vt ipse concedit, est etiam suppositum diuinum, quomodo non sunt duæ Personæ? Deinde, vel vna 180.
eademq; & indiuisibilis subsistentia, in quantum subsistit in natura diuina, vocatur subsistentia diuina: in quantum in natura humana, vocatur subsistentia humana: vel non eadem? Si eadem: ergo non est composita, cùm in diuina subsistentia, non sit compositio. Si non eadem? ergo das duas in Christo personas. Tum quia est impossibile componi personam humanam, & non esse personam humanam: cōceditq; id responsio, & tamē Phrases Patrum enunciant, nō esse in Christo personam humanam. Deinde, Persona diuina, non est persona humana; in Christo est Persona diuina: ergo in Christo non est persona

 humana

181. humana? Tum quia, quamuis ad multiplicanda subiecta, non sufficiat multiplicatio formarum; nihilominus multiplicatio ipsarum formarum sufficiens est, ad se multiplicandas. Porro in Christo sunt multiplicatæ personæ: nam dicis in illo esse personam humanam, & personã diuinam. quodsi dicas esse vnam, duos effectus præstantem; ergo non debes imprimis dicere, in Christo esse personam humanam, sed Personam diuinam supplentem vices humanæ.

ASSERO III. *Accipiendo nomen personæ, pro eo, quòd euasit ex illa vnione, seu pro toto hypostatico, sic Persona Christi est quid compositum.*

182. RATIO: quia totum hypostaticũ plura dicit vnita.

Si item *nomine Personæ compositæ accipias, quòd sit persona compositi.* Hic sensus concedetur. Ratio: quia est de fide, quòd Totum hypostaticum ingrediatur Persona, & quòd in illo habeat se per modum termini.

Deniq; hoc sensu admitti potest persona composita, quòd sit persona, non in vna, sed in duabus naturis, subsistẽs, hocq; voluit S. Thomas q. 2. a. 4.

DIFFICVLTAS II.

Soluuntur Obiectiones.

Eæ petuntur tũ ex Auctoritate tum ex ratione.

183. *Explicantur Auctoritates in oppositũ.*

AVCTORITAS I. 5. Constantinopolitani Concilij Collatione 8. Canone, 4. *Sancta*, inquit, *Dei Ecclesia vtriusq; perfidiæ impietatem reijciens, vnitionem* DEI VERBI *ad carnem, secundùm compositionem confitetur.*

RESPONDETVR. non asseritCõcilium, quòd illic sit compositio in ipsamet persona, sed nonnisi quòd illic vnitio sit, quæ non sit sola moralis, vel per demandationem, vt Christus gerat personam DEI, sed quòd sit vnitio, secundùm compositionem physicam, constantem duabus naturis, & vnicã persona VERBI. quod innuit Lateran: sub Innocentio III. de fide c. 1. *Verus homo*, inquit, IESVS *factus ex anima rationali, & humana carne compositus.* Vbi clarè de compositione physica naturæ humanæ, & personæ VERBI, loquitur; non autẽ de cõpositiõe in persona: & eodem modo explicari possunt plures authoritates Patrũ. 184.

II. AVCTORITAS Damasceni. qui lib. 3. Fidei. c. 14. *Reliquitur* inquit, *igitur, vt dicamus solam hypostasim Christi compositam.* Ponitur item c. 3. *Naturas vnitas ad inuicem fuisse in vna composita hypostasi.*

RESPONDETVR etiam illo priore loco non plùs velle Damascenum quàm Christum esse compositum ex duabus naturis, & Persona VERBI. Secunda autem auctoritas non debet accipi, de persona formaliter sumpta, propter dicta superiùs; sed debet sumi pro toto hypostatico. Hanc autem fuisse mentẽ Patrum, colligi potest ex verbis Lateran: decernentis, quòd verba Costantinop: Synodi, propriè accipienda sint. Ibidem hanc compositionem Can: 6. explicat, quòd propriè, & secundùm veritatem, Christus in duabus naturis subsistat. vbi nihil agitur de compositione in persona, sed de compositione totius hypostatici, idq; colligitur ex Petro Diacono, qui de Incarnatione & gratia c. 2. *A Sanctis*, inquit, *Patribus, adunatione diuinitatis & humanitatis, Christus Dominus compositus prædicatur.* Vbi hæc adunatio reijcitur, nõ in compositionem in persona, sed in compositionẽ totius hypostatici, vel in cõpositionem ex duabus naturis, & persona VERBI. 185. 186.

III. AVCTORITAS apud Raynaudum est Dionysij c. 1. *Ex qua* (supple humilitate nostra) *ineffabiliter compositus est simplex* IESVS.

RESPONDETVR hunc locum esse potiùs pro nobis, IESVS enim supponit pro persona, & tamen appellatur simplex. Directè autem dici potest, nihil hîc agi, de personæ compositione in se; sed tantùm de compositione personæ diuinæ, seu vnione cum natura humana.

IV. AVCTORITAS est Origenis lib: 2.

187. lib 2. contra Celsum. *Vnum est id, quod cum DEI VERBO est compositum.*

RESPONDETVR. etiam hîc nihil haberi de compositione in persona, sed solùm significatur vnio substantialis naturæ humanæ cum VERBO.

V. AVCTORITAS Athanasij dialogo 5. de Trinitate *Christus est vnica Persona, composita ex Deo & humana natura.*

RESPONDETVR. Agi hîc de toto hypostatico. Vel certè vocatur hæc persona composita, hoc est vnita, & quòd sit compositi. Esse autem hanc mentem Athanasij, exinde colligitur; quia ita dicit hanc personã esse compositam, sicut quiuis homo

188. cõmunis, constat ex animali parte, & ex eo, quòd est rationis particeps; & tamen persona hominis non appellatur composita, sed compositi humani. Vnde posset vlteriùs dici, quòd ly persona possit accipi, & pro ratione formali personandi: & hanc nullo modo esse compositam dicimus; & quòd possit etiam sumi pro concreto, ex illa ratione personandi, & ex eo quod personatur: quod indubiè cõpositum est; sed inde non sequitur, personam non pro toto hypostatico pullulante acceptam, esse quid compositum.

VI. AVCTORITAS est. Augustini in Enchyridio c. 14.

189. RESPONDETVR hoc solùm velle Augustinum, quòd Christus sit admirabili modo connexus vnigenito Dei; hoc est, vnitâ substantialiter VERBO naturâ humanâ; sed illic nihil agitur de compositiõe in persona.

VII. AVCTORITAS est S. Maximi. Centuriâ 4. ex varijs c. 56. *Ad componendam hypostasim fit concursus duarum naturarum, nõ autem ad componendam vnam naturam.*

RESPONDETVR. ly ad componendam hypostasim, supponit pro ly ad componendum Totum hypostaticum; in quo indubie sunt duæ naturæ, humana & diuina, insuperq; Persona VERBI; non autem id debet accipi de compositione personæ in se.

VIIJ. AVCTORITAS est Cyrilli 190.
lib. de SS. Trinitate c. 18. *In Christo vnam Personam compositam colimus.*

RESPONDETVR, per ly Compositam, intelligi personam vnitam. vel certè accipitur hîc persona, pro toto hypostatico.

IX. AVCTORITAS Anastasij Sinaitæ lib. 7. alijs 8. Contemplationis in Hexameron. Vbi ex varijs deducit, designari personam Christi compositam.

RESPONDETVR, illic sumi ly compositam, pro vnitam.

X. AVCTORITAS Bernardi Serm. 2. in Cant. vbi appellat personam Christi compactam.

RESPONDETVR. S. Bernardũ 191.
hoc solùm velle, quòd illa Persona sit vnita; & quòd sit terminatiua, non tantùm naturæ diuinæ per identitatem, sed & naturæ humanæ per compactionem physicam, hoc est vnionẽ.

XI. AVCTORITAS Petri Diaconi lib. de Incarnatione c. 3. *A SS. Patribus, adunatione ex diuinitate & humanitate, Christus Dominus noster compositus prædicatur.*

RESPONDETVR. Hoc solùm significari, quòd hoc totum, quod est Christus, habeat duas naturas substãtialiter vnitas.

Argumenta à Ratione.

OBIICIT II. Suar. Terminus huius vnionis non est simplex: ergo est 192.
compositus; nam hæc duo immediatè & contradictoriè opposita sunt.

RESPONDETVR. Terminum huius vnionis non esse simplicem secundùm naturas, esse simplicem secũdùm terminationem.

OBIICIT III. idem. Magis est cõpositus Christus, vt est hic homo, quã sola humanitas; quia Christus intrinsecè includit humanitatem, & aliquid aliud.

RESPONDETVR. Quòd sit magis compositus, non oritur id ex compositione in ipsamet persona: sed ex compositione ex persona VERBI & natura humana, quam compositionem non dicit humanitas.

193. OBIICIT JV. Amicus. Ad pro-
priam compositionem requiritur di-
stinctio realis, coniunctio secundùm
esse, & non secundùm situm, & quòd
vnum habeat se per modũ actûs, aliud
per modum potentiæ; hæc omnia re-
periuntur in præsenti. de duobus e-
nim prioribus clarum est: de postre-
mo sic probat. VERBVM habet pro-
priam rationem actûs, non informan-
tis, sed terminantis, humanitas etiam
rationem terminabilis; ergo se ha-
bent per modum actûs & potentiæ.

RESPONDETVR, hæc ratio
probat dari in Christo totum hyposta-
ticum, sed non probat compositionē
in persona; nulla enim formalitas in
194. persona ostendi potest, quæ in perso-
na, vt persona est, rationem actûs &
potentiæ inuoluat: adeoq; quæ fun-
det rationem compositionis in per-
sona.

JNSTAT Amicus. Quamuis in
præsenti difficultate non ostendatur,
quòd se vnum habeat per modum a-
ctûs, aliud per modum potentiæ: ni-
hilominùs hoc non obstat compositi-
oni; quia ad compositionem non
plùs requiritur, quàm vnio duorum,
ad costituendum vnum, cõcurrentiũ.
Sicut partes quantitatis, licet non
concurrant vt actus & potẽtia, adhuc
componunt quantitatem. Cuius vl-
terior ratio est: quia compositum ad-
195. æquatè contradistinguitur simplici,
inter quæ non datur medium: sed
persona Christi non est simplex: ergo
composita.

RESPONDETVR hanc ipsam mi-
norem fuisse probandam, quod non
facit Amicus.

OBIICIT V. Lugo. Hæc proposi-
tio sine addito, & sine vlla reduplica-
tione est vera: Christus est composi-
tus. ergo etiam sine addito potest di-
ci; Christus est persona composita.
Nam sicut persona Christi in recto di-
cit solum suppositum, sic etiam Chri-
stus dicit hoc ipsum in recto; sic enim
persona Christi in recto, non idem di-
ceret, quod Christus, non posset per-
sona Christi simpliciter dici, & prædi-
cari de Christo.

RESPONDETVR, ly Christus 196.
dicit quidem in recto hoc, quod dicit
persona Christi, sed insuper aliquid
aliud. Neq; enim nouum est, quòd a-
liquid dicat idem in recto, quod dicit
aliud; & insuper aliquid plùs. v. g.
homo dicit in recto id, quod dicit ani-
mal, & simul plùs. Quia verò dicit
hoc in recto Christus, quod persona,
fit, vt de persona prædicari possit, sal-
tem prædicatione inadæquatâ; ex eo
verò, quia plùs importat in recto
Christus, quàm persona, fit vt aliquid
verificari possit de Christo, quod non
potest verificari de persona; ad eum
modum, quo de homine prædicatur
animal, idq; in recto, non tamen quic-
quid prædicatur de homine, prædica- 197.
ri potest de animali: sic ergo, non
quicquid potest prædicari de Christo,
potest prædicari de persona, quantũ-
uis persona de Christo prædicari pos-
sit, & è contra.

ADDO, quòd ly Christus non su-
matur semper pro persona; non enim
est consuetum dicere: Christus ter-
minat naturam humanam; & tamen
recta hæc locutio foret, si non plùs di-
ceret Christus, quàm persona.

INSTAT idem. Quia, in istis pro-
positionibus, attendendum est ad v-
sum communem; vsus autem com-
munis aliquando vsurpat subiectum
in sensu materiali, aliquãdo in forma-
li; & tamen vtrobiq; est propria lo- 198.
cutio. Sic vox album indifferens est,
vt accipiatur in sensu materiali: vt
cùm dicimus, album est dulce; indif-
ferens etiam est, vt sumatur pro for-
mali: vt cùm dicimus, album est con-
cretum accidentale; idq; ideo, quia
vsus propriè in vtroq; sensu accipit
illum terminum. Idemq; est de con-
creto substantiali. Sic v. g. ly ho-
mo, quantumuis in recto nonnisi vnã
partem videatur importare, hoc est
subsistentiam, humanitatem verò nõ-
nisi de connotato; tamen etiam in i-
stis concretis, ly homo pro formali
sumitur. Sic v. g. dicimus: Homo est
compositus ex anima & corpore; &
est ista propositio vera, in sensu pro-
prio;

199. prio; quia vox homo, ex vsu hominū, potest facere sensum formalem. Ita ergo & illa propositio: Christus est persona composita, est vera in sensu proprio; quia ex eodē vsu, vox Christus potest facere sensum formalem, & supponere pro toto composito.

RESPONDETVR. Concedendo totum: quia nos negamus personam Christi compositam in se esse; non autem sumendo illam pro toto hypostatico.

OBIICIT VI. Raynaudus. Christus persona composita dicitur, non quidem ratione subsistentiæ, sed ratione naturarū, simplicissimæ illi personalitati substantium; ad personam e-
200. nim concurrunt, & personalitas, & natura.

RESPONDETVR. Imprimis hæc ratio non impugnat assertum 2*dum*. & est pro asserto 3*tio*. Addo, si Christus est persona composita ratione naturarum, potiùs deberet dici composita natura, quàm persona. Et quamuis ad personam cōcurrant, personalitas & natura: concurrunt tamen, tanquam terminans & terminatum: & cùm terminans supponat pro persona, si terminans non est compositum, nec persona erit composita.

INSTAT I. idem. Impossibile est dari vnum non simplex, absq; compositione; atqui Christus est quid v-
201. num, nec tamen simplex; cùm sint in eò, persona vna, & duæ naturæ; ergo.

RESPONDETVR. Christum esse quid simplex, ratione personæ, & ipsius præcisè hypostasis; licet sit compositus ratione totius hypostatici.

INSTAT II. Vbi plura realiter distincta interueniūt, ita vt ex illis exurgat vnum, ibi necessariò admittenda est compositio; atqui considerando in Christo naturam humanam, & personam VERBI, rectè dicimus esse plura & vnum, vnumq; exinde exurgere, Christum; ergo.

RESPONDETVR, etiam hoc argumentum procedere de compositione totius hypostatici, non autem de ipsa hypostasi.

INSTAT III. Compositum illud, 202.
non potest dici, quòd sit vna natura; ergo poterit dici vna composita persona.

RESPONDETVR. Sicut vetat fides dicere, quòd sit in Christo vna natura; ita vetat deductio Theologica dicere, quòd sit composita persona in se, in linea Personæ. Erit ergo vnum, tertio sensu; hoc est vnum totum hypostaticum, compositum ex simplici, vt ante, persona diuina, & duabus naturis.

OBIICIT VII. Compositio non aliud est, quàm vnio plurium ad constituendum idem aliquid; sed de fide est, humanitatem, quæ est distincta à VERBO, vniri subsistentiæ VERBI, ad 203.
constituendam vnam personam, quæ est Christus; ergo in Christo est vera compositio, ex subsistentia VERBI & humanitate.

RESPONDETVR, concedendo totum, sed inde non sequitur, quòd persona Christi in seipsa sit cōposita.

JNSTAT idem. Terminus huius vnionis non potest esse simplex; ergo est compositus. Antecedens probatur. Tum quia terminus ille in tempore resultat. Tum quia terminus reresultans est coflatus ex multis, nempe ex subsistentia & humanitate; ergo terminus resultans non est simplex, sed compositus.

RESPONDETVR. Concedēdo to- 204.
tum: nam terminus resultans est totū hypostaticum, quod certè est compositum; nec terminus resultans est persona diuina, quæ ab æterno generatione resultauit, & eadem, in tempore, totum hypostaticum ingressa est; vnde terminus, secundùm superius dicta, dupliciter spectatur: & pro termino, quod est totum ex naturis duabus, & persona VERBI, constitutum; & hic terminus est quid compositū. Deinde potest sumi terminus, pro dante rationem per se stantis vltimò, & hoc est persona; quæ non probatur esse in se quid compositum.

QVÆRES, quid sit sentiendum de principio, quod ponit in hac materia Arria-

205. Arriaga disp.28. n. 3. Personam scilicet Christi in duplici statu posse considerari. *imus* est quem habuit ab æterno: in hoc statu est omnino simplex realiter. deinde, possumus considerare personam VERBI, componentem cum natura humana Christum: & sic dicitur illa persona composita; illud enim vnum substantiale non est natura: ergo vna persona. Addit, licèt VERBVM non habeat subsistentiam absolutam à natura humana, vel per illam: habet tamen, quòd in esse hominis subsistat, adeoq; quòd sit homo. Addit deniq;, rationem personæ non variari per hoc, quòd subsistat in hac vel illa natura; sed solùm quòd subsi-
206. stat ex hac, vel illa, personalitate. Ideoq; Deus est tres Personæ, quia subsistit, in tribus personalitatibus; Christus autem est vna persona, quia subsistit in vna personalitate, subsistente in duabus naturis. Sed. Concedo duplici illo modo posse considerari personam VERBI; nego tamen, quòd, ex humanitate, & persona VERBI, cõstituatur ipsa persona VERBI composita, sed totum hypostaticum, quod est compositum; licèt habeat ab humanitate, quòd in esse hominis subsistat, & quòd sit homo, in quantum ly Homo supponit etiam pro humanitate: non autem in quantum supponit pro persona; quia rationem per-
207. sonæ homo Christus habet à VERBO. Et sicut non variatur persona per hoc, quòd subsistat, in hac vel illa natura; ita nec euadet composita, ex eo, quòd vniatur naturæ humanæ. Quòd autem ratio personæ non sequatur rationem naturæ, pro nobis seruit.

DIFFICVLTAS III.

An saltem sit in Christo tertia natura?

Ex recentioribus tractant hãc quæstionem, Albertinus, Coroll. 3. Theolog: de prædicamẽto Substantiæ. Tãnerus disp. 1. q. 3. n. 37. Lugo. d. 3. à Sect. 2. Arriaga. d. 19. Sensus tituli est: Ex anima rationali, & ex corpore, euadit tertia natura, quæ est homo: estné quid simile in Christo?

DICENDVM est I. *Non esse etiam tertiam naturam in Christo.* 208.

PROBATVR I. Authoritate Damasceni Serm: aduersus Acephalos. *Neq; vna*, inquit, *composita natura inde conflata, sed duæ veræ sunt, perpetuòq; manebunt naturæ.* S. Maximus apud Euthimiũ in Panoplia. titulo 15. *Naturam vnam compositam, Christum dicere, omnino recusamus.*

RESPONDEBIS hæc dicta Patrũ accipi debere, quòd non sit vna Christi natura, qualem posuit Eutiches, resultans scilicet ex commixtione, vel permutatione earundem.

CONTRA. Quia, quamuis primarium intentum fuerit Patrum, damnare errorem Euticheti, pronum 209.
tamen erat aduertere, quòd saltem ex illis non commixtis, nec mutatis, tertia pullulauit natura; & tamen vniuersaliter enuntiant, non esse illic tertiam naturam. Hinc allata respõsio non vult dicta Patrum simpliciter, & vt sonant, accipere.

PROBAT II. Lugo cum communi. Natura humana, & diuina, singulæ sunt perfectæ & completæ, in ratione naturæ: ergo ex vtraq; non potest resultare vna natura composita; quæ sit verè & proprie vna. hæc enim non potest resultare, nisi ex entibus incompletis & imperfectis, ordinatis ad se.

RESPONDERI potest ex Arriaga, 210.
reijciente hanc rationem, tanquam insufficientem. Quia, si ratio Entis completi non impedit, quominùs duæ illæ naturæ vniãtur vniõe per se; & faciant vnum per se; non capio, *inquit*, quominùs possit impedire, ne faciant vnam tertiam naturam per se; quandoquidem vniri per se, & facere vnum per se, est omnino idem apud omnes. reijci ergo id potiùs in id debet, quia duæ illæ naturæ non vniuntur immediatè inter se, sicut nec duæ animæ, aut duo Angeli.

CONTRA. Tum quia possibilis est vnio immediata naturæ diuinæ & humanæ, vt dictum supra, eaq; accidentalis; de qua tamen verum sit dicere: est

211. re: est immediata vnio; & tamen eo casu, non esset communicatio idiomatum inter illas naturas, multoq; magis non resultabit aliqua tertia natura; ergo præcisè ex sola immedietate vnionis, non debet argui tertia natura. Tum quia non ponit Lugo illas naturas vniri per se. Tum quia meliùs redditur ratio, cur non fiat tertia natura, ex humana & diuina, quãdo redditur vltimatior ratio; sed à Lugõe redditur vltimatior ratio: quia si quæratur; Cur ex natura humana & diuina, nõ fiat tertia natura? respõdebitur per Arriaga, quia inter illas non est vnio im̃ediata: quærere restat, cur inter illas non sit, nec potuerit esse v-
212. nio immediata, vt supponitur, substãtialis? respondere est, quia sunt, in ratione naturæ, completæ & perfectæ. En Lugonis rationem vltimatiorem.

CONFIRMATVR ex Lugo. Quæ sunt duo simpliciter, non sunt vnum simpliciter, sed vel duo, vel vnum secundùm quid; cùm ergo illæ duæ naturæ sint totales & completæ, non possunt esse vna natura simpliciter; sed duæ simpliciter, vna verò impropriè. Ratio autem est. quia ex duobus entibus cõpletis, non fit vnũ ens simpliciter, sed solùm ex duobus incompletis, vel ex vno incompleto, & altero completo; vt cùm ex personalitate Verbi, & humanitate Christi,
213. quæ in ratione subsistentis incompleta est, fit vnum per se; iam autem ex duabus animabus v.g. non potest fieri vna anima.

RESPONDET Arriaga præter superiùs allata. Hoc ipsum, quia nõ possũt illæ animæ v.g. esse simpliciter vnum, referri in id debet, quia non possunt habere vnionem per se. Deinde, quæ sunt duo simpliciter in aliquo determinato genere, possunt in alio esse vnum simpliciter; ergo licet in ratione naturæ talis, scilicet purè humanæ, & purè diuinæ, sint duæ naturæ, humãitas & diuinitas; non propterea impedientur, quominùs in ratione alteriùs naturæ, vt sic dicam, maioris, possint esse vnũ; vt duæ guttæ aquæ separatæ, sunt duæ absolutè, & 214.
simpliciter, & tamen si vniãtur, faciũt vnã aquam, maiorẽ quâlibet seorsim.

CONTRA. Tum quia, quãuis quæ sũnt duo simpliciter, possint esse in alio genere vnum simpliciter; tamẽ in eo, in quo erũt vnũ simpliciter, debẽt iam non esse cõpleta & perfecta; ergo stabit, in omni euentu, quæ sunt duo simpliciter, non posse esse vnum simpliciter. Antecedens probatur. quia, si quæ sunt duo simpliciter, dum sunt vnum simpliciter, in illo genere essent duo simpliciter; & essent duo simpliciter, vt supponitur, & nõ essent; quia duo, dum duo sunt, vnũ non sunt. Tum quia, quod attinet ad instantiam de aqua, etiam illæ duæ 215.
guttæ, dum sunt vnitæ, desinunt esse duæ simpliciter; cùm tamen non appareat (ex ijs, quæ probantur contra Eutichetem) quomodo desinere possint naturæ, ne sint duæ simpliciter? Deinde, quod est esse duas aquas absolutè & simpliciter, hoc solùm significat, quòd habeat vnaquæq; suos terminos: sed non significat, vnamquãq; non esse complebilem, vt ita dicam, in ratione identitatis terminorum; continua enim sunt, quorum termini ijdem. & si hanc, vt ita dicam, complebilitatem non haberent, ex duabus guttis, non resultaret vna maior aqua. non apparet autem, quam similem incompletionem habere possit natura 216.
diuina, & humana? Tum quia non ideo, à priori, aliqua sunt duo simpliciter, quia non possunt habere vnionem immediatam; sed ideo non possũt habere vnionẽ immediatam, quia sunt duo simpliciter; negatio enim vnionis immediatæ supponit illam dualitatem, non ponit; ergo meliùs respondetur ad quæstionem: Cur ex illis non fiat tertia natura? quia sunt duo simpliciter; per aliquid enim vltimatius.

PROBATVR III Conclusio. Quia, ex natura humana & diuina, in Christo, fieri tertiam naturam, vel accipitur hoc sensu, quòd ex illis resultet vnum collectum: & sic in re, verum erit.

217. ric, resultare aliquid tertium; non-
tamen dici debet, tertia natura. Quòd
in re resultabit aliquid tertium, ratio
est: quia resultabit totum, seu colle-
ctum, duas illas naturas complectens.
Quod ipsum probatur. quia ex duo-
bus lapidibus resultat totum, quod
est par lapidum: ex vnitatibus plurifi-
catis, vnus numerus; & cùm vnicuiq;
naturæ insit suus numerus, hoc ipso e-
tiam ex illis naturis resultabit. Quæ
omnia in hoc resoluuntur. quia totũ
resultare ex duobus, est resultare
collectum, plura in se habens, quàm
sit vnumquodq; singillatim; hoc autẽ
in omni collectione fit: quia & esset
collectio, vt supponitur, & non esset,
218. nihil enim colligeret. Quòd autem
illud collectum seu totum, non sit ap-
pellandum tertia natura, referri de-
bet & in authoritates Patrum, & in ra-
tiones præiactas. Rursus naturam hu-
manam & diuinam, fieri tertiam na-
turam, accipi potest hoc sensu; quòd
ex illis duabus naturis, fiat aliquid
tertium, perfectum, & vnum, indi-
stinctum ab illis in re simul sumptis,
quod tamen non sit illa singula, & sit
singulis perfectius, euadatq; comple-
tum. Sic, ex anima rationali, corpo-
re, & vnione, resultat homo, qui iam
est quid completum & perfectum; qui
homo indistinguitur re, ab illis tribus
simul sumptis; non tamen est homo
219. anima, nec homo corpus; esseq; ho-
minem, est quid perfectius singulis, &
dicit rationem completi. Eo sensu,
non euadit in Christo, ex natura diui-
na & humana, aliquid tertium. quia
huius sensûs *Tertium*, est completum
euadens: sed ex illis duabus naturis
non potest euadere completum; quia
completum non euadit, quod in ante
supponitur completum: natura autẽ
humana in ante supponitur esse com-
pleta. Maior probatur, euaderet enim
hoc quod habet, & inciperet esse
quod in ante fuit. quomodo autem
inciperet, si fuit? ergo, si modò euadit
completum, apparet, quòd in ante nõ
fuerit completum. Quòd autem na-
tura humana in ante iam supponatur

completa, ratio est: quia physicè na- 220.
tura humana dicit corpus, animam,
vnionem; hæc autem præsupponitur
habere, non ex vi vnionis cum natura
diuina. metaphysicè verò natura hu-
mana, est animal rationale: ex quibus
prædicatis, vnumquodq; non esset, si
physica illa non essent, ex quibus si-
mul sumptis, vnumquodq; illarum
sumitur.

Perstringendæ sunt Obiectiones, quas ordinariè formant authores.

OBIICITVR I. Authoritas Cyrilli
citata, in qua dicitur vnam fuisse na-
turam VERBI incarnatam. & Atha-
nasij. *nam sicut*, inquit, *anima rationalis
& caro, unus est homo, ita Deus & homo,
vnus est Christus.* 221.

RESPONDETVR. quod attinet
ad authoritatem Cyrilli, illi aliàs sa-
tisfactum. Authoritas Athanasij, nõ
vult in omnibus similitudinem; sed
nonnisi in hoc: quòd sicut est illic v-
num compositum, ita in Christo est v-
na Persona.

INSTABIS. Authoritatem ipsam
in argumentum à priori aptando. Ex
anima rationali & corpore, illorumq;
vniõe, euadit tertiũ quid, nẽpe homo;
ergo & ex vniõe naturæ diuinæ & na-
turæ humanæ, euadit tertia natura.

RESPONDETVR disparitatẽ esse
ex dictis, quia cùm anima rationalis &
corpus sint substantiæ incõpletæ, or-
dinatæ ad hoc, vt cõstituãt hominem, 222.
non mirũ est, quod acquirãt ex illa v-
nione completionẽ, ita vt iam euadat
homo; talis autẽ incõpletio, nec natu-
ræ hũanæ, nec naturæ diuinæ cõpetit.

OBIICITVR II. Ex eo solùm, ex
natura humana & diuina, non euadit
tertia, quia sunt completæ; sed id nõ
obest, quominùs ex illis euadat tertia
natura. quod probatur. quia elemẽ-
ta sunt quid completum, & tamen ex
illis euadit tertia natura misti.

RESPONDET I. Arriaga. In hac
sententia elementa facere vnam ter-
tiam naturam, quia vniuntur imme-
diatè inter se in ipsa natura, non in
personalitate aut subsistentia; in no-
stro vero casu, vnionem solùm esse
in-

223. in personalitate, non in natura. Addit, in hac sententia, elementa quidē esse in misto, non tamen per illa cōstitui tertiā naturā, sed per aliā tertiam formam substantialem. *Hæc responsio* NON SATISFACIT. Tum quia, quamuis elementa sunt quid completum, vniuntur immediatè inter se, idq; vnione in natura, ita vt resultet tertia natura; ergo & in præsenti resultabit tertia natura. Tum quia, etiā posito, quòd sit facta vnio in Personalitate, quærere restabit: quæ sit ratio, cur non potuerit fieri vnio in natura, humanæ & diuinæ naturæ, ita vt euadat ex illis tertia natura? cùm vnio elementorum in natura fieri possit. Tū
224. quia in misto, non per elementa constituitur tertia natura, sed per formā superadditam tertiam; ergo etiam in Christo constituetur tertia natura, non per illas duas, sed per Christeitatem; vt in simili ille loquitur.

RESPONDET II. Lugo. In hac sententia, naturæ elementorum non sunt omnino completæ, sed aliquo modo incompletæ; cùm se extendāt ad vlterius complementum, licèt possint connaturaliter existere seorsim; sicut vna pars aquæ, licèt seorsim possit existere, adhuc est complebilis per aliam partem aquæ. *Hæc responsio plenè* NON SATISFACIT. Quia si habent ius existendi seorsim, non appa-
225. ret iam, quomodo non sint completum quid, in omni sententia? Illud quod affertur de aqua, non cōuincit; quia guttarum vnaquæq; est completa, cùm illarum completio sit habere proprios terminos; licèt non sit completa, quasi non possit continuari, vt fit, dum vnitur alteri guttæ; non apparet autem, quid simile conueniat, vel elementis, vel duabus naturis in Christo?

RESPONDETVR III. Falsum quidem est, elementa esse formaliter in misto; sed posito quòd essent, posset assignari disparitas ex S. Thoma hîc q. 2. a. 1. in corp. Quòd fieri possit vnum tertium, etiam ex completis & perfectis, modò transmutentur: & ita ex elemētis fit mixtum; & quia 226.
natura diuina & humana, non potest subire mistionem, ideo nec ex illis euadit aliqua tertia natura. Quòd autem natura diuina non possit subire mistionem, rationem dat ibidem S. Thōas 1*mò*. Quia natura diuina est omnino immutabilis; ergo in aliud cōuerti non potest, cùm sit incorruptibilis: nec aliud in ipsam, cùm sit immutabilis. 2*dò*. quia id quod est commixtum, nulli miscibilium est idem specie; differt enim caro à qualibet elementorum specie; & sic Christus non esset eiusdem naturæ cum Patre, nec cum Matre. 3*tiò*. Quia in his, quæ plurimum distant, non potest fieri commixtio; soluitur enim species v- 227.
nius illorum: puta, si quis guttam aquæ amphoræ vini apponat; & secūdùm hoc, cùm natura diuina in infinitum exceedat naturam humanam, non potest esse mistio, sed manebit sola natura diuina.

OBIICITVR III. Natura est principium motûs & quietis, in eo, in quo est; sed ex natura humana & diuina, resultat istud principium; ergo resultat tertia natura. Minor probatur. Quia resultauit, ex illa vnione, principium operationum & habituum supernaturalium; nam Christo debentur eæ operationes.

RESPONDETVR. Negando minorem; negando item, quòd re- 228.
sultauit principium operationum eliciti uum, distinctum ab anima, licet operante prout est eleuata; ipsam illam eleuationē deposcente, nō tertiâ naturâ, sed composito, ex humana naturâ, & personâ Uerbi.

INSTABIS. Saltē mediatè vniuntur inter se, natura diuina & humana: ergo afferunt tertiam naturā, saltem mediatè.

RESPONDETUR. Ob defectum complebilis & completiui, illa vnio mediata non facit, etiam mediatè, tertiam naturam.

DICENDVM II. *Ex hoc, quod est, naturæ humanæ esse vnitam Personam diuinam, resultat aliquid tertium.*

229. PROBATVR imprimis authoritatibus illorum Patrum, qui aſſumebāt, perſonam Chriſti eſſe compoſitam; non in ſe, vt ſupra probatum: ſed ratione totius, reſultantis ex natura humana & perſona VERBI.

PROBATVR II. Quia Chriſtus non eſt natura humana, nec etiam Perſona VERBI, ſed vtrumq; ſimul ſumptum; ergo ex vtroq; hoc reſultat aliquid tertium; nempe obiectiua ratio, ly Chriſtus; quæ eſt nemine cogitante, licet ab illis ſimul ſumptis non diſtinguatur nemine cogitante; vt etiam doceri ſolet de toto.

PROBATVR III. Impoſſibile eſt, ex duobus entibus per ſe immediatè
230. vnitis, quorum vnum habet ſe per modum complebilis, & aliud per modum completiui, non reſultare tertium; ſed natura humana, & perſona Verbi, ex dictis ita ſe habent. Maior probatur inductione. Ex pariete & albedine reſultat album; ex anima & corpore, reſultat homo; ex materia ignis & forma ignis, reſultat ignis; & ſic de reliquis. Nec poteſt oſtendi exemplum, in quo, ex duobus facientibus vnum per ſe, & quidem immediatè, non fiat tertium. Quod ipſum in hoc fundatur. Quia ex duobus talibus, neceſſariò reſultat compoſitum, adeoq; illud tertium; aliàs & vnirētur, vt ſupponitur; & non vnirentur;
231. quia non reſultaret vnitum, ſeu compoſitum. Rurſus, vel eodem modo ſe habent illa, vel non eodem, quo habebant ante compoſitionem, ſeu vnionem? ſi eodem modo: ergo nullus eſſet iſte ordo complebilis & completiui; cùm etiam poſitâ vnione eodem modo ſe habeant. Si autem non eodem modo ſe habent: quicunq; hic modus alietatis oſtendetur, ex eodem inferetur, reſultare aliquid tertium, quod ſit nemine cogitante; licèt non ſit diſtinctum nemine cogitante.

DICENDVM III. *Hoc tertium, reſultans ex natura humana & Perſona Verbi vnitis, eſt totum hypoſtaticum, quod dicitur Chriſtus.*

PROBATVR I. authoritate S. Fulgent: lib. de Incarnatione & gra- 232.
tia Chriſti, cap. 10. ait: *Illud verò quis facilè Chriſtianus aut ignoret, aut dubitet, quòd VERBVM DEI, priuſquàm caro fieret, non fuit Chriſtus.* Infero. ergo Incarnatione euaſit hoc, quod eſt Chriſtus. Subdit infra. *Neq; enim caro Chriſti, priùſquàm à VERBO ſuſciperetur, eadem caro Chriſtus fuit.* Vbi indubiè nominè carnis intelligit naturam humanam; vt cùm dicitur: VERBVM Caro factum eſt. ex quo iam arguitur. Natura humana, priuſquàm à VERBO ſuſciperetur, non erat Chriſtus, vt ait Fulgentius; ergo compoſitione euaſit Chriſtus; idq; aliquid tertium: quia neq; natura humana, neq; perſona Chriſti ſeparatim, eſt Chriſtus. S. 233.
Auguſtinus lib. de bono perſeuerantiæ. c. 24. poſt medium, *Dicimus Chriſtum verum Deum, natum de Deo Patre ſine vllo initio temporis, eundemq; hominē verum, natum de homine Matre &c, hoc autem vtrumq;, eſt vnus Chriſtus.* vbi ly Chriſtus, dicit pullulare ex hoc vtroq;: & hoc tertium eſſe, dicit concluſio. Damaſcenus ſimilia habet, libro 3. orthodoxæ fidei. c. 7. *quia etiam hoc nomine, tum à Patre & ſpiritu, tum à Matre & nobis diſcrepat; quòd idem ſimul Deus & homo ſit.* Ex quo ſic arguitur. Datur aliquid vnum, quo vno, & à Patre & Spiritu S. & à Matre Chriſtus diſcrepat; ſed hoc non eſt niſi il-
lud vnitum; quicquid enim aliud aſ- 234.
ſignaueris, illud non erit vnum, quod faciat ab vtroq; diſcrepare, ſed nonniſi ab vno, ſcilicet vel à diuino vel ab humano. Ibidem c. 5. *Vnus enim Chriſtus eſt, tum in diuinitate, tum in humanitate perfectus.* ergo apparet quòd ſit tertium ex vtroq; pullulans. Cap. 4. *Etenim Chiſtus* (quæ vox complectitur vtrumq;) *& Deus & homo dicitur.* vbi vt vides, dicit Damaſcenus, quòd vox Chriſtus complectitur vtrumq;: ergo non illa duo ſeorſim; ergo eſt illud, quod ex duobus illis pullulat. Cap. 3. ſic inter alia habet. *Ex Deitate & humanitate, eundem Deum perfectum, & hominem perfectum, & eſſe & dici, atq; ex duabus & in duabus naturis eſſe conſtitutum;*

235. *tum; Christi porro vocabulum Personæ esse dicimus, vt quod non vnimodè dicatur, sed duplicem naturam significet.* ergo infero, si non ponatur pullulans totũ hypostaticum, vnimodè Christus dicetur, hoc est de singulis, non de illo toto. Et ibidem idem ait; *Si diuinitatis rationem habeamus, eiusdem est cum Patre & Spiritu S. essentiæ; si autem humanitatem spectemus, eiusdem cum Matre & cunctis hominibus, quâ autem ratione ipsius naturæ inter se copulantur, eum tum à Patre & Spiritu, tum à Matre & reliquis hominibus, differre dicimus.* Hoc autem, quid aliud ostendi potest, quàm totũ hypostaticum? Cyrillus ad The-
236. odosium Imperatorem scribens, apud Damasc. lib. 4. Orthodoxæ Fidei c. 6. sic habet *VERBVM illud, quod ex Deo est, non aliter Christus esse intelligitur, quã cùm, per administratoriam vnionem, arcano modo coniunctum est.* iam autem coniunctum, necessario pullulat ex coniunctis. Anastasius etiam cap. 13. ὁδηγῶ *Totum*, inquit, *quod Christus appellatur.*

Accedit authoritas Scholastica. Lugo cit. num 25. sic habet. Poterit ergo ex hypostasi VERBI & humanitate, resultare humanitas subsistens. Tanner. cit. num. 59. sic habet: Terminus igitur Incarnationis principalis ex vnitate proueniens, est ipsemet Chri-
237. stus, rationemq; dat, quia terminus ex actione Incarnationis, & vnitate resultans, non est ipsa Persona VERBI per se spectata, hæc enim, vt sic, produci in tempore non potest: sed est Persona VERBI, vt existens in duabus naturis per incarnationem. Eandem sententiam docet Raynaudus lib. 2. num 216. & 213.

PROBATVR II. Quia ex anima & corpore euadit tertia natura, quod est compositum humanum; ergo & ex natura humana & personalitate VERBI, euadet totum hypostaticum; dari enim non potest, per se, & immediata vnio, inter naturam diuinam & naturam humanam: & si esset, faceret vnã terriam naturam, per Arriaga; ergo etiam, cùm sit vnio per se, & immediatè, inter naturam creatam & per- 238.
sonam VERBI, euadet vnum totum hypostaticum.

RESPONDEBIS cum Galatino apud Raynaudum. Naturale compositum aliud est à componentibus, secus compositum quod est Christus.

CONTRA redit argumentum. Naturale cõpositum est aliud à componentibus; ergo idem dicendum de Christo.

PROBATVR III. Ex natura humana Christi, & Persona VERBI inter se vnitis, per se, debet resultare vnum quid tertium, vt dictum conclusione 2dâ. non resultat tertia natura, vt dictum Conclusione 1mâ. non resultat 239.
persona composita, vt dictum supra; ergo resultat totum hypostaticum.

OBIICITVR I. Vi huius tertiæ cõclusionis, vera esset hæc præpositio: Christus est diuinitas & humanitas; & tamen hæc propositio est Wiklefi, apud Valdẽsem, damnaturq; in Husso, in Concilio Constantiensi Sess. 15.

RESPONDEO. hanc propositionẽ hoc sensu esse damnatam; quia volebat, quòd & sola diuinitas sit Christus, & sola humanitas; adeoq;, vt inquit Raynaudus, non sumebat ly *Et* copulatè, hoc est, tanquam vniens & copulans vtrumq; ad verificandam significationem Christi: sed copulatiuè, vnicuiq; scilicet ly Christus adiun- 240.
gendo.

OBIICIT II. Villiardus apud Raynaud. Vi huius Conclusionis sequitur, quòd Christus non sit Deus; cùm nullum aggregatum sit vna partium illarum, è quibus cóalescit.

RESPONDETVR negando sequelam. Imprimis enim, posito quòd persona diuina non sit pars in toto hypostatico, negabitur meritò, quòd illius aggregati pars sit persona diuina; si non est pars: bene de illa dici potest, ly Deus. Rursus, posito, quòd Petrus sit totum, resultans ex natura humana & Persona humana, bene de illo dici potest, Petrus est homo; & tamen homo, pro persona sumptus, est pars illius aggre-

241. gati, quod est Petrus; ergo & in præsenti idem dici potest. Directè etiam dici potest, totum aliquod ex duplicis conditionis extremis resultare posse; imprimis ex extremis, in quantum naturæ sunt: deinde ex extremis, in quantum aliud habet rationem personæ, adeoq; totius; in priori casu, vnum extremorum non potest dici illud aggregatum, quia nec anima dicitur homo, falsáq; redderetur propositio: potest autē dici in casu posteriori; quia cùm illud totum componatur ex persona & natura, si de parte aggregati dicatur persona, erit adhuc identitas inter prædicatum & subiectum. Negat etiam Raynaudus, quòd
242. tunc ly Deus sumatur pro parte, sed pro Verbo, in humanitate & deitate subsistente.

INSTAT idē. Sequitur ex hac positiōe, quòd Christus nō sit ens; quia nulla diuersa, nisi se habeāt informatiuè, aut cōtinuatiuè, facient vnū ens.

RESPONDETVR negando sequelam. Datur tertius modus faciendi vnum; scilicet, si sit vnio personæ & personabilis.

OBIJCITVR III. Hoc quod resultat, per nos, ex illa compositione, est compositum; hoc compositum est totum hypostaticum; totum hypostaticum est Christus; Christus est Persona; ergo quod resultat, est persona
243. composita.

RESPONDETVR, ly Persona interdum sumitur præcisè, pro termino substantiali personante, interdum sumitur pro concreto ex Personabili & personante. Sumendo Personam hoc secundo modo, est quid compositum; hoc ipso enim, si non esset quid compositum, non diceret simul personabile & personans; hocq; significauit supra assertum 3tiū superioris difficultatis.

QVÆSTIO III.

De Incarnatione, prout dicit Subiectum eiusdem.

Sensus Quæstionis est; quid assumpserit VERBVM, & quid non assumpserit? De corpore & anima dubium nō est; sed id, quod pro præsenti discuti debet, est solum, *An sanguis fuerit assumptus hypostaticè à VERBO?* 244.

Plures sunt hac in parte sententiæ, quas recenset Sect. 1. & examinat Lugo, totâ disp: 14. Sed tres sunt magis principales, & circa substantiā obiecti versantes. 1ma. An fuerit vnitus sanguis VERBO immediatè? & hoc negat Durandus. 2dò Alij distinguunt duplicem sanguinem, nutrimentalē, & vitalem; hunc postremum dicunt esse assumptum, non priorem. in hac sententia est Caietanus. 3tia. quæ absolutè asserit, totum sanguinem vnitū esse hypostaticè. hanc docet citatus 245.
Lugo post Suar. disp. 15. Sect. 6. quibus accedit Amicus disp. 15. Sect. 7. Valent. disp. 1. q. 5. puncto 1.

DICENDVM est *Totum sanguinem esse assumptum*. Probationes asserti vt expendantur, sit

DIFFICVLTAS I.

Examinantur auctoritates, an sanguis fuerit aßumptus?

PROBARI solet I. posita conclusio, auctoritate.

I. AVCTORITAS est. Scripturæ, quæ frequenter redemptionem tribuit Sanguini. Plures authoritates vide apud citatos. Clarus videtur ille 246.
locus 1. Ioan. 1. *Sanguis IESV Christi Filij eius emundat nos ab omni peccato.* His authoritatibus.

RESPONDERI potest imprimis, quòd de immediata vnione nihil agatur. 2dò, quòd efficacia illa tribuatur sanguini, non quâ vnito, sed quâ effuso à persona infinitè digna; præcipuè, quia ad hoc, ipsa vnio cum sanguine non confert: nam Beatissima offerens Filium, offerebat aliquid, cui immediatè erat vnita persona diuina, & quod erat Deus, & nihilominus illa oblatio non erat sufficiens ad redemptionem. non ergo taxari debet redemptio, ex eo, quia id, quod est oblatum, habet vnionem, vel non, cùm

347. VERBO; sed quia offertur à persona infinitè digna, & æqualis dignitatis, cum eo cui satisfit.

II. AVCTORITAS est Concilij, Patrum, Pontificum. Clemens VI. in Extrauaganti, *Vnigenitus*, de pœnitentijs & remissionibus, de sanguine Christi sic ait. *In ara Crucis immolatus non guttam sanguinis modicam, quæ tamen, propter vnionem ad Verbum, pro redemptione totius humani generis sufficiebat, sed velut quoddam profluuium noscitur effudisse.* Cyrillus in Apologetico. *Confitemur*, inquit, *quòd Deus est in carne & sanguine, & cætera similia.* His etiam authoritatibus.

248. RESPONDERI posset, quòd non probet, datam fuisse vnionem immediatam, inter VERBVM & sanguinem, sed solùm mediatam: quia scilicet assumpsit Christus naturam, cuius erat ille sanguis; ad eum modum, quo dicitur assumpsisse operationes humanas: non quòd eis hypostasis VERBI immediatè vniatur; sed quia vnitur naturæ humanæ, cuius sunt illæ operationes.

INSTAT I. Lugo. Quia accidentia non possunt alio modo assumi, nisi mediatè: atq; ideo, dum dicuntur simpliciter assumpta, intelligi debet, esse assumpta, eo modo, quo possunt. at verò quando substantia aliqua di-
249. citur hypostaticè assumpta, debet intelligi de assumptione, cuius capax est natura substantialis.

RESPONDETVR. Cùm substãtia capax sit immediatæ & mediatæ assumptionis, & Patres non loquantur de immediata, ex authoritatibus illorum non sequitur, quòd immediatè sit vnitum VERBVM sanguini; præcipuè, quia sicut non multiplicanda entia, ita nec vniones strictiores.

JNSTAT II. idem. Quòd si vera sit responsio, etiam cibus & vestis dicentur assumi; eò, quòd sint in illa natura, quæ assumitur; nemo autem cõcedet, VERBVM assumpsisse cibum, qui erat in stomacho.

RESPONDERI potest, magnam esse disparitatem; nam quòd nec mediatè assumptus fuerit cibus, qui erat 250.
in stomacho, inde deducitur; quia ea tantùm mediatè assumẽda erant, quæ sunt pars eius, quod assumitur, vel illi identificãtur; non verò id, quod quocunq; modo est localiter in assumpta natura; alias aër, quem in se recipiebat Christus ad respirandum, debuisset etiam assumi.

JNSTAT III. idem. Non potest dici, assumi hypostaticè ab alio id, quod retinet adhuc suam propriam subsistentiam; repugnat enim subsistens in se, subsistere in alio. Ergo si sanguis retinet propriam subsistentiam, per quam immediatè terminatur, non potest dici, quòd subsistat subsistentiâ VERBI. Acidentia enim 251.
dicuntur assumi, licet non vniatur illis immediatè VERBVM; quia accidẽtia non retinent subsistentiam propriam, sed perdunt eam subsistentiam creatam, quam deberet habere; scilicet subsistentiam creatam humanitatis: per quam suo modo deberent subsistere; atq; ideo VERBVM supplet totum, quod subsistentia creata deberet tribuere ijs accidentibus.

RESPONDERI potest. Maiorem argumenti veram esse de assumptis immediatè, non de assumptis mediatè: quia assumptio mediata est assumptio naturæ, cuius pars est, quod taliter assumitur. Rursus, sub qua formalitate, dici possunt assumi acciden- 252.
tia, & carere propriâ subsistentiâ; sub eadem formalitate dici potest, carere vltimâ subsistentiâ sanguinem; quia scilicet caret subsistentiâ natura, cuius est ille sanguis.

JNSTAT IV. Amicus. Vnionem mediatam habebant etiam lacrymæ & sudor; cùm tamen Pontifex infinitatem pretij, soli sanguini tribuat.

RESPONDETVR: hanc impugnationem non conuincere; nam nõ est dubium, nos redemptos esse, etiã merâ oblatione Christi, redemptos item esse corpore Christi, & tamen hæc non nominantur à Papa. Non ergo, ex eo quia non nominantur aliqua, non possunt habere rationem redem-

253. redemptionis. Et certè, in principijs Amici, non eſt dubium, quòd ſi Chriſtus vnam guttam lacrymæ pro peccatis noſtris obtuliſſet, redemiſſet nos; & ſicut Propheta dicit, *liuore eius ſanati ſumus;* ſic dici poſſet: lachrymâ eius ſanati ſumus. Tribuitur itaque ſoli ſanguini redemptio, quia ſcilicet aliûs modi redimendi non meminit hoc loco; ſed non ſoli, quaſi aliud nihil nos redemerit.

JNSTAT V. idem. Ex hac Reſpõſione ſequitur, non eodem modo, ex vi conſecrationis, fore VERBVM per concomitantiam ſub ſpeciebus vini, ac eſt ſub ſpeciebus panis; quia ſub ſpeciebus panis, eſt immediatè con-
254. comitantia corporis, à VERBO immediatè ſuppoſitati: ſub ſpeciebus autẽ vini, ſolùm eſt mediata concomitantia corporis; conſequenter, ſi in triduo peracta fuiſſet conſecratio, nullo modo adfuiſſet VERBVM ſub ſpeciebus vini: quia, cùm in triduo, totus ſanguis fuiſſet ſeparatus à corpore, non potuiſſet VERBVM adeſſe, ſub ſpeciebus vini, per concomitantiam corporis.

RESPONDETVR imprimis. Tridentinum, quod clarius concomitantiam iſtam explicat, non dicit, æque immediatè, ex vi conſecrationis calicis, poni per concomitantiam VERBVM, atq; ex vi conſecrationis pa-
255. nis: attentâ ergo authoritate, non conuincit impugnatio. Rurſus dici poſſet, æquè immediatè, quoad ſubſtantiam, poni ex vi concomitantiæ VERBVM ſub ſpeciebus vini, quia per concomitantiam ponitur corpus, cui vnitum eſt immediatè VERBVM: licèt non æquè immediatè, quoad modum ponendi; quia directè vi conſecrationis calicis ponitur ſanguis, per ſolã autem concomitantiam corpus, cui vnitum immediatè VERBVM. Quid autem factum fuiſſet, ſi in triduo conſecratus fuiſſet calix, nulla ſpecialis eſt difficultas, quæ oppoſitam ſententiam non premat. Quid ſi tunc per cõcomitantiam poni debuiſſet corpus Chriſti, cui immediatè vnitur VERBVM; non propter naturalem vnionẽ 256.
quæ tunc eſſet: ſed propter vnionem naturalem illam, qualis fuit, dum poteſtas conſecrãdi data eſt: & vi cuius poteſtatis, illa fuiſſet conſecratio: quæ poteſtas in hoc fuit, vt vi illius conſecrationis, etiam corpus poni deberet tale, quale tunc fuit: & quale exigebat eſſe, niſi impediretur, hoc eſt cum dotibus glorioſis. Vide ad hoc propoſitum Lugonem, qui num. 47. ſic inquit; In triduo mortis Chriſti, ſi poterat conſecrari, deberet vtiq; poni illud corpus, cum quo mortuus fuerat; quia de illo, & non alio, verum erat dicere: *Hoc eſt corpus meum*: hæc enim verba ſignificant corpus illud,
quod nunc habet, & quod vltimò habuit, cùm vixit. Quam doctrinam in 257.
præſens applicando, dico: quòd, ſi in triduo mortis poterat conſecrari, deberet vtiq; poni ille ſanguis, cum quo mortuus fuerat, adeoq; dicens connexionem cum corpore; hinc adhuc, ille ſanguis bibẽtibus foret vita æterna.

DIFFICVLTAS II.

Examinantur rationes, & probatur Concluſio.

PROBARI ſolet II. rationibus.

RATIO I. eſt, quâ vtitur Lugo. Sanguis eſt pars humanitatis aſſumptæ à VERBO: quia autem aſſumitur
natura, aſſumi debent eius partes, cũ 258.
totũ nihil aliud ſit, niſi partes omnes ſimul ſumptæ; ergo VERBVM aſſumẽs immediatè naturam, debuit aſſumere immediatè ſanguinem, qui eſt pars naturæ humanæ. Quòd autem ſanguis ſit pars naturæ humanæ, probatur. Tum quia Ariſtoteles lib: 3. Hiſtor. animalium, inter partes recenſet ſanguinem. idem habet 7. phyſicorum tex. 11. & 12. Quando autẽ id negat, 2. de partu animalium c. 10. intelligendus eſt, in ſenſu formali, quòd non ſit pars animalis quâ animal eſt, eò quòd ſanguis non animetur. Tum quia Trident. Seſſ. 13. c. 3. docet, per naturalem concomitantiam

ſub

259. sub speciebus panis, esse sanguinem, & animam, & sub speciebus vini corpus & animam. *Vi*, inquit, *naturalis connexionis & concomitantiæ, quâ partes Christi Domini copulantur.* vbi sanguis apertè dicitur pars. Tum quia, si sanguis Christi non est pars Christi, Christus non esset filius Beatissimæ: nam ad rationem filiationis, requiritur origo viuentis à viuente; hoc est, vt substantia generantis maneat in genito: cùm ergo Christus, ex sanguine Beatissimæ purissimo, carnem sumpserit, fatendum erit, sanguinem illũ, partem fuisse intrinsecam suæ matris, & si non esset pars, non esset Christus genitus ex matre, tanquam à princi-
260. pio coniuncto.

RESPONDERI potest, quòd sanguis sit pars humãitatis, non essentialiter, tanquam materia & forma constituens hominem, sed nõnisi integraliter. porro assumens immediatè totũ, debet assumere partes eius immediatè, essentiales, & quæ sunt tanquam actus illius substantialis, & potentia; sed non est necesse immediatè assumi partes integrales. Et certè implicat contradictionem, assumi hominem, & non assumi corpus & animam; non implicat tamen contradictionem, assumi hominem, & non assumi sanguinem: ergo apparet, quòd ex eo, quia assumptus est homo immediatè, non
261. est licitum argumentari, assumptum esse immediatè sanguinem. Aristotelis authoritas non plùs probat, quàm sanguinem esse partem integralem; non quidem integralem, quæ sit tanquam ornatus, vel pars aliqua excrementitia, vt saliua, vel sudor; sed vt pars ad vitalitatis actus exercẽdos subordinata; adeoq; in hoc genere rationem integrantis potiori iure exercens. Nec plus vult Tridentinum, vt ex verbis illius constat. Quòd autem indiscriminatim meminerit corporis & sanguinis: ratio est, institutio Christi; qui sub alia speciè Eucharistiæ, non voluit esse directè animã; sicut sub panis speciebus, voluit esse directè corpus, quod est alia compars essentialis constitutiua hominis; sed 262.
tantùm voluit poni directè, sub vna speciè corpus, sub alia sanguinem; hinc fit, vt attentâ institutione, æquè agat de corpore, ac de sanguine. Ad saluandam etiã maternitatem Virginis sufficit, quòd sanguis ex illa acceptus, sit pars illius integralis: & per hoc saluatur maternitas eius, quia saluatur ratio cõiuncti principij; maternitas autem Dei saluatur, quia ille sanguis in corpus transijt, quod immediatè terminatur Personâ VERBI.

RATIO II. est Amici. Quia aliàs foret aliqua hypostasis in Christo creata, quod est contra Concilia. Sequela probatur, quia sanguis est natura substantialis, ergo habet suam hy- 263.
postasim: ergo nisi immediatè fuisset vnitus VERBO, subsisteret in propria hypostasi.

RESPONDERI potest, in Christo nullam esse substantiam puram essentialem, quæ sit in re homo; quia & nulla est in Christo subsistentia humana. Sed non dicunt Concilia, non esse in Christo subsistentiam, quæ nõ sit humana; subsistentia autem sanguinis, non est subsistentia humana, sed subsistentia alicuius, quod est hominis. Et sicut phlegma excrementitium non est assumptum, & tamen non erat accidens; nec inde sequitur, in Christo esse personam creatam; sic idem, etiam de sanguine, 264.
dici poterit.

RATIO III. est eiusdem Amici. Sanguis est pars integrans naturam humanam; sed VERBVM assumpsit naturam humanam, integram & perfectam: ergo cum ea assumpsit omnes partes, quæ illam substantialiter perficiunt, & integrant.

RESPONDETVR. VERBVM assumpsisse naturam humanam immediatè, nonnisi secundùm ea, quibus essentialiter, tanquam partibus componentibus, perficitur: sed nego, assumpsisse immediatè quoad omnia, scilicet etiam ea, quibus non componitur, tanquam partibus substantialibus. *Nihilominus*,

265. PROBATVR ſic III. Cõcluſio. Immediatè aſſumptũ eſt corpus, ergo & ſanguis. Probatur cõſequẽtia: quia de aſſũptiõe corporis, & de aſſumptiõe ſanguinis, æqualiter loquũtur Patres: ergo dicta illorũ, ſimpliciter ſunt accipiẽda, niſi aliquid obſtet; nihil autẽ obſtat, vt patebit ſolutione argumẽtorum. Antecedens probatur citatâ authoritate Cyrilli, & eiuſdem epiſtolâ 8. ad Neſtorium: *VERBVM* inquit, *factũ eſſe carnẽ, nihil eſt aliud, quàm, quòd in carne & ſanguine nobis communicauit.* Nazianzen: Orat: 50. *VERBVM*, inquit, *verè caro factum eſt, quia aſſumpſit corpus, ex carne, oſſibus, & ſanguine conſtans.*

CONFIRMATVR. Vera eſt hæc
266. propoſitio; ſanguis eſt aſſumptus. ergo falſa eſt hæc: ſanguis non eſt aſſũptus. Sed ſi mediatè tantùm fuiſſet aſſumptus ſanguis, vera fuiſſet hæc propoſitio: ſanguis nõ eſt aſſumptus. ergo immediatè, & non mediatè aſſumptus eſt. Antecedens primum probatur, authoritatibus ſupra allatis. Subſumpti autem antecedens probatur. Quod habet ſubſiſtentiam propriam, de eo verùm eſt dicerè, non eſt aſſumptum; ſed ſi mediatè tantùm aſſumptus fuiſſet ſanguis, habuiſſet propriam ſubſiſtentiam: ergo ſi mediatè fuiſſet aſſumptus ſanguis, verũ eſſet de eo dicere: non eſt aſſumptus. Maior probatur. Tum quia commu-
267. niter docetur, non poſſe fieri aſſumptionem, ſtante perſonâ. Tum quia, aſſumptio, quâ talis, dicit ſuppletiuũ alicuius ſubſtantialis, quod tunc non eſſet, naturâ & perſonâ creatâ ſimul ſtante. Minor etiam probatur. Sanguis eſt ſuſtantia completa: ergo illi conuenit propria ſubſiſtentia; ergo illam habuit. Et ſi aſſeris, ſine vlla ſubſiſtentia manſiſſe, id ſine fundamẽto dicis; & aliquid impoſſibile in noſtris principijs, vt dictum in Metaphyſica. Et certè, quia actiones non ſunt immediatè aſſumptæ, vera eſt hæc propoſitio; Actio non terminatur à Perſona VERBI, non eſt aſſumpta à Perſona VERBI, ſed eſt tantùm actio aſſumptæ naturæ.

DIFFICVLTAS III. 268.

Soluuntur Obiectiones.

OBIJCITVR I. Sanguis habet rationẽ partis; ſed quod habet rationem partis, non habet ſubſiſtentiã propriã: quod autẽ non habet ſubſiſtentiã propriam, illud non terminat VERBVM: nam hoc ſupplet nonniſi officium ſubſiſtentiæ creatæ.

RESPONDETVR. Principiũ hoc, Quod habet rationẽ partis, illi nõ cõpetit ſubſiſtentia, intelligi debet ſecũdùm noſtra principia præiacta in methaphyſicis; vt illud nõ ſit vel ſubſtãtia ſimplex cõpleta, vel ſubſtãtia cõpoſita: cùm ergo ſãguis ſit ſubſtãtia cõpleta, ex materia & forma ſanguinis cõſtitu- 269.
ta, fit vt ei ſubſiſtentia competat; quãtumuis habeat rationẽ partis, impropriè, & nonniſi in hoc ſenſu, quia eſt in aliquo, tanquam inſtrumentum, ad operationes eius requiſitum, quantũuis in ſe ſubſtantialiter completum. Rurſus ex alio capite idem argumẽtum non conuincit, immo pro nobis eſt; quia anima, & corpus, ſunt partes veræ & incompletæ, & tamen participant rationem perſonæ, quæ terminat totum, ſuntq; aſſumptæ immediatè à VERBO; ergo idem dicendum de ſangine; aliàs actu exiſteret aliqua ſubſtantia, & tamen ſine vlla ſubſiſtentia; quod eſt arbitrarium dicere.

JNSTABIS I. Subſiſtentia huma- 270.
na non terminat ſanguinem, tam in ſententia Modalium, quàm in principijs noſtris; ergo nec immediatè terminatur à VERBO: VERBVM enim ſupplet nonniſi ſubſiſtentiam humanam.

RESPONDETVR. Subſiſtentiam humanam inadæquatè acceptã non terminare ſanguinem; adæquatè autem acceptam terminare ſanguinem; idq; tam in ſententia modaliũ, quàm Nominalium. In ſententia quidem Modalium, quia alius eſt modus ſubſiſtentiæ ſanguinis, & alius modus ſubſiſtentiæ, corporis & animæ vnitorum; iam autem ſubſiſtentia humana adæquatè accepta, includit hos modos, licet inadæquatè accepta, ſeu

271. pro modo, animam & corpus vnita, terminante, non terminet sanguinē. In sententia autem nominalium, habet diuersam subsistentiam sanguis, quia & diuersam totalitatem, stantem in ratione substantiæ completæ; adæquatè autem accepta subsistentia, inuoluit quamcunq; totalitatem ad esse hominis, vel essentialiter, vel integraliter spectantem.

ADDIT Lugo. Quòd personalitas non competat sanguini, sicut nec corpori; quia personalitas quà talis, est naturæ intellectualis; nec corpus autem, nec sanguis, sunt intellectualia: dicitur tamen persona, per ordinem ad totam naturam, quæ à principalio-
272. ri intellectualis appellatur.

JNSTABIS II. VERBVM assumpsit nonnisi vnam naturam, & vnius speciei; sanguis autem non est vnius speciei cum reliquis partibus.

RESPONDETVR, VERBVM assūpsisse vnam naturam, non mathematicè, sed physicè. hoc est, ex pluribus subordinatis constantem, & compositam ex pluribus.

OBIJCIT II. Cardinalis S. Petri, apud Lugonem. Sanguis non est pars essentialis, nec integralis corporis; ergo non est pars. Antecedens probat, quia partes integrales omnes animantur, partes verò essentiales sūt illæ, sine quibus non potest homo cō-
273. sistere pro aliquo instanti. Sanguis autem non est eiusmodi: nam infans cùm primùm animatur, nullum habet sanguinem; quia sanguis fit, medio hepate, hepar autem non generat sanguinem, nisi apponatur illi ab extrinseco aliqua materia: ergo pro aliquo tēpore existit homo animatus, absq; sanguine.

RESPONDET Lugo, Sanguinem esse partem essentialem, posse tamen, per aliquod breue tempus, esse hominem sine illo: sicut caput abscissum à corpore, viuit aliquantulum sine corde, & tamen cor dicitur pars essentialis. *Sed hæc responsio*

NON SATISFACIT. Tum quia non videtur, quomodo aliquid vel breui tempore sine suo essentiali stare 274.
possit. Tum quia, quòd caput abscissum etiam breui tempore viuat sine corde, etiam id non videtur probabile; aliàs anima v. g, rationalis naturaliter esset in duobus locis adæquatis, cor sine capite, & caput sine corde, animans.

RESPONDETVR II. Sanguinem esse partem integralem. Nego autē omnes partes integrales animari debere, cùm id, neq; ex exigentia partis integralis, nec ex exigentia sanguinis, oriatur. Non ex exigentia partis integralis: nam id definitionem partis integralis non ingreditur: nō etiā ex exigentia sanguinis: quia hæc exigē-
tia ostendi non potest. Porro idem 275.
alimentum, quod transmittitur à matre, si non est sanguis substantialiter, postea ab hepate infantis vertitur in sanguinem; si autem est sanguis, meliùs adhuc probabit, sine sanguine animatum illum non esse. Deniq; fortassis ante infusionem animæ, etiam sub forma embrionis, virtute formatiuâ corporis, efficitur sanguis, reperiturq; iam ab anima: quæ virtus formatiua fætûs facit, quod hepar cum anima præstare deberet; nempe confectionem sanguinis necessarij.

JNSTARI potest. Quod est pars, debet dicere vnionem cum toto: sanguis autem, cùm sit liquidus, non potest dicere vnionem cum partibus so- 276.
lidis; ergo non est pars.

RESPONDET ad hanc totam difficultatem Lugo. Sanguinem esse quidem partem physicam corporis, subordinatam animæ, in ordine ad operationes; secundùmq; hanc subordinationem dicere vnionem cum anima; sed non esse partem vnione physicâ vnitam, in ordine ad componendum vnum ens, per rigorosam vnitatem mathematicam. Et hæc prior subordinatio sufficit, vt per naturalem connexionem dicatur, sub speciebus panis, poni concomitanter sanguis. Est tamen hæc connexio, ratione subordinationis, maior, quàm sit in aceruo lapidum, in quo, vnus non subor-

277. subordinatur, vi suæ naturæ, alteri. Quòd autem non intercedat illic rigorosa vnio, ratio est; quia vnio, nonnisi huic concreto adstringit vnibile; sanguis autem vi suæ fluiditatis, nulli parti corporis est adstrictus. Addit primò idem, quòd homo logicè spectatus, & prout dicit materiam & formam, nullum includit accidens; physicè tamen spectatus, vt constat ex carne & sanguine, necesse est vt includat aliquod accidẽs; atq; adeo, prout sic, non ponitur in prædicamento substãtiæ. Addit secundò, casu, quo Petrus & Paulus se penetrarẽt, sanguis alterutrius foueret, calefaceret, hũectaret vtrumq;: Cùm enim sit causa neces-
278. saria, non est ratio, cur debite applicata non agat. Cæterùm v.g. sanguis Pauli, magis propria munia respectu Petri non exerceret; qualia sunt, mouere ad diuersos affectus animæ, subuenire cordi, & similia. Quo casu, Deus, vel assignaret vnicuiq; suum sanguinem, & cum vniuscuiusq; sanguine proprio, cõcurreret ad illa munia magis propria, vel indistinctè cũ vtroq; concurreret.

OBIICITVR III. Paritates aliquæ.

I. PARITAS. Aër quo ad respirationem vtebatur Christus, non est assumptus: quantumuis sine àére viuens stare non possit; ergo nec assumptus sanguis, quantumuis viuens sine
279. illo stare non possit.

RESPONDETVR negando consequentiam: quia àér non est pars, cũ nullo modo contineatur intra viuens, sed introit, & exit; sanguis autem est pars intrò recepta. Rursus, àér est requisitum quoddã extrinsecum vniuersale; iam autem sanguis est determinatus secundùm se, nonnisi ad hoc animal.

II. PARITAS. Alij humores non sunt assumpti: ergo nec sanguis. Antecedens probatur, aliàs enim etiam phlegma fuisset assumptum: & Christo exspuente, exsputum aliquid fuisset, hypostaticè vnitum.

RESPONDETVR. Phlegma excrementitium non est assumptũ, nec enim est pertinens, ad constitutionẽ 280.
corporis humani. Cæterùm phlegma, accipiendo pro humore constitutiuo corporis, id assumptum est. Quando autem S. Thomas negat sanguinem esse partem; intelligitur quòd non sit talis pars, qualis sunt ossa, & alia animata.

QVÆRES I. *An totus sanguis sit assumptus?*

ASSERO *totum assumptum.*

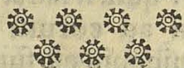
RATIO: quia nulla est necessitas, & nullum fundamentũ, distinguendi realiter sanguinem nutrimentalem, à sanguine reliquo; cùm ea munia eidem sanguini tribui possint.

QVÆRES II. *An sanguis effusus in triduo mortis, manserit hypostaticè vnitus* 281.
VERBO?

ASSERO *vnitum fuisse.* VERBVM enim nihil dimisit, quod per se assumpsit, assumpsit autem per se sanguinẽ. & cùm sit auctoritas Damasceni, qui lib. 3. Fidei c. 27. pro absurdo reputat, vt id, quod erat terminatum hypostasi diuinâ, amittat illam, & postea recuperet; quòd sinè dubio esset, si sanguis hypostaticè non fuisset vnitus VERBO. vide Lugo. qui num. 44. examinauit rationem, quâ vtitur S. Thomas. Quòd scilicet, sicut gratiâ habituali neminem priuat Deus, sine culpa, sic nec priuat vnione hypostaticâ; nulla autem culpa fuit, vt sanguis ille deseretur. An autem sequa- 282.
tur, quòd posset per communicationem idiomatum dici Deus effusus, Deus adhærens clauis, & similia? est quæstio de modo loquendi. Negant aliqui: quia communicatio idiomatũ, est inter totum & VERBVM, non inter partem & UERBVM, sanguis autem est pars; quantumuis aliquæ denominationes partis, competãt VERBO: sed hæ sunt ex classe earum, quæ etiã in naturalibus competunt toti: quæ autem illæ sint, pensari debet ex vsu hominum. Alij autem concedunt, posse dici ista omnia: sed propter reuerentiam ab illis abstineri debere. Nihilominus addit bene Lũgo, sanguinem non vlteriùs resumibilem,

non

283. non mansisse vnitum VERBO: idemq; dicédum est de præputio Christi, &c. quia sanguis resumibilis habet ius ad illam vnionem, idq; propter dignoscendam humanitatem, cuius erat pars: quia verò alius sanguis non erat resumendus, adeoq; nec futurus pars illius humanitatis, fit, vt ius ad illam vnionem non habuerit. An autem ille sanguis, in triduo mortis, habuerit eandem formam substantialem? decidendum est ex philosophicis principijs; si enim non animatur, mansit eius forma substantialis; si autem animatur, mansit cum forma cadauerica, sicut & corpus; cui tamen non obest, vt dicatur, vnitũ esse illi VERBVM. 284.

TRACTATVS III.

3. ## De Consequentibus Vnionem, & ei adiunctis. 3.

Plura hîc disputanda forent, quæ parum sunt Scholastica, vt de Sacerdotio Christi, potestate eius regia, vi patrandi miracula, quæ obuia sunt apud impressos. Magis disputabilia sccernendo, sit

DISPVTATIO V.

De Scientia, Sanctitate, Libertate Christi.

2. PRiùs quidem deberet tractari de Sanctitate, quia illa est etiam substãtialis in Christo, adeoq; prior ipsâ Scientiâ, & actibus liberis; quia tamen materia de Sanctitate, habet non pauca spectantia ad voluntatem, quæ posterior est intellectu, ideo præmittentur aliqua priùs de Sciẽtia Christi.

QVÆSTIO I.

De Scientia Christi.

Ordinariè Authores, ea quæ pertractantur in prima parte, in materia, An creatura possit comprehendere Deũ, videre omnia possibilia? &c. hîc etiam disputare solent; sed quia hæc alibi pertractata, quæ propria huius sunt loci, & fusiùs ab alijs disputantur, breuiùs colligentur.

Communis sententia triplicem in Christo Scientiam admittit. *1mò* Scientiam beatam; quæ stat in visione Dei, & visione creaturarũ in Deo, 4. quæ appellatur aliâs Scientia *matutina*. *2dò* Scientia admittitur in Christo Scientia infusa, secundùm quam cognoscebat res quidditatiuè, & secũdùm modùm, quo animæ separatæ, vel Angeli, creata cognoscunt. *3tiò* Scientia est acquisita, eaq; duplex; *Prima* Experimentalis, qualem habuit Christus aspiciendo v. g. templum Salomonis: *Secunda* Naturalis, consimilis ei, quam nos habemus, definiẽdo, vel demonstrando.

DE SCIENTIA BEATA.

ASSERO I. *Habuisse illam Christum ab instanti suæ conceptionis.*

RATIO. Quia hæc scientia est annexa

5. nexa ipſi viſioni beatæ; viſionem autem beatam habuit, quia ipſe Chriſtus dicit ſe vidiſſe Patrem. Quomodo autem cum viſione, ſtare potuerit triſtitia horti, ſcitur aliunde.

ASSERO II. *Vt huius ſcientiæ vidiſſe Chriſtũ omnia futura, præſentia, præterita.*

RATIO: quia ſi ſancti vident hoc in Deo, quod ad eorum ſtatum ſpectat; cùm quicquid eſt futurum, præſens, & præteritũ, pertineat ad Chriſtum, tanquam omnium Principem & caput: fit, vt ea cognitio tribuenda ſit Chriſto. Quomodo autem Chriſtus negat ſe ſcire de die iudicij, id explicatum in materia de Fide, vbi de æquiuocatione. Commoda explica-
6. tio. Quòd ſcilicet id Chriſtus ſub ſecreto acceperit; quæ autem ſub ſecreto accipiuntur, ſciuntur ita, quaſi reſpectu aliorum neſcirentur.

ASSERO III. *Chriſtum non potuiſſe reddi ſcientem ſcientiâ beatâ Dei, quâ Deus ſciens eſt.* eſt aſſertũ contra Hugonem de S. Victore, & Ioannẽ de Ripa.

RATIO: quia ſcire, eſt actus vitalis; actus vitalis exigit produci ab intrinſeco; quomodo autem ſcientia increata, poſſet produci ab intrinſeco humanitatis?

DE SCIENTIA CHRISTI INFVSA.

QVÆRES I. *Quid ſit ſentiendum*
7. *de ſcientia Chriſti infuſa, & eius obiecto?*

ASSERO I. *Habuiſſe Chriſtum infuſam ſcientiam.*

RATIO: quia Chriſtus fuit ſimul comprehenſor, prout nunc ſunt animæ Beatæ: ergo, ſi illæ, præter cognitionem rerum in VERBO matutinam, habent aliam cognitionem veſpertinam, per infuſas ſpecies de obiectis: idem Chriſto concedendum erit.

ASSERO II. *Quod attinet ad obiectum huius ſcientiæ, cognouit illâ Chriſtus res etiam naturales.*

RATIO: quia multa ſunt talia naturalia, quorum quidditatiua cognitio, ſine infuſa ſcientia, haberi non poſſet. *Cognouit item futura*, propter rationem ſupra allatam. *Cognouit denique ea, quæ cognoſcunt Angeli.* Ratio: 8.
quia hoc ſpectabat ad plenitudinem ſcientiæ ipſius, ne in ſcientia ſuperaretur ab inferioribus.

DICES I. Res naturales cognoſcebat Chriſtus, per cognitionem naturalem acquiſitam; ergo fruſtra de illis habuiſſet cognitionem, per ſcientiam infuſam.

RESPONDETVR. Idem obiectũ poteſt cognoſci demõſtratiuè, & credi; cur ergo etiam duplici ſcientiâ attingi non poterit? præcipuè, cùm in modo, quo aliquid Chriſtus cognoſcebat, per ſcientiam infuſam, & naturalem, magna fuerit diuerſitas; lõgè enim clariùs, perfectiùs, &c, cognoſcebat per ſcientiam infuſam, quàm 9.
per naturalem.

DICES II. Ad hoc ſufficiebat ſola ſcientia beata.

RESPONDETVR. Sicut Deo conceditur ſcientia de rebus, non ſolùm in illomet ipſo, ſed etiam ſcientia illarum rerum, in illiſmet ipſis; ſicut Beatis conceditur ſcientia, & matutina & veſpertina; ita & Chriſto concedi debet. præcipuè autem, quia ſcientia infuſa ſuperat naturalem, & obiecto, plura ſcilicet attingendo: & modo, perfectiùs idem cognoſcendo. Et ita, per ſcientiam naturalem, cognoſcebat v. g. Gabrielem Chriſtus, conſimili modo, quo illum anima ſeparata cognoſcit: ſed per infuſam, 10.
cognoſcebat comprehenſiuè, adeoq; longè perfectiùs.

DICES III. Fides nobis infuſa, non cognoſcit obiectum in ſe: ergo nec noſcet ſcientia infuſa.

RESPONDETVR diſparitatem eſſe. Quia ſi fides cognoſceret quidditatiuè, hoc ipſo non eſſet fides, non enim eſſet aſſenſus propter atteſtantem veritatem, ſed propter obiectum in ſe cognitum; quod abſurdum non ſequitur, ſi ſcientia infuſa quidditatiuè obiectum attingat.

ASSERO III. *Duplicem poſſe nos imaginari ſcientiam Chriſti infuſam: vnã independentem à phantaſmatibus: & aliam dependentem.*

RATIO:

11. RATIO. Quia tali modo cognoscendi, aget Christus secundùm vtrūq; statum, quem habebat, hoc est, & comprehensoris, cognoscendo sine phantasmatibus; & vniti corpori, cognoscendo dependenter ab ijsdem.

ASSERO IV. *Scientiam hanc infusam, respectu aliquorum obiectorum, fuisse supernaturalem:*

RATIO est. Quia multa cognoscebat Christus, quorum cognitio intuitiua, nulli substantiæ creatæ, aut creabili debetur; v.g. existentiam gratiæ &c.

ASSERO V. *Non respectu omnium obiectorum, illam scientiam fuisse super-*
12. *naturalem quoad substantiam.*

RATIO. Quia sicut non sunt multiplicanda entia sine necessitate, ita nec dignificanda; nulla autem necessitas est asserendi, quòd, quæ cognouit Christus scientiâ infusâ, cognouerit supernaturaliter.

ASSERO VI. *Scientiam infusam, circa quæcunq; obiecta, fuisse secundùm quid supernaturalem.*

RATIO. Quia imprimis exigebatur illa scientia, ex vi statûs comprehensoris, qui est supernaturalis. Rursus, quia principiat cognitionem consimilem ei, quæ potest haberi, & habetur ab anima non vnita corpori; hoc autem inducit supernaturalita-
13. tem quoad modum.

DICES I. Ista scientia infusa debebatur Christo, ratione statûs comprehensoris; ergo erat supernaturalis.

RESPONDETVR. Negando consequentiam. quia etiam pro illo statu possunt dari cognitiones naturales, quamuis perfectiores cognitionibus viatoris.

DICES II. Gratia constituit subiectum in statu supernaturali, eleuatq; ad superiorem ordinem, per modum radicis; ergo est principium operationum, quæ congruunt subiecto secundùm illum statum: cùm ergo eleuatus fuerit Christus ad statum supernaturalem, debuit habere operationes supernaturales.

RESPONDET Lugo. Si vera sit 14.
obiectio, probabit, quòd animæ separatæ, & Logicam, & Astrologiam, supernaturalem habeant, quod est mera diuinatio. Sufficit itaq;, vt respectu aliquarum operationum, eleuetur ad statum supernaturalem; vel respectu primariæ operationis, qualis est visio Dei.

DICES III. Exinde sequi, quòd nō possit ostendi, respectu quorum obiectorum, scientia illa sit naturalis.

RESPONDETVR. Illorum obiectorum est cognitio supernaturalis, quorum obiectorum cognitio intuitiua, nulli substantiæ creatæ vel creabili debetur; in particulari autē, hæc obiecta, vel maximè designat au- 15.
thoritas Patrum. Quia verò, etiam circa obiecta naturalia, versari potest cognitio supernaturalis, de his nulla certa regula assignari potest; recurri tamen hic specialiter debet, ad placitum Dei, innotescens, ex his, vel illis circumstantijs. Vide de hoc Lugo disp. 20. Sect. 1. num. 12.

ASSERO VII. *Vnionem hypostaticam, si sit entitas modalis, itemq; entitatem illam connotatam per nos, cognouisse Christum vi huius scientiæ; non tamen secundùm suum terminum.*

RATIO quòd cognouerit illam entitatē: quia cognouit reliqua supernaturalia, per illam scientiam, nec in contra est vlla specialis ratio. 16.

Non cognouit tamen per illam scientiā, terminum illius modalitatis. Ratio: quia terminus illius modalitatis, est ipsum VERBVM, quod intuitiuè non potest nosci, nisi per visionem beatam, vt supponitur ex 1. parte.

Indubiè autem cognouit, etiam ex rebus creatis, Christus existentiam Deitatis. Ratio: quia comprehendebat creaturas, quæ dicunt connexionem essentialem cum existentia Deitatis.

QVÆRES II. *Quid sit sentiendum de speciebus, huic scientiæ deseruientibus.*

ASSERO I. *Dari huius scientiæ proportionatas species.*

RATIO: quia nō esset, vnde Christi in-

17. sti intellectus esset completū principium, idq; modo magis connaturali, ad eliciendos actus illorum obiectorum; cùm obiecta, quæ immediatè cum intellectu non vniuntur, exigant vicarias sui species.

ASSERO II. *De supernaturalitate illarum specierum, idem est sentiendum, quod dictum supra, de ipsa Scientia.*

DUBIVM maius est. *An species illæ sint plures, an vna?* Esse vnam affirmauit Marsilius, apud Suar. disp. 21. Sect. 1. Esse autem plures, quamuis non sint ita vniuersales ac sunt Angelicæ, affirmat S. Thomas: licèt etiam in oppositum citetur. Esse autem plures, sed magis vniuersales Angeli-
18. cis, ponit Suar. citatus.

Quòd non sit vna,

RATIO est: quia nullum huius fundamentum. Sed Respondetur: Fundamentum est dignificatio Christi, & quod fundamentum est, dandi Christo species vniuersaliores Angelicis, idem erit dandi vnam.

Quòd sit vna,

RATIO est. Dignificatio Christi. Responderi potest. dignificari quidē debere Christum, sed fundamento habito in authoritate, non autem per meram coniecturam, nulla autem pro hoc authoritas. vnde etiam hanc sententiam appellat Suar. singularem.

19. *Quòd illæ species vniuersaliores sint Angelicis,*

RATIO I. afferri potest, quia species collatæ sunt Christo, non secundùm proportionem intellectûs humani, qui est inferior Angelicis: sed secundùm capacitatem obedientialem, & proportionem cum scientia infusa; ergo sunt vniuersaliores Angelicis, quæ illis datæ sunt, secūdùm proportionem naturæ illorum.

RESPONDERI solet communiter: Quamuis species intelligibiles, in anima Christi sint receptæ, secundùm potentiam obedientialem intellectûs illius; supposito quòd sint supernaturales: tamen non fuerunt collatæ secundùm proportionem poten-
tiæ obediētialis; nullum enim huius 20
fundamentum: & ex altera parte, species respiciunt modum intelligendi, non autem vim sui receptiuam, per se loquendo; cùm primarium in speciebus sit, complere intellectum, adeoq; respicere modum intelligendi, modus autem intelligendi humanus particulatim procedit, nec exuberat in plurium vnà distinctam cognitionem.

RATIO II. est. Christus præit Angelis, perfectionibus gratiæ & scientiæ; ergo & vniuersalitate specierū.

RESPONDETVR. Gratia proportionatur mensuræ meritorum, & accommodatur dignitati personæ; similiter & alij habitus gratiam conse- 21
quentes; sed species proportionatur dignitati naturæ, ad cuius maiorem vel minorem perfectionem, crescunt, vel decrescunt. vnde etiam, perfectioribus Angelis, dantur perfectiores species: natura autem Christi humana non est perfectior naturis Angelicis.

Quòd autem non sint illæ species vniuersaliores Angelicis:

RATIO desumitur ex S. Thoma, hîc q. 11. a. 6. in corp. *Scientia*, inquit, *indita animæ Christi, habet modum cōnaturalem naturæ humanæ: est autem connaturale naturæ humanæ, vt accipiat species in minori vniuersalitate, quàm Angeli.* Quod ipsum vlteriùs explanari po- 22
test. Si supremus Angelus cum infimo comparetur, supremus Angelus habet magis vniuersales species, quā infimus; idq; ideo, quia inferior non habet intellectum ita perfectum, ac superior; ergo etiam, cùm anima Christi habuerit potentiam intellectiuam, non ita perfectam, ac Angeli, nec accipiet ita perfectas species, quā Angeli.

RESPONDERI potest. Quòd in conferendis speciebus Christo, non sit attentum ad perfectionem entitatiuam intellectûs, sed ad perfectionem personalem; quæ, quia in Christo dignior quâcunq; perfectione Angelicâ: fit, vt perfectiores illius sint spe-

23 cies. Quòd autem, in collatione illarum specierum, attenderit Deus ad dignitatem personalem: Ratio est. Quia sicut esse comprehensoris, ad quod sequuntur species, datum est illi intuitu vnionis personalis; ita & consequentia illud esse comprehẽsoris. Nec sequetur inde, quòd illæ species fuerint infinitæ in perfectione, vel æquales dignitati personali; sicut non sequitur, gratiam Christo collatam intuitu vnionis, fuisse infinitam in perfectione, vel æqualem dignitati personali. *His discussis.*

ASSERO III. *Nihil de hoc puncto certi haberi posse.* Commodiùs dicitur, *esse in Christo plures species.* Quia vnitatem
24. speciei, nec ratio, nec authoritas fundat. *Esse tamen vniuersaliores*: quia hoc fulcitur sensu Doctorum, & decet dignitatem Capitis.

QVÆRES III. *Quid sit sentiendum, de vsu istarum specierum & huius Scientiæ?*

ASSERO I. *Probabilius esse, quòd Christus statim ab initio fuerit in vsu adæquato illius scientiæ.*

RATIO: quia Christus habuit gratiam totam simul, in instanti suæ conceptionis: ergo idem dicendum de hac scientia, cùm exinde nullum sequatur absurdum.

ASSERO II. *Casu, quo non fuerit Christus in vsu huius scientiæ adæquato,*
25. *non inde sequitur vlla ignorantia in Christo positiua, licet sit aliqua priuatiua, hoc est, non cognitio, seu negatio cognitionis.* Quòd non fuisset in illo ignorantia positiua eo casu.

RATIO est. Quia illud dicimur positiuè ignorare, ad quod sciendum, etiamsi velimus, non habemus expeditam potestatem: quod de Christo dici non potest.

ASSERO III. *Christum, in vsu huius scientiæ, non conuertisse se ad phantasmata, in quantum illa scientia erat nonnisi per proprias species, & quidditatiuas, similesq; illis, quas Angeli & animæ separatæ habent.*

RATIO asserti. Quia si se Christus in vsu talis scientiæ ad phantasmata conuertisset, hoc ipso non cognouisset, modo Angelis & animabus separatis debito; quod tamen supponitur. 26.

Cæterùm, quando operabatur interdum Christus, ex illa quidem scientia, sed secundùm modum vnionis animæ cum corpore, conuertebat se ad phantasmata. Ratio: quia hoc ipso non esset operatus secundùm modum illius vnionis.

DE SCIENTIA CHRISTI
ACQVISITA.

Aliqua quærenda erunt de scientia experimentali.

QVÆRES. Quid sit sentiendum de scientia experimentali Christi?

ASSERO I. *Fuisse in Christo Scientiam experimentalem.* 27.

RATIO: Quia nihil vetat locum illum eo sensu accipi, in quo dicitur Christus *profecisse sapientiâ, ætate, & gratiâ.* Et certè, si Christus non acquirebat experimentalẽ scientiam; quæro, an percipiebat sensu frigus e.g. vel non? Si non percipiebat: ergo erat impassibilis proximè. Si percipiebat: quæro, an imaginatio illius efformabat speciem obiecti illius, vel non? si non efformabat: ergo adimis modũ agendi Christo, debitum humanitati; cùmq; imaginatio sit causa necessaria, ponasq; imaginationem in Christo; hoc ipso ponis, causam necessariam impediri à suo effectu: necessariò 28. enim imaginatiua operatur. Quod si efformabatur ab imaginatiua species talis frigoris: ergo & efformabatur species spiritualis ab intellectu agẽte; ergo & cognitio illius frigoris ab intellectu patiente; quia intellectus patiens, in præsentia obiecti sensibilis, actu sensibus percepti, non potest nõ percipere obiectum, nisi sit valde distractus, vel aliunde ligatus; quod dicere de Christo, esset comminisci. Si autem, eo casu, efformabat intellectus patiens Christi, cognitionem de frigore: ergo habebat experimentalem cognitionem de frigore; nihil enim plus per experimentalem scientiam intelligimus, præcipuè verò, cùm

29. data fuerit, & prima, & vlteriores, & vltima experientia frigoris; estq; impossibile moraliter, ita semper fuisse Christum distractum, vt non perceperit frigus.

DICES. Subsistentia creata non potest subsistere cum substentia increata; ergo & scientia experimentalis cum scientia beata & infusa.

RESPONDETVR: argumentũ probare multùm; probat enim, quòd Christus obiectum illuminatum non viderit, sonos non perceperit, &c. dicam enim hæc omnia non stare cum scientia infusa, sicut subsistentia creata non stat cum increata. Teneatné verò paritas, vel, an negan-
30. dum antecedens, vnusquisq; ex metaphysicis decernit.

ASSERO II. *Habuisse Christum semper scientiam similem nostræ, dependentẽ à phantasia: eamq; habuit æquè perfectam ab infantia, atq; habuit vir.* Est assertũ contra Lugo. disp. 21. Sect. 1. num: 5. & contra Vasq. apud eundem. Videtur tamen esse Suarij, disp. 28. Sect. 1. §. *Dico 2dò.* & disp. 30. Sect. 2.

RATIO. Quia, cùm ex vna parte, in alijs scientiam concernentibus actibus, non fuerit alligatus Christus conditioni aliorum infantum, si nihil obsit, idem etiam dicendum est de cognitione dependente à phantasmatibus: ex altera parte, exaltat id di-
31. gnitatem diuinam Christi; ergo concedendum est Christo. Rursus, quando aliqua sunt in eodem genere, si excellentius alicui concedatur, debet eidem concedi minùs excellens, in eodem genere. & sic, si in genere noscẽdi concedatur animam Christi ratiocinari, concedi multo magis debet, quòd videat. Cùm ergo concedatur Christo in genere scientiæ, scientia infusa, vsusq; illius, debet etiam concedi vsus scientiæ experimentalis & naturalis. Deniq; honorificentius est sentire de Christo, quòd potuerit subtiliorem demonstrationem inuenire de existentia Dei, etiam infans, quàm illam inuenerit Aristoteles.

DICES I. cum Lugo & Vasq. Christus non habuit regulariter vllam operationem humanam, nisi dependẽter ab organis, & dispositionibus naturalibus, sicut alij homines; neq; enim ambulabat v. g. antequam habuisset in cruribus organa: ergo nec habuit operationem humanam phantasiæ, ante organum bene dispositum; ergo nec operationem humanam intelligendi. 32.

RESPONDETVR negando, quòd in infantia non habuerit organa bene disposita ad phantasiam. Organa autem sunt distinguenda. *1mò* quædam sunt ad actus merè externos: & hæc perfecta Christus non habuit; hinc nec ambulabat infans, nec loquebatur. *2dò* alia organa, ad actus internos: 33. & hæc habuit Christus perfecta, propter supra allatas congruentias. Porro organa ad actus externos non habebat, tùm ad occultandum mysteriũ, tum ad maiorem humilitatem, per quam nos saluabat. Addo, sicut si Christus potuisset infans ire pedes in Ægyptum, bene intulissemus, potuisse illum irè ad templum Salomonis, eò, quòd ista sint in eodem genere; ita si Christus potuit exercere alios actus scientiæ, & fortè, etiam per oppositos, actus scientiæ infusæ dependentis à phantasmatibus itidem infusis; cur non potuit idem Christus scire per scientiam naturalem & experimẽtalem? 34.

DICES II. Quòd in infantia non possit phantasiari Christus, spectat ad passibilitatem corporis.

RESPONDETVR quòd non: quia sicut posse phantasiari non destruit in viro passibilitatem, sic nec in infante destruxisset.

DICES III. Si verum sit assertum, quomodo Christus proficiebat sapientiâ?

RESPONDETVR. proficiebat quantum ad homines, magis scilicet illam manifestando. proficiebat item Scientiâ experimentali successiuâ, sicut successiuè obiecta per sensus percipiebat.

ASSERO III. *Christum multa obiecta ha-*

35. *cta habuisse scientiā cognita, quæ non habuisset cognita, nisi ita se cum Christo gessisset Deus, atq; cum Salomone, Adamo, Prophetis, quibus res absentes, cum propria figura, & alijs conditionibus, monstratæ sunt.*

RATIO: quia nulli scientia concedenda est maior, quàm humanitati Christi; si ergo hoc alijs hominibus factum, multò magis Christo.

Porro vt haberet Christus istā sciētiā, triplici se modo potuit gerere De⁹. *imò* realiter & physicè præsentando illi obiecta. Et hoc certè est multiplicare entia sine necessitate, & miracula; quia aliàs debuissent illi Angeli è mari transferre pisces, & è terra prægrandes bestias. *2dò* Potuisset Deus infundere illi nonnisi species spirituales, de illis obiectis; sed iste modus non experimentalem scientiam, sed infusam fundat. *3tiò* sine vlla cognitione sensuum, nonnisi species infundendo materiales, quales genitæ fuissent, si realiter & physicè obiectum fuisset præsentatum; & hoc fundat scientiam dependentem à phantasmatibus. Quòd id fieri possit, suadetur cùm Lugone. Quia probabile nōnisi tales species infusas v. g. Salomoni; si enim simpliciter infusæ fuissent ipsæ species spirituales, independentes à phantasmatibus, potuisset in somno Salomon illis vti, vt pote non dependentibus à phantasmatibus; quod tamen communiter negatur, vt videre est apud Pineda, de rebus Salomonis lib: 3. cap. 10. Deinde, quando redeunt animæ mortuorū ad corpora, dicunt se vidisse flores v.g. palatia, vel certè tetros carceres & fæculentos; quæ certè per sensus non perceperunt, vt pote disunitæ à corpore: ergo nonnisi per infusas species materiales, & phantasmata à Deo indita. Nec sequetur, otiosum fuisse intellectum agentem in anima Christi; quia etiam respectu obiectorum, quorum species materialis erat immediatè à Deo infusa, operabatur agens intellectus, educendo scilicet speciem spirituale, consimilem phantasmati materiali.

36.

37.

QVÆSTIO II. 38.

De Sanctitate Christi.

Tria hîc consideranda venient. *imò* Sanctitas desumibilis ex vi vnionis hypostaticæ. *2dò* Sanctitas desumibilis ex vi gratiæ habitualis. *3tiò* ex vi Capitis.

DIFFICVLTAS I.

De Sanctitate proueniente ex vi vnionis.

De hoc quæritur. *An Christus vi vnionis fuisset sanctus, quantumuis nullam habuisset gratiam habitualem?* Talem sanctitatem ponunt in Christo, Suar: disp. 18. Sect. 1. Amicus disp. 6. Sect. 5. Lugo disp. 16. Sect. 1. 39.

PRÆMITTO I. *Duplicem posse spectari sanctitatem. imò* Sanctitatem sumptam pro attributo, emanante ex ipsa natura diuina, infinitè perfecta. Attributalem sanctitatem negat Deo Hurtado, Bernal, Herize, Hemelman. Sed oppositum defendit Aldrete. quem vide disp. 46. Sect. 8. Et certè, quæcunq; est taxa formandi, cum fundamento in re, conceptum alicuius attributi in Deo, eadem seruiet ad formandum conceptum attributalis sanctitatis. *2dò* sumi potest sanctitas pro esse diuino, competente ipsi naturæ diuinæ, & Personæ.

PRÆMITTO II. *Vel maximè hic sumi sanctitatem pro esse diuino*; quod Esse diuinum tria secum trahit. *imò* in ordine ad se, vt scilicet sit obiectum amabilitatis diuinæ, nulli creaturæ debitæ. *2dò* in ordine ad operandum, vt sit principium operandi actiones Deo gratas. *3tiò* per oppositionem ad malum, vt includat carentiam culpæ; hinc habitus v. g. fidei & spei remanentes in peccatore, non sunt sanctitas, quia quà tales non opponuntur cum peccato. Hæc omnia deducit Amicus ex 1. Ioan. 3. *Omnis qui natus est ex Deo.* (hoc autem idem est ac esse obiectum supernaturalis Dei complacentiæ) *peccatum non facit,* (en oppositionem eius cum peccato) *quo-* 40.

41. *niam semen ipsius in eo manet* (en vim agendi, in semine enim tanquam in virtute continetur effectus.) vnde iā prædicata illa esse diuini, habent fundamentum in scripturâ.

PRÆMITTO III. *Concedi debere sanctificari naturam humanam ipsâ sanctitate diuinâ*, innuit hoc Nazian. Orat. 2. de Paschate. *Perfectus autem fuit, nō modò propter diuinitatem, quâ nihil est perfectius; sed etiam propter humanitatem diuinitate delibutam, idemq; effectam, quo ad id, quo peruncta est.*

RATIO etiam præmissi est. Illud est sanctum, quod in ordine ad se, est obiectum Deo amabile, in ordine ad
42. operandum, est principium actionum Deo dignarum, (supple siue elicitiuū, siue dignificatiuum) & in ordine ad oppositionem cùm peccato, est ei contraueniens; hæc autem omnia competunt humanitati quâ terminatæ: ergo humanitas quâ terminata, sanctificatur, adeoq; aliquo diuino Esse redditur sancta.

PVNCTVM DIFFICVLTATIS I.

An Sanctitate attributali sanctificetur Christus?

DICENDVM est. *Sanctitate attributali formaliter non sanctificatur Christus.*
43. Procedit, vt dixi, conclusio, de sanctitate formaliter sumpta; nam si sumatur materialiter, seu in quantum est natura diuina, de hoc infra tractabitur. Conclusio ergo vt est posita.

PROBARI potest I. Quia sanctitas attributalis est sanctitas communis toti Trinitati; sanctificatio proueniens à VERBO in humanitatem, est sanctificatio appropriata ipsi VERBO; ergo sanctitas proueniens à VERBO in humanitatem, non est sanctitas attributalis.

Hoc argumentum, si vt sonat acipiatur, multum probabit, saltem per aliquos. Certè enim sanctificatur humanitas à natura diuina, quæ tamen est communis toti Trinitati.

Dicentq; vlteriùs, sanctificationem prouenientem à VERBO in humanitatem, sub formalitate præcisè termini, esse appropriatam VERBO; non autē alio modo, licet ratione vnionis deriuetur. 44.

PROBATVR II. Non potest reddi humanitas vbicata vbitate diuinâ, aut durans æternitate, aut potens omnipotentiâ; ergo nec potest reddi sancta, sanctitate attributali.

Hoc argumentum, ex ijs nonnisi sumet robur, quæ infra, vbi de sanctitâte personali, afferentur: Cur scilicet illa effectum suum tribuere possit, non autem prædicta attributa?

PROBATVR III. Ex dictis sub initium tractatûs. Impossibile est reddi naturam humanam sanctam sanctitatē attributali, nisi ponatur vnio per se, fundatiua communicationis idiomatum, inter sanctitatem attributalem & naturam humanam: nam titulo communicationis idiomatum sanctificaretur: sed non potest dari inter naturam humanam Christi & sanctitatem attributalem vnio per se, fundatiua communicationis idiomatum. Quod ipsum probatur ex dictis inibi. Non potest dari vnio per se fundatiua communicationis idiomatum, inter naturam diuinam in se, & secūdùm se, & inter naturam humanam; ergo nec inter sanctitatem attributalem, & naturam humanam. Antecedens ex dictis alibi constat; quia non se habent natura humana & diuina, sicut complebile & completiuum, in ratione naturæ. Consequentia autem probatur: quia natura diuina & sanctitas attributalis sunt formalitates indistinctæ virtualiter in ordine ad prædicata physica; ergo si natura non potest in se, secundùm se, vniri vnione fundatiuā communicationis idiomatum, nec vniri poterit sanctitas attributalis. Dixi, quòd non possit natura in se spectata vniri; quia, quòd possit vniri spectata in persona, dicetur infra, vbi de sanctitate Christi procedente à natura Diuina. 45. 46.

OBIJCITVR I. Sufficit ad hoc, vt dica-

47. dicatur humanitas esse sancta, habere vnitam sibi sanctitatem; sed potest non vniri attributalis sanctitas, naturæ humanæ: immo defacto vnita est; ergo illam sanctificabit.

RESPONDETVR: hoc argumẽtum probare multùm, probat enim naturam humanam Christi durare æternitate diuinâ, vbicari vbitate diuinâ; nam & æternitatem, & vbitatem Dei, habet sibi vnitam. Directè autẽ dici potest, sufficere ad hoc, si vniatur sanctitas attributalis vnione fundatiuâ communicationis idiomatum; sed tali vnione non potest vniri.

OBIICITVR II. Potest sanctifica-
48. ri humanitas sanctitate personali: ergo & attributali.

RESPONDETVR, disparitatem esse. Quia cùm persona, illiq; indistincta virtualiter sanctitas personalis, possit vniri humanitati, vnione fundante communicationem idiomatum, hoc ipso poterit sanctificare humanitatem; quod non procedit de sanctitate attributali.

OBIICITVR III. Potest deificari humanitas Deitate, quamuis Deitas non possit vniri in se, & secundùm se, vnione fundante communicationem idiomatum; ergo & sanctificari sanctitate attributali.

RESPONDETUR. De antecedẽ-
49. te infra dicetur; & hoc concesso, quæ sit dãda disparitas, ibidem habebitur.

PVNCTVM DIFFICVLTATIS II.

An vnio Sanctificet?

ASSERO I. *In principijs Nominalium, vnionem à natura & persona, circumscriptis vt supra, non distinguentium, si accipiatur vnio, secundùm quod dicit ipsam personam, sanctificabit hoc ipso.*

RATIO: quia vt infra dicetur, iáq; repetitò suppositum est, persona sanctificat; ergo sanctificabit & vnio, pro persona sumpta; cùm sint omnino idem.

ASSERO II. *In principijs Modaliũ, vnio non est formaliter sanctificans; accepta scilicet pro illa Modalitate, & entitate intermedia.* Est assertum Lugonis contra Aldrete disp. 35. 50.

RATIO I. afferri solet ex Vasq. Quia scilicet humanitas Christi est infinitè sancta, iam autem vnio hypostatica, nõ est forma infinitæ sanctitatis.

RESPONDERI potest, quòd non sit necesse, vt omnia, à quibus sanctificatur humanitas, sint infinitè sancta: sed sufficit vt aliquid ex illis; ad eum modum, quo gratia habitualis sanctificat humanitatem, & tamen non est sanctitas infinita.

RATIO II. ex eodem. Si vnio hypostatica esset forma sanctificans, non posset irrationalis creatura assumi, 51.
quia non posset reddi sancta.

RESPONDETVR. In aliquorum principijs, conceditur antecedens: in aliorum negatur paritas. Nam vnio est sanctificatiua, si subiectum reperiat aptum sanctitati; quale subiectum non est natura irrationalis.

RATIO III. est, per principium negatiuum. Quia nullum est fundamentum, & nulla necessitas, tribuendi rationem sanctificationis vt *Quod*, vnioni, & tanquam formæ; sed sufficit, si sanctificet per modum viæ & medij.

CONFIRMATVR ex Lugone à pari. Vnio gratiæ habitualis non sanctificat animam, sed nonnisi ipsa gratia: sola enim illa sanctificat, vt *Quod;* 52.
ergo nec vnio hypostatica sanctificabit, vt *Quod*.

RESPONDENT I. aliqui apud eundem Lugo. Vnionem hypostaticã, magis & excellentiùs perficere humanitatem, quàm gratia habitualis, proindeq; debet magis sanctificare, quàm sanctificet vnio ad gratiam habitualẽ.

CONTRA est. Tum quia ex excellentia entitatis non debet pensari, an aliquid formaliter sanctificet? non implicat enim, dari perfectiorem speciẽ supernaturalem entitatem, quàm sit gratia; & tamen non habere vim sanctificandi; ergo ex eo, quòd vnio hypostatica sit excellentior, quàm gratia, non sequitur, quòd sanctificet. Tum quia, etiam hac excellentiâ positâ, suf-

53. tâ, sufficit vt illi competat sanctitas vt
Quo, viæ seu medij: non autem san-
ctitas vt *Quod*. Tum quia quæcunq;
ratio ostendit, quòd ab vnione hypo-
statica sanctificetur humanitas, eadē
probabit, vt aduertit Lugo, quòd vni-
tio, siue actio productiua vnionis hy-
postaticæ sanctificet; nam etiam hæc
repugnat essentialiter cum peccato,
est principium suo modo complacen-
tiæ diuinæ, & operationum sanctarū.

RESPONDET II. Aldrete. Vnio
ad gratiam habitualem non est parti-
cipatio naturæ diuinæ, sed vnio ad
participationem; at verò vnio hypo-
statica est, secundùm se, participatio
naturæ diuinæ: quia est immediata
54. coniunctio cum Deo; neq; mediat a-
liquid realiter distinctum, quod dica-
tur participatio naturæ diuinæ. Ad-
dit, quòd vnio gratiæ habitualis, non
coniungat humanitatem immediatè
cum Deo, per assimilationem; hæc e-
nim competit gratiæ: neq; physicè
coniungit cum Deo ipso; coniungit
autem vnio hypostatica.

CONTRA. Tum quia non est ra-
tio, cur vnio hypostatica non sit par-
ticipatio naturæ diuinæ, tantùm vt
Quo? & cur coniunctio illa physica
cum Deo, non sit coniunctio nonnisi
vt *Quo?* adeoq; & sanctificatio vt
Quo. Tum quia redit argumentum.
Licèt vnio gratiæ habitualis sit im-
55. mediata coniunctio, cum eo, quod est
participatio naturæ diuinæ, nihilq;
inter illam mediet, neq; tamen san-
ctificat vt *Quod*, illam participationē
coniungendo; ergo neq; sanctifi-
cabit vnio hypostatica, licèt coniun-
gat cum Deo, & licèt inter illam &
Deum nihil mediet. Rursus, vnio
gratiæ habitualis non coniungit cum
Deo, per assimilationem: ergo nec
vnio hypostatica. Item, vnio physica
cum eo, quod est participatio naturæ
diuinæ, non sanctificat vt *Quod*; ergo
nec vnio physica coniungens cum
Deo, sanctificabit vt *Quod*. Tum quia
nullum est fundamentum istius asser-
ti: præcipuè quia, licèt vnio hyposta-
tica immediatè, per nos, participet
personam diuinam physicè, non re- 56.
pugnat tamen, vt tale participatiuum
sanctificet, sed ad maximum nonnisi
vt *Quo*. quærere ergo restabit, cur
debeat sanctificare vt *Quod?*

RESPONDET III. Amicus, negā-
do, quòd etiam vnio ad gratiam non
sanctificet; cùm non sola gratia san-
ctificet simpliciter, licet sola sancti-
ficet vt *Quod*.

CONTRA: Tum quia, si per san-
ctificare simpliciter accipiatur con-
cretum sanctificatiuum, ex sanctifica-
tiuo vt *Quo*, & vt *Quod*, sic indubiè
sanctificat etiam vnio ad gratiam; sed
id concedendum erit etiam actioni
productiuæ illius vnionis, & illius
gratiæ, quam nemo dicit sanctificare, 57.
sed solum producere sanctificatiuū.
Et si per Amicum illa vnio non sancti-
ficat vt *Quod*; nec sanctificabit vt
Quod vnio Hypostatica. Tum quia
in alijs materijs, quem effectum præ-
stant formæ naturales, eundem præ-
stat vnio, nonnisi vt *Quo*, medium, &
via; ergo etiam, quem effectum præ-
stat persona diuina, eundem non po-
test præstare vnio hypostatica minùs
principaliter, sed solùm præstabit, vt
Quo, vt medium, vt via. Antecedens
probatur. Vnio non est forma etiam
minùs principalis viuendi, denigran-
di, & sic de alijs: ergo verum est an-
tecedens. Tum quia vnio illa hypo-
statica (vt de minori discurratur) vel 58.
confert sanctitatem creatam, vel in-
creatam? non increatam: quia ipsa
est creata; non etiam creatam: quia
vel illam confert per se, vel per aliud?
si per aliud: id aliter explicari com-
modè non poterit, nisi quòd conferat
illam ratione personæ, quam vnit.
Non etiam per se: quia illa nonnisi
per se sanctificant, à quibus, si vim
sanctificandi auferas, non manebit i-
dem essentialiter; sicut si gratiæ vim
sanctificandi auferas, non erit gratia
sanctificans: itē, illud per se est prin-
cipium raciocinandi, à quo, si vim ra-
tiocinandi auferas, iam non erit ani-
ma humana; ablatâ autem vi sancti-
ficandi vnioni, manebit eadem enti-

tas,

59. tas, adhuc enim nectet ſanctificatiuũ ſanctificabili. Per hoc tamen non nego, poſſibilem eſſe modalitatem, in Principijs modaliſtarum, & ſanctificatiuam & vnitiuam; ſed quòd præſens etiam modalitas ſit talis, nullum fundamentum eſt in authoritate Sacra.

DICES I. cum Amico. Patres non rarò ipſi vnioni tribuunt rationem ſanctificandi.

RESPONDETVR. Patres tribuiſſe vim ſanctificandi vnioni, qualem agnouerunt; non agnouerunt autem vllam intermediam, ſed tantũ naturam prout terminatam, & perſo-
60. nam prout terminantem. Vel certè, vt dicit Vaſquez, nihil plùs voluerũt; quàm, quòd humanitas ſit ſanctificata à Deitate coniũctâ humanitati, hoc autem illum immeritò dixiſſe, Amicus non probat. Deniq;, accipi id poteſt de ſanctificatione vt *Quo*, non vt *Quod*. Cum qua interpretatione accipiẽtur adhuc verba Patrũ, vt ſonãt; quia, quod eſt nemine cogitante vt *Quo*, quidquid de illo dicitur, dicitur de vt *Quo*; cùm ergo vnio ſit ratio vt *Quo*: ſanctificatio de illa dicta, erit ſanctificatio vt *Quo*.

DICES II. cum eodem. Vnio hypoſtatica, etiam vt modus creatus, diſtinctus à perſona VERBI, participat
61. inchoatiuè & vt *Quo*, ſanctitatem: pugnat cum omni peccato: &c. ergo ſanctificat.

RESPONDETVR. ſi id procedat de ſanctitate vt *Quo*, concedetur totum. Addo, hæc omnia conuenire poſſe, ſuo modo, actioni, quæ producit illam vnionem.

DICES III. cum eodem. Unio hypoſtatica, ita ſe habet ad ſanctificandam humanitatem, ſicut viſio Dei ad animam beandam; ſed viſio Dei habet ſe ad animam beandam vt ratio formalis: ergo & vnio. Maior probatur. quia ſicut viſio eſt, quâ, vt viâ intentionali, communicatur beato obiectum beatificum; ita vnio hypoſtatica eſt ratio, quâ, vt phyſicâ viâ, cõmunicatur humanitati perſona.

RESPONDETVR negando minorem. Quia nihil creatum beare nos poteſt, tanquã forma beandi; 62.
cùm ergo viſio illa ſit quid creatum, beare nos non poteſt tãquam forma: ſed nonniſi tanquam medium, coniũgens nobis formam beantem, hoc eſt ipſum Deum. Deinde, illa viſio non poteſt habere rationem formæ, nos vltimò beantis; ergo habet rationem formæ non vltimò beantis; adeoq; non habet rationem beantis: quia beatitudo eſt vltima & completa felicitas. Diſparitas etiam dari poteſt, quia viſio obiectum increatum transfert in ſe, illudq; intentionaliter repræſentat: vi cuius repræſentationis, 63.
& ſimilitudinis cum obiecto, poteſt imitari conditionem beatificatiuo obiecto debitam; iam autem vnio, nec eſt phyſica, nec intentionalis ſimilitudo perſonæ ſanctæ; hinc fit, vt non habeat deriuatam illam in ſe perfectionem, vi cuius, quà talis, formaliter ſanctificet.

DICES IV. cum Aldrete. Perfectiùs coniungitur humanitas cum diuina natura, per vnionem hypoſtaticam, quàm per gratiam habitualem; nam perfectiori modo, per talem vnionem participatur natura diuina, nẽpe per immediatam coniunctionem, phyſicam & realem, ad naturam diuinam, vel perſonalitatem; gratia au- 64.
tem habitualis participat naturam diuinam, per aſſimilationem.

RESPONDETVR. Perfectiùs vt *Quo*, vniri humanitatem diuinæ naturæ per vnionem hypoſtaticam: cũ ſit eſſentialiter alligatiua perſonæ diuinæ; ſed non coniungit perfectiùs vt *Quod*: cùm hoc illi, nec natura illius vendicet, nec aſſerat auctoritas.

INSTAT idem I. Ratione vnionis formaliter debetur Chriſto, ex S. Thoma, cultus hyperduliæ; ergo & debetur humanitati carentia peccati, & principium ſupernaturale honeſtè agendi.

RESPONDETVR. Cùm ei, quod eſt eſſentialis alligatio perſonæ diuinæ, neceſſariò innectatur ratio entis ſingu-

65. singulariter excellentis, cùm in illa ipsa ratione vt *Quo*, sit ens excellens, ideo, non immeritò, etiam ratione eius præcisè, poterit ei tribui cultus hyperduliæ; iam autem ipsa essentia illius alligationis non exigit hoc, vt illa, vt *Quod*, expellat peccatum, vel afferat principium operandi honeste; immo id esset illi non proportionatū: rationi enim vt *Quo*, si concedatur sanctificatio, proportionatior erit sāctificatio vt *Quo*.

JNSTAT II. Dubium esse non potest, perfectiùs possideri diuinitatem, per vnionem hypostaticam, quam per gratiam habitualem; nam illa est melior possessio alicuius boni, quæ facit,
66. vt tale bonum reddat meliorem naturam possidentem: per diuinitatem auem maximè redditur humanitas amabilis.

RESPONDETVR. Possideri vnione hypostaticâ perfectiùs Deum; sed tanquam per rationem vt *Quo*, nō autem per vt *Quod*; redditq; vt *Quo* naturam humanam possidētem meliorem: sed non vt *Quod*.

JNSTAT III. Possessio melioris boni, semper, cæteris paribus, est perfectior: ergo & maior possessio, si cætera sint paria, erit perfectior; sed possessio diuinitatis per vnionem hypostaticam, est maior: ergo.

RESPONDETVR. Per vnio-
67. nem hypostaticam, haberi vt *Quo*, maiorem possessionem diuinitatis, sed non vt *Quod*; cùm tamen ipsa gratia habitualis sit possessio vt *Quod*: cùm eius entitas sit, esse vt *Quod*, paticipationem ipsam naturæ diuinæ in se.

DICES V. cùm eodem. Vnio hypostatica, ratione sui formaliter opponitur cum peccato, perfectiùs enim possidet summum bonum, quàm visio beata, quæ tamen expellit peccatum; ergo vnio est forma sanctificās.

RESPONDETVR. Quòd vnio hypostatica perfectiùs, vt *Quo*, opponat se peccato, & possideat Deum; sed non tanquam ratio vt *Quod*: quod fortè etiam non conuenit visioni.

DICES VI cùm eodem. Vnio hypostatica est longe maioris perfectio- 68.
nis, quàm gratia habitualis; & tamē difficile apparet, formam sanctificantem superari à forma non sanctificante; nam forma sanctificans reddit dignum amicitiâ Dei: quod non præstat forma non sanctificans.

RESPONDETVR. Vnionem hypostaticam, tanquam rationem *Quo*, esse perfectiorem; consequenter vt *Quo* etiam sanctificare. Deinde, quæ sunt ex diuersa serie, possunt se superare, & superari; & ita substantia in ratione entis, melior est præ gratia, quæ est accidens: licèt à gratia superetur ordine; multæq; aliæ instantiæ ostendunt, quòd id possit fieri; & suadet argumentum negatiuum, *Non* 69.
repugnat.

DICES VII. A Patribus Incarnationis mysterium exaltatur tanquam excellens diuinus effectus; vbi non commendatur personalitas VERBI, quia hæc non est effectus diuinæ omnipotentiæ. Vnde etiam ab Augustino, appellatur hæc vnio, summa gratia. dicit item Bernardus, quòd hæc vnitas præcellat cūctis alijs, præter unitatem Trinitatis.

RESPONDETVR. Concedo, cōmendari vnionem hypostaticam, tāquam excellentem effectum; sed nego, quòd hoc titulo debeat esse iam sanctificatiua, vt *Quod*. Rursus, donū, & gratia, coincidunt: hinc si vnio hy- 70.
postatica est donum gratuitum datū humanitati, erit etiam gratia: sed nego, quòd gratia, sumpta simpliciter pro dono, coincidat cum sanctitate. Bernardus solùm dicit, vnionem hypostaticam, esse reliquis vnitatibus admirabiliorem, quia vnum illud personale, primò ineffabile est post Trinitatem; immo si ex hac vnitate arguendum esset, probabitur, vnione hypostaticâ non sanctificari humanitatem: quia nec vnitate Trinitatis formaliter sanctificari potest.

JNSTAT I. idem. Vnio hypostatica, essentialiter postulat magis perfici intrinsecè, per sanctitatem increatam; hæc autem exigentia est perfectior,

71. fectior, quàm gratia habitualis?

RESPONDETVR. Illa exigentia est vt *Quo*: consequenter non fundabit rationem sanctificantis vt *Quod*; titulo etiam perfectionis, vt dictum, non fundatur vis sanctificatiua.

JNSTAT II. Bernal apud eundem. Vnio hypostatica producit gratiam habitualem physicè; vel saltem ratione illius debetur Christo gratia.

RESPONDETVR negando antecedens. Eo etiam concesso, nihil sequitur: quia, si actio productiua gratiæ non sanctificat vt *Quod*, cur vnio productiua gratiæ sanctificabit vt *Quod*? nec debent causæ æquiuocæ præstare hoc formaliter, quod suus

72. effectus. Debetur autem gratia ratione vnionis, tanquam exigẽtis vt *Quo*; sed inde non sequitur, quòd sanctificetur ab illa exigentia formaliter, sed tanquam ab exigitiuo sanctitatis.

JNSTAT III. Bernal. Ratione vnionis debetur Christo cultus supremus hyperduliæ: hic autem titulus nõ debetur nisi titulo sanctitatis.

RESPONDETVR. Sufficit vt vnioni debeatur titulus sanctitatis, vt *Quo*.

PVNCTVM DIFFICVLTATIS III.

73. ### *An Persona diuina, prout condistincta à natura diuina, sanctificet formaliter?*

ASSERO I. *Personam diuinam, prout condistinctam à natura diuina, sanctificare formaliter, non rectè ex eo præcisè deducitur, quia est idem realiter cum diuinitate.*

RATIO: quia licet illa persona, prout condistincta à natura virtualiter, nihilominus eam realiter inuoluat: licet item virtualis alietas stet cũ identitate reali: nihilominus, non potest præcisè exinde deduci, quòd sanctificet formaliter in sensu reali; quia etiam non potest deduci, quòd personalitas in sensu reali communicetur, communicatâ naturâ.

DICES I. cum Lugo. disp. 2. Sect. 4. num. 68. Quòd scilicet vna perfectio prout condistincta virtualiter ab 74.
alia, contineat illam virtualiter, quatenus postulat cum ea identificari; sic & personalitas virtualiter continet naturam, in quantum petit cum illa identificari.

RESPONDETUR. Petere identificationem, non facit, vt in sensu reali competat id petitiuo, quod competit ei, cum quo petit identificari; nam personalitas diuina petit identificari cum eo, quod cõmunicatur, non tamẽ ipsa in sensu reali communicatur. Hæc intelligi & defendi debent, ex dictis repetitò, circa distinctionem virtualem, in ordine ad prædicata physica.

DICES II. Virtualitas illa non obest, quominus illa persona sit Deus 75.
nemine cogitante; ergo nec obest, quominus sit sancta.

RESPONDETVR. Indubiè nemine cogitante est sancta; sed inde non sequitur, quòd præcisè ex eo, quòd sit realiter sancta, possit habere rationẽ sanctificantis; quia etiam persona, est idem realiter cum eo, quod communicatur, tamen, etiam in sensu reali, non communicatur.

DICES III. Quamuis, in prædicato, *Communicatur, non communicatur*, & alijs similibus, intercedat virtualitas, potest tamen non intercedere in prædicato *Sancti*, & *Diuini*; ergo sanctificabit titulo idẽtificationis realis. 76.

RESPONDETVR. Non titulo identificationis, sed titulo indistinctionis virtualis, à prædicato *Sancti*.

An autem possit personalitas diuina, non distingui virtualiter, ab aliquibus prædicatis naturæ diuinæ, indistinctis virtualiter ab ipsa natura? de hoc dictum alibi. Posset hoc negari: quia hoc ipso daretur distinctio virtualis, inter illas ipsas virtualitates in Deo, quasdam distinctas à personalitatibus, & quasdam non distinctas; nã aliquibus ex illis in sensu reali cõueniret id, quod conuenit personis: aliquibus verò non cõueniret; hoc autem esset multiplicare virtualitates, sine necessitate. *Pro sequentibus assertis*

77. NOTANDVM est. Eandem Personam VERBI condistinctam virtualiter à natura diuina, etiam prout ita condistincta est, dupliciter sumi posse. 1mò prout diuina personalitas est. 2dò prout simpliciter personalitas, abstrahendo ab illa & præscindendo, etiam formalitatem Diuinæ, & cuiuscunq; aliûs formalitatis. *hoc notato.*

ASSERO II. *Personam VERBI etiam condistinctam virtualiter à natura, si sumatur, prout persona diuina est, adhuc sanctificare humanitatem formaliter.*

RATIO I. asserti est. Quia ita sumpta adhuc dicit diuinum esse; si ita sumpta dicit diuinũ esse: ergo humanitas, sub hac formalitate terminata,
78. habet diuinum esse; ergo habet & sanctitatem; nam habere sanctitatẽ, in præsenti, non plus importat, quã habere esse diuinum.

RATIO II. Quia personalitas sic sumpta adhuc habet tria illa requisita ad sanctitatem, supra enumerata.

RATIO III. Quia sub quacunq; formalitate, ipsam deitatẽ dices sanctificare, sub eadem proportionaliter dicam, etiam personam, quâ diuinam, sanctificare; ergo si illa sanctificat, etiam persona diuina sanctificabit.

ASSERO III. *Personam VERBI, cõdistinctam virtualiter à natura, si sumatur non prout diuina est, sed abstractè à for-*
79. *malitate Deitatis, non sanctificare formaliter.*

RATIO I. asserti est: quia & sãctificaret, & nõ sãctificaret. Sãctificaret vt suppõitur: nõ sanctificaret autẽ, quia & diceret esse diuinũ, & non diceret: non diceret, quia supponitur præcisa esse à diuinitate; diceret autem, quia omnis sanctificatio importat esse diuinum. vnde præcisa personalitas, nec rationem finitæ, nec rationem infinitæ dicit, vt visum in 1. par.

RATIO II. quia formalitas sanctitatis, & formalitas personalitatis, nõ sunt eædẽ, differunt enim definitionibus; ergo cùm consideratur aliquid secundùm rationem Personæ, non consideratur secundùm rationem sanctitatis; ergo sub illa ratione, sub 80.
qua consideratur in ratione Personæ, non potest concipi, tanquã principium sanctitatis; ergo nec esse formale principiũ sanctitatis: cùm per principium formale sanctitatis, pro nũc, non plùs intelligatur, quàm esse aliquid conceptibile tanquam formam sanctificantem.

RATIO III. Homo, spectatus secũdùm solam animalitatem, & prout abstractus à rationalitate, non est formaliter principium ratiocinandi; aliàs animal abstractum, & secundùm se spectatum, ratiocinaretur: quod suppono ex Metaphysica, & Logica, falsum esse; ergo & Persona VERBI spe-
ctata secundùm solam rationem per- 81.
sonæ, & non secundùm rationem diuinæ, non potest esse ratio formalis sanctificandi. Probatur consequentia paritate rationis: eò quòd formalitas ratiocinij, à formalitate animandi, diuersa sit, sicut etiam diuersa est formalitas sanctitatis, & diuersa formaliter ratio personæ.

CONFIRMATVR. Demus, per impossibile, personam VERBI reddi sanctam distinctâ realiter sanctitate, annihiletur illa sanctitas, non erit iam physicè & realiter sancta persona VERBI: ergo etam, cùm, ratione præscinditur ab illa esse diuinum, ratione nostrâ non erit diuina; ergo nec
sancta, cùm sanctitas diuinitate sit de- 82.
finita. ergo vlteriùs nec sanctitatem ratione nostrâ tribuere poterit, quâ talis. Contra hoc 3tiũ assertum quod obijci posset, solui debet ex materia metaphysica & logica de Præcisionibus. 2dũ assertum habet hîc proprias suas dificultates.

DICES I. Non apparet, quî persona prout condistincta à diuinitate, dicat rationem diuinæ?

RESPONDETVR. Quando accipitur persona diuina, & tamen prout condistincta à diuinitate, sumitur tũc ex eo, quia ipsa virtualitas illius personæ, in suis intrinsecis, habet inclusam rationem diuinæ; vi cuius, petit esse persona, diuinam naturam per i-
den-

83. dentitatem terminans; ita vt intuendo illam virtualitatem, in ipsis illius intrinsecis prædicatis, eluceat ratio personæ non humanæ, nec ratio suppositi cuiuscunq; sed ex essentia sua terminatiui per identitatem nonnisi naturæ diuinæ; & hoc facit inuolui in illa ipsa persona rationem diuinæ, adeoq; sanctificatiui. Vnde competit illis personis esse diuinum, non sumptum pro deitate, sic enim deberent dari tres Dij relatiui; sed sumptum pro dicente ordinem ad Deitatem.

JNSTABIS. Illæ personæ dicunt etiam exigentiam ad identificari infinitudini Diuinæ, & tamen non da-
84. tur in illis esse infinitum personale: ergo nec dabitur esse Diuinum.

RESPONDETVR. Sicut datur esse Diuinum personale, deriuatum ab esse Deitatis in obliquo, non verò à Deitate: vnde non dantur per nos tres Deitates relatiuæ: ita concedi potest, dari esse infiniti in personis, deriuatum ab eo, quòd personalitates illæ sint debitæ naturæ infinitæ: adeoq; sint, vt ita dicam, nō Nominatiuè, sed in obliquo infinitæ: hoc est infinitæ naturæ debitæ, dicētesq; ordinē ad idētificari infinitæ naturæ. Rursus petētia idētificari infinitudini in personis, est petentia identificari naturæ, quæ dicit infinitudinem; non
85. est autem petentia inclusa in ipsamet persona: quia persona, ex conditione personæ, naturam petit, non autem ea, quæ per se quà talia non sunt personabilia, qualis est infinitas; consequēter nec in illa petentia fundabitur infinitas: sed illa tenebit se à parte naturæ præcisè; datur autem petentia in Persona Diuina, vt sit naturæ Diuinæ, adeoq; vt sit diuina. Deniq; esse diuinum rectè saluatur, ex solo petere identificari Diuinæ naturæ: quia esse deitatis, licet aliquid non sit Deitas virtualiter, esse inquā Deitatis, saluat esse diuinum; consequenter competet personis esse Diuinum; iam autem esse infinitum non saluatur præcisè, per petere esse infiniti, consequenter hæc petentia in personis, non saluabit esse infinitum earundem. 86.

DICES II. ex Lugo. Personalitas VERBI, prout condistinguitur virtualiter à natura diuina, non sanctificat formaliter ipsum Verbum; ergo prout sic, non poterit formaliter sanctificare naturam humanam. Quod enim in se non est sanctitas, non potest sanctificare humanitatem. Antecedens probatur. Ab illo sanctificatur formaliter VERBVM, à quo habet formaliter primam radicem beatitudinis, nam sicut in nobis, sola gratia habitualis est radix visionis & beatitudinis, & non alia: ita Deus dicitur sanctus à sola sua natura diuina, quæ est 87.
prima radix beatitudinis illius.

RESPONDET I. Lugo. Propter hoc argumentum, probabile sibi videri, non dari propriè tres sanctitates relatiuas, sed vnam essentialem communem & absolutam. & quamuis admittat tres perfectiones relatiuas, non tamen tres beatitudines, vel sanctitates; hæc enim omnia sunt absoluta, nec multiplicantur in relationibus. Addit tamen, licèt personalitas non possit esse ipsi Verbo prima radix beatitudinis, potest tamen esse talis radix, vnita naturæ humanæ: quia ita perficit illam, vt communicetur ei, titulo hoc, hereditas æternæ beatitudinis; licet enim hanc hereditatem 88.
accipiat, etiam intuitu naturæ diuinæ sibi communicatæ: accipit tamen insuper eam intuitu personalitatis: à qua non minùs redditur amabilis immediatè, quàm reddatur amabilis mediatè à natura. Nec obest, quòd respectu ipsius VERBI non sit personalitas prima radix: eadem enim forma potest esse sanctitas respectu vnius subiecti, & non respectu alterius, propter diuersam capacitatem. *Hæc responsio.*

NON SATISFACIT I. Negabūt enim oppositi, vi personalitatis communicari à Deo hereditatem beatam humanitati.

NON SATISFACIT II. Quia il-

89. lud, quod forma in se non habet, non potest alteri dare titulo coniunctionis & vnionis. Tum quia nemo dat, quod non habet. Tum quia ly sanctificare non plus dicit, quam subiectum capax, formam sanctitatis, & vnionē; si ergo aliquid non sit forma sanctificans in se, quî vnione reddetur forma sanctificans? Tum quia si anima rationalis, de se non esset rationalis, solâ coniunctione non posset reddi rationalis, & dans rationalitatem toti; ergò & persona, solâ coniunctione, non potest reddi radix beatitudinis, & forma sanctitatis.

NON SATISFACIT III. Quia, quamuis possit idem respectu vnius
90. subiecti esse forma sanctificans, & respectu aliûs subiecti non sanctificans, id tamen procedit ex suppositione incapacitatis subiecti; sed VERBVM est subiectum capax sanctitatis: & cur non etiam dandæ titulo personæ, si ipsa dicatur in se esse sancta?

ADDO, quamuis aliquid, in genere causæ efficientis, facit coniunctum id, quod non facit separatim; vt cùm vnus carbo cum alio liquat aurum; nihilominus vt aliquid ex cōiunctione cum alio præstare possit id formaliter, quod formaliter sibi ipsi non est, id omnino impossibile est; quia enim, esse aliquid formaliter alteri tale, est esse per suam entitatem
91. alteri tale: si in seipso non est tale, quomodo per suam entitatem alteri erit tale? consequenter, quomodo effectum formalem suum tribuet?

RESPONDET II. Amicus, & docet, personalitatem VERBI communicare naturæ humāæ sanctitatem participatam à natura diuina, vt à prima radice; est tamen respectu humanitatis ipsa persona, prima radix: ad eum modū, quo gratia dicitur prima, quæ aliam in subiecto non supponit; quæ fuisset secunda, si aliam in subiecto supposuisset. *Hæc Responsio.*

NON SATISFACIT. Tum quia, quæro, an seipsa persona sit prima radix, vel non? si est: ergo datur triplex radix, secundùm triplicitatem personarum. Si autem non est: quomodo alteri, vt dictum immediatè, 92.
erit prima radix beatitudinis? Tum quia quæro, an personalitas VERBI, quâ talis, sit radix beatitudinis, & quâ talis sancta? si non: ergo non habetur fundamentum, quòd sanctificet; si sic: cur non etiā sanctificabit ipsammet personam diuinam? Tum quia, si ita se habet persona ad sāctificandū VERBVM, quemadmodum gratia cōparata ad aliam gratiam: sicut homo sanctificatur etiam secundâ gratiâ, ita & VERBVM sanctificabitur personalitate. Deinde, quamuis esse primum, & esse secundum, si nonnisi secundùm subiectum spectentur, saluari possint; id tamen non est vniuersaliter verum. Nam si humanitati, iam 93.
informatæ priùs gratiâ habituali, accederet vnio hypostatica, indubiè per oppositos, natura diuina esset illi prima radix sanctitatis, antecedentiaq; illa prioris gratiæ non faceret, quominus in suo genere esset natura diuina prima radix; cur ergo etiam nō erit ipsa persona, in suo genere, prima radix sanctificandi, etiam VERBO?

RESPONDETVR III. VERBVM dupliciter sanctificari intelligitur, idq; etiam in seipso. *Imò* per aliquid simpliciter primum & præsuppositum: & hæc sanctitas habetur à natura. ad sicq; sumptam sanctitatem pertinet, esse primam simpliciter radicem beatitudinis. Deinde potest 94.
intelligi, quòd sanctificetur per modum vltimò completiui, in sua tamē ratione primi & diuini; & sic sanctificare, spectabit ad ipsam personam: quæ etiam est prima radix beatitudinis, sub ratione vltimò completiui, idq; per virtualitatem aliquam diuinam; ex quo etiam colligitur, quòd eodē modo sanctificare possit humanitatem illamet personalitas diuina.

JNSTABIS I. Sequitur exinde, quòd sint tres sanctitates relatiuæ.

RESPONDERI posset. Sicut cùm dico, anima rationalis est anima humana: corpus sic organisatū est corpus humanum: non sequitur inde, quod

95. quòd sint plura esse humana; sic nec sequitur, quòd sint plura esse diuina, quamuis dicam Patrem esse personã diuinam, itemq; alias personas esse diuinas. Et sicut esse hominis, dicit esse completũ, adeoq; hoc ipso, quia, v.g. anima non est esse completum, non est homo, sed aliquid hominis; sic etiam, quia esse diuinum applicatum personæ est incompletum, seu nõ importans in sua virtualitate naturã; fit, vt hoc ipso dicatur esse nonnisi aliquid deitatis, aliquid sanctitatis, hoc est terminus eiusdem. Dici etiam posset, dari tres sanctitates relatiuas, sicut dantur tres perfectiones relatiuæ. Quare autem exinde non sequa-
96. tur, dari tres Deos relatiuos, dictum in 1. parte. Et certè, triplex illud esse diuinum, non aliud est, vt dictum, quàm tres personæ, exigentes identificari vni Deitati; tales autem exigẽtiæ potius fundant vnitatem Dei; ad eum modum, quo ly Humana, dictũ de anima, & de substantia corporea, non fundat plures homines relatiuos.

JNSTABIS II. Ergo & dabuntur tres omnipotentiæ relatiuæ; nec poterit dari regula, taxandi quænam multiplicentur, & quæ non multiplicentur?

RESPONDETVR, Regulam hãc esse imprimis authoritatem sacram, quæ admittit tres adorandos; conse-
97. quenter inferri potest, dari tres sanctitates relatiuas. Dari autem tria adoranda in Trinitate, docet Nycænum II. quod approbat Tharassij professionem. *Secundùm* inquit, *singularitatem personarum, tria adoranda.* & Athanasius, *Trisagion tribus personis aptari dicit: quod* inquit *præter Trinitatem nefas sit quemq; istius modi honoribus affici.* 2dũ taxatiuum est. Ea necesse est multiplicari in Trinitate, quæ nisi intelligantur multiplicari, erunt personæ illæ nihil; vnde debent admitti tres perfectiones relatiuæ. Ea item, quibus non multiplicatis, personæ Diuinæ non erunt constitutæ in ratione Personæ diuinæ quâ talis formaliter: non essent autem constitutæ in ratione Personæ diuinæ, si non intelligerentur petentes identificari 98.
Deitati; adeoq; si non essent diuinæ completiuè, consequenter, si non essent hoc sensu sanctæ. Potest autem intelligi Persona diuina, licèt ponatur nonnisi omnipotens, vel immensa per essentiam. ponereq;, quòd persona quà talis, v.g. Verbi, petat identificari naturæ diuinæ, non est transferre prædicata deitatis in Personam; transferrentur autem, si poneretur personalis omnipotentia, vel immensitas. Quæ omnia in hoc resoluuntur. Ea sunt multiplicanda in Trinitate, quæ nisi multiplicentur in Trinitate, non erit Trinitas, quæ tamen multiplicationem inuoluit; non esset autẽ Trinitas, si personæ in se essent nihil, 99.
vel dicendo oppositionem nihilo, si non dicerent exigentiam ad identificari naturæ diuinæ; hoc ipso enim non essent illæ personæ Diuinæ, adeoq; nec constitutiuæ Trinitatis; ex quo duo sequũtur iam prætacta, quòd personæ & dicãt perfectionem, & habeant virtuale esse Diuinum explicatum, adeoq; sanctificatiuum: Non multiplicatâ autem omnipotẽtiâ &c. adhuc stabit Trinitas, consequenter, nulla omnipotentiæ multiplicandæ necessitas.

JNSTABIS III. Persona diuina iam supponit communicatam primã radicem sanctitatis humanitati, nempe ipsam Deitatem; ergo ipsa non 100.
potest esse prima radix.

RESPONDETVR. Potiùs natura præsupponit sanctitatem communicatam à persona, quia persona immediatè vnitur, natura autem mediatè; nõ tamen se impediunt ad inuicem ad sanctificandum: quia illa sanctitas aliâ ratione reperitur in natura, nempe tanquam in primo præsupposito; & aliter in persona, tanquam vltimò completiuâ.

Hæc Respõsio III. fulcitur authoritate Lugonis, qui dicit; Personalitas licet non sit formaliter natura, est tamẽ formaliter entitas diuina, cuius participatio tribuit ius ad beatitudinẽ, sicut participatio naturæ diuinæ.

101. DICES III. Sanctitas formalis ſtat in eſſe Filij Dei, ſeu in participatione naturæ diuinæ; hinc gratia iuſtificās eſt ſanctitas formalis, quæ conſtituit creaturam in eſſe Filij Dei, eſtq; participatio naturæ diuinæ; ſed Perſona VERBI, prout condiſtincta à natura, nō eſt vllo modo natura diuina; ergo Perſona prout condiſtincta non ſanctificat.

RESPONDETVR condiſtinguēdos eſſe hos terminos; aliud enim eſt formaliter, eſſe Filium Dei: aliud eſſe participem naturæ diuinæ: aliud eſſe participem eſſe diuini. Si dicas, quòd ſanctitas ſit forma conſtituens in eſſe Filij Dei: debebis moderari
102. doctrinam; nam ipſa natura diuina, Perſona item Patris & Spiritûs Sancti, non haberent ſanctitatem, quia nulli ex his competit eſſe Filium Dei; licèt verum ſit, per aliquam ſanctitatem, hoc eſt, per gratiam datam puræ Creaturæ, fieri nos filios Dei. Si autem nomine ſanctitatis, intelligas participationem naturæ diuinæ: ſic ſanctitas conueniet omnibus tribus Perſonis, propter identitatem cum natura diuina; ſed excludes iam ſanctitatem omnem Perſonalem, cuius aſſerendæ allatum eſt fundamentum. Deniq; ſanctitas accipi poteſt, pro eſſe diuino; & hæc ratio eſt communis ſanctitatis: nam & eſſe Filium Dei,
103. ſiue naturalem, ſiue adoptiuum, eſt habere eſſe diuinum; competit item participationi naturæ diuinæ; & ſub hac formalitate eſſe diuini, competit etiam perſonæ, ſanctificabitq; Perſona humanitatem. In forma aptatur ſolutio; Sāctitas formalis ſtat in participatione naturæ diuinæ, ſecundùm ſuam rationem communem ſpectata, Nego; licèt id habeat, ſecundùm rationes particulares ſpectata; conſequenter Perſona non ſanctificabit ſub hac formalitate ſanctitatis, ſed nōniſi ſub formalitate eſſe diuini. Quòd autem ſanctitatis nomine veniat Eſſe diuinum, fauet præter dicta Catechiſmus Pij V. qui appellat gratiam *qualitatem diuinam*; & Cyrillus lib. 4. in Ioannem qui eam appellat *formam diuinam*. 104.

DICES IV. Si Perſonalitas diuina ſanctificat, ergo & Perſona creata ſanctificabit; nā ſi participatio creata diuinæ naturæ ſanctificat, etiam participatio perſonæ diuinæ ſanctificabit.

RESPONDETVR, hoc argumentum probare multùm; quia probat etiam per eſſe naturæ humanæ ſanctificari hominem, quia eſt participatio naturæ diuinæ natura humana: ſicut ergo in participatiōe naturæ diuinæ, datur participatio in ratione naturæ, quæ non ſit ſpecialis, adeoq; nec ſanctificatiua; ita poteſt dari participatio perſonæ diuinæ nō ſpecialis, adeoq; 105.
non ſanctificatiua.

DICES V. Non ſanctificat omnipotentia: ergo nec Perſona diuina. Quod ipſum ſic aliter proponitur. Nō rectè dicitur, ex eo ſanctificare omnipotentiam, & eſſe quid diuinum, quia dicit ordinem, vt ſit nonniſi Dei; ergo nec ex eo dicetur ſanctificare perſonam, & eſſe diuinum quid, quia dicit ordinem, vt ſit nonniſi terminatiua Deitatis per identitatem.

RESPONDETVR. Cùm omnipotentia nō poſſit vniri humanitati per ſe, vnione fundante communicationē idiomatum, hinc nec concipitur ſanctificans; cæterùm propter identitatem realem, & indiſtinctionem vir- 106.
tualem à natura diuina, ſanctificabit, licèt non ſub conceptu omnipotētiæ.

Quod attinet ad illud ſecundum, dici poteſt; Ordo, quem dicit omnipotentia, vt ſit nonniſi Dei, eſt ordo non ratione alicuius virtualitatis, quæ ſit in ordine ad prædicata phyſica, ſed eſt ordo ex modo concipiendi: ſi eſt ordo ex modo ſolo concipiendi, hoc ipſo non habet iam rationem diuinæ, aliam virtualiter, ab ipſa natura; ſi nō habet aliam virtualiter rationem diuinæ, nec poteſt ſanctificare aliā ſanctitate, quàm naturæ; competit autem Perſonæ diuinæ aliā virtualitas, ordoq; virtualis ad terminandam naturam diuinam, per identitatem; cōſequen-

107. sequenter competet alia virtualitas esse diuini, adeoq; sanctificatiuum virtuale.

JNSTABIS. Non potest reddi humanitas æterna, immensa, æternitate, & immensitate Dei, ergo nec sancta sanctitate Dei. Vt soluatur instantia, perpendenda est hæc Thesis.

Cur sanctificante sanctitate increatâ, Attributa tamē non tribuant suum effectum formalem?

RESPONDET I. Amicus, disparitatem esse, quia humanitas, etiam
108. abstractè in seipsa considerata, participat effectus formales sanctitatis, qui sunt, esse amabile supernaturaliter, principiare opera Deo grata, &c. iam autem humanitas abstractè in seipsa considerata, non participat effectus formales, æternitatis, immensitatis, &c. Addit, effectus formales sanctitatis, esse morales, qui communicari possunt humanitati, etiam abstractè consideratæ; effectus autem formales immensitatis, æternitatis, & reliquorum attributorum, sunt physici, qui communicari nequeunt humanitati, nisi humanitas ipsa constituatur, in spatio, & tempore infinito.

109. CONTRA est I. Quia ad hoc, vt dicatur aliquid posse participare à Deo natura humana, non debet attēdi, an participet hos effectus, vel non, abstractè in seipsa spectata; nam cùm participet effectum existentiæ, sequetur quòd possit existere existētiâ VERBI: ergo quantumuis non participaret effectus immensitatis hūmanitas, non ideo iam non poterit participare eandem rationem à Deo.

CONTRA II. Quia natura prout abstractè in se spectata, participat effectus iustitiæ, misericordiæ: ergo poterit in ordine ad hos substantialiter perfici, defactoq; esse perfecta in Christo. Quod ipsum sic vlteriùs proponitur. Imperfecta subsistentiæ participatio, reddit capacem naturam subsistentiæ perfectissimæ 110. diuinæ; ergo etiam imperfecta præsentia ad locabilitatem determinatā poterit reddere capacem naturā humanam, ad participandam præsentiā perfectissimam, quæ est immensitas, vel vbiquitas Dei; & cùm defacto anima participet æternitatem à parte post, poterit reddi æterna æternitate Dei à parte post. Nec obest, quòd reddi non possit æterna à parte antè: quia, quamuis natura humana non possit aseitate subsistētiæ perfici, semper enim illa subsistentia, respectu humanitatis, est subsistentia VERBI, non à se, nec propria; defacto tamen non obest hoc, quominus subsistat subsistentiâ VERBI, natura humana; sic nō 111. oberit, quominus dicatur reddi æterna æternitate UERBI, quantumuis non possit reddi æterna æternitate antè.

CONTRA III. Quia etiam esse sanctum, est quid physicum, fundatum in esse supernaturali nobis infuso; & tamen hoc non obest, quominus reddatur natura humana substantialiter sancta: ergo nec oberit respectu aliorum attributorum. Deinde negatur, quòd humanitas nonnisi moraliter à UERBO sanctificetur, vt meminit Lugo. num. 50. nam vnio physica formæ physicè sanctæ non videtur, quo careat, ne reddat subiectum physicè 112. sanctum? quæ omnia in humanitate reperiuntur.

RESPONDET II. Esparza quæst. 27. Vbicatio & duratio, ex suo conceptu, sunt vltima determinatio durantis, & vbicati per ipsas; vnde repugnat, vt aliquid informetur & determinetur duratione & immensitate diuinâ, quà formaliter tali, vtq; recipiat effectus formales vtriusq;, quin sit vbiq; & semper: ad hoc enim & non aliud illæ determinant; nec fieri potest, vt ratione earum existat aliquid, in hoc potiùs loco, quàm alio, pro hoc potiùs tempore, quàm pro illo. Ac proinde cui conferre non possunt, vt sit semper & vbiq;, nihil prorsus illi conferre possunt; eo modo, quo

113. quo vbicatio & duratio creata, nihil illi conferre possunt; cui non possunt conferre, vt sit, vbi & quando illæ sunt defacto, ex natura sua. Cùm ergo humanitas, ob suam essentialem limitationem, nec sit nec esse possit vbiq; & semper; non est capax vllius effectûs formalis proprij immensitatis & æternitatis diuinæ. Eadem est ratio de alijs eiusmodi prædicatis: non tamē de sanctitate; cuius effectus formalis non est, vltimò determinare ad aliquid extrinsecum plùs vel minùs, sed solùm, subiectum reddere obiectum congruū diuinæ dilectionis; id quod præstari magis potest respectu subiecti, cui magis communicatur: & mi-
114. nùs respectu subiecti, cui minùs communicatur; ideoq; sanctitas diuina, Deitatem & personalitates diuinas, quibus communicatur per identitatem, reddit infinitè diligibiles à Deo: humanitatem verò, cui finitè communicatur, finitè diligibilem. Cuius discrimen penes magis & minùs dari non potest, quoad præsentiam localē & tempus; quandoquidem fieri nequaquam potest, vt aliquid sit præsens alicui tempori, vel loco, plùs aut minùs, quàm aliud; sicut potest esse magis vel minùs diligibile; eò, quòd ille effectus consistat in indiuisibili, nō verò hic.

CONTRA est I. Tum quia ex eo,
115. quòd immensitas Dei, vel æternitas, non possit communicare totum suum effectum, non sequetur quòd non possit vllum: sicut ex eo, quòd non possit communicare eleuationem omnipotentia ad ponēdum quodcunq;, nō sequitur, quòd non possit eleuare ad plura; & si hæc eleuatio non consistit in indiuisibili, cur consistet in indiuisibili communicatio effectûs immensitatis & durationis? Rursus, ex eo, quòd aliquis non possit ponere centū, non sequitur, quòd ponere non possit tria; ergo nec ex eo, quòd non possit reddi vbiq; humanitas Christi, sequetur, quòd non possit reddi præsens localiter hìc. Præcipuè autem, quia ipse Deus, vi illius, non redditur in actu secundo immensum occupās, 116.
sed nonnisi habens has determinatas præsentias; cur ergo non poterit etiam has determinatas, vi immensitatis, habere præsentias Christus, cum iure ad alia loca si dentur?

CONTRA II. Tum quia restarent hìc aliqua probanda; nam ex eo, quòd sanctitatis effectus, non sit determinatus ad aliquid extrinsecum, non sequitur, posse iam humanitatem sanctificari diuinè; nam etiam existentia non determinat ad aliquid extrinsecum, & tamen nihil potest existere existentiâ diuinâ. Deinde si sanctificatur Christus sanctitate increatâ infinitâ, vnde etiam merita illius dicū-
tur esse infiniti valoris, quomodo iam 117.
dicetur, quòd à sanctitate increata reddatur finitè diligibilis?

CONTRA III. Tum quia restaurari possunt omnes difficultates. Licet subsistentia, ex suo cōceptu, sit vltima determinatio in ratione per se stātis, hoc non obstante, potest non propriâ, sed alienâ subsistētiâ, hoc est diuinâ terminari humanitas Christi; ergo etiā quāuis vbicatio, & duratio, ex suo conceptu, sint vltima determinatio durantis & vbicati, poterit humanitas Christi vbicari & durare vbicatione & duratione diuinâ. Rursus, potest accipere effectum subsistentis natura humana, à Persona diuina; ergo & effectum existentis vbiq; & semper. Po-
test vi immensitatis determinari De- 118.
us, vt existat in hoc, qui nonnisi datur, loco, nec exigere vt detur infinitus locus; ergo etiam potest determinare eadem immensitas, vt existat humanitas in hoc loco, nec exigere, vt existat actu vbiq;. Immò si non repugnat, vt fiat subsistens subsistētiâ VERBI, cur repugnabit, vt determinetur ad existendum vbiq; immensitate diuinâ, & conferre, vt sit semper & vbiq; potentiâ? Vbicatio & duratio creata possunt conferre, vt sit homo hìc & nunc; ergo & immensitas æternitasq; diuina, continens perfectionem vbicationis & durationis creatæ, potest conferre nobiliori modo,

119. vt sit hîc & nunc: sicut confert subsistentia, vt sit subsistens subsistentiâ Verbi. Non datur in creatura essentialis limitatio, vt non existat nisi subsistentiâ creatâ; ergo nec dabitur essentialis limitatio, vt non sit vbiq; & semper. Potest dari plùs deificatum per identitatem, & minùs per vnionem substantialem; ergo etiam potest dari minùs, hoc est per vnionem, & magis, hoc est per identitatem, immensum, æternum &c.

RESPONDET III. alij apud Rosmer. De facto Christus non est vbiq;, cùm transierit de loco in locum; si nō est defacto vbiq;, nec potuit esse: cū forma vnita subiecto capaci, non po-
120. tuerit non communicare effectum suum formalem.

CONTRA est. Vbiquistæ diceret, apparēter illū trāsiisse de loco in locū: posito quòd apparēter non transierit, dicetur vbicatum tamen diuinâ vbitate fuisse, vel potuisse esse, cùm potuerit sanctificari Deitate: transiisse autem de loco in locum, ratione vbitatis creatæ. Vel, dici posset. Sicut Christus habet propriam actionem, quam elicit, per communicationem tamen idiomatum, est illa actio infinita & diuina: sic habuit proprias vbitates, quæ tamen, per communicationem idiomatum, erunt immensitatæ.

Jmpugnat aliter hanc responsionē
121. Rosmer, & dicit, de hoc ipso quæri, cur non potuerit effectus hic immensitatis communicari? sed iam reddita huius ratio in responsione: quia defacto non est immensitas communicata; & consequenter meliùs inquireretur, cur defacto non sit communicata, sicut sanctitas defacto cōmunicatur?

Quod autem alij recurrunt ad hoc, quòd esse sanctum sit quid morale, & esse immensum sit quid physicum; id non conuincit: nam imprimis physicè sanctificatur humanitas Christi sāctitate diuinâ; reditq; paritas, cur possit effectum hunc moralem habere humanitas, & non effectum hunc physicum? Recursus etiam ad mediatam vnionem non refert; quia 122. mediatè vnitur Deitas, & tamen sanctificat humanitatem; redibitq; quæstio, cur immediatè non possit vniri immensitas? Quando autem alij dicunt, vnionem ad immensitatem debere esse per essentiam: implicat autem aliquid creatum esse immensum per essentiam; id etiam non conuincit: nam sicut vnio ad subsistentiam non debet esse per essentiam, ita nec vnio ad immensitatem.

RESPONDENT IV. alij apud eundem. Tria esse genera entiū. Quædam enim sunt perfectiones alterius: qualia sunt accidentia & modi; alia sunt perfectiones sui simul: quales sunt formæ substantiales; quæ quidē 123. ordinantur ad subiectum, quod perficiunt, sed simul recipiunt aliquam perfectionem propriam, ad quam ordinantur, cùm sint pars entis cōpleti. Alia rursum sunt, quæ habēt esse vnicè gratiâ sui: vt substantiæ completæ; talia non possunt alteri tribuere effectum suum formalem: talis autem est immensitas, quæ nata est vbicare seipsam, & non ens aliud à se.

CONTRA. Tum quia sanctitas diuina non est talis perfectio, quæ sit nata habere esse vnicè gratiâ sui, sed sanctificat etiam humanitatem; ergo idem dicendum de immensitate. Tū quia non apparet, quare modi & accidentia sint perfectiones nonnisi a- 124. liûs, & formæ substantiales sint perfectiones etiam sui? cùm etiam accidentia ordinentur ad totum accidentale, & in illo compleantur, adeoq; perficiantur. Detur item taxa cognoscendi, quodnam ens sit gratiâ sui? vt ita cognoscatur, an immēsitas sit gratiâ sui. Tum quia quāuis Deitas sit gratiâ sui, hoc non obstante, ipsa Deitas sanctificat humanitatem, vt infra dicetur; ergo & immensitas, licèt sit gratiâ sui, immensitabit humanitatē.

Recurrit Rosmer ad hoc, quòd vnio substantialis non possit dari, nisi inter naturam humanam, & subsistētiam diuinam, consequenter, ex humanitate & immensitate, non potuit

125. eſſe vnum per ſe ſubſtantiale. Addit, quia vnio vel eſſet accidentalis, vel ſubſtantialis? non ſubſtantialis: quia duæ naturæ illæ ſunt completæ; non accidentalis, quia hæc deberet aduenire primæ radici operationum; non adueniret autem, quia ex vtroq; extremo, deberet fieri vnum compoſitum ſubſtantiale, & conſequenter prima radix. Sed neq; id conuincit; nam imprimis poteſt fieri vnum per ſe, ex complebili & completiuo; iam autem humanitas, eſt complebilis in ordinè ad vbi: cur ergo non poterit compleri radicè vbitatis diuinæ, nempe immenſitate? Nego quòd ex immenſitate & humanitate non poſſit
126. fieri vnum per ſe ſubſtantiale; vtrũq; enim eſt ſubſtantiale membrum, & datur incompletio in eſſe vbicabilis & vbicantis. Vnde recurſus ad hoc, quòd illæ naturæ ſint completæ, in præſenti, vt ſonat, non tenet; nam non agitur de vnione naturarum, in quibus, quâ talibus, eſt completio, ſed de vnione naturæ & immenſitatis, ſeu vbitatis diuinæ radicalis; & tamen in linea Vbi, eſt incompletio. Tum quia ex Vbi modali accidentali & humanitate non fit vnum ſubſtantiale, & tamen, hoc non obſtante, Vbi modale tribuit ſubiecto rationem vbicati; ergo etiam, quamuis ex immenſitate, & humanitate non fiat vnum ſubſtantia-
127. le, poterit immenſitate diuinâ immẽſitari humanitas.

RESPONDET V. Aldrete. Et quidem.

DE ÆTERNITATE, ſic diſcurrit: quia illa vnio ad æternitatem, vi cuius deberet dici durare humanitas æternitate diuinâ, illa, inquit, vnio, ex propria quidditate, deberet eſſe ab æterno. Quod implicat; nulla namq; creatura, ex propria eſſentia, poteſt durare æternâ duratione; quia in ipſa productione creatæ entitatis fundatur Dei dominium, vt poſſit illam redigere in nihilum.

CONTRA. Quia illa vnio, ex propria ſua quidditate, non debuit eſſe æterna; ſi enim vnio hypoſtatica ex propria ſua entitate non eſt æterna, 128.
cur vnio cum æternitate æterna debeat eſſe? ſufficit itaq; ad ſaluandum Dei dominium, quòd illa vnio auferibilis eſſet, licet quouſq; non auferretur, non poſſet non durare. quod etiam certum eſt de creata duratione, ſuppoſito quòd illa eſſet modus. & ſicut, non ex propria ſua eſſentia, humanitas eſt Deus, ſed per vnionem; ita nec foret per propriam eſſentiam æterna, ſed per vnionem.

INSTAT Aldrete. Humanitas Chriſti non poteſt denominari, pro aliquo tempore determinato, durans æternitate Dei; quia non eſt ratio, cur humanitas redderetur ab æternitate, exiſtens in hoc potiùs tempore, quàm 129.
alio: quia æternitas de ſe, omnia tempora complectitur. nec poteſt determinare vnio, vt forma det hũc potiùs effectum formalem, quàm alium, ſubiecto capaci de ſe vtriuſq;; aliàs etiã poſſet dari vnio, quæ vniret ſanctitatem ſubſtantialem, quin illa denominet Sanctum: & alia, quæ minùs ſanctum, quàm modò ſit. Quæ omnia in hoc reſoluuntur. Quia effectus formalis, cuius eſt ſubiectum capax, nequit communicari in parte: quia rationes formales ſunt indiuiſibiles; ſicut cognitio de tribus obiectis, nequit repræſentare vnum obiectum, non repræſentatis alijs.

RESPONDETVR. Vt reddatur humanitas, pro hoc potiùs tẽpore 130.
ab æternitate durans, facit cum illa æternitate, poſita potiùs nunc, quàm aliàs vnio. Æternitas quidem complectitur de ſe omnia tempora, ſi ſupponitur omni tempore vnita; ſecus, ſi determinato. Et ſicut æternitas Dei non facit Deum durare hodie pro heri, quia deſunt connotata ſaluatiua hodiè æternitatis heſternæ; ita, quia deſunt connotata ſaluatiua, vt dicatur durare humanitas, non ſolùm dũ eſt ſuppoſitio vnionis, ſed abſolutè, æternitatis duratione: ideo non poteſt dici, quòd omni tempore, ſed determinato, per illum duret. Nec poteſt forma tribuere effectum formalem

131. lem hunc potiùs quàm alium, si supponatur vnita, non solùm nunc, sed & aliàs. Vnde humanitas non est capax subiectum, vt denominetur durans, etiam ante suppositionem vnionis ad illam durationem. Et licèt rationes formales sint indiuisibiles, supponunt tamen suarum formarum vnionem; quæ si non detur, pro quo tempore non supponitur illius formæ vnio, pro illo nec potest supponi effectus formalis: proinde, quia ab æterno non supponitur vnio æternitatis, ideo nec facit durare ab æterno humanitatem.

DE IMMENSITATE sic discurrit.

132. Nihil creatum potest denominari existens vbiq;. Probat id authoritatibus, & rationem dat. Quia Deus ex se petit superare vniuersas creaturas, in peculiari perfectiõe, in qua resplẽdet aliqua virtus, seu potentia, semotis cunctis imperfectionibus. Neq; inquit, potest dici humanitas existẽs in determinato aliquo loco per immensitatem, ob dicta in simili de æternitate; & quia si ab immensitate haberet existentiam potiùs in hoc loco, quàm in alio, deberet ipsa vnio potiùs respicere hunc locum, quàm alium: proinde, occasione motûs localis, deberet variari vnio hypostatica; siq; vnio hypostatica est huic potiùs

133. spatio affixa, ab ipsa potiùs, & non ab immensitate, haberet humanitas existentiam in hoc loco: quia immensitas, respectu humanitatis, est indifferens, cùm illa determinet ad existendum in hoc loco, vnio autem ipsa determinetur ad hunc locum, indifferẽtiamq; existendi in hoc loco, non caussat immensitas, sed propria vbitas. & sicut non potest cogitari creata vbicatio, indifferens ad hoc vel illud spatium, aut vnio indifferens, ad hæc potiùs quàm illa extrema, & quæ aliunde determinari haberent; ita nec determinabit immensitas ad existendum potiùs in hoc spatio.

CONTRA. Concedo esse authoritates Patrum, quæ dicunt creaturã non posse esse vbiq;; sed restat quærere, cùm possit esse subsistens subsi- 134.
stentiâ diuinâ, cur non possit esse vbiq; immensitate diuinâ? Quanquã etiam authoritates Patrum intelligi possunt, quòd velint non dari creaturam, quæ sit immensa per essentiam. Deinde, non ita petit superare Deus creaturam, in linea subsistendi, vt petat, ne per eãdem subsistentiam subsistat & natura diuina, & natura humana; ergo nec in linea locabilitatis petet, vt immensitetur immensitate diuinâ sola natura diuina, & non humanitas. Ut autem ab immensitate hîc potiùs existens, quàm alibi determinetur, ab ipso habet locorum statu: vti nec Deus existit in mundo tertio, 135.
quem ab hinc formaret, & si ponas, quocunq; sensu, etiam in quibusq; spatijs imaginarijs existere Deum, idem dicam de humanitate illa; quia si non repugnat aliunde, vt humanitas immensitetur, nec repugnabit vt illic existat. Si autem teneas, quòd nonnisi in hoc toto mundo, sit vbiq;, sicut & Deus, non ab vnione tanquam ratione formali determinabitur ad id, sed ab ipsa immensitate, præsupponẽte tamen vnionem hypostaticam: cõsequenter, nec acessione motûs localis variabitur vnio. Negatur item, supposità vnione, esse immensitatem indifferentem, vt faciat illam vbiq;, & sicut indifferentiam subsistendi non 136.
aufert in Christo propria Persona, ita nec indifferentiam existendi, in loco & illo & illo, auferet propria vbitas.

DE OMNIPOTENTIA sic discurrit. Deus in denominatione potentis producere creaturas, petit infinitè superare creaturas. quod multis probat, & in hoc tandem resoluit, quia effectus debet proportionari essentiæ, consequenter virtuti summæ, debet singulariter respondere summa effectuum multitudo, ac proinde finita entitas nequit denominari productiua summæ multitudinis effectuum: ex quo etiam principio colligitur, cur virtus spirandi, vnita defacto humanitati Christi, non denominet illam

 poten-

137. potentem producere Spiritum ſan-
ctum? nec poteſt denominari ab o-
mnipotentia humanitas, potiùs pro-
ducere has creaturas, quàm alias, pro-
pter iam dicta. Deinde ex eo, quia
quoties aliqua virtus non agit, niſi ex
imperio voluntatis, non denominat
potentem agere illam naturam, cuius
imperio determinatur; diuina autem
omnipotentia ex ſe petit determinari
ab imperio libero diuinæ voluntatis,
& nulli imperio parere poteſt, niſi di-
uino: quemadmodum, licet natura
humana vniatur angelicæ, non poteſt
tamen potētia loco motiua angelica
obedire imperio naturæ humanæ;
138. nam imperium voluntatis, ex ſe or-
dinatur, ad mouendas potentias illius
naturæ, quæ dicitur volens.

CONTRA. Deus in denominatio-
ne ſubſiſtentis, non ita petit ſuperare
creaturas, vt non poſſint ſubſiſtere
ſubſiſtentiâ increatâ; ergo nec ita ſu-
perat in denominatione potentis,
quin poſſit reddi omnipotens creatu-
ra, omnipotentiâ diuinâ. Et licèt ef-
fectus debitus eſſentiæ debeat pro-
portionari eſſentiæ, non tamen inde-
bitus, niſi in circūſtantia vnionis ſu-
pernaturalis. Nego, quòd Chriſto nō
communicetur denominatio ſpiran-
di, quæ ſequitur ipſam entitatem Ver-
bi, & ab illa indiſtinguitur virtuali-
139. ter: cur enim non denominabitur
Chriſtus ſpirans Spiritum Sanctum?
Nego, quòd omnipotentia non poſ-
ſit determinari ad agendum, à volun-
tate creata Chriſti. Nego item, quòd
natura humana nō dominaretur mo-
tiuæ angelicæ, ſi humanitati vniretur
natura angelica, faceretq; vnum per
ſe; imperium autem voluntatis ordi-
natur ad mouendas potentias illius
naturæ, ſi id præciſè fiat, titulo natu-
ræ. *Hinc aliter*

RESPONDETVR. Cur im-
menſitas, æternitas, &c: non tribuāt
ſuum effectum humanitati Chriſti,
tribuat autem ſanctitas perſonalis,
ratio debet peti ex dictis. Quia
ſcilicet inter immenſitatem, & alia
attributa, non poteſt fieri vnum
per ſe, adeoq; vnum fundatiuum cō- 140.
municationis idiomatum. Ideo autē
non poteſt fieri vnū per ſe, quia neq;
poteſt fieri vnum per ſe cum natura
diuina in ſe ſpectata; cùm tamen na-
turam ſequantur attributa, vt dictum
repetitò. Vnde hæc reſponſio in
principijs quidem concordat cum
Lugo, ſed vltimò recurrit ad indiſtin-
ctionem virtualem naturæ diuinæ &
immenſitatis: præcipuè cùm non
appareat, quî aliquid ſubſtantiale poſ-
ſit communicare ſua idiomata, ſine
vnione per ſe? immenſitas autem Dei
eſt aliquid ſubſtantiale, & tamen non
eſt vnibilis per ſe.

Poſſet etiam hæc ratio aſſignari. Quia 141.
immenſitas Dei, æternitas &c. ſunt
ipſa entitas Dei, & connotata loci aut
temporis; non apparet ergo, quî poſ-
ſit immenſitari immenſitate diuinâ,
cùm nec entitas humana reddatur
entitas entitate diuinâ. Et certè ſi im-
menſitate Dei immenſitaretur natu-
ra humana, deberet adhuc dicere in
recto ipſam entitatem diuinam, con-
ſequenter, non immenſitaretur tunc
illâ immenſitate natura humana, ſed
diuina; hoc enim immenſitaretur,
quod in recto dicitur. Quæ doctrina
eſt bona, ſed in Minori habet diffi-
cultatem; nam etiam Sanctitas Dei-
tatis eſt ipſa Deitas, & tamen illâ ſan-
ctificatur humanitas. 142.

PVNCTVM DIFFICVLTATIS IV.

An Diuinitas prout condiſtincta virtualiter à Perſona, ſanctificet formaliter?

ASSERO I. *Diuinitatem prout con-
diſtinctam à Perſona ſanctificare forma-
liter.*

RATIO I. aſſerti eſt, authoritas
Patrum ſupra etiam citata, pro ſancti-
ficatione à Perſona.

RATIO II. quâ vtitur Lugo. Ab
vnione mediata humanitatis cum na-
tura diuina, deificatur natura huma-
na formaliter; Deitas enim ſola & nō
perſonalitas eſt deificans humanita-
tem:

143. tem: ergo etiam positâ mediatâ illâ vnione sanctificabitur hũanitas à Deitate. Hæc ratio aliter vrgeri deberet; diceret enim quis, quòd ly Deus supponat pro persona, cùm dicitur, Christus est Deus; consequenter, quòd à Persona sanctificetur formaliter.

RATIO III. est: Quia nihil deest Deitati, quominus sanctificet formaliter humanitatem; non deest enim illi ipsa formalitas sanctitatis, nec ratio esse diuini; quid enim magis est esse diuinum, quàm deitas? quodsi deitati non deest ratio diuini hoc ipso non deest illi ratio formalis sanctitatis. Deinde; si non esset Deitas for-
144. malis sanctitas, & esset Deitas, & non esset; esset vt supponitur: non esset autem, quia non esset illimitata in omni genere perfectiõis, careret enim perfectione sanctitatis. Rursus ex parte subiecti, nihil deest, quominus dicatur sanctificari humanitas: est enim capax huius effectûs, & denominationis; ex parte etiam vtriusq;, est vnio, quæ quamuis non recipiatur in Deitate, sanctificare tamen poterit humanitatem; nam per oppositos sanctificat Persona VERBI, nec tamen recipit vnionem: nec est ratio, cur gratia habitualis, si vniretur homini vnione nonnisi in anima receptâ, cur inquam non sanctificaret? Et certè,
145. ad hunc effectum, qui est sanctificare, quamuis vnio requiratur cum forma sanctificatiua: sed non requiritur, vt subiectum receptionis illius vnionis, sit ipsa forma sanctificans. Quòd etiam vnio illa mediatè nonnisi terminetur ad naturam diuinam, non obest quominus sanctificet. Tum quia, nõ obest, vt dicebat Lugo, quominus deificet; ergo nec obest, quominus sanctificet. Tum quia, sicut non sunt multiplicanda entia sine necessitate, sic nec conditiones, sine quibus aliqua forma non possit denominare subiectum, multiplicandæ sunt sinè necessitate; nulla autem necessitas dicendi, quòd immediata vnio requiratur cum forma sanctificante. Tum quia vnio mediata est vera vnio, quamuis mediata: ergo & verè sanctificabit, 146.
(quamuis mediatè) illa forma sanctificans, mediatè vnita.

ASSERO II. *Si per principaliùs sanctificare, intelligatur immediatiùs sanctificare, eo sensu, natura diuina principaliter non sanctificat.*

RATIO. Quia immediatè nonnisi persona vnitur; ergo natura diuina, hoc sensu, principaliter nõ sanctificat.

ASSERO III. *Si per principaliùs sanctificare, intelligatur sanctificare per modum radicis primæ, & simul præsuppositiuè se habentis, in isto sensu, principaliter sanctificat natura diuina. Si autem per principaliùs sanctificare, intelligas, sanctificare vltimò completiuè, sic princi-* 147.
paliùs sanctificat Persona.

RATIO huius posterioris partis est: quia ipsa Persona est per modum vltimò completiui. Prioris autem partis ratio est. Illud, principaliter, primò, simul, in ordine præsuppositi sanctificat, quod pro ratione formali omnis sanctitatis reddi potest; sed talis est Deitas, seu natura diuina. Quod ipsum probatur: quæro, cur humanitas Christi substantialiter sit sancta? respondebis, quia habet esse diuinũ: quæro, quare habet esse diuinum idq; vt suppono, substantiale? respondebis, quia sanctificatur Personalitate VERBI: quæro, cùm sub aliqua formalitate possit esse Persona VERBI, & nõ 148.
intelligi sanctificans, sub qua ratione sanctificabit humanitatem? respondebis, sub formalitate Personæ habẽtis esse diuinum: quæro vlteriùs, cur competit illi Personæ hoc esse diuinũ? respondebis, propter ordinem eiusdem, tanquam termini, ad Deitatem: de qua ipsa Deitate, cur sit diuina? nõ est vlteriùs quærere; seipsâ enim est diuina: ergo & seipsâ præsuppositiuè sancta: hæc enim verbis, vt dixi, differunt.

DICES I. Humanitas Christi non potest sanctificari sanctitate attributali: ergo nec à natura diuina.

RESPONDETVR. Negando consequentiam. Ratio est: quia, licèt in re loquendo, & materialiter, etiam

 san-

149. sanctitas attributalis sanctificet; in re enim est ipsa natura diuina, indistinguiturq; ab illa virtualiter: formaliter tamen non sanctificat; idq; ex eo, quia natura diuina, ex formalitate naturæ, petit esse terminata à Persona, seu hypostasi, consequenter petit esse vnibilis in persona, vnione substãtiali, fundãte cõmunicationẽ idiomatũ, adeoq; fundãte cõmunicationẽ deificatiõis, seu sanctificationis. Quia autẽ attributũ sanctitatis, prout attributum est, non petit esse terminatum à Personalitate, seu hypostasi, consequenter, nec petit esse vnibile, vnione substantiali, fundante communi-
150. cationem idiomatum, adeoq; fundãte communicationem sanctificatiõis. Quòd autem Sanctitas attributalis, quâ talis formaliter, non exigat esse terminata à persona, Ratio est: quia terminari personaliter nonnisi naturæ conuenit; & si intelligatur attributum personari, non sumetur iam, quà attributum, sed quà natura. Præterea attributa, quà talia, sequuntur conditionem absolutam naturæ, neq; enim sunt addita perfectioni personali; si sequuntur conditionem absolutam naturæ: extra suam conditionem extraherentur, si tanquam terminata à persona conciperentur; cùm adueniant naturæ, in ratione naturæ, a-
151. deoq; personabilis constitutæ; iam autem non extrahitur natura à sua conditione, si terminata concipiatur: cùm terminatio sit conditio illius.

JNSTABIS I. Positâ vnione mediatâ naturæ diuinæ cùm natura humana, vel vnitur mediatè etiam sanctitas attributalis, vel non vnitur? Si non vnitur: ergo distinguitur virtualiter, in ordine ad prædicata physica, sanctitas attributalis, ab ipsamet natura diuina. Si autem vnitur: cur nõ sanctificabit?

RESPONDETVR. Vnitur, sed non sanctificat sanctitas attributalis, quia non est vnibilis vnione, vt dixi, fundatiuâ communicationis idiomatum. Quando autem dicitur naturã diuinam, prout abstractam à perso- nalitate, sanctificare: non plus importatur, quàm, quòd formalitatem 152.
diuini, & ipsum titulum Sanctitatis, natura diuina non sumat à personalitate; sed non significatur, quòd se solâ, & in se, possit terminare vnionem substantialem, adeoq; vnionem fundatiuam communicationis idiomatũ, & inter hæc, sanctitatis.

JNSTAT II. Rosmer. Non potest dici, quòd omnipotentia, prout in supposito VERBI, sit productiua ad extra alicuius effectûs, ad quem non concurrat Pater, & Spiritus Sanctus; nec potest dici, quod causet, vel diligat specialiter humanitatem, prout est terminata à VERBO: ergo nec po- 153.
test dici, quòd natura diuina, prout terminata à Persona VERBI, specialiter sanctificet.

RESPONDETUR. conformiter ad dicta. quòd cùm omnipotentia, & causatiuitas quâ talis, non possint vniri vnione per se, nec exigant personari, hoc ipso, non habent rationem cõmunicatiuam suarum denominationum, in persona vnita, in se, & per se, substantialiter; conuenit autem personari Deitati, adeoq; in persona diuinisare humanitatem. Volitio etiam specialis non potest tribui, quia nec specialis natura; præcipuè autem, cùm volitio, quà talis, non exigat terminari à persona, consequen- 154.
ter nec illa specialiter amabit humanitatem.

JNSTARI potest III. Imprimis, omnia attributa Dei, sunt substantia, conueniet ergo illis personari. Rursus, cùm natura diuina sit intellectio, illiq; conueniat personari; hoc ipso, contra præiacta, poterit natura humana reddi intelligens intellectione diuinâ: videturq; à nobis poni nonnisi aliqua metaphysica ratio naturæ, quæ personetur.

RESPONDETVR. In re quidem attributa sunt substantia & natura, & in re personantur; sed in re, non habẽt etiam, vltra ipsam naturam, quidquam: adeoq; in re non habent rationem condistinctam attributi; consequen-

155. sequenter, nec poterunt in re tribuere rationem immensi, &c. In ordine autem ad nostros conceptus, attributa sunt formaliter perfectiones aduenientes ipsi naturæ, consequenter, illis quà talibus, non conueniet personari; adeoq; formaliter sumpta attributa effectum suum formalem non communicabunt. In ordine item ad nostros conceptus, natura diuina est intellectio, quia est illa primum principium motûs in diuinis: quia tamen eadem habet rationem actûs vitalis, cùm sit formalissimè ab intrinseco, ideò sub formalitate intellectionis, nõ potest extraneo subiecto, effectum suum formalem communicare. Nec à
156. nobis ponitur ratio aliqua metaphysica naturæ, quæ personetur, sed ipsa Deitas, sub ratione Deitatis: sic autem sumpta, potest diuinisare suo modo naturam humanam. Quamuis autem natura humana sit incompleta, in ordine ad esse hîc, non poterit aliunde compleri: nam, quòd non possit cõpleri ab immensitate diuina, ratio iã data; quia cùm illa sit indistincta virtualiter à natura diuina, sicut natura non habet seipsâ rationem completiuæ, ita nec immensitas habebit.

DICES II. Si Deitas formaliter sanctificat humanitatem, ergo & tota Trinitas sanctificabit, effectus enim prouenientes à Deitate, toti tribuun-
157. tur Trinitati.

RESPONDETVR communiter, Deitatem formaliter esse sanctificatiuam humanitatis, prout terminata est à Persona VERBI; non autem sanctificat absolutè accepta: quodsi sanctificat prout terminata, non potest tribui effectus hic toti Trinitati. Sicut v.g. tota anima proijcit lapidem, nec tamen pes dicitur proijcere, sed manus; quia illum proijcit anima, prout in manu existẽs; sic etiã sanctificat tota Deitas, sed prout terminata, persona VERBI; consequenter illa sãctificatio non toti Trinitati tribuenda erit. Illustrat id Rosmer. Sicut vnio mediata ad naturam diuinam, sufficit, vt Christus dicatur constare duabus naturis: non tamen sufficit, vt 158.
Pater, & Spiritus S. dicantur vniri: ita sufficiet, vt dicatur natura humana sanctificari à natura diuina, non tamẽ à Patre, & Spiritu Sancto.

RESPONDERI ad idem potest, ex principijs sub initium præiactis; quòd scilicet vnio illa nullo modo ad personas extendatur; extenditur autem ad naturam. Si ergo illâ vnione non manent vnitæ personæ, nec sanctificabũt: quia nihil sanctificat non vnitũ. Quando autem dicitur natura diuina, prout vnita in Persona VERBI, sãctificare, non reduplicatur hoc, quasi vim sanctificandi à Persona accipiat, sed reduplicatur modus, vi cuius, & in quo, sanctificare potest: ad eum 159.
modum, quo, cùm dico; Albedo prout est in pariete, disgregat visum; nõ significatur, quòd à pariete accipiat albedo vim illam: sed solùm significatur subiectũ, in quo id facit, adeoq; & quodammodo modus disgregationis. Itẽ dum dicitur, anima, prout est in oculo, videre; non significatur, quòd ab oculo anima accipiat vim videndi, sed significatur modus, quo videt; ita & in præsenti.

DICES III. Si Deitas sanctificaret humanitatem, vel sanctificaret physicè, vel moraliter: Neutrum dici potest. non enim sanctificat moraliter: quia, à forma sanctificante physica & physicè vnita, non videtur 160.
posse alia, quàm physica sanctitas promanare. Non etiam physicè: quia, vt ait Amicus, num: 107. physicè fieri sanctum, non est tantùm physicè vniri cum sanctitate, sed est reddi per illam intrinsecè sanctum, vel per intrinsecam inhærentiam, vel per identitatem.

RESPONDETVR. Hanc obiectionem æquè posse formari, de sanctitate à persona oriunda. Dico itaq; physicè sanctificari humanitatẽ; negoq;, id fieri non posse, quamuis vnio non recipiatur in forma sanctificante: nego item, quòd plus aliquid sit necessarium ad denominationem sanctitatis, quàm ad denominationẽ subsi-

161. ſubſiſtentis. Si ergo ſubſiſtit huma-
nitas ſubſiſtentiâ ſibi intrinſecâ, quã-
uis in ſubſiſtentia non recipiatur vnio;
dicam etiam, reddi humanitatem sã-
ctam Deitate, quamuis in Deitate nõ
recipiatur vnio. Ita tamen eſt illa sã-
ctitas phyſica, vt indubiè moralitatẽ
fundet.

JNSTAT Amicus. Eſſe ſanctum,
eſt denominatio intrinſeca: ergo ne-
mo poteſt eſſe ſanctus ſanctitate alte-
rius; Deitas autem non inhæret hu-
manitati, vt forma phyſica ipſius.

RESPONDETVR. Eſſe ſanctum,
eſt dẽominatio intrinſeca, hoc eſt, pro-
ueniens à forma intrinſecè in ſe reci-
piente vnionem. Nego. eſſe ſanctũ
162. eſt denominatio intrinſeca, hoc eſt,
proueniens à forma, vel intrinſecè re-
cipiente, vel ſaltem terminante vnio-
nem. Concedo.

ADDO, quòd ſanctitas illa huma-
nitatis non ſit quid productum à ſan-
ctitate Dei, ſed eſt ipſamet Dei ſancti-
tas, vnita humanitati. Si ergo illa in
ſe eſt phyſica, etiam ſanctitas huma-
nitatis, phyſica erit, cùm ſit eadem
cum ſanctitate Dei. Et licèt ſanctifi-
catio debeat concipi per modum effe-
ctûs formalis, intrinſecè afficientis;
nego tamen, quòd denominatio ne-
queat ſaluari, præcisè per Deitatem
vnitam cum humanitate; vel quòd
debeat ſaluari, nonniſi per denomi-
163. nationem moraliter deriuatam ab i-
pſa Deitate. Ratio: quia denomina-
tiones deriuari ab aliqua forma, quæ
ſint diſtinctæ ab illa forma, ſunt non-
niſi mera figmenta rationis; eſſe au-
tem Sanctam, à talibus figmẽtis non
pendet: licèt etiam hæc deriuatio
admitti poſſet.

DICES IV. Si vnio mediata ſuffi-
cit, ad ſanctificandam humanitatem
à natura diuina: ergo etiam vnio me-
diata cum gratia ſufficeret ad ſancti-
ficandum: conſequenter, ſi natura
humana vniretur Angelo ſancto, red-
deretur ſancta, ſanctitate Angeli.

RESPONDETVR diſparitatem
eſſe; quia mediata vnio, quæ compe-
tit naturæ diuinæ reſpectu humanita-
tis, eſt vnio, ex eſſentiali ſua conditi- 164.
one, dicens habitudinem etiam ad ne-
ctendam naturam diuinam: & ſi illã
non necteret, hoc ipſo non eſſet iam
illa vnio; ratione ergo illius nexûs e-
tiam naturæ, poteſt ſanctitas naturæ
tribuere effectum ſuum formalem,
cùm ſit, licet mediatus, terminus illi-
us vnionis; quia verò poſitâ vnione,
inter humanitatẽ & Angelicam per-
ſonam, non ſupponitur vnio illa ex-
tendi eſſentialiter, etiam ad necten-
dam gratiam, hinc, etiam non exiſtẽ-
te illâ gratiâ poſſet dicta vnio manere;
ideo iam illa gratia, vt pote non anne-
xa, titulum ſanctificatiuæ actu, reſpe-
ctu humanitatis, non habebit, tanquã
non vnita humanitati. Rurſus illa 165.
gratia, poſita in Angelo, non mutaret
ſubiectum, nec alligaretur nouâ vnio-
ne humanitati; conſequenter non-
niſi in Angelo eſſet vt ante: ergo &
natura humana, æquè illam ſanctitatẽ
non habebit, vt ante. Illuſtratur id.
Quando Chriſti corpus penetrabat ia-
nuas clauſas, nulla accidentia Chriſti
informabant ianuas; nec vlla accidẽ-
tia ianuæ informabant Chriſtum; cõ-
ſequenter, nec principium agendi a-
liquid, poterat habere Chriſtus ab ac-
cidentibus ianuæ, necè conuerſo. Sic
etiam poſitâ illâ vnione cum Angelo,
& non cum gratia illius, nullum prin-
cipium agendi competet naturæ, ex
vi illius, gratiæ. 166.

DICES V. Deitas, ſi immediatè v-
niretur, magis perfectè ſanctificaret;
ergo potiùs à perſonalitate ſanctifi-
catur quam à Deitate.

RESPONDETVR quo ſenſu con-
ſequẽs admitti debeat, dictum ſupra.

*Quid, ſi quis negaret Deitate ſanctifi-
cari humanitatem formaliter?* Si quis
vellet negare, quòd humanitas ſancti-
ficetur à Deitate, tueri ſe poſſet au-
thoritate Scholaſticâ. Docuit enim
id Lorca. diſp. 36. Petrus Hurtad.
hic diſp. 47. Sect. 3. deinde tueri ſe
poſſet hoc, quòd rationes in oppoſitũ
non conuincant. Deniq; tueri ſe poſ-
ſet, quia non ſatis clarè ſoluitur, cur
reliqua diſtincta virtualiter à Perſona
diuina,

167. diuina, non tribuat ſuos effectus formales humanitati, v.g. immenſitas, vel æternitas, tribuat autem ratione diuini & Sācti ipſa Deitas? negatoq́;, quòd Deitate ſanctificetur formaliter humāitas, iam aſſumeretur hoc principium vniuerſaliter; Quòd ſola perſona poſſit vniri ſubſtātialiter, adeoq́; vnione fundante communicationem idiomatum: idq́; ex eo, quòd ſolùm per ordinem ad perſonari diuinè, natura humana ſit incompleta, ſubſtantialiter.

DICES I. Etiam negato hoc, quòd Deitas ſanctificet, non ſtabilietur hoc principium: Quòd natura humana ſit complebilis, nonniſi in ratione ſubſi-
168. ſtentis, ab aliquo diuino, & rationib⁹ innexis ipſi ſubſiſtētiæ, quâ tali. Quod ipſum probatur: quia rationi ſubſiſtētiæ diuinæ, quâ tali, innectitur, quòd ſit relatiua, & tamen non denominat naturam humanam relatam; ergo nō ſtabilietur dictum principium.

RESPONDETVR. Quamuis ſubſiſtentiæ diuinæ ſit innexa ratio relatæ; quia tamen ipſa natura humana, incompleta ſubſtantialiter, non dicit incompletionem, in ratione vnibilis per ſe ad relationem: ideo nec accipit denominationem relatæ; defectu ſcilicet ipſius complebilitatis in illo genere, tenentis ſe à parte naturæ; dicit autem complebilitatem in
169. ratione perſonæ. Deinde negari poteſt, quòd non tribuat ſubſiſtentia diuina naturæ humanæ ſuo modo, rationem relationis; certè enim, Verbū habere rationem relati, eſt habere rationem Filij naturalis: nam in ratione Filiationis, eſt relatio; & tamen hanc denominationem humanitas Chriſti ſuo modo participat.

JNSTAT I. Aldrete. Non eſt ratio, cur effectus formalis Sancti tranſcendat effectum formalem ſubſiſtentis in VERBO; effectus verò formalis exiſtentis in hoc loco, aut tempore, non tranſcendat? & ſi recurratur ad complementum ſubſtantiale, potiùs colligetur, humanitatem non reddi ſanctam, eò, quòd humanitas non ſit ſubſtantialiter incompleta, in ordi- 170.
ne ad ſanctitatem.

RESPONDETVR. Cùm perſona habeat rationem diuinæ, ex habitudine ſpeciali ad naturam diuinā, vt dixi, quæ habitudo illam tranſcendit: ideo & ratio Sancti illam tranſcēdit, id eſt, ratio diuini. Nulla autem eſt neceſſitas, vt dictum ſupra, & aliâs in *1ma* parte, tribuendi immenſitatem v.g. relatiuam. Et licèt naturaliter non dicat incompletionem, ad ſubſtantialem ſanctitatem, humanitas, dicit tamen implicitè ſecundùm potentiam obedientialem; quia dicit incompletionem obedientialem, in ordine ad perſonari diuinè: quod ipſum perſonari diuinè, eſt perſonari 171.
à Sancto ſubſtantialiter; nec eſt ratio, cur illâ perſonalitate dicatur reddi magis amabilis humanitas, & non magis ſancta? cùm eius etiam effectûs ſit capax.

JNSTAT I. idem. Fingamus ſubſiſtentiam aliquam, quæ ſit vbicatio, aut duratio, & demus, hanc ſubſiſtētiam vniri naturæ humanæ, illamq́; reddere ſubſiſtentem; ſanè per talem ſubſiſtentiam natura humana redderetur vbicata.

RESPONDETUR. Eſt quidem impoſſibile, vt modalis ſubſiſtentia vnius, vel vbicatio, faciat alium à ſe ſubſiſtere, vel vbicari; eò, quòd modalitas ſit eſſentialis determinatio ad 172.
hoc nonniſi ſubiectum, ſed hoc conceſſo, concedetur vlteriùs. quòd tali ſubſiſtentiâ redderetur illa natura vbicata; & ſi eſſet aliqua alia natura capax illius ſubſiſtentiæ, hoc ipſo eſſet capax etiam illius vbitatis ſubſtantialis.

JNSTARI poteſt III. Poteſt dici creatura, eſſe eleuabiliter complebilis, per ſanctitatem ſubſtantialem, nēpe innexam ipſi ſubſiſtentiæ increatæ, per ordinem ad quam, eſt complebilis ſubſtantialiter; ergo etiam poterit eſſe complebilis ab immenſitate diuina.

RESPONDETVR, quòd non. Ratio: quia nulla neceſſitas ad ſaluā-

173. dum mysterium Trinitatis, ponere immensitatem relatiuam.

DICES II. cum Aldrete, disp. 47. Non potest vllo modo sustineri, quòd Deitate non sanctificetur humanitas; quia plurimæ sunt locutiones PP. significantes Christum Deitate esse vnctum, alios vero gratiâ; cùm tamen vnctio apud Patres idem sit, quod sãctificatio.

RESPONDETVR. Patres nullibi loqui de Deitate, prout condistincta virtualiter; hinc explicari potest, quòd dicant sanctificari humanitatẽ aliquo diuino. Et si potest dici, Filiatio est Deitas; cur non poterit dici, quòd filiatione sanctificari & vngi,
174. sit Deitate sanctificari & vngi? Fortè etiam apud Patres, Christum Deitate esse vnctum, significat, quòd Christ⁹ habeat etiam naturam diuinam.

JNSTAT I. Aldrete. Patres frequenter loquuntur de diuinitate in abstracto.

RESPONDETVR. Concedo; sed, sicut, cùm dico; diuinitas est filiatio, abstractè loquor, & tamen filiationẽ pono; ita cur, quando dicitur, Deitate vngitur humanitas, cur inquam non dicetur, quòd vngatur filiatione? Concedo quidem Patres loqui de Deitate, quòd sit improducibilis, loquendo hoc ipso, de illa prout distincta virtualiter; sed loquun-
175. tur etiã de ea, prout idem realiter est cũ Filiatiõe; cur ergo, quãdo dicunt, quòd Deitas sanctificet, intelligi non poterũt, quòd sãctificet, in quantũ est idem realiter cum Filiatione, non autem in quantum distincta virtualiter.

JNSTAT II. Damascenus distinguit naturam à personalitate. Fecit idem & Cyrillus.

RESPONDETVR. Concedo quòd distinguant: sed etiam illam identificant personalitati; cur ergo effectus sanctificandi tribuibilis Deitati, non tribuetur eidem, vt est idem realiter cum Persona?

JNSTAT III. Licèt nomen Diuinitatis extendatur ad relationes, non tamen extendendum esset nomen Deitatis; Patres verò humanitatem 176.
enuntiant sanctificatam Deitate.

RESPONDETVR. Non apparet, cur falsa sit hæc propositio: Filiatio est Deitas; si falsa non est, hoc ipso extendetur nomen Deitatis ad relationes. Præcipuè cùm ipse Aldrete citet Damascenum dicentem; *Patris, & Filij, & Spiritûs Sancti, vera in tribus personis consistit diuinitas.* Quando autem dicitur humanitas Christi deificata, vel id significat, esse assumptam naturam humanam à Persona VERBI, vel quòd Christus habeat etiam naturam diuinam; sed inde non sequitur, quòd Deitas, prout condistincta virtualiter, sanctificet.

JNSTAT IV. Christus, etiam vt 177.
homo, est filius Dei naturalis; non posset autem, vt homo, esse filius Dei naturalis, nisi natura humana participet diuinam naturam, ita vt ab illa deificetur; deificari porro non potest, quin sanctificetur.

RESPONDETVR. Non ex participatione naturæ diuinæ oritur filiatio naturalis diuina; quia participationem hanc habet Pater, & Spiritus S. & non est filius diuinus: immo tota ratio Filij est, esse in similitudinem naturæ, in eo, in quo producitur; & quia esse simile, in eo in quo producitur, conuenit Personæ VERBI, ideo quamuis humanitas ab illa sola sanctificetur & deificetur, adhuc Christus 178.
dici poterit filius Dei naturalis.

JNSTAT V. Authoritatibus. Ildephonsus dicit; *Diuinitatis natura illum in proprium Dei filium exaltauit.* & Augustinus; *Iusti, filij gratiâ, ille naturâ.*

RESPONDETVR imprimis. nullam harum authoritatũ loqui de Diuinitate, prout cõdistincta virtualiter. Augustinus solùm vult, quòd Christus sit filius Dei naturalis; quod saluari potest, quantumuis, vt dictum, sola Persona Verbi, seu filij, formaliter sanctificet. Ildephonsi authoritas sic capi poterit; Sicut diuinitatis natura, in cuius similitudinem est filiatio diuina, suo modo ingreditur illam filiationem; sic etiam, vt potè vnita natu-

179. naturæ humanæ, & quidem in persona filij, exaltat Christum in proprium Dei filium. Ea quæ recitat ex Alcuino, & Francofordien: Concilio, solū significant, in Christo fuisse humanā naturam & diuinam: quod stare potest, quamuis negetur, humanitatem sanctificari à diuinitate, prout condistincta.

COLLIGES ergo, si quis vellet negare humanitatem sanctificari à Deitate, non ex eo inferri, quòd Deitas non sanctificet formaliter, quia est vnita mediate; sed quia non est vnita, nec vniri potest, vnione fundante cōmunicationem idiomatum.

DICES III. ex eodem. Debemus
180. Christo concedere sanctificationem omnium nobilissimam, hæc autem sanctificatio est per Diuinitatem.

RESPONDETVR. esse concedēdam sanctificationem dignissimā, possibilem Christo: non est autem possibile sanctificari Deitate, prout condistincta; quia non potest facere vnum per se, cum natura humana, quod requiritur ad communicationē idiomatum, & ad sanctificandum.

JNSTAT I. Non minùs est sancta Deitas, quam personalitas; ergo vtraq; sanctificabit.

RESPONDETVR. Vtraq; est sanctitas, sed non vtraq; vnibilis vnione fundante cōmunicationem idiomatū.

181. JNSTAT II. Deitas est forma, seu, quasi forma deificans humanitatem: ergo & sanctificans.

RESPONDETVR. Etiam deificat, nonnisi ratione personæ.

JNSTAT III. Diuinitas ita est vnita, vt ratione illius vnionis aliquam denominationem suscipiat, quin relationes Patris & Spiritûs S. similem denominationem possint tribuere; ergo Deitas sufficienter est vnita humanitati, vt sanctificet.

RESPONDETVR, tribuit dēominationem aliquam naturæ humanæ Diuinitas, prout est in persona, & ratione personæ cui identificatur; quā identificationem, cum persona VERBI, non dicunt aliæ personæ.

JNSTAT IV. Perfecta identitas 182. duarum formalitatum præstat, ne vna immediatè directè vniatur, perficiatq; aliquòd subiectum, quin altera identificata intrinsecè idem subiectum perficiat.

RESPONDETVR id verum esse de formalitate, præstante id, non prout distincta est virtualiter, sed prout idem est realiter; adeoq; & Diuinitas sanctificabit, prout est idem realiter cum persona diuina. Reliqua quæ inibi vrget, soluta, vbi de possibilitate Incarnationis.

JNSTAT V. Si daretur gratia sanctificans modalis, vnita absq; vnione distincta, trihueret effectum formalem ita immediatè, vt nhil mediaret; 183. gratia autem, quæ defacto datur, non tribuit effectum, nisi mediâ vnione: ergo idem dicendū de natura diuina.

RESPONDETVR disparitatem esse: quia cum illa gratia potest fieri vnio fundatiua cōmunicationis idiomatum: quod non potest dici de natura.

PVNCTVM DIFFICVLTATIS V.

An substantialis Christi sanctitas sit infinita?

PRÆMITTO I. *Si sumas sanctitatem Christi, pro forma sanctificante vnita, hæc est infinitè sancta.* 184.

RATIO Præmissi est: quia est ipsa persona diuina, & ipsa Deitas, quæ si non esset sanctitas infinita, non esset Deitas. Et quia illa persona, & illa Deitas est vnita, ideo & forma sanctificans vnita, est infinita.

PRÆMITTO II. *Participatam sanctitatem Christi substantialem, profectam à Persona & natura diuina, esse tantam, vt in ratione participatæ sanctitatis, non possit esse perfectior.*

RATIO: quia tota perfectio creata mensuratur, similitudine & proportione ad perfectionem increatam; nulla autem potest esse maior proportio, inter naturam increatam subsistentem diuinè, & naturam creatam subsi-

185. subsistentem; quàm habere eandem subsistentiam, adeoq; sanctificatiuū: quod, quia Christo conuenit, conuenit ipsi maxima proportio cum esse increato, adeoq; maxima sāctificatio.

PRÆMITTO III. *Sanctitatem substantialem Christi, spectatam quoad modū eius communicandæ, non esse talem, vt illâ perfectior dari non possit. & si nomine sanctitatis infinitæ, intelligas sanctitatem, etiam quoad modum communicandi perfectissimè vnitam, in isto sensu sanctitas Christi non est infinita.*

RATIO: Quia & fides & metaphysica docet, sanctitatem hanc de facto Deitati communicari perfectiori modo, quàm communicetur huma-
186. nitati; nam communicatur Deitati per identitatem realem, humanitati autem per terminationem, quæ realē eiusdem ab humanitate distinctionē inuoluit; hæc autem distinctio facit, vt non intelligatur illa sanctitas modo infinitè perfecto; infinito enim in perfectione modi, non potest quidquā esse perfectius: cùm modo sanctificādi per vnionem detur perfectior modus sanctificandi per identitatem. Et ex hoc solues ea, quæ obijcit Lugo supra citatus. Sect. 3. num. 73.

DICES I. Sanctitas quâ Deus est Sanctus, & quâ humanitas Christi sanctificatur, est eadem; sed sanctitas Dei est infinita: ergo & sanctitas hu-
187. manitatis.

RESPONDETVR. Sanctitatem vtriusq; esse eandem quoad formam, diuersam quoad modum sanctificandi: nam participat eandem Deitas per identitatem, humanitas autem per vnionem, importantem distinctionem realem sanctificati, à sanctificante. Quod autem dicitur de sanctitate, conformiter dici debet de subsistentia, quæ secundùm formam eadē est in vtroq;, sed non eodem modo; nam in Verbo est per identitatem, non est autem per identitatem in natura humana.

INSTABIS. Sanctitas illa est infinita, *vt Quo*. ergo reddit subiectum infinitè sanctum, *vt Quod*.

RESPONDETVR ex Lugone. Nō 188.
valet hæc cōsequentia. Sanctitas Dei est sanctitas per essentiam, vt *Quo*: ergo facit humanitatem sanctam per essentiam, vt *Quod*; ita nec in præsenti valebit. Ex præmissis etiam respōderi potest; sanctitatem illam facere subiectum infinitè sanctum, vt *Quod*, ratione formæ, sed non ratione modi participandi; illaq; sanctitas, si spectetur secundùm modum communicandi, perficit nonnisi finitè; si spectetur secundùm formam, perficit infinitè. Nec inde sequitur, humanitatem posse crescere in sanctitate substantiali; quia quòd non possit crescere in sanctitate substantiali, specta-
ta quoad formam, clarum est; nec e- 189.
nim quicquam præterri potest in sanctitate, supra sanctitatem Dei. Si autem spectetur quoad communicandi modum: fieri quidem potest, vt entitatiuè communicatio illa, quoad entitatem modalem, quam inuoluit, sit perfectior; non tamen formaliter erit perfectior. Certè enim modalitas, quam supponit forma lapidis, ad se veniendum lapidi, materialiter est imperfectior modalitate, quæ est in homine; formaliter tamē æquales sunt: quia non magis vna determinat, quā alia. Et sicut calamus plumeus, & aureus, sunt diuersi entitatiuè, nihilominus æquè bene parati, eodem mo-
do efformāt characteres, formaliterq; 190.
sunt æquales; sic & illæ modalitates, & illæ vniones, materialiter possunt esse perfectiores, sed non formaliter.

DICES II. Si infinitè non sanctificatur humanitas Christi: ergo maior erit sanctitas, positâ vnione ad tres personas.

RESPONDETVR. Si infinitè quoad formam, non sanctificaretur humanitas Christi, maior foret sanctitas, positâ vnione ad tres personas; quia verò quoad formam infinitè sanctificatur, & hæc vna forma, hoc est persona VERBI, est æqualis duabus reliquis, fit, vt æqualem, ac aliæ duæ simul, tribuat sanctitatem; foretq; tātùm extensior sanctitas; sicut etiam extensi-

extensi-

191 extensiuè magis perficitur humanitas sanctitate VERBI, & simul sanctitate habituali, quamuis non magis intensiuè.

DICES III. Deitas propter modũ, quo coniunctam habet sanctitatem, magis ab illa sanctificatur quoad modum, quàm sanctificet humanitatem: ergo etiam propter modum, quo immediatè vnitur humanitati Personæ VERBI, mediatè autem Deitas, magis sanctificabit persona, quàm Deitas.

RESPONDETUR, posse permitti Consequentiam, si agit de diuersitate quoad modum, idq; præcisè in prædicato mediati & immediati.

PRÆMITTO IV. *Dupliciter posse*
192 *humanitatem spectari, imò* prout dicit coniuctionem cum VERBO, & natura humana, estq; obiectum integratum ex illis duobus. *2dò* sumi potest humanitas, non prout dicit coniuctionẽ cum VERBO, nec prout est obiectum integratum ex illis duobus, natura humana & VERBO. Non est autem difficultas, quòd natura humana, si non sumatur cum UERBO, non sit infinitè sancta, nec infinitè amabilis: quia sic sumpta, solùm importat naturam, quæ nihil tale fundat. Quoad aliam partem, magis controuertitur. quæ difficultas vt sit de re, non de vocibus, quæstionis status his verbis cingitur à Lugo; An humanitas, ex coniun-
193 ctione ad VERBVM, taliter sanctificetur, vt amor diuinus, talis tantusq; sit erga ipsam humanitatem, qualis quãtusq; est, erga ipsam diuinitatem, vel subsistentiam?

PRÆMITTO V. *Quæ sit mens hac in quæstione Lugonis?*

DOCET imprimis, Christum in concreto amari summo amore. quia vt sic formaliter, includit personalitatem VERBI, dignam infinito amore; atq; adeo Christus vt homo, si non cadat reduplicatio supra naturam humanam, sed supra suppositum, amatur amore infinito.

DOCET II. humanitatem, cùm sit aliquid creatum, secundùm se non esse dignam amore infinito: totum id habet num: 58.

DOCET III. humanitatem, prout 194
condistinctam à VERBO vnitam tamẽ illi, & non separatam à VERBO, non diligi tantùm, quantùm natura v. g. diuina. hoc docet sub finem. num: 60. & hoc tertium punctum in disputationem cadit.

PVNCTVM DIFFICVLTATIS VI.

De Amore Dei in humanitatem sanctificatam substantialiter.

DICENDVM est. *Humanitatem, ex coniunctione ad VERBVM, ita sanctificari & gratificari, vt amor sit tantus talisq; erga ipsam humanitatem coniunctam, qua-*
lis quantusq; est, erga diuinitatem vel sub- 195
sistentiam. Directiùs autem contra doctrinam Lugonis, sic formatur conclusio. *Humanitatem prout condistinctã VERBO, non tamen ab illo separatam, sed cum coniunctione ad illud spectatam, æquè esse amabilem, ac subsistentiam diuinam.*

PROBATVR I. Conclusio. Christus in concreto amatur summo amore; humanitas Christi, sumpta prout condistincta à VERBO, non tamen prout separata, est Christus in concreto: ergo sic sumpta amatur summo amore. Maior est Lugonis, minor probatur. Christus in concreto est humanitas & Persona VERBI, & vnio; sed humanitas Christi sumpta prout
condistincta à VERBO, non tamen pro- 196
ut separata, est humanitas, & Persona VERBI, & vnio: ergo hũanitas Christi, sic sumpta, est Christus in concreto. Maior probatur: quia homo in concreto, est natura & persona hominis, & vnio: in esse item naturæ acceptus homo, est corpus, & anima, & vnio; totum enim, quod est homo, non est aliud, nisi illa tria: ergo Christus in concreto est humanitas, & persona VERBI, & vnio. Minor autem eiusdem argumenti sic probatur. Si humanitas Christi, sumpta prout cõdistincta à VERBO, non tamen prout separata, non diceret humanitatem, & Personam VERBI, & vnionem; hoc ipso, & esset illa separata humanitas

197 à VERBO, & non esset; non esset: vt supponitur; esset autē separata: quia si non esset separata, hoc ipso humanitas,ex illa coniunctione,& VERBVM, itidem ex illa coniunctione,efficeret illud concretum, quod, docet Lugo, summo amore esse amabile.

Hoc ipsum sic vlterius proponitur. Humanitas Christi prout condistincta à VERBO,sumpta tamen cum coniunctione ad VERBVM, vel dicit aliquid, quod non diceret, si sumeretur separata à VERBO, vel non dicit quidquam amplius? Si non dicit: ergo verè est separata intentionaliter. Si dicit: quid illud aliud est, quàm subsistentia VERBI? cur ergo hæc susistē-
198 tia, in quantùm facit concretum cum Christo, reddit Christum in concreto summè amabilem: non reddet autem summè amabilem humanitatem,si sumatur humanitas prout condistincta, dicens tamen coniunctionem cum VERBO?

RESPONDEBIS I. Humanitatem debere accipi prout condistinctam.

CONTRA est. Concedo sic debere illam accipi, non tamen sine coniunctione ad VERBVM; cur ergo illa coniunctio non faciet,infinitè amari illud obiectum?

RESPONDEBIS II. Accipi debere humanitatem prout dicit coniunctionem cum VERBO, non tamen pro-
199 ùt dicit concretum; quia concretum est quasi totum, humanitas autem prout coniuncta, non dicit totum, sic v. g. ex modo significandi, aliud est homo,& aliud materia prout vnita.

CONTRA. Ex hac responsione sequitur, quòd si consideretur amor Dei, prout defacto est ergaChristum, sit infinitus: nam ille terminatur ad id, quod est à parte rei; iam autem concretum illud est à parte rei, non verò tantum illud inadæquatum, scilicèt humanitas prout vnita. Quanquam materia quoq; prout vnita, dicit etiam totum, licèt compartem dicat in obliquo.

RESPONDEBIS III. Quòd tantū negetur, illud inadæquatum esse amabile summo amore.

CONTRA: Si res sit de illo inadæquato, quod est humanitas vnita, ipsum illud accipiendo materialiter, sub ratione materialiter sumpti, non est infinitè amabile. Sed quæritur, cur illud inadæquatum vnitum, proùt vnitum, cùm prout vnitum dicat etiam coniunctionem ad sanctitatem infinitè amabilem, cur illud coniunctum non erit infinitè amabile? cùm tamen cōcretum hoc, quod est Christus, sit per Lugonem infinitè amabile. Vnde vlteriùs quæro, illa humanitas vnita, seu vt appellatur inadæquatè accepta, vel infert, vt dicitur, in obliquo,etiam Personam Verbi, vel non infert? Si non infert: indubiè, non est infinito amore digna. 201
Si infert: cur non erit infinito amore digna? inferre autem deberet etiam Verbum, ly humanitas Christi vnita; quia hoc ipso non sumeretur,vt vnita; nam vt vnita dicit, & quidem sub hoc respectu, primò essentialiter, ipsum vnitum VERBVM.

RESPONDEBIS IV. Quando amatur Christus secundùm humanitatem prout coniunctam, directum obiectum & principale, est sola humanitas, quæ non est ita amabilis; quando autem amatur totum concretum, obiectum principale est persona, quæ summè est amabilis: iam autem à principaliori fit denominatio.

CONTRA. Concedo si sola humanitas sit obiectum amabile, non esse illam summè amabilem; sed hoc est non sumi illam prout coniunctam VERBO; de quo tamen procedit disceptatio. diceretúrq;, quòd principale illius amoris non sit humanitas vtcunq;, sed humanitas prout coniuncta; & sic sumpta, cur non amabitur amore infinito? 202

RESPONDEBIS V. Quòd amari humanitatem prout cōiunctam VERBO, est amari VERBVM; hîc autem agitur de amore humanitatis.

CONTRA. Quamuis, quando humanitas prout personata amatur, ametur VERBVM: amatur tamen, non quomodocunq; quà VERBVM, sed quà huma-

203. humanitas ab illo terminatur; consequenter, adhuc amabitur humanitas, prout condistincta à VERBO, dicēs tamen cum illo coniunctionem. vnde non amatur tunc humanitas, tanquam ipsa sibi radix illius amabilitatis, sed tanquam obiectum materiale, attingibile propter illud formale; materiale autem obiectum dicitur semper attingi, quamuis attingatur propter formale.

PROBATVR II. Quotiescūq; est idem motiuum duplicis assensûs, licèt vni immediatiùs, alteri mediatè competat, assensus illi erunt pares in certitudine, licèt vnus assensus sit

204. quasi principij, & alter quasi conclusionis; vt videre est in Fide: ergo etiam, cùm eadem sit ratio amabilitatis personæ, & ratio amabilitatis humanitatis personatæ, idem erit vtriusq; amor; quamuis immediatiùs cadet supra personam.

RESPONDEBIS. Ad amabilitatem, non tantùm esse necessarium, vt eadem sit ratio amandi, sed etiam eodem modo applicata: cùm ergo bonitas sanctitatis, non eodem modo humanitati & personæ VERBI applicetur, non fient hæc eodem modo amabilia.

CONTRA. Quia iam supra præmissum est, quòd si amabilitas hæc pe-

205. nes modum communicādi spectetur, non sit æqualis. Addo, illud principium, *Propter quod vnum quodq; tale, & ipsum magis*, dupliciter accommodari posse. *1mò.* Si illud, propter quod aliquid est tale, communicet aut producat aliquid, re vel ratione distinctū. *2dò.* Nihil tale communicando aut producendo. Si posteriori modo cōtingat, habetur quidem immediatior ratio, in illo *Propter quod*, sed non maior. & ita anima rationalis est, propter quam homo est rationalis; quæ eius rationalitas non est quid productum ab anima, neq; ab ea, tanquam distinctum quid, communicatur, sed est ipsa anima dans se in partem. Cùm ergo etiam sanctitas coniuncta humanitati à VERBO, non sit sanctitas communicata per productionem alicuius 206.
distincti à VERBO, dante se interminū; fit vt humāitas non minùs sancta reddatur, licet immediatiùs illa amabilitas debeatur Personæ. Defensio huius rationis petatur ex materia de Fide; An omnes assensus fidei sint certissimi?

CONFIRMATVR. Omnis forma, quæ se totam communicat alicui subiecto capaci, in genere causæ formalis, tribuit illi subiecto effectum formalem in illo genere & gradu, in quo ipsa est; & sic albedo, anima rationalis, &c. tribuūt effectum in gradu, quē habent: vnde albedo vt 8. tribuit effectum albi vt 8. ergo & sanctitas infinitè sanctificabit. Et sicut non o- 207.
best, vt eundem gradum tribuat albedo, quem habet, quamuis ille gradus albedini competat per identitatē, per participationem autem subiecto; sic nec oberit, quominùs infinitè sanctificet persona VERBI humanitatem, quamuis illa sanctitas competat per essentiam VERBO, per participationē humanitati. Quod autem dicit Aldrete, denominationis, *infinite sancti*, non esse capacem humanitatem; id ipsum probari deberet.

Restaurantur Rationes pro hoc Amore.

PROBATVR III. Restaurando rationes, quas sibi obijcit Lugo, illisq; respondet. 208.

I. RATIO est. Humanitas vt sancta includit sanctitatem VERBI; ergo vt sancta, diligitur sicut VERBVM.

RESPONDET Lugo. Si reduplices, inquit, sanctitatem formalem, eo sensu, humanitas, vt sancta, diligitur sicut ipsum VERBVM; si autem velis humanitatem ipsam, quia grata est, & sancta sanctitate VERBI, diligi secundùm suam rationem, sicut VERBVM, falsum est.

CONTRA. Hoc quod est amari humanitatem, secundùm suam rationem, vel integratur tanquam obiectū amabile ex sanctitate VERBI, vel non? si non integratur: ergo non statur in suppositione, de tali enim humanitate quæritur. Si autem integratur: cur non

209. non amabitur infinitè, sicut ipsum VERBVM, & ipsa forma?

ADDIT Lugo. obiectum illud integratum ex humanitate & VERBO, quia includit VERBVM, esse totum bonum, atq; ipsum VERBVM. Cæterùm amor erga illud totum, non fertur æqualiter ad vtramq; partem; quia aliàs, quoad vtramq; partem, æqualiter Deus deberet amare coniunctum ex creaturis & Deo. *Sed neq; hoc additum satisfacit.* Quia alteram illam partem, quam dicit non æqualiter amari, vel sumit vnà cum VERBO, vel non? si non sumit: iam de hoc non est lis. Si sumit: ergo æquè amatur
210. vt VERBVM, non ratione sui, sed ratione VERBI. Exemplum autem illud de amore Dei & creaturarum, non est ad propositum, quia amabilitas creaturarum est alia ab amabilitate Dei, cōsequēter, nec æqualis ambilitati Dei; iam autem, prout supponitur in statu quæstionis, amabilitas humanitatis non est alia, quàm oriunda ex sanctitate Dei.

RATIO II. est. VERBVM secundū se amatur infinitè; est autem idem vt terminans, nec minùs amabile: ergo amabitur æquali amore.

RESPONDET Lugo. Licèt Verbum terminans humanitatem sit infinitè amabile; cæterùm vt terminās,
211. reduplicat actualem terminationem, quæ est vnio creata: & hæc non est infinitè amabilis; plùs enim amat Deus VERBVM ipsum, & plùs gaudet de existentia VERBI, quàm de eo, quòd terminet naturam humanam.

CONTRA est. Quia vel accipis terminationem illam, tanquam obiectū non integratum personâ Verbi, vel accipis prout integratum? si non prout integratum: iam de hoc non controuertitur. Si prout integratum: ergo non minùs est amabile, includit enim ipsum Verbum. Illa etiam propositio; Deus plùs gaudet de existentia Verbi, quàm de eo, quòd terminet humanam naturam, non est omnimodè vera: nam si accipiatur terminatio, pro ipso terminante vt *Quod*, adeoq; prout se tenet ex parte VERBI, 212.
indubiè æquè Deus de vtroq; gaudet; quia VERBVM prout terminans, est idē realiter cum ipso Verbo: ergo æqualiter amabile; licèt non æquè gaudeat Deus, de existentia terminationis vt *Quo*, vt gaudet de existentia Verbi, terminantis vt *Quod.*

RATIO III. est. Bonitas quâ humanitas Christi redditur formaliter amabilis, est bonitas VERBI infinita; ergo est infinitè amabilis: sicut enim bonitas vt 8. facit amabile vt 8. ita bonitas infinita facit amabile infinitè.

RESPONDET Lugo, Bonitatem quæ communicatur alicui subiecto, 213.
posse dupliciter considerari in ratione tantæ bonitatis: *imò* absolutè & in ordine ad se; *2dò* relatiuè, & in ordinè ad aliud, vt supponitur ex metaphysicis. Bonitas primo modo spectata, non reddit æquè amabile subiectum, vt est ipsa: secundo modo spectata, reddit æquè perfectum subiectum, ac est ipsa, relatiuè spectata. bonitas autem relatiua fundatur in conuenientia ad subiectum, maioriq; ad illud proportione; item fundatur in vnione perfectiori: & sic eadem gratia magis perficit hominem, quàm lapidem; & anima rationalis magis perficit corpus, quàm vngues, propter perfectiorem vnionē. *Hanc por-* 214.
ro doctrinam sic applicat ad subsistentiam. Quia scilicet subsistentia VERBI, licet sit in se bonitas infinita, non tamen reddit humanitatem secundùm se infinitè amabilem; quia non est tam bona illa subsistentia humanitati, quā ipsi VERBO; tum propter minorem proportionem cum humanitate, quā cum VERBO: tum propter magis intimam vnionem: vnitur enim Verbo per identitatem, humanitati per aliquid superadditum.

CONTRA est I. Bonitas VERBI infinita, secundùm se spectata, & bonitas relatiua Verbi, spectata item penes Verbum, est eadem realiter; ergo æquè amabilis: sed humanitas redditur amabilis amabilitate relatiuâ; ergo red-

215. go redditur amabilis amabilitate infinitâ.

CONTRA 2dò. Quia vel accipis illam communicationem, prout integratam ex persona Verbi, vel non prout integratam? si non prout integratam: non quæritur de hoc. Si autem accipis illam prout integratam: ergo infinitè erit amabilis propter illam.

CONTRA III. Quia, quòd non perficiat lapidem gratia, perficiat autem hominē, reijci debet in incapacitatem subiecti: cùm autem sit capax sanctitatis substantialis natura huma-
216. na, non est par illius, & lapidis, ratio. Quòd verò sit capax sanctitatis, probatur; quia cōcretum illud, etiam per Lugonem, infinito amore amatur; concretum autem, cùm dicat duo, nō posset infinito amore amari, si vtrūq; non amaretur, licèt propter eandem rationem, infinito amore. Nec obest, quominùs illud concretum infinito amore ametur, quantumuis in illo cōcreto non sit subsistentia & sanctitas, per identitatem cùm alio extremo: quia hîc non quæritur, an si spectetur secundùm modum cōmunicandi sanctitatem, infinito amore ametur? sed, an amore infinito ametur, ob titulum ipsum talis infinitæ sanctitatis? Et cer-
217. tè, concretum illud, ex gratia & lapide, non amatur tanquam concretum gratiosum; quia concretum gratiosum includit etiā subiecti capacitatē, quam negat lapis; iam autem concretum hoc, quod est ex natura humana & persona Verbi, est concretum gratiosum: cur ergo etiam infinito amore non amabitur humāitas, prout sanctificata?

Quantùm ad id, quod addit de anima: si importatur aliqua imperfectio, inter vngues v.g. animatos, & caput, ea reijci debet in incapacitatem subiecti: humanitas autem, sicut est capax substantialis cōiunctionis, & terminationis, sic est capax infinitæ sanctitatis. Et certè, positis prædicatis quorum capax est, & vnguis, & caput, non minùs est perfectè animatus, in 218.
hac sententia, vnguis, quàm caput: nec minùs perfectè formâ substantiali informatus, quàm caput; ergo, si valet argumentum à pari, non minùs perfectè erit digna amore humanitas, prout terminata subsistentiâ Verbi, ac ipsa subsistentiâ. Dixi, *in hac sentētia*: quia qui censeret non animari vngues, admitteretq; non formam substantialem animæ, sed aliam in vnguibus, aliam in capite, disparitatem daret; quòd, cùm non æquè perfecta forma informet vngues, quàm caput, minùs sit perfectus vnguis: iam autē æquè est perfecta subsistentia terminans Verbum, & terminans natu- 219.
ram humanam.

RATIO IV. est. Licèt imago secundùm se non sit digna adoratione, coniuncta tamen cum exemplari est adorabilis: non ratione excellentiæ, quam in se habet, sed ratione excellentiæ, quæ est in exemplari; ergo, licèt humanitas secundùm se non sit amabilis, sicut Deus: cæterùm coniūcta Deo, sic amabilis est, sicut Deus; non ratione bonitatis propriæ, sed ratione bonitatis ipsius Verbi, cui cōiungitur.

RESPONDET Lugo. hoc argumētum esse contra nos. Nam licèt imago sit adorabilis ratione exemplaris, nunquam tamen terminat tam perfe- 220.
ctam adorationem imago, sicut exemplar, sed inferiorem; citatq; pro hac doctrina Suar. disp. 54. Sect. 4. & disp. 53. Sect. 3.

CONTRA est I. Quia, quod attinet ad Suar: ipsius mens disputatione 53. Sect. 3. colligi potest ex eo, quòd dicat doctrinam suam conformem esse Lyrano, qui docet humanitatem Christi, in quantùm vnita est diuinitati, latriâ esse adorandam, secundùm se verò hyperduliâ. Posteriori autem loco duas format Conclusiones 1ma. est; Fieri rectè posset, vt prototypon in imagine vno actu adoraretur, atq; hoc modo posse imaginem Christi adorari latriâ. 2da eiusdem Conclusio talis est; interdum adorari potest i-

221. mago sola, vt tota materia adorationis; & tunc, quamuis non propter se, sed propter exemplar adoretur, actus tamen adorationis est distinctus ab eo, quo ipsum exemplar in se, & propter se, adoratur; vnde non potest dici propria & primaria latria. Quæ secunda Conclusio non fauet doctrinæ Lugonis, in quantum videtur nostræ conclusioni opposita; quia neq; nos negamus, casu, quo ipsa per se sumatur humanitas, vel vt loquimur, casu, quo tota materia amabilitatis sit sola humanitas, quòd inquam sic sumpta non sit infinite sancta.

CONTRA II. Quia quantumuis
222. in nulla suppositione possit adorari imago, quà talis, cultu latriæ: non sequitur quidquam contra nos; nam imago, quâ talis, non est capax substantialis excellentiæ diuinæ, quæ tamen est obiectum adorationis. iam autem humanitas Christi, cùm sit capax suppositationis infinitæ, fit, vt potiori titulo amabilitatis infinitatem mereatur.

CONTRA III. Quia aptari potest huc argumentum, quod, ad eundem medium terminum vrgendũ, proponit sibi Lugo. Licèt imago non adoretur æquali adoratione cum exemplari, nec etiam Christi humanitas, si adoretur latriâ supremâ seorsim:
223. cæterùm si adoretur simul cum Uerbo, quomodo adoratur totus Christus, tunc eadem & æqualis adoratio supremæ latriæ terminatur ad humanitatem, & ad VERBVM; item quando imago coadoratur, simul coniuncta cum exemplari, terminat eandem & æqualem adorationem; ergo licèt humanitas Christi secundum se non ametur, quantùm VERBVM, cæterùm vt coniuncta Verbo, seu vt deificata, terminat æqualem amorem.

RESPONDET Lugo, Quod attinet ad imaginem, supponi falsum; nã quantumuis cum exemplari coniungatur, & adoratio terminetur ad illud aggregatum: diuerso tamen modo terminatur ad exemplar, & imaginem; nam ad exemplar, fertur adoratio absoluta, quæ est superior: ad
224. imaginem verò adoratio respectiua, quæ est inferior. Deinde quod attinet ad humanitatem Christi, fatetur ipsam terminare partialiter supremã latriam, quando adoratur Christus totus; quia ipsa humanitas est pars illius compositi, quod adoratur supremâ latriâ, propter summam excellentiam, quam in se habet. Quando tamen amatur totus Christus ob excellentiam Verbi, quam includit, non coamãtur æquali affectu omnes Christi partes, sed inæqualiter. Disparitatem assignat, quia scilicet adoratio est
225. cultus exterior, qui indiuisibiliter exhibetur toti supposito; quando enim ego assurgo prælato, non assurgo soli animæ, sed toti Prælato; amor verò est affectus interior, qui fertur ad bonum, atq; adeo magis, ad magis bonũ; & sicut qui amat Petrum propter eius sapientiam, non amat æqualiter omnia quæ sunt in Petro, sed magis amat eius animam, quàm corpus, magis caput quàm vngues: sic & Deus amans Christum, non fertur æquali affectu erga omnia quæ sunt in Christo, sed inæquali.

CONTRA I. Quando adoratur Christus, eam adorationem latriæ participat ipsa humanitas; ergo e-
226. tiam quando amatur propter sanctitatem Verbi, amorem infinitum participat, propter eandem sanctitatem.

CONTRA II. Quia procedit paritas, non de cultu exteriori, sed interiori: in quo solo directè latria consistit.

CONTRA III. Quia, quòd in Petro sapiente non æqualiter ametur caput, sed magis illud, quàm vngues; id proficiscitur ex eo, quia titulus ille sapientiæ non se alligat vnguib⁹, alligat autẽ se capiti pro hac vita: cùm autẽ cõnexa sit ratio persõalis sãctitatis cũ natura humana, fit, vt ob illam sanctitatem etiã mereatur infinitam amabilitatem; ita vt tota diuersitas sit nonnisi penes modum participandi illam

227. illam sanctitatē: videlicet quod VERBVM participet illam per identitatem, humanitas verò per vnionem: ad quē modum pnrticipandi si attendatur, vt iam dictum est sæpiùs, quæstio non agitatur.

OBIICIT I. Lugo. Quantumcunq; humanitas vniatur VERBO, & ex hac coniunctione reddatur amabilis, nunquam tamen Deus amat humanitatē, prout condistinguitur à VERBO, tantùm, quantū diligit ipsum VERBVM; plùs enim gaudet de existentia Verbi, quā de existētia illi⁹ hūanitatis: alioquin non esset amor ordinatus, sed inordinatus.

228. RESPONDETVR I. Retorquendo argumentum, in quantùm docet Lugo, concretum hoc, quod est Christus, infinito amore amari.

RESPONDETVR II. plùs Deum gaudere de existentia VERBI, quā de existentia humanitatis, secundùm se spectatæ; sed non plùs gaudere de existentia VERBI, quàm gaudeat de existentia humanitatis, prout personatæ: & prout est obiectum amoris, integratum ex illius entitate & persona VERBI; sicq; sumptam humanitatem amari, non est amari inordinatè, sed amari constanter: impendendendo ad obiectum eundem amorē, quando eandem rationē amabilitatis participat; quæ in VERBO & hūanitate est eadē, scilicet sanctitas persōalis.

229. OBIICITVR II. Licèt per nos, attributa simul sumantur cum Deitate; potest vnum esse perfectius alio materialiter; ergo & humanitas, licèt sumatur cum coniunctione ad VERBVM, potest non esse ita grata, ac ipsum VERBVM.

RESPONDETVR disparitatē esse. quia in casu antecedentis identificatio illa materialiter se habet, & solùm attenditur ad esse obiectiuum illarum formalitatum, quod non dicit æqualitatem perfectionis; in præsenti autem, illa coniunctio ad VERBVM, non materialiter se habet, sed ad illā in quæstione attenditur. Vnde etiam, si formaretur quæstio: an materialiter accepta attributa, prout tamen identificata Deitati, sint æqualis perfectionis? indubiè sunt. Sed formatā è conuerso quæstione, an licèt sumātur attributa cum Deitate, possit esse vnum perfectius alio materialiter? iā attenditur ad esse obiectiuum illorū, non ad identificationem. in præsenti autem attenditur, ad coniunctionem, quà talem, VERBO. 230.

OBIICITVR III. Etiam attributa identificata Deitati, quantumuis materialiter sumantur, adhuc tamen dicunt identificationem; & hoc non obstante, vnum perfectius est altero materialiter; ergo & in præsenti simile quid dicendum.

RESPONDETVR. identificationem illam materialiter se tunc habere, neq; illam reduplicari; reduplicatur autem in præsenti, coniunctio cū persona diuina. 231.

ADDO per modum Conclusionis. *Humanitas coniuncta diuinitati, si non sumatur tanquam coniūcta, tanquam obiectum ex sua entitate & persona VERBI integratum, adeoq; sumatur nonnisi materialiter, non est obiectum infiniti amoris diuini.*

RATIO est: quia sic sumpta non plùs importat, quàm seipsam; illa autem in seipsa non est persona diuina: ergo nec sanctitas diuina: ergo nec amabilitas diuina, adeoq; infinita. Et hoc puto voluit Lugo.

Aldrete disp. 48. sic discurrit. Ponit humanitatem reddi sanctam infinitè simpliciter, in genere sanctificationis, per vnionem distinctam; idq; ideo: quia non est excogitabilis creatura non vnita Deo, æquè sancta; tametsi haberet infinitam gratiam habitualem. Ponit deinde, posse nos loqui de humanitate vt sancta, reduplicando supra dignitatem ipsius sanctitatis secundùm se; & hoc sensu, humanitas vt grata, diligitur sicut Verbum ipsum; quia hoc solùm est dicere, Verbum ipsum diligi. 2dò potest reduplicari supra humanitatem, quia grata est; ita vt hoc sensu sit subiectum, quod amatur; & dicit, sub 232.

233. hac consideratione non esse infinitè sanctam humanitatem, nec æquè amari, ac Deum.

CONTRA est. Imprimis interrogare restat, an dignitas ipsius sanctitatis, secundùm se, prout communicata, sit infinito amore digna? si non est: nec erit priori modo sumpta, infinitè digna. Si est: habetur intentũ. Deinde, si priori sensu est digna infinito amore sanctitas diuina, etiam in posteriori reduplicatione erit digna: cùm sit eadem; estq; ita subiectum amoris, vt, in hoc subiecto, inuoluatur ipsum illud formalisatiuum subiecti. Et sicut forma ignis non magis calefacit, quàm ipse ignis, eò quòd in ipso
234. igne ipsa forma ignis reperiatur; ita & in præsenti. *Sed videndum quid insuper obijciat?*

PVNCTVM DIFFICVLTATIS VII.

Soluuntur Obiectiones.

OBIICIT I. Aldretè. Opposita sententia est inintelligilis, quia plùs gaudet Deus de existentia VERBI, quàm de ipsa humanitate, quia est sancta per Verbum; etenim amor Dei sequitur bonitatem obiecti: humanitas autem nequit esse paris bonitatis cum Deo; quia quod non est semper, est minus quàm Deus. Et quamuis humanitas
235. deificetur per Deitatem, minimè tamen constituitur Deus; hinc sequeretur secundùm Bernardum, si illa humanitas, ratione illius sanctitatis increatæ, esset summè bona, quòd daretur summum bonum, de quo verificaretur, non esse Deum.

RESPONDETVR negãdo assumptum. Humanitas autem secundùm se, non potest esse paris bonitatis cum Deo, potest tamen prout personata; cùm hoc ipso inuoluat personam, quæ se ipsâ non est minor, personãs humanitatem. Et licèt id, quod nec per identitatem, nec personaliter est Deus, sit minus Deo; non tamen id, quod licèt per identitatem non est Deus, est Deus personaliter: aliàs darentur duo Dij, vnus maior, & alter minor, nempe personaliter Deus. 236.
Hæc propositio. Humanitas Deificata non constituitur Deus, indiget mollificari. indubiè enim humanitas Deificata constituitur Deus personaliter. admittereq;, quòd aliquid deificetur, & non sit Deus: est admittere consimilem distinctionem, ac admisit Porretanus, inter Deitatem & Deum.

Auctoritas Bernardi non est contra nos; quia ille solùm dicit: Si diuinitas non est Deus, vt dicebat Porretanus, cùm diuinitas illa, debeat esse summè bona, darentur duo summè bona. Sed id ex nostris principijs non sequitur; nam nos non diuidimus Personam VERBI, prout est 237.
personans humanitatem, & prout est persona; immo eam diuidit potius Aldrete, consequenter non idem dicimus, ac ij, qui cum Porretano diuidebant Deitatem à Deo. Addo, sicut nemo dicit, minùs esse perfectum vniuersum, vnà cum Deo sumptum, quàm sit perfectus Deus; immò multi dicunt, extensiuè magis esse perfectum; ita nec debet dici, humanitatẽ minùs esse amabilem, in quantum est terminata à VERBO. Deinde, hoc argumentum potiùs ostendit, quòd, si spectetur sanctitas diuina, secundùm modum, quo communicatur, non æquè communicetur humanitati, ac ipsi naturæ diuinæ; de quo non est hîc. 238.

JNSTAT I. Non potest negari, quòd Christus vt homo, & secundùm humanitatem, sit minor Deo, & subijciatur Deo; vnde etiam Christus dicitur minor Patre, etiamsi consideretur humanitas, vt sanctificata à VERBO.

RESPONDETVR. Non importando dignitatem personæ diuinæ, minor est humanitas illa; importando tamen dignitatem personæ, non est minor; sed est ille in Patre, & Pater in filio. vnde etiam dicit Christus de se, *Ego & Pater vnum sumus*.

JNSTAT II. Concilium Francofordiense dicit, Deus & homo erat, qui se-

239. qui secundùm Deum dicebat, *ego & Pater vnum sumus*, & secundùm hominem, *Pater maior me est*; & tamen nō aiebat: Pater dominus meus, sed maior. Vbi Concilium concedit humanitatem, etiam vt sanctificatam, esse minorem Patre.

RESPONDETVR negando id concedere Concilium. quòd autem dicit secundùm hominem, sumit illic hominem pro natura humana, sicut & Deum pro natura diuina: indubiè autem secundùm naturam humanam minor est Patre; sed non dicit: quòd minor sit secūdùm hominem, quatenus etiam terminatur personâ diuinâ.

INSTAT III. In eo sensu, concedit Concilium, Christum vt hominē
240. esse minorem, quo negat esse adoptiuum; sed loquendo de humanitate, vt sanctificata, negat esse adoptiuum: ergo de ipsa, vt sanctificata, concedit, quòd sit Christus minor Patre.

RESPONDETVR. Francofordiense Concilium ad duo respexisse. Imprimis voluisse refutare errorem, in quantùm fauebat Arianismo spolianti Christum verâ diuinitate, significant hoc illa verba Concilij. *Adoptiuum eum filium, quasi purum hominem, calamitati humanæ subiectum, & quod pudet dicere, seruum etiam, impij & ingrati tantis beneficijs, liberatorem nostrū, non pertimescitis venenosâ fauce susurra-*
241. *re*. Eò etiam seruiunt authoritates Patrum. Deinde voluit decidere hāc quæstionem, an debeat appellari seruus? ponitq; phrases quidem esse veteris testamenti, quæ eum seruum appellent, v.g. *Da imperium seruo tuo*: & *Noli timere seruus meus Iacob*. cōcludit tamē non debere appellari seruū, licet possit appellari minor Patre eò quòd minor Patre dicatur in nouo testāento, sed nullibi seruus. Verba Cōcilij sūt. *Postquam autē reserauit vmbrā veritatis, quæ sub allegorica sylua latebat, nusquā eū à Patre seruum vocatum legimus* &c. *nec Filium, Dominum eum suum appellâsse*. Fatetur autem Concilium, quòd appelletur minor, sed non debet dici seruus. Verba concilij sunt; *Et secū-dùm*, inquit, *hominem, Pater maior me* 242.
est, & tamen non ait; Pater Dominus est. Sed inde non apparet, quid contra nos sequatur? Deinde expressa sunt uerba Concilij; quòd illa verba, *Pater maior me est*, dicat Christus secundùm hominem, adeoq; secundùm humanitatem: ergo non secundùm quod dicit personam VERBI, & secundùm quod ab ea dignificatur; cui oppositū videtur arguens velle euincere. Deniq; alia est hæc propositio; Humanitas sanctificata potest dici minor Patre, non tamen serua. & alia hæc; Potest dici minor Patre vt sanctificata, prius illud est verum, sed non posterius; de quo tantùm hîc agitur.

OBIICIT II. Aldrete. Humanitas 243.
non ita sanctificatur, à Verbo, vt ipsa, prout sanctificata, sit adoranda illâ latriâ perfectâ, quâ adoratur Deus. pro quo recitat plures authoritates.

RESPONDETVR. Illa omnia procedere de humanitate, secundùm se spectata: non autem prout importat Personam sanctificantem; saluaturque, quòd summè adoretur sola Trinitas: cùm illa adoratio humanitatis prout terminatæ, sit adoratio personæ Trinitatis, habentis rationem terminantis humanitatem.

OBIICIT III. Si humanitas esset sancta simpliciter infinitè, ita vt redderetur non minùs amabilis, quàm Deus ipse: non posset Deus, pro suo 244.
libero beneplacito, impedire illam sanctificationem; nam obiectū, quod repræsentatur vt dignum summo amore, necessariò amatur à Deo; ita, vt si in potestate Dei sit, ponere illud obiectum, non possit illud non ponere, quoniam obiectum infinitum necessariò rapit diuinam voluntatem.

RESPONDETVR. Sequelam & omnes probationes fore veras, si illa sanctificatio sit infinita, non tantùm quoad formam sanctificantem, sed etiam quoad modum communicandi se illi formæ sanctificanti. Et quia medio nonnisi illo modo, proceditur ad habendam illam formam sanctificantem, cùm ipse ille modus, ad sui

245. amorem non necessitet, potest pro libitu Deus nolle, vt se, eo modo, infinitè diligibilis sanctitas communicet. Rursus, quamuis Deus necessitaretur ad amandam illam sanctificationem, æstimatiuè: non tamen decretiuè; quia ne decernatur, potest habere rationes; ne æstimetur, nullas. de quo etiam aliàs actum.

JNSTAT I. Pater æternus, pro priori originis, ante existentiam Filij & Spiritûs Sancti, cognoscit relationes Filij & Spiritûs Sancti, & illas amat, nō libere, sed necessario: amatq; ipsarum existentiam; ergo etiam, si humanitas posset reddi summè bona, non posset non amari, vt existeret.

246. RESPONDETUR. id verum esse, si & quoad modum, & quoad formam sanctificantem amandam necessitaretur Deus. Disparitas ergo exinde est. quia in casu antecedentis est necessitatus, etiam quoad modum; non autem in casu consequentis. Deinde, quia vt amet Pater, etiam existentiam aliarum personarum, necessitatur: nec potest habere rationem vt non amet; iam autem non possunt quidē haberi rationes, ne Deus æstimatiuè amet existentiam humanitatis, habētur tamen ne amet decretiuè. Quæ autem ad probationem antecedentis sui adducit, ea concessa sunt in prima parte. Phrasis etiam non est exacta;

247. quia licèt sit prioritas originis, non tamen, est ante existentiam aliarum personarum.

JNSTAT II. Si humanitas Christi per sanctitatem diuinam redderetur summè amabilis, redderetur etiā omnino indefectibilis, & ens necessarium; nam cæteris paribus, maius bonum est, esse perfectionem omnino indefectibilem, quàm defectibilem, necessariam, quàm contingentem; quod est rationis ductu manifestum. ergo si humanitas Christi esset summè bona, summè amabilis: nullâ ratione posset absolutè magis esse amabilis; ac proinde non careret necessitate existendi, essetq; indefectibilis.

RESPONDETVR, verum id fuisset, si etiam quoad modum communicandæ summæ amabilitatis habuisset infinitatem incarnatio; itemq; si æqualis esset necessitas pro decretiua, ac pro æstimatiua. deinde, cùm necessitas existendi sequatur naturam, quæ per se vniri non potest, consequēter nec fundat communicationem idiomatum: atq; adeo nec reddet humanitatem indefectibilem; potest autem reddere, ex dictis, humanitatem sanctam. Qui autem negaret, ab ipsa natura diuina sanctificari humanitatē, daret disparitatem; quòd ista indefectibilitas non sequatur virtualitatem personæ, adeoq; nec tribui ab illa possit, cùm tamen sanctitas sequatur personam. 248.

JNSTAT III. Non est, cur creatura possit Deo coæquari in sanctificatione, non autem in alijs perfectionibus Dei. 249.

RESPONDETVR retorquēdo argumentum. cur possit sanctificari humanitas sanctitate, & non possit saltem finitè vbicari immensitate? sicut ergo Aldrete recurrit hîc, ad sua principia, ita recurrendum erit ad allatas supra disparitates.

JNSTAT IV. Deberet humanitas reddi sancta indefectibiliter, si fieret summè sancta; sanctitas enim indefectibilis est perfectio in genere sanctitatis.

RESPONDETVR reddi illam sanctam indefectibiliter, quoad formā sanctifiantem, non autem quoad modum sanctificandi, qui est defectibilis. 250.

JNSTAT V. Quia recursus ad hoc, quòd illa sanctitas, quoad modum, nō infinitè communicatur humanitati, non tenet; nam totus ille modus in hoc staret, quòd non communicaretur per identitatem. Hoc autem non tenet: quia gratia habitualis, quæ de facto datur, non minùs denominat subiectum gratum, quàm alia gratia habitualis, quæ seipsa vniretur; nec minùs reddit intelligentem intellectio, siue ponatur vnita mediâ virtute, siue non; materia item quantitate affecta non minùs redditur impenetrabilis, quàm

251. quàm si illi identificaretur quantitas; idem dicendum de vbicatione, duratione &c. Demus etiam aliquam substantiam, quæ per seipsam cognosceret, & aliam, quæ per distinctam intellectionem, sed pari claritate, perciperet obiectum; quis dubitat, hanc secundam æquè reddi intelligentem, ac primam? Deniq; per Patres, relatio Filij in diuinis æquè perficit Patrē, ac Filium, quamuis distinguatur realiter à Patre, non à Filio. hocq; tenēt PP. qui insessionem vnius Personæ explicant, per inexistētiam vnius Personæ in aliâ.

RESPONDETUR negando quod
252. assumitur. Instantiæ de gratiâ, intellectione &c. solùm probant esse æqualitatem quoad effectum formalē habendum, non autem quoad modum habendi. nam esset creatura perfectior indubiè, quæ per suam substantiā intelligeret, quàm quæ per actum distinctum; licèt in hoc, quod est attingere obiectum, æqualitas esset. Instātia illa Theologica non tenet: quia concedo, Patri inexistere per insessionem Filiationem: sed nego, quòd perficiat Patrem; perfici enim istud, non apparet, quid aliud sit quàm cōstitui? Pater autem non constituitur Filiatione. Quòd autem Pater non minùs sit perfectus, quam Filius, & è conuer-
253. so: oritur ex æquiualentia vnius perfectionis ad aliam: non autem, quòd vna persona perficiat aliam. hocq; solùm volunt auctoritates, quas inibi adducit Aldrete.

DIFFICVLTAS II.

De Gratia habituali & Capitis in Christo.

ASSERO I. *Dari in Christo gratiam habitualem.*

RATIO asserti est authoritas Scripturæ, & Patrum. Nam illū locum; *Vidimus illum quasi vnigenitum à Patre, plenum gratiæ & veritatis*, communiter interpretes accipiūt de gratia habituali. Locum item illum; *Propterea vnxit te Deus Deus tuus oleo lætitiæ, præ consortibus tuis*, quamuis non pauci accipiant de gratia vnionis, ni- 254.
hilominus Athanasius Serm: 2. contra Arianos, intelligit eundem de gratia habituali. Authoritates PP. plures affert Suar. disp. 18. Sect. 11. Suffecerit Authoritas Augustini 15. de Trinitate cap. 26. *Dominus ipse IESVS, non solùm Spiritū Sāctum dedit, vt Deus; sed etiam accepit, vt homo; & propterea est plenus gratiâ, quia vnxit eum Deus Spiritu S. non vtiq; oleo visibili, sed dono gratiæ, quod visibili significatur vnguento, quo baptizatos vngit Ecclesia.*

ASSERO II. *Vsum, ad quem ponenda est gratia habitualis in Christo, esse, vt perficiatur natura humana, in esse principij, connaturaliùs operantis actus su-* 255.
pernaturales, à natura humana elicibiles. Vt id totum explicetur.

SVPPONO I. definiuisse VI. Synodum Actione 4. duas esse operationes in Christo, diuinam & humanam, inconfusas; à duobus principijs, licèt ab vno operante, hoc est, vnâ personâ, vtriusq; naturam terminante, proficiscentes.

SVPPONO II. Operationes profectas à natura humana Christi, quâ tali, duplices fuisse; quasdam quidem naturales, & quasdam supernaturales. naturalis operatio fuit, v. g. appetitus comedendi vel bibendi: supernaturalis autem v. g. oblatio, tolerantia illius sitis, &c. similia. 256.

SVPPONO III. Christum secundùm humanam naturam spectatum, non fuisse principium proportionatū actuum supernaturalium. Ratio est: quia causa naturalis, vt est humanitas Christi, improportionata est effectui supernaturali; hoc ipso enim ille effectus non esset supernaturalis, si alicui principio creato, secundùm vim & exigentiam illius naturalem, deberetur.

SVPPONO IV. Principia naturalia dupliciter proportionari ad actus supernaturales. *imò* per aliquid permanens coniunctum sibi, & eleuans principium naturale; qualis est in nobis habitus gratiæ, fidei &c. *2dò.* per aliquid transiens, hoc est, per auxiliū Dei extrinsecum. SVP-

257. SVPPONO V. Quando proportionatur potentia, per aliquid intrinsecum & permanens, istam proportionandi rationem esse magis connaturalem, quia magis accedit ad naturā, quæ est principium motûs ab intrinseco.

Ex his suppositis, patet iā, cui vsui data sit Gratia habitualis Christo.

Restant contra nostram explicationem soluendæ Obiectiones.

DICES I. Si Christus habuisset gratiam, tota illa simul infundi debuisset; aliàs non fuisset 'plenus gratiæ & veritatis: infundi autem illi tota simul gratia quam habuit, non potuit;
258. quia quomodo creuisset gratiâ apud Deum & homines, & quomodo nobis meritus fuisset totâ vitâ?

RESPONDETVR duo hîc distinguēda esse. *1mū.* An Christus nonnisi in instanti conceptionis suæ meruerit, non autem totâ vitâ? Alterū: An in instanti suæ cōceptionis totam gratiam habuerit? Hoc *2dū* est verū, vt probat allata Scriptura. quando autem dicitur, profecisse gratiâ; id intelligendum est, quòd proficiebat in ordine ad nos, monstrando per opera bona gratiam, quam habebat, vt interpretatur Bernardus homil: *super missus.* & Athanasius. lib. 4. contra Arianos, longè, post medium,
259. vt citat Amicus hîc num: 28. Quod autem ad meritum, quo meruit nobis, attinet; totâ vitâ suâ merebatur. vt docet Suar. d. 39. Sect. 3. & Amicus disp. 26. Sect. 5.

DICES II. Gratia in nobis ideo exigitur, vt nos constituat in esse filiorum Dei; cùm ergo id iam Christus habeat ex vi subsistentiæ VERBI, nulla illi debetur gratia. Idem etiam de habitibus consequentibus gratiam, sic proponit Lugo. Habitus virtutū in tantùm prærequirunt gratiam, in quantùm prærequirunt subiectum constitutum in ordine diuino; sed Christus, vt homo, etiam sie gratia habituali, supponitur constitutus in ordine diuino; ergo iam habet aliquid, ratione cuius debeatur sibi tale genus operationum, etiam sine gratia habituali. 260.

RESPONDETVR. Gratiam quidem exigi etiam ideo, vt nos constituat in esse diuino; exigi tamen & ex alia ratione, vt in nobis sit principium permanens operandi supernaturaliter: nam gratia contritionis in peccatore, non est constitutiua Filij Dei, & tamen est principium operandi supernaturaliter; ex hoc itaq; titulo, debebatur Christo gratia habitualis: quod procedit etiamsi non ponatur, quòd gratia ipsa elicitiuè ad omnes operationes concurrat; idq; ideo: quia si ipsi alij habitus elicitiuè concurrunt, ne sint sine sua radice, 261. adhuc in Christo requiretur gratia habitualis.

Quod autem attinet ad illos habitus consequentes gratiam, an illi potuerunt connaturaliter dari, non mediante gratiâ? negat Lugo. cuius prætermissâ ratione, hæc posset assignari. Consequentia alicuius esse, determinant sibi illud esse, & non aliud. Sic v.g. talis color est quid cōsequens ad esse vini; talis sapor ad esse panis; ita vt connaturaliter talis sapor non possit dari carni, & sapor carnis non possit dari vino. cùm ergo habitus infusi sint consequentes, ad esse diuinum participatum, vt suppono ex materia de gratia; fit, vt illa 262. consequentia determinent sibi certū esse diuinum; quo non supposito, petunt connaturaliter non infundi subiecto. Quia ergo esse diuinum, quod habetur à terminatione personali, nō erat illud certum esse, quod sibi determinant habitus: fit, vt cōnaturaliter petant non infundi ad solam exigentiam gratiæ vnionis; sed petunt infundi nonnisi ad exigentiam talis esse diuini participati, hoc est gratiæ habitualis. Quamuis autem esse diuinū personale sit perfectius, esse diuino participato per gratiā; sufficit tamen, vt exigat ipsam infusionem gratiæ, cui postea tales habitus debentur: ex eoq; quòd sit perfectior gratia vnionis, nō sequetur immediata exigentia habituum;

263. tuum; nam etiam perfectius esse hominis, non exigit multas perfectiones, quas exigunt ignobiliora entia. Quod vlterius in id principium referri debet; quòd scilicet debeat esse proportio, & maioritas quædam proportionis spectari, inter exigitiuum & exigitum: magis autem proportionantur habitus cum gratia, tanquam sui radice.

JNSTABIS. Cur cõnaturale illud comprincipium, eliciendorum actuũ supernaturalium, non erit sola gratia vnionis?

RESPONDETVR. Quia gratia vnionis, non plùs est, quàm ipsa per-
264. sona VERBI vnita: personæ autem, quâ tali, conuenit quidem dignificare actiones, sed non conuenit principiare in genere efficientis; sed id spectat ad naturam, & ad principia naturæ superaddita, quæ sunt distincta ab ipsa Persona operantis.

DICES III. Quod est substãtialiter & essentialiter tale, non potest reddi per accidens tale; sicut quia albedo essentialiter est alba, non potest reddi per accidentalem sibi albedinem alba; ergo nec humana natura Christi, quæ est substantialiter & essentialiter diuina, propter vnionem cum Persona diuina, poterit reddi diuina per infusionem gratiæ.

265. RESPONDETVR, negando consequentiam. Quia quando dicitur nõ posse aliquid, per superadditum accidens, esse tale, quod est tale essentialiter; id accipiendum est in eodem genere; & quasi perficiendo illam ipsam formalitatem, à qua aliquid redditur tale. & sic albedo essentialiter alba, in genere albedinis non potest reddi alba, nec potest albedo dealbari. Quia verò quãdo redditur Christus substãtialiter sanctus sanctitate personali, sanctitas habitualis non sanctificat ipsam sanctitatem personalem, nec tribuit sanctitatem in eodem genere, hinc id legitimè facere poterit.

ASSERO III. *Sanctitatem habitualem Christi non esse infinitam simpliciter & entitatiuè.*

RATIO: quia, vt suppono, non est possibile vllum infinitum creatum. 266.

Possunt tamen dari aliqui sensus & formalitates, ratione quarum illa gratia potest dici infinita.

I. Sensus desumptus ex S. Thoma q. 7. a. 10. in corp. Vbi dicit illam in ratione entis fuisse finitam, in ratione gratiæ infinitam; subditq;: *eò, quòd gratia conferatur animæ Christi, sicut cuidã vniuersali principio gratificationis in natura humana, secundùm illud ad Ephes. 1. Gratificauit nos in dilecto Filio suo.* Et certè virtus vniuersalis, quantumuis sit finita in entitate, nihilominus à virtutibus quibuscunq; particularibus adæquari non potest. Sic lux 267.
solis, vt ibidem dicit S. Thomas, est quodammodò infinita, quia est quædam virtus vniuersalis, candelarum lucè, quantumuis multiplicatâ, non adæquabilis. cùm ergo gratia Christi sit etiam vniuersalis, à nullis etiam particularibus gratijs adæquari potest; quod autem est à nullis finitis adæquabile, suo sensu infinitum dici potest.

II. Sensus desumitur ibidem ex articulo 12. in corp. *Mensura alicuius formæ est finis, ad quem est illa forma.* & sic, quando aliquid attingit ad vltimã perfectionem, & possessionem finis, qué potest talis forma habere in natura, dicitur habere perfectissimã formã, 268.
ita v. g. intellectus, in ratione intellectûs, ille est perfectior & maior, qui magis & perfectiùs attingit veritaté: eò, quòd veritas, seu cognoscibile, sit obiectum intellectûs. Porro etiam gratia suum finem & mensuram habet; omnia enim in numero & pondere & mensura disposita sunt: hic autem finis gratiæ non alius est, nisi vnio ad Deum; cùm ergo tanta sit vnio gratiæ illius cùm Deo, quanta à possibili creatura attingi potest: cùm supponat Deum humanitati personaliter vnitum, quod nulli puræ creaturæ competit; fit, vt illa gratia, in ratione gratiæ, infinita sit, vt pote à nulla creata gratia attingibilis. Vnde etiam, licèt possit Deus aliquam maiorem

269. rem, & digniorem in entitate facere gratiam habitualem, quàm sit gratia habitualis Christi; tamen non potest facere, vt dicat maiorem vnionem cū Deo, atq; gratia, dicens vnionē cum Deo, personaliter naturam humanā terminante.

III. Sensus, qui coincidit cum primo. Quia nullius puræ creaturæ gratia, ad tot effectus ordinatur, ad quot ordinatur gratia in Christo; ex illius enim plenitudine accipiunt omnes. Addo, qui poneret in Christo gratiam etiam infinitam entitatiuè, non ita exaltaret humanitatem Christi, vt positā illa

270. infinitā gratiā, poneret aliquod condignum excellentiæ Christi. Ratio: quia adhuc illa infinita entitatiuè gratia, erit quid creatum, æquabile ab alio creato; iam autem excellentia Christi personalis, est infinita, & inadæquabilis.

Quod attinet ad gratiā Capitis. Suar: & Vasq. censent, illam esse eandem cum gratia habituali; dicuntq; quòd illa qualitas, in quantùm est singularis huius humanitatis, allatiua eidē suæ excellentiæ, vocatur gratia; & inquantùm est principium merendi alijs, vocatur gratia Capitis. Amicus autem disputat: 17. num. 36. dicit, gratiam Capitis esse gratiā vnionis.

271. ASSERO cum distinctione; *Si nomine gratiæ Capitis intelligas, gratiam infinitantem merita, & satisfactionem, ad debellandū infinitum offensæ; sic gratia Capitis, non aliud est, quā gratia vnionis.*

RATIO: quia hoc dignificatiuum non aliunde habetur, quàm à Persona vnita, infinitè dignificante.

Si autē nomine gratiæ Capitis intelligas, gratiā quæ est complet:uū principiū naturæ humanæ, in ratione connaturaliùs agentis supernaturalia, quorum tamen deriuatio est ad bonum membrorum; sic gratia Capitis erit gratia habitualis.

RATIO: quia nulla est necessitas illius condistinguendæ.

DIFFICVLTAS III.
De Impeccabilitate Christi.

Sanctitati coniungitur impeccabilitas. licèt hanc quæstionem tractēt 272. aliqui, vbi agūt de defectibus à Christo assumptis, vti Suar. disp. 33. & Amicus disp. 24. alij, cùm tradunt de libertate Christi. quam vtramq; quæstionem coniunxit Lugo. disp. 26.

Jn hac quæstione certum est, defacto Christum non peccasse. fundatur id in pluribus locis Scripturæ. Clarus est ille Ioan: 6. *Quis ex vobis arguet me de peccato?* & ille; *Qui peccatum non fecit.* Examinandum superest, vnde impeccabilitas ista Christi orta sit? & an illa sit physica, an moralis? &c.

PVNCTVM DIFFICVLTATIS I. 273.
Vnde Impeccabilitas Christi oriatur?

PRÆMITTO I. *Posse oriri impeccabilitatem Christi, & defacto totaliter, in suo ordine, ortam esse, ex visione beatifica.*

RATIO: Quia si visio beatifica est in beatis principium impeccabilitatis, non videtur, cur illam non fundârit etiam in Christo?

PRÆMITTO II. *Posse oriri impeccabilitatem, ex gratia prædeterminante physicè, defacto tamen non esse ortam.* Quòd potuerit oriri,

RATIO est. Quia cōcessimus aliàs possibilem esse gratiam prædeterminantem; ergo etiam possibilis erit 274. gratia, prædeterminans ad impeccabilitatem; ergo vlteriùs possibile fuit illam dari in Christo.

Defacto tamen non esse datam.

RATIO est. Quia non est data respectu operationum Christi liberarū; nam gratia prædeterminans, vt suppono, destruit libertatem. non etiam data est ad actus necessarios; quia esset otiosa: cùm illâ etiam non positâ, aliunde fuerit determinatus Christus ad non peccandum. nec datur aliunde exigentia illius ponendæ: sicut datur necessitas ponendæ visionis in Christo, quamuis aliunde redditus sit etiam impeccabilis Christus.

PRÆMITTO III. *Posse oriri impeccabilitatem Christi, ex vnione hypostatica; ita*

275. *ita, vt illâ stante indispensabiliter, etiam de potētia absoluta, impossibile fuerit Christum peccare.* Hæc indispensabilitas vocari solet, impeccabilitas physica, hoc est naturalis, naturam pro essentia, sumendo. Et de hac in præsenti decidi debet. Negat Christo impeccabilitatem istam physicam Durādus, Scotus, Pontius, q. 11. num. 29. Affirmat S. Thomas, Suar. Lugo. Amicus.

DICENDVM est. *Vi vnionis hypostaticæ reddi Christum impeccabilem; cōsequenter, esse in illo physicam impeccabilitatem.*

PROBATVR I. Authoritatibus, quas fusè citat Suar. ex illarum tamē

276. plerisq; non plùs elici potest, quàm, quòd natura assumpta peccare non potuerit: sed non dicunt expresse, id fuisse habitum formaliter ex vi vnionis. Afferuntur, quæ videntur clariores.

I. Sic Origen. 2. Periarchon. cap. 6. *Ferrum,* inquit, *naturâ suâ capax & caloris & frigoris, si tamen semper intra fornacem ignis contineatur, dici poterit incapax frigoris: sic, Christi anima in Deo semper existens, quidquid agit, quidquid intelligit, Deus est; & ideo inconuertibilis est, & immutabilis, quā inconuertibilitatem, ex Dei Verbi vnione indeficienter ignita, possedit.*

II. AVTHORITAS est. Athanasij,

277. inserta 6. Synodo actione 8. Cùm enim Apollinaris negaret, Christum, animam & voluntatem humanam habere: idq; ideo, ne concedere cogeretur, illum esse capacem peccati. Respōdit Athanasius, inquit Suar. *nihil esse timendum; quia per ipsam assumptionem, illa volūtas impeccabilis facta est.*

III. AVTHORITAS est Augustini lib. de Correptione & gratia cap. 11. *Neq; metuedum erat,* inquit, *ne, isto ineffabili modo, in vnitatem personæ, à Verbo Deo, humana natura suscepta, per liberum voluntatis peccaret arbitrium; cùm ipsa susceptio talis esset, vt natura hominis, à Deo ita suscepta, nullum in se motum malæ voluntatis admitteret.* Similia habet Enchyridij cap. 40. vbi de Christo loquens. *In ipso,* inquit, *exordio naturæ suæ, quo esse capit, VERBO Dei copularetur in tantā personæ vnitatē, vt idē ipse esset Fili⁹ Dei, qui Fili⁹ hominis, & fili⁹ hōinis qui fili⁹ Dei; ac sic, in natura humanæ susceptione fieret quodammodo ipsa gratia illi homini naturalis, quæ nullum peccatum possit admittere.* Coincidit locus Fulgentij lib. 3. ad Thrasimūdum. *Propterea,* inquit, *Christi humanitas sine peccato permansit; quia eam in vnione Personæ Diuinitas accepit, quæ naturaliter peccare non potest.* 278.

RESPONDEBIS quod PP. citati, referant quidem id in assumptionem; sed non dicunt, etiam per absolutam potentiā, Christū peccare non posse.

CONTRA: Tum quia, verba Patrum simpliciter sunt accipienda, nisi aliquid obsit; simpliciùs autem accipientur, si ponatur, quòd id, ne quidem de absoluta potentia, in Christo euenire possit. Tum quia, si absurdū est dicere, quòd Christus actu peccauerit; absurdum etiam erit dicere, quòd de absoluta potētia peccare potuerit. Tum quia Fulgentij authoritas, videtur id velle, scitum enim est, Deum, ne de absoluta quidem potentia, peccare posse. 279.

Probare Conclusionē ratione paulò difficiliùs censent authores.

Expenduntur rationes pro Conclusione. 280.

I. RATIO afferri potest. Impossibile est, etiam de absoluta potentia, actionem, quæ non potest non esse Deo grata, esse peccaminosam, Deo exosam, seu Dei offensiuam; at quælibet actio, humanitatis VERBO hypostaticè vnitæ, non potest Deo non esse grata; ergo eam impossibile est, de potētia absoluta, fieri peccaminosam: adeoq; Dei offensiuam; ergo vlteriùs, impossibile est, humanitatem vnitam hypostaticè VERBO posse peccare, de potentia absoluta. Maior per se constat; quia impossibile est, opus gratiæ, esse Dei offensam, seu peccatum; sicut impossibile est, opus luminis esse opus tenebrarum. Minor probatur:

 Impos-

281. Impoſſibile eſt actionem, quam affi-
cit gratia vnionis, poſſe eſſe Deo non
gratam; ſed quamlibet actionem hu-
manitatis, vnitæ VERBO hypoſtaticè,
afficit gratia vnionis; ergo quælibet
actio, humanitatis vnitæ VERBO, non
poteſt non eſſe Deo accepta. Minor
probatur. Quamlibet actionem hu-
manitatis vnitæ VERBO, terminat Ver-
bum; quia actiones humanitatis, ſunt
actiones VERBI, non ſolùm imputati-
tiè, ſed verè & phyſicè: hoc autem
non aliud eſt, quàm, quamlibet actio-
nem, humanitatis vnitæ VERBO, affi-
ci vnione. Illuſtratur hoc argumen-
tum, inſtantiâ de gratia habituali, quæ
cùm afficit aliquod opus, impoſſibile
282. eſt illud opus eſſe peccaminoſum.

RESPONDERI poteſt. Imprimis
hoc argumentum videtur ſupponere
aliquid falſum, nempe actiones huma-
nitatis terminari à VERBO; quæ tamẽ
ſunt interminabiles, cùm non ſint
ſubſtantia. Sed independenter ab hoc
principio, argumentum nondum cõ-
uincit; probat enim multùm: quia
probat, quòd ſi per impoſſibile v. g.
mentiretur Deus, vel humanitas aſ-
ſumpta, illud mendacium non ſit fu-
turum peccatum, eſſet enim Deus;
conſequenter probatur, Deum poſſe
exercere actiones eſſentialiter malas;
quia illæ, hoc ipſo, quòd exercerен-
tur à Deo, fierent optimæ: nam eſ-
283. ſent Deus ſubſtantialiter; & exerci-
tæ à Chriſto, dicerent rationem acti-
onum affectarũ vnione hypoſtaticâ.
Et certè, antecedenter antequam co-
gitetur, à Deo fieri illas actiones, ha-
betur illarum diſſonantia; hinc quã-
uis inteligeretur Deus illas exercere,
adhuc eſſent malæ; quærere ergo re-
ſtabit, cur illas etiam Chriſtus exerce-
re non poſſit in natura aſſumpta?

II. RATIO eſt Vaſquez. Vnio hy-
poſtatica eſt formalis ſanctitas, cum
qua magis pugnat peccatum, quàm
cum gratia adoptionis: implicat au-
tem, cum gratia adoptionis, peccatũ.

RESPONDERI poteſt, non eſſe
demonſtratum, quòd peccatum non
poſſit ſimul ſtare cum gratia, & defa-
cto negat id Suarez, & multi poſt illũ. 284.
Et certè qui negat, cum vnione hypo-
ſtatica, non poſſe ſtare peccatum, ne-
gabit etiam de gratia ſanctificante.

III. RATIO eſt, quâ vtitur Lugo.
Quia humanitas illa, vt dictum ſupra,
ſanctificatur ſanctitate infinitâ: a-
deoq; infinitè in genere ſanctitatis
participatæ; ergo ſanctificatur, quã-
tùm fieri poteſt, in genere ſanctitatis
participatæ. Cùm itaq; non repugnet,
ex conceptu ſuo, in ordine creato, a-
liquam creaturam ita eſſe ſanctam, vt,
in ſenſu compoſito formæ ſanctificã-
tis, repugnet illi peccatum graue: ne-
ceſſe eſt hunc effectum formalem tri-
bui humanitati, ab infinita ſanctitate,
quâ ſanctificatur; quia ſumma ſancti- 285.
tas, debet reddere ſubiectum ſummè
ſanctum, quantùm ſubiectum illud
intelligi poteſt capax ſanctificari.

RESPONDERI poteſt. Hoc argu-
mentũ imprimis non eſſe poſitiuum,
quale fortè prætendebat afferre Lu-
go, ſed merè negatiuum; ſiſtit enim
in hoc principio; Non implicat con-
tradictionem, talem impeccabilitatẽ
communicari humanitati: verterẽtq;
Scotiſtæ; Non implicat contradictio-
nem, non tribui à ſanctitate ſumma,
ſummam ſanctitatem ſubiecto. Præ-
cipuè, quia apud Lugo, non valet hæc
conſequentia; Album vt 8, reddit ſu-
biectum album vt 8. ergo & ſanctitas
infinita, faciet ſubiectum infinitè ſan- 286.
ctum: vt colligi poteſt ex doctrina
illius, quâ docet; infinitâ ſanctitate
VERBI nonniſi finitè ſanctificari hu-
manitatem. Vel, ſi implicat contra-
dictionem, à ſumma ſanctitate Verbi
non tribui ſummam ſanctitatem hu-
manitati; reſtituent argumentum
Scotiſtæ, & dicent; non implicare
contradictionem, vt, cum ſumma sã-
ctitate participata, ſtet peccabilitas
humanitatis; quamuis non ſit pecca-
turus actu, aut de lege ordinaria. Rur-
ſus idem argumentum in principijs
Lugo multum probat. quod ſic oſtẽ-
ditur; Non implicat contradictionẽ,
à ſumma ſanctitate VERBI tribui ſum-
mam ſanctitatem, incompoſſibilem
cum

287. cum habitu vitioso, cum actu obiectiuè & materialiter prauo: ergo illam defacto tribuit Verbum humanitati. quæ consequentia est falsa apud Lugo, qui possibile esse vtrumq; hoc asserit. Præterea, possibile est, tribui à VERBO dignitatem talem humanitati, vt cum illa dignitate non possit stare debitum pænæ vllius, & cætera similia. quæ negat Lugo.

In forma autem responderi sic potest: Sãctificari scilicet humanitatẽ, quoad formam vnitam humanitati, summè; sed non sanctificari summè, in ordine ad oppositionẽ cum peccato; idq; propterea, quia non implicat contradictionem, cum summa sanctitate per-

288. sonali, in natura ab illa personalitate distincta, stare rationẽ peccabilitatis.

IV. RATIO est; quâ vtitur Suarez, Valentia, Amicus. Quia si peccaret humanitas, peccaret VERBVM, non tantùm per communicationem idiomatum, & in assumpta natura, verùm etiam intrinsecè, & in propria natura. quod ipsum probatur. Verbũ enim, per vnionem hypostaticam, fecit sibi suam naturam humanam; non minùs, quàm quodlibet suppositum facit sibi suam naturam, cuius est suppositum: ergo tenetur illam regere vt suam, in omnibus actibus; ergo si in aliquo deficeret, defectus imputaretur Verbo, vt causæ particulari sup-

289. positanti. Et quia agere contra debitum, est intrinsecè malum; ideo enim creatura peccat, quia facit contra debitum rationis: ergo etiã peccaret Deus, si per impossibile, faceret contra debitum rationis; ergo, cùm VERBVM debeat regere humanitatem vt suam, si illam permitteret peccare, faceret contra debitum, adeoq; peccaret. Illustrari hoc solet instantiâ ab anima ratiõali, quæ vnita corpori cõtrahit naturale debitũ regẽdi corpus suũ, & defectus corporis imputãtur animæ, defectusq; appetitûs inferioris imputantur appetitui superiori. Illustratur item instantiâ, petitâ ex subordinatione serui ad dominum, filiorum ad Patrem; in quibus omnibus, superior tenetur regere inferiorem: 290.
ergo etiam ex vnione, incumbet VERBO, regere humanitatem; & nisi eam regat, redundabit defectus in Verbũ. Totum id infundat huic principio Amicus. Quia scilicet, quoties duo vniuntur in eadem natura, vel persona, inferius naturaliter subordinatur superiori; & consequenter, superiori incũbit cura regẽdi inferiorem. cùm enim nequeant duo inuicem vnita, nõ manere inuicem subordinata, necessariò dicitur inferius subordinari superiori: & consequenter, superius reget inferius: quod etiam docuit Epiphanius in Ancorato, vbi in id refert impeccabilitatem Christi, *quia*, inquit, *VERBVM virtute suâ frænabat inferiorẽ* 291.
naturam, ab omni inutili carnali turba.

RESPONDERI potest. Quòd nulla specialis gubernatio, humanitatis assumptæ, spectat ad VERBVM, quæ nõ spectet ad reliquas Trinitatis personas; sed reliquæ Trinitatis personæ, ex vi illius gubernationis, non tenentur impedire peccatum humanitatis: ergo nec tenebitur VERBVM. Minor probatur. quia etiam oppositi non agnoscunt hanc obligationem in reliquis personis. Maior probatur: quia illa specialis gubernatio, debet esse actus quidam dominij, & exercitium potestatis, supra humanitatem; nullum autem speciale dominium, & exercitiũ potestatis habet Verbũ, re- 292.
spectu humãitatis quia hoc dominiũ, & exercitium potestatis est aliquid ad extra: omnia autem opera ad extra sunt communia toti Trinitati. Rursus, quia ita obligatur suppositum diuinum ad gubernandam humanitatẽ in suo genere, sicut suppositum creatum obligaretur, etiam ex suo gẽere, ad gubernandam eandem, si fuisset terminata illa natura propriâ subsistẽtiâ; sed suppositum creatum non fuisset obligatum, ad gubernandam illam naturam. Quod ipsum probatur: quia illud suppositum, vel est modus, vel realitas superaddita, vel formalitas; nulli autem ex his illa gubernatio competit; cùm gubernatio sit a-

293. ctus profectus à principio cognoscitiuo: modus autem, & realitas, & formalitas illa, vim hanc non habent. Porro ad nihil plùs tenetur, vi vnionis, suppositum increatum respectu naturæ, nisi, quod præstitisset in suo ordinè subsistentia creata. Et sic, quia subsistentia creata, in suo ordine dignificat actiones; dignificabit etiam in suo ordine, adeoq; diuinisabit suo modo operatiões subsistẽtia increata: Quia subsistẽtia creata perficit naturã in suo ordine ad operandũ: perficiet etiã subsistẽtia increata: & quia nullũ speciale regere est in persona creata; nec erit in persõa diuina, licet illa sit cognoscitiua. Et certè, hoc quod est
294. terminare personaliter, & facere subsistere præcisè, & formaliter, nõ dicit quidquam, quod fiat vitali modo, sed facit hoc suppositũ vt ita dicam, mortuo modo: cùm autem iste actus gubernationis fiat vitali modo, non videtur, vnde oriatur ista obligatio gubernãdi, ex vi præcisè personationis.

Denique Maior illa probatur. Quia ista obligatio gubernandi, vel est ex vi & essentia suppositandi & terminandi naturam: vel ex vi terminandi, hac speciali, hoc est diuinâ. Non ex vi & essentia suppositandi in communi. Tum quia, vt dixi, suppositum quà tale, habet se mortuo modo circa actiones. Tum quia, si ista gubernatio pro-
295. uenit ex vi subsistendi, hoc ipso deberet supponere potestatem istius gubernationis, quæ tamen non supponitur, vt dictum. Tum quia, vt concedit Suarez, casu, quo Angelus assumeret hominem, non haberet natura angelica vim gubernandi voluntatem hominis, ducendiq; pro suo arbitrio. Quodsi ea obligatio prouenit, nonnisi ex hac speciali ratione terminandi diuina; non debebat assumi, quòd ita obligetur Persona diuina, dirigere humanitatem assumptam, sicut fuisset obligata persona creata; ergo vlterius ostendere debes, cur in suo ordine diuino, facere aliquid deberet persona increata, quod non fecisset creata.

Ad ea quæ attulit Aldrete disp. 69. soluenda. 296

ADDO. Nego, quòd tunc Verbũ in propria sua natura peccaret. Nego quòd illam teneretur regere, in omnibus actibus. Nego, casu, quo deficeret humanitas, defectum imputandũ VERBO. Quæro, vnde sit potestas specialis regendi humanitatem titulo vnionis? Non habet se Pater æternus respectu humanitatis præcisè vt dominus, qui tenetur peccata seruorum impedire, cur se ita habebit, VERBVM? & hoc potiùs erit resolutiuum impeccabilitatis. Quid item facit maior illa coniunctio cùm VERBO, vt inferat obligationem? illudq; ipsum, ex quo orietur illa obligatio, erit saluatiuum 297.
impeccabilitatis. Cõcedo, quòd Deus non teneatur impedirè peccatum filij adoptiui. concedo, quòd magis propinquum reddat vnio hypostatica. cõcedo, quod reddat humanitatem, dignam latriã immediatã supremæ. Sed quærere restat; cur exinde sequatur impeccabilitas? Addo, quòd non teneat paritas, ex eo, quòd Dominus v. g. teneatur impedire peccatum serui, teneri ad id VERBVM. Quia nec tenet paritas, simpliciter ad Deum; cuius maior est connexio, propter transcendentalem ordinem creatoris ad creaturam: quàm sit connexio Domini ad seruum. Et sicut titulus cau-
sæ primæ id excusat, cur non excusa- 298.
bit in Verbo, respectu humanitatis? & quæ legitima ratio huius assignabitur, illa saluabit impeccabilitatem Christi. Quod autem ille dicit, etiam Patrem æternum habere specialem obligationem, ne Christus Filius suus naturalis peccet; id non videtur stare: quia cùm hæc obligatio oriatur, per Aldrete, ex suppositione vnionis hypostaticæ, cùm illam non dicat Pater, præcisè Patri non deberet defectus ille tribui.

DICES. Gubernationẽ illam spectare ad Personam VERBI, non quocunq; modo, sed in quantùm est idẽtificata realiter cum natura diuina: quæ quidem non secundùm se obligatur

299. gatur ad illam gubernationem; aliàs obligatio fuiſſet communis toti Trinitati: ſed obligatur, prout terminata perſona VERBI.

RESPONDETUR. Adhuc ſequi, quòd immeritò aſſumatur, eo modo teneri perſonam diuinam, ad gubernandam ſpecialiter humanitatem, quo obligaretur ipſa perſona creata. Quia, vt dixi, ad id præſtandum perſona non obligatur, ſed natura; perſona autem nonniſi denominatiuè. Rurſus, quæro, quare non poteſt peccare humanitas aſſumpta? reſpondes; quia ſpectat ad gubernationem Verbi, ne peccet. quæro, quare id ſpe-

300. ctat ad gubernationem VERBI? id iam non potes probare ex hoc principio; quia alia ſuppoſita ad id obligantur; vidimus enim illa ad hoc nō obligari. Da ergo iſtius obligationis fundamentum. Quòd autem anima obligatur ad dirigendas potentias inferiores, & Pater ad filium dirigēdum; *imo* Inſtantia apud nos locum non habet. quia illa gubernatio eſt intranſitiua, & per illam obligatur ipſa anima, ſeipſam dirigere, in quantum concipitur ſeipsâ inferior, ratione effectuum & operationum, naturâ ſuâ inferiorum præ ſpiritualibus, & rationalibus. Hinc etiam, nonniſi ipſa natura humana debet ſeipſam di-

301. rigere; ſed non videtur, cur ad illam dirigendam obligetur perſona diuina, quà talis, quà ſcilicet terminans? Poſito etiam, quòd potentiæ animæ ſint diſtinctæ realiter ab eadem; quāuis anima teneatur ad iſtam gubernationem ſpecialem; teneatur item Pater, reſpectu Filij; non tenebitur tamen ſuppoſitum. Quia illa priora, quà talia, habent ſe, reſpectu ſibi ſubordinatorum, vitali modo; adeoq; cum iure directiuo; ſuppoſitum autē, quà tale, mortuo ſe modo habet in ratione terminandi; conſequenter manet, quà tale, non in linea directiui. Rurſus, ſi anima non gubernaret inferiores potentias, non haberent principium à quo gubernarentur: cùm tamen gubernari deſiderent; iam autem, quamuis nullum ſpeciale guber- 302.
nium, & huic nonniſi Perſonæ Verbi annexum, reſpectu humanitatis tribuatur, non inde ſequitur, nullum habendum iam principium gubernādi: eſſet enim ipſamet humāitas, quæ ſe gubernat. hinc etiam actiones filij, tunc imputantur patri, quando filius cenſetur non eſſe emancipatus, & nondum potis ſui gubernandi; poteſt autem gubernare ſeipſam humanitas.

Formatur Ratio.

PROBATVR itaq; aliter V. Concluſio. Quia & poſſet peccare humanitas terminata VERBO, vt ſupponi- 303.
tur; & non poſſet: quia ſi humanitas terminata Verbo peccaret, peccaret & Verbum; Verbum peccare nō poteſt, vt eſt de fide: ergo nec humanitas terminata VERBO. Sequela probatur. Quia humanitas terminata à VERBO non poteſt quicquam operari, quin operetur VERBVM; ergo etiam caſu, quo humanitas terminata Uerbo peccaret, peccaret & Verbū. Antecedens probatur: quia actiones sūt ſuppoſitorum, nec poteſt VERBVM, reſpectu vnius actionis, complere ſubſtantialiter humanitatem, reſpectu aliùs non complere: quia reſpectu cuiuſcunq; actionis, prius eſt eſſe in ordine ad ſe completè, adeoq; eſſe ſup- 304.
poſitū, quàm in ordine ad aliud, quale eſt agere. Et ſi fingas caſum, quòd illa humanitas peccaret, ſed non tribueretur hoc ſuppoſito: caſum quidem incohærentem principijs etiam Philoſophicis ponis: quia actiones ſunt ſuppoſitorum; ſed tamen iam conceſſibilem; in tantùm enim implicat humanitatem illam peccare, in quātùm ſequeretur peccare tunc Verbum: & ſicut amante humanitate Deum, amat Verbum, ex præciſa ratione terminandi, tanquam fundatiua communicationis idiomatum; ita ſi per impoſſibile peccaret humanitas, terminata VERBO, peccaret VERBVM, ex titulo ipſius illius terminationis.

RESPONDEBIS I. Deum, extra

vnio-

305. vnionem hypoſtaticam, poſſe eſſe cauſam particularem permiſſionis peccati; ergo etiam poteſt eſſe, cauſa particularis permiſſionis peccati in humanitate.

CONTRA. Quicquid ſit, de ly Particularis cauſa, cùm permiſſio illa debeat potiùs in Deum referri vt causā primam; paritas tamen non tenebit. Quia vi permiſſionis, non ſequitur verificatio huius propoſitionis; Deus peccat, vt oſtendunt alibi dicta; ſequitur autem vi huius, ſi humanitas terminata à VERBO peccaret, quòd etiam VERBVM peccaret; nec ſe iam haberet merè permiſſiuè, ſed ſubſtan-
306. tialiter, adeoq; ſpecialiter, complendo principium elicitiuū actionis peccaminoſæ. Et certè, antequam VERBVM terminet naturam humanam, præuidere debet (ne cæco modo operetur) an illa humanitas ſit peccatura, vel an poſſit peccare? & ſi, præuidēdo, quòd ſit peccatura, vel quòd poſſet peccare: vellet tamen terminare talem naturam VERBVM, hoc ipſo vellet peccare, vel vellet poſſe peccare, quod VERBO implicat. Et quia peccare non poteſt, reddit illam naturam aſſumptam impeccabilem.

RESPONDEBIS II. Impoſſibile eſt Deum peccare, extra aſſumptam naturam creatam, poſſibile tamen eſt
307. Deum peccare, ratione naturæ aſſumptæ.

CONTRA. Quia iam non das omnem poſſibilem perfectionem Sanctitatis Deo, ita vt illi in nullo caſu phyſicè reperibili conueniat, non habere ſanctitatem; perfectior autem eſſet illa ſanctitas, quam impoſſibile eſt peccare, etiam coniunctam ſubſtātialiter naturæ intellectuali creatæ.

RESPONDERI poteſt III. Per multos, vnio hypoſtatica cum fomite, vel cum errore, ſtare poteſt; nec poteſt dari regula vniuerſalis, cur aliqua poſſint conuenire Uerbo in humanitate, & aliqua non?

CONTRA. Regula hæc vniuerſalis haberi poteſt; nempe quòd in ijs, quæ ſunt diſſona naturæ intellectuali, quâ tali, non poſſit communicare 308.
VERBVM, adeoq; nec illa poteſt ponere humanitas terminata à VERBO. Vel ſi vis, potes dicere, quòd in ijs communicare non poſſit VERBVM, quorū aliàs cauſa particularis, & cum inclinatione concurrens, aut operans, ob illorum diſſonantiam, Deus eſſe non poteſt.

RESPONDETVR IV. Chriſtum non eſſe primam regulam morum; & dari reſpectu illius deefficaces gratias.

CONTRA: Chriſtus non eſt quidem regula prima morum, per identitatem; eſt tamen per vnionem ſubſtantialem ad primam regulam. negaturq;, reſpectu Chriſti, dari gratias 309.
deefficaces ad non peccandum.

RESPONDETVR V. Poteſt vnionem hypoſtaticam negare Deus, in pœnam peccati; quod oſtendit, non eſſe illam eſſentialiter incompoſſibilem cum peccato; idq; ideo, quia de ratione pœnæ eſt, vt pendeat à libertate infligentis illam.

CONTRA. Quamuis Deus neceſſariò operaretur, non apparet cur delinquentes contra ſe, punire non poſſet; conſequenter, non eſt de ratione pœnæ, vt liberè infligatur. Deinde: poteſt in pœnam, negari vnio hypoſtatica, non quæ præſupponatur habita, dum peccatur; ſed habenda. & ſi negaretur in pœnam peccati v- 310.
nio, quæ ſupponeretur haberi, cùm peccatur; hoc ipſo ſupponeretur poſſe peccari cum vnione: ſed id à nobis non admittitur.

PVNCTVM DIFFICVLTATIS II.

Soluuntur Obiectiones.

OBIICIT I. Pontius. Voluntas Chriſti, ex ſe, eiuſdem eſt rationis, ac noſtra, ergo poteſt peccare ſicut noſtra, niſi determinetur neceſſariò per aliquid aliud; ſed nec vnio, nec aliud ita connexum cum vnione determinat illam: ergo non obſtante vnione, & omnibus ita neceſſariò connexis cum vnione, poterit de potentia abſoluta

311. luta peccare. Subsumpta minor probatur. Vnio secundùm se cōsiderata, non potest determinare ad non peccandum, nisi quatenus, ex se, esset incompatibilis cum peccato; vel quatenus, per modum causæ effectiuæ, produceret actum oppositū peccato cuicunq;; vel quatenus, per modum formæ, determinaret necessariò voluntatem, ad actum oppositum actui peccaminoso; nec enim plures modi excogitari possunt. Sed nullus, ex his modis, infert intentum; quod probatur. Et imprimis, vnio non est forma opposita cum peccato. Tum, quia vnio subiectatur in humanitate,
312. peccatum autem in voluntate; quæ verò habent diuersum subiectum, nō sunt formæ incompatibiles. Tum, quia non apparet vlla oppositio physica formalis, inter vnionem naturæ humanæ cum Verbo, & actum, quo Christus nollet mori, cùm id ipsi esset præceptum. Quòd autem vnio illa, nec efficiat vllum actum incompossibilem cum peccato, nec determinet voluntatem ad talem actum; probatur. quia vnio, quâ talis, nullum actum efficit; nec potest formaliter determinare voluntatem; cùm in voluntate non subiectetur: nec necessariò proponitur per intellectum, aut percipitur à Christo.

313. RESPONDETVR. Voluntatem Christi, esse quidem eiusdem rationis cum nostrate; sed cum importatione vnionis ad VERBVM. Et quando dicimus, volūtatem Christi esse impeccabilem simpliciter; non dicimus, quòd ex se sit impeccabilis; est enim, quoad naturalia sua, similis nostræ, adeoq; peccabilis: sed quòd sit impeccabilis, ratiōe alicuius sibi coniūcti principij, incompossibilis cum peccato. Argumento, vt proponitur, negatur Maior. Fundamentum negandi vt percipiatur. Tenendum est, vnionem secundùm se spectatam, dupliciter spectari posse. *1mò* secundùm se præcisè, siuè supponas illam esse nonisi formalitatem, siue modalitatem. *2dò* Vnio spectari potest terminatiuè, seu vnà cum eo extremo, ad quod termi- 314.
natur. Vnio priori modo spectata, habet se nonnisi vt *Quo*, minùs principaliter, tanquam via, & medium, ad repugnandum peccato, & fundandam eius incompossibilitatem cum extremo, quod vnit; quodq; per se fundat illam incompossibilitatem. Vnde vnio spectata terminatiuè, & secundū extremum, quod vnit, nempe ipsum VERBVM, sic dicit incompossibilitatem cum peccato: cuius extremi non meminit Maior. hinc illa disiunctiua falsa est: nam non ponit omnia membra.

Attendendo etiam ad ipsas probationes, prout formantur; necdum 315.
argumenta euincunt. Nam quod attinet, An vnio, sit forma opposita cum peccato? ad hoc, imprimis dici potest, illam esse oppositam vt *Quo*; hoc est, vnitiuam formæ oppositæ: licèt non sit opposita vt *Quod*. Ex eo autem, quòd vnio subiectetur in natura, & peccatum in voluntate, nihil concluditur: nam duplicem vnionem hypostaticam agnoscunt communiter Authores, vnam receptam in anima, & aliam receptam in corpore; saltem ergo ratione illius vnionis, receptæ in anima, in qua etiam recipitur peccatum, erit vnio, forma incompossibilis cum peccato, vt pote recepta in eodem subiecto. Quodsi adhuc ve- 316.
lis distinguere voluntatem ab anima: cùm etiam in his principijs, actiones voluntatis recipiantur in anima, adhuc & peccatum reciperetur in anima; in qua tamen anima, supponitur esse vnio hypostatica. Nec probat Pontius, quòd vnio non determinet, vt voluntas habeat actum oppositum cum peccato; quantumuis ponatur, quòd vnio hypostatica non subiectetur in voluntate: nam si vnio, subiectata in humanitate, determinat VERBVM, in quo non subiectatur, ad esse vniti; cur nō determinabit vnio voluntatē, licèt non subiectetur in illa, vt eliciat actum incōpossibilem cum peccato?

OBIICITVR II. De potentia absoluta, poterant suspendi in Christo

317 omnes virtutes & habitus infusi, subtrahi gratia habitualis, subtrahi visio, & cætera similia: hæc enim omnia non sunt necessariò, & essentialiter, connexa cum vnione hypostatica; & non fuissent data, si non fuisset vnio facta in natura intellectuali: immo, defacto vnio hypostatica recepta fuit in corpore: & tamen in corpus non traxit illa bona. quo posito, non fuisset pro tunc in Christo principium operationum iustarum, & bonarum: consequenter tunc Christus potuisset deficere, in quo defectu peccabilitas consistit.

RESPONDETVR. Secundũ
318 communem doctrinam, casu quo vrgeret præceptum eliciendi actum supernaturalem amoris diuini, & non daretur gratia ad eliciendum, non committeretur iam peccatum: quia id, quod non potest fieri, si non fiat, non inducit peccatum: ille autem actus supernaturalis non potest fieri sine gratia. hinc si gratia non detur, & non fiat actus, non erit actus peccaminosus: consequenter nec Christus, in tali suppositione, esset iam peccaturus; quod solũ in præsenti defenditur.

Independenter ab hoc principio, solui potest obiectio; quòd scilicet, quamuis auferretur à Christo gratia habitualis, aut non formaretur tunc
319 præceptum, aut si formaretur, teneretur Deus supplere vires gratiæ; ne ita dicatur VERBVM disobedire præcepto, & facere actionem dissonam.

OBIICITVR III. Potest VERBVM in assumpta natura mori; ergo & peccare.

RESPONDEO, disparitatem esse: quia mors non repugnat naturæ intellectuali, quà tali; repugnat peccatum. Deinde, cuius causa particularis potest Deus esse, extra vnionem, saltem in alio subiecto: illud etiam participare potest in natura assumpta: non est enim maior ratio vnius, quàm alteriùs. hinc, quia potest esse Deus causa particularis mortis; fit, vt illi non repugnet, per communicationẽ idiomatum, mori. Quia verò nunquam potest esse Deus causa particu- 320
laris peccati: & tamen, si humanitas assumpta peccaret, deberet esse causa particularis illius peccati: hinc fit, vt in humanitate assumpta peccare non possit.

OBIICITVR IV. Potest peccatũ, saltem habituale, de potentia absoluta, stare cum visione beata; ergo & cum vnione hypostatica.

RESPONDETVR. Argumẽtum procedere à minori ad maiꝰ viâ affirmatiõis, maiꝰ enim est quid, vnio cũ Deo personalis, quàm vnio intẽtionalis, quæ fit per visionẽ. Directa disparitas est. quia in casu antecedẽtis, nõ esset vera propositio; Deus peccat: 321
vera autem in casu consequentis.

OBIICITVR V. Non est ratio, cur saltem eo modo, non possit peccare humanitas assumpta, quo peccat iustus; ita scilicet, vt sicut operatione suâ malâ amittit iustitiam homo; ita humanitas assumpta, operatione suâ malâ, amittat vnionẽ hypostaticã.

RESPONDETVR, negando id posse fieri. Ratio: quia, quando ita peccatur, vt peccato expellatur gratia: eo instanti quando primò est peccatũm, primò non est gratia: non debet enim dici, vltimò esse gratia: quia aliàs, saltem in vno instanti, simul secum essent, peccatum, & gratia. Si primò tunc non est gratia, cùm primo 322
est peccatum; nihil absurdi ponitur, nec iugantur secum peccatum & gratia, quæ aliàs supponuntur cohærere non posse. Iam autem, quando peccato expelleretur persona diuina; vel tunc, cùm verum est dicere: Primò peccatũ est, verũ esset dicere? primò non est persona VERBI; & sic iam nõ esset illud peccatum naturæ suppositatæ à VERBO: de quo tamen procedit controuersia. vel verum esset dicere? Vltimò est tunc Verbum terminans humanitatem: & sic iam, pro illo instanti, verum esset dicere: Deus peccat; iugarenturq́, secum, peccatum & Deus, quæ cohærere non possunt.

Ostenditur etiam maior disconnexio inter peccatum, & Personam diuinam.

323. uinam, quàm inter peccatum, & gratiam. Conueniunt quidē in hoc, quia etiam peccatum non potest exerceri ab anima, prout grata, sed nonnisi grata ampliatiuè: sicut & peccatum non potest exerceri ab humanitate assumpta formaliter, sed nonnisi assumptâ ampliatiuè. differunt tamē in hoc; quia possunt simul stare diuinitus, gratia, & peccatum; non potest autem simul stare peccatum, & vnio hypostatica. Quodsi non admittas istam sententiam; adhuc maior erit repugnantia, ratione excellentiæ formarum: ad eum modum, quo non possunt se compati, forma hominis, &
324. spongiæ: sicut se non possunt compati, forma hominis, & simij, vel alicuius animalis, maximè accedentis ad hominem; nihilominus, maior est oppositio inter formam hominis, & spōgiæ: quàm inter formam hominis, & simij: eò, quòd maior oppositio, non secundùm solam incompatibilitatem in eodem subiecto, sed etiam secundū entitatis excellentiam, pluribus formalitatibus ab alia recedentem, pensari debeat. Cùm ergo, pluribus perfectionibus, Deus pugnet cum peccato, quàm gratia: licèt tam Deus, quā gratia, cum peccato stare non possint: maiorem tamen repugnantiam dicet Deus ad peccatum.

325. JNSTABIS I. Ex istis, quæ affert Aldrete disp. 71. Si, postquam humanitas fuit vnita hypostaticè Verbo, potuit ipsa esse indifferens, ad promerēdam conseruationem illius vnionis, (poterat enim decernere Deus, vt dependenter à meritis conseruaretur) & ad carendum vnione, ob defectum meriti: ergo & potuit, pro illo priori, esse indifferens ad peccandum, & non peccandum: siquidem omnino præscinditur ab vnione hypostatica, quæ supponitur destruenda esse illo instanti, si merita deficiant; ergo si peccaret, destrueretur illa vnio, ratione peccati.

RESPONDETVR. Implicare, ex dictis, vt in pœnam peccati, pendentis à Verbo, tanquam supposito, destruatur vnio: quia tamen posset 326. carere vnione hypostaticâ Christus, & non in pœnam peccati; cùm possit illâ carere ex libero decreto Dei: ergo apparet, carentiam hanc, non inuoluere necessariò rationem peccati; ideo poterit illa indifferentia, ad habendam, vel non habendam vnionē, admitti: sine tamen indifferentia ad peccandum. posset enim v. g. carere vnione hypostaticâ, seu eius conseruatione; casu quo non poneret aliquod meritum, ex sua libertate; licèt non supponatur obligatio posita à Deo, ad ponendum illud meritum. nisi fortè dicas, independenter à præcepto, obligandum Christum ad illud 327. meritum, ex suijpsius dilectione, ne tanto bono priuetur. Quodsi dicas, Deum præcipere curam conseruandæ illius vnionis: iam quæstio hæc, ad materiam de præcepto ferendo in Christum, spectabit.

JNSTAT II. Non est, cur vnio hypostatica, in primo instanti suæ existentiæ, potuerit impediri per peccatum, non verò in instanti conseruationis: præcipuè autem, cùm in primo instanti existentiæ vnionis, potuerit existere, simul cum vnione hypostatica, potentia ad peccandum.

RESPONDETVR disparitatē esse. Quia in casu antecedentis, non verificatur, Deus peccat: nam cùm 328. impediatur, ne illa humanitas sit illi vnita; impeditur etiam, ne communicet idioma peccantis. In casu autē consequentis, supponitur non destructa, sed destruenda vnio, adhuc tamē durans; ergo communicationis idiomatum fundatiua: adeoq; & redditiua, vt Deus intelligatur tunc peccare, si illa humanitas peccet. Negatur autem, quòd cum vnione hypostatica, etiam in primo instanti, potuerit simul existere potentia ad peccandum: quia aliàs, etiam pro postea, posset existere. Et certè, pro primo illo instanti, verum est dicere: Nunc est vnio hypostatica; ergo & fundatio cōmunicationis idiomatum: consequēter dici posset; quòd Deus nunc habeat

329. beat potentiam proximã ad peccãdũ.

JNSTAT III. Formam præterijsse, est quid extrinsecum, respectu huius instantis; sicut & formam esse futuram. sed vnionem hypostaticam esse futuram, non reddit naturam impeccabilem, pro hoc instanti. ergo neq; vnionem hypostaticam præterijsse, reddit naturam impeccabilem, pro hoc instanti.

RESPONDETVR. Concedo totum; sed nego, quòd pro illo priori, pro quo est indifferentia merendi conseruationem vnionis, vel non merendi, sit præterita vnio; cùm sit conseruabilis. cõsequenter adhuc est; si est: hoc ipso impediet, ne eodem

330. instanti sit peccatum. & quousq; verum erit dicere: saltem nunc vnio vltimò est; erit hæc impeditio; non erit autem, cùm dicetur: Nunc primò non est.

Instantiæ Recentiorum.

Attingit aliqua hîc soluenda Rosmer: ex quo

OBIICITVR VI. Peccatum actuale, & vnio hypostatica, sunt duæ entitates absolutæ; non implicat autẽ, quascunq; entitates absolutas, poni simul in eodem subiecto.

RESPONDETVR. Ex hoc titulo, quòd sint duæ entitates positiuæ, habetur quidem titulus aliquis

331. côëxistendi; sed adde, si cætera adsint: quæ hîc desunt. quia vi huius côëxistentiæ sequeretur, Deum peccare, quod implicat: quia ergo hoc implicat; sequitur, ex duabus illis entitatibus positiuis, secum positis, non quidem titulo entitatum positiuarum, sed aliũde, cohærẽtiã haberi nõ posse.

OBIICITVR VII. Fieri potest, vt humanitas sit vnita personalitati diuinæ, & non possit illam reddere sanctam; ergo, in hoc casu, poterit vnio consistere cum peccato. Antecedens probatur. Subiectum, quod est capax alicuius effectûs formalis, potest, per additionem alicuius conditionis, vel qualitatis, reddi incapax eiusdem. Et ita, posito, quòd gratia possit simul stare cum peccato, in homine, reddit illum incapacẽ denominatiõis sãcti. 332.

RESPONDETVR. Vnio humanitatis cum VERBO, vt superiùs dictum, duplex cogitari potest; vna meræ alligationis localis, specialiter factæ; & hac positâ, retineret humanitas propriam personam, peccareq; posset: neq; tamen tunc diceretur Deus peccare, in illa natura. 2dò potest esse vnio simul fundatiua communicationis idiomatum; si fundatiua communicationis idiomatum, hoc ipso deriuatiua denomiuationũ, oriundarum à VERBO, inter quas est præcipua denominatio Sancti; hinc suppositâ hac vnione, non appa- 333. ret, quomodo redderetur subiectum incapax denominationis, cuius cæteroqui supponitur capax. Quod attinet ad paritatem, disparitas est: quia, vt stet peccatum cum gratia, nulla affertur implicantia; est autem implicantia, ne dicatur Deus peccare. Cæterùm, si ponis, ita reddi humanitatem incapacem sanctitatis, vt etiam eo casu, nõ diceretur VERBVM pecare: quidquid sit de possibilitate suppositionis; iam in eo casu posset dici, quòd illa humanitas possit peccare: vt in ante dictum.

JNSTAT I. Humanitas Christi, secundùm se considerata, est capax, vt à gratia habituali accipiat denominationem filij adoptiui; & tamen, per 334. vnionem hypostaticã, redditur incapax huius effectûs formalis: ergo & humanitas, ex se capax, vt sit sancta, poterit reddi incapax, vt reddatur sancta; quamuis non reddatur incapax, vt vniatur VERBO. Ad eum modum, quo, si vniretur naturæ irrationali, redderet illam subsistentem, nõ sanctam. Id verò, quod redderet naturam incapacem sanctitatis, posset esse actio productiua: quia produceret illam naturam, ex fine nunquam illam sanctificandi. hæc autem actio, cùm esset complementum liberi decreti diuini, volentis illam non sanctificare, ordinaretur essentialiter ad negationem sanctitatis.

RE-

335. RESPONDETVR. Dictum alibi, quòd omne ens positiuum fundet in se suas negationes; iam autem denominatio filij adoptiui, est quidem positiua, sed negans rationem filij naturalis; quæ quia habetur in Christo, hoc ipso iam non potest tribui illi ratio Filij adoptiui. nihil autem simile potest ostendi, per quod reddatur humanitas aliqua assumpta à VERBO, tamen incapax sanctitatis. Instantia de natura irrationali non tenet: quia cùm ex conceptu sanctitatis, & irrationalis, comparatè sumptis, sequatur incapacitas sanctitatis in irrationali; benè sequitur, illam, licèt reddatur subsistens diuinè, non habituram rationem sanctæ. Sed nihil ostendi potest, in natura rationali comparata ad sanctitatem, vt sit incapax sanctitatis.
336. Quod attinet ad illam actionem: dico, illam implicare; quia & redderet illam humanitatem incapacē sanctitatis, vt supponitur, & non redderet: quia, & produceret humanitatem eandem specie cum præsenti, vt supponitur; & non eandem specie: quia præsens, est potens reddi sancta, illa autem non esset potens reddi sancta. Rursus, & produceret illa actio humanitatem terminabilem diuinè, vt supponitur; & non produceret humanitatem terminabilē diuinè: quia non produceret terminabilē sanctè, cùm dicatur, illa humanitas esse incapax sanctitatis.
337. ADDO. potest quidem esse liberū Dei decretum, quod decernat, vt hæc natura non sanctificetur; sed non potest esse liberum decretum Dei, ne possit sanctificari. Quia liberum Dei decretum non euertit capacitates, essentialiter innexas entibus; est autem in homine capacitas sanctitatis, quia capacitas noscendi mali, & illi, ex notitia, resistendi. dicit item capacitatem noscendi honestum, &, ex illa notitia, appetendi illud, cum Dei gratia; adeoq; dicit capacitatem ad esse Sancti. Et quamuis poneretur decretum, de non sanctificanda illa humanitate; non sequeretur, posse formari decretum, de illa desanctificanda; 338.
vi cuius desanctificationis, deberet sequi, quòd Deus peccet.

JNSTAT II. Saltem est possibilis, alia specie natura rationalis, incapax sanctificationis, licèt capax vnionis hypostaticæ. &, si foret complementum, liberi decreti ex fine procedentis, nullam creaturā sanctificādi; hæc foret essentialiter insanctificabilis.

RESPONDETUR. Posito, quòd sit possibile intellectiuū sine volitiuo; sequitur, hoc ipso fore illam incapacem sanctificationis: quia sanctitas trahit nolitiuum mali, volitiuum boni. Sed eo casu, nec illa humanitas peccare posset, adeoq; nec peccatum tunc staret, cum vnione hypostatica. 339.
Cæterùm, vt sit creatura capax volendi bonum, & tamen incapax sanctitatis, implicat: quia ipsum esse capax volendi bonum, est esse capax sanctitatis: &, si est capax sanctitatis creatæ, cur non & increatæ? & sicut, si est capax personæ creatæ, infertur capacitas personæ increatæ; ita quia est capax sanctitatis creatæ, rectè infertur capacitas sanctitatis increatæ. Quanquam, si quis poneret, quòd sit possibilis creatura intellectualis, diuinè non personabilis; posset etiam admitti, quòd sit possibilis creatura, diuinè non sanctificabilis; saluo tamen quocunq; euentu possibili: quòd scilicet in nullo illorum dici posset, Deus peccare. 340.

JNSTAT III. Possibile est peccatū, naturâ suâ irreissibile, quo posito, quare illa natura non poterit vniri Verbo, & reddi subsistens, quin reddatur Sancta?

RESPONDETVR. Negatū alibi, peccatū naturâ suâ irremissibile. Si verò daretur; hoc ipso illa creatura redderetur inassumptibilis, ex accidenti, à Deo; quia hoc ipso denominaretur Deus peccare.

PVNCTVM DIFFICVLTATIS III.

Potuitne Verbum assumere humanitatem, quæ peccauit?

341. Juxta multiplices formabiles sensus procedunt asserta.

ASSERO I. *Humanitatem assumptã formaliter talem, non potuisse vnquam contineri in voluntate Adami; consequẽter nec assumi cum tali peccato.*

RATIO. Humanitas assumpta, formaliter accepta, dicit naturã humanam & personam diuinam; sed sic sumpta non poterat contineri in voluntate Adami: quia aliàs illud peccatum, quà profectum ab humanitate assumpta, traheret secum, quòd Deus peccârit. id autem absurdum est.

ASSERO II. *Humanitatem acceptã materialiter, seu prout nondum assumptã, potuisse includi in voluntate Adami, & sic*
342. *inclusam assumi.*

RATIO. Quia id non implicat; nec eo casu sequeretur, Deum peccare: quia pro eo signo, non supponeretur persona diuina, terminans naturam humanam; consequenter nec illa actio peccaminosa, diceretur esse actio huius suppositi.

ASSERO III. *Humanitatem, quæ in ante actu peccauit, potuisse à* VERBO *assumi, deleto peccato commisso.* Ita Suar. disp. 13. Sect. 2. circa finem. Lugo, Amicus, & alij.

RATIO. Tum quia id non implicat. Tum quia, non posset, per communicationem idiomatum, dici Deus peccâsse. quod probatur: quia com-
343. municatio idiomatum fundatur in vnione, & ratione actionum, ab illa persona, sub ratione termini, pendẽtium: actiones enim sunt suppositorum. Sed illa actio peccaminosa non esset huius suppositi; quia cùm illa actio peccaminosa fiebat, non erat hoc suppositum. Tum quia non implicant contradictionẽ rationes, quæ moueant diuinam voluntatem, ad talem euentum. Et sicut datæ sunt rationes, inductiuæ voluntatis diuinæ, vt assumeret carnem; & quidem ex maioribus, seu auis, & atauis peccato infectis; cùm potuisset sine talibus maioribus illam assumere, etiam supposito, quòd vellet fieri homo; ita poterat moueri, vt talem humanitatem peccatricem assumeret, deleto 344.
peccato; licèt assumpserit de facto eam, quæ nunquam peccauit.

DICES I. adhuc eo casu, verum esset dicere, Deum peccâsse; quia verus est hic expositorius: hic homo peccauit: hic homo est Deus; ergo Deus peccauit.

RESPONDETVR non esse hunc legitimum expositorium; continet enim quatuor terminos. primus est; hic homo, qui supponit, vel tantùm pro humanitate indiuidua, vel pro humanitate quæ erat terminata à personalitate propria. Secundus terminus est; peccauit. Tertius terminus est; Hic homo, qui iam suppo-
nit pro humanitate terminata à per- 345.
sona diuina. Quartus terminus erit; Deus.

INSTABIS ex Vasq. vna humanitas, in duobus supositis, non constituit duos homines, sed vnum: ergo erit verum dicere; hic homo peccauit; & tamen hic homo Deus est.

RESPONDETVR. Vna, humanitas, in duobus suppositis, non constituit quidem duos homines; cõstituit tamen duas acceptabilitates diuersas, hominis eiusdem; adeoq; habebitur fundamentum, factæ ostensionis quatuor terminorum.

DICES II. ex Vasq. Ponamus à Ioanne genitum esse Petrum: ponamus
Petri humanitatem assumptam esse à 346.
VERBO; verè tunc dicetur Verbum, filius Ioannis; ergo etiam dicetur verè peccâsse, propter peccatum, ab hac humanitate, in alio supposito, commissum.

RESPONDETVR, negando antecedens. Quia pro instanti generationis Petri, factæ à Ioanne, natura Petri non erat Deus: ergo nec genuit Deum Ioannes; ergo nec Deus est filius Ioannis. Vide S. Thomam q. 35. a. 4. vbi dicit, *non fuiße futuram Matrem Dei Beatissimam; si tunc, cùm generabat humanitatem, non fuisset illa humanitas terminata à Persona* VERBI.

DICES III. Implicat naturam humanam, etiam post dissolutam vnionem

347. nem, peccare; ergo implicabit eandem peccâsse, ante vnionem cum VERBO.

RESPONDETVR. Negando antecedens. neq; videtur in hoc vlla implicantia.

DICES IV. cum Esparza q. 11. oppositum sentiente. Voluntas perfectè intentiua finis (qualis est imprimis diuina) disponit media, prout expedit, ad conuenientem, ac decentē executionem talis finis; pertinet autem ad conuenientem ac decentem executiōem Incarnationis, & existētiæ Christi, vt natura aliquando assumenda à Verbo, nunquam peccet antecedenter, tametsi præexisteret se-
348. iuncta ab illo. Ex quo etiam principio vrgetur, Beatissimam debuisse esse immunem ab omni mortali, & veniali.

RESPONDETVR. Hæc ratio est congruentia; & indubiè congruebat, ne talem humanitatem Verbum assumeret. Sed: sicut non repugnabat, Beatissimam immaculatè non cōcipi; aliàs nec redemptione indigeret, nec in hoc fauorem Dei esset experta: ita nec repugnabit, humanitatem quæ in antè peccauit, assumi. Porro conuenientiæ sunt duplicis generis: quædam tales, quæ libero dominio diuino non subiacent: & ita conuenit, ne Deus quidquam mali & dis-
349. ordinati operetur: conuenit item, vt finem, quà talem, velit non sine medijs. Quædam autem conuenientiæ subsunt libero Dei dominio, & dispositioni. qualis est conuenientia Incarnationis, coueniencia immaculatæ cōceptionis, & in præsenti, conuenientia, ne humanitas assumatur, quæ in ante peccauit. Taxa autem distinguēdi has conuenientias, est: quòd hæ posterioris ordinis, sint illæ, quibus si non fiat satis, non sequitur implicantia. omne enim, quod non implicat, subest libero Dei dominio. quia autē etiam non implicat talis assumptio; ideo conuenientia, vt ita fiat assumptio, adhuc subest libero Dei decreto.

DICES V. cum eodem. Peccatū semel commissum, est exprobrabile 350.
committenti, per totam æternitatē, eidemq; est causa & materia æternæ humiliationis, & minoris honoris, quàm si innocens permansisset.

RESPONDETVR. Cùm committens illud peccatum, non esset Christus, non esset illud peccatum exprobrabile Christo. hoc tantùm esset verificabile: Natura, quàm assumpsisti, peccârat. Sed nego implicare, vt natura cùm tali humiliatione, accedentibus altis Dei consilijs, assumatur. & sicut defacto assumpsit naturam, cui exprobrari potest; Tu descendisti ex his, qui sunt in inferno, & blasphemant Deum; nec id dedecet Uerbum: ita nec illud, de quo 351.
quæstio, dedecebit, dedecentiâ essentialiter impeditiuâ, ne fiat. Deinde tenet Esparza, quòd humanitas dimissa possit peccare: hec illa exprobratio (Habes hūanitatē, quā si dimitteres, faceret hoc, vel illud) fundat inassumpibilitatem humanitatis, postea peccaturæ; ita nec fundabit inassumptibilitatem humanitatis, quæ antea peccauit. Et licèt peccatum, quatenus futurum, non fundet præsentem exprobrabilitatem, fundat tamen futuram: licèt item non fundet præsentem vim demeritoriam: fundat nihilominus futuram; & tamen hoc non obstante, potest assumi humanitas postea peccatura: ergo etiam, cùm 352.
non fundet peccatum commissum præsentem indignitatem, vel vim demeritoriam, sed tantùm pro præterito; poterit adhuc assumi: præcipuè autem, quia rationabilis exprobratio est, ratione præsentis, physicè vel moraliter, turpitudinis; hæc autem in Christo, tunc nō haberet locū.

DICES VI. Ex ijs, quæ affert Aldrete disp. 72. Sect. 6. Quia licèt forma, antequam existat, non habeat effectum suum formalem; tamen cùm existit, potest habere omnem illam exigentiam, nimirum diuini decreti, impedientis illum concursum ad actum prauum; & potest, ad hunc effectum, reddendi humanitatem impeccabi-

353 peccabilē, existere moraliter vnio hypostatica, quãuis non existat physicè.

RESPONDETVR. Concedendo, quòd vnio hypostatica, etiam antequã existat, possit habere rationem exigitiui moraliter; sed nego; quòd necessariò & indispensabiliter id exigat.

INSTABIS. Deus præuidens naturam vnionis hypostaticæ, determinatur ex vi huius scientiæ, ne habeat decretum, dandi postea humanitati huic vnionem, & permittendi peccatum illius, pro tempore antecedenti.

RESPONDETVR. Posse quidem Deum præinformatum illâ scientiâ, determinare se ad hoc; congruitq;, vt se determinet. Sed nego, quòd ne-
354 cessitetur ad hoc Deus; & quòd vnio illa indispensabiliter id exigat, exigẽtiâ illâ morali.

DICES VII. Si quæ esset pro opposito ratio, ea esset vel maximè: quia ad præteritũ non est physica exigẽtia.

RESPONDETVR, negando ideo; sed quia id non repugnat: & quia, nõ sequeretur verificatio huius propositionis; Deus peccauit.

ASSERO IV. *Non posse assumi humanitatem, quæ antea peccauit, non deleto peccato* Ita omnes, qui agnoscunt oppositionem peccati, cum vnione hypostatica.

RATIO I. ex Lugo: quia cum summa sanctitate, opponitur non mi-
355 nùs habituale, quàm actuale peccatũ.

RESPONDERI potest. Cum sũma sanctitate, repugnare tam actuale, quàm habituale peccatum, ab eodem supposito profectum; sed quòd repugnet, cum sũma sanctitate, peccatum habituale, profectum à supposito alio: id non probat Lugo.

RATIO II. ex Amico. Sanctitas creata pugnat cum habituali, & actuali peccato; ergo & sanctitas increata.

RESPONDERI potest. non demonstrari antecedens, vt alibi visum.

RATIO III. eiusdem. Quia scilicet, quæ ratio obligat VERBVM, ad non permittendum vllum actuale peccatum, in natura assumpta, eadem obligat, ad non admittendum vllum habi-
tuale. quâ enim ratione, actuale imputaretur VERBO, illud nõ impediẽti; 356
eâdẽ ratiõe imputaretur Verbo illud in sua natura admittẽti: cũ non minùs teneatur VERBVM, maculã habitualẽ, quàm actualẽ, in sua natura impedire.

RESPONDERI potest: hoc ipsum peobari debuisse; æquè teneri VERBVM, ad impediendum habituale peccatum, ab alio supposito factum, ac actuale peccatum. Præcipuè, quia nisi Verbum impediret actuale peccatum, deberet habere in illud influxum suppositi; qui influxus, in habituale, ab alio supposito factum, non ostenditur. deinde illa specialis gubernatio, quam respicit hoc argumẽtum, alibi impugnata. 357

RATIO IV. asserti posset esse. Quia scilicet nõ esset in summo genere sãctitatis, sãctitas diuina; maior enim esset sanctitas, quæ etiã cum habituali peccato stare nõ posset. Hæc ratio cæteris est probabilior, sed habet cõtra se instãtias. Hinc illustrari deberet. Nam maior est sanctitas, quæ etiam cum fomite, cum vitiosis habitibus, alijsq; huiusmodi, stare non posset; haberet enim hoc, quòd præsens sanctitas, & insuper quod non exigit, per multos, sanctitas Dei præsens. Et tamen hoc non obstat summæ sanctitati Dei; quæ per multos hoc argumento vtentes, potest stare cum fomite, & vitiosis habitibus. 358

RATIO V. asserti est. Quia peccatum habituale (quãtùm ad præsẽs) consistit in duobus. in actu, qui præterijt; & in non retractatione. Porro ad VERBVM, illud peccatum, secundũ quod merè dicit actum, qui præterijt, nihil spectaret; supponitur enim ille actus, factus ante assumptam humanitatem. In quantum etiam dicit nõ retractationem; ista non retractatio, vel est omissio actûs mera, vel est actus nolendi retractare? in quantum dicit meram omissionem actûs retractandi, potest stare cum vnione hypostatica. Ratio: quia in principijs nostris, omissio pura non est peccaminosa; potest enim contingere in amenti-

359 mentibus, & dormientibus. Quod autem attinet ad ipſum actum nolēdi retractare: cum illo, non poteſt ſtare vnio hypoſtatica. Ratio: quia deberet iam, in illum actū influere ſpecialiter, ipſum Verbum; nam etiam noliciones ſunt ſuppoſiti: quia tamen poſitā etiam purā nolitione retractādi, modò præterierit actio peccaminoſa, manet adhuc peccatum habituale, tanquam præſens moraliter; vt notū eſt, ex dictis in materia de peccato habituali; hinc iam per communicationem idiomatum, deberet dici Deus peccator habitualis: implicat autem, Deum dici vllo modo peccatorem.

360. DICES. Vi huius aſſerti ſequi, quòd, quamuis fuerit iam retractatū pecatum, & deletum, non poſſit tamē talis natura aſſumi; contra dicta ſupra. Nam, etiam deleto peccato, eſt præſens verificatiuum, huius propoſitionis; *Natura hæc humana peccauit*: ergo per communicationem idiomatum, ſequetur, quòd Deus peccauerit. tam autem eſt impoſſibile, Deum peccare, quàm peccauiſſe. Sequela probatur. Ideo ſolùm repugnat peccatum habituale, quia infert ſui præſentiam; ſed etiam verificatiuum huius propoſitionis, natura humana peccauit, infert ſui præſentiam; ergo.

RESPONDETVR. Dari præſens
361. verificatiuum huius propoſitionis, natura humana peccauit, ſed non quomodocunq; ſed peccauit ante vnionem hypoſtaticam. Si autem verificatiuum ita reſtrictum habetur, quòd peccauit ante vnionem hypoſtaticā; non poteſt fieri communicatio idiomatum, quòd in præſenti peccet, vel peccauerit Verbum; cum ipſum verificatiuum ſit in præſenti, ſed non pro præſenti. Immo ipſum ly, *in ante peccauit*, excludit communicationem idiomatum: cùm præcedat ſuppoſitionem vnionis. Vnde illud, *ante vnionem*, idem ſignificat, ac ſi diceretur, *antequam poſſet fundari communicatio idiomatum.* In hoc tamen eſt communicatio idiomatum; quia verum eſſet dicere, aſſumpſit naturam Verbū, 362.
quæ peccauit; verificatiuum enim illius propoſitionis præſens, & pro præſenti habetur.

ASSERO V. *Caſu, quo per impoſſibile, vniretur ſubſiſtentia diuina naturæ, non deleto peccato habituali, non poſſet dici Deus peccâſſe, præcisè ratione actionis peccaminoſæ, quæ præterijt.*

RATIO. Quia non habetur, pro illa differentia, fundatiuum communicationis idiomatum, vnio per ſe.

DICES. Vnde ergo oriretur, vt diceretur tunc, *Deus peccauit?*

RESPONDETVR. Oriretur ex morali præſentia peccati, non autem ex præciſo Præterijſſe, illius.

PVNCTVM 363.
DIFFICVLTATIS IV.
Poſito, quòd ſubſiſtentia increata vniretur naturæ humanæ, mediâ ſubſiſtentiâ creatâ, teneretné impeccabilitas?

Aſſerit Lugo hîc Sect. 2. & Amicus Sect. 1. num. 24. Negat Raguſa apud Lugo.

ASSERO I. *Impoſſibile eſſe, vt ſubſiſtētia Verbi vniatur, mediante ſubſiſtentiâ creatâ, naturæ humanæ.*

RATIO aſſerti petatur ex dictis in in Metaphyſica, vbi de ſubſiſtentia.

ASSERO IJ. *Suppoſito, quòd fieret vnio illa ſubſiſtentiæ increatæ, ad naturam* 364.
creatam, mediante ſubſiſtentiâ creatâ, peccatum naturæ humanæ, ſi, per poſſibile vel impoſſibile, fieret à natura, prout terminatâ perſonâ creatâ, non tribueretur perſonæ increatæ, tanquam cauſæ ſpeciali. Et ſecundùm hoc aſſertum conuenio cum Raguſa.

RATIO I. aſſerti eſt. Quia imprimis, principale fundamentum, quo oppoſitum probari poſſet, nullum eſt: principale enim fundamentum eſt, in hoc expoſitorio, quem putat eſſe verum, & rem conuincētem Lugo, cùm tamen non concludat. Eſt autem talis: Deus eſt hic homo; ſed hic homo eſt pecans; ergo Deus eſt peccans. Quòd hic expoſitorius non cōcludat,

365. ratio imprimis est: quia constat quatuor terminis; primus est ly Deus, secundus ly hic homo, quatenus supponit hîc pro humanitate, prout terminata personâ VERBI; aliàs si supponeret pro humanitate, prout terminata personâ hominis, falsa esset propositio: tertius terminus est ly hic homo, quatenus supponit pro natura prout terminata, à persona humana: quartus terminus est, hic peccans. Ratio præterea est; quia si in propositione, Deus est hic homo, non sumis naturam, prout terminatam personâ increatâ; falsa est propositio. Si item in minori, ly hic homo, non sumas pro natura, prout terminata personâ
366. creatâ; falsa erit minor: porro expositorius non conuincit, qui alterutrã ex præmissis habet falsam.

RATIO II. asserti est: quia communicatio idiomatum, secundùm quam, dictum aliquid de vno, in ratione agendi, possit verificari de alio, in ratione agendi, fundantur in substantiali vnione: secundùm quam sequitur, vt actio sit suppositi; quòd supponit Lugo, qui substantialem vnionem non admittit, sine substantiali incompletione aliûs: & supponit, quòd hæc incompletio substantialis, respectu personæ diuinæ, in natura creata, non possit esse, nisi in negatione subsistentiæ propriæ. Sed eo casu,
367. non esset substantialis vnio, fundans, vt actio sit suppositi huius: ergo tunc non erit communicatio idiomatum: ergo nec peccante naturâ terminatâ à persona diuina, si simul terminetur à persona creata, poterit dici peccans Deus: deberet enim dici peccans, ratione communicationis idiomatũ.

RATIO III. est. Posito, quòd penetrarent se Petrus & Paulus, alligaretq; illos Deus in ordine ad inseparabilitatem realem; actio Petri non esset actio Pauli: sed illa vnio foret per accidens: ergo, & in præsenti idem dicendum. *Neq; valet, si dicas*: subsistentiâ Pauli non terminaretur natura Petri, consequenter neç operatiões Petri tribui possent Paulo; non, 368.
inquam, valet, si id dicas; quia vniri mediâ subsistentiâ, est non posse tribuere modum subsistendi personalẽ, personalitate diuinâ: vt suppono ex communi doctrina. Consequenter non posset adhuc operatio humanitatis tribui subsistentiæ diuinæ. Si tamen, per impossibile, substantialiter vnirentur: non posset tunc etiam illa persona creata peccare. Ratio: quia hoc ipso peccaret persona increata, per communicationem idiomatum.

DICES I. cum Lugo. Eadem inconuenientia sequerẽtur, in dicto casu, quæ, si humanitas assumpta, & solo VERBO terminata, peccaret.

RESPONDETVR, quòd non. 369.
quia in casu asserti, non esset communicatio vlla idiomatum; ratione tamen cuius, omnia inconuenientia sequerentur.

DICES II. cum eodem. Licèt tũc non vniretur immediatè humanitati, aliquid diuinum; adhuc humanitas illa pertineret intrinsecè ad illam personam, quæ simul esset Deus, & homo: quare ille homo, tunc esset Deus; & consequenter illi homini deberetur cultus latriæ, & cætera similia. ergo etiã, illa humãitas haberet omnimodam repugnantiam, cum peccato. quia, sicut summa dignitas diuina cõmunicat, illi humãitati, summam excellentiam; sic & infinita sanctitas, 370.
summam excellentiam.

RESPONDETVR. Personam Verbi comparari eo casu posse, vel ad naturam humanam, vel ad personam. comparata ad naturam, non communicat illi summam excellentiam: quia hæc fundatur in vnione substantiali, quæ tunc non esset. comparata etiam ad illam personam, non communicaret illi vllam excellentiam; quia etiam cum illa non vnitur substantialiter. Nego etiam in forma maiorẽ. Distingui quoq; posset illa propositio; Humanitas hæc pertinet intrinsecè ad illam personam, intrinsecitate vnionis substantialis, adeoq; fundantis communicationem idiomatum: Nego in-

371. go. intrinsecitate, quæ non sit vnio substantialis, concedo.

DICES III. cum Amico. Eo casu, faceret illam humanitatem suam Verbum, saltem accidentaliter; ergo cõtraheret debitum, illam humanitatẽ, in omnibus suis actionibus, regendi. Sicut non solùm habet naturale debitum animus rationalis, regẽdi corpus sibi vnitum substantialiter; sed etiam habet debitum dominus, gubernandi suum seruum, mediâ coniunctione morali, accidentaliter tantùm vnitũ.

RESPONDETVR. Sicut accidentaliter est vnitum VERBVM, ita etiam accidentaliter acquirit debitum regendi; consequenter potest non re-
372. gere. Nec valet paritas allata. Quia illam obligationem peculiarem in Verbo, secundùm quam, actio illius humanitatis posset tribui VERBO, non potest aliud fundare quidquam, nisi substantialis vnio; ad quam fundandam, in moralibus, non est necesse haberi substantialem vnionem. Quòd autem ad fundandum, vt particulariter hæc operatio cẽseatur esse Christi, non sufficiat aliud, nisi substantialis vnio, ratio est: quia illa directio humanitatis est intransitiua, & vt supra dixi, non in alio consistens, quàm consistat directio, facta à persona creata, respectu suæ naturæ; quæ directio est intransitiua, & sistens in vnione
373. sola personæ, cum natura.

ASSERO III. *Posito, quòd Subsistentia increata terminaret naturam humanã, mediante personâ creatâ, dignius sentit de sanctitate Dei, qui etiam eo casu, dicit incompossibile esse peccatum.*

RATIO, quia ostendit maiorem oppositionem sanctitatis illius, cum peccato. Et sicut lux, non tantùm immediatè transmissa per àërem, illuminat domum, & expellit tenebras: sed etiam mediante vitro, & crystallo; sic etiam lux sanctitatis potest, mediante subsistentiâ creatâ, pellere tenebras peccati. Et certè, si concedatur sanctitati diuinæ maxima oppositio cum peccato, & talis, qualis est inter lucem & tenebras; etiam mediatum esse diuinum, erit media- 374.
tum non esse peccati. nihil autem nos reuocat, à tali oppositione cum peccato, Sanctitati diuinæ concedẽda. Vnde incomponibilitas peccati, cum illo toto, non oritur ex eo, quòd debeat dici, *Deus peccans*; sed ex eo, quia conueniens est, vt expellatur peccatum, suppositâ tali vnione.

PVNCTVM DIFFICVLTATIS V.

De alijs Impeccabilitatem concernentibus.

QVÆRES I. *An vnio hypostatica stare possit cum fomite?* Nomine fomitis duo intelligi possunt. Fomes in actu 375.
primo, & per modum potentiæ, & Fões in actu secũdo, & quasi exercitiũ illius actûs primi. Fomes in actu primo, nihil aliud est, nisi ipse appetitus sensitiuus, inclinans ad bonum sensibile, natum præuertere vsum rationis. Fomes autem in actu secundo, est actio appetitûs sensitiui, præuertẽs vsum rationis, inclinans ad bonum sensibile. Rursus hoc ipsum præuertere rationem, dupliciter contingere potest; vel præuertendo eam per ordinem ad obiectum dissonum rationi, vel præuertẽdo nõnisi simpliciter ad obiectum sensibile. In omnibus suis suppositionibus resolui debet diffi-
cultas. 376.

ASSERO I. *Non implicat, vt in natura assumpta, detur actus appetitûs sensitiui, circa obiectum sensibile non dissonum naturæ intellectuali, præuertens rationem.*

RATIO est. Tum quia potest Deus prædeterminare ad talem actum, adeoq; esse causa, illius actûs, particularis: ergo stare poterit ille actus cum vnione hypostatica. Si enim potest Deus esse causa particularis, talis actûs, extra vnionẽ; poterit esse, etiam positâ vnione. Tum quia, si talis actus repugnaret, repugnaret vel ex ratiõe sua generica, vel ex ratione sua speciali, in quantum scilicet poneretur à natura rationali? sed neutrâ ex his ratione repugnat VERBO. non primâ:

377. quia aliàs VERBVM non potuisset assumere naturam bruti alicuius; in illo enim actiones illæ, nec attendissent, nec attendere potuissent, ad dictamen rationis, vt pote bruto impossibilis. non etiam ex ratione hac, quòd illæ actiones fierent in natura rationali: quia nulla est oppositio cum natura rationali, si potentia, nata ponere non rationales actus, operetur secundùm eam vim naturalem operandi, quam habet; sicut nulla est oppositio cum natura rationali, si calor manûs calefaciat aliam manum, præuertendo imperium rationis.

Neq; valet, si dicas: ignem non es-
378. se subiectum dominio rationis, atq; adeo, si agat secundùm naturam, præuertendo omne dominium rationis, nihil erit inconueniens; iam autem appetitus sensitiuus est subiectus dominio rationis: *Non* inquam *valet, si id dicas;* nam imprimis, non est ex natura sua dissonum creaturæ rationali, ne appetitus sensitiuus illi subdatur, in ordine præcipuè ab obiectum non dissonum rationi. & quamuis non possit appetitus discernere, quid sit dissonum rationi, quid non? posito tamē, quòd à Deo talis crearetur, qui sine discretiōe, ex sua natura, nōnisi ad hoc obiectum inclinaret, quod Deus nouit non esse dissonum rationi: non
379. apparet, quomodo ille appetitus, secundùm naturam suam operans, aliunde esset dissonus rationi? Et sicut seruus potest habere operationes aliquas, quæ seruitutem non patiuntur, illasq; exercendo, nihil contrarium facit domino; sic etiam potest habere appetitus operationes, quæ subiectionem ad rationem non patiantur: easq; exercendo, non faciat quidquā dissonum naturæ intellectuali.

Neq; valet si dicas vltra; quòd saltē periculum habuisset Christus, ne ille appetitus, præuertēdo ratiōem circa obiecta aliqua, præuerteret etiā circa obiecta dissona. *Nō* inquam *valet*; *quia* qamuis Christus habeat liberam voluntatem; periculum tamen proximum non habuit, etiā peccaminosè agendi; sic & in præsenti. deinde, 380.
ab illo appetitu, nunqam, circa obiecta per se dissona rationi, præuertente vsum rationis, non est maius periculum, quàm à tentationibus, quales habuisse describitur Christus; & tamen, hoc non obstante, dicitur Christus tentatus.

ASSERO II. *Defacto tales actus non fuerunt in Christo*. Hoc assertum est commune.

RATIO, quia est id secundùm dignitatem, & exaltationem Christi.

ASSERO III. *Impossibile est, vt Christus habuerit actus appetitûs sensitiui, præuertentes rationem, circa obiecta dissona rationi.*

RATIO est. Tum quia id asseren- 381.
do, digniùs sentietur de Dei sanctitate, ea, quæ dicunt oppositionem cum natura rationali, longissimè à se semouente. Tum quia probabilius est, Deum, extra vnionem, non posse esse causam particularem talis motûs: ergo nec suppositâ vnione. Tum quia, vt vrgebatur in materia de fide, vbi: An Deus possit infundere habitum erroris? etiam talia conueniunt in ratione communi peccati, nempè quòd sint dissona rationi naturali: adeoq; in ratione, non componibilium, cum Persona diuina.

DICES I. cum Lugo. In illis actionibus, esse tantùm malitiam obiectiuam; malitia autem obiectiua, nō est 382.
culpa, nec peccatum vllo modo.

RESPONDETUR. In illis actionibus non est culpa peccati Theologici; est tamen culpa, hoc est habetur ratio vltima obiectiua ipsius culpæ.

DICES II. Potest aliquis accipere, cum merito, vsuras, putando id licitum; occidere item amicum, putando hostem reipub:

RESPONDETVR. Cùm non sit dissonum naturæ intellectuali, occidere amicum, qui putatur hostis &c. ideo ātecedēs nō procedit cōtra nos.

DICES Non repugnat, vt humanitas assumpta ægrotet, & incidat in amentiam &c. ergo etiam potest habere illos actus appetitûs sensitiui.

RE-

383. RESPONDETVR. Negando cõsequentiam.quia hæc omnia non sunt dissona naturæ intellectuali, in tali statu.

QVÆRES II. *An vnio hypostatica possit stare cum habitibus vitiosis?*

Illos non potuisse manere in natura assumpta, etiam de potentia absoluta, asserit Suar. & Amicus num. 41. potuisse autem illos manere, asserit Vasq. & consentit Lugo num. 53.

ASSERO I. *Habitum vitiosum, secundum quod vitiosus est, impossibilem fuisse in Christo.* est assertum, cui etiam consentit Lugo.

RATIO est. Quia impossibilis est in illo habitus vitiosus, in quo est im-
384. possibilis facilitas operandi vitiosè: in eo autem est impossibilis facilitas operandi vitiosè, in quo impossibilis est operatio vitiosa; facilitas enim operandi supponit, posse operari.

ASSERO II. *Habitum vitiosum materialiter acceptum, pro sola qualitate, vel vt alij volunt, pro solis speciebus coordinatis, non implicare contradictionem in Christo.*

RATIO est. Tum quia habitûs vitiosi potest esse causa particularis Deus, non quidem ponendo, sed saltem v.g. transferendo illum à subiecto: non enim implicat contradictionem, vt v.g. habitum vitiosum Petri, Deus tollat à Petro, & vniat illum lapidi;
385. quo casu, Deus illius habitûs erit causa particularis. Tum quia habitus vitiosus, quà talis, non reddit creaturã ingratam Deo. Tum quia idem habitus non denominat vitiosum: nam potest aliquis habere intensos habitus vitiosos, quos vincit, & non denominari vitiosus.

RESPONDEBIS I. disparitatem esse; quia habitus ille positus in lapide, cùm non inueniat subiectum capax, non mirum, quòd in illo, possit esse Deus eiusdem habitûs causa particularis; iam autem positus in natura humana, cùm sit in subiecto capaci; fit, vt eius causa particularis non possit esse Deus, consequẽter nec Verbũ.

CONTRA. Quod est incapacitas naturalis in lapide, hoc est incapacitas 386.
vitiosè agendi, proueniens ab extrinseco, in natura humãa assumpta: præcipuè verò, quia habitus est qualitas mortua quodammodo, nec hoc ipso redditur subiectũ Deo inuisum, quia est in subiecto; cùm stet etiam cum gratia.

RESPONDEBIS II. Habitus cõcurrit in genere causæ formalis, ad hocq; requirit solam vnionem: ergo si vniatur humanitati, inclinabit illã.

CONTRA. Respondi ad hoc, in Tractatu de Habitibus; vbi dixi, concursũ habitûs, in genere causæ formalis, non esse talem, qualis est albedinis ad constituendum album; sed illum exerceri, nonnisi, positâ propositione obiecti, & motiuis ad illud; qui- 387.
bus positis, voluntas illa est in actu se mouendi, ad illumq; actum facilitat, inclinat, & impellit habitus, vt illum actum habeat voluntas. quod quia in Christo non dabatur, nec dari potuit; fit, vt ille habitus in Christo, vt dixi asserto primo, non potuerit habere rationem formaliter vitiosi.

DICES I. Maior esset Sanctitas Verbi, quæ nec materialiter acceptos habitus compati posset.

RESPONDETVR. Negãdo quod assumitur. quia Sanctitati non repugnat, nisi habitus vitiosus, quà talis; non verò repugnat habitus materialiter acceptus.

DICES II. cum Amico. VERBVM, 388.
eo ipso, quia assumit naturam, naturali debito, illam tenetur emundare, ab omni eo, quod cum ratione habet moralem oppositionem; atq; adeo emundare etiam ab habitibus.

RESPONDETVR. Habitus, quà vitiosi sunt, habere moralem oppositionem cum natura intellectuali; sed non quà qualitates sunt.

DICES III. Homo tenetur hos habitus expellere à se, si possit; ergo & VERBVM tenebitur, cùm possit.

RESPONDETVR. Cùm homo non possit facere, vt habitus in se non habeant rationem formaliter vitiosorum; fit vt teneatur ad illos expellẽdos:

389. dos: & sub hac formalitate, tenetur illos Verbum depellere; quia verò materialiter accepti, non dicunt vllã oppositionem cum natura rationali; fit, vt stent cum vnione. & si potest Deus esse illorum causa specialis, seruando illos in lapide; potest esse, etiã in natura assumpta, illorum causa specialis.

ASSERO III. *Absolutè tamen loquendo, Habitus tales non possunt esse in Christo.*

RATIO: quia, esse illos nõ quà formaliter vitiosos, sed materialiter nõnisi spectatos, sunt merè formalitates nõnisi intellectûs; in re autẽ, illi sunt habitus dicentes essentialẽ ordinem
390. ad vitia: ergo, si quà vitiosi, non possunt esse in Christo, quà qualitates nõ possunt esse in Christo.

QVÆRES III. *An cum vnione hypostatica possit stare obligatio ad pœnam pro peccatis, v.g. ante assumptionem cõmissis?*

Aliqui censent, posse manere reatum pœnæ temporalis. ita Suar. Lugo. negat tamen vterq;, posse manere in Christo reatum pœnæ æternæ. Non posse autem manere in humanitate reatum, etiam pœnæ temporalis, docet Vasqu. & Amicus num. 59.

QVÆSTIO III.

De Libertate Christi.

391. PRÆMITTO I. *In hac materia, punctũ difficultatis in hoc esse.* Supponimus Christum fuisse liberum. Tum quia Isaiæ 53. dicitur. *Oblatus est, quia ipse voluit.* & Christus hoc idem de se testatur Ioan 10. *Habeo potestatem ponendi animam meam.* Tum quia, si Christus non est liber, non est meritus; quia meritum libertatem supponit: meritus autem est nobis, vt ex scriptura definit Tridentinum, Sess. 6. c. 7. vbi Christum appellat causam meritoriam nostræ iustificationis. Tũ quia, vt argumentatur Maximus, in disputatione cum Pyrrho, apud Petauium tom. 4. lib. 9. cap. 8. num. 4. voluntatem liberam habuit Adamus: ergo illam Christus assumere debuit.
quia aliàs illam non curâsset. *Quoniã,* 392.
inquit, *quod non est assumptum, non est curatum.* Quod vlteriùs idem Maximus confirmat: quia libertas humana est opus Dei in natura humana; ergo, in illa assumenda, relinqui nõ debuit; quia vel opus suum damnare, vel ei salutẽ inuidere putaretur Verbum, si illam non assumpsisset. Idem sentit Damascenus apud eũdem. Ambrosius lib. 2. de fide cap. 4. & clarè Amphilochius in Epist. ad Panchariũ Diaconum, vbi Christum libero arbitrio præditum dicit, & ab omni necessitate liberum. Si autem Christus est liber: quomodo impeccabilis? idq; ex eo; quia Christum esse liberum,
est esse indifferentem ad vtrumlibet, 393.
si est indifferens ad vtrumlibet, poterat vrgente obligatione agere, vel nõ agere bonum; si poterat non agere bonum, poterat peccare: si poterat peccare, ergo non erat impeccabilis. cuius oppositum vidimus. *Vnde, est hîc dilemma difficultatis.* Non poterat peccare Christus: ergo nõ erat liber. Poterat peccare: ergo non erat impeccabilis.

PRÆMITTO II. *Duplicis generis actiones præ oculis haberi, in saluanda libertate Christi, & eius impeccabilitate.* 1mò actiones, quæ etiam erant illi communes, cum quacũq; rationali creatura; vt non odisse Deũ, colere illum: &c.
2dò actiones, quæ specialiter Christũ 394.
concernebant; vt mori pro mundo.

PRÆMITTO III. *Plures esse modos saluãdi libertatẽ Christi;* vt videre est apud Amicũ disp. 15. Sect. 3. qui recenset 11. modos. Sed horũ aliqui pendẽt à particularibus principijs Thomistarum, alibi impugnatis. Ad particulares doctrinas descendendo, fit

DIFFICVLTAS I.

Proponuntur, & impugnantur duo Modi saluandi Libertatem Christi.

I. EXPLICATIO fit Suarij disp. 37. Sect: 3.

DOCEBAT I. datum fuisse præceptum v. g. moriendi Christo, & impossi-

395. possibile fuisse, suppositionem illam præcepti componi, cum omissione talis actûs.

DOCEBAT II. Etiam ex illa suppositione, non sequi, quòd voluntas necessariò effecerit talem actum, hoc titulo, quòd sit imperatus. Rationē dabat: quia vt tollatur libertas, ex aliqua suppositione, non satis est, vt ipsa suppositio antecedat voluntatis consensum; nec sufficit, quòd tali supositione positâ, infallibiliter sequatur talis actus: sed præterea necessarium est, vt id, quòd per talem suppositionem ponitur, aliquo efficaci, & veluti physico modo, determinet voluntatem ad talem actum; nam hoc est
396. propriè necessitatem inferre. Si enim id, quod supponitur, non habet huiusmodi vim & efficaciam; non potest mutare cōnaturalem modum operādi voluntatis: ergo nec tollet libertatem eius; nam in ea consistit connaturalis modus operandi illius.

DOCEBAT III. Præceptum, quod in præsenti difficultate supponitur, quamuis sit talis suppositio, vt à voluntate non pendeat, & illa positâ, infallibiliter sequatur obedientia: non tamen est talis, quæ habeat in ipsa Christi voluntate efficaciam, vt physicè determinet illam: nam præceptum est potiùs extrinsecum, & potiùs mouet ex parte obiecti, quàm ex
397. parte potentiæ ipsiùs: per se autem, non ponitur in obiecto aliquid, quod possit necessitatem inferre voluntati. Et idem, inquit, dicendum est de prædefinitione, seu decreto diuinæ voluntatis, quod humanam voluntatem antecedit, & illo posito, infallibile est, voluntatem humanam consensuram; nam huiusmodi decretū, solù præintelligitur in Deo, per modum intentionis, non per modum executionis: & ideo non intelligitur per illud, agere aliquid in voluntatē, aut physicè illam determinare ad operandum; consequenter hoc decretum non tollet libertatem. *Alijs, quæ non habent difficultatem, omissis.*

DOCEBAT IV. & condistinguebat has propositiones. Christus liberè perfecit actum, quo implebat præceptum. & hanc; Christus potuit nō implere præceptum. Prior propositio est vera; quia ita illum actū faciebat, vt per facultatem propriam suæ voluntatis, quæ intrinsecè impedita nō erat, posset illam non facere. *2da* autem propositio est falsa; quia per illā indicatur, potuisse Christi voluntatē carere illâ diuinâ custodiâ, cum qua non potuit componi peccatum. 398.

DOCEBAT V. huic propositioni. Poterat Christus non operari actum præceptum; hanc distinctionem adhibendam esse. Potuit non operari, considerato intrinseco modo operandi, suæ voluntatis. Concedo. in suppositione diuinæ præscientiæ, & motionis. Nego. 399.

Totus succus huius Explicationis in hoc stat. Liberè Christum operatum fuisse; quia, etiam posito præcepto, operabatur secundùm modum intrinsecum suæ voluntatis, & à nullo principio physico determinatum. *Hæc Explicatio.*

NON SATISFACIT I. Attentis phrasibus Suarij, & esset Christus liber in operando, vt supponitur; & nō esset liber: vt probatur. Quia ad hoc, vt tollatur libertas, ex aliqua suppositione antecedenti, necesse est, vt id, quod per talem suppositionem ponitur, aliquo efficaci, & veluti physico 400. modo, determinet voluntatem ad talem actum; sed ponitur tale principium physicum. quod probatur: vnio, & hac mediante, persona Uerbi, non minùs determinat, physicè & efficaciter, ad vnam partem, nempe ad non peccandum, ad nonnisi implendum præceptum: quàm si data fuisset, physica prædeterminatio ad vnā nonnisi partem; sed hæc, physicè, & efficaciter faceret impleri præceptū: ergo & vnio, ipsaq; persona, idē præstabunt.

NON SATISFACIT II. Quæro enim: an natura prout assumpta, liberè v.g. non sit mentita, libere seruauerit præceptum moriendi, vel non liberè?

401. liberè? Si liberè: ergo potuit non seruare, prout assumpta; ergo prout assumpta, potuit peccare: quia hoc in re non aliud est, quàm non seruare præceptum grauiter obligans. quòdsi natura assumpta non liberè seruauit præceptum: non responderetur ad difficultatẽ, nec saluatur, quod debuisset saluari.

NON SATISFACIT III. Quia videtur aliqua afferre, non satis cõgrua nostris principijs: Nam communiter dicitur in 1. par. de Sciẽtia, & in materia de gratia, ac prædefinitionibus actuum bonorum: si prædefinirentur, non consultâ per scientiam conditionalem libertate nostrâ, item si electio

402. efficax ad gloriam formaretur, ante præuisionem conditionatam actuum nostrorum bonorum: quòd illa prædefinitio, & illa electio, tolleret nobis libertatem; quàmuis nulla physica prædeterminatio poneretur, in voluntate. Immò contra Thomistas, qui duplicem prædeterminationem comminiscuntur, quandam intrinsecam, sitam in qualitate superaddita, & aliam extrinsecam, sitam in decreto Dei, arguunt nostri, auferri hac doctrinâ libertatem. Iam autem per Suar. illud decretum prædeterminatiuum non auferret libertatem: cùm non sit quid coniunctum physicè cùm voluntate. Quod ipsum vniuersaliter

403. in hoc resoluitur. quia suppositio antecedens, quam ponere, vel non ponere, non est in nostra potestate, & quâ positâ, non potest non sequi euẽtus, aufert libertatem; tale autem esset illud decretum præterminatiuum Thomisticum; & tale esset illud præceptum Christo impositum. Et certè, cùm dicant Thomistæ, videre Deum futura conditionata libera, in suo decreto efficaci, & absoluto ex parte actûs, nihilominus nos tale decretũ non admittimus, tanquã dissonũ libertati: posset autẽ admitti, tanquã saluatiuũ libertatis per Suar. quia illud decretũ non immutat physicè voluntatem, nec vnitur voluntati, vt modum eius operandi connaturalem immutet.

Nec sufficit, quòd dentur auxilia in- 404.
differentia: quia quamuis in sua entitate sint indifferentia: ratione illius, extrinseci decreti; tolleretur adhuc libertas, indifferentiaq; illa auxiliorũ non esset nisi materialis; eò, quòd formalitatem indifferentiæ tolleret adiunctum illud, nempe prædeterminatio; sic & illud decretum extrinsecum tolleret libertatem, indifferentiaq; illa mediorum esset, ex paritate rationis, nonnisi materialis. Vnde videretur Deus formare talem actum; Do tibi auxilium, quod de se est indifferens ad vtramq; partem; sed ego illud determino, & volo vt nonnisi hoc agere iam possis: quo certe casu, &
indifferentia & libertas destruitur. Et 405.
sicut, si ponatur prædeterminatio necessitans, quantumuis sit voluntas, in in sua entitate, potentia indifferens, & potens indifferenter agere; tamen ex adiuncto illo principio, destrueretur iam indifferentia illa voluntatis, aut potiùs ligaretur necessitate: ita & indifferentia auxilij, ac mediorum, ligaretur extrinseco illo decreto. Deniq; voluntas illa Dei, in circumstantia illorum etiam indifferentium mediorum, vel potest mutari, vel non? si potest: ergo non est absoluta & efficax; poteritq; aliquid non fieri, quòd Deus vult efficaciter fieri. Si non potest: ergo non potest
non esse id, ad quod dicit essentialem 406.
ordinem illud decretum: dicit autẽ essentialem ordinem ad actũ ipsum. Quæ omnia in hoc fundantur. Libertas stat in posse agere, vel non agere, positis omnibus prærequisitis; sed inter prærequisita, est etiam voluntas diuina: ergo etiam illâ positâ, debet posse non agere. Sed falsum est, quòd illo casu possit non agere: ergo etiam falsum erit, esse tunc illam liberam.

RESPONDEBIS. Quòd persona VERBI afferens impeccabilitatem, adeoq; inuiolabilitatem præcepti à Deo lati Christo, non sit principium physicum agendi; vel si est, quòd nõ tollat libertatem: quia id solùm tollit liberta-

407. libertatem, quod se habet per modũ principij necessariò requisiti ad agendum; iam autem personalitas, non est principiũ necessarium ad agendũ.

CONTRA. Etiam posito principio non necessariò requisito, auferri potest libertas; quia auferri potest indifferentia, vt dictum, ex adiuncto.

II. EXPLICATIO est aliquorum Recentiorum apud Suarez & Lugo.

DOCEBANT I. Christum fuisse liberum ad seruãdum præceptũ; quia potuit omittere eius obseruantiã.

DOCEBANT II. Quamuis potuit omittere præcepti obseruantiam Christus, non tamen potuit peccare;
408. quia non potuit habere actum positiuum, quo vellet violare præceptum.

DOCEBANT III. Omissionem rei præceptæ, secundùm se sumptam, nõ esse peccatum. quia peccatum debet esse voluntarium: non autem est voluntarium, nisi detur actus voluntatis, à quo, formaliter & denominatiuè, dicatur liberum. *Hæc Explicatio.*

NON SATISFACIT I. Quæro, si pura aliqua creatura ligaretur præcepto moriendi, omittẽdo illud præceptum, vel peccaret, vel non peccaret? Si peccaret: ergo & Christus peccaret: quæ enim ratio non excusat à peccato creaturam, cur excusaret Christum? si autem illa creatu-
409. ra tunc non peccaret: ergo potest esse, posito præcepto de obseruando, non obseruantia præcepti diuini, sine vlla culpa, eaq; non obseruãtia finalis.

NON SATISFACIT II. Quia vel per puram omissionem, vel non per puram omissionem, potuisset Christus omittere præcepti impletionem? si non per puram omissionem: ergo iam admittis actum nolendi seruare præceptum, in Christo: hoc enim est, non esse illam omissionem purã; absurdum autem est, ponere in Christo nolitionem seruandi præcepti vrgentis. Si per puram omissionem: hæc alibi negata; illâ etiam concessâ, quærere restat: illa omissio pura in Christo, essetné libera, vel non libera? si non libera: ergo nec saluas libertatẽ; quia nihil ponis de linea liberi. Si li- 410.
bera: quomodo illa est sine vllo actu? & si est libera, sine vllo actu: cur non poterit etiam esse voluntaria, sine vllo actu? adeoq; & peccaminosa.

NON SATISFACIT III. Quia Christus reflectens se super suum posse, vel posset dicere, Possum liberè omittere obseruantiam præcepti; vel non poterat hoc dicere? si non poterat: ergo apparet, quòd nõ liberè moriebatur; agnouisset enim hoc in se. Si poterat hoc dicere: cùm nulla sit talis omissio pura, quæ non possit transire in non puram, casu quo actus ponatur; vnde hoc iam erit, vt si obiectum attingatur purâ omissione, non 411.
sit futurum peccatum? si autem attingatur, non purâ omissione, iam sit futurum peccatum? infereturq;, Si obiectum attingatur non purâ omissione, peccabitur; ergo etiam si attingatur purâ omissione, peccabitur. nam specificatiuum & inductiuũ malitiæ, vtrobiq; idem habebitur.

DIFFICVLTAS II.

Examinatur Sententia communis.

III. Explicatio communis est, quâ vtuntur Uasqu. Valent post illosq; Amicus disp. 25. Sect. 3.

DOCENT I. In præcepto illo, distingui posse substantiam præcepti, & circumstantias præcepti. Substã- 412.
tia præcepti v.g. moriendi, est ipsa mors subeunda. circumstantiæ autem sunt, mori, hoc vel illo tempore, hoc vel illo motiuo, hac vel illâ intensione actûs &c.

DOCENT II. Christo præceptã esse substantiam actus, v.g. mortem; sed non esse illi præceptas circũstantias: consequenter, Christum liberũ fuisse, quoad illas, licèt non quoad substantiam præcepti. fuisse autem, in libera Christi potestate, tẽpus moriendi, deducunt ex illis verbis Christi; *Nondũ venit hora mea. Ego pono animam meam, nemo tollit eam à me. &c.*

DOCENT III. Quamuis Christo fuerit præcepta substantia actûs, nihilominus Christum, propter circum-

413. stantiam temporis, liberè exercuisse totam substãtiam actûs moriẽdi, quia scilicet in potestate eius erat, hoc vel illo tempore, totam præcepti substãtiã exequi, vel non exequi. *Ex his.*

Explicatio Libertatis, in istis principijs, in hoc stat: quia Christus non erat determinatus ad circumstantias moriendi. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT I. Quia, vt ait Suar. ex hac sententia sequitur, hanc conditiõalem esse veram; quòd si Christo impositum fuisset præceptũ, non tãtùm circa substantiã actûs, sed etiam circa omnes circũstantias tẽporis, motiui, intẽsionis &c. quòd
414. scilicèt eo casu nulla fuisset in Christo libertas; quia nec saluatiuum eiusdẽ, nempe indifferentia ad circumstantias quo posito arguitur vlteriùs. Est mera nonnisi diuinatio, quòd Christo non fuerit præceptum, morere v. g. post tot annos vitæ; & si casum capilli ordinat prouidentia diuina, etiam secundùm instans illum determinando: multo magis id fecit circa vitam Christi. Scriptura illa adducta; *Nondum venit hora mea*, sicut per Amicum habet hunc sensum; *Nondum venit hora mea*, quam feci meam, per liberam determinationem mei, ad hãc circumstantiam horæ; sic ego dicam habere hunc sensum. *Nondum venit*
415. *hora mea*, quam mihi ab æterno destinauit Pater. verba etiam illa; *Ego pono animam meam*, significant quidem libertatem Christi, sed non significãt modum illius libertatis, qualem comminiscitur Amicus & alij.

NON SATISFACIT II. Vel enim, hoc tempore, quo Christus mortuus est, liberè totam præcepti substantiã executus est, vel non liberè? si non liberè: ergo contradictoria dicit Amicus; dicit enim, vt citaui, quòd totam substantiam actûs moriendi liberè executus est. ergo vlteriùs nec illâ morte nos redemit; redimere enim non potuit, nisi meritoriè agendo: meritoriè autem agere non potuit, nisi liberè. Quodsi eo tempore, quo Christus mortuus est, libere totam præcepti substantiam executus est; ergo libera illi fuit substantia actûs. ergo contradictoria dicit Amicus, dicens, nonisi quoad circumstãtias liberum, quia indeterminatum, fuisse Christum. 416.

NON SATISFACIT III. Non debet dici, quòd substantia Incarnationis non sit decreta, propter nostram salutem, sed sola aliqua circumstantia eiusdem; ergo nec debet dici, solam circumstantiam passionis, fuisse liberam, & non determinatam: non autem substantiam; quia, si est determinata ipsa substãtia, & solùm circumstantia non determinata: sola circumstãtia erit libera, & non passio. 417.
Si enim, etiam circumstantia passionis, fuisset determinata, iam nulla foret patiendi libertas; ergo pariter, cùm sit determinata ipsa substantia passionis, deberet dici, non esse libera substantia passionis. Hoc autem dici non potest: quia sicut, si non fuisset decreta substantia incarnationis, non fuisset vera propositio: Incarnatus est propter nostram salutem; sic nec foret vera propositio: Passus est propter nostram salutem. Nam istud *Passus*, significans substantiam moriendi, deberet trahere secum rationẽ meriti, adeoq; rationem liberi; non traheret autem, si ipsa substãtia actûs est decreta, adeoq; non libera. Hinc 418.
non deberet dici gratiarum actiuè; Passus est pro nostra salute; sed nonnisi, anticipauit mortem, vel, ex hac intentione voluit, pro nostra salute. Rursus, si nihil obsit, ad saluandas commodiùs scripturas, & authoritatem sacram, exaltãdaq; merita Christi, debemus dicere etiam substantiã præcepti liberam fuisse Christo, & nõ solas circumstantias; sed nihil obest, quominus id dicamus: & si id dicatur, simpliciùs Scripturæ accipientur, quæ mortis in substantia meminerũt nostri redemptiuæ, non vero istius solius v. g. anticipationis: ergo debemus dicere, etiam substantiam moriendi liberam fuisse, adeoq; indeterminatam.

DI-

419. DICES cum Amico. Si quis sciret se post annum moriturum, & ante hunc annum, oblatâ occasione, anticiparet tempus mortis per martyrium, iste esset verè martyr; ex eo tantùm, quòd vitam pro Deo libere effunderet, anticipato tempore; ergo pari ratione, Christus, certò sciens, se post aliquod tempus, ex præcepto Patris, necessariò moriturum, si prædictum tempus liberè anticipâsset notabiliter, verè diceretur liberè mori, nō solùm quoad circūstantiā temporis, sed etiam quoad substantiam mortis. *Missis alijs disparitatibus*

420. RESPONDETVR, disparitatē esse, Quia in Martyribus, vt pote necessitate moriendi adstrictis, nulla alia laudabilitas potest cogitari, nisi anticipatio; quâ positâ, habetur in illis totum fundamentum laudabilitatis. Aliunde etiam, non tenemur, quàm maximam laudabilitatem, & eius fundamentum quærere, in morte Martyrum; quæ sine dubio esset maior, si, cùm possent nunquam mori, morerentur tamen pro Deo. Iam verò in Christo, qui poterat non teneri legibus moriendi, debet alia libertas, & alia laudabilitas moriendi inquiri, nempe ipsa substantia mortis; tenemurq;, habito fundamento, quàm maximam laudabilitatem morti Christi tribuere; adeoq;

421. tenemur sentire, mortem illam fuisse liberam, etiam quoad substantiam moriendi. Et certè verba illa Christi, (*Potestatem habeo animā meam ponendi, & potestatem habeo illam sumendi.* item, *Nemo animam meam tollit à me.*) si simpliciter sumantur: ostendunt, ipsam vitam, hoc est oppositum substantiæ mortis, in potestate illius fuisse; quā potestatem, certè non tantùm per respectum ad Deum, sed etiam per respectum ad homines, non habēt martyres; nec hoc quisquam illorum, etiā per ordinem ad homines, dicere potest: per quod monstrant, non esse sibi liberam substantiam mortis; quia autem verbis illis vsus est Christus, monstrat substantiam mortis fuisse illi liberam.

Disparitas secunda afferri potest. Martyres ipsâ substantiâ mortis meriti sunt, quia hæc mors quam oppetierūt, non potest dici moraliter eadem, cùm ea, ad quam necessitati fuissent lege naturæ; iam autem si substantia mortis Christi est decreta, & præcepta, hæc ipsa quam oppetijt mors, erat eadem quæ præcipiebatur. 422.

Tertia disparitas est. Quia, cùm homines, etiamsi necessitentur ad mortem, non necessitentur ad acceptandam mortem; possitq; aliquis nolle mori, quamuis debeat mori; hinc fit, vt casu quo mori velit, dicatur liberè mori. Iam autem, titulo præcepti, necesse erat, vt acceptaret Christ[9] mortem; quia erat necesse ne peccaret, 423.
peccaret autem non acceptando præceptam mortem. Si autem erat necesse illum acceptare mortem, aliter se iam habebit Christus, quàm martyres, in obeunda morte.

DIFFICVLTAS III.

Impugnatur alius modus idem explicandi.

IV. EXPLICATIO est Recentiorum, quâ vtitur Cabrera apud Amicum, & eam defendit Lugo totâ Sect. 8. Hæc Explicatio saluat Christi libertatem, imprimis, quia non erat determinatus ad certum instās mortis. deinde, pro quocunq; instanti vrgente, poterat dispensationem petere supra præceptum. 424.

Quoad hanc partem, in quantum Lugo libertatem Christi saluat, quòd non esset obligatus, pro hoc instāti, implere præceptū.

NON SATISFACIT hæc explicatio. Quia tota argumentatio Lugonis colligit consequentiam similem, ac si aliquis argueret; Hic calamus non est ad scribendum necessarius, & hic alius, & hic alius: ergo nullus calamus est ad scribendum necessarius. hæc collectio consequentiæ est nulla; ergo & illa prior. Sequela probatur. Jn hoc instanti, non erat Christus determinatus ad moriendum, neq; in hoc secundo, neq; in alio, & sic vlterius:

425. rius: ergo in nullo fuit instanti obligatus. En illationem posteriorem, priori similem. & si ostendatur meliùs colligi illationem, insolutum manebit, quod quæritur: nempè, quomodo liberè adhuc sit Christus mortuus?

RESPONDEBIS I. Quòd Christus fuerit liberè mortuus, quia non erat determinatus, vt hoc instanti determinato moreretur. intellige de antecedente instante, quod præcedit vltimum instans, decretæ iam & determinatæ mortis.

CONTRA est. Ponamus mortuũ esse Christum illo instanti, quo est decreta illi mors, vel determinatus vitæ
426. tractus; vel liberè moriebatur, vel non liberè? si non liberè: non respõdes ad punctum. Si liberè: vnde saluas libertatem, cùm non supponatur anticipante instanti mortuus? Et vt ostẽdatur, non colligi rectè illationẽ, sic iteratò restauratur argumentum. Vltimum illud instans, vel est decretum, vel non est decretum? si non est decretum: ex eo non esset decretum; quia poterat satisfacere præcepto in instantibus antecedentibus illud vltimum. quæ responsio est similis illi. Hic vltimus calamus non est necessarius ad scribendum, quia sufficit penultimus; & tamen, ex sufficientia calami penultimi, non rectè colligi-
427. tur hæc illatio: Nullus calamus est necessarius. ergo neq; rectè colligetur illatio; Nullum instans erat determinatum. Si autem illud instans est decretum: quomodo saluas libertatem?

RESPONDEBIS II. Christum nõ fuisse mortuum vltimo illo instanti, sed antecedenti quopiam, adeoq; instanti non decreto.

CONTRA. Quia hoc est mera diuinatio, Christum, non illo instanti decreto, mortuum fuisse. &, saluari quidem libertas Christi debet, sed & dispositiuitas prouidentiæ diuinæ, si in alijs, ipsa puncta & momenta, certè etiam in Christo, destinantis.

RESPONDEBIS III. Saluari libertatem, non solùm per hoc; sed 428.
simul, quia potuit petere dispensationem.

CONTRA est. Ergo iam ex vno tantum capite saluas libertatem; quia vt illud primum caput teneat, fulcis illud hoc secundo, quòd est petere dispensationem.

NON SATISFACIT II. Quia hîc quæritur principium libertatis, secũdùm quod fuisset liber Christus quoad substantiam mortis, id verò quod affertur, non saluat libertatem quoad substantiam mortis. Quod ipsum probatur. quia communis sententia, docens in potestate Christi fuisse anticipationem mortis, per ipsum Lugonem, non saluat libertatem, quoad 429.
substantiam mortis; hæc autem videntur parum distare.

NON SATISFACIT III. Quia aliud est præceptum de substãtia mortis, & aliud de tempore mortis: ergo etiam alià est libertas, de substantia mortis, & alia de solo tempore mortis; ergo sicut præceptum de substantia mortis, non est præceptum de tempore mortis; sic etiam libertas circa tempus mortis, non erit libertas circa substantiam mortis. & tamen Lugo, nonnisi ad libertatem circa tempus mortis, attendit.

II. *Pars saluandæ libertatis Christi, nempe quod potuerit petere dispensationem.*

NON SATISFACIT I. Suppono 430.
quòd aliud formaliter sit esse liberũ, quoad substantiam præcepti, & aliud, esse liberum, quoad petendam dispensationem à præcepto. Ratio suppositi est imprimis à pari: quia alià est obligatio ad substantiam voti, & alia obligatio ad non petendam dispensationem à voto, vt scitur. idem etiam seruari solet in legibus pænalibus; aliud enim est mandare exilium Petro, & aliud, obligari etiam amicos, ad nõ petendum, vt redeat ab exilio. Idem suppositũ probatur ratione: quia scilicet alia est materia præcepti, quod est circa mortem, & alia materia præcepti, de non petenda dispensatione: aliud

431. aliud item potest esse motiuum huius, & aliud illius. *hoc Supposito.*

Formatur argumentum. Quia hîc quæritur libertas quoad substantiam præcepti; sed hæc explicatio non saluat libertatẽ quoad substantiã præcepti; quod ipsum probatur. Saluat nõnisi libertatem ad petendam dispensationem in præcepto, quæ libertas alia est à libertate in substantia præcepti: ergo non saluat libertatem quoad substantiam præcepti. Antecedẽs probatur: quia potest aliquis necessitari ad substantiam præcepti, & non necessitari ad non petendam dispensationem: sicut potest obligari ad substantiam præcepti, & non obliga-

432. ri ad non petendam dispẽsationem ab obligatione; imo ipse Christus poterat necessitari, & ad substantiã mortis, & ad non petendam dispensationem: ergo & alia est libertas ad substantiam præcepti, & alia ad non petendam dispensationem.

RESPONDEBIS. Sufficere, quòd mors Christi sit libera denominatiuè, à voluntate libera Christi, quâ voluit non petere dispensationem.

CONTRA. Quia iã non saluas libertatẽ, & meritũ, quoad substãtiã præcepti; talemq; illi nonnisi laudabilitatẽ tribuis, qualem habet actus exterior, comparatus ad interiorem, respectu cuius non est nisi denominatiuè liber,

433. & denominatiuè meritorius.

Ad ea quæ ex Lugone responderi possent, hæc prauideantur. Quòd præcesserit in Christo aliquid necessitatiuũ physicè, ad moriendum: (nisi id aliunde saluetur,) quia præcessit physica impeccabilitas, faciens ne posset transgredi præceptum: consequenter, (nisi id aliunde saluetur) non habebat physicam potestatem non moriendi.

NON SATISFACIT II. Si potestas petendæ dispensationis saluaret libertatem in Christo, vel saluaret ratione impetrandæ pro tunc dispensationis, vel ratione impetrandæ pro postea, vel ratione solius potestatis, quæ tunc habebatur, ad petendam dispensationem? nulla ex his ratione saluatur libertas Christi. Quod probatur. 434.

1mò. Non ratione dispensationis pro tunc impetrandæ, cùm vrget præceptum: quia hæc impetratio est impossibilis; vellet enim contradictoria: vt scilicet dum vrget præceptum, & vrgeat, vt supponitur; & non vrgeat; quia non vrget, dum adest dispensatio. *2dò.* Non ratione dispensationis postea impetrandæ: quia si potestas, quæ tunc habetur ad petendam dispẽsationem, non saluat libertatem pro præsenti, sed pro futuro: ergo nec saluat illam dispensatio postea impor-tanda. *3tiò.* Non ratione potestatis, quæ tunc habetur ad petendam dispẽsationem: quia potestas illa non plus 435. infert, quàm posse esse liberum, non autem esse liberum; ergo pro nunc non saluat libertatem. & sicut posse habere prædeterminationem, non infert prædeterminationem; posse habere calorem, non infert calorem; sic & posse esse liberum, non infert esse liberum; idq; ideo: quia posse esse liberum, non infert definitionem libertatis, quæ est habere potestatem ad vtrumlibet; sed tantùm infert capacitatem ad illam potestatem. Porro quòd posse petere dispensationem, non inferat plus, quàm posse esse liberum: probatur. Supponamus, non petere Christum dispensationem, sed tantùm habere potestatem petendæ: 436. potestné agere saluâ impeccabilitate oppositum, an non potest? si non potest: ergo non est liber, cùm non habeat potestatem, idq; proximam, ad vtrumlibet. Si autem potest agere, etiam non petitâ dispensatione, sed cum solo posse petere, idq; saluâ impeccabilitate: ergo otiosa in illo esset actualis petitio dispensatiõis; quæ tamen exigitur. Sicut enim, si hoc ipso, quia Berta & Caius, consanguinei in tertio gradu, possunt petere dispensationem, licitè possent copulari matrimonio: hoc ipso petere dispensatiõem otiosum foret; ita & in præsenti. Illustrari hoc potest tali instantiâ. Ponat Deus prædeterminationẽ

 neces-

437. sitatem ad bonum; coniungat illam cum potestate petendæ dispensationis, seu petendi, vt auferatur prædeterminatio necessitans; casu, quo non auferatur, non erit operatio libera, quia profecta à principio necessitante; nec sola præcisè potestas impetrandæ dispensationis, erit illatiua libertatis: ergo idem dicendũ in præsenti.

ADDO. Cùm intelligitur Christus, posse petere dispensationem, pro illo instanti, pro quo moritur; vel intelligitur habere iam illam dispensationem, vel non intelligitur habere? Si intelligitur habere: ergo non ex præcepto est mortuus; ergo non sal-
438. uas libertatem saluo præcæpto; in quo tamen in præsenti laboratur. Si non intelligitur habere dispensationẽ: ergo nec intelligitur liberè mori. quod probatur. Quia qui habet potestatem petendæ dispensationis, & pro illo instanti, quo operatur, non intelligitur dispensationem habere, agendo peccat: ergo & Christus intelligeretur peccare, si non moreretur; ergo moriens non liberè moritur; nam si non moreretur, peccaret: non autem erat illi liberum peccare.

RESPONDEBIS ex Lugone. Quòd illud de prædeterminatione, in præsenti non teneat: nam prædeterminatio, tunc quando est, aufert liber-
439. tatem, ad habendum tunc actum oppositum, aufert etiam indifferentem concursum: nihil horum habet illud præceptum.

CONTRA. Redit argumentum. Non saluatur libertas positâ prædeterminatione, nec saluatur, positâ eâdem, collatio indifferentis auxilij; ergo etiam idem in præsenti dicendũ erit. neq; enim magis physicè determinat prædeterminatio, quàm physicè reddat impeccabilem persona diuina.

NON SATISFACIT III. Quia loca scripturæ, in præsenti explicatione, non accipiuntur simpliciter; neq; enim possent gratiæ agi Christo rigorosè, quia pro nobis mortuus est; sed quia anticipauit mortem, quia dispẽsationem pro præcepto non petijt. 440.

DICES I. cum Lugo. Pro suâ sententiâ stare illa verba: Matt: 26. *An putas quia non possum rogare Patrem meum, & exhibebit mihi modò plusquàm duodecim legiones Angelorum.*

RESPONDETVR. Significari hîc nonnisi, quòd liberè mortuus sit, & voluntariè: sed non significari modum, quo erat liber; consequenter nec significatur quòd eius libertas stet in iure petendæ dispensationis. Quòd ea verba non suffragentur intento Lugonis, deduci potest ex Maldonato, qui verba hæc explicat tali phrasi; Quasi diceret, inquit, putasné, si non sciuissem decretum esse à 441.
Patre meò, vt morerer, non potuisse me duodecim legiones Angelorum ab eo petere, eumq; mihi daturum non fuisse? Quæcunq; tandem loci huius interpretatio ponatur, significabit tantùm liberè Christum mortuum, sed non libertate saluabili, per solam petitionem dispensationis.

DICES II Explicatio hæc optimè concordat obseruantiam præcepti cũ libertate; non enim potest maior libertas excogitari, quàm ita acceptare mortem, vt possem non solùm tunc, sed nunquam eam acceptare; & quia, licèt haberet præceptum, poterat impetrare facilè abrogationẽ præcepti.

RESPONDETVR. per principia Lugonis, non ostensum, quomo- 442.
do, supposito præcepto, potuerit nunquam acceptare mortem Christus, nisi petendo dispẽsationem? quæ petitio dispensationis, quòd non saluet libertatem, dictum immediatè.

DICES III. Martyr liberè moritur, quoad substantiam mortis, obligatus cæteroqui, vt in perpetuum non viuat, quia liberè anticipat mortem: ita ergo & Christus, licèt fuerit necessitatus ad moriendum, liberè moritur, quia anticipauit moriẽdi tẽpus.

RESPONDETVR. Negando, quòd martyr quoad substantiam liberè moriatur. Nam non est textus scripturæ, qui ostendat liberum fuisse illi

443. illi simpliciter non mori: est autem textus, qui ostendit *Oblatũ* Christum *quia ipse voluit:* qui textus loquitur de ipsa substantia, non autem de anticipatione. Sed posito etiã, quòd Martyr libere moriatur quoad substantiã: hoc inde est; quia non est impeditus, quominus possit habere actum, Nolo mori: per quem actum, tota substantialis libertas moriẽdi saluatur; neq; enim aliter potest esse libera alicui mors, libertate in actu interno stante. Quia autem Christus erat impeditus, ne diceret, Nolo mori; ideo adhuc in Christo non saluabitur substãtialis libertas moriendi.

444. DIFFICVLTAS IV.

Explicatur Christi Libertas.

Tenendum est quod docuit citatus Lugo. num. 100. non fuisse Christum liberum, quoad substantiam, in præceptis naturalibus seruandis: quia ex vna parte, Christus erat physicè imimpeccabilis: ex alterâ, semel prohibitum, quod non potest non prohiberi, nunquam potest esse bonum, & semel mãdatum, quod debet mãdari, nõ potest non esse mãdatũ, adeoq; nõ obseruatum à Christo. Solùm ergo saluãda est libertas Christi, in illis, quæ poterant illi non mandari, v.g. in subeundâ morte. sit

445. PVNCTVM DIFFICVLTATIS I.

Innuitur modus id explicandi.

I. MODVS EXPLICANDI Christi libertatem, vt explanetur.

PRÆMITTO I. *Subsistentiam quâ talem, non determinare, vt hoc agas, vel non agas, vel ne agere possis oppositum.*

RATIO. Tum quia id spectat ad principium elicitiuum, quod subsistentia quâ talis non est. Tum quia subsistentia quâ talis, & sphæra eius, non est, nisi terminare: hinc extra suam sphæram ageret, si determinaret, vt hoc potiùs agatur, quàm illud; vel, vt hoc potiùs possit agi, & non hoc. Tum quia defacto Christus non habet personam humanam, & tamen 446.
habet principium humanum, quo se ad hoc vel illud determinet, vel determinare possit; habet enim voluntatẽ humanã liberã: ergo apparet, id non esse de ratiõe subsistẽtiæ: Quod si nõ est subsistẽtiæ, determinare voluntatem, vt hoc potiùs quàm illud agat, vel agere possit; hoc ipso accessus subsistentiæ, etiam diuinæ, determinationem illam non afferet, sed illam ponendam relinquet voluntati.

PRÆMITTO II. *Quamuis subsistẽtia non determinet, vt hoc potiùs, quàm illud agatur; antecedenter tamen ante omnem determinationem, quâ se voluntas determinat, ad hoc potiùs agendum, quàm illud, vel nõ agendũ simpliciter determinat* 447.
subsistentia, vt voluntas non possit agere, nisi actiones hominis; licèt in voluntatis humanæ sit potestate, has potiùs quàm illas actiones agere.

Quòd subsistentia determinet ad hoc,

RATIO est: quia secundùm conditionem suppositi, est talitas operationis; cùm actiones sint suppositorum. hinc, si per possibile, vel impossibile, naturam Petri terminaret Persona Raphaëlis, determinaret illud suppositũ, vt operationes sint Raphaëlis.

Quòd autem antecedenter hanc determinationem ponat subsistentia,

RATIO est: quia subsistentia, quãuis non influat physicè efficienter, in 448.
actiones, est tamen complememento antecedenter prærequisitum ante agendum: ergo & antecedenter determinatiuum; cùm ipsâ illâ completione determinet.

PRÆMITTO III. *Cùm in Christo sit subsistentia diuina, quæ & diuina est, & simul supplet id, quod faceret subsistentia propria, quæ determinaret ad esse operationem Personæ humanæ; fit, vt ratione illarum duarum formalitatum, determinet naturam humanam, ad exercendas operationes Dei-viriles, seu Theandricas.*

RATIO est: quia illæ operationes non sunt iam suppositi humani, & tamen sunt naturæ humanæ: ergo debent

449. bent esse, de vtroq; hoc participãtes, adeoq; Dei-viriles.

PRÆMITTO IV. *Posito, quòd suppositum diuinum determinet, nonnisi ad operationes Dei-viriles, seu esse diuinum ratione suppositi participantes; fit, vt potuerit mori & non mori.*

RATIO. Quia & mori, & non mori, poterat esse actio diuina, & sic dereliquis. Actiones tamen peccaminosas Christus exercere non potuit; quia illæ, qua tales, non possunt esse diuinæ, nec Theandricæ.

PRÆMITTO V. *Non fuisse Christo liberum, nec debuisse esse, vt faceret operatiões nonnisi Theãdricas, seu Dei-viriles.*

450. RATIO: quia etiam non est in potestate, & libertate hominis, vt exerceat nonnisi operationes hominis: ergo nec erat in potestate Christi, vt si vellet, Dei-viriles operationes non faceret; nec in ordine ad hoc, saluari debet Christi libertas. *Ex his.*

COLLIGES I. Non fuisse Christũ indifferentem, vt pecaret, vel non peccaret: quia non erat indifferens, ne exerceret Theandricas operationes. Fuisse autem indifferentem vt v.g. moreretur, vel non moreretur: quia vtrumq; poterat esse Theandrica actio.

COLLIGES II. Mansisse adhuc indifferentem voluntatem Christi, etiam supposito interuentu subsisten-
451. tiæ diuinæ, ad moriendum, & non moriendum. Ius enim hæc determinandi subsistentiæ non conuenit.

COLLIGES III. Si quæras, an liberum fuerit Christo, mori, vel non mori? respondebitur, fuit: idq; tam ex parte voluntatis, à qua poterat proficisci, non mori, tanquam Theandrica actio; quàm ex parte subsistentiæ: quia huius, non est determinare ad vnum agendorum, sed tantũ, vt dixi, determinare, vt actiones quæ ponũtur sint Theandricæ. perq; hoc iam saluabitur libertas quoad subståtiam moriendi.

Quodsi vlteriùs vrgeas: Ergo potuit peccare, & non peccare: Respondetur, potuit non peccare; quia non peccare potest esse actio Theandrica: 452.
sed non potuit peccare; quia peccare, non potest esse actio Dei-virilis.

Neq; inde sequitur, Christi libertatem per hoc diminui; quia Christi libertas in his debet saluari, in quibus proportionaliter saluari deberet, si haberet personam humanam. Sicut ergo, si haberet personam humanam, non esset liber ad exercendas opreationes hominis, vel non exercendas; sic nec debet esse liber ad exercendas, vel non exercendas, operationes Dei-viriles. Et quia peccare, non potest esse actio Dei-virilis; nec debet habere libertatem peccati. Hinc, si detur prædeterminatio, ad non peccandum, in puro homine, destruet illius 453.
libertatem: quia hoc, quod est peccare, potest habere rationem operationis etiam humanæ; peccatum autem non potest habere rationem operationis Dei-virilis.

Ex his Præmissis & Collectis.

EXPLICATIO hæc stabit in hoc. Liberè Christus est mortuus, quia nec à sua voluntate, nec à Persona diuina determinabatur, vt nõnisi moreretur.

Nihilominus tentandus est alius modus id explicandi. Inprimis, quia hic modus explicandi libertatem Christi, non fundatur in vllis Patrum sententijs, ad quas Theologo attendendum. Deinde, quia posito præcepto de moriendo, si liberum fuit Chri- 454.
sto non mori; hoc ipso, & non liberũ fuit Christo peccare, vt supponitur; & liberum: quod probatur. Quia ipsum non mori, dato illo præcepto, esset ipsissimum peccare. *Neq; valet* si recurras ad collationem auxiliorũ nonnisi efficacium: quia auxilia etiã efficacia, faciunt quidem ne peccetur, sed non faciunt, ne possit peccari; Christus autem non poterat peccåsse. & si comminiscaris auxilia, cum quibus non potuisset peccare, de illis redibit quæstio, quî saluent libertatem moriendi? Posset tamen recurri adhoc, quòd ipsum non mori, sit peccare, in quantum non mori haberet rationem non diuini: quia autem in Christo

455. Christo haberet ratiōem diuini, ideo non esset ipsissimum peccare. nec debet seruari libertas Christi, vt non seruet præceptum; sed libertas, circa substātiam & obiectum præcepti. Obiectum autem est hic, v.g. mors: & tamen ex dictis, non mori, poterat esse actio diuina. ex quo inferes, liberum illi fuisse, non mori; consequenter liberè esse mortuum. Proponitur tamen hic modus, aut impugnandus, aut illustrandus. *Ad alium modum accedendo, sit*

PVNCTVM DIFFICVLTATIS II.

Stabilitur alius modus.

456. PRÆMITTO I. *In explicanda libertate Christi, attendendum est, vt saluetur infallibilitas agendi præceptum;* cū Christus, vt pote essentialiter impeccabilis, non possit illud non seruare. Et simul, vt saluetur libertas, saluanda est indifferentia agēdi illa præcepta.

PRÆMITTO II. *Non debere, infallibilitatem & indifferentiam, ratione eiusdem saluari.*

RATIO: Quia in alijs, in quibus saluatur libertas, & infallibilitas, sub alia formalitate saluatur infallibilitas, sub alia libertas: vt notum est, ex materiâ de gratia efficaci; ex materia de sciētia Dei, præcedente euentus liberos, libertatem tamen non auferente.
457. Quod ipsum in hoc fundatur: quia indifferentia non dicit adstrictionem ad vnum, dicit infallibilitas: ergo à diuersis principijs sumi debet; nam vnum idemq; non potest esse determinatum ad vnum, & non determinatum ad vnum.

PRÆMITTO III. *Infallibilitatem, & libertatem, duplicem posse spectari.* Imprimis, infallibilitatem & libertatem, respectu gratiarum quæ Christo conferebantur. & hæc saluari debet, secundùm principia de efficacia. Deinde spectari potest infallibilitas, & vel maximè libertas, comparatiuè ad impeccabilitatem; & quidem infallibilitas desumetur ab impeccabilitate; à qua non desumetur iam libertas, ob allata. hinc ad aliud eius saluandæ principium inquirendum. 458.

PRÆMITTO IV. *In primo signo rationis,* absolutè mandata est Christo, saluatio & sanctificatio generis humani, non determinādo modum redimendi.

RATIO asserti, quoad primā partem, est. Quia intentio finis, prior est signo, reliquis alijs; sed intentio saluandi, & sanctificandi, est finis intentus à Deo in Incarnatione: *Descendit enim propter nostram salutem.* &, *Hæc est voluntas Dei, sanctificatio nostra.* ergo hæc debuit primò intendi. *Quòd autē præceptus fuerit, hic illi finis.*

RATIO est, illud Ioan: 10. *Mandatum dedit mihi Pater.* idem habet Paulus ad Philip. 2. ad Rom. 5. Clarus est & ille locus; *Non veni facere volūtatē eius, qui misit me, Patris.* Voluntas autem hæc, vt dictum, est sanctificatio nostra. 459.

Quòd tandem non sit, pro illo signo, determinatus modus saluādi, & sanctificādi.

RATIO est. Tum quia, ex vna parte, id fieri potest, vt intendatur finis, non intēdendo, pro eodem signo, determinatè media; si finis pluribus modis obtineri possit, vt dictum supra. Tum quia, si concipiatur determinatus fuisse Christus, etiam quoad media, intelligi non poterūt commodè loci Scripturæ, infra citandi. Tū 460.
quia, quamuis non ponatur, Christus determinatus fuisse, quoad media, adhuc poterit in illo saluari perfecta obedientia; & simul consuletur dignitati Christi. nam etiam in humanis, summi Principes, imperando aliquid, prudenti & honorato subdito, imperant finem, remittendo eius discretioni media. Vnde illud est; *Sapientē mittas, nihil ei dicas.*

PRÆMITTO V. *In secundo signo rationis, vidit Christus indifferentem voluntatem diuinam, vt vel medio opprobrij, vel medio glorioso, saluaret mundum, remittitq; hoc sibi ad electionem.*

RATIO huius & prioris præmissi, est Authoritas Patrum.

461. I. AVTHORITAS est Anselmi lib. 1. *Cur Deus homo* cap. 8. vbi interpretans illa verba; *Non sicut ego volo, sed sicut tu.* &; *Fiat voluntas tua.* *Voluntatem autem,* inquit, *Patris dicit; non quoniam maluerit Pater mortem Filij, quàm vitam; sed quia humanum genus restaurari nolebat Pater, nisi faceret homo, tam magnum aliquid, sicut erat mors illa: idcirco dicit filius, illum velle suam mortem; quam ipse maluit pati, quàm vt genus humanum non saluaretur.* En refertur patiendi præceptum, seu volūtas Patris vt pateretur, in ly *Maluit pati.* ostēditurq; non fuisse determinatū illi medium moriendi; negatur enim maluisse Patrem mortem filij.

462. II. AVTHORITAS eiusdem, affirmantis, vt etiam meminit Suarez, quòd non fuerit directè præceptum Christo, vt moreretur; sed vt veritatem prædicaret. ergo apparet, indifferētem fuisse Patrem, vt moreretur; & non determināsse illi medium moriendi. & si alicubi videtur contrarius Anselmus, explicandus erit secundùm dicenda.

III. AVTHORITAS est Gregorij Niss. de beatitudinibus, circa illud; *Beati qui esuriunt,* vbi locum illum, *Meus cibus est, vt faciam voluntatem, eius qui misit me, Patris,* sic interpretatur. *Vt sanctificationem,* inquit, *nostram operaretur, sicut sibi erat à Patre præscri-*
463. *ptum.* Vbi aduertit, præceptam sanctificationem, sed non determinatā mortem; adeoq; Patrem, ad hoc medium, non fuisse determinantem.

PRÆMITTO VI. *In tertio signo rationis,* intellexisse Christum inclinationem Patris, vt cruce saluaret mundum, tamen cum omnimoda remissione ad voluntatem Christi.

RATIO asserti, fit ab authoritate.

I. AVTHORITAS Cyrilli Alexandrini lib. 10. in Ioan. *Igitur habes* inquit, *in voluntaria subiectione, Paternorum consiliorum executionem; quæ & mandatorum loco, apud se esse, in ea quam ad illum habet, oratione, Filius asserit. Nā vtpote VERBVM, consilia Patris intelligeret, & genitoris sui profunda scrutaretur. Siuè potiùs, cùm sit ipse Sapientia Patris,* 464.
& virtus, quod huic visum est, reipsâ præstat, & præcepti loco habet. Vbi inclinatio illa exprimitur, per ly, *Quod huic visum.* Exprimitur item, determinationem hanc Christo commissam, per ly, *In voluntaria subiectione, Paternorum consiliorum.*

II. AVTHORITAS eiusdem lib. 7. in Ioan. cap. 7. *Nihil aliud,* inquit, *mandatum hic dicitur; quàm ea Filij, quæ ad Patrem est, concordia; nempe beneplacito Patris, Filius mortem passus est.* ergo debet signum rationis assignari, in quo agnouit istud beneplacitum.

III. AVTHORITAS est Ambrosij lib. 4. de Fide cap. 5. *Sicut potestatis,* inquit, *suæ esse significat, ponere ani-* 465.
mam, & liberæ voluntatis; *ita eam, quòd secundùm mandatum deposuit Patris, suæ ac Paternæ voluntatis significat vnitatem.* Infer; ergo debuit voluntas illa Patris videri, secundùm quam inclinabatur, vt potiùs moreretur Filius.

PRÆMITTO VII. In 4. signo, determināsse se Christum liberè, ad saluandum mundum, potiùs per opprobrium crucis.

RATIO I. Præmissi est Scriptura. *Oblatus est, quia ipse voluit.* vbi non significatur oblatus esse, quia mandatū est illi, vt se offerret; sed pro ratione offerendi redditur: *quia ipse voluit.*

II. LOCVS. *Proposito,* inquit, *sibi gaudio sustinuit crucem, confusione con-* 466.
temptâ. vbi ostenditur, sub electionē Christi cecidisse, gaudium & crucem.

III. LOCVS est Ioan. 10. *Propterea me diligit Pater, quia ego pono animam meam & iterum sumo eam. Nemo tollit eam à me, sed ego pono eam à me ipso: & potestatem habeo ponendi eam, potestatem habeo, iterum sumendi eam; hoc mandatum accepi à Patre meo.* Quasi diceret Christus, mandatum est, quod vnum determinat, libertas ad vtrumq;: habeo potestatem vtriusq;, & ponendæ, & non ponendæ animæ, idq; ex voluntate, & dispositione, seu mandato Patris, qui mihi vtriusq; huius potestatem, hoc est, optionem dedit. Mandatum accepi ponendæ animæ,

467. mæ, quia pono eam à meipso. Eòdē reuocari debet; *Humiliauit semetipsū Dominus IESVS, factus obediens.* vbi præcessit, *humiliauit*, hoc est, obtulit se ad mortem; & sequitur mandatum, *factus obediens.*

RATIO II. authoritas Patrum.

I. AVTHORITAS est Augustini lib. 83. quæstionum. quæst. 80. Vbi dicit, Christum sic Passiones animi, hoc est affectiones, voluntariâ dispensatione, veras tamen, vt placuit, suscepisse; quemadmodum passiones corporis, eâdem dispensationis voluntate, sine vlla necessitate suscepit. Nōine autem dispensationis, non intelligit Augustinus aliud, quàm voluntariam determinationem.

468. II. AVTHORITAS Chrisostomi homil. 29. in Ioan. *Priùsne ergo accepit mandatū, & inde paruit? quis enim expers rationis hoc dixerit?* & hom. 28. in Epist. ad Hebr: vbi illa verba, *Proposito sibi gaudio*, sic explicat. *hoc est*, inquit, *licebat ipsi nihil perpeti, si voluisset.* Similia habet ad illa verba. *Etenim Christus non sibi placuit.*

III. AVTHORITAS est Theophylacti & Oecumenij in citatum locum. *Qui proposito. Licebat*, inquit, *ipsi, cū gloria & gaudio in mundo viuere; quippe ita loquitur: potestatem habeo ponendi animam meam & accipiendi ipsam; verum hoc noluit.* Et S. Thomas in Epist.

469. ad Romanos caput 8. *Tradidit*, inquit, *eum Deus Pater in mortem, eum incarnari, & pati statuendo, & humanæ eius voluntatis inspiciendo Caritatis affectum, quâ passionem spontaneus subiret.* qui etiam locus valet pro superiore præmisso.

IN VLTIMO tamē signo rationis, Deus, visâ hac determinatione Christi, formauit mandatū, vt moreretur.

RATIO I. asserti, imprimis locus ille scripturæ, vbi, postquam dicitur Christum se humiliâsse, videlicet acceptatione crucis, confusione contēptâ: sequitur, quòd sit factus obediēs; quæ obedientia sine præcepto commodè intelligi non potest. Eò seruit & ille locus. *In capite libri scriptum est de me, vt facerem voluntatem tuam*, quasi diceret; primùm voluisti vt sanctificarem genus humanum: voluntas enim Dei sanctificatio nostra: *Deus meus volui.* quasi diceret; obtuli me etiam ad moriendum, pro hac sanctificatione; vbi præintellexi te ad hoc esse inclinatum. *Et legem tuam in medio cordis mei.* quasi diceret; & tu posuisti mādatum, & legem, vt ita fieret, quam ego acceptaui corde meo. de quo etiam vide Agathonem Papam in Epist. 1. quæ refertur in VI. Synodo actione 4. 470.

RATIO II. est authoritas Patrum.

I. SIT THEOPHILACTI in Caput 14. Ioan. vbi verba illa; *Mandatum dedit mihi Pater*, interpretans; *Mandatum*, inquit, *dedit mihi pater; hoc est, voluit, dixit, approbauit, decretum.* 471. at vero approbare, & simul decernere, non est ante determinationem alius: quæ enim præcesserunt, hæc approbantur.

II. AVTHORITHAS est citati Ambrosij, vbi agnoscit, quòd ex liberâ voluntate posuerit animam, & simul secundùm mandatum Patris.

RATIO III. asserti. Quia actiones nostræ bonæ, post consultam nostram libertatem, per scientiam conditionatam, prædefiniuntur à Deo; ergo & mandari poterant Christo.

RESPONDET Pater Morawski hic quæst. 3. Artic. 2. disparem esse rationem. Nam scientia conditionata, præcedens prædefinitionem actûs nostri, repræsentat eundem omnino actum nostrum, conditionatè futurū, qui absolutè est futurus: at vero sciētia conditionata, præcedēs præceptū rigorosum, de morte Christi, non repræsentat eandem electionem Christi circa mortem; quæ electio est absolutè futura. Siquidem electio absolute futura, est obedientia, seu actus dependens à præcepto: Scientia autem conditionata non repræsentat obedientiam Christi; seu actum pendentem à præcepto. 472.

CONTRA. Quantumuis scientia conditionata non repræsentet actum conditionatum, ante scientiam con-

473. ditionatam prædefinitum, licèt actus pro statu absoluto præuideatur prædefinitus: nihilominus id saluat libertatem, nec alius actus præuidetur pro statu conditionato, alius pro absoluto; ergo etiam, quantumuis antecedenter ante scientiam conditionatã, non præuideatur mors Christi ex obediẽtia, præuideatur autem pro statu absoluto: adhuc & libertas saluabitur, & idem actus videbitur. Quod vlterius in hoc resoluitur. quia idem quidem debet præuideri actus, quo ad entitatem, sed non est necesse, eundem præuideri, quoad formalitates desumibiles ex statu, vel scientia status: vt ex scientia status conditio-
474. nati formatur præceptum moriendi. Addo, modum hunc explicandi, perfectiorem arguere in Christo obediẽtiam, quàm si immediatè præceptam sibi acceptasset mortem. dicit enim S. Thomas 2. 2. q. 104. a. 2. Tantò videri perfectiorem obedientiam, quantô, expressum præceptũ, obediendo præuenit inferior, volũtate Superioris intellectâ. talem autem nos obedientiam Christi ponimus; dum ex cognita voluntate Patris, in tertio signo rationis, determinauit se se ad illam, in quarto Signo rationis.

PUNCTUM DIFFICULTATIS III.

475. *Colligitur Responsio & soluuntur obiectiones.*

DICENDUM est. *Saluari Christi libertatem, in obseruãdo præcepto, v.g. mortis; quia datum est mandatum Christo moriendi, post præconsultam eiusdem libertatem, quid esset acturus?* Est hæc sententia in substantia Suarij, si legatur.

PROBATUR I. Conclusio authoritate S. Thomæ. Quia hic modus ita saluat libertatem Christi, comparatiuè ad eius impeccabilitatem: sicut saluatur libertas, comparatiuè ad gratiã efficacem; nempe per liberã operãtis determinationẽ. Iam autẽ S. Thomas (vt meminit Suar. disp. 37. Sect: 3. §. *Superest tamen*) eandẽ esse dicit ratio-
nem in Christo, quoad hoc, ac circa gratiam efficacem. 476.

PROBATUR II. Quia quotiescunq; aliquid fit, & non potest non fieri, liberè tamen fit; toties libertas non potest saluari, nisi quòd oriatur hæc necessitas ex suppositione consequenti: sed passio Christi ita est facta, vt non potuerit non fieri, & tamen dicitur liberè facta; ergo libertas illius debet peti, ex suppositione consequenti, adeoq; determinatione factâ primùm ab ipso Christo. Maior probatur: Quia libertas non potest saluari, nisi, vel quòd actio possit impediri impeditis principijs; vel quòd, si non potest impediri, oriatur id ex mea determinatione; vt notum est 477.
ex alibi dictis: ergo, cùm non possit saluari indifferentia ratione principiorum, ne præceptum impleatur, cùm Christus sit physicè impeccabilis, adeoq; impos non seruare præceptum: debebit illa libertas saluari ex illius determinatiõe; per quàm Christi impeccabilitatẽ, minor etiam probari debet.

PROBATUR III. Quia in præfẽti, ijs satisfactum est, quæ difficultatem habent. *imò* ad saluandas phrases sacras, ponendum est præceptum rigorosum datum Christo: ponimus illud in primo & vltimo signo. *2dò* cõponi debet libertas: & hoc factum; eò quòd præceptum moriendi, in vl- 478.
timo signo, sit datum nonnisi post liberam determinatiõem Christi, v.g. ad mortem. *3tiò* ostendenda erat libertas, non tantùm quoad circumstantias, sed etiam quoad substantiã moriendi: salvatur id per nos; cùm Christus ad substantiã moriendi se determinârit, latumq; est illi præceptũ de ipsa morte.

OBIJCITUR I. Quòd immeritò saluationem nostram, dependentem potius à voluntate Christi, quàm à voluntate Dei, faciamus.

RESPONDETUR. Ponimus saluationem nostram, potiùs dependentem à voluntate Dei, quia latum est illi præceptum rigorosum, de illa, sine

479. sine ulla præconsultatione libertatis Christi; ut videre fuit in primo signo rationis.

OBIICITVR II. Si ex libera Christi determinatione est factum, ut moreretur; cur dicit, *Si possibile est, transeat calix.*

RESPONDETVR. dicit id, ex mente Patrum, ut ostendat se veras passiones habere, adeoque timorem mortis. vel id dixit, ratione præcepti iam sibi impositi.

INSTABIS. Hanc explicationem non ostendere verum mandatum; quia hoc mandatum nullo distinguitur à prædefinitionibus: & tamen prædefinitiones non sunt mandata.

480. RESPONDETVR. Quid si quis diceret, etiam prædefinitiones esse mandata? Sed quidquid sit de hoc, ex alio id principio solvitur: nempe quòd in re, & à parte DEI, mandatum & prædefinitio sit idem; sunt enim actus DEI, adeoque idem met DEUS; per ordinem autem ad connotata, per ordinem ad æquivalentiam, per ordinem ad proportionem cum creatis, discerpuntur. Nam prædefinitio indicat nonnisi appetitum DEI, quo appetit effectum v.g. gratiosum: qui appetitus fundatur in eius sanctitate, & communicativitate sui: iam autem mandatum importat ordinationem, oriundam à titulo superioratûs; &

481. procedit, secundùm dominiũ iurisdictionis: de quo in materiâ de iustitia.

OBIICITUR III. Totam hanc difficultatem moveri posse, de illo præcepto, facto in primo signo rationis; adeoque nos non respondere difficultati, sed solùm materiam difficultatis mutare.

RESPONDETVR. Ad hoc esse responsum, de quo agitatur difficultas maximè, nempe de morte & meritis. Nec in ordine ad hoc, debet salvari libertas Christi, ut nos sanctificaret, vel non sanctificaret: hoc enim, quod est nos sanctificare, oriebatur ex decreto facto, ut esset Christus caput gratiam & gloriam influens. Porro non erat liberum Christo, ut esset tale Caput; cùm motivum Capitis, præcesserit decretam substantiam Incarnationis, respectu cuius, illud motivum habuit se permodum causæ, adeoque antecedentis. Si autem illud motivum præcessit ipsam substantiam Incarnationis; hoc ipso præcessit ipsam libertatem Christi: cùm libertas Christi supponat ipsam substantiam Christi. Quodsi motivum Capitis præcessit ipsam libertatem Christi; præcedere etiam debuit id, quod est innexum illi ipsi formalitati Capitis: formalitati autem Capitis innectitur sanctificatio nostra. 482.

DIFFICVLTAS V.

Potuitné Christo dari Præceptum rigorosum? 483.

Hactenus dicta supponunt, Christo præceptam esse mortem. potest autem dubitari, An Christus capax fuerit præcepti, intellige, rigorosi? Tractat hanc quæstionem Aldrete disp. 73. & affirmat, Christum, quamvis non esset capax præcepti comminativi & coactivi, ut habetur sect. 3. num. 7. Fuisse tamen capacem præcepti in conscientia obligantis: ut habetur sect. 4. n. 1. E contra Esparza quæst. 32. docet, Christum esse incapacẽ præcepti, obligantis in conscientia. *Pensandæ sunt imprimis rationes utriusq; partis.*

PVNCTVM DIFFICVLTATIS I. 484.

Argumenta partis affirmantis.

EXPENDENTVR ea, quæ disputat Aldrete disp. 73.

I. ARGVMENTVM ab authoritate.

I. AVTHORITAS. est Ioann. 10. *Mandatum accepi à Patre meo.* Similia habentur Ioan. 14. quæ accipi de proprio præcepto, nullum est incõmodũ.

RESPONDETVR. Esse incommodum, ob arguméta inferiùs ponẽda. Deinde, procedit id, de præcepto respectu eorũ, quæ poterant præcipi, & nõ præcipi, adeoq; à Christo, salvâ suâ impeccabilitate, fieri vel nõ fieri; non autẽ de illis, quæ nõ poterant honesta

485. nestâ actione exerceri: ita tamen, ut etiam respectu illorum priorum, non sit latum præceptum, cum omnibus circumstantiis, cum quibus fertur aliis. v. g. cum comminatione, item sine prævisione, quid esset factura creatura? quæ prævisio adhibetur in præceptis Christo latis, idq; titulo tuendæ eiusdem libertatis.

INSTAT. Ex Authoritate Augustini, tom. 4. lib. 2. de Sermone Domini in monte. condistinguentis observantiam consiliorum, ab observãtia mandatorum, admittentisque utrumque in Christo.

RESPONDETUR. Concedo id distingui debere, & admitti in Christo;
486. nam etiam respectu aliquorum, dicebat DEUS, Hoc bonum est factu, sed te ad hoc non obligo: in hocq; stat consilium. respectu autem aliorum dicebat DEUS, Fac hoc, obligo te ad hoc, à quibus cæteroqui potuisset abstinere, vel licitâ aliâ actione facere oppositum. Sed inde non sequitur, debere iam illud concedi præceptum, tanquam comminativum. Quando autem dicit Aldrete, non debere recurri ad improprias distinctiões precepti, aliàs non rectè distingueret Augustin⁹ præcepta à cõsiliis; qui nõ ignorabat, sub impropriâ acceptione præcepti, comprehendi divinum beneplacitũ, id etiam non convincit. Quia nos re-
487. spectu Christi admittimus, non solùm beneplacitum divinum, sed etiam præceptum rigorosum, licèt non cum imperfectionibus. Eodemque modo explicari debent Bernard-Tertullian-Laurent-Iustinianus.

II. AVTHORITAS itidem & Scriptura. Quia aliter loquitur Christus, de observatione consiliorum; v. g. *Si vis perfectus esse*, &c. aliter de observatione præceptorum; *si vis ad vitam ingredi*. & tamen, eodem tenore loquitur, de præceptis à se, & à discipulis servandis. ait enim Ioann 15. *Si præcepta mea servaveritis, manebitis in dilectione mea, sicut ego Patris mei præcepta servavi.*

RESPONDETVR. loqui Christum de executione præcepti, non autem de modo & materiâ lati præcepti, neque enim hoc vult textus. Si non loquitur de materia lati præcepti, & quòd sit idem obiectum præcepti rigorosi, respectu discipulorum, ac respectu Christi; consequenter, poterant illi in aliquibus obligari, in quibus præceptum rigorosum Christus non habuit. Vnde quando adducitur Anselmum, non negantem proprium præceptum respectu Christi, id non convincit; quia nos tale præceptum admittimus, modo explicato. 488.

III. AVTHORITAS est Concilij Alexandrini, & Agathonis Papæ. sed explicari debẽt eodem modo, ut prædicta. 489.

INSTAT. Quia Concilium Francofordiense, discurrens contra Elipandum, asserentẽ, Christum esse servũ, & probantem id ex Isa. c. 42. respõdet, *Etsi eum, inquit, Propheta servum nominasset; non tamen ex conditione servitutis, sed ex humanitatis obedientiâ, quâ factus est Patri obediens, usq; ad mortem.* ubi Concilium, videns negari non posse, Christi humanitatem, esse sub dominio DEI, exigitiuo operationum ex iustitiâ, noluit negare hanc facultatem exigendi; sed negavit, talem obedientiam fuisse ex servitute.

RESPONDETVR. concedo, humanitatis fuisse, obedientiam erga Patrem; sed nego, obedientiam hanc fuisse comminatiuam, &c. 490.

II. ARGVMENTVM est. Nemini negare licebit, DEUM, ratione dominii proprietatis, erga humanitatem, potuisse à Christo operationes exigere, quas si per impossibile Christus negaret, utique peccaret; ergo etiam potuit illi imponi præceptum.

RESPONDETUR. Sicut in nostris principiis, non datur DEI, respectu creaturæ, rigorosa iustitia, dominiumque rigorosum proprietatis; ita non dabitur præceptum solùm, comminativum. Disparitas etiam est: quia exigentia illa, titulo dominii proprietatis, potest habere suum effectum; si enim illa non esset, non reddidisset

491. didisset Christus illa, quia nec habuit determinationem, ut independenter ab illo dominio, opera illa solverentur ex iustitia. hinc illius exigentiæ habebitur effectus, nēpe solutio eius, ad quod solvendum, non supponitur determinatio irrefragabilis. Indepēdenter autem ab omni præcepto, iam erat in Christo determinatio seruandi leges naturales, nempe titulo unionis hypostaticæ: hinc respectu illorū obiectorum, fuisset essentialiter otiosum præceptum. & sicut non datur præceptum essentialiter otiosum, quo Deus imperet Petro, vt sit homo, cùm ad hoc, ut sit homo, essentialiter aliunde determinetur; ita & in Chri-
492. sto, esset essentialiter otiosum, præceptum servandæ legis naturalis. respectu autem aliorum obiectorum, admisimus quidem præceptum, sed ex suppositione prævisi consensûs Christi, in illud obiectum.

INSTAT I. Sicut humanitas Christi, est sub dominio proprietatis, ita etiam est sub dominio iurisdictionis: ergo, sicut à Christo exigi possunt opera titulo proprietatis; ita exigi possunt titulo iurisdictionis.

RESPONDETVR. negavimus supra rigorosū dominiū, iustitialis proprietatis, Deo respectu creaturæ; hinc non tenebit antecedēs. Disparitas etiā est: quia exigentia antecedentis non erit
493. frustra, secus hæc secunda.

INSTAT II. Nemo negat possibile fuisse, ut Christus veteri legi subderetur; idque de facto admittunt aliqui: legique Dei æternæ censent, cum S. Thoma, fuisse subditum. Imò Suarez docet, potuisse illum subdi etiam legibus humanis.

RESPONDETVR. Negando illum potuisse subdi, salvâ libertate, nisi illa præconsulatur. Nego item, subdi potuisse, cum titulo comminationis. Deinde, quia præcepta veteris legis (suppono ceremonialia) præcepta item humana, (quæ suppono versari circa actiones, aliàs de se non peccaminosas) habuissent etiam respectu Christi effectum, cùm aliunde non esset ad hanc partem determinatus; se- 494.
cus respectu aliorum præceptorum, & materiarum. Quando autem Theologi dicunt, legi Dei æternæ fuisse Christum subiectum: hoc significatur, non potuisse Christum non facere, quod lex dicebat; sed non quia lex dicebat: cùm aliunde, illâ non dicente, esset ad hoc determinat⁹. Vnde erat subiectus legi obiectivè acceptæ, seu materialiter: hoc est, determinabatur ad hoc faciēdū, quod lex æternæ dicebat; sed nego quòd dici debeat subditus legi, quâ lex est; cùm illa respectu Christi, in talibus, frustra foret,

INSTAT III. Affirmant aliqui Theologi, confirmationem in gratia, non tantùm præbere auxilium effi- 495.
cax, ad non peccandum, sed etiam auferre libertatem ad peccandum, necessitate antecedenti; & tamen supponunt obligatos illos fuisse, præceptis grauiter obligantibus. idem dicendum de Beatissima Virgine.

RESPONDETVR. negando quòd confirmatio in gratia auferat libertatem. sed si auferret, essent quidem obligati quoad obiectum; quia non possent non velle illud obiectum; sed non obligatiōe formali, quia hæc frustrāea esset: cū illud nō posset non seruari, quod deberet præcipi. Quod autē dicit Aldrete, prædurā esse hāc respōsionē, idipsū probare debuisset. & durū quidem est, tales non fuisse 496.
subditos legi, diligendi Deum; hoc sensu, quasi potuerint non diligere Deum, salvâ sanctitate; sed id nos non dicimus. sed non est durum dicere; tales non fuisse subditos legi, hoc est, independenter à lege, habuisse determinationem, ut diligerent. Simile quid videre est in Deo, obligato se diligere; respectu cuius non est licitum, ut se non diligat; non formatur tamen respectu illius, lex determinans, ut se diligat. In nostris principiis, quæ non ponunt auferri libertatem, confirmatione in gratia, sed dicunt, confirmatos in gratiâ posse peccare, licèt non sint peccaturi; hoc ipso possunt esse capaces præcepti rigorosi, quia adhuc

497. adhuc possunt peccare: impossibile autem erat Christo peccare.

III. ARGUMENTUM. Tenebatur Christus non mentiri, Deum diligere & colere, universaliterque tenebatur lege naturali. ergo stat verum, propriumque præceptum, absque facultate illud violandi.

RESPONDETUR. Lege naturali tenebatur Christus, non quà lex est formaliter, sed materialiter, & obiectivè sumpta.

INSTAT I. Non est de ratione legis, esse comminativam: sed sufficit, ut reddat illicitam carentiam operis præcepti, quæ per voluntatem Superioris potest reddi illicita; & sicut potest dari lex, quæ ad pœnam obliget,
498. nō autē ad culpā: ita dari potest reddens obiectum illicitum, & prohibitū, quæ nullo modo pœnam minetur.

RESPONDETUR: Concedo, quòd non sit de ratione legis esse cōminativam; sufficitque, ut reddat illicitam carentiam operis præcepti, per voluntatem Superioris: sed supposito, quòd illa voluntas frustranea non foret; foret autem frustranea: cùm aliunde sit determinatio, ut hoc nonnisi fiat. Concedo ulteriùs, in lege, aliud esse vim obligādi, quæ appellatur potestas directiua: & aliud vim subjiciendi ad pœnam, quæ appellatur coercitiva. Concedo item
499. posse priorem nonnisi illam vim exerceri; sed nego, quòd exerceri possit, circa ea, ad quæ est aliunde essentialis determinatio; si supponatur directio illa esse præceptiua.

INSTAT II. Sicut ex natura mendacii, consurgit cognitio in Christo, necessitasque ad non mentiri; ita ex præcepto ad non vitandam mortem, consurgit determinata in Christo necessitas, ad non vitandam mortem. ergo constituitur illud obiectum malum moraliter, quia prohibetur.

RESPONDETUR. Concedo totum. sed nego, posse dari in Christo dictamen, ratione præcepti v. g. non mentiendi, necessitans ad vitandum mendacium; cùm Christus dicat sibi frustra imponi, tale præceptum. 500.

INSTAT III. Quia supposito, quòd Christus non possit mentiri, sequitur, quòd sit capax præcepti; idq; ideo: quia supponitur Christum nihil posse efficere, contra legem naturalem; idque ideo, quia violatio legis naturalis est turpis. ergo similiter posset esse necessitatus, elicere aliquē actum tendentem in obiectum honestum, quia omissio talis actûs esset turpis. Ergo Deus, pro suo beneplacito, potest respectu Christi, constituere in ratione obiecti turpis, omissionem alicuius actus; quia eius omissio est contra rationem. hoc autem intelligitur nomine præcepti positiui, nempe voluntas Superioris termina- 501.
ta ad existentiam operationis in subdito, quæ constituat illicitam carentiam talis operationis.

RESPONDETUR. Christum non posse quidquam facere contra legem naturalem; hoc est, non posse obiectum contrarium illi legi ponere; adeoque non potest quidquam facere contra legem naturalem, specificatiuè acceptam. sed nego, hoc sensu, non posse quidquam facere contra legem naturalem, quasi illa respectu Christi esset obligatiua; cùm quamuis illa nō foret, adhuc esset determinatus Christus, ad non mentiendum v. g. consequenter, non ideo id non potest facere Christus, quia violatio legis illius 502.
est turpis; sed quia habet essētialē determinationē non faciēdi quidquam dissonū naturæ intellectuali. Quodsi non ex eo mētiri nō potest, quia violatio legis sibi latæ sit turpis: hoc ipso, non est subditus legi naturali, quá lex est formaliter.

INSTAT IV. Inquiritur hîc ratio, cur Christus careat libertate, ad actus oppositos legi naturali? quæ non alia est, nisi quia peccaret, si tales actus eliceret. hoc autem est, teneri in conscientia non efficere actus illos.

RESPONDETUR. Teneri in conscientiâ, titulo præcepti formaliter, est subdi legi naturali; sed teneri circa obiectum, sibi cæteroqui impossibile,

503 sibile; non est subdi, legi naturali quà tali; consequenter, si Christus omitteret agere Deo gratias pro beneficiis, peccaret, essetque hæc omissio non tantùm contra rationem, sed etiam contra Deum: ita tamen, ut oppositum illius sit impossibile; adeoq; non detur locus præcepto formali. Concedo quòd peccatum philosophicum possit prohibere Deus, & de facto prohibeat: quia illius prohibitionis habetur efficacia, nēpe vt iam, si peccetur, peccetur violatiōe præcepti divini, inhibentis obiectum illud, quod erat solùm Philosophicè malū. Quia tamen obiectum illius præcepti, est aliunde impossibile, ut non
504 observetur à Christo: ideo non relinquitur locus præcepto formali; nec haberi potest effectus illius præcepti in Christo.

INSTAT III. Definitiuè peccatū, est dictum, factum, vel concupitum contra legem æternam; sed eo casu peccaret Christus: ergo faceret contra legem æternam.

RESPONDETUR Dictum, factum, vel concupitum, sumi hic universaliter, tam pro dicto, facto, concupito obiectiuo, seu quod concupiscitur; quàm pro concupiscentia formali. lex item sumitur, vel pro lege materialiter, vel pro lege formaliter. Christus ergo eo casu peccaret, con-
505 tra legem, materialiter & obiectiuè. Vel certè loquebatur Augustinus, de peccato puræ creaturæ rationalis, de quo solùm erat illi res. *Ad soluendas alias obiectiones.*

NOTO I. Ne dicat Deus, Nolo mentiri, quia mendacium est dissonum naturæ intellectuali: nihil repugnat. ne autem dicat Deus Christo, prohibeo tibi mendacium, repugnat: quia sive dicat hoc illi Deus, sive non dicat, aliunde hoc est Christo impossibile facere; nec potest formari præceptum purè prohibens, reddēs illam actionem illicitam: quia sive reddatur illicitum, sive non reddatur, æque impossibile est.

NOTO II. non apparet, quî, si respectu Christi non potuit formari 506 præceptum, præcipiens ne id fiat, formari potuerit præceptum prohibens? cùm sit incogitabile, esse præceptum prohibens, & non esse præcipiens; cùm præcipere, sit definitiuè prohibere, constituereque opus illicitum; non purè per modum manifestantis displicentiam, circa illud obiectum; sed per modum præcipientis; nec quisquam prohibere potest, nisi præcipiendo, ne hoc fiat; & si negatur, posse aliquid Christo præcipi: debet negari, quòd possit Christo aliquid prohiberi.

NOTO III. Quòd scientia de impossibilitate chimæræ, moueat voluntatem Dei, ne velit producere chimæram; licèt id non velit Deus, 507
nisi actu necessario. cuius ratio est: quia sicut dantur in Deo, in ordine appetendi, necessitationes, ut amet, vel oderit; ita dari possunt in lineâ Agere, necessariæ determinationes, ne scilicet id velit Deus agere, quod scientia dictat, non posse produci. Et certè potest Deus dicere, Nolo producere quidquam, quod non possim producere: ergo apparet, hunc actū præinformatum ab aliquo statu scientiæ: ergo ad illum actus scientiæ mouet. Rursus, interrogatus Deus, an velit producere chimæram? respondebit; Nolo. interrogatusq;, quare? non respondebit, nescio: sed recurret 508
ad suam scientiam; ergo scientia illa mouet, ne fiat.

NOTO IV. Casu quo diceret Christus, Quamvis aliūde non impedirer, observarem præceptum nō mentiēdi; idque ex eo, quia hoc præcipit Deus: ille actus non suppōeret, Christum aliunde non impediri, ne mentiatur: sed poneret conditionatam; Si non impedirer: hinc actus ille non supponeret actualitatem præcepti, sed possibilitatem, sic exprimibilem: modò non præcipio, sed præciperem, si aliunde non esset tibi impossibile.

NOTO V. Si respectu Christi non potest dari propriè præceptum negatiuū prohibēs, nec dabitur propriè

509. lex negatiua; cùm hæc videātur verbis differre.

IV. ARGUMENTVM eiusdem à pari.

I. PARITAS. Subiectum, quòd est capax elicere promissiones conscientiam ligantes, est capax præcepti in conscientiâ, quamvis sit incapax peccandi: sed Christus poterat promisisse alicui; cur non enim? Et, si Deus promissione potest se ligare, cur non Christus? de factoque quà iudex, (quod illi competit etiam quà homo est) promisit nobis retributionem. Paritas autem tenet: quia sicut promissio reddit illicitam carentiam actionis promissæ; ita & præceptum
510. carentiam operis iusti. iam autem promissioni obliganti in conscientia, adiungitur diuina lex, præcipiens promissori, ut promissis stet.

RESPONDETVR negando maiorem. & certè Christus est capax præcepti, respectu eorum, quæ aliàs potuisset elicere, actione non peccaminosâ: quia in tali euentu datur effectus illius præcepti, Adstrictio nempe voluntatis: qui effectus habetur etiam in promissione: sed hi effectus non habentur respectu eorum, quæ non erant possibilia factu Christo, stante vnione. Promissioni autem adiuncta, lex Dei, non habet respectu Christi rationem legis formaliter:
511. quia siue intelligatur, siue non, æquè iam manet impossibile factu, ne illam impleat Christus.

II. PARITAS est. Christus non fuit incapax iuramenti: ergo neque præcepti obligantis in conscientia.

RESPONDETVR. Iuramentum posse cogitari, vel respectu eorum, quæ poterant non fieri, idque actione honestâ; vel respectu eorum, quæ nō poterāt non fieri nisi actiōe inhōestâ. respectu illorum priorum, potest haberi iuramētum, quia & adstrictio. respectu posteriorum, distinguēdum est in iuramento, *imò*, hoc quod est Deum inuocare in testem, & hoc etiā tunc haberetur. *2dò*. adstrictio & obligatio. hæc tūc frustrāea & otiosa esset, sicut & præceptū respectu talium. 512.

III. PARITAS est. Christus erat capax voti, nam etiam Beatissima erat incapax peccandi, & tamen emisit votum perpetuæ Virginitatis. Agnoscunt id Patres fecisse Christum, secūdùm illud Psal. 21. *Vota mea reddam*, &c. Et, si Deus fuit capax aliquid promittendi Christo; cur non Christus Deo? stanteque saltem visione beatâ, est impossibile peccatum, & tamen stante visione, quam habuit Beatissima, ligabatur votis suis: ergo etiam Christus capax præcepti, obligatur in conscientia.

RESPONDETUR Etiam voti erat Christus capax, nonnisi respectu eorum, quæ poterat non fecisse, in 513.
quo paritas est, cum præceptis, etiam in simili materiâ, faciendis. Addo, in voto duo distingui posse. (sicut in simili dictū de iuramento) *imò*. ipsa præcisè oblatio rei melioris. *2dò* obligatio, ut non possit non facere. primum illud est primarium in voto, possetque dici, quòd habeat effectum etiam respectu eorum, quæ non poterat non facere Christus. secundum autem est secundarium, & frustraneum in Christo; quia siue obligaretur voto, siue non, impossibile illi hoc erat factu. si fuit materia, quam cæteroqui nō posset nō facere Christus.

V. ARGUMENTVM. Quia op-
positi supponunt, præfinitionem di- 514.
uinam absolutam, operationum Christi Domini, antecedenter reuelatam ipsi, ita obligare Christum, vt si per impossibile illi opponeretur, peccaret: quia sic conaretur frustrari voluntatem diuinam.

RESPONDETVR. Cùm præfinitiones illæ sint respectu eorum, quæ poterat Christus facere, & non facere, honestâ actione, antecedenter ante præfinitionem: ideo adhuc datur & præfinitiōi, & præcepto locus. sed nego formatas præfinitiones, respectu eorum, quæ non poterat non facere; consequenter nego, respectu illorum, dari etiam potuisse præceptum.

PVN-

515. *PVNCTVM*

DIFFICVLTATIS II.

Rationes Partis Negantis.

I. RATIO est ab authoritate.

I. AVTHORITAS est Chrysostomi tom. 5. Homil. 59. *Qui à se ponit,* (supple actionem) *præcepto non indiget.* item Homil. 75. *Nego enim, legislatorem legi subditum esse oportere.* item: *præceptum* (inquit) *se à Patre accepisse dicens, nihil aliud ostendit, quàm idem Patri videri, quod ipse facit.* & post pauca, *Nihil autem aliud hoc in loco præceptum significat, quàm cum Patre concordiam.* idem habet Homil. 28. in
516. Epist. ad Hebr.

RESPONDETVR. *1ma* authoritas ostendit, Christo non datum præceptum, nisi præsupposità oblatione illius voluntariâ. *2da* loquitur, de subditione legi latæ, non præconsultâ illius voluntate, vel de subditione puris creaturis debitâ. *3tia* ostendit, non fuisse illud præceptum latum, eo modo, quo nobis; sed præcisis multis, quæ non deceret dignitatem Christi. Quoad alterum, ostenditur libertas Christi, in illis præceptis seruandis, quæ venit nomine concordiæ; sed non negatur, illam ipsam concordiã, Christo intimatam, potestate legislatiuâ, & reddente Christũ obedientẽ.

517. II. AVTHORITAS Nazian. orat. 42. *Perspicuum est vtiq̃, Patrem quidem, redemptionis pretium accepisse, non tamen quòd petierit, aut eo opus habuerit.*

RESPONDETVR. Nazianz: hoc loco significare, quòd nulla fuerit Deo necessitas, aut indigentia, vt saluaret hominem; & quòd ad hoc, spõte se suâ obtulit Christus; secundum dicta de libertate.

III. AVTHORITAS Anselmi lib. 1. *Cur Deus homo.* cap. 9.

RESPONDETVR. Illic non negari, quòd illi præceperit mortem. Insuper authoritates hæ solui possunt, vel de præcepto cõminatiuo pœnæ, vel de præcepto ingenuis indebito, v.g. coactiuo. ad quod propositum, affertur ille locus Anselmi ibidem. *Non ergo cogit Deus, Christum mori, in quo nullum fuit peccatum.* 518.

II. RATIO est. Præceptum obligans in conscientia, est obligans sub peccato; at obligare sub peccato, nõ aliud est, quàm obligare sub merito & dignitate pænæ; dignitas autem pœnæ repugnat, cui pœna repugnat: ergo cùm repugnat Christo præceptũ comminatiuum, repugnabit etiam directiuum, obligans in conscientia.

RESPONDETVR negando minorem. cùm enim definitiuè peccatum non sit meritùm & dignitas pœnæ, bene saluari potest obligatio sub peccato, sine illo merito, & dignitate pœnæ. Posset item Deus dispensare 519. cum aliquo, de incursu pœnæ ob peccatum, etiam antecedenter, & non dispẽsare, ne peccet. quod multò magis procedit de istis, quæ nec dispensari à Deo possunt; & tamen circa meritum pœnæ, potest dispensatio, aut potiùs indulgentia diuina intercedere.

INSTABIS I. Poterat Christus absolutè non mori; ergo non fuit illi iniunctum præceptum obligans in conscientia, de subeũda morte. Antecedens probatur ex Ioan. 10. v. 18. Matth. 27. v. 52.

RESPONDETVR, distinguendo consequens. Ergo non fuit illi iniunctum præceptum, moriendi, non præ- 520. consultâ libertate Christi. Concedo. præconsultâ, Nego.

INSTABIS II. Nomine præcepti impositi Christo, non aliud intelligitur, quàm beneplacitum Patris. vnde etiam Marci 4. v. 27. appellatur hoc consilium Dei, quod iudices Christi, decreuerant fieri.

RESPONDETVR. Beneplacitũ, non est actus legislatiui, cùm etiam pari & inferiori conueniat, habere complacentiam, cum affectu vt fiat; iam autem præceptum, inuoluit quidem, vt fiat, sed insuper obligationẽ, quia teneris, cùm volo. negoq̃; quòd talis actus Dei non potuerit fieri circa actionem Christi. Quando autem decretum de morte appellatur consiliũ, hunc

521. hunc sensum habet: quia ipse Deus, pro sua libertate, vt consuleret generi humano, & prouideret, tale decretum de illius salute formauit.

INSTABIS III. Christus, mandatum appellat, respectu sui, voluntatē Patris, etiam non obligantē in cōscientia, vt habetur Ioan. 12. *Ipse mihi mandatum dedit, quid dicam, & quid loquar.* ergo mandatum moriendi, non erat præceptum proprium, obligans in conscientia.

RESPONDETVR. Concedo quidem, quòd interdum mandatum sumatur pro consilio: quia scilicet ita affectus est, is qui illud exequitur, ac
522. si mandato non ligaretur; sed nego exinde sequi, non posse talia verba intelligi, de mandato rigoroso; eò, quòd in his quidem, secundùm subiectam materiam, debeat id intelligi de materia consilij, alibi de materia præcepti. Deinde negant alij, etiam ea, quæ ponit antecedens, non fuisse Christo mandata.

III. RATIO est. Esparzæ. Comminatio legislatiua, est voluntas inferendi aliquod malum, facienti aut omittenti, intimata potenti facere aut omittere, antequam faciat aut omittat; redditq; talem actum, vel omissionem, intrinsecè impeditiuam boni oppositi; quod impeditiuum, si
523. impediat in æternum, erit peccatum mortale: si ad tempus, veniale. nam peccatum mortale aut veniale, non aliud est, quàm impeditiuum beatitudinis, vel æternùm, vel ad tempus. Si verò malum inferendum non sit priuatio beatitudinis, eo ipso non redditur illicitus, & peccaminosus, ille actus; quia nullum est peccatum, vbi nulla est oppositio cum beatitudine & vltimo fine. repugnat ergo Christo, culpæ & pœnæ comminatio: quia repugnat methaphysicè, dari in Deo voluntatem negandi Christo beatitudinem, per æternitatem, aut ad tempus; repugnat etiam methaphysicè, Christum peccare; peccaret verò, si eliceret v.g. vel omitteret talem actū: immo & vellet & nollet eandem rem, sub eadem conditione; quia de ratione conditionis impossibilis est, vt eo ipso quòd existat, verificetur eam nō existere; consequenter, repugnabit dari comminationem culpæ & pœnæ, siquidem hæc comminatio per eiusmodi voluntatem constituitur. 524.

RESPONDETVR. Imprimis, extractio alicuius materiæ, ex actu licito ad illicitum, non fit formaliter istâ comminatione, sed hæc est cōsequēs: cur ergo, respectu Christi, haberi nō potuit talis extractio, & quidem per potestatem præceptiuam, adeoq; legislatiuam? Et sicut peccatum non stat formaliter debito incurrendi damnum: quia hoc debitum sequitur ad peccatum; ita nec præceptum stabit hac comminatione, sed id est secundarius effectus legis. Deinde dici potest, comminationem istam tenere, respectu subiecti, cæteroqui potentis frangere illud, etiam supposito, quòd ferebatur præceptum; adeoq; id benè haberi in præceptis ordinarijs, & per ordinem ad nos; per ordinem autem ad Christum, sufficit per vim legislatiuam, (quam dari respectu Christi non repugnat) extrahi materiam aliquam, de cæteroqui licita in illicitam. Rursus, non repugnat etiam, sub conditione, comminationem illam Christo fieri: comminationem, inquam quæ sit conditionata etiam ex parte actûs (quia de absoluta ex parte actûs infra dicetur.) Sed hæc cōminatio erit cū addito. nō erit autem comminatio absoluta, cùm sit impossibile, vt id non faciat Christus, quod præcipitur. Et sicut licèt metaphysicè repugnat Christum peccare; benè tamen ponimus, si mentiretur, peccaret, sed impossibile est illi mentiri; ita dicere possumus, quòd dicat Deus, si hoc faceret Christus, careret beatitudine, sed impossibile est, vt velit hoc facere. datoq; illo præcepto, eandem rem velle sub conditione, & nolle absolutè, non erit contradictorium: vellet enim non dare beatitudinem, si peccaret; nollet autem absolutè negare, vt pote sciens nō pecca- 525. 526.

527. peccaturum. Et sicut scientiæ, prælucentes illis actibus voluntatis: sunt diuersæ: nam priori illi prælucet scientia conditionata, posteriori absoluta: nec se hæ scientiæ tollunt; ita & voluntates illæ sunt diuersæ, nec se tollunt.

JNSTAT I. Cui repugnat timor alicuius mali, illi non potest prudenter fieri comminatio timendi mali: quia fructus comminationis, per se, est timor. repugnat autem Christo timor mali culpæ & pœnæ, vt docet S. Thomas. Quia videlicet, timor est de malo possibili euenire timenti; impossibile autem est Christo, vt incidat in peccatum, adeoq; puniatur pro
528. peccato.

RESPONDETVR inprimis, concedendo totum. Dicit etiam Aldrete, quòd non dentur præcepta respectu Christi cominatiua; sed inde non sequitur, quòd non possit voluntate diuinâ, profectâ ab eius iurisdictione, extrahi aliqua actio, ad rationē iam cæteroqui peccaminosæ futuræ.

JNSTAT II. Repugnat Deum promittere alicui, bonum ipsi impossibile, aut quod est secundùm se possibile, sub conditione impossibili; ergo repugnat Deum alicui comminari malum, ipsi impossibile: quale est respectu Christi peccatū, & punitio.

RESPONDETVR imprimis,
529. concedendo totum; repugnante tamen comminatione, non repugnat extractio materiæ, de non peccaminosa hîc & nunc, ad peccaminosam: consequenter nec repugnabit præceptum.

JNSTAT III. ab Authoritate ad Galat. 4. v. 4. *Misit Deus, Filium suū, factum ex muliere, factum sub lege.* vbi ly *sub*, notat exhibitionem operum, quæ sub lege continentur; non notat autem incussionem timoris, & comminationem. Et S. Thomas, charitati tribuit, quòd Christus pro nobis mortem subierit; negat autem vim coactiuam. Ibidem 5. v. 18. dicitur. *Si spiritu ducimini, non estis sub lege.* Et 1. ad Hebr. 1. v. 9. *Iusto non est lex posita.* Quorum sensus est; quòd iustus non operatur ex timore pœnæ, cuius comminatio, est distinctiua legis, à consilijs; sed operatur ex adhæsione charitatis, ad voluntatem diuinam. 530.

RESPONDETVR imprimis, concedendo totum: quia procedit de exclusione comminationis, per ordinem ad Christum; sed negatur, à consilijs, solâ hac comminatiōe, distingui præceptum. de quo infra. Deinde possunt hæc intelligi, de exclusione comminationis absolutæ, non conditionatæ. Rursus non inde sequitur, non extraxisse Deum aliqua, ex hîc & nunc licitè ponibilibus, ad non ponibilia licitè. Quòd autem mortē charitati tribuat S. Thomas: hoc significat, quòd etiam ad obedientiam, præcepto moriendi, vltimò se resoluerit Christus, affectu charitatis erga nos. Item ostenditur, non latum præceptum Christo, non præconsultâ illius libertate & voluntate, ex charitate se offerentis ad mortem. 531.

JV. RATIO eiusdem est. Non cōgruebat, nec decebat, vt Filius Dei naturalis, intrisecè determinatus, vt nihil inhonestum ageret, eo legum genere premeretur, quæ imponuntur peccatoribus, aut filijs adoptiuis, potentibus filiationi illi renuntiare. pro quo etiam citat S. Thomam. & sicut non præcepta incarnatio, ita nec præcepta mors.

RESPONDETVR Concedo hoc totum. Sed nego, non decere, vt per vim legislatiuam, possit extrahi aliqua actio, ex ponibili licitè hîc & nūc, ad non ponibilem licitè. de quo in præsenti disquiritur. Addo, absurdum ipsum vrgere, ne dicatur Christo esse præcepta incarnatio: quia hoc ipso inferretur superioritas vnius personæ in aliam; iam autem hoc absurdum non infertur, si ponatur præceptum obligatiuum naturæ assumptæ, & per communicationem idiomatum, Personæ: ex quo nulla sequetur in persona inæqualitas; præcipuè autem, quia locutiones sacræ, de præcepto innuunt, quas simpliciter accipi nihil vetat. 532.

533. V. RATIO Voluntas Dei, præcipuè circa mortem Christi, non erat purè insinuatiua maioris perfectionis, sed insuper fuit onerosa, & comminatiua alicuius mali, si nollet mori; non enim contulisset illi salutem nostram, si noluisset pati; voluntas autem præcipiens subdito opus, non præcisè vt melius, sed cum comminatione mali infligendi, præceptum appellatur, tametsi nullam inducat obligationem; talesq; sunt leges purè pœnales.

RESPONDETVR. Concedo, sic sumi posse præceptum; sed quærere restat: cur non sit Christ⁹ capax præ-
534. cepti, vi cuius, id quod erat ponibile hic & nunc, licitâ actione, extrahatur ad non ponibile licitâ actione? quòd tamē venit proprijssimè nomine præcepti.

PVNCTVM DIFFICVLTATIS III.

Quid tenendum?

PRÆMITTO I. *Quando volumus inuestigare, an aliqua perfectio competat Deo? recurrimus ad hoc, ex sensu Theologico: an seclusis imperfectionibus, & remanente proprio cōceptu illius prædicati, possit adhuc tribui Deo?* Cuius ratio est; quia vnaquæq; res habet sua essentia-
535. lia constitutiua. hinc constitutiuis illis relictis, demptis autem reliquis, manebit adhuc integra rei perfectio. & ita, si auferas ab igne calorem, manere adhuc potest forma ignis; licèt in illa sit radix exigentiæ caloris. Porro sequētia, & quæ præscindi possunt, saluâ rei perfectione, seu constitutiuis eiusdem, in triplici sunt ordine. Vel enim sequuntur physicè, & sunt passiones, aut accidētia distincta realiter, vt calor ab igne; vel sunt sequētia nōnisi methaphysicè: & tales sequelæ prædicatorū, cùm sint idē realiter cum essentialibus, (hoc ipso enim non essent solùm sequentes metaphysicè) ideo sunt tales, vt illis ablatis, non sit perfectio futura eadem realiter. Et sicut, si auferantur essentialia, non esset idem: quodlibet e- 536.
nim est, aut nō est; ita & ablatis quæ identificantur, non erit res eadem realiter. Quia tamen saluari in illis dicitur ratio sequelæ metaphysicæ, & accidentis intentionalis; ideo, in ordine ad nostras intentiones, poterit adhuc sine illis saluari essentia. Ratio est. quia nostræ intentiones, pro statu præcisionis, non attendunt ad identificationem realem. & ita seclusâ per rationem risibilitate, manet adhuc essentia metaphysica hominis, licèt non maneat realiter homo. Deniq; quædam sunt, quæ interdum sequuntur se, & connectunt se secum, in vno actu; ita tamen, vt ali- 537.
às in simili actu non nectantur. & ita, si actus fiat ex duobus motiuis, nectūtur illa motiua inter se, in eodē actu; nectuntur tamen ita, vt interdum in alia intentione separentur.

Applico hæc ad præsens. Inquirēdo, an præceptū & lex, respectu Christi, rigorosa dari potuerit? inuestigādum, est, an tota essentia præcepti, respectu Christi, saluari possit? licèt non ponantur ea, quæ cæteroqui in aliquo vno præcipiendi actu connectuntur secum; sed ita, vt se per modum sequentium habeant; & sine quibus essentia præcepti saluari possit.

PRÆMITTO II. *Quid sit Lex, Præceptum, Mandatum, Consilium? Lex* potiùs ligat & ordinatur ad communi- 538.
tatem: Præcepta sunt etiam particularium. vnde vsus dicendi obtinuit; Religioso A, præceptum est in virtute Obedientiæ. & non dicitur, lex illi lata est, in virtute Obedientiæ. Explicat id multis S. Thomas 1. 2. q. 90. a. 2. & 3. in corp. *Mandatum* quoq; à Præcepto distinguit ibidem q. 99. a. 5. in corp. per hoc, quia mandatum est de meliori solùm, & quòd per alios mandatur: præceptum autem est de necessario, & quod quis per se iussit.

Consilium, etiā profectum ab eo, qui habet ius præcipiendi, per hoc discernitur à præcepto, quòd indicet solùm inclinationem animi, circa aliquod obiectum, ortā ex illius speciali prudentia,

539. dentia, sine tamen intentione obligandi, quæ est in præcepto, adeoq; iuxta, S. Thom. 1. 2. q. 108. a. 4. in corp. præceptum importat necessitatem, consilium autem in optione ponitur eius, cui datur.

Cæterùm, quāuis lex & præceptū distingui possint, in præsenti tamen controuersia indiscriminatim vsurpantur. *Hac notione terminorum positâ.*

PRÆMITTO III. *In quonam essentia Legis seu Præcepti consistat?* Lex ordinariè (vt dictum in materia de iustitia) ita definitur ex S. Thoma. quòd sit quædam regula, seu mensura actuū: (supple moralium) secundùm quam, inducitur aliquis ad agendum, vel ab
540. agendo retrahitur. quod totum intelligendum est, de inductione habente rationem debiti; vt videre est 1. 2. q. 99. a. 1. & 5. in corp. ipsa enim agenda, sub præcepto non cadunt, nisi in quantum habent aliquam debiti rationem.

Quia verò à debito præsupponitur ius, iusq; est actiuum debiti, cui, pro passiuo respondet debitum ex præcepto: ex mente S. Thomæ q. 90. a. 1. ad 1. hinc distingui potest præceptū, in actiuum, & passiuum. actiuum tenet se à parte præcipientis; passiuum à parte eius cui præcipitur. Porro ipsum præceptum actiuum versari adhuc potest, vel circa ea, ad quæ liberè
541. se extendit; scilicet circa ea, quæ ideò mala, quia prohibita. vel circa ea, ad quæ necessariò se extendit; nempe ea, quæ non possunt non prohiberi. quæritur ergo, in quo stet essentia & definitio præcepti, ad vtrumq; hoc obiectum se extendentis? diciq; potest, quòd præceptum actiuum definitiuè sit, ordinatio impositiua obligationis moralis, procedens secundū potestatem iurisdictionis. *Ordinatio,* est ei communis, cum quibuscunq; directionibus. pro differentia non vltima, dicit *Obligationem,* quæ potest etiam ad iustitiā spectare. porro *obligatio procedens ex potestate iurisdictionis,* est illius vltimò distinctiua. Passiuū verò præceptum, erit, ordinatio & impositio obligationis, respondens ordināti &c. 542.

Quodsi quæras, quid sit obligatio? dici potest; quòd sit adstrictio ad vnā partem. & ita, si Deus dicat; Non mentiaris. adstringit pro sua parte creaturæ libertatem, vt loquatur cōformiter menti. Item, si præcipiat festum; adstringit ad abstinentiam operis seruilis. quæ adstrictio, non ita est intelligenda, quasi vi illius auferatur libertas agenti: sed quia est determinatio malitiæ obiecti, ad quam se exporrigere, natum est præceptum. Hæc ordinatio, si sit ita impositiua obligationis, vt non potuerit non imponi; versabitur circa obiectum de se malum. Si poterat non imponi; 543. versabitur circa indifferens in ante.

Dando autem rationem communē ad præceptum actiuum & passiuum, erit, ordinatio, cum impositione obligationis moralis, secundùm potestatē iurisdictionis. quæ impositio est quid commune, ad actiuum & passiuum; & si sit ordinatio actiua, & impositiua, supponet pro præcepto actiuo; si sit ordinatio imposita, erit præceptum passiuum.

In his obligationibus, hæc est differentia: quia obligatione, circa ea quæ non poterant non prohiberi, Deus non adstringit libertatem suam diuinam, de hoc extrahendo, ad rationem mali: independenter enim à 544. Dei voluntate, mentiri est malum; adstringit autem suam libertatem, dū vi suâ præceptiuâ vtitur, circa ea, quæ poterant non prohiberi. Rursus, vi illius prioris præcepti, non extrahit Deus obiectum à conditione obiecti, honestâ cæteroqui actione, independenter à prohibitione diuina, exercēdi; in posteriori præcepto extrahit. Deniq;, in posteriori præcepto, est liber vt illud publicet, vel publicet oppositum; in posteriori autem, non est liber, vt publicèt v.g. mendacium esse licitum; sed est liber in his, solū quoad modum publicandi, vel per reuelationem, vel per dictamen.

PRÆMITTO IV. *Licèt formando præce-*

545 *praeceptum, semper debeat saluari essentia praecepti; aliter tamen illud respectu ingenuorum, aliter respectu seruilium, formatur.* Ostendit hoc ipsa ratio praecipiendi in humanis. ipsaq; diuersitas rerum publicarum. in regno enim electiuo, paretur ita Principi, vt tamē supponatur, ipsâ electione dari illi facultas, praescribiq; modus imperandi; & si regimen ingrediatur etiam respublica: imperatur, sed cōsentientibus, per suos Principales, subditis. Et ratio est: quia licèt omne praeceptum inuoluat rationem debiti; ita tamen illam inuoluit, vt non sit debitum rigorosum; adeoq; admittit medium rationis: consequenter admit-
546. tit attendentiam ad conditionem Personarum. Et si in distributiua (licèt haec vltimò quiescat in medio rei) attenditur ad dignitatem Personarū proportionandam; multò magis id praecepto conueniet.

PRAEMITTO V. *Saluari bene posse ratiōem praecepti, sine cōminatione poenae.*

RATIO. Tum quia, vt dictum, in alio stat essentia praecepti. Tum quia, si potest secūdùm personarum dignitatem formari aliter & aliter praeceptum; ergo etiam potest esse dignitas, cui non sit intimanda poena. Tum quia tunc rationabiliter intimatur poena, quando rationabiliter praesumitur periculum non obediendi. fieri
547. autem potest, vt sit subiectum capax praecepti, & tamen non sit capax periculi disobediendi. *his praemissis.*

FORMANTVR TENENDA.

DICENDUM est I. *Christum Dominum non fuisse capacem praecepti, de non peccando, circa ea, quae de se mala sunt.*

PROBATVR I. Quia non potest homini imperari, vt ex obedientia sit homo: ergo neq; potest imperari Christo, vt v. g. non mentiatur; idq; ideo: quia non magis est impossibile homini, vt non sit homo; ac est impossibile Christo, vt mentiatur.

PROBATVR II. Quia non potest Deus imperare cuiquam impossibile. ergo neq; prohibere id Christo, quod, 548
quāuis non censeretur illi prohiberi, est impossibile vt cōmittat. non enim est maior ratio, cur non habeat aequalem vim retrahendi, à praecipiendo, ac à prohibendo, impossibilitas faciēdi, vtrobiq; inclusa.

PROBATVR III. Quia per ordinem ad talia obiecta, formatum Christo praeceptū, & esset obligatio moralis à potestate iurisdictiōis imposita, vt supponitur; & non esset: quia respectu cuius obligatio non habet effectū suum formalem obligandi, respectu illius non est obligatio. Tum quia respectu cuius, vnio ita se habet, ac si non esset vnio: respectu illius nō est vnio; ergo idem est de obligatio- 549.
ne. Tum quia, antequam esset obligatio, non erat obligatio: ergo etiam cùm est obligatio, si non habet effectum formalem obligandi, nō est obligatio. Tū quia obligatio, hoc ipso seipsam non habebit, si non obligabit; & cùm nihil possit non habere seipsum, & non esse seipsum: etiā obligatio non potest non obligare. Minor principalis probatur, nempe haec. Sed obligatio, per ordinem ad talia, respectu Christi, non poterat habere effectū suum formalem Quia non censetur obligari is eâ obligatione, ne mentiatur v. g cui siue obligatio illa accedat, siue non, mendacium est factu impossibile. redibuntq; ra- 550.
tiones immediatè pro maiori factae. Deinde, obligatio necessariò debet esse praesupponens liberum: & quod, nisi ligetur, defectu obligationis, extendet se ad haec, ad quae non praesupponitur ligari; Christus autem non erat liber respectu mentiendi, sed necessitabatur ad non mentiendum.

OBIICITVR I. Si Christus non erat capax praecepti, v. g. circa non mentiendum: ergo si per impossibile mentitus fuisset, commisisset nonnisi peccatum philosophicum; quia nullo modo sibi prohibitum à Deo.

RESPONDETVR. Peccatum philosophicum non per hoc formalisatur, quòd fiat circa rem à Deo non prae-

551. præceptam: sed quòd patretur, sine aduertentia ad Deum; quod in impossibili illo mendacio Christi non esset: diceret enim Christo conscientia illius, quòd hoc mentiri, quod est mihi impossibile, displiceat Deo, & fundet eius auersionem, licèt, per impossibile, mentiendo, non cōmisisset inobedientiam rigorosam & formalem, sed solùm materialem; ponendo mēdacium, quod est materia cæteroqui talis, vt Deus illam prohibuerit.

OBIICITVR II. Prohibitum naturæ intellectuali creatæ, vt sic, est prohibitū etiam Christo; aliàs hoc ipso non esset prohibitum naturæ intellectuali vt sic; prohibitum autem
552. Christo, est præceptum Christo.

RESPONDETVR. Prohibitū materialiter toti naturæ intellectuali, est etiam prohibitum Christo; ita tamen, vt hoc non veniat nomine præcepti formaliter. Porro nomine præcepti materialiter, venit id, quod est dissonum naturæ intellectuali; præceptum autem formale, insuper requirit vsum potestatis, iurisdictionis: qui vsus non habetur, nisi respectu puræ creaturæ, hinc etiam respectu Dei, mendacium est dissonum; & tamen respectu Dei, non est præceptū, de nō mentiendo.

OBIICITVR III. Hoc, quod est dissonum naturæ intellectuali, potest
553. adhuc prohiberi specialiter à Deo, datq; locum legi diuinæ; ergo & hoc, quod cæteroqui est impossibile factu Christo, potest reddi prohibitū, prohibitione diuinâ.

RESPONDETVR disparitatem esse. quia in casu antecedentis, datur effectus illius præcepti, nempe determinatio illius obiecti, à parte Dei, extractioq; illius ad statum peccati proximè Theologici: iam autē in casu consequentis, non habebit præceptum vllum effectū, ex iā dictis.

DICENDVM est II. *Respectu eorū, quæ cæteroqui potuissent honestâ actione fieri, vel non fieri, datur locus præcepto, respectu Christi.*

PROBATVR I. Omnibus illis authoritatibus, Scripturæ, & Patrum, 554.
quæ innuunt de præcepto dato Christo; & in particulari de præcepto moriendi; quam tamen mortem, independenter à præcepto, potuisset Christus oppetere, vel non oppetere: *nemo enim animam eius tollebat ab eo.*

PROBATVR II. Quia in tali præcepto, nulla repugnantia; possibile ergo erat respectu Christi. & si supponatur, de facto latum fuisse hoc præceptum, simpliciter accipientur, & vt sonant, verba Patrum.

PROBATVR III. Quia vel poterant, respectu Christi, extrahi aliquæ materiæ, vt non possent iam honestâ actione exerceri, vel non poterant extrahi? si non poterant extrahi: ergo 555.
non poterat Christus, nisi mori; nam nunquam actione honestâ potuisset exerceri, Non mori: vt supponit respōdens, dum negat, posse præcepto extrahi materiam, vt non fiat iam honestâ actione id, quod cæteroqui actione honestâ fieri potuisset; nullaq; dabitur in Christo libertas. Si poterat extrahi: hæc extractio, non potest fieri solo consilio; quia licèt fiat oppositum consilio, honestè fit: vt honestum est, esse diuitē, etiā posito cōsilio Christi, de paupertate; ergo illa materia debet extrahi vi præceptiuâ. Quod autem dicitur, hoc ipso futurū Christum seruum. id non conuincit: quia phrasis est Scripturæ, *Formam*, inquit, *serui accipiens*. 556.

DICENDVM est III. *Admisso præcepto, circa prædicta, non debet admitti, quòd adiungatur comminatio pœnæ.*

PROBATVR I. Non potest ferri Christo præceptum rigorosum, de nō mentiendo: ergo nec comminatiuū. quia illorum vtrumq; frustra foret. & sicut, frustra esset præceptum de non mentiendo: quia siue fiat præceptum, siue non fiat, impossibile est Christū mentiri; ita & comminatio pœnæ est impossibilis: hæc enim supponit culpam, impossibilis autē est suppositio culpæ, in Christo.

PROBATVR II. Quia præcepta, respectu hominū, non æqualiter for-

557. mantur, salua essentia præcepti; nec omnibus, quibus præcipitur, fit comminatio pœnæ, sed nonnisi parum ingenuis. ergo neq; Christo, debebat Deus comminari pœnam; cuius tanta ingenuitas.

PROBATVR III. Quia comminatio pœnæ, non est essentia præcepti, sed est alius actus, natus sequi præceptum. non enim ideo aliquid præcipimus, quia comminamur; sed comminamur, supposito præcepto. Deinde comminatio, cùm sit actus volũtatis, debet habere prælucentem sibi actum intellectûs, qui non potest prælucere hîc; quia, vt comminatio pœnæ sit prudens, debet supponere pos-
558. sibilitatem reatûs, qui in Christo non potest supponi.

Addo. Quando iam, ex factibili cæteroqui honestâ actione, extrahitur obiectum, ad non factibile honestâ actione, idq; per ordinem ad Christum; hoc ipso, exerit sese impossibilitas peccandi, redditq; illud obiectum impossibile Christo: quâ redditione impossibilitatis positâ, informatur iam diuinus intellectus, non esse comminandum; siquidem iam euadit illud impossibile vt fiat.

Sed potestnè Deus Christo comminari culpam? Si per ly *comminari culpam*, intelligatur extrahi materia ad rationem prohibitæ: vi secundæ conclusionis, capax est Christus comminatio- 559.
nis culpæ. si per ly, *comminari*, intelligatur intimatio culpæ, quæ nata est fieri post latum præceptum: sic non est etiam comminationis culpæ capax Christus; quia siue illa comminatio fiat, siue non fiat, iam lato illo præcepto, non poterit illud nõ facere Christus. Hinc præceptum illud, de quo 2. conclusio, ita intelligendum est formari: Hoc potuisset honestâ cæteroqui actione fieri vel omitti, sed præcipio vt fiat. non verò sic: Hoc non fac, quia si feceris, peccabis. antequã enim intelligatur istud, *Si feceris, peccabis*, incipit iam occupare illam materiam, & ad illam se exporrigere, impossibilitas peccandi, eneruatq; 560.
vim ponibilitatis illius actûs, qui intimet peccatum.

Neq; valet si dicas. Saltem est Christus capax conditionatæ comminationis. si enim res sit de conditionata comminatiõne, quoad culpam, illius est capax Christus: verè enim dictat intellectus diuinus Deo; si hoc faceret, peccaret humanitas Christi. Sed non est necesse, vt sequatur actus voluntatis absolutus (de quo hîc) quo dicat; volo punire si faciat. Ratio: quia ne ad illud volo absolutum prosiliatur, obest præuisio absoluta impossibilis culpæ.

APPENDIX
De Communicatione Idiomatum.

Agetur imprimis de Communicatione idiomatum in Communi. deinde de Communicatione idiomatum in Particulari.

1.
De Cõmunicatione Idiõatũ in Cõmuni.

PRÆMITTO I. *Quid sit communicatio idiomatum?*

EXPLICAT Suarez, & ita illam definit: Quòd sit proprietatum, seu attributorum diuinorum, inter Deum & hominem, mutua prædicatio. *Hæc illius doctrina.*

2.
NON SATISFACIT. Tum quia tradit definitionem communicationis particularis, factæ in Christo, cũ non definiuisset communicationem idiomatum, in communi. Tum quia rectè communicatio idiomatum potest, in primò intẽtionalem, & secundò in-

3. dò intentionalem, diuidi. Quamuis ergo hæc definitio possit competere communicationi idiomatum, secūdò intentionaliter acceptæ; non competit tamen comunicationi idiomatum, primò intentionaliter, & quoad fundamentum illius prædicationis, sumptæ. Tum quia datur in Christo vna communicatio, secundùm quam, non solùm proprietates, & attributa Dei, sed ipse Deus de homine dicitur; cùm tamen esse Deum, non sit proprietas, seu attributum Dei: sed radix attributorum eius, & proprietatum; hinc saltem hæc definitio, non cōstat rigorosis locutionibus, si nomine proprietatis, dicas venire posse, etiam

4. prædicatum Dei.

His rationibus dubitandi vt satisfiat, si velis communicationem idiomatum, primò intentionaliter acceptam, vt sic, definire; erit, *Duorum vnitorum, in prædicatis, aliàs nonnisi huic proprijs, vi vnionis identitas, seu participatio.* quòd scilicet prædicatum A, vniti, sit prædicatū B. ex vi vnionis, & prædicatum B, sit prædicatum A, ex vi vnionis. Dixi esse *identitatem prædicatorum vi vnionis*: quia animal dicitur de boue, & dicitur de homine, nec tamen dicuntur communicare propriè in idiomatibus; quia non id fit vi vnionis inter bouem & hominē: nec dicūtur propria prædicata bouis,

5. de homine, quale est prædicatum mugibile: nec prædicata propria hominis, de boue, quale est prædicatum rationale. Dixi rursus, quòd sit *communicatio in prædicatū* & non in proprietatibus: quia etiam in hoc, quòd est esse Deum, datur communicatio idiomatum: ly autem Deus non est proprietas v.g. VERBI, sed prædicatū.

Porro Communicatio idiomatum secundò intentionaliter accepta, est *prædicabilitas, secundùm quam, de duobus vnitis, prædicata, nonnisi huic propria, vi vnionis dicuntur.*

Quòd autem condistinguenda sit communicatio idiomatum, primò intentionaliter accepta, à communicatione secundò intentionaliter accepta, ratio est. Tum quia aliàs prædicabilitas daretur, sine fundamento, si nulla esset primò intentionalis communicatio idiomatum. Tum quia, cùm de facto, vt explicatum est, habeant diuersos conceptus, necessariò diuersā definitione definiendæ sunt. Tum quia, si non daretur vlla cōmunicatio primò intentionalis, id ideo esset, quia hæc communicatio, consisteret in reali communicatione, attributorum, v.g. diuinitatis, factā humanitati; quam tamen contra hæreticos omnes negant. Sed non consistit in hoc dicta communicatio, vt infra dicetur: ergo non obstat illā dari. 6.

PRÆMITTO II. *Quotuplex sit communicatio idiomatum?* Duplex rigorosa assignari potest. *1ma.* secundùm quam, duo accidentalia communicāt sibi in proprijs prædicatis. & sic dicitur, hoc album est dulce. &, hoc dulce est album. *2da* communicatio idiomatum est, secundùm quam, duo substantialia communicant sibi in proprijs prædicatis; vt cum dicitur: Homo est Deus, Deus est homo. vbi & ly Deus, & ly homo, sunt extrema substantialia. Dixi autem, quòd duplex sit communicatio idiomatum rigorosa; quia non rigorosæ, plures inueniri possunt. vt cum dico; Niger hîc fuit, hoc est, homo nigro colore vestitus, &c. similia, quæ non tam sunt communicatio idiomatum, quā potiùs denominatio facta. 7. 8.

PRÆMITTO III. *Quod sit Communicationis idiomatum, eiusq; rigorosæ, fundamentum?* Responderi vniuersaliter potest, esse vnicum: sed id proportionatè ad singulas materias applicandū est. nam, si sint prædicata inter terminos substantiales, ordinem naturalem inter se dicentes, erit vnio, vt ita dicam, in natura: secundùm quam dici v.g. potest, hoc rationale esse corporeum, &, hoc corporeum esse rationale. quæ communicatio idiomatum, non dabitur solutā vnione. Rursus, si sint prædicata inter terminos substantiales, ordinem naturalem inter se non dicentes, vnio non erit iā in na-

9 in natura, sed nonnisi in persona.
RATIO I. asserti est authoritas Pa-
trum. Sic docet Damasc. lib. 3. Fid.
c. 4. *Ipse*, inquit, *modus est alternationis,
alternataq; attributionis vtriusq; naturæ,
alterutri propria, vicissim reddentis, pro-
pter hypostaseos identitatem, & ipsorum
in inuicem immanentiam, ac incursionem.*
Similia habet Greg. Niss. lib. 4. con-
tra Eunomium. *Propter connexionem,*
inquit, *& cohærentiam naturarum, ista
quæ singularum propria sunt, ambarum
fiunt communia.*
RATIO II. est. Quia omnis præ-
dicatio attendit ad ipsum obiectum,
& ad identitatem, vel alietatem obie-
ctiuam; ergo & communicatio idio-
10 matũ secũdò intentiõaliter accepta,
debet attẽdere ad idẽtitatẽ vel alieta-
tẽ obiectiuam. Sed v.g. identitas in-
ter extrema substantialia, non potest
esse alia, nisi quoad rationem subsistẽ-
tiæ: ergo ad illam attendi debet. Mi-
nor probatur. Quia hæc identitas nõ
potest esse in natura, vt suppono ex
sparsim dictis; ergo nonnisi debet es-
se in persona, quia in aliquo substan-
tiali; duo autem nonnisi sunt substã-
tialia, Natura & Subsistentia.
RATIO III. est. Quia, casu, quo
v.g. diuinitus penetrarent se Paulus
& Iacobus, & Paulus esset niger, Ia-
cobus albus, Paulus esset sanctus, Ia-
cobus malus, falsum esset dicere; hic
11 albus est niger: & hic niger est albus.
hic sanctus est malus, & hic malus est
sanctus; eò quòd sola illic esset alliga-
tio localis, & non vnio naturarum, vel
personæ: ergo apparet, ad communi-
cationem idiomatum, requiri inter
extrema substantialia, vnionem, vel
in natura, vel in subsistentia.
Quòd autem communicatio idio-
matum, etiam inter extrema accidẽ-
talia, requirat vnionem. Ratio est.
Quia albedo lactis, separata ab eius
dulcedine, & posita in altero subie-
cto, non posset communicare in idio-
matibus, cum dulcedine. nec iam
posset dici, hoc album est dulce. vel
hoc dulce est album. Si autem reci-
piantur in eodem subiecto, verum e-
rit dicere, hoc album est dulce. &, 12
hoc dulce est album. ergo vnio, etiã
inter ista. fundat communicationem
idiomatum.
Nomine autem vnionis, venit hîc,
non vnio per accidens, seu quæ inter-
cedit inter membra, non ordinata ad
se, qualis est aceruus lapidum: neq; e-
nim hæc fundat communicationem i-
diomatum; eò quòd nullam suppo-
nat identitatem, nec in persona, nec
in supposito, nec in subiecto. neq; e-
tiam nomine vnionis, venit ea sola,
quæ fit inter extrema substantialia;
aliàs non foret cõmunicatio idioma-
tum, inter extrema accidentalia; a-
deoq; falsa esset hæc propositio, hoc
album est dulce. &, hoc dulce est al- 13
bum. sed venit vnio inter extrema, v-
num per se, prout opponitur aggre-
gato, constituentia.
PRÆMITTO IV. *Plures hâc in re
errores excitatos ab hæreticis fuisse.* nã
aliqui, qui vnionem nonnisi per acci-
dens, aut nonnisi per affectionem, aut
per personatam Dei repræsentatio-
nem, in Christo agnoscebant, nullã
consequenter dicebant esse in Christo
communicationem idiomatum. qui
fuit error Nestorianus. Alij item, nõ
distinguentes, quòd sit aliud Operãs,
& aliud Operationes, cùm agnoscé-
rent, quòd Christus sit vnus Operans,
etiam operationem nonnisi vnam in
Christo agnoscebant. qui fuit error 14
Monothelitarum. Et sic de alijs. Quia
verò hæc communicatio, ratione o-
perationum, sæpiùs tractata; hîc ali-
quid de illa vniuersaliùs præmittere
oportet. *hinc.*
PRÆMITTO V. *Quoniam Esse, est
propter operari; secundùm rationes essen-
di, multiplicantur etiã rationes operandi.*
Quia verò in Christo, aliud est Esse na-
turæ hũanæ, aliud Esse naturæ diui-
næ, & aliud Personæ diuinæ, vtrumq;
terminantis; hinc Patres, triplicis o-
perationis distinctionem catholicè
proposuerunt. Suffecerit ad hoc ci-
tare Cyrillum Alexandr. tom. 5. par-
te 2. epist. 117. ad Acacium Meliten.
Episc. ex diuersis scripturæ phrasibus
id de-

15. id deducentem. *Et alia*, inquit, *sunt voces, quæ diuinæ maximè conueniunt; aliæ, quæ in humanam naturam congruunt; aliæ, medium quendam ordinem tenent, ac Dei Filium pariter & hominem simul, & eâdem significatione, comprehendunt.* Subijcitq; horum omnium exempla: *Diuinitati tribuitur illa vox*, Ego in Patre, & Pater in me est. *Humanitatis propria est*: Quæritis me interficere, hominem, qui veritatem vobis locutus sum. *porro communes sunt*. IESVS Christ⁹ heri & hodie, & ipse in secula.

Triplex autem istud esse, consequitur triplex ratio operandi, quam cõplexus est Sophronius Hierosolym. in Epist. Synodali, ad Sergium, quæ
16. habetur Actione 11. 6tæ. Synodi, & apud Petauium lib. 8. de Incarn. cap. 10. Et ex istis operationibus, aliquæ sunt, quas Christus per solam naturã diuinam operatur, vt creare mundum. aliæ, quas operatur, per solam naturã humanam. vt edere, flere &c. aliæ sunt mistæ, vt cùm solo attactu ægrotos sanabat.

PRÆMITTO VI. *Triplices hæ operationes, semper sunt & dicũtur, nonnisi vnius operantis.*

RATIO I. est Auctoritas Patrum, inter quos Cyrilli Anathematismo 4. vbi damnauit Nestorium; idemq; fecit Ephesinum.

RATIO II. est: quia operationes
17. sunt, & dicuntur suppositi; ergo si vnum suppositum est in Christo, vnus est operans Christus.

RATIO III. est: quia, si operatiões naturæ humanæ non tribuerẽtur supposito diuino, non terminaret suppositum diuinum, naturam humanam; illa enim vnio secundùm terminationem, est, vt dictum, fundamentum totius communicationis idiomatum; sed naturam humanam, vt fide certum est, terminat suppositum diuinũ: ergo illi supposito, eius operationes tribui debent. Idem etiam proportionaliter dici debet, de operationibus naturæ diuinæ: consequenter, nulla est operatio, quæ non tribuatur supposito, quod est VERBVM. Sed hoc suppositum est vnum: ergo vni supposito tribui debet; ergo & vni operanti. non enim plus hic intelligitur, 18.
per operantem vnum, quàm vnum suppositum. Quod vlteriùs fundatur in hoc fundamento: quia operationes tribuũtur ijs, à quibus depẽdent. cùm ergo operatio dependeat à supposito, vt & hic, & in Metaphysicis dictum est; supposito quoq; tribui debet. & quia hoc suppositum est vnum, etiam operans est vnus.

PRÆMITTO VII. *Difficultatem subesse aliquam, cùm Patres, nõnisi triplex illud genus operationum agnouerint, quid sit sentiendum, de operationibus Christi Theandricis, seu Dei-virilibus?* quæ quidem non sunt rigorosè tantùm 19.
humanæ: cùm etiam habeant formalitatem diuinarum. non item sunt tantùm naturæ diuinæ: cùm etiam habeant formalitatem humanarum. non etiam mistæ; quia vt patet ex exemplis, quæ à Patribus afferuntur, operationes illæ mistæ, importabant concursum vtriusq; naturæ, in genere causæ efficientis, ad aliquid præstãdum. & sic contactus ægroti, erat id, quod physicè proficiscebatur à natura humana, sanatio autem proficiscebatur effectiuè, à natura diuina. iam autem operationes Theandricæ, quâ tales, non important concursum effectiuum naturæ diuinæ; sed solùm dignificatiõem operationis, à perso- 20.
na diuina oriundam.

Aliqui Sancti Patres, Dei-viriles operationes voluerunt esse mistas. & ita Maximus in Epist. ad Nicon. prout Petaui⁹ citat lib. 8. c. 71. *Est*, inquit, *Dei-virilis operatio, diuinæ simul operationis, & virilis, complexio.*

Hoc punctum vt excutiatur, præsupponẽdum est, primũ S. Dionys. in Epist. 4. ad Caium, vsurpâsse istum terminũ, *Dei-viriles operatio.* verba eiusdem sunt. *Etenim, vt vno verbo dicamus, ne homo quidem erat; non quòd non esset homo: sed quòd ex hominibus, vltra homines existeret, ac super hominem, reuera esset homo; qui non secundum Deum diuina gessit, nec humana secundũ homi-*

21. *hominem; verùm Deo viro facto, quandã Dei-virilem nobis operationem expressit in vita.*

Vt nihilominus tota doctrina communiori Patrum sententiæ, conformis sit; Theandrica operatio potest dici mista: non quòd misceatur ex concursu operationis vtriusq́; sed quòd coalescat, ex operatione humana, & ex dignitate, quam illi tribuit, concurrens in suo genere, per modum dignificantis, Persona VERBI.

An verò dicenda sit vna ista operatio, non autem duplex? controuerti posset. Et quidẽ Maximus Martyr in disputatiõe cum Pyrrho, negat esse vnam. Damascenus etiam lib. 3. c. 15.

22. asserit esse plures. *Vt enim*, inquit, *naturas vnitas cognoscimus, propter mutuum in se inuicem incursum, neq; tamen illarum discrimen inficiamur, sed eas numeramus, & indiuisas agnoscimus; sic etiã voluntatum & operationum coniunctionẽ nouimus, differentiam tamen earundem profitemur, & numeramus.* Similia repetit cap. 19. *Beatus*, inquit, *Dionysius nouam quandam Dei-virilem operationem Christum egisse dicens, non hoc significare voluit, sublatis naturalibus operationibus, vnam aliquam, ex humana & diuina, operationem esse factam: etenim quorum vna est operatio, horum & substãtia vna est. vt docent SS. Patres.* Censuerim tamen, Maximum, quando negat,

23. in Christo vnam esse operationẽ, nõ plus velle, quàm, quòd singulæ naturæ habuerint suas operatiões, licèt vnus esset operans. Damascen' item, plures in Christo operationes docens, non intelligebat, de hac operatione, quæ rigorosè appellatur Theandrica; hoc est, operatio naturæ humãæ, prout dignificata à Persona Verbi; sed intelligebat mistam illam operationẽ, de qua supra: opponebatq́; se illi errori, qui ex duabus naturis, vnam cõflatam operationem asseruit. Cæterùm accipiendo operationem Theãdricam, prout profectam à natura humana, & dignificatam Personâ Verbi; vel certè, prout profectam à natura humana, non sine dependentia à Persona, complente naturam humanam, & in esse, & in operari; (si quidem sine Persona, natura operari nõ potest) 24.

in isto sensu, est nonnisi vna, quia à natura Verbi, quâ talis, elicitiuè non proficiscitur. *His Præmissis*

INFERES ex Præmisso *imò*. Quid Communicatio idiomatum? Ex Præmisso *2dò*. Quotuplex illa sit? Ex Præmisso *3tio* In quo fundatur? Et ex reliquis, quid communicatio idiomatũ in operando?

De Communicatione Idiomatũ in particulari. 25.

ASSERO. *Per communicationem idiomatum, verè dici, Homo est Deus, Deus est homo.* Est contra Nestorium.

PROBATVR I. Authoritate Scripturæ, hiusmodi propositiones formantis. & ita dicitur de Verbo. VERBVM *Caro factum est.* quæ propositio est eadem quæ hæc; Deus est factus hõo. idem enim est; Verbum Carnem factum esse, & Deum esse factum hominem. Ita quoq; Marci. 15. v. 1. *Hic homo filius Dei erat.* & 1. Ioan. 5. *JESVS est filius Dei.*

PROBATVR II. Authoritate Patrum. talis est Damasceni, *Non*, inquit, *homo solùm, sed & Deus, nec Deus solùm, sed & homo.* aliæ Authoritates, 26.

pro hoc asserto, passim occurrunt apud PP.

PROBATVR III. ratione, quæ inde imprimis peti solet. Quòd & ly homo, & ly Deus, supponat pro supposito. & quia idem est suppositum, in VERBO, & in homine, habent sufficientem identitatem inter se; si sufficientem identitatem: sufficientem prædicabilitatem, quæ supra identitatem fundatur; si autem habent sufficiẽtem prædicabilitatem: certè prædicari de se poterunt. Sed quia, an ly homo primò dicat suppositum, vel an primò dicat naturam, controuersum est; non oportet assertum dubio prin-

27. principio probare. de quo vide Lugo hìc disp. 23. Sect. 1. & Amicum disp. 33. num. 3. Hinc paulò aliter eandē conclusionem probat Suar. disp. 35. Sect. 1. §. *Dico 3tiò*. Quia scilicèt, quando duæ formæ, vel naturæ, in eodem supposito realiter vniuntur, de eodem possunt prædicari; vnde fit, vt in ordine ad idem suppositum, seu sub nōinib⁹ cōnotātib⁹ idē suppositū, possint proprietates vnius naturæ, de indiuiduo, seu supposito aliùs naturæ prædicari. vt in formis accidentalib⁹ constat: calor enim & albedo si eidē supposito insint, de eodem prædicātur; vnde fit, vt hoc album dicatur calidum, & è conuerso. Sed in hoc
28. mysterio vniuntur duæ naturæ substantialiter eidem supposito. ergo nomina significantia illas naturas, in ordine ad suppositum, vt sunt, Homo & Deus, verè prædicabuntur de illo supposito. Hæc etiam ratio tandem resoluitur. quia ly homo, & ly Deus primariò important suppositum. nihilominus, dum argumentum procedit à paritate, ex formis accidētalibus, ducta ad naturam, minùs pendet ab illo principio dubio.

Quæres I.

An hæc propositio, Deus est homo, *sit ita propria, atq; ista* Petrus est ho-
29. mo?

Non esse æquè propriam, censet Durandus in 3*tium* dist. 2. q. 2. esse autem æquè propriam docent. communiter alij. Lugo citatus num. 6. Amicus num. 11. *Pensanda sunt fundamenta partis negantis.*

I. FVNDAMENTVM est. Quia proprietas propositionis affirmatiuæ, pensanda est, ex identitate prædicati cum subiecto; sed maior est identitas inter Petrum & hominem, quàm inter Deum & hominem: ergo magis propriè dicetur de Petro homo, quā de Deo. Minor probatur: nam homo dicitur, in primo modo dicendi per se, de Petro, de Deo autē non dicitur, cū possit esse De⁹, quin sit homo.

RESPONDET I. Lugo, negando 30.
Minorem, & dicit, vtrobiq; esse æqualem identitatem, nulla enim propositio est vera, nisi omnimoda identitas sit inter rectum prædicati, & rectum subiecti. huiusmodi autem idētitas, est omnino, inter prædicatum & subiectum, quando dicitur, Deus est homo. licèt ratione obliqui, non conueniat ita necessariò, & per se, prædicatum subiecto, sicut in illa, Petrus est homo. Supponit autem vlteriùs Lugo, quòd ly Deus, positum pro subiecto, dicat in recto Personam diuinam, quam etiam in recto dicit homo. hinc quia vtrobiq; respondet idem suppositum, fit, vt æquè propriè dicatur de Deo ly homo, quàm 31.
dicatur ly homo de Petro.

Coincidit hæc responsio cum Capreoli responsione, quam citat Amicus & impugnat. quia scilicèt subiectum supponit materialiter, & prædicatum formaliter: igitur non potest in hac propositione Deus est homo, subiectum & prædicatū supponi pro eodem; sed subiectum pro supposito, prædicatum pro natura. alioquin, cū dicitur, Deus est homo: sensus esset, Deus est Deus. *Hæc impugnatio*

NON SATISFACIT. Tum quia, si est vniuersaliter verum, quòd subiectum supponat pro materiali, & prædicatum pro formali, nulla erit identica propositio. atq; adeo hæc 32.
propositio, Deus est Deus, erit propositio formalis; quia ly Deus, aliter in subiecto, aliter in prædicato sumitur. neq; enim eodem modo iam prædicatum sumetur, vt sumitur subiectum; quod sufficit, ne sit propositio identica. Tum quia, quando dicunt Dialectici, quòd subiectum supponat pro materiali, & prædicatum pro formali: non plùs dicunt, quàm quòd, licèt sit identitas inter prædicatum & subiectum, in modo tamen significandi est diuersitas: quia scilicet id, quod pro formali & explicito importat prædicatum, nonnisi materialiter, & implicitè, dicit subiectum. & sic cùm dico Animal est viuens: viuens

33. uens nonnisi materialiter est in animali, formaliter autem & explicitè, ponitur pro prædicato. Tum quia ex vi illius explicationis, quam tuentur Lugo & Capreolus, non sequitur, dictæ propositionis hunc fore sensum: Deus est Deus. sed in hanc vltimò resoluetur. Suppositum terminans naturam diuinam, terminat etiam naturam humanam. Dixi vltimò, quia immediatiùs resoluetur, quòd Deus habeat naturam humanam vnitam.

Nihilominus dicta Responsio.

NON SATISFACIT. Tum quia non tangit punctum difficultatis; ex hoc enim ipsò arguit Durandus, non esse æquè propriam vtramq; propositionem;
34. quia scilicet non æquè necessariò, saltem ratione illius quod tu dicis obliquum, connectit prædicatum cum subiecto. Tum quia non negat Durandus, esse ibi identitatem inter subiectum & prædicatum: asserit enim veram esse hanc propositionem, Deus est homo; sed tantùm negat, æquè esse propriam; quia non æquè primò cõnectit prædicatum subiecto.

RESPONDETVR II. non distinguere Durandum, inter has duas propositiones; Prædicatum debet identificari subiecto, de quo prædicatur. & inter hanc; Prædicatum debet contineri in subiecto, licèt continentia illius in subiecto, dicat etiam
35. secum identitatem. hæc secunda est vera, fundaturq; in illo dicto. Id debet prædicari, quod inest. (supple subiecto) prima autem propositio, est falsa: quia aliàs falsa esset hæc propositio, Petrus est albus, nam albedo non identificatur Petro. quòd si sufficit ad veram prædicationem, vt prædicatum contineatur in subiecto, quamuis non identificetur subiecto; sufficiet etiam, ad proprietatem, prædicatum contineri in subiecto: nihil enim magis est proprium, quàm ipsũ, & vnumquodq; sibi. consequenter, si prædicabitur de subiecto, quod continet subiectum, prædicabitur propriè: prædicabitur enim idem de subiecto, quod continet subiectum.

Quia verò etiam in hac propositione, 36.
Deus est homo; id quod prædicatur, continetur in subiecto, fit, vt verè, cõsequenter propriè, prædicetur. Prædicari autem in dicta propositione, id quod continet subiectum, explicatur tam in sententia dicente, ly Deus supponere principaliter pro persona, quã in ea quæ dicit, quòd principaliter supponat pro natura. & in sententia quidem, quæ principaliter terminum *Deus* dicit supponere pro Persona, sensus hic erit: Suppositum terminans naturam diuinam, terminat etiam naturam humanam; adeoq; in hoc sensu, prædicatum cõtinebitur in subiecto. in sententia autem quæ pro principali in termino *Deus*, dicit importari naturam, sensus erit: Natura 37.
diuina, quæ terminatur Personâ Verbi, vnita est naturæ humanæ, terminatæ eâdem Personâ. quo etiam in sensu, non prædicatur quidquã, quod non contineatur in subiecto.

Addo hic: quòd ij qui vniuersaliter dicunt, ly Deus, principaliter supponere pro Persona, & non pro natura, non possint id vniuersaliter asserere: nam vera est propositio, Deus generat: non tamen vera hæc, natura generat. vera etiam est hæc propositio, Deus est vnus: & tamen hic, ly Deus non supponit pro Persona principaliter; aliàs verum esset dicere, Personam esse vnam. hinc, vt dicebam in 38.
corollarijs Logicis, secundùm diuersas suppositiões, idem terminus nunc principaliter pro hoc, nunc pro illo supponit.

In forma respondendo ad argumẽtũ, imprimis illud retorquetur. probabit enim, quòd propriè non possit dici de Petro; est albus, eâ proprietate, quâ dicitur, est homo. deinde, negò absolutè maiorem: quia ad prædicationem propriam, non plus requiritur, quàm non prædicari figuratè; & prædicari secundùm id quod continet subiectum; siue tanquam sibi identificatum, siue non. cùm ergo non figuratè, Deus sit homo, habeaturq; continentia prædicati in subie-

39. biecto; ideo propriè homo dicitur de VERBO.

II. FVNDAMENTUM eiusdem est. Petrus, per eandem naturam, est homo, per quam est Petrus, constituiturq; formaliter per naturam humanam; suppositum autem diuinum, non constituitur naturâ humanâ, sed diuinâ; ergo nec ita propriè prædicatur.

RESPONSVM iam, negando consequentiam. quia licèt non sit æquè necessaria, est tamen æquè propria. non est autem æquè necessaria, quia non dicit æqualem identitatem; sed est æquè propria, quia importat id quod continetur in subiecto, & non

40. secundùm figuram,

III. FVNDAMENTUM est. Quia id quod prędicatur de aliquo propriè, prædicatur in Quid: ly autem homo, non potest de Deo prædicari in Quid. nam si quæras, quid sit Deus? non non potest respōderi, quòd sit homo; sed prædicatur potius adiectiuè, Deus est humanatus. Hoc argumentum cum suis Confirmationibus infra soluetur. *Quoad vim quæsiti attinet.*

ASSERO I. *Esse quæstionem de voce.* Si enim intelligas nomine propriæ prædicationis, nonnisi prædicationē prædicati identificati subiecto: in isto sensu non dicitur propriè, Deus est homo: quia significatum termini *Ho-*

41. *mo*, cùm inuoluat etiam naturam humanam, non identificatur realiter Deo.

ASSERO II. *Si nomine propriæ prædicationis, intelligas prædicatum, non figuratè contentum in subiecto, in isto sensu, propria est prædicatio, Deus est homo.* nā Deus non est figuratè homo.

ASSERO III. *Nomine propriæ prædicationis accipi debere prædicationem, in qua, de subiecto dicatur prædicatum, nō figuratè contentum in subiecto; & non debet accipi propria prædicatio, restricta nonnisi ad prædicata identificata subiecto.*

RATIO est: Quia, cùm albedo nō identificetur Petro, figurata foret hæc prædicatio, Petrus est albus. Iam autem vt tertia Durandi obiectio soluatur

Quæres II.

An possit de Deo Ratio hominis adiectiuè prædicari? v.g. *dicendo Deus est humanatus, vel humanus?* 42.

Negat Vasq. Affirmat Suar. & Amicus num. 4. *Pensanda argumenta vtriusq; partis.*

Pro Parte negatiua, quam tenet Vasquez

I. ARGVMENTVM est, ab authoritate Concilij Francofordiensis, quod negat, Christum Dominum posse dici hominem Deificū, vel humanatum Deum.

RESPONDERI potest, quòd ex hoc Concilio probetur tantùm, Christum non posse dici hominem Deificum; sed non probatur, quòd non possit dici, Homo Diuinus; 43. adeóq; sequitur, quòd ratio Deitatis adiectiuè prædicari possit de homine Christo. Cur autem possit dici homo diuinus, & non homo deificus? pendet ab vsu humano: eò quòd dicēdo, Christum esse hominem diuinum, nullum detur fundamentum errandi; datur autem, apellando illū hominem deificum. quia appellando hominem diuinum, non excluditur esse substantiale Dei; cùm multis ratio diuini tribuatur, quibus tribuitur ratio substantialis deitatis; vt cùm appello Personam Patris, Personam diuinam. ly autem, deificus, videtur excludere substantialem rationem deitatis; 44. eò quòd vsus eam non applicuerit istis, quibus substantialis deitas conuenit; neq; enim dicitur Persona deifica.

II. ARGVMENTVM est. Quia quantumuis apud aliquos Patres reperiatur iste loquendi modus, *Christus est homo diuinus*; eumq; vsurpet Augustinus lib. 83. Quæstionum; nihilominus damnat eum idem, lib. 1. Retract. cap. 19.

RESPONDERI potest. Clarè S. Thomas hîc q. 19. a. 3. ad 2. fatetur Christum appellari posse hominem diuinum. cui, cùm reliqui Patres faueant, vt ipse fatetur Vasq. non est

45. cur ab hac locutione abhorreamus.

III. ARGVMENTVM eiusdem est. Quia ly Dominicus, introductum est ab Apollinaristis, vt significarent Christum mortis fuisse expertem. & Nestorius appellabat eum Deiferum, quod idem est, cum diuino, aut dominico.

RESPONDERI potest, conformiter ad dicta immediatè; quòd quãuis non possit dici Christus, homo dominicus, eò quòd hic modus loquendi significet, quòd non sit Dominus, sed domini; quantumuis itẽ non possit dici Deifer, eò quòd deifer implicitè neget Deum, sed tantũ infert aliud, quod fert Deum; non
46. sequitur tamen, quòd non possit dici diuinus; eò quòd id non excludat esse substantiale Dei, & applicetur ijs, cum quibus esse Dei substantialiter conuenit.

IV. ARGUMENTVM est ei commune cum Durando. Quia scilicet nomina denominatiua, formata à forma substantiali, indicant negationem identitatis, vnius substantialis cum alio, si prædicentur de subiecto. hinc Petrus non potest dici humanus, sed homo. ergo etiam de Christo non potest dici, quòd sit diuinus aut dominicus, cum propriè dicatur Deus.

RESPONDERI potest. Antecedens vniuersaliter esse falsum: quia
47. probaret, de VERBO non posse dici, quòd sit Persona diuina; nam ly diuinum est deriuatum à Deitate, quasi forma substantiali, & per se denominatiua; adeoq;, per oppositos, importabit negationem identitatis formæ cum subiecto, de quo prædicatur; cũ tamen Verbum dicat identitatem cũ Deitate. Verum ergo est antecedens, sed nonnisi in aliquibus casibus.

Pro Parte affirmatiua, nempe quòd possit dici Christus homo diuinus, & Deus hmanatus, pro ratione potissimà afferri solet, quòd scilicet ita non rarò loquantur Patres. Sed respondet Vasq. Deum dici humanum vel humanatum, sicut incarnatum; deducendo scilicet à verbo, *humano*. vt 48.
idem significet, quod homo factus.

ASSERO I. *Ly diuinum, propriissimè dici de VERBO.* Nam vsus obtinuit, (qui est Magister verborum) dicere, Verbum, Personam diuinam, suppositum diuinum.

ASSERO II. *Ly diuinũ posse benè applicari, ad ly homo, dicendo illum esse hominem diuinum.*

RATIO: Tum quia ita Patres loquuntur. Tum quia ly diuinus, vt dixi, potest applicari ad ea, quibus substantialiter esse Deum conuenit: ergo multò magis ad hominem, cui nõnisi ratione vnionis esse Dei conuenit. Tũ quia, vt aduertit Lugo, ly diuinus, videtur, esse sicut ly substantialis, nam 49.
sicut ly substantialis, videtur id significare, quod est substantiæ, & nihilominus non dicitur de accidentibus, quæ sunt substantiæ; dicitur tamen de anima, & de composito, quòd sint substantialia: sic & terminus diuinus. Neq; obstat, quòd non possit de Deo dici, quòd sit diuinus. quia etiam de substantia non dicitur, quòd sit substantialis; & tamen dicitur de ijs, quæ essentialiter sunt substantialia: ita ergo & in præsenti.

ASSERO III. *Posse benè dici Deum humanum.*

RATIO: quia ly humanum dicitur etiam de ijs, quibus competit substantialiter esse hominẽ; vt cùm dicitur, 50.
corpus & anima humana. Inde tamẽ non sequitur, quòd possit dici Christus, homo dominicus: quia ly *dominicus*, non solet applicari vnquam ei, quod substantialiter est dominus; sed nonnisi ei, quod est domini: Christus autem non est domini. consequenter, nec debet dici, *homo Dei*, vel *Deus hominis*. quia illa prior locutio nullo modo aptaretur istis, quæ inoluunt ipsum esse Dei. ly etiam Deus hominis, non aptatur vnquam ei, quod importat ipsam in se substantiam hominis; ad eum modum, quo, cùm dico, domin⁹ bruti, non importo brutũ, in eo, cui competit esse dominum bruti.

Quæ-

51. # Quæres III.

An ly Homo,*dictũ de Deo Christo,& alijs hominibus, sit prædicatum vniuocum, an non?*

ASSERO I. *In sententia, quæ ly* homo, *dicit importare principaliter naturã, ly* homo, *dictum de Christo, & aliis hominibus, est prædicatum vniuocum:*

RATIO. Quia eãdem naturam humanam uniuocè omnes habent, & eadem de illis prædicatur; consequenter vniuocè prædicatur de Christo.

ASSERO II. *In sententia, quæ ly* homo *dicit importare principaliter personã, si ly* homo *dicatur de Christo, est terminus vniuocus ad Christum & ad alios ho-*
52. *mines*. Rationes dat Lugo: quia si vnitas numerica naturæ diuinæ facit, quòd plura supposita illius sint vnus Deus, quantumuis ly Deus supponat principaliter pro Persona; cur etiam vnitas specifica naturæ humãæ, in Christo, & in alijs hominibus, non faciet, quòd Christus,& alij homines, sint vnus specie homo, non obstante multiplicitate specificâ suppositorũ.

ASSERO III. *Ly* Homo, *dictum de Deo & de hominibus est prædicatum vniuocum*, si nomine vniuoci accipias prædicatum retinens eandem significationem. *Non est autem vniuocum*: si nomine vniuoci, accipias prædicatũ essentialiter conueniens subiecto. nõ
53. enim est essentiale Deo, esse hominem.

Quæres IV.

An dictæ Propositiones sint per se, an per accidens?

Reuocandum est hîc in memoriã, quatuor esse modos dicendi per se. *1mus* per se in prædicando; cùm prædicatur de subiecto definitio, vel pars definitiua, vt cùm dico. Animal est viuens: est prædicatio primò per se; quia viuens definit animal. Si autem dicam, animal est rationale: non est primò per se; quia non definitur animal, rationali. *2dus modus* est per se inhærendi; quando prædicatur accidens, necessariò quidem, sed non essentialiter connexum; vt homo est 54.
quantus. *3tius modus est*, per se existendi, quâ ratione substantia dicitur Ens per se. *4tus modus est* per se in causando, quâ ratione, effectus prædicatur de suis causis, quibus nonnisi quâ talibus, & ratione sui, conuẽnit causare talem effectum. & sic ædificator ædificat, & non musicus.

ASSERO I. *Dictas Propositiones, non esse in primo modo dicendi per se.*

RATIO: quia quæ ita prædicãtur, debent pro subiecto importare, aut definitionem, aut partem definitionis; sed nec homo respectu Dei, nec Deus respectu hominis, est pars defi-
nitionis, aut definitio: ergo. 55.

ASSERO II. *Non tantùm absolutè loquendo, sed etiam in suppositione factæ vnionis, homo de Deo, & Deus de homine, non dicũtur in primo modo dicendi per se.*

RATIO Quia tũc, ex suppositiõe, prædicatum alicuius accidentale, dici potest in primo modo dicendi per se; quando forma aliàs accidentalis, in modo tamen significandi, importat illud ipsum subiectum. vt cùm dico, Homo currens mouetur. vbi, ly motus, qui est forma quæ prædicatur, continetur in subiecto, hoc est cursu; subiectumq́; ex modo significandi, importat formam prædicati. Sed in hac prædicatione, Deus est homo: ly
Deus, non importat hominem ex mo- 56.
do significandi; sed nonnisi importat naturam diuinam, & suppositum eius. Hinc hæc prædicatio, Deus, prout terminat naturam humanam, est homo: erit prædicatio in primo modo dicendi per se ex suppositione; quia ex modo significandi, à subiecto importabitur prædicatum.

ASSERO III. *Dictas propositiones, reuocari ad prædicationes, in quid.*

RATIO est: quia in modo significandi in quid, prædicatum enuntiatur substantiuè; iam autem, cùm dico, Deus est homo: Ly homo, prædicatur etiam substantiuè. & sicut ista propositio, Deus est omnipotens, ex modo significandi est accidentalis,

57. re ipsâ autem substantialis, & quiddi-
tatiua; sic dicta propositio, re ipsâ e-
rit accidentalis, quamuis ex modo si-
gnificandi sit substantialis.

Pro Asserto *imo* affert aliam rationẽ Durandus: quia scilicet in his, quæ dicuntur in primo modo dicendi *per se*, vera esse solet propositio, si ly *in quantum*, subiecto applicetur. v.g. homo in quantum homo est rationalis; falsa autem hæc, Deus in quantùm Deus est homo.

Sed contra hanc probationem op-
ponitur instantia: nam hæc proposi-
tio; *hic Deus generat*, est vera, & est
per se. & si non esset talis, vera esset
hæc contradictoria: *hic Deus non ge-*
58. *nerat*: & tamen in sensu reduplicati-
uo est falsa, *hic Deus, inquantùm Deus,*
generat; alioquin & filius generaret,
si Pater in quantùm Deus generaret.

RESPONDET ad difficultatem
Lugo num. 44. Hic Deus generat, nõ
esse, in rigore propositionem *per se*;
quia imitatur modum prædicationis
inferioris de superiori; quatenus sup-
positum diuinum videtur esse aliquid
commune, ad suppositũ Patris. neq;
inde sequitur, contradictoriam illius
posse esse verã; nam hæc propositio,
Animal est rationale, non est per se, &
tamen falsa est illius contradictoria,
Nullum animal est rationale. Et quia ly
Deus, quando ponitur indefinitè, ad-
59. ditâ negatione, reddit sensum vni-
uersalem, iuxta communem loquen-
di modum; non possumus dicere, *hic*
Deus non generat: nam hoc est dicere,
non contineri, sub ratione communi
suppositi diuini, vllum suppositum
quod generet.

Hæc Lugonis responsio non satisfacit. Tum quia, si ideo non est illa prædicatio *per se*, in rigore Aristotelico, quia tales propositiones & materias non agnouit Aristoteles; etiam illa prior non erit in hoc sensu per se; quia etiã illam non agnouit Aristoteles. quodsi non est *per se*, ideo quia particulare de vniuersali dicitur; id etiam non concludit. quia particulare de vniuersali restrictè accepto, bene potest
dici *per se*, vt cùm dico; Hic homo est 60.
Petrus. Tum quia, quod huius pro-
positionis, *Animal est rationale*, con-
tradictoria non sit vera, ad id imper-
tinenter se habet; nam cuiuslibet pro-
positionis contradictoria, non potest
esse vera, si prior fuit vera. Tum quia
concedo hanc propositionem, *Hic Deus, in quantùm Deus, generat*, falsam esse; quia importatur etiam filium generare: nihilominus hæc, *hic Deus, inquãtùm hic Deus, generat*, est vera. supponit enim, cum hac restrictione, pro Patre, qui generat. & eam defacto concedit S. Thomas & Uasq. apud Lugo ibidem.

Quæres V. 61.

An in hac propositione, Deus est homo, Deus supponat indefinitè pro supposito, an verò determinatè pro sola Persona Verbi?

ASSERO I. *Ly Deus, suppõere indeterminatè.*

RATIO: quia nihil est, quod ex parte subiecti determinationem significet.

ASSERO II. *Ly Deus, in dicta propositione verificari nonnisi determinatè, nempe de Verbo.*

RATIO est: quia quando dico, *ho-*
mo currit, ly *homo*, supponitur indeter-
minatè, nam de pluribus explicari po-
test: verificatur tamen nonnisi de- 62.
terminate; ergo etiam & hic idẽ est.

ASSERO III. *Casu, quo non teneat doctrina dialectica, pro alio terminum posse supponere, pro alio verificari: simpliciter cum Suarez sentiendũ est, ly Deus supponere hic nonnisi determinatè, asserendumq; sufficientem esse determinationem ortam ab ipso prædicato.*

Quæres VI.

An Christus possit dici Creatura?

ASSERO I. *Si ad ly Christus, addatur paticula restrictiua, in quantùm homo, vera est dicta propositio.* aliàs si nonsit vera, contradictoria illius deberet esse vera; & tamen non potest esse ve-
ra:

63. ra: quia aliàs ſequeretur, hominem, in quantùm hominem, non eſſe creaturam.

ASSERO II. *Etiam ſine addito, poſſe dici, Chriſtum Creaturam.*

RATIO. Tum quia ita loquuntur Patres. Cyrillus Alexandr. lib. 10. Theſauri cap. 4. *Cùm ipſe*, inquit, *naturâ increatus ſit, & omnium Dominus, atq; creator, creatura etiam factus.* Tum quia ab æterno verùm erat dicere, Deus poteſt fieri creatura; ergo etiam poteſt dici, eſt Creatura. Tum quia, vt ait Amicus, quod poteſt ſubſtantiuè dici de natura humana, poteſt dici per communicationem idiomatum de Deo, ſubſtantialiter autem dici po-
64. teſt, de natura humana, quòd ſit creatura.

ASSERO III. *Non expedire, ſine addito, dici Chriſtum Creaturam.*

RATIO: quia ita S. Thomas q. 16. a. 8. Et quia cauendæ ſunt locutiones communes cum Arrianis, qui creaturam Chriſtum appellabant, vt Deũ negarent.

Quæres VII.

An poſſit dici, Homo factus eſt Deus, Deus factus eſt homo?

ASSERO I. *Verè dici; Deus factus eſt homo.*

RATIO aſſerti præcipua, ſunt phra-
65. ſes Patrum, & imprimis Euangelij; in quo dicitur, *VERBVM Caro factum.* & in Symbolo, *Et homo factus eſt.* S. Bonauentura dicit, non eſſe propriè factum hominem, quia id requirit mutationem. Sed Incarnationis myſterio principali, improprietatẽ ſermonis immeritò affingit: neq; inde ſequitur Deum mutari, ob dicta aliàs.

DICES. Si vera eſt dicta propoſitio, verùm etiam erit dicere; *VERBVM factum eſt Deus*, idq; propter talem expoſitorium: Hic homo eſt Deus; VERBVM factum eſt hic homo: Ergo VERBVM factum eſt Deus.

RESPONSIO eſt communis huic argumento, negando conſequentiã. Variant autem Authores in aſſignando vitio. Lugo dicit eſſe plures quàm 66.
tres terminos. Vaſquez autem eſſe fallaciam accidentis. Sed ſtat cum hoc, vt ſit ille ſyllogiſmus plurium terminorum, quos numerat Lugo. in Maiori, homo Deus, in Minori, Verbum eſt factum homo, in concluſione Ly factus applicatur ad Deus. Cõſule Lugo. Quæri etiam poſſet, An ly factum, in Minori, conſtruatur cum ly Verbum, an cum ly Homo? adeoq; an ſe teneat à parte ſubiecti, an à parte prædicati? ſi à parte ſubiecti, falſa erit Minor; quia ſupponet Verbum eſſe factum, & tamen pronuntiat Nicænum, Genitum non factum. nec erit mirum, ſi ex falſa minori, ſequatur falſa concluſio. ſi 67.
autem ly factum tenet ſe à parte prædicati, ſeu à parte ly homo, cùm ſe in concluſione teneat à parte ly Deus, faciet, vt coniungatur in concluſione, cum eo termino, cum quo non coniungebatur in præmiſſis. Rurſus. Si ly hic homo explicatiùs ponatur, colligitur, aut minorem eſſe falſam, aut aliter ſumi ly homo in Maiori, aliter in Minori.

Maior reſtat difficultas, an poſſit dici, *homo factus eſt Deus?* Negat S. Thomas. Affirmat Scotus. Multa hîc circa textum S. Thomæ Suar. Vaſq. Lugo. legantur.

Penſanda ſunt argumẽta vtriuſq; ſententiæ, Negantis imprimis 68.

I. ARGVMENTVM Authoritates Patrum,

I. AVTHORITAS eſt, quâ vtitur Lugo, Eliæ Cretenſis, Nazianzeni, &c. qui docent, non debere dici, hominem Deitate affectum eſſe, ſed Deum humanitatem aſſumpſiſſe.

RESPONDERI poteſt, aliam hãc eſſe propoſitionem: homo factus eſt Deus. & aliam hanc; homo Diuinitate affectus eſt. hæc propoſitio eſt falſa; quia non ſignificat ſubſtantialem vnionem naturæ humanæ, ea enim quibus dicitur quis affectus, non vniuntur propriè ſubſtantialiter.

II. AVTHORITAS Petri Diaconi lib.

69. ni lib. de Incarnatione & gratia c. 5. *Deus*, inquit, *factus est homo, non autem Christus factus est Deus.*

RESPONDERI potest. aliam esse hanc propositionem. *homo factus est Deus*, & aliam hanc, *Christus factus est Deus*: quia ly Christus, iam significat totum cōstitutum ex naturis duabus, & personalitate diuinâ, de quo falsum est, quòd factus sit Deus, sed est Deus: homo autem, ex vi nominis, non hoc significat: supponitq́;, vt aiunt aliqui, indeterminatè, verificatur determinatè; & ratione illius suppositionis indeterminatæ, habet ius, vt possit dici factus Deus.

III. AVTHORITAS Cyrilli Ale-
70. xandr. libro aduersus Antropomorphitas. cap. 22. *Neq; enim, homo, vt quidam volunt, Deus est effectus vnitus* VERBO, *sed* VERBVM *ipsum carne assumptâ, homo factum mansit.*

RESPONDERI potest. in sensu particulari, quem illo loco supponit Cyrillus, non verificari propositionē: negatq́; quòd natura humana transierit in diuinam, sed non negat in sensu, quem oppositi intendunt.

Deniq; hæc omnia soluuntur, concedendo aliquos Patres ita loqui, sed simul esse alios, qui opposito loquuntur modo.

II. ARGVMENTVM est ratio, quâ vtitur Hurtadus. Quia per illam
71. propositionem, *Homo factus est Deus*, significatur, Deum vt sic, esse terminū illius effectionis.

RESPONDETVR negando assūptum: nam terminus immediatus erit vnio, mediatus autem erit totum illud constitutum ex duabus naturis, & persona: sicut etiam cùm dico, *Deus factus est homo.* ly homo non est terminus effectionis; sed vnio, & totum constitutum.

III. ARGVMENTVM est ratio, quâ vtitur Vasq. & Amicus: Quia quātūuis, ad hoc, vt dicatur aliquid simpliciter fieri, non sit necesse, vt antecedat tempore vel naturâ sui productionem: id tamen quod fieri dicitur tale, debet saltem naturâ antecedere. & sit cùm dicimus, Paries factus est al- 72.
bus: supponitur paries præcessisse albedinem. Cùm ergo natura humana non præcesserit Personam diuinam, non potest dici, homo factus Deus.

RESPONDETVR. esse factum, quātumuis interdum non applicetur, nisi ad illa significanda, quæ præcessisse saltem naturâ debuerunt; id tamen vniuersaliter non est verum. nā dicitur homo factus esse in imaginem & similitudinem Dei, non tamen esse hominis, præcessit factum esse in imaginem & similitudinem Dei. Angelus etiam dicitur immortalis factus à Deo, &c. similia.

Sed iam ad argumenta Partis affirmātis veniendum est. 73.

I. ARGVMENTVM est Authoritates Patrum ita loquentium. Augustin. varijs in locis. lib. 1. de Trin. cap. 13. *Talis enim erat illa sumptio quæ Deum hominem fecerat, & hominem Deum.* Damasc. lib 3. de Fide. cap. 11. *Eodem*, inquit, *modo illud quoq; dictum est, quod Deus homo factus sit, & homo Deus.*

RESPONDETVR communiter, in sensu improprio hæc esse accipienda, & prout enuntiātur de toto complexo.

II. ARGVMENTVM est. Quòd scilicet, sola ratio hominis existens in alijs præcesserit, cui realiter præce- 74.
denti & præexistenti, aduenit fieri Deum.

RESPONDERI potest, hanc esse impropriissimam locutionem; nam si tempore priùs creata fuissent alia animalia, ante hominem, non posset propriè dici, animal factum est homo; sic nec id propriè dicetur. *His pensatis.*

ASSERO II. *Benè posse dici, hominē factum Deum.*

RATIO asserti est. Tum quia Augustinus citatus, indifferenter loquitur, de Deo facto homine, ac de homine facto Deo. ergo si illud propriè intelligitur, hoc etiam propriè intelligetur. Tum quia falsum est, quòd aliquid non possit dici fieri tale, nisi præ-

75. præcedat saltem naturâ, vt dixi supra. Tum quia etiam talis præcessio concedi potest. Et certè cùm vtraq; pars locutionis suos Auctores habeat, nec vlla specialis vrgeat ratio, æquè vtrumq; dici poterit.

DICES cum Lugo. Quando dicitur, *Homo factus est in animam viuentem*, id de eo dictum est, qui iam aliquo modo positus fuerat homo præexistẽs; præcesserat enim iam, quòd *formâuit Deus hominem de limo terræ*, vbi hominem appellauit corpus hominis, quod formauerat Deus. Sed hoc videtur arbitrarium. nam quando dicit scriptura, quòd formauerit hominem; non intellexit, quòd limus formatus, simpliciter fuerit homo, ratio-
76. ne illius formationis: sed propter additum: *Et inspirauit in faciem eius spiraculum vitæ*. & de hoc toto dicitur, quòd sit factus homo in animam viuentem.

ASSERO III. *Si præcessisset natura humana, cum propria subsistentia, & successisset diuina, tunc diceretur ille homo factus Deus.* iam enim præcessisset natura humana, quod oppositi requirũt, ad hoc, vt dicatur tale aliquid factum esse.

RATIO vlterior est, quia, in sententia Vasqu. quæ principaliter, à termino *homo*, dicit importari naturam humanam, præcessisset natura huma-
77. na, quæ eadem tunc maneret. in sententia autẽ, quæ dicit à ly *Homo* principaliter importari personam, præcessisset Persona humana, & remanẽs humana natura, haberet aliquod prædicatum, quod ante non habuit; esset namq; terminata Persona Diuina, à qua antea non terminabatur. Nec obest, quòd tunc non maneat Persona humana, quia sicut liquidum dicitur factum esse calidum, quantumuis non maneat liquidum; ita potest dici, homo factus esse Deus, quamuis non maneat Persona humana; ita vt sensus sit, illud quod fuit homo, & terminatum personâ hominis, factum est Deus, & terminatum Personâ Diuinâ.

Quæres VIII. 78.

An possit dici, Christus est humanitas & diuinitas? discutiunt id Lugo ad disp. 10. Appendice speciali. & Suar. disp. 35. Sect. 2. §. *Solet verò*.

ASSERO I. *Ly* Chrystus *accipiendo pro persona & supposito, falsam esse dictam propositionem*.

RATIO: quia falsum est dicere; Persona diuina est natura humana. ergo falsum erit dicere, Christum esse diuinitatem & humanitatem.

ASSERO II. *Accipiendo Christum, pro toto, constante ex Persona & duabus naturis, adhuc fore falsam propositionem.*

RATIO: quia dicere de tribus, quòd sint duo, est falsa propositio; 79.
sed dicere de Christo, quòd sit humanitas & diuinitas, est dicere de tribus quòd sint duo. Quod ipsum probatur. quia præter duas naturas Christus dicit insuper Personam.

ASSERO III. *Accipiendo Christum pro toto ex naturis constituto, vera est dicta propositio.*

RATIO I. asserti est authoritas Damasceni. *Nam & duæ*, inquit, *naturæ vnus Christus est, & vnus Christus duæ naturæ.* ad quod etiam attendit idem Damascenus lib. 4. cap. 7. *Quòd, qui ex Sancta Deiparente genitus, duæ naturæ est, fatemur.* Vbi vides affirmationem illam diuinitatis & humanitatis, 80.
semper referri ad totum constitutum ex naturis. vide plures authoritates apud Suar.

DICES I. Damnatas esse propositiones has, asserentes, Duæ naturæ, diuinitas & humanitas, sunt vnus Christus.

RESPONDETVR. damnatas esse has propositiones, quia diuisim etiam asserebant, vnam naturam esse Christum, vt videre est apud Valdensem. cap. 42.

DICES II. Verus esset iste Syllogismus, absurdam conclusionem inferens. Diuinitas non est humanitas & diuinitas; Christus est diuinitas & humanitas: ergo Christus non est diuinitas.

RE-

81. RESPONDET Suar. retorquendo argumentum. Diuinitas non est Persona composita, Christus est Persona cōposita, ergo Christꝰ non est diuinitas. Sed hæc responsio non conuincit, vidimus enim Christum non esse Personam hoc sensu compositam. In forma ergo respondeo, ostendēdo vitium formæ, quia diuinitas in Maiori sumitur secundùm se in Minori autem non sumitur secūdùm se. ex sumptione ergo termini, in alia & alia suppositione, quaternitas oritur terminorum.

DICES III. De concreto substantiali, non possunt dici nomina abstracta; & ita non potest dici, homo est
82. caro & anima rationalis: nam caro & anima rationalis, sunt humanitas, non hōo. ergo neq; potest dici, Christus est duæ naturæ, diuina & humāa: sed suppositum naturas duas habens.

RESPONDETVR. hoc argumentum non plùs probat, quàm accipiēdo Christum pro toto, in quo includatur etiam persona, non posse illam prædicationem fieri; quod non negamus. neq; ex nostro asserto tertio sequitur, diuinitatem & humanitatem esse passas, & crucifixas. quia hæc dicuntur de Christo, prout supponit pro Persona; licèt non sit passus, prout persona. non dicuntur autem de Christo, prout est cōstitutum ex dua-
83. bus naturis: nam licèt secundùm naturam humanam sit passus, tamen hoc totum tribuebatur supposito, & non naturæ diuinæ.

Quæres IX.

Quid sit sentiendum de propositionibus inferentibus prædicata naturæ humanæ, & prædicata naturæ diuinæ? v.g. hic Deus est mortalis; hic homo est immortalis.

ASSERO I. *Proprietates naturæ diuinæ, Christo in quantùm est homo, non conuenire: & è conuerso.*

RATIO Quia reduplicatio importat rationē, propter quā formaliter, illud prædicatū conuenit. Sed esse v.g. imortalem, non conuenit ex ratione hominis, & 84.
in quantùm homo est: ergo illud prædicatum, reduplicatiuè acceptum, non potest prædicari.

DICES. Concilium Francofordiēse admittit hanc propositionem: Christus, etiam vt homo, est filius Dei naturalis; ergo falsum assertum.

RESPONDETVR. Quando dicitur, etiam vt homo est filius Dei naturalis, acipitur ly *etiam vt homo*, cum inclusione Personæ diuinæ, cui competit esse filium Dei, assertum autem procedit, cùm reduplicatur sola natura v. g. humana, non importando Personam diuinam.

ADDIT Amicus, diuersas has esse propositiones, Christus etiam vt ho- 85.
mo est Deus, & istam, Christus vt homo est Deus. Prior est vera, posterior falsa: Rationem dat: quia prior formaliter non distinguit hominem à Deo; sed solùm addit, quòd etiam vt subsistens in humanitate, est Deus. posterior autem distinguit hominem à Deo; si distinguit, non poterit esse vera, quia prædicatur de subiecto id, pro quo subiectum, vi reduplicationis, non supponit.

ASSERO II. *Proprietates naturæ diuinæ, concretè, posse dici de concreto naturæ humanæ.* v. g. *hic homo est immortalis, hic Deus est mortalis &c. similia.*

RATIO. Quia de quo prædicatur concretum naturæ, de eo potest præ- 86.
dicari illud, quod prædicatur de tali concreto naturæ; ergo, si concretū diuinæ naturæ, de concreto naturæ humanæ, & è conuerso, dicuntur, etiā proprietates dicentur. Addo, cum addito *Hic*, ipsas proprietates inter se concretè prædicari posse, dicendo, e.c. Hic mortalis est immortalis. Ratio: quia ly *Hic*, supponit pro supposito, de quo ista verificari possunt.

DICES. De concreto diuinæ naturæ, prædicantur personæ & proprietates notionales, & tamen illæ non possunt prædicari de Christo.

RESPONDETVR. id non obesse dicto asserto. Quia ly Deus dicitur de natura humana, non in tota latitudine,

ne,

87. ne, sed prout supponitur pro Persona Filij. quod si ly Deus, nonnisi cum hac restrictione, dicitur; etiam proprietates istius termini ly Deus, nonnisi cum hac restrictione de natura humana dicentur. & quia de Deo, ita restrictè accepto, non dicitur Pater & Spiritus Sanctus; nec de Christo dici poterit.

ASSERO III. *Casu, quo proprietates contrariæ de Christo prædicentur,* v.g. *est mortalis, est immortalis, vtramq; esse veram, non tamen si contradictoriè sumatur.*

RATIO prioris partis est, quia illæ propositiones contrariæ, sunt affirmatiuæ, & nonnisi ex modo signifi-
88. candi negatiuæ. Si sunt affirmatiuæ, verificari possunt, etiamsi nonnisi vni parti conueniant.

RATIO autem *2dæ* partis asserti est: quia contradictoria semper negationem important, quæ est malignantis naturæ, adeoq; negat totum, & quoad omnes partes. hinc si dicas, Christus est mortalis, Christus non est immortalis. prior erit vera, est enim affirmatiua; cuius verificatio saluatur etiam ratione vnius partis. Secunda autem est falsa; quia totum negat, adeoq; negat, Christum etiam secundùm naturam diuinam, adeoq; suam Personam, immortalem esse. Vnde aduertit
89. Amicus num. 48. hanc propositionem, *Christus non est æqualis Patri*, esse falsam; est enim negatiua, adeoque negat de toto, quod est Christus, æqualitatem cum Patre. Hæc autem propositio, *Christus est minor Patre*, est vera: quia est affirmatiua, quam sufficit verificari ratione vnius extremi, hoc est, naturæ humanæ. Cæterùm ista, *Christus est inæqualis Deo*, est falsa: quia quamuis, ex modo significandi, sit affirmatiua, in re est negatiua, negat enim æqualitatem.

Quæres X.

Quid sit sentiendum de prædicatis abstractis; an de alio extremo concretè sumpto, vel etiam abstractè, prædicari possint? 90.

ASSERO I. *Abstractum diuinæ naturæ, de abstracto humanæ naturæ, & è conuerso, dici non posse.* v.g. Diuinitas est humanitas.

RATIO: quia apertè est falsa propositio; enuntiatur enim identitas inter illa, quæ non sunt idem; nec diuinitas continet in se humanitatem, vel è conuerso.

DICES I. Possum dicere, Deus est homo, ergo etiam possum dicere, Deitas est humanitas, & è conuerso.

RESPONDETVR. Negando cõsequentiam. Quia in priori est sufficiens identitas, in qua conueniunt, nẽpe in Persona eâdem; nulla autem est identitas in alio tertio, si dicatur, di- 91.
uinitas est humanitas: continetq; Ly *Homo* Personam Diuinam, cùm sumatur pro supposito; Deitas autem non continet humanitatem.

DICES II. Vera est hæc propositio, natura diuina est incarnata; ergo etiam vera est hæc, Diuinitas est humanitas.

RESPONDETVR negando Consequentiam. Quia in priori non prædicatur identitas vlla, quæ non sit; sed solùm modus vnionis cum natura humana; in posteriori autem prædicatur identitas, naturæ diuinæ, & humanæ, quæ nulla est.

DICES III. Verus est hic expositorius. VERBVM est Persona: VER- 92.
BVM est Deitas: ergo Deitas est Persona.

RESPONDETVR negando esse verum. Quia Deitas aliter sumitur in minori, aliter in Conclusione; in conclusione enim sumitur pro Deitate secundùm se: in minori autem pro restricta ratione.

Proponit hîc difficultatem Amicus, *An possit dici, Natura Patris est incarnata?* Circa quam difficultatem distinguendæ sunt propositiones. *Natura, prout est Patris, est incarnata.* hæc falsa est. quia accipitur reduplicatiuè: quasi ideo sit incarnata, quia est Patris, quod falsum est. *2dò Natura, quæ est in Patre, est incarnata.* & hæc est

93. vera. sicut & hæc: *Natura diuina est incarnata.*

ASSERO II. *De natura humana abstractè accepta, non possunt prædicari concreta naturæ diuinæ.* v. g. Natura humana est immortalis, Natura humana est Deus. &c: similia.

RATIO: quia prædicatio illa debet esse vera; vera autem non potest esse: quia nec identificatur humanitati, nec in illa includitur prædicatũ, quod est Deitas. Consequenter nec potest dici, Deitas est mortalis, passibilis: quia humanitas in Deitate nec continetur, nec illi identificatur. nec item dici potest: Deitas est homo; quia ly *Deitas*, non importat supposi-
94. tum & naturam humanam; quod tamen dicit *Homo*.

ASSERO III. *Si ad concretum naturæ diuinæ, aut humanæ, addatur particula* Hic, *potest aliud concretum, prædicari in abstracto, de alio.* v.g. Hic homo est Deitas.

RATIO: quia eo casu, prædicatum in subiecto continebitur. Subiectum enim importat etiam Personam diuinam, identificatam realiter cum Deitate. Et è conuerso, non video cur dici non possit, Hæc Deitas est homo. qvia etiam *Hæc Deitas* supponit pro Persona; hanc autem importat ly *homo*. Aduertit tamen benè Amicus, has propositiones non esse formales,
95. & proprias; quia Deitas non includitur, propriè & formaliter, in hoc subiecto, *hic homo*

Quæres XI.

An possit dici de Christo, Incepit?

ASSERO I. *Cum addito, quòd incipiat secundùm humanitatem, dici id potest.* quia verè, ex non existentibus, in existentem transijt, secundùm humanitatem.

Tota difficultas est, An possit dici sine addito? Affirmat Scotus. negat S. Thomas, Suar. Amicus.

Pensanda sunt Argumenta Negãtium.

I. ARGVMENTUM proponit Amicus. *Incipit* & *desinit*, absolutè ca-
dit supra principale *esse* subiecti; prin- 96.
cipale autem *Esse*, huius subiecti *Christus*, vel *hic homo*, est *Esse* suppositi diuini: ergo. Maior probatur. Non rectè dicitur. Paries fit aut incipit, ex eo tantùm, quòd fit aut incipit, esse albus.

RESPONDERI potest falsum esse, quòd *Incipit* aut *desinit* cadant supra principale *esse* subiecti; hoc est partē, quam principaliter importat subiectum; licèt cadat supra principale *esse*, hoc est, esse simpliciter subiecti. principale autem esse subiecti huius, quod est Christus, si sumatur, secundùm extremum principale, est persona: si autem sumatur, secundùm esse absolutè & simpliciter dictum, est ipsum substantiale totum, ex naturis 97.
duabus, & Persona constitutum; de quo toto absolutè accepto, dici potest: *Incepit.* hoc enim substantiale esse hominis, quod habet Christus, defacto in tempore accepit. Et sicut potest dici, homo est genitus, quamuis partes eius principales non generentur: quia generatur totum, quod absolutè & simpliciter dicitur tale; ita potest dici, Christus incepisse: quia incepit illud totum, quod est tale simpliciter & absolutè.

II. ARGVMENTVM est. De Christo dicitur absolutè, quòd sit æternus: ergo non potest dici de illo simpliciter, quòd incipiat esse. nam contradictoria sunt, incipere esse, nõ 98.
incipere esse; si autem dicatur de Christo, quòd sit æternus, hoc ipso dicitur, quòd non incipiat esse.

RESPONDI supra, quòd de Christo dici possit, quòd sit æternus; non tamen potest dici, quòd non sit æternus. Et quamuis, ex ly æternus, inferatur, non incipit esse; tamen ex eo, quòd verum sit dicere, est æternus, falsò dicetur, nõ incipit esse. Nam, vt dictum supra, ly *æternus*, est prædicatum affirmatiuum, ad quod verificandum, sufficit nonnisi aliquid in subiecto contentum. *Non incipit autē esse*, est negatiuum, negans quidquam in illo esse, quod inceperit; cũ tamen

99. tamen inceperit esse humanum. Iam autem illud, *Incipit esse, non incipit esse,* non sunt contradictoria, de Christo; quia vera contradictoria de eodem, & ratione eiusdem, debent procedere. *Incipit* autem, & *non incipit,* de eodem quidem supposito, sed non ratione eiusdem verificabuntur.

In oppositum

I. ARGVMENTVM est Pontij. Incipere esse, rigorosè, non plus significat, quàm quòd res incipiat, secundùm esse simpliciter ipsius; hoc est, secundùm esse aliquòd substantiale, quod de ipso dicitur simpliciter: siue illud esse, sit esse primum substantiale ipsius, siue non. Sed Christus in-
100. cipit esse, secundùm esse hominis, quod est esse substantiale, & simpliciter dicitur de ipso; ergo potest dici de ipso, quòd inceperit esse absolutè, absq; addito.

RESPONDERI potest, conformiter ad rationem supra ab Amico allatam, negando maiorem. quam non probat vlteriùs Pontius. dicitq; potest, ad hanc denominationem, quæ semper fit à principaliori, necesse esse incepisse principale; quod in Christo est Persona, secundùm quam non incepit.

II. ARGVMENTVM. Si non posset dici de Christo, Incepisse, non posset ideo dici, quia denotaretur Chri-
101. stum incepisse quoad Personalitatem vel diuinitatem. Sed hoc non denotaretur: quod probatur. Quia Christus dicit aliud, quàm suppositalitatē vel diuinitatem, nempe naturam humanam.

RESPONDERI potest, dicere quidem naturam humanam; sed ly Christus non dicit principaliter naturam humanam, sed Personam diuinam; quæ cùm non inceperit, non potest dici, Christum absolutè incepisse.

INSTAT, Quando dicitur, Christus est genitus in tempore, non intelligitur de Persona diuina: ergo & quando dicitur incepisse.

RESPONDET isti paritati Amicus, ostendendo disparitatem, quia scilicèt, ly incipit, vel desinit, cadit 102.
supra ipsum esse subiecti; hinc sine addito prolatum, cadit immediatè supra ipsum principale esse subiecti, scilicet suppositi. Sed generari, pati, mori, &c. non cadit supra ipsum suppositum; sed illud suponitur ad tales actiones, vel passiones, idq; tanquā principium complens, tam productiuum, quàm receptiuum esse.

III. ARGVMENTVM est. Varij modi vrgendi dialectici.

I. est. Hic homo est Deus. Verbum factum est hic homo. ergo Verbum factum est hic Deus.

RESPONDETVR hunc syllogismum continere 4. terminos. quia ly hic homo in Maiori accipitur pro Per- 103.
sona, secundùm enim Personam hic homo est Deus. 2dus terminus est Deus. 3tius terminus Verbum. 4tus ly Hic homo in Minori, supposit⁹ pro natura humana coniuncta.

II. SYLLOGISMVS est, Hic Homo est Deus; VERBVM incepit esse hic homo; ergo VERBVM incepit esse Deus.

RESPONDERI potest negando, Syllogismum esse legitimum, habet enim 4. terminos. quia in Minori ly Incipit esse, construitur cum Verbū, & in Conclusione construitur cum ly esse Deus. Deinde habet 4. terminos. quia in maiori ly hic homo, supponit pro Persona, in Minori pro Natura 104.
humana, cui vnitum Verbum. Et certè non potest dici, quòd Verbum factum sit hic homo, hoc est, Persona diuina; vnde necessariò aliter & aliter supponitur hîc, ly homo. Huc etiā illa retorsio seruit. Hic Consul est homo, Petrus est factus hic Consul, ergo Petrus factus est hic homo.

III. MODVS est. Ab inferiori ad superius licita est argumentatio. ergo si legitimè dicitur; VERBVM factū est homo: verè etiam dicitur, factū est.

RESPONDETVR Negando Cōsequentiam. quia hîc, vsurpatio ipsius ly VERBVM, non habet se tantùm, vt inferius ad superius, sed simul vt esse secundùm quid, & esse simpliciter.

104. non valet autem consequentia, ab esse secundùm quid, ad esse simpliciter. aliàs valeret Consequentia. Æthyops est albus secundùm dentes: ergo est albus*.

JNSTAT. Nulla est ratio,cur non sint veræ hæ propositiones, VERBVM factus est Deus-homo, VERBVM incepit esse homo-Deus.

RESPONDET Amicus, ad veritatem prioris necesse esset, vt prædicatum ex toto suo explicito significato cõueniat subiecto, alioqui valeret ista; homo est animal hinnibile, quia saltē conuenit illi prædicatum ex vna parte. cùm igitur hoc prædicatum, Deus-homo, explicitè importet vtramq; na-
105. turam, debet secundùm vtramq; naturam conuenire subiecto. Addit, etiam hanc propositionem, Pater generat Filium Deum, quoad vtrumq; extremum verificari; quia gignere non solùm dicit productionem Personæ, sed etiam communicationem naturæ; gignere enim est generare sibi similem in natura. *Nihilominus*

ASSERO II. *Posse simpliciter dici, Christum incepisse.*

RATIO I. est. Quia nisi adsit periculum, possumus vsurpare phrases*, in quibus, quâ talibus, nullus est error. & ex alia parte à viris doctis vsurpantur. talis autem est prædicta locutio.

106. RATIO II. Quæro an vera sit hæc propositio, Christus est ab æterno: vel non? si non est vera: ergo si est, & non fuit ab æterno, incepit. quodsi vera est, Christus est ab æterno: ergo Incarnatio facta est ab æterno. Probatur Consequentia. Quia Christus dicit totum respondens Incarnationi actiuæ; ergo si Christus est ab æterno, 107.
etiam Incarnatio erit ab æterno.

RATIO III. est. Quia Christus dicit principaliter totum, ex naturis duabus, & Personalitate, constitutum; sed hoc totum incepit: ergo.

RESPONDET Amicus. quòd si in se spectetur totum, sit principale simpliciter esse; sed si comparetur ad perfectius, non est simpliciter esse. Sic elementa extra mistum habent esse simpliciter, in misto non item: Sed in illo habent nonnisi esse secundùm quid. Cùm ergo, esse substantiale naturæ humanæ, coniungatur cum esse substantiali, diuini suppositi, in Christo; relatè ad esse substan-
tiale diuini suppositi, non dicitur esse 108.
simpliciter.

CONTRA est. Quia hæc responsio non tangit mentem argumenti. non enim hîc arguitur, ab esse substantiali naturæ humanæ; sed ab esse substantiali illius Totius, quod est Christus; quod non est ab æterno. immo si attendatur ad argumenti instantiam: sicut elementa in misto non habent esse simpliciter, sed secundùm quid, licèt extra illud habeant esse simpliciter; sic & Persona diuina, deberet non habere esse simpliciter, in toto hoc, quod est Christus; sed nonnisi secundùm quid. cùm sit persona illius* totius, quòd est Christus.

CONFIRMATVR: Quia prædica- 109.
ta, quæ sũt affirmatiua, possunt dici de toto, (nisi quid aliunde obstet) etiam ratione vnius partis; sed incipere esse, est prædicatum affirmatiuum: ergo potest dici de toto, quod est Christus, ratione partis, quæ est natura.

Et hæc balbutijmus de Diuinissimo INCARNATIONIS Mysterio & VERBO Incarnato.

A. M. D. G. Bq. V. H.
B. M.

INDEX I.

Titulorum in hoc opere contentorum.

TRACTATVS II.

DISPVTATIO III.

APPENDIX.

De Communicatione Idiomatum.

INDEX II.

CONCLVSIONVM.

IN PROLOGO

Quomodo formandus sit Conceptus de Incarnatione?

PLura sunt nomina quibus significatur hoc mysterium Num. 1. de quo mysterio vt formetur cõceptus: supponendum est dari entia, quæ dicunt nexum inter se, dando locum principaliori. n. 2. talis nexus datur etiam in Prædicamento Vnius. n. 6. in quo, principale est Vnitas, seu identitas, minùs principale est Vnio siue substantialis, siue accidentalis, siue artificialis, siue moralis. n. 6. Quid vnitas? n. 7. quid identitas? n. 8. est inter hæc duo aliqua distinctio. n. 11. Quid vnio rigorosa? n. 11. quæ vnionis species? n. 12.

HÆretici quidam posuerunt in Christo vnionem per accidens, & imaginariam. n. 13. alij vnionem per continuationem, miscendo duas naturas. n. 14. alij vnum specificum, n. 15. alij vnum etiam intelligentiâ. ib. Catholicè, non est in Christo vnio supponens pro idẽtitate, sed pro alligatione Physica substantiali, personæ diuinæ, ad Naturam humanã. n. 16. Quæ Incarnatiõis similitudo ad mysterium Trinitatis? n. 18.

DISPVTATIONE I.

De Possibilitate Incarnationis.

IN quo præsenti difficultas? n. 19. Possibilitas Incarnationis nullo positiuo argumento demonstratiuo probari potest. n. 26. probatur negatiuo. n. 31. Obiectum tamen hoc, quod significat ly Incarnatio, quoad quid rei, certò & euidenter lumine naturali nosci potest. n. 64.

POssibilitas hæc cohæret cum principijs Theologiæ naturalis. n. 67. vnde & fieri potest saluâ Dei immutabilitate. n. 60. cùm Deus sit capax mutationis extrinsecæ: n. 70. non tamen intrinsecæ. n. 13. quæ intrinseca mutatio non ponitur, positâ Incarnatione. ib. Quãquam & ex eo id saluari potest; Quia Verbum habet se per modum termini; præcisa autem ratio terminandi nõ infert in termino mutationem. n. 80. Quid terminus intrinsecus? n. 92. alij autem modi saluãdæ hîc immutabilitatis Dei, non satisfaciũt n. 102. Immediatè non est vnita Natura diuina; potest tamen vniri. n. 175. Cohæret possibilitas Incarnationis etiam principijs Philosophicis. n. 187.

DI-

DISPVTATIONE II.

De necessitate & Conuenientia Incarnationis

De necessitate ad optimum.

De necessitate Incarnationis, ad satisfaciendum pro peccato.

Possetné pura Creatura mereri alteri remissionem peccati?

Merita Christi, suntné infiniti valoris?

Satisfactio Christi estné rigorosè iustitialis?

[...]abere ratiōem prioris, n. 208. expen[...]gumenta, quòd Christus non potue[...]reri vnionem hypostaticā sibi, meritis concomitantibus, vel antecedentibus. n. 211 item argumenta oppositæ partis. num. 226. inferturq́; opera elicita à natura humana Christi, pro priori naturæ ante vnionem, nihilominus in instanti reali vnionis, si sumantur prout sunt à parte rei, habent condignitatem indeterminatè, ad aliquam vnionem hypostaticam. n. 247. habent etiam dignitatem coæquationis, etiam ad vnionem propriam & primam, sed non rationem meriti. n. 248. Sed sine vnione hypostatica, accepta, non sunt respectu eiusdem, condigna. n. 254. Per merita subsequentia, etiam dignificata à persona Verbi, poterat Christus mereri, vnionem hypostaticam, de congruo. n. 255. prout dignificata, habuerunt etiam rationem meriti de condigno, respectu vnionis conseruandæ. ib. non constat tamen quòd conseruatio vnionis, data sit in præmium meritorum Christi. n. 257.

NOn potuit Beatissima mereri de condigno, substantiam Incarnationis. n. 258. non implicabat tamen, vt mereretur de condigno sibi maternitatem. ib. nec improbabile, quòd defacto meruerit. n. 260. SS. Patres non potuerunt mereri de condigno substantiam Incarnationis. n. 265. potuerunt de congruo. n. 266. Meruerunt aliqui, vt Christus ex his Parentibus nasceretur. n. 267. plures ex illis, circumstantiam Accelerationis. ib.

DISPVTATIONE IV,

De ipsa Incarnatione

TRactando de ipsa Incarnatione, tria expendi debent. Numero 1.

De Incarnatione prout dicit vnionem.

DVplex in Christo vnio. Num. 2. Non potest illa saluari siue entitate modali. n. 3. illa modalitas non habebit rationem dispositionis; sed connotati determinatiui. n. 5. Formaliter vnio hypostatica est ipsa natura humana, habens rationem Terminatæ, & persona Verbi, habens rationem Terminātis. n. 9. Expenduntur plures in hac Materia respōsiones Nominalium. n. 13. non tamen illa modalitas habebit rationem partis. n. 93. Priùs Naturâ in executione, assumptum est totum, quàm partes n. 130.

De Incarnatione prout dicit Personam.

CHristus est quid compositum. Num. 150. Attendendo ad compositionem; quæ sit in ipsa persona, non potest dici, Christum, esse personam compositam. n. 152. accipiendo autem nomen personæ, pro eo, quod euasit ex illa vnione, seu pro toto hypostatico, sic persona Christi est quid compositum. n. 182. Non est etiam in Christo tertia Natura, ex duabus resultans. n. 208. Ex hoc tamen, quod est, Naturæ humanæ, esse vnitam personā diuinam, resultat aliquid tertium: n. 228. quod appellari potest totum hypostaticū. n. 231.

De vnione prout dicit subiectum.

ETiam sanguis Christi fuit assumptus. Num. 245. circa quod examinantur auctoritates. n. 246. & rationes. n. 258. assumptus est autem totus. n. 280. Sanguis effusus in passione, qui reassumptus est in corpus, fuit in triduo mortis hypostaticè vnitus. n. 281.

DISPVTATIONE V.

De consequentibus vnionem.

TRia consequentia vnionem discutiūtur, scientia, sanctitas, libertas. n. 1.

De Scientia Christi.

TRiplex In Christo admittitur scientia. Num. 4. Scientiam beatam habuit Christus ab instanti suæ conceptionis. ib. vi cuius vidit præsentia, præterita, futura. n. 5. Non potuit tamē Christus reddi sciens, scientiâ beatâ Dei. n. 6.

quà

A. M. D. G.

ERRATA.

DISPVTATIONE I.

Num: 21. Versu 30. intra ea Lege intra
Num: 55. v. 22. imperfectionem l. improportionem
Num: 72. v. 2. verificabilis l. verificatæ
Ibid: v. 10. Iam l. *imò*
Num: 121. v. 18. n onesse l. non esse
Num: 124. v. 14. increatata l. increata

DISPVTATIONE II.

Num: 29. v. 9. poximo l. proximo
Num: 101. v. 1. quia l. quid
Num: 219. v. 6. quæ l. quia
Num: 346. v. 4. post ly gratia *dele*, merente ,
Num: 417. v. 12. actioni l. orationi
Num: 551. v. 8. iustitiam l. alteritatem
Num: 617. v. 12. hominis l. homine

DISPVTATIONE III.

Num: 130. v. 4. post ly absolutam, *dele* sed
Num: 183. v. 3. quo l. quod
Num: 184. v. 12. qod l. quod
Num: 187. v. 4. sustantia l. substātia
Num: 253. v. 14. non ita l. magis.

DISPVTATIONE IV.

Num: 47. v. 2. productionem Lege productio
Num: 52. v. 12. essentiue l. essetiue
Ibid: v. 15. post ly suis *dele* suis
Num: 61. v. 2. aliæ l. aliquæ
Num: 137. v. 3. habere l. haberi
Num: 195. v. 15. sic l. si

DISPVTATIONE V.

Num: 29. v. 7. substentia lege subsistentia
Num: 47. v. 3. non vniri, *dele*, non.
Num: 75. v. 16. incercedere l. intercedere
Num: 78. v. 12. sanctificate l. sanctificare
Num: 81. v. 15. etam l. etiam
Num: 130. v. 17. illum l. illam
Num: 366. v. 8. fundātur l. fundatur.
Num: 380. v. 2. nunqam l. nunquam
Ibid: v. 15. Chrisus l. Christus
Num: 395. v. 10. fuppositio l. suppositio
Num: 397. v. 10. solu l. solum
Num: 449. v. 9. dereliquis l. de reliquis
Num: 452. v. 10. Opreationes l. operationes
Num: 468. v. 4. quijs l. quis
Num: 487. v. 7. & l. ex
Num: 498. v. 5. appellaiur l. appellatur.

IN APPENDICE

Num: 20. v. 12. Dei-viriles l. Dei-virilis
Num. 47. v. 13. hmanatus l. humanatus
Num: 72. v. 1. fit l. sic
Num: 80. v. 1. femper l. semper
Num: 96. v. 12. cadat l. cadant
Num: 104. v. 16. VERBVM l. factum est homo.

OMISSA.

DISPVTATIONE I.

Num. 37. v. 13. post ly supponit Omiss: q́;
Num: 237. v. 17. post ly qualis O. est

DISPVTATIONE III.

Num: 253. v. 9. post ly ordinis O. non

DISPVTAIONE V.

Num: 147. v. 7. post ly simul O. q́;
Num: 241. v. 9. minor Patre O. :
Num: 459. v. 5. post ly facere voluntatem. Omiss: meam, sed.

